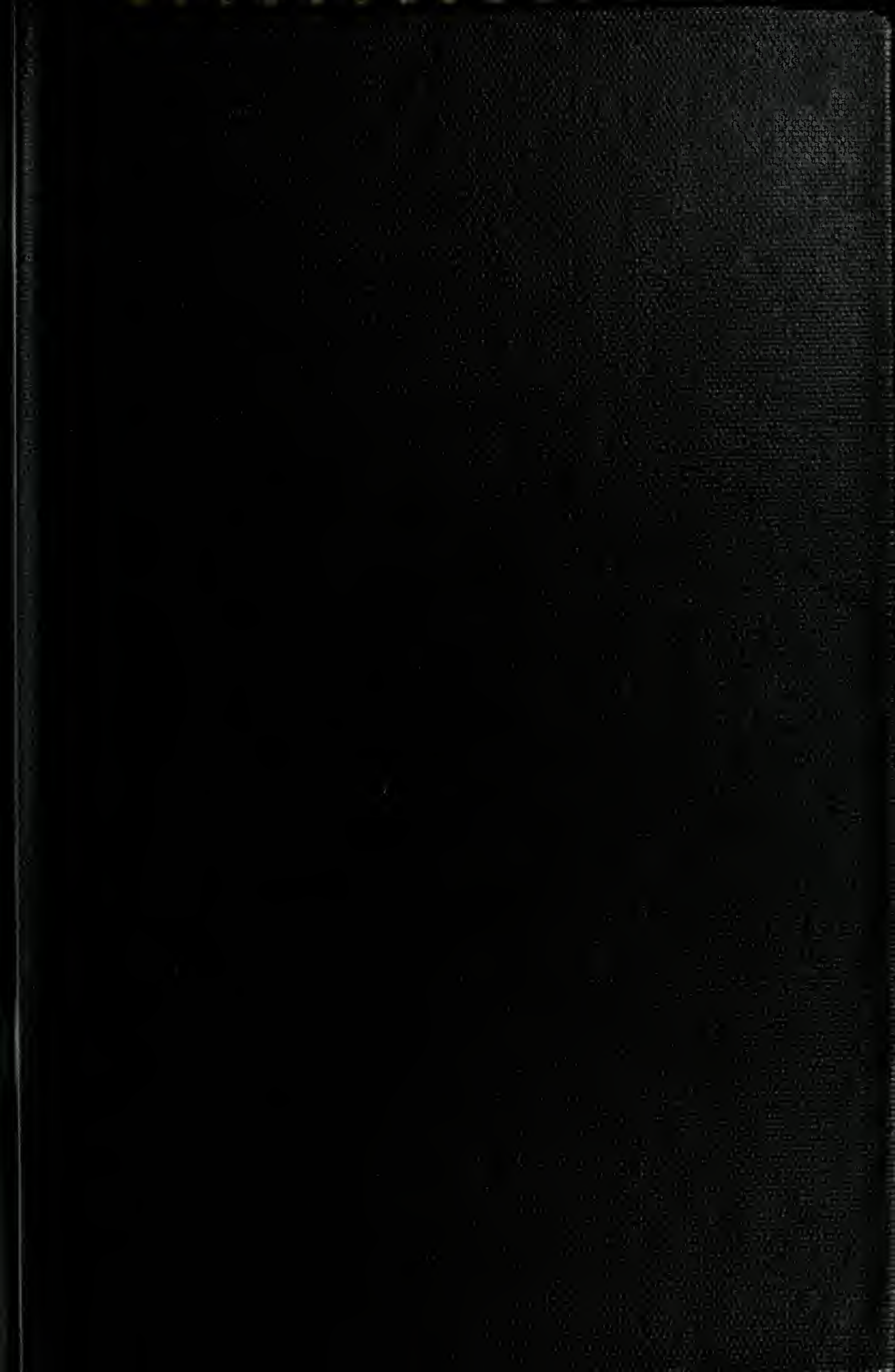
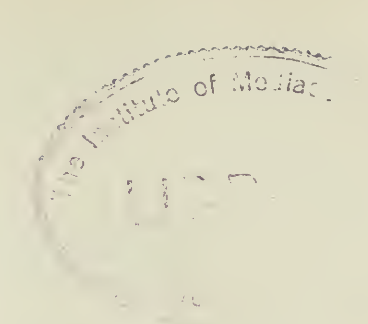

LETTRES DE JEAN XXII

I

ANALECTA VATICANO-BELGICA
PUBLIÉS PAR L'INSTITUT HISTORIQUE BELGE DE ROME
VOL. II

LETTRES DE JEAN XXII

(1316-1334)

TEXTES ET ANALYSES

PUBLIÉS
PAR
ARNOLD FAYEN,
MEMBRE DE L'INSTITUT HISTORIQUE BELGE DE ROME.

TOME I
1316 - 1324

ROME
M. BRETSCHNEIDER
Via del Tritone, 60

BRUXELLES
A. DEWIT
Rue Royale, 53

PARIS
H. CHAMPION
Quai Malaquais. 5

1908

INTRODUCTION

Les Registres de la Chancellerie pontificale représentent un des fonds les plus importants des Archives du Vatican ; cette collection, qui va du pontificat d'Innocent III (1198-1216) à celui de Pie V (1566-1572) (1), comprend plus de deux mille volumes (2) et renferme la copie authentique d'un nombre incalculable de lettres pontificales envoyées dans tous les pays de la chrétienté. Inutile d'insister sur la valeur historique de ces documents vers lesquels s'est portée, dès l'ouverture des Archives du Vatican, l'activité des historiens de toutes les nations (3), soit pour étudier de près la diplomatique pontificale, soit pour mettre à la disposition des érudits de nouveaux instruments de travail.

Le dépouillement d'une partie de ces registres en vue de recueillir les actes concernant un territoire plutôt restreint, comme l'était celui des quatre anciens diocèses belges, ne permet pas d'entreprendre une étude complète et détaillée de l'origine, du développement et de l'organisation de la Chancellerie apostolique : il est indispensable cependant que le lecteur possède sur le fonds qui a fait l'objet de nos recherches certaines notions qui lui permettent de se rendre compte de la valeur des documents qu'il a sous les yeux.

I. — *Les Registres des Papes du XIVe siècle.* — On sait que pour la période des papes d'Avignon, la série des registres est double : à côté des registres de parchemin, qui forment la série des registres

1. Cf. dom Gregorio Palmieri, *Ad Vaticani Archivi Romanorum Pontificum regesta manuductio* (Rome, 1884). En réalité, avant Innocent III (1198-1216), il y a trois volumes, l'un contenant les lettres de Jean VIII (872-882), les deux suivants, celles de Grégoire VII (1073-1085) ; de même, après Pie V (1566-1572), deux registres nous sont parvenus : le registre 2018 renferme les lettres de Sixte-Quint (1585-1590) et le registre 2019 des bulles de Grégoire XIII (1572-1585), Sixte-Quint et Clément VIII (1592-1605).

2. La série des registres du Vatican porte une numérotation continue de 1 à 2019 (cf. Palmieri, *Manuductio*). Toutefois un certain nombre de volumes ont une numérotation double ou multiple : ce sont les reg. 21 A, 25 A, 29 A, 244 A à 244 N, 990 A, 1214 A et 1607 A, ce qui donne 19 volumes de plus. Après la publication de la *Manuductio*, deux volumes ont encore été ajoutés à la collection : le reg. 8 A, qui contient des lettres d'Innocent III (années 10 et 11) et le reg. 46 A comprenant des lettres des papes Célestin V, Nicolas IV et Boniface VIII ; par contre le reg. 740 (lettres d'Innocent VIII) ne se retrouve plus. Dans leur état actuel, les registres du Vatican sont au nombre de 2039.

3. Cf. Giry, *Manuel de diplomatique* (Paris, 1894), p. 683.

dits du Vatican, il existe une série de registres de papier, dits registres d'Avignon. Cette dernière collection comprend aujourd'hui 349 volumes [1], contenant les lettres des papes d'Avignon depuis Clément V (représenté par un seul volume) jusqu'à Benoît XIII (1394-1417).

Ces registres de papier sont les originaux dont les registres de parchemin ne sont que des copies. Dans leur état actuel, ils sont formés en général de cahiers de cinquante folios réunis dans une reliure du commencement du XVIIIe siècle [2]. Mais ceux qui furent chargés de ce travail y mirent une certaine négligence, de sorte que beaucoup de cahiers ne se trouvent pas à leur place, surtout pour les premiers papes de cette époque, dont on retrouve des fragments de registres dans les registres des années correspondantes de leurs successeurs. Toutefois, à la suite d'une étude minutieuse de ces volumes, ces lacunes ont pu être comblées en très grande partie : le Dr Göller est parvenu à dresser la liste des fragments de registres de Clément V, Jean XXII et Benoît XII dispersés dans les volumes des papes suivants [3].

Mais les registres d'Avignon présentent un autre défaut plus grave et auquel il n'est pas possible de remédier. Après leur transcription sur parchemin, ils ont été considérés comme de peu d'importance et les archivistes pontificaux ne se sont plus guère souciés de leur con-

---

1. La *Manuductio* de Palmieri n'indique pas le nombre total des volumes de cette série, mais seulement le nombre des registres de chaque pontificat, comme suit : Jean XXII, 46 vol. ; Benoît XII, 8 vol. ; Clément VI, 66 vol. ; Innocent VI, 29 vol. ; Urbain V, 23 vol. ; Grégoire XI, 32 vol. ; Clément VII, 70 vol. ; Benoît XIII, 72 vol. Le total serait 346 volumes. A. Cauchie, *De la création d'une École belge à Rome* (dans le *Compte-rendu des travaux du dixième Congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique*, (Tournai, 1896), p. 743, donne le nombre de 347 ; E. Göller, *Mitteilungen und Untersuchungen über das päpstliche Register-und Kanzleiwezen in 14. Jahrhundert, besonders unter Johann XXII. und Benedikt XII.*, dans *Quellen und Forschungen aus Italienischen Archiven und Bibliotheken herausgegeben vom Königl. Preussischen historischen Institut in Rome*, t. VI (1904), p. 277, indique un total de 348 volumes ; enfin dom Ursmer Berlière, *Aux Archives Vaticanes*, (dans la *Revue bénédictine*, t. XX (1903), p. 141), mentionne 349 registres. Et c'est ce dernier chiffre qui est exact. Pour expliquer l'erreur, il faut remarquer que Palmieri ne mentionne pas le volume unique de Clément V ; que le dernier registre (t. 66) de Clément VI n'existe plus ; enfin que l'on a ajouté aux 70 vol. de Clément VII trois volumes supplémentaires.

2. Cf. Reg. Av. 7, fol. 559 : *Ego Petrus Montroy, Claromontensis, eques levis armature et hujus archivii custos, omnia ista volumina vetustate fere consumpta restaurari et decorari curavi, sumptibus tamen Camere apostolice de anno 1716.*

3. E. Göller, *op. cit.*, dans *Quellen und Forschungen*, t. VII (1904), pp. 81 et suiv. Il faut ajouter à cette liste pour la dix-huitième année de Jean XXII, le reg. Av. 339, fol. 431-524. Comme pour compenser ces lacunes, les relieurs ont ajouté dans certains volumes aux lettres pontificales, des documents d'ordre économique, surtout des *Introitus et exitus* ; cf. J. de Loye, *les Archives de la Chambre apostolique au XIVe siècle. 1re partie, Inventaire* (Paris, 1899), pp. 197-250.

servation [1]. Aujourd'hui la plupart d'entre eux sont plus ou moins endommagés par l'humidité et quelques-uns complètement hors d'usage.

C'est ce qui explique que pour les recherches et les transcriptions l'on ait préféré les registres dits du Vatican, qui sont de superbes volumes de parchemin, d'une écriture soignée et d'une conservation parfaite, dont la transcription est d'ailleurs de peu postérieure [2]. En outre, chacun de ces volumes est pourvu d'un index par ordre de numéros, qui correspond à l'ordre des lettres dans le volume, ce qui n'est pas le cas pour la série d'Avignon.

Il ne faut pas oublier cependant que les registres du Vatican ne sont qu'une copie des registres d'Avignon et que, malgré la surveillance du correcteur officiel, leur transcription n'est pas toujours correcte. Les noms propres surtout ont été très maltraités ; il n'est pas rare que des mots et même des phrases entières aient été omises ; enfin certains actes se rencontrent dans les registres d'Avignon qui n'ont pas été recopiés dans l'autre série.

De ce qui précède découle la nécessité absolue de contrôler et de compléter l'une par l'autre chacune de ces deux séries : les registres de parchemin, mieux conservés, donneront plus de documents, mais les registres de papier fourniront un texte plus complet et plus sûr [3].

II. — *Les Registres de Jean XXII.* — Pour le pontificat de Jean XXII, la série d'Avignon comprend 46 volumes, numérotés de 2 à 47 ; la série du Vatican, 56 volumes, numérotés de 62 à 117 [4]. Voici, pour chaque année du pontificat, une description sommaire des registres ou fragments de registres qui ont été dépouillés pour former le présent recueil :

---

1. Lors du retour des papes à Rome, ils furent abandonnés à Avignon et c'est seulement en 1784 qu'ils entrèrent aux Archives du Vatican. Cf. H. Bresslau, *Handbuch der Urkundenlehre für Deutschland und Italien* (Leipzig, 1889), p. 129.

2. Voy. sur ce point, E. Göller, *op. cit.*, dans *Quellen und Forschungen*, t. VI, pp. 294 et suiv., où l'auteur montre au moyen des livres des *Introitus et Exitus* de Benoît XII, que les lettres secrètes de Jean XXII ont été recopiées dans les registres de parchemin dès les premières années de son successeur.

3 Cf. Paul Kehr, *Aeltere Papsturkunden in den päpstlichen Registern von Innocent III bis Paul III*, dans *Nachrichten der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, Philologisch-historische Classe*, 1902, p. 398 ; et aussi Riezler, *Vatikanische Akten*, Introduction, p. xi.

4. Le reg. Vat. 62 est consacré aux affaires des pays d'Orient et renferme des lettres des papes Clément V, Jean XXII, Benoit XII et Clément VI.

ANNÉE I.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 2. — A : index incomplet des lettres communes suivant l'ordre des numéros ; il commence au n. 1314 et se termine par le n. 4278.

B. fol. 1-251 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre se trouvent les mots : *de curia.*

C. fol. 252-272 : blancs.

D. fol. 273-461 : lettres communes.

Reg. Av. 3. — A. *Rubrice litterarum curie primi anni sanctissimi patris domini Johannis pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1 à 485.

B. *Rubrice litterarum communium prime partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis pape vicesimi secundi pontificatus ejusdem anno primo.* Index par ordre de numéros de 1 à 1010.

C. *Rubrice litterarum communium secunde partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1000 à 2000.

D. *Rubrice litterarum communium tertie partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 2000 à 3065.

E. fol. 1-489 : lettres communes.

F. *Rubrice litterarum communium quarte partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providente clementia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 3000 à 4237.

Reg. Av. 4. — 533 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 5. — 695 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 6. — 701 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 7. — 22 fol. non numérotés ; puis 658 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 36. — fol. 174-221 : lettres communes de la première

année dans un registre de la quatorzième année du même pape.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 63. — A. fol. [1-12]. *Rubrice litterarum communium prime partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1 à 1010.

B. fol. 1-318. *Registrum litterarum communium primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis pape vicesimi secundi pontificatus ejusdem anno primo.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1010.

C. fol. 319-320 : manquent ; fol. 321 : blanc.

D. fol. 322-327. *Rubrice litterarum curie primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 482.

E. fol. 328-329 : blancs.

F. fol. 330-427. *Registrum litterarum curie primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis pape vicesimi secundi pontificatus ipsius anno primo.* Lettres curiales suivant l'ordre des numéros de 1 à 482 : on y a ajouté postérieurement une seconde numérotation, plus ou moins régulière, qui fait suite à celle des lettres communes de ce volume et va de 1011 à 1562.

Reg. Vat. 64. — A. fol. [1-13]. *Rubrice litterarum communium secunde partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1000 à 2000.

B. fol. 1-340. *Incipit secunda pars registri litterarum communium primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 2000.

Reg. Vat. 65. — A. fol. [1-14]. *Rubrice litterarum communium tertie partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 2000 à 3065.

B. fol. 1-339. *Incipit tertia pars regestri litterarum communium primi anni sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres communes par ordre de numéros de 2000 à 3068.

Reg. Vat. 66. — A. fol. [1-17]. *Rubrice litterarum communium quarte partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providente clementia pape vigesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 3000 à 4237.

B. fol. 1-347. *Registrum litterarum communium quarte partis primi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vigesimi secundi.* Lettres communes par ordre de numéros de 3000 à 4237.

Reg. Vat. 109. — *Registrum domini Johannis XXII pape* (écriture du XVIe siècle) *annorum primi et secundi* (écriture moderne). Ce volume (241 fol.) renferme la copie de 907 lettres secrètes, dont beaucoup ne sont pas datées ; elles se rapportent aux quatre premières années de Jean XXII. Pas d'index.

Reg. Vat. 110. Pars prima. — A. fol. [1-10]. Dans la partie supérieure du fol. 1 : *anni I, secundi, III et IV mixtim.* Index par ordre de numéros de 1 à 376 (1), indiquant aussi le folio de 1 à 86 ; puis seulement par ordre de folios de 87 à 160 ; enfin un folio contenant les rubriques des n°s 327 à 357.

B. fol. 1-160. Lettres secrètes des quatre premières années, numérotées de 1 à 555 ; cette numérotation ne concorde pas avec celle de l'index.

Reg. Vat. 110. Pars secunda. — A. fol. [1-7] : index par ordre de numéros de 358 à 753, indiquant aussi le folio de 1 à 86.

B. fol. 1-86 : lettres secrètes des quatre premières années, avec une double numérotation, la plus ancienne va de 1 à 385, l'autre fait suite à la numérotation de la première partie du volume et va de 556 à 1029.

ANNÉE II.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 8. — 494 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 9. — 516 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 10. — A. fol. 1-409 : lettres communes.

B. fol. 410-556 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre, on trouve les mots : *de curia.*

---

1. Les actes indiqués sous les numéros 301 à 326 manquent dans le registre.

Reg. Av. 115. — fol. 93-235 : lettres communes de la seconde année de Jean XXII contenues dans un registre des lettres de l'année neuvième de Clément VI. Au bas du fol. 93 : *Quaternus iste deficit in tomo septimo Johannis pape 22* [1], *fol. 245.*

Reg. Av. 158. — fol. 193-203 : lettres communes de la seconde année de Jean XXII, dans un registre de la seconde année d'Urbain V.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 67. — A. fol. [1-13]. *Rubrice litterarum communium prime partis anni secundi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vigesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1 à 1000

B. fol. 1-294. *Regestrum litterarum communium secundi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vigesimi secundi in prima parte.* Lettres communes numérotées de 1 à 1000.

C. fol. 295-297. *Rubrice litterarum curie secundi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providente clementia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1 à 205.

D. fol. 298-299 : manquent : fol. 300 : blanc ; fol. 301-302 : manquent.

E. fol. 303-360. *Registrum litterarum curie secundi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis pape vicesimi secundi.* Lettres curiales numérotées de 1 à 209.

Reg. Vat. 68. — A. fol. [1-17]. *Rubrice litterarum communium secunde partis secundi anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vigesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1001 à 2288.

B. fol. 1-415. *Registrum litterarum communium secunde partis secundi anni sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes numérotées de 1001 à 2288.

Reg. Vat. 109. — Lettres secrètes : voy. à l'année I.

Reg. Vat. 110. — Lettres secrètes ; voy. à l'année I.

---

1. C'est à-dire le reg. Av. 8

ANNÉE III.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 11. — A. fol. 1-479 : lettres communes.
B. fol. 480 à 582 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre les mots : *de curia*.

Reg. Av. 12. — 501 fol : lettres communes.

Reg. Av. 77. — Fol. 527-530, 535-542 : lettres communes de la troisième année de Jean XXII dans un registre de la troisième année de Clément VI ; au bas du fol. 535, on lit ces mots d'une écriture du XVIIIe siècle : *Ista et sequentes littere usque ad fol. 542 videntur esse Johannis pape XXII.*

Reg. Av. 81. — Fol. 127-132: lettres communes de Jean XXII dans un registre de la troisième année de Clément VI.

Reg. Av. 159. — A. fol. 68 : *Rubrice litterarum curie tertii anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Fragment d'index des lettres curiales.
B. fol. 69 : fragment d'index des lettres communes.
C. fol. 70-80 : lettres communes de Jean XXII dans un registre de la troisième année d'Urbain V.

Reg. Av. 160. — Fol. 17-25, 28-30: lettres communes de Jean XXII dans un registre de la troisième année d'Urbain V.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 69. — A. fol. [1-15]. *Rubrice litterarum communium anni tercii sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 1580.
B. fol. 1-495. *Regestrum litterarum communium anni tercii sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1580.
C. fol. 496-497 : manquent.
D. fol. 498-501. *Rubrice litterarum curie anni tercii sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index des lettres curiales, suivant l'ordre des numéros de 1 à 205.

E. fol. 502 : blanc : fol. 503-504 : manquent ; fol. 505 : blanc.

F. fol. 506-551. *Regestrum litterarum curie tercii anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres curiales avec une numérotation double: l'une va de 1 à 206 ; l'autre, postérieure, fait suite à la numérotation des lettres communes de 1581 à 1787.

Reg. Vat. 109. — Lettres secrètes : voy. à l'année I.

Reg. Vat. 110. — Lettres secrètes : voy. à l'année I.

ANNÉE IV.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 13. — A. fol. 1-763 : lettres communes.

B. fol. 764-791. *Infrascripta sunt capitula et rubrice communium litterarum domini Johannis divina providentia pape XXII anni quarti.* Index cahier par cahier.

C. fol. 792-799 : blancs.

D. fol. 800-809. *Rubrice litterarum curie anni quarti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index des lettres curiales. Ce volume est en très mauvais état.

Reg. Av. 231.—A. fol. 113-130 (1): lettres communes de Jean XXII dans un volume de la quatrième année de Clément VII.

B. fol. 390-423 : fragments de folios, contenant des lettres de Jean XXII, inutilisables.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 70. — A. fol. 1-57. *Rubrice litterarum curie anni quarti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providente clementia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1 à 192.

B. fol. 1-55. *Regestrum litterarum curie quarti anni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 192.

C. fol. 56 : blanc.

---

1. Et non 138, comme le dit Göller, *op. cit.*, dans *Quellen und Forschungen*, t. VII, p. 82.

D. fol. 57-76. *Rubrice litterarum communium anni quarti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1 à 1624.

E. fol. 77-78 : manquent.

F. fol. 79-622. *Regestrum litterarum communium anni quarti sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1625 (la dernière ajoutée postérieurement et non citée dans l'index).

Reg. Vat. 109. — Lettres secrètes ; voy. à l'année I.

Reg. Vat. 110. — Lettres secrètes ; voy. à l'année I.

ANNÉE V.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 14. — A. fol. 1-385 : lettres communes.

B. fol. 386-543 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre, les mots : *de curia.*

C. fol. 544-570. *Infrascripta sunt capitula et rubrice communium litterarum domini Johannis divina providentia pape XXII anni quinti.* Index suivant l'ordre des cahiers.

D. fol. 571-579 : blancs.

E. fol. 580-586. *Rubrice litterarum curie anni quinti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index par ordre de numéros de 1 à 202.

F. fol. 587-609 : index incomplet des lettres communes par ordre de numéros du n. 65 au n. 1708 (suivi du n. 1560).

Reg. Av. 15. — A. fol. 1-33. *Rubrice litterarum communium anni quinti domini Johannis pape XXII.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 1615.

B. fol. 34-38 : blancs.

C. fol. 39-564 : lettres communes.

Ces deux registres sont en très mauvais état.

Reg. Av. 305. — Fol. 190-192, 196-198 : lettres communes, dans un registre des cinquième et sixième années de Benoît XIII.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 71.— A. fol. [1-5]. *Rubrice litterarum curie anni quinti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Index d'après l'ordre des numéros de 1 à 202.

B. fol. [5v-14]. *Rubrice litterarum communium anni quinti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi. scilicet prime partis.* Index d'après l'ordre des numéros de 1 à 699.

C. fol. 1-70. *Regestrum litterarum curie anni quinti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres curiales suivant l'ordre des numéros de 1 à 202.

D. fol. 71 : manque : fol. 72 : blanc.

E. fol. 73-304. *Regestrum litterarum communium anni quinti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi. videlicet prime partis.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 699.

F. fol. 305-309. *Littere thabellionum anni quinti.* Lettres non numérotées.

Reg. Vat. 72. — A. fol. [1-12]. *Rubrice litterarum communium secunde partis registri anni quinti sanctissimi patris domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 700 à 1708.

B. fol. 1-301. *Incipit secunda et ultima pars registri quinti anni communium litterarum sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes par ordre de numéros de 700 à 1708 (1).

ANNÉE VI.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 16. — A. fol. 1-24. *Rubrice quaternorum et capitula communium litterarum domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti.* Index par ordre des cahiers.

1. Le registre des lettres secrètes de la cinquième année n'existe plus ; on trouve un certain nombre de ces lettres dans le volume 350 des *Collectorie* ; cf. Göller, dans *Quellen und Forschungen*, t. VI, p. 290 et t. VII, p. 83.

B. fol. 25-36 : blancs.

C. fol. 35-517 : lettres communes.

Reg. Av. 17. — A. fol. 1-33. *Rubrice communium litterarum anni sexti domini Johannis divina providentia pape* [*XXII*]. Index par ordre de numéros de 1 à 1643.

B. fol. 34-373 : lettres communes.

C. fol. 374-457 : lettres curiales : en tête de chaque lettre : *de curia.*

D. fol. 458-459. *Rubrice litterarum curie anni sexti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index suivant l'ordre des numéros, de 1 à 36 et de 69 à 88 (il manque évidemment un folio entre le fol. 458 et le fol. 459).

E. fol. 460-487. *Rubrice anni sexti communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 1566.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 73. — A. fol. [1 à 16]. Index incomplet des lettres communes, d'après l'ordre des numéros de 378 à 1545.

B. fol. 1-26. *Regestrum litterarum curie anni sexti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 89.

C. fol. 27-532. *Registrum communium litterarum anni sexti sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1566 [1].

Reg. Vat. 111. — A. fol. [1-10]. *Rubrice regestri litterarum secretarum sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII que per ejus cameram transierunt annis pontificatus sui sexto et septimo, et primo de anno sexto.* Index suivant l'ordre du volume folio par folio, de 1 à 188, n'indiquant pas le numéro des actes.

1. Les lettres des tabellions de cette année se trouvent dans un manuscrit de la Bibliothèque du Vatican, Cod. Ottoboni 2516, fol. 149-152. En tête du fol. 149 on lit : *Secuntur anni sexti littere tabellionum* ; et au bas, d'une écriture postérieure : *Fragmentum litterarum tabellionum anni sexti pontificatus sanctissimi in Christo Patris Domini Nostri Pape Joannis XXII. Datum Avenion. 6 idus octobris anno....* (sic)

B. fol. [10v-22]. *Secuntur rubrice septimi anni.* Index comme ci-dessus des fol. 189 à 409.
C. fol. 1-188 : lettres secrètes de l'année sixième par ordre de numéros de 1 à 785.
D. fol. 189-409 : lettres secrètes de l'année septième par ordre de numéros de 786 à 1721.

ANNÉE VII.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 18. — A. fol. 1-28. *Rubrice quaternorum communium litterarum domini Johannis divina providentia pape XXII anni septimi.* Index suivant l'ordre des cahiers.
B. fol. 29-32 : blancs.
C. fol. 33-590 : lettres communes.

Reg. Av. 19. — A. fol. 1-32. *Tabula totius anni septimi* (écriture du XVIIIe siècle). Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 1717.
B. fol. 33-40 : blancs.
C. fol. 41-42. *Littere de curia anni septimi.* Index des lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 55.
D. fol. 43-476 : lettres communes.
E. fol. 477-490 : blancs.
F. fol. 491-517 : lettres curiales, en très mauvais état : en tête de chaque lettre : *de curia.*
G. fol. 518-544 : blancs.
H. fol. 545-579. *Rubrice communium litterarum domini Johannis pape XXII anni septimi.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 1715.
I. fol. 580-589 : blancs.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 74. — A. fol. [1-2]. *Rubrice litterarum curie anni septimi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXIIdi.* Index par ordre de numéros de 1 à 56.
B. fol. [3-16]. *Rubrice litterarum communium prime partis regestri sanctissimi patris domini Johannis divina providen-*

tia pape XXII^di anni septimi. Index par ordre de numéros de 1 à 999.

C. fol. 1-16. *Littere de curia. Incipiunt littere de curia anni septimi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 56.

D. fol. 17-350. *Regestrum litterarum communium anni septimi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres communes suivant l'ordre des numéros de 1 à 999.

Reg. Vat. 75. — A. fol. [1-11]. *Rubrice litterarum communium secunde et ultime partis regestri sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII^di anni septimi.* Index par ordre de numéros de 1000 à 1721. Les deux derniers numéros comprennent toutes les lettres conservatoires et des tabellions, de sorte que la numerotation devrait être continuée jusque 1798.

B. fol. 1-267. *Secunda et ultima pars regestri litterarum communium anni septimi sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 1717.

C. fol. 268-271. *Secuntur littere tabellionum istius anni.* Ces lettres ont toutes le n. 1720 ; une numérotation postérieure va de 1720 à 1757.

D. fol. 272-289. Lettres conservatoires, ayant toutes le n. 1721 : numérotées postérieurement de 1758 à 1799.

Reg. Vat. 111. — Lettres secrètes ; voy. à l'année VI.

ANNÉE VIII.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 20. — A. fol. 1-33. *Rubrice quaternorum communium litterarum domini Johannis divina providentia pape XXII anni octavi.* Index suivant l'ordre des cahiers.

B. fol. 34-38 : blancs.

C. fol. 39-586 : lettres communes.

Reg. Av. 21. — A. fol. 1-38. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini Johannis divina providentia pape XXII anno octavo.* Index par ordre de numéros, de 1 à 2027 ; les feuillets contenant les numéros suivants sont déchirés.

B. fol. 39-43 : blancs.
C. fol. 44-436 : lettres communes.
D. fol. 437. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII anno octavo.* Index par ordre de numéros de 1 à 24 (ces lettres curiales manquent dans les reg. d'Avignon).
E. fol. 438-454 : blancs.
F. fol. 455-513 : index incomplet des lettres communes par ordre de numéros de 151 à 2046.

Reg. Av. 204. — Fol. 376-398 : lettres de la huitième année de Jean XXII dans un registre de la huitième année de Grégoire XI, mêlées à d'autres documents et à des fragments d'index.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 76. — A. fol. [1]. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno octavo.* Index par ordre de numéros de 1 à 24.
B. fol. [2-14]. *Rubrice prime partis regestri communium litterarum anni octavi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1 à 999.
C. fol. 1-12. *De curia. Incipiunt littere de curia anni octavi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 24.
D. fol. 13-326. *Regestrum prime partis communium litterarum sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII anno octavo.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

Reg. Vat. 77. — A. fol. [1-14]. *Rubrice secunde et ultime partis communium litterarum anni octavi sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1000 à 2045.
B. fol. 1-375. *Secunda et ultima pars regestri communium litterarum anni octavi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 2046.
C. fol. [376-379]. *Tabellionatus anni octavi.* Ces lettres sont citées toutes dans l'index sous le n. 2045 : ici elles ont une numérotation postérieure de 2047 à 2091.

Reg. Vat. 112. Pars prima. — A. fol. [1-5]. *Rubrice registri litte-*

rarum secretarum domini nostri Johannis pape XXII que per ejus cameram transierunt anno pontificatus sui octavo. Index suivant l'ordre du volume folio par folio, de 1 à 131, n'indiquant pas le numéro des actes.

B. fol. 1 à 131 : lettres secrètes de la huitième année, avec une numérotation postérieure de 1 à 490. Après la dernière lettre, on lit : *Opere completo gratias agamus Jhesu Christo. Amen.*

Reg. Vat. 112. Pars secunda. — A. fol. [1-7] : *Domini Johannis anno VIII°, IX° et domini Clementis Vti anno IIIIto mixtim.* Index par ordre de numéros, de 1 à 472, avec indication du folio, de 1 à 91.

B. fol. 1-91 : lettres secrètes des années huitieme et neuvième de Jean XXII et de l'année quatrième de Clément V ; les lettres n'ont pas la numérotation de l'index, mais la numérotation de la première partie du volume continue dans la seconde et va du n. 491 au n. 995.

ANNÉE IX.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 22. — A. fol. 1. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni noni.* Index par ordre de numéros de 1 à 16.

B. fol. 2-47. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno nono.* Index par ordre de numéros de 1 à 2481.

C. fol. 48-53 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre : *de curia.*

D. fol. 54-579 : lettres communes.

Reg. Av. 23. — A. fol. 2-40 : index des lettres communes suivant l'ordre des cahiers.

B. fol. 40-50 : fragment d'un index des lettres communes par ordre de numéros de 2138 à 2484.

C. fol. 51-568 : lettres communes.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 78. — A. fol. [1]. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape*

XXII anno nono. Index par ordre de numéros de 1 à 16.

B. fol. [2-19]. *Rubrice prime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno nono.* Index par ordre de numéros de 1 à 1199.

C. fol. 1-6. *Incipiunt littere curie sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII anno nono.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 16.

D. fol. 7-411. *Regestrum communium litterarum anni noni sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1199.

Reg. Vat. 79. — A. fol. [1-22]. *Rubrice secunde et ultime partis communium litterarum sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII anni noni.* Index par ordre de numéros de 1200 à 2481.

B. fol. 1-442. *Secunda et ultima pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno nono.* Lettres communes par ordre de numéros de 1200 à 2481.

C. fol. 443 : blanc ; fol. 444-451 : manquent.

D. fol. 452-454. *Littere de officio tabellionatus.* Toutes ces lettres sont numérotées 2475 ; une numérotation postérieure va de 2482 à 2508.

Reg. Vat. 113. — A. fol. [1-13]. *Rubrice regestri litterarum secretarum sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII que per ejus cameram transierunt annis pontificatus sui nono et decimo, et primo de anno nono.* Index sans numérotation des lettres, qui sont groupées par folios de 1 à 189.

B. fol. [14-26]. *Secuntur rubrice dicti decimi anni.* Suite de l'index, du fol. 190 au fol. 376.

C. fol. 1-189. Lettres secrètes de la neuvième année, numérotées de 1 à 1080.

D. fol. 190-376. Lettres secrètes de la dixième année, numérotées de 1080 à 2211.

ANNÉE X.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 24. — A. fol. 1-36 : index des lettres communes suivant l'ordre des cahiers.

B. fol. 37-731 : lettres communes.

Reg. Av. 25. — A. fol. 1-36. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo.* Index par ordre de numéros de 1 à 2929.

B. fol. 37-684 : lettres communes.

C. fol. 685-697 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre : *de curia.*

D. fol. 698-700 : blancs.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 80.— A. fol. [1-2]. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo.* Index des lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 50.

B. fol. [3-29]. *Rubrice prime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo.* Index par ordre de numéros de 1 à 1499.

C. fol. 1-12. *Littere curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 50.

D. fol. 13-514. *Littere prime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1499, suivies des *littere tabellionatus* ayant toutes le n. 1499 et numérotées postérieurement de 1499 à 1535.

Reg. Vat. 81. — A. fol. [1-23]. *Rubrice secunde et ultime partis communium litterarum sanctissimi patris domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo.* Index par ordre de numéros de 1500 à 2929.

B. fol. 1-541. *Regestrum litterarum communium secunde et ul-*

time partis sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo. Lettres communes par ordre de numéros de 1500 à 2929.

Reg. Vat. 113. — Lettres secrètes de la dixième année. Voy. à l'année IX.

ANNÉE XI.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 26. — A. fol. 1. *Rubrice de curia sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Index des lettres curiales, par ordre de numéros de 1 à 37.

B. fol. 2-58. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Index des lettres communes par ordre de numéros, de 1 à 3102.

C. fol. 59 : manque.

D. fol. 60-623 : lettres communes.

Reg. Av. 27. — 475 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 28. — A. fol. 1-415 : lettres communes.

B. fol. 416-495. *Rubrice litterarum communium sanctissimi patris domini Johannis pape XXII anni undecimi.* Index par ordre de numéros de 1 à 3098.

Reg. Av. 76. — Fol. 534-537 : lettres communes de l'année onzième de Jean XXII dans un registre des lettres de la seconde année de Clément VI.

Reg. Av. 257. — Fol. 65-91 : lettres communes de l'année onzième de Jean XXII dans un registre des lettres de l'année onzième de Clément VII.

Reg. Av. 258. — Fol. 81-109 : lettres communes de l'année onzième de Jean XXII dans un registre de l'année onzième de Clément VII.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 82. — A. fol. [1]. *Rubrice litterarum curie sanctissimi in Christo patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Index des lettres curiales, par ordre de numéros de 1 à 36.

B. fol. [3-20]. *Rubrice communium litterarum prime partis regestri sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Index des lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

C. fol. 1-15. *Littere de curia sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 36.

D. fol. 16 : blanc.

E. fol. 17-390. *Regestrum prime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

F. fol. 391-394. *Littere tabellionum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno undecimo.* Lettres des tabellions avec une numérotation postérieure faisant suite à la première de 999bis à 1029.

Reg. Vat. 83. — A. fol. [1-18]. *Rubrice communium litterarum secunde partis regestri sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Index des lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 1999.

B. fol. 1-397. *Secunda pars regestri litterarum communium anni undecimi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape vicesimi secundi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 1999.

Reg. Vat. 84. — A. fol. [1-20]. *Rubrice litterarum communium tercie et ultime partis regestri sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Index par ordre de numéros de 2000 à 3102.

B. fol. 1-429. *Tercia et ultima pars regestri litterarum communium sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni undecimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 2000 à 3102.

Reg. Vat. 114. Pars prima. — A. fol. [1-7] : index des lettres secrètes de l'année onzième, suivant l'ordre des numéros de 1 à 496.

B. fol. 1-88 : lettres secrètes de l'année onzième : il y a deux numérotations : une ancienne de 1 à 496, une autre postérieure de 1 à 546.

Reg. Vat. 114. Pars secunda. — A. fol. 1-84 : lettres secrètes de l'année onzième, numérotées de 547 à 1108.

B. (24 fol.) Index des lettres secrètes de cette seconde partie du registre, suivant la foliotation du fol. 1 au fol. 242.

C. fol. 82-242. Lettres secrètes de l'année douzième, numérotées de 1109 à 2159. Les fol. 82 à 84 sont doubles.

ANNÉE XII.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 29. — A. fol. 1v. *Rubrice litterarum curie) sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia (pape XXII anno) duodecimo.* Fragment d'index.

B. fol. 2-72. *Rubrica communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina (providentia pape XXII) anno duodecimo.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 3633.

C. fol. 73-74 : blancs.

D. fol. 75-76 : lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 7 : en tête de chaque lettre : *de curia.*

E. fol. 77-668 : lettres communes.

Reg. Av. 30. — 697 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 31. — A. fol. 1-487 : lettres communes.

B. fol. 488-590. *Rubrice litterarum communium anni duodecimi domini nostri domini Johannis pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1 à 3620.

C. fol. 590-592 : fragments d'index des lettres communes.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 85. — A. fol. (1). *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Index des lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 8.

B. fol. (2-20). *Rubrice prime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Index par ordre de numéros de 1 à 999. Après ce numéro on lit : *sub proximo capitulo suprascripto sunt littere omnium tabellionum anni duodecimi.*

C. fol. 1-4. *Littere curie sanctissimi patris et domini domini*

Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi. Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 8.

D. fol. 5-360. *Prima pars regestri litterarum communium sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

E. fol. 360-364. *Secuntur littere tabellionum anni duodecimi.* Ces lettres ont toutes le numéro 999, une numérotation postérieure va de 1000 à 1042.

Reg. Vat. 86. — A. fol. [1-18]. *Rubrice secunde partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Index par ordre de numéros de 1000 à 1999.

B. fol. 1-372. *Secunda pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 1999.

Reg. Vat. 87. — A. fol. [1-18]. *Rubrice tertie partis regestri anni duodecimi litterarum communium sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII[i].* Index par ordre de numéros de 2000 à 2999.

B. fol. 1-391. *Tertia pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 2000 à 2999.

Reg. Vat. 88. — A. fol. [1-11]. *Rubrice quarte et ultime partis regestri anni duodecimi litterarum communium sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII[i].* Index par ordre de numéros de 3000 à 3617.

B. fol. 1-240. *Quarta et ultima pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni duodecimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 3000 à 3620.

Reg. Vat. 114. Pars secunda. — Lettres secrètes de la douzième année. Voy. à l'année XI.

ANNÉE XIII.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 32. — 528 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 33. — 537 fol. : lettres communes.

Reg. Av. 34. — A. fol. 1-298 : lettres communes.

B. fol. 299. *Rubrice curie anni tercii decimi.* Index des lettres curiales, presque complètement illisible.

B. fol. 300-395 : index des lettres communes par ordre de numéros, en grande partie illisible, étant gâté par l'humidité.

C. fol. 396-399 : lettres curiales : en tête de chaque lettre . *de curia.*

D. fol. 400-549. *Rubrica receptorum et expensorum anni tercii decimi.*

Reg. Av. 268. — Fol. 458-499 : lettres communes de l'année treizième de Jean XXII dans un registre de l'année treizième de Clément VII.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 89. — A. fol. [1]. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tertii decimi.* Index des lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 7.

B. fol. [2-20]. *Rubrice prime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Index des lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

C. fol. 1-3. *Littere curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 7.

D. fol. 4-378. *Prima pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

E. fol. 379-383. *Secuntur littere tabellionum anni tercii decimi.* Ces lettres portent toutes le numéro 1000 : une numérotation postérieure va de 1000 à 1038.

Reg. Vat. 90. — A. fol. [1-20]. *Rubrice secunde partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Index par ordre de numéros de 1000 à 1999.

B. fol. 1-366. *Secunda pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 1999.

Reg. Vat. 91. — A. fol. [1-15]. *Rubrice tercie partis regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Index par ordre de numéros de 2000 à 2799.

B. fol. 1-275. *Tercia pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 2000 à 2799.

Reg. Vat. 92. — A. fol. [1-12]. *Rubrice quarte et ultime partis regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Index par ordre de numéros de 2800 à 3435.

B. fol. 1-238. *Quarta et ultima pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni tercii decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 2800 à 3448, puis deux lettres portant les numéros 3562 et 3563.

Reg. Vat. 115. — A. fol. 1-15. *De anno XIII domini Johannis XXII*[i]. Index des lettres secrètes de l'année treizième, non numérotées, mais groupées par folios de 1 à 176.

B. fol. 16-28. *Rubrice anni XIIII*[i]. Index des lettres secrètes de l'année quatorzième, non numérotées, mais groupées par folios de 1 à 216.

C. fol. 29-204 (ancienne foliotation I à CLXXVI) : lettres secrètes de l'année treizième, numérotées de 1 à 1012.

D. fol. 205-420 (ancienne foliotation I à CCXVI) : lettres secrètes de l'année quatorzième, numérotées de 1013 à 2157.

ANNÉE XIV.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 35. — A. fol. 1-56. *Rubrice litterarum communium anni quarti decimi Johannis pape XXII.* Index par ordre de numéros, en partie détruit par l'humidité.

B. fol. 57-724 : lettres communes.

Reg. Av. 36. — A. fol. 1-173 : lettres communes.

[B. fol. 174-221 : lettres communes de la première année de Jean XXII.]

C. fol. 222-523 : suite des lettres communes de la quatorzième année.
D. fol. 524-669. *Rubrica receptorum et expensorum anni quarti decimi.*
E. fol. 670-675 : blancs.
F. fol. 676-701 : fragment d'index des lettres communes par ordre de numéros.
G. fol. 702-735 : fragments d'index des lettres communes des années quatorzième et quinzième par ordre de cahiers : le commencement est gâté par l'humidité.

Reg. Av. 268. — Fol. 457 : lettres communes de l'année quatorzième de Jean XXII dans un registre de l'année treizième de Clément VII.

Reg. Av. 270. — Fol. 230-599 : lettres communes de l'année quatorzième de Jean XXII dans un registre de l'année quatorzième de Clément VII.

Reg. Av. 305. — Fol. 211 : fragments de lettres communes de Jean XXII dans un registre des années cinquième, sixième et septième de Benoît XIII

Reg. Av. 331. — Fol. 167-204 : lettres communes de Jean XXII et fragments d'index dans un registre de l'année quatorzième de Benoît XIII.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 93. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-18]. *Rubrice prime partis regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni quarti decimi.* Index par ordre de numéros de 1 à 999.
B. fol. [19 et suiv.]. *Prima pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni quarti decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

Reg. Vat. 94. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-13]. *In nomine Domini. Amen. Incipiunt rubrice litterarum primi libri anni XIIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index des lettres de ce volume par ordre de numéros de 1 à 1041.
B. fol. [14 et suiv.]. *Regestrum litterarum primi libri anni XIIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina provi-*

dentia pape XXII. Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1041.

Reg. Vat. 95. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-16]. *In nomine Domini. Amen. Incipiunt rubrice litterarum secundi libri anni XIIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*. Index par ordre de numéros de 1 à 1223.

B. fol. [17 et suiv.]. *Regestrum litterarum secundi libri anni XIIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*. Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1223.

Les deux derniers feuillets de ce registre sont deux fragments d'index sans numéros, ni indication d'année ; en tête du second : *vacant iste rubrice omnes*.

Reg. Vat. 96. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-17]. *Rubrice tercie et ultime partis regestri anni quarti decimi litterarum communium sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*. Index incomplet par ordre de numéros de 3000 à 3875.

B. fol. [18 et suiv.]. *Regestrum tercie et ultime partis anni quarti decimi communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*[di]. Lettres communes par ordre de numéros de 3000 à 3904.

C. [après le n. 3904]. *Secuntur littere tabellionum anni quarti decimi*. Avec une numérotation postérieure de 3905 à 3930.

Reg. Vat. 115. — Lettres secrètes de l'année quatorzième. Voy. à l'année XIII.

ANNÉE XV.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 37. — A. fol. 1-55. *Rubrice litterarum communium anni quinti decimi sanctissimi patris domini nostri pape*. Index d'après l'ordre des numéros de 1 à 1992.

B. fol. 56-134 : lettres communes.

C. fol. 135-148 : lettres curiales ; en tête de chaque lettre : *de curia*.

D. fol. 149 : index des lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 33.

E. fol. 150-653 : suite des lettres communes.

Reg. Av. 38. — A. fol. 1-38. *Rubrice communium litterarum anni quinti decimi sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index d'après l'ordre des numéros de 1 à 1992.

B. fol. 39-49 : blancs.

C. fol. 50-615 : lettres communes.

D. fol. 615-688 : documents concernant le procès contre frère André *de Gliano*, de la province de Naples, et l'excommunication lancée contre l'église de Brême.

E. fol. 689-760 : suite des lettres communes.

Dans ce volume, à partir du fol. 370, les lettres communes sont groupées par ordre de matieres et ne portent plus de numéros.

Reg. Av. 39. — A. fol. 1-28 : index des lettres communes groupées par ordre de matières, sans numéros.

B. fol. 29-728 : lettres communes groupées par ordre de matières, sans numéros.

Reg. Av. 272.— Fol. 46-65 : lettres communes, non numérotées, dans un registre de l'année quinzième de Clément VII.

Reg. Av. 273. — Fol. 198-270 : lettres communes, non numérotées, dans un registre de l'année quinzième de Clément VII.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 97.— Pas de foliotation. — A. fol. [1-13]. *In nomine Domini amen. Incipiunt rubrice litterarum anni XV sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII primi libri.* Index par ordre de numéros de 1 à 1107 : les lettres se suivent par ordre de matières : n. 1-48 : *provisiones prelatorum* : n. 49-415 : *beneficia vacantia* : n. 416-798 : *canonicatus sub expectatione prebende*; n. 799-833 : *dignitates, personatus et officia sub expectatione* : n. 834-1107 :*beneficia secularia cum cura vel sine cura sub expectatione*.

B. fol. [14 et suiv.]. *Registrum litterarum anni XV sanctissimi patris et domini domini Johannis pape XXII libri primi.* Lettres communes numérotées 1 à 1107, classées comme dans l'index ci-dessus.

Reg. Vat. 98.— A. fol. 1. *Rubrice litterarum curie anni quinti de-*

cimi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII. Index par ordre de numéros de 1 à 33.

B. fol. 2-14. *Littere curie anni quinti decimi sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres curiales numérotées de 1 à 33.

C. fol. 15-32. *Rubrice prime partis anni quinti decimi litterarum communium sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index suivant l'ordre des numéros de 1 à 999.

D. fol. 33-419. *Prima pars regestri communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni quinti decimi.* Lettres communes numérotées de 1 à 999.

E. fol. 420-423. *Littere tabellionum anni quinti decimi sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres des tabellions avec numérotation postérieure de 1000 à 1038, plus quatre lettres non numérotées.

Reg. Vat. 99. — A. fol. 1-17. *Rubrice secunde et ultime partis anni quinti decimi litterarum communium sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1000 à 1956.

B. fol. 18-391. *Regestrum secunde et ultime partis litterarum communium sanctissimi in Christo patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni quinti decimi.* Lettres communes numérotées de 1000 à 1992.

Reg. Vat. 100. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-12]. *In nomine Domini amen. Incipiunt rubrice litterarum anni XV sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII secundi libri.* Index par ordre de numéros de 1 à 786 : les lettres se suivent par ordre de matières : n. 1-47 : *beneficia vacantia* ; n. 48-49 : *dignitates, personatus et officia sub expectatione* : n. 50-92 : *canonicatus sub expectatione prebende* ; n. 93-174 : *beneficia regularia sub expectatione* ; n. 175-197 : *tabellionatus officium* ; n. 198-258 : *privilegium de non residendo et percipiendo fructus in absentia* : n. 259-263 : *de religionis ingressu* ; n. 264-356 : *de plena absolutione in casu mortis et electione confessoris* : n. 357-389 : *conservatorie* ; n. 390-626 : *indulta, dispensa-*

tiones et privilegia : n. 627-638 : *reservationes* ; n. 639-786 : *commissiones*.

B. fol. [13 et suiv.]. *Registrum litterarum anni XV sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*. Lettres communes numérotées 1 à 786, classées comme dans l'index ci-dessus.

Reg. Vat. 116. — A. fol. 1-28 : index suivant l'ordre du volume, folio par folio, de 1 à 365.

B. fol. 29-219 (ancienne foliotation I à CXC) : lettres secrètes de la quinzième année, numérotées de 1 à 973.

C. fol. 220-394 (anc. fol. CXCI à CCCLXV) : lettres secrètes de la seizième année, numérotees de 974 à 1821. A la suite de la dernière : *Finito libro sit laus et gloria Christo. Amen.*

ANNÉE XVI.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 40. — A. fol. 1-30. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi*. Index d'après l'ordre des numéros de 1 à 1710.

B. fol. 33-679 : lettres communes numérotées ; aux fol. 79-92 sont intercalées les *littere curie et tabellionum*.

Reg. Av. 41. — A. fol. 1 : index des lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 6.

B. fol. 2-47. *Rubrica anni sexti decimi* (d'une écriture récente). Index incomplet des lettres communes par ordre de numéros de 35 à 1722.

C. fol. 48-76 : index des lettres communes groupées par ordre de matières, sans numéros.

D. fol. 77-727 : lettres communes ; à partir du fol. 227, elles sont groupées par ordre de matières et n'ont plus de numéros.

Reg. Av. 42. — A. fol. 1-388 : lettres communes groupées par ordre de matières et non numérotées.

B. fol. 389-592 : documents concernant la succession d'Amanevus, archevêque d'Auch (mort en 1318).

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 101. — Pas de foliotation. — A. fol. [1]. *Rubrice litterarum curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi.* Index par ordre de numéros de 1 à 7.

B. fol. [2-18]. *Rubrice prime partis anni sexti decimi communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1 à 999.

C. fol. [19-22]. *Littere curie sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi.* Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 7.

D. fol. [23 et suiv.]. *Regestrum prime partis litterarum communium sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 999.

Reg. Vat. 102. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-12]. *Rubrice litterarum communium secunde et ultime partis sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi.* Index par ordre de numéros, de 1000 à 1688.

B. fol. [13 et suiv.]. *Regestrum secunde et ultime partis communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi.* Lettres communes par ordre de numéros de 1000 à 1714.

C. *Littere tabellionum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni sexti decimi.* Numérotation moderne de 1715 à 1743, plus une lettre sans numéro.

Reg. Vat. 103. — Pas de foliotation. — A. *In nomine Domini amen. Incipiunt rubrice litterarum anni XVI sanctissimi patris et domini domini Johannis pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1 à 1584 ; les lettres se suivent par ordre de matières : n. 1-38 : *provisiones prelatorum* ; n. 39-374 : *beneficia vacantia* : n. 375-457 : *dignitates, personatus et officia sub expectatione* : n. 458-695 : *canonicatus sub expectatione prebende* : n. 696-924 : *beneficia secularia cum cura vel sine cura sub expectatione* : n. 925-986 : *beneficia regularia sub expectatione* ; n. 987-1022 : *officium*

tabellionatus ; n. 1023-1064 : *privilegium de non residendo et percipiendo fructus in absentia* ; n. 1065-1126 : *de religionis ingressu* ; n. 1127-1245 : *de plena absolutione in casu mortis et electione confessoris* ; n. 1246-1269 : *conservatorie* ; n. 1270-1496 : *indulta, dispensationes et privilegia* ; n. 1497-1584 : *littere communes.*

B. *Regestrum litterarum anni XVI sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes numérotées de 1 à 1584 dans le même ordre que dans l'index ci-dessus.

Reg. Vat. 116. — Lettres secrètes de la seizième année. Voy. à l'année XV.

ANNÉE XVII.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 43. — A. fol. [1]. *Rubrice regestri litterarum anni septimi decimi.* Fragment d'index ([1]).

B. fol. 1-687 : lettres communes classées par ordre de matières et numérotées.

Reg. Av. 44. — A. fol. 1-69 : lettres communes classées par ordre de matières et non numérotées.

B. fol. 70-182 : lettres curiales : en tête de chaque lettre, les mots : *de curia.*

C. fol. 183-268 : documents concernant la succession de Clément V.

D. fol. 269-279 : fragments de statuts d'un ordre religieux, confirmés par le pape, avec la date : *Datum Avinione XII kal. julii ... anno secundo.*

E. fol. 280-667 : lettres communes.

F. fol. 668-694 : index par ordre de matières, sans indication de numéros.

Reg. Av. 337. — Fol. 507-714 : lettres communes de Jean XXII, non numérotées, dans un registre de l'année dix-septième de Benoît XIII.

---

1. Une partie de l'index des lettres communes de cette année se trouve dans le volume 260 des *Indices* des Archives du Vatican ; il est intitulé : [*Rubrice*] *communium litterarum beneficiorum anni decimi septimi.* C'est un index par ordre de numéros.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 104. — Les folios 1 à 50 après les index sont seuls numérotés. A. fol. [1-2]. *Rubrice litterarum curie domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo septimo.* Index par ordre de numéros de 1 à 26 ; sauf les six premières, ces lettres concernent le projet de croisade. En tête du n. 7 : *Rubrice litterarum diversarum formarum generalis passagii ultramarini directarum excellentissimo principi domino Philippo, regi Francie illustri, ac archiepiscopis eorumque suffraganeis regni sui* ; en tête du n. 20 : *Rubrice litterarum passagii extra regnum Francie.*

B. fol. [3-31]. *Rubrice litterarum communium anni decimi septimi sanctissimi patris domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros de 1 à 886. Suivent les : *Rubrice litterarum dominorum cardinalium*, numérotées de 1 à 22 ; — *Rubrice litterarum tabellionum anni decimi septimi pontificatus sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*, ces lettres portent toutes le n. 1 ; — *Rubrice litterarum de licentia testandi anni decimi septimi*, toutes ces lettres ont le n. 2 ; — *Rubrice litterarum de plena remissione omnium peccatorum anni decimi septimi*, toutes ont le n. 3: — *Rubrice litterarum licentie habendi altare portatile*, toutes ont le n. 4 ; — *Rubrice litterarum de celebrando antequam illucescat dies*, toutes ont le n. 5 : — *Rubrice de litteris pro celebrando in locis interdictis*, toutes ont le n. 6 ; — *Rubrice litterarum pro personis monachandis*, toutes ont le n. 7 ; — *Rubrice litterarum legendi et audiendi jura civilia*, toutes ont le n. 8 : — *Rubrice litterarum conservatoriarum*, numérotées de 1 à 29 ; — *Rubrice litterarum dispensationis super matrimoniis*, toutes ont le n. 10 ; — *Rubrice litterarum de fructibus percipiendis*, toutes ont le n. 11 : — *Rubrice litterarum de fructibus percipiendis pro studentibus in theologia in curia Romana*, toutes ont le n. 12 : — *Rubrice litterarum prelatorum de subsidio recipiendo a subditis*, toutes ont le n. 13 : — *Rubrice litterarum prelatorum de reconsiliando ecclesias et cimiteria*, toutes ont le n. 14 ; — *Rubrice litterarum prelatorum quod non teneantur visitare limina apostolorum*, toutes ont le

n. 15 ; — *Rubrice litterarum de concessione pallei*, toutes ont le n. 16 : — *Rubrice litterarum dispensationis super esu carnium*, toutes ont le n. 17 ; — *Rubrice litterarum quod prelati possint recipere mutuum*, toutes ont le n. 18 ; — *Rubrice litterarum de consecratione prelatorum*, toutes ont le n. 19 ; — *Rubrice litterarum singularium diversarum formarum*, par ordre de numéros de 20 à 263.

C. fol. 1-36. *Regestrum litterarum de curia anni decimi septimi sanctissimi patris domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*. Lettres curiales numérotées de 1 à 26 ; en tête du n. 7 : *Regestrum litterarum pro passagio Terre Sancte per dominum Johannem papam XXII anni decimi septimi* ; en tête du n. 20 : *Regestrum passagii misse extra regnum Francie*.

D. fol. 37-à la fin. *Regestrum prime partis litterarum communium sanctissimi in Christo patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anni decimi septimi*. Lettres communes disposées par ordre de numéros de 1 à 886, puis par ordre de matières et numérotées, comme dans l'index ci-dessus ; mais une numérotation postérieure continue de 887 à 1565.

Reg. Vat. 105. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-17]. *In nomine Domini amen. Incipiunt rubrice litterarum anni XVII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*. Index par ordre de numéros, les lettres étant groupées par ordre de matières : n. 1-36 : *provisiones prelatorum* : n. 37-364 : *beneficia vacantia* ; n. 365-388 : *dignitates, personatus et officia sub expectatione* ; n. 389-548 : *canonicatus sub expectatione prebende* : n. 549-719 : *beneficia secularia cum cura vel sine cura sub expectatione* ; n. 720-786 : *beneficia regularia sub expectatione* ; n. 787-867 : *tabellionatus officium* : n. 868-899 : *de religionis ingressu* ; n. 900-1014 : *de plena absolutione in casu mortis et electione confessoris* : n. 1015-1041 : *conservatoria* : n. 1042-1287 : *indulta, dispensationes et privilegia* ; n. 1288-1362 : *littere communes*.

B. *Regestrum litterarum anni XVII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII*. Lettres communes comme dans l'index ci-dessus.

Reg. Vat. 117. — A. fol. [1-10v] : index des lettres secrètes de l'an-

née dix-septième, groupées folio par folio, de 1 à 163 ; à la fin on lit les mots : *finis libri XVII.*

B. fol. [10v-20v] : index des lettres secrètes de l'année dix-huitième, groupées par folios, du fol. 164 à 315. En tête, on lit : *Incipit XVIII.*

C. fol. 1-163. Lettres secrètes de l'année dix-septième numérotées de 1 à 834.

D. fol. 164-315. Lettres secrètes de l'année dix-huitième numérotées de 835 à 1658. Le volume se termine par la sentence : *Finito libro sit laus et gloria Christo.*

ANNÉE XVIII.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 45. — Fol. 1-604 : lettres communes numérotées.

Reg. Av. 46. — A. fol. 1-135 : lettres communes numérotées.

B. fol. 136-173. *Quaternus litterarum de curia ;* en tête de chaque lettre : *de curia.*

C. fol. 174-269 : *Introitus et exitus* de la Chambre apostolique pour l'année 1318.

D. fol. 270-309 : *Introitus et exitus* de l'église Saint-Remi, diocèse d'Avignon.

E. fol. 310-586 : suite des lettres communes groupées par ordre de matières et non numérotées.

F. fol. 587-610 : index par ordre de numéros incomplet et gâté par l'humidité (1).

G. fol. 611-629 : index par ordre de matières, sans indication de numéros.

H. fol. 630-729 : *Introitus et exitus* de la Chambre apostolique pour l'année 1323.

Reg. Av. 338. — Fol. 73-149 : lettres communes, non numérotées,

---

1. Un index des lettres curiales et des lettres communes de cette année se trouve dans le vol. 260 des *Indices* des Archives du Vatican ; il est divisé en trois parties : A. *Rubrice litterarum de curia anno decimo octavo ;* — B. *Rubrice litterarum de passagio anno decimo octavo;* — C. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII anno decimo octavo :* index par ordre de numéros 1 à 1226, suivi de quatre feuillets où les lettres sont groupées par ordre de matières, sans numéros : *littere tabellionum, littere absolutionis in casu mortis, littere de licentia testandi, littere prorogationis consecrationis prelatorum, littere consecrationis et benedictionis prelatorum extra curiam et de licentia recedendi, de assignatione pallei, littere de altare portatili, littere de celebrando ante diem, littere de celebrando in locis interdictis, littere de reconciliationis ecclesiarum et cimiteriorum, littere de hominibus monachandis, littere de mulieribus monachandis.*

de l'année dix-huitième de Jean XXII, dans un registre de la même année de Benoît XIII.

Reg. Av. 339. — Fol. 431-524 : lettres communes, non numérotées, de l'année dix-huitième de Jean XXII dans un registre de la même année de Benoît XIII.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 106. — Les feuillets 1 à 21 après les Index sont seuls numérotés. A. fol. [1]. *Rubrice litterarum de curia sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*[di] *anno decimo octavo.* Index par ordre de numéros de 1 à 12, suivi des *Rubrice litterarum de passagio sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*[di] *anno decimo octavo* (8 lettres).

B. fol. [2-26]. *Rubrice communium litterarum sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*[di] *anno decimo octavo.* Index par ordre de numéros de 1 à 1228 ; puis viennent sous le n. 1000, les *littere tabellionum sanctissimi patris et domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*[di] *anno decimo octavo* ; sous le n. 1001 : *littere absolutionis in casu mortis* ; sous le n. 1002 : *Rubrice de licentia testandi* ; sous le n. 1003 : *Rubrice prorogationis consecrationis prelatorum* ; sous le n. 1004 : *Rubrice litterarum consecrationis et benedictionis prelatorum extra curiam et de licentia recedendi* ; sous le n. 1005 : *Rubrice de assignatione pallei* ; sous le n. 1006 : *Rubrice de altare portatili* ; sous le n. 1007 : *Rubrice de celebrando ante diem* ; sous le n. 1008 : *Rubrice de celebrando in locis interdictis* ; sous le n. 1009 : *Rubrice de reconciliatione ecclesiarum et cimiteriorum* ; sous le n. 1010 : *Rubrice de hominibus monachandis* ; et sous le n. 1011 : *Rubrice de mulieribus monachandis.*

C. fol. 1-12. *Regestrum litterarum de curia anni decimi octavi sanctissimi patris domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*[di]. Lettres curiales par ordre de numéros de 1 à 13, suivies du *Regestrum litterarum concessarum super passagio Terre Sancte per dominum Johannem papam XXII anni decimi octavi*, 8 lettres non numérotées.

D. fol. 13-à la fin. *Regestrum litterarum communium anni decimi octavi sanctissimi patris domini nostri domini Johannis divina providentia pape XXII*[di]. Lettres communes par ordre de numéros de 1 à 1232, puis groupées par ordre de matières comme dans l'index ci-dessus ; seulement une numérotation postérieure continue la première de 1232 à 1531.

Reg. Vat. 107. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-13]. *In nomine Domini amen. Incipiunt rubrice litterarum anni XVIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros et de matières comme suit : n. 1-40 : *provisiones pretatorum* ; n. 41-299 : *beneficia vacantia* ; n. 300-316 : *dignitates, personatus et officia sub expectatione* ; n. 317-423 : *canonicatus sub expectatione prebende* ; n. 424-535 : *beneficia secularia cum cura vel sine sura sub expectatione* ; n. 536-568 : *beneficia regularia sub expectatione* ; n. 569-589 : *tabellionatus officium* ; n. 590-635 : *privilegium de non residendo et percipiendo fructus in absentia* ; n. 636-660 : *de religionis ingressu* ; n. 661-740 : *de plena absolutione in casu mortis et electione confessoris* ; n. 741-756 : *conservatorie* ; n. 757-945 : *indulta, dispensationes et privilegia* ; n. 946-1010 : *littere communes.*

B. fol. [13-à la fin]. *Registrum litterarum anni XVIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes disposées comme dans l'index ci-dessus.

Reg. Vat. 117. — Lettres secrètes ; voy. à l'année XVII.

ANNÉE XIX.

a) Registres d'Avignon.

Reg. Av. 47. — A. fol. 1-7: fragment d'index par ordre de matières, sans indication de numéros.

B. fol. 8-223 : lettres communes groupées par matières et non numérotées.

C. fol. 224-307 : documents concernant l'héritage d'Amanevus, archevêque d'Auch.

D. fol. 308-339 : enquête faite sur le monastère de Saint-Jean *in Lamis* au diocèse de Siponto (aujourd'hui Manfredonia, Italie méridionale), le 22 janvier 1320.

E. fol. 340-377 : partage de biens entre divers habitants de Lucques.
F. fol. 378-726 : *Introitus et exitus* des années 1320, 1321 et 1326.

b) Registres du Vatican.

Reg. Vat. 108. — Pas de foliotation. — A. fol. [1-4]. *In nomine Domini amen. Incipiunt rubrice litterarum anni XVIIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Index par ordre de numéros et de matières : n. 1-15 : *provisiones prelatorum* : n. 16-204 : *beneficia vacantia* : n. 105-118 : *canonicatus sub expectatione prebende*: n. 119-141 : *beneficia secularia sub expectatione* ; n. 142-171 : *privilegium de non residendo et percipiendo fructus in absentia* : n. 172-175 : *conservatorie* : n. 176-179 : *tabellionatus officium* : n. 180-221 : *indulta, dispensationes et privilegia* ; n. 222-237 : *littere communes*.
B. fol. [5-à la fin]. *Regestrum litterarum anni XVIIII sanctissimi patris et domini domini Johannis divina providentia pape XXII.* Lettres communes par ordre de numéros et de matières comme dans l'index ci-dessus.

III. — *Lettres communes, lettres curiales, lettres secrètes de Jean XXII.* — Comme on le voit dans les notices ci-dessus, les lettres pontificales se divisent en trois catégories : lettres communes, lettres curiales et lettres secrètes. Les deux premières se trouvent réunies dans les mêmes volumes ; les secrètes forment une série à part, dans laquelle on retrouve la correspondance politique du Saint-Siège et les lettres concernant l'administration de la Curie, les affaires des Etats pontificaux ou de la Chambre apostolique [1]. On ne possède plus pour cette série que les registres de parchemin : des registres de papier sur lesquels ils ont été copiés, il ne reste que deux fragments [2]. La transcription a été faite par des copistes négligents ou peu expérimentés : le texte des lettres qu'ils renferment est souvent très corrompu. En outre, il n'est pas rare que la date ne soit pas indiquée.

Les lettres curiales renferment surtout des édits, des ordres adres-

1. Göller, *op. cit.*, dans *Quellen und Forschungen*, t. VI, p. 291.
2. *ibid.*, p. 282.

sés aux légats et aux fonctionnaires des Etats pontificaux ou de la Curie elle-même. A partir de la quatrième année de Jean XXII, cette catégorie devient de moins en moins importante, la plupart des lettres de ce genre se trouvant transcrites avec les lettres secrètes.

Les lettres communes sont les documents administratifs du Saint-Siège : nominations de prélats, concessions de bénéfices ou de dignités, expectatives, réserves, indults, dispenses, privilèges, lettres conservatoires, etc. Cette catégorie prend au commencement du XIVe siècle un développement considérable à cause de l'intervention de plus en plus fréquente de la Curie dans les affaires intérieures de chaque diocèse.

Malgré cette classification qui semble bien tranchée, il n'est pas rare de voir la même lettre figurer dans plusieurs catégories, soit dans les lettres secrètes et les lettres curiales (cf. n. 1), ou dans les lettres curiales et les lettres communes (cf. n. 308), ou enfin dans les lettres secrètes et les lettres communes (cf. nn. 497, 683 et 828, etc.). Ce dernier cas est intéressant, parce que le texte des lettres communes est plus correct et toujours accompagné de la date complète qui, comme on l'a dit plus haut, fait souvent défaut dans les secrètes, surtout pour les quatre premières années du pontificat de Jean XXII.

Pour ce seul pontificat, le nombre des lettres enregistrées s'élève à plus de 65,000. Si l'on considère qu'elles se trouvent (sauf les lettres secrètes), transcrites dans les deux séries de registres, on constatera que le nombre de documents qu'il a fallu examiner pour la confection de ce recueil s'élève à environ 120,000. On pourrait croire que cette masse énorme représente l'ensemble complet des lettres expédiées par la Chancellerie apostolique ; cependant nous avons pu ajouter aux documents recueillis aux Archives du Vatican un certain nombre de bulles conservées dans les dépôts d'archives de Belgique ou de l'étranger (spécialement de Paris et de Lille) et dont nous n'avons pas trouvé trace dans les registres : ce qui prouve que, du moins à l'époque de Jean XXII, tous les documents n'étaient pas enregistrés [1]. En outre, on rencontre souvent des lettres enregistrées dans des volumes des années postérieures, et ce fait est signalé par une note marginale [2] ; on en trouve même enregistrées dans

1. Contrairement à l'opinion du P. Denifle, reprise plus tard par M. Louis Guérard, *Documents pontificaux sur la Gascogne*, t. I, introduction, pp. xxiv et suiv. (*Archives historiques de la Gascogne*, deuxième série, fascicule 2. Paris-Auch, 1896).

2. Cf. n. 1197, une lettre de l'année septième dans le registre de l'année huitième ; en marge : *attende de septimo* [*anno*].

les registres des années antérieures (1). Quelquefois cette anomalie se constate seulement dans la série d'Avignon, tandis que les lettres ont été recopiées à leur place régulière dans la série du Vatican ; mais presque toujours elle existe dans les deux séries.

Il faut remarquer aussi que des lettres enregistrées ont été ensuite annulées ; elles sont alors barrées par un double trait et le scribe écrit en marge : *cassata* [ou *cancellata*] *de mandato domini vicecancellarii* [ou *de mandato pape*] (2). Ces annulations peuvent avoir pour cause certaines irrégularités dans la forme ou dans le fond et souvent une nouvelle copie rectifie l'erreur (3). Il va de soi que, sans perdre toute valeur historique, puisqu'ils peuvent renfermer des données exactes, de semblables documents ne doivent être utilisés qu'avec la plus grande réserve.

Il y a quelque différence entre le texte de l'original et celui de la copie du registre. Le protocole initial est réduit à l'adresse simple et le protocole final ne comprend souvent que les mots: *Nulli ergo etc.*, suivis de la date, elle aussi écourtée, ou même énoncée par les mots : *Datum ut supra.* Souvent dans le texte on a remplacé certaines phrases communes à plusieurs lettres par les mots : *etc. ut in proxima* [ou *in secunda*] *superiori*. Lorsque la même léttre était expédiée à plusieurs destinataires, on écrivait simplement après la première copie les mots : *In eundem modum* suivis des noms des autres personnes. Les actes que nous donnons plus loin *in extenso* permettront facilement de se rendre compte de ces légères transformations.

La publication des registres des papes, entreprise par l'Ecole française de Rome, a subi pour cette époque des modifications importantes à cause de l'énorme extension prise à un moment donné par la Chancellerie pontificale elle-même. Alors que pour le XIIIe siècle, les registres sont publiés intégralement, à partir des papes d'Avignon les membres de l'Ecole française ne publient plus que les lettres secrètes et curiales *relatives à la France*, tandis que les chapelains de Saint-Louis-des-Français à Rome s'occupent des lettres communes. Pour Jean XXII, M. Auguste Coulon, archiviste aux Archives Nationales de Paris, a déjà publié quatre fascicules contenant les lettres secrètes et curiales des sept premières années (4). Ce

1. Cf. n. 1117, une lettre de l'année septième dans le registre de l'année sixième : avec la remarque : *attende de septimo* [*anno*].

2. Cf. n. 1082.

3. Cf. n. 1441.

4. Auguste Coulon, *Lettres secrètes et curiales du pape Jean XXII (1316-1334) relatives à la France, extraites des registres du Vatican (Bibliothèque des Ecoles françaises d'Athènes et de Rome, 3e série, n. 1).* Paris, Fontemoing, 1900-1906.

travail présentait de grandes difficultés, à cause de l'absence de date des lettres des premières années. M. Coulon s'est donné énormément de peine pour remédier à ce défaut et a réussi à attribuer à toutes ces lettres une date souvent précise, en tous cas aussi approximative que possible ; sa publication a singulièrement facilité notre travail.

Quant aux lettres communes, c'est M. G. Mollat, ancien chapelain de Saint-Louis-des-Français, qui s'en est chargé : onze fascicules ont paru [1] contenant les analyses des lettres communes des huit premières années, et en outre celles des lettres curiales et des *Instrumenta miscellanea*. Ce travail demandera encore beaucoup de temps avant d'être terminé, surtout si l'on considère qu'à partir de l'année onzième le nombre des lettres communes augmente d'une façon extraordinaire. Ce que l'on peut reprocher à cette publication, c'est d'abord que l'auteur n'identifie aucun nom de lieu, ni de personne, ce qui lui aurait permis de rectifier souvent l'orthographe des noms propres, si maltraités par les scribes de la Chancellerie : c'est ensuite l'absence d'index, qui lui enlève toute utilité pratique. Je ne me dissimule pas que pour une publication de ce genre, qui embrasse la Chrétienté tout entière, l'identification des noms de lieu ne soit un travail extrêmement difficile, de même que la confection de l'index alphabétique, pour une collection qui contiendra peut-être cent mille analyses, est une besogne trop longue et trop fastidieuse pour un seul homme. Et cependant ce travail s'imposait pour rendre accessible à tous ceux qui en ont besoin ces documents qui intéressent surtout l'histoire locale. Une entente internationale pour la publication des registres pontificaux du XIVe siècle aurait pu résoudre ces difficultés. A défaut de cette entente, les publications partielles seules peuvent réaliser ces desiderata et mettre à la portée des historiens les matériaux qu'ils ne trouveraient qu'à grand'peine dans des collections générales aussi volumineuses.

IV. — *Des principes suivis dans cette publication.* — Le plan du travail est le même que dans le premier volume de la collection. Le domaine de nos recherches comprend les anciens diocèses de Cambrai, Liége, Thérouanne et Tournai, tels qu'ils existaient à cette époque. Les documents dont une analyse ne pouvait donner un ré-

1. G. Mollat, *Jean XXII (1316-1334). Lettres communes analysées d'après les registres dits d'Avignon et du Vatican (Bibliothèque des Ecoles françaises d'Athènes et de Rome, 3e série, n. 1 bis).* Paris, Fontemoing, 1904-1907.

sumé suffisant (comme c'est le cas pour les lettres secrètes) ont été imprimés *in extenso* ou par extraits : pour les autres, qui sont la grande majorité, il a suffi d'en élaguer les formules de chancellerie, pour qu'il n'en reste qu'une analyse à la fois claire et complète : presque toutes les lettres communes rentrent dans cette catégorie. Nous donnons à la suite de l'introduction quelques spécimens de ce formulaire; ils permettront de reconstituer le texte complet des actes analysés et on pourra ainsi se rendre compte de la valeur exacte de certaines expressions usitées dans les bulles, qui trop souvent ont été prises à la lettre alors qu'elles ne sont que des formules.

Le lecteur remarquera que nous avons été très sobres d'abréviations ; seuls ont été imprimés en abrégé certains termes d'usage courant pour lesquels l'abréviation n'offre aucune difficulté. Ce sont les suivants :

Avin.	pour	Avinione.
Dat.		Datum.
Id.		Idus.
In e. m.		In eundem modum.
Kal.		Kalendas.
Lib. tur. parv.		Libra turonensium parvorum.
Lib. paris.		Libra parisiensis.
Marc.		Marca.
Non.		Nonas.
O. S. B.		Ordinis Sancti Benedicti.
Reg. Av.		Registre d'Avignon.
Reg. Vat.		Registre du Vatican.

Signalons aussi les chiffres mis entre parenthèses qui désignent soit la valeur d'un bénéfice, soit le nombre d'années d'un clerc auquel il est accordé une dispense d'âge. Dans le premier cas, l'abréviation : *80 vel 60 lib. tur. parv.* correspond à la formule suivante : [*beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura*], *cujus quidem beneficii fructus, redditus et proventus, si cum cura octuaginta, si vero sine cura fuerit, sexaginta librarum turonensium parvorum secundum taxationem decime valorem annuum non excedant.*

Dans le second, par exemple : 22 *ann.*, elle se résout comme suit : [*aut quod pateris in etate defectum*,] *cum in vicesimo secundo etatis tue anno vel circa illum constitutus esse dicaris.*

L'annotation est double : d'une part, les notes concernant le texte, soit pour une correction, soit pour une particularité quelconque de l'acte enregistré : d'autre part, les notes explicatives, concernant tel personnage ou tel fait. On trouvera peut-être que ces dernières sont

assez peu nombreuses. Sans doute il eût été intéressant de donner la biographie de chacun des personnages rencontrés dans les registres ; mais ce travail eût été forcément incomplet, et il nous a semblé qu'il dépassait le but auquel vise cette collection, qui est de mettre entre les mains des historiens les documents qui peuvent les intéresser et de leur donner le moyen pratique de les retrouver facilement dans nos volumes. Et ce moyen, c'est l'index des noms de lieux et de personnes, auquel un soin spécial a été consacré.

Les noms de personnes sont classés sous le nom de famille : en outre, tous les personnages ont été aussi classés par prénoms ; on retrouvera donc dans l'index la liste de tous les *Petrus*, *Johannes*, etc. cités dans le volume ; mais c'est au nom de famille que l'on rencontrera la liste de leurs bénéfices et les numéros où ils figurent.

Les noms de lieux sont imprimés en italique dans leur forme ancienne, en caractères gras dans leur forme moderne, et sous celle-ci sont groupés tous les renseignements qui les concernent ; c'est là qu'il faut chercher, lorsque les personnages sont cités seulement par leur titre, comme *Episcopo Leodiensi*, *Preposito Cameracensi*, etc. En somme, le plan de l'index est le même que dans le premier volume des *Analecta Vaticano-Belgica*, sauf de légères modifications destinées à en rendre l'usage encore plus commode.

La confection d'un index de ce genre est un travail qui demande du temps et de la patience, mais sans lequel des recueils de documents ne peuvent rendre tous les services qu'on a le droit d'en attendre. En le rendant aussi clair et aussi détaillé que possible, nous avons espéré qu'aucun détail de nos documents ne sera perdu pour la science et l'érudition historiques.

Nous ne pouvons terminer cette introduction sans exprimer notre gratitude à ceux qui nous ont aidé, à Mgr Wenzel, sous-archiviste du Saint-Siège, dont l'obligeance et l'amabilité ont rendu tant de services à tous ceux qui fréquentent les Archives du Vatican; au R. P. dom Ursmer Berlière, directeur honoraire de l'Institut historique Belge, qui a bien voulu revoir les épreuves de ce volume et nous a prodigué sans compter les trésors de son érudition ; à M. Godefroid Kurth, directeur actuel de l'Institut, qui a suivi de près notre travail et dont les conseils expérimentés ne nous ont jamais fait défaut. Qu'ils daignent agréer le témoignage de notre vive reconnaissance.

Liste des ouvrages cités en abrégé.

BERLIÈRE, DOM URSMER, Inventaire analytique des Libri obligationum et solutionum des Archives Vaticanes. — Paris, Champion, 1904, in-8°.

Idem, Inventaire analytique des Diversa Cameralia des Archives Vaticanes (1389-1500). — Paris, Champion, 1906, in-8°.

BLISS, W. H., Papal Letters. Vol. II. (Calendar of entries in the papal Registers relating to Great Britain and Ireland). — Londres, 1895, in-8°.

BROM, GISBERTUS, Bullarium Trajectense. Romanorum pontificum diplomata quotquot olim usque ad Urbanum papam VI (an. 1378) in veterem episcopatum Trajectensem destinata reperiuntur. — La Haye, Nijhoff, 1891-1896, in-4°, 2 vol.

COULON, AUGUSTE, Lettres secrètes et curiales du pape Jean XXII (1316-1334) relatives à la France extraites des Registres du Vatican. (Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome, 3e série, n. 1). — Paris, Fontemoing, 1900-1906, in-4°, 4 fasc.

EUBEL, CONRADUS, Hierarchia catholica medii aevi. — Münster, 1898-1901, in-4°, 2 vol.

GUÉRARD, LOUIS, Documents pontificaux sur la Gascogne d'après les Archives du Vatican. Pontificat de Jean XXII (1316-1334). (Archives historiques de la Gascogne, 2e série, fasc. 2 et 6). — Paris, Champion, 1896-1903, in-8°, 2 vol.

MOLLAT, G., Jean XXII (1316-1334). Lettres communes analysées d'après les registres dits d'Avignon et du Vatican. (Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome, 3e série, n. 1 bis). — Paris, Fontemoing, 1904-1907, in-4°, 11 fasc.

RIEZLER, SIGMUND, Vatikanische Akten zur deutschen Geschichte in der Zeit Kaiser Ludwigs des Bayern. — Innsbruck, 1891, in-8°.

SAUERLAND, HEINRICH VOLBERT, Urkunden und Regesten zur Geschichte der Rheinlande aus dem Vatikanischen Archiv (Publikationen der Gesellschaft für rheinische Geschichtskunde). — Bonn, Hanstein, 1902-1907, in-8°, 4 vol.

Idem, Vatikanische Urkunden und Regesten zur Geschichte Lothringens (Quellen zur Lothringischen Geschichte). — Metz, Scriba, 1901-1905, in-8°, 2 vol.

FORMULAIRE.

1.

COLLATION D'UN CANONICAT AVEC EXPECTATIVE DE PRÉBENDE.

(n. 207).

Dilecto filio Theoderico de Inferno, canonico secularis ecclesie B. Marie Tongrensis, Leodiensis diocesis, salutem.

Tue merita probitatis super quibus fidedigno testimonio commendaris nos inducunt ut ad personam tuam apostolice provisionis dexteram extendamus.

Volentes itaque tibi, qui nullum es ecclesiasticum beneficium assecutus, horum consideratione, necnon obtentu dilecti filii nostri Luce, S. Marie in Via Lata diaconi cardinalis, pro te capellano suo nobis in hac parte humiliter supplicantis, gratiam facere specialem, canonicatum secularis ecclesie B. Marie Tongrensis, Leodiensis diocesis, cum plenitudine juris canonici, et prebendam si qua in ecclesia ipsa vacat ad presens, cum omnibus juribus et pertinentiis suis, apostolica tibi auctoritate conferimus et providemus de illis; si vero nulla talis prebenda nunc vacat in ecclesia supradicta, nos prebendam inibi proximo vacaturam, quam tu, vel procurator tuus ad hoc legitime constitutus, infra unius mensis spatium postquam tibi vel dicto procuratori vacatio illius innotuerit duxeris acceptandam, conferendam tibi post acceptationem hujusmodi, donationi apostolice reservamus, districtius inhibentes dilectis filiis.. abbati et capitulo dicte ecclesie, seu illi vel illis ad quem vel ad quos hujusmodi prebendarum collatio, electio ad illas seu quevis alia dispositio pertinet, ne de hujusmodi prebenda, etiam ante acceptationem hujusmodi, nisi postquam eis constiterit quod tu vel procurator predictus eam nolueritis acceptare, disponere quoquo modo presumant ac decernentes exnunc irritum et inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate contigerit attemptari,

non obstantibus de certo canonicorum numero et aliis quibuscumque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis, juramento, confirmatione Sedis apostolice vel quacumque firmitate alia roboratis, seu si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant, aut si super provisionibus aliquibus faciendis de canonicatibus et prebendis in dicta ecclesia specialiter, vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generaliter dicte Sedis vel legatorum ejus littere sint directe, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus, preterquam auctoritate nostra in ecclesia predicta receptis, vel sub prebendarum expectatione manentibus, te in assecutione dicte prebende volumus anteferri, sed nullum eis per hoc quoad assecutionem aliorum prebendarum ac beneficiorum prejudicium generari, seu si dictis abbati et capitulo ejusdem ecclesie vel quibusvis aliis communiter vel divisim a predicta sit Sede indultum quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur quodque ad id compelli non possint, sive quod de canonicatibus et prebendis ipsius ecclesie vel beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem vel quamvis aliam dispositionem

conjunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et qualibet alia prefate Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus hujusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua cujusque toto tenore debeat in nostris litteris fieri mentio specialis, sive si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus dicte ecclesie solitum juramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem ydoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesseris corporaliter illud prestes.

Nulli ergo etc. nostre collationis, provisionis, reservationis, inhibitionis et constitutionis infringere etc.

Datum Avinione II non. decembris anno primo.

In eundem modum venerabili fratri .. episcopo Corbaviensi et dilectis filiis .. S. Dyonisii et S. Martini Leodiensium decanis ecclesiarum salutem etc. usque [prestare] curaret.

Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per [vos vel] alium seu alios, auctoritate nostra eundem Theodericum, vel procuratorem suum ejus nomine, exnunc recipi facientes in dicta ecclesia in canonicum et in fratrem, stallo sibi in choro et loco in capitulo ejusdem ecclesie assignatis, ipsum Theodericum vel dictum procuratorem pro eo, in corporalem possessionem hujusmodi prebende per nos sibi collate, si qua tempore collationis per nos ei facte de ipsa vacabat in ecclesia supradicta, [ac] jurium et pertinentiarum ipsius inducatis et defendatis inductum; alioquin prebendam per nos in dicta ecclesia, ut premittitur, reservatam, si ab hujusmodi reservationis nostre tempore vacaverit ibidem, vel cum illam vacare contigerit, eidem Theoderico, post acceptationem hujusmodi, conferre et assignare curetis, facientes eum, vel dictum procuratorem pro eo, pacifica illius possessione gaudere, sibique de ipsius prebende fructibus, redditibus, proventibus, juribus et obventionibus universis integre responderi, non obstantibus omnibus supradictis, seu si dictis abbati et capitulo ejusdem ecclesie vel quibuscumque aliis a prefata sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Contradictores per censuram etc.

Datum ut supra.

2.

COLLATION D'UN CANONICAT ET D'UNE PRÉBENDE VACANTS.

(n. 430).

Dilecto filio Hugoni, nato dilecti filii nobilis viri Bertrandi Jordani de Insula, canonico et cantori ecclesie Morinensis.

Dum conditiones et merita personarum debita meditatione pensamus, illis apostolice provisionis dexteram libenter extendimus quibus nobilitas generis et alia virtutum dona multipliciter suffragantur.

Cum itaque canonicatus et prebenda ac cantoria ecclesie Morinensis quos quondam magister Petrus de Eugubio, Camere nostre clericus, in eadem ecclesia dum viveret obtinebat, per ipsius obitum vacare noscantur ad presens nullusque de eis preter nos disponere possit, pro eo quod nos dudum ante vacationem hujusmodi omnes canonicatus et prebendas ac cantorias, dignitates et personatus ceteraque

beneficia ecclesiastica per obitum quorumcumque familiarium et officialium nostrorum ubicumque decedentium tunc vacantia et imposterum vacatura collationi et dispositioni nostre et Sedis apostolice specialiter reservantes, decrevimus extunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari.

Nos volentes tibi gratiam facere specialem, canonicatum et prebendam ac cantoriam predictos sic vacantes, cum plenitudine juris canonici ac omnibus juribus et pertinentiis suis, motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis oblate petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, apostolica tibi auctoritate conferimus et providemus de illis, decernentes, prout est, irritum et inane, si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate, scienter val ignoranter, attemptatum forsan est hactenus vel contigerit imposterum attemptari,

non obstantibus quibuscumque statutis et consuetudinibus contrariis ipsius ecclesie Morinensis, juramento, confirmatione Sedis apostolice vel quacumque firmitate alia roboratis, seu si aliqui super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et prebendis ac cantoriis, dignitatibus, personatibus vel officiis in ipsa ecclesia speciales, vel de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dicte Sedis vel legatorum ejus litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum, aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant, quibus omnibus te in assecutione dictorum canonicatus et prebende ac cantorie volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem aliorum canonicatuum et prebendarum ac dignitatum, personatuum vel officiorum prejudicium generari, seu si venerabili fratri nostro.. episcopo et dilectis filiis capitulo Morinensi vel quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede sit indultum predicta quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur et ad id compelli non possint, quodque de canonicatibus et prebendis, dignitatibus vel personatibus ejusdem ecclesie vel beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem vel aliam quamcumque dispositionem conjunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus hujusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua cujusque toto tenore de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, aut si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie solitum juramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem ydoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesseris corporaliter illud prestes,

seu quod in ecclesia Narbonensi sub expectatione vacature prebende, integre, libere, non sacerdotalis, auctoritate apostolica in canonicum es receptus,

seu quod pateris in etate defectum, cum in vicesimo secundo etatis tue anno, vel circa illum, constitutus existas; nos enim tecum, ut hujusmodi non obstante defectu possis cantoriam, canonicatum et prebendam libere recipere et licite retinere, Lateranensis concilii et qualibet alia constitutionibus contrariis nequaquam obstantibus, de speciali dono gratie dispensamus, proviso quod cantoria, canonicatus et prebenda predicti debitis obsequiis non fraudentur et animarum cura in eis, si illis immineat, nullatenus negligatur.

Nulli etc. nostre collationis, provisionis, constitutionis et dispensationis [etc.].

Datum Avinione II non. octobris anno secundo.

In eundem modum dilectis filiis .. Claromentensis et .. Albiensis prepositis ac .. archidiacono Gandensi, Tornacensis ecclesiarum. Dum conditiones etc. usque negligatur.

Quocirca mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium

seu alios, eundem Hugonem, vel procuratorem suum ejus nomine, in corporalem possessionem canonicatus, prebende ac cantorie predictorum inducatis auctoritate nostra et defendatis inductum, amoto ab eis quolibet detentore, facientes eum ad eandem cantoriam, ut est moris, admitti ac ipsum pacifica illorum possessione gaudere, sibique de ipsorum canonicatus et prebende ac cantorie fructibus, redditibus, proventibus, juribus et obventionibus universis integre responderi, non obstantibus omnibus supradictis, seu si eisdem episcopo et capitulo vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata Sede sit indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Contradictores auctoritate nostra etc.

Datum ut supra.

3.

EXPECTATIVE D'UN BÉNÉFICE.

(n. 749).

Dilecto filio Johanni, nato dilecti filii Meliaduci Salvaygi de Janua, canonico Virdunensi, salutem etc.

Sedis apostolice gratiosa benignitas provide pensans merita singulorum, illos previsionibus ecclesiasticis libenter honorat qui litterarum scientia prediti, vite ac morum honestate decori ac sublimium personarum favoribus circumfulti se favoris apostolici gratia dignos reddunt.

Hec igitur in te paterna consideratione pensantes ac volentes tibi propterea, necnon et obtentu carissimi in Christo filii nostri Roberti, regis Sicilie illustris, pro te super hoc nobis cum instantia postulantis, gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum nulli alii de jure debitum, cum cura vel sine cura, etiam si dignitas vel personatus aut officium existat ad venerabilis fratris nostri .. episcopi Leodiensis, vel cujuscumque seu quorumcumque collationem, provisionem seu quamcumque aliam dispositionem pertinens communiter vel divisim, si quod in civitate vel diocesi Leodiensi vacat ad presens vel quamprimum vacare contigerit, quod per te vel procuratorem tuum ad hoc specialiter constitutum, postquam tibi vel eidem procuratori de illius vacatione constiterit, infra unius mensis spatium duxeris acceptandum, conferendum tibi post acceptationem hujusmodi cum omnibus juribus et pertinentiis suis, donationi apostolice reservamus, districtius inhibentes eidem episcopo ac illi vel illis ad quem vel ad quos hujusmodi beneficii collatio, provisio, presentatio seu quevis alia dispositio communiter vel divisim pertinet, ne de illo interim, etiam ante acceptationem hujusmodi, nisi postquam eis constiterit quod tu per te vel procuratorem predictum illud nolueris acceptare, disponere quoquomodo presumant, ac decernentes exnunc irritum et inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari,

non obstantibus quibuslibet contrariis consuetudinibus vel statutis, juramento, confirmatione Sedis apostolice seu quacumque firmitate alia roboratis, aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus, personatibus vel officiis seu quibuscumque beneficiis ecclesiasticis in dictis civitate et diocesi speciales, vel in illis partibus generales nostras vel predecessorum nostrorum Romanorum pontificum aut legatorum ejusdem Sedis litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus, preterquam auctoritate nostra, hujusmodi beneficia in eisdem civitate et diocesi expectantibus, te in ipsius beneficii assecutione volumus anteferri,

sed nullum per hoc eis quoad assecutionem aliorum beneficiorum prejudicium generari, aut si prefato episcopo vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de personatibus, dignitatibus, officiis vel beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, presentationem seu quamcumque aliam dispositionem, conjunctim vel separatim, spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus hujusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis, aut si presens non fueris ad prestandum de observandis statutis et consuetudinibus ecclesie in qua hujusmodi beneficium forsitan fuerit, solitum juramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem ydoneum et cum ad ecclesiam ipsam accesseris corporaliter illud prestes,

seu quod in Virdunensi canonicatum et prebendam obtines et in Lichefeldensi ecclesiis sub expectatione vacature prebende auctoritate apostolica in canonicum es receptus,

sive quod pateris in ordinibus et etate defectum, cum in minoribus tantum ordinibus et in vicesimo tue etatis anno vel circa illum constitutus esse dicaris; tecum insuper ex uberioris dono gratie dispensamus ut hujusmodi beneficium per nos tibi reservatum, etiam si dignitas vel personatus aut officium existat et cura illi immineat animarum, libere recipere ac, postquam ipsum juxta hujusmodi nostre reservationis tenorem fueris pacifice assecutus, una cum eisdem canonicatibus et prebendis quos obtines ac dicta prebenda ipsius Lichefeldensis ecclesie, cum illam fueris assecutus, retinere licite valeas, prefato defectu etatis et ordinum necnon constitutione generalis Concilii et qualibet alia contraria non obstantibus, proviso quod canonicatus et prebenda predicti quos, ut premittitur, obtines ac alia predicta prebenda, quam expectas, et hujusmodi beneficium, cum illa habueris, debitis obsequiis non fraudentur et animarum cura, si alicui eorum illa forsitan imminet, nullatenus negligatur, quodque tu, postquam ad legitimam etatem perveneris, te facias ad ordines, prout ejusdem beneficii cura requirit, statutis temporibus promoveri. Nulli ergo nostre reservationis, inhibitionis, constitutionis et dispensationis infringere etc.

Datum Avinione II kal. augusti anno tertio.

In eundem modum dilectis filiis .. abbati monasterii S. Jacobi et .. decano ecclesie S. Bartholomei Leodiensis ac magistro Bartholomeo de Regio, canonico Januensi, salutem etc.

Sedis apostolice gratiosa etc. usque temporibus promoveri.

Quocirca mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, hujusmodi beneficium per nos, ut premittitur, reservatum, si tempore hujusmodi nostre reservationis in dictis civitate et diocesi vacabat vel extunc vacavit vel quamprimum vacare contigerit, predicto Johanni, vel procuratori suo ejus nomine, post acceptationem hujusmodi, cum omnibus juribus et pertinentiis suis auctoritate nostra conferre et assignare curetis, inducentes eum, vel dictum procuratorem pro eo, in illius corporalem possessionem et defendentes inductum, facientes ipsum vel dictum procuratorem pro ipso, ad illud, ut est moris, recipi et admitti sibique, vel eidem procuratori pro eo, de ipsius beneficii fructibus, redditibus, proventibus, juribus et obventionibus universis integre responderi, non obstantibus omnibus supradictis, seu si eidem episcopo vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata Sede indultum existat quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Contradictores auctoritate nostra etc.
Datum ut supra.

4.

COLLATION D'UN BÉNÉFICE VACANT.

(n. 616).

Dilecto filio Guillelmo Thome dicti de Verduno, perpetuo capellano ecclesie de Lovignoliis, Leodiensis diocesis, salutem etc.

Exigunt probitatis tue merita super quibus laudabile tibi testimonium perhibetur, ut nos personam tuam specialis favore gratie prosequamur.

Cum itaque perpetua capellania ecclesie de Lovignoliis, Leodiensis diocesis, prepositura inibi vulgariter nuncupata, per liberam resignationem dilecti filii magistri Symonis de Marvilla, juris civilis professoris, capellani nostri, tunc ejusdem ecclesie perpetui capellani, factam apud Sedem apostolicam per dilectum filium magistrum Herbertum de Amella, procuratorem suum, ad hoc ab eo speciale mandatum habentem, in manibus dilecti filii nostri Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, resignationem hujusmodi de mandato nostro recipientis, apud Sedem ipsam vacare noscatur ad presens, nullusque preter nos de dicta capellania disponere possit pro eo quod nos diu ante vacationem hujusmodi omnia beneficia ecclesiastica tunc apud Sedem ipsam vacantia et in antea vacatura provisioni nostre duximus reservanda, decernendo extunc irritum et inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari,

nos volentes tibi predictorum meritorum intuitu et ejusdem Symonis, pro te nepote suo, nobis super hoc humiliter supplicantis, devotionis obtentu, apostolice liberalitatis januam aperire, capellaniam predictam sic vacantem cum omnibus juribus et pertinentiis suis apostolica tibi auctoritate conferimus et de illa etiam providemus, decernentes, prout est, irritum et inane, si secus super hoc a quoquam quavis auctoritate attemptatum forsan est hactenus vel contigerit imposterum attemptari,

non obstantibus si aliqui super provisionibus sibi faciendis de perpetuis capellaniis vel aliis beneficiis ecclesiasticis in civitate ac diocesi Leodiensi speciales, seu in illis partibus generales nostras vel predecessorum nostrorum Romanorum pontificum sive legatorum ipsius Sedis litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus te in assecutione dicte capellanie volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem perpetuarum capellaniarum et beneficiorum aliorum prejudicium generari, seu si venerabili fratri nostro .. episcopo Leodiensi vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur et ad id compelli non possint quodque de perpetuis capellaniis vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem vel quamvis aliam dispositionem conjunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus hujusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cujusque toto tenore fieri debeat in nostris litteris mentio specialis.

Nulli etc. nostre collationis, provisionis et constitutionis etc.

Datum Avinione II id. julii anno secundo.

In eundem modum dilectis filiis .. decano S. Marie Magdalene Virdunensis ac .. cantori Yvodiensis, Treverensis diocesis, ac Colardo de Nouviant, canonico Leodiensis ecclesiarum, salutem etc.

Exigunt etc. usque mentio specialis.

Quocirca etc. quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, eundem Guillelmum, vel procuratorem suum ejus nomine, in corporalem possessionem capellanie, jurium et pertinentiarum predictorum auctoritate nostra inducatis et defendatis inductum, amoto exinde quolibet detentore, facientes eidem Guillelmo de ipsius capellanie fructibus, redditibus, proventibus, juribus et obventionibus universis integre responderi, non obstantibus omnibus supradictis aut si eidem episcopo vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod excommunicari, suspendi vel interdici non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Contradictores auctoritate etc.

Datum ut supra.

5.

RÉSERVE D'UN BÉNÉFICE VACANT.

(n. 275).

Ad futuram rei memoriam.

Cum canonicatus et prebenda ac prepositura ecclesie Sancte Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, per obitum quondam Henrici, ejusdem ecclesie canonici et prepositi, qui in partibus illis decessit, vacare noscantur ad presens, nos intendentes de ipsis canonicatu et prebenda ac prepositura persone ydonee providere, exnunc provisionem et collationem eorumdem canonicatus, prebende ac preposíture, etiam si is qui dicte prepositure preficitur, ad illam consueverit per electionem assumi, hac vice dispositioni nostre et Sedis apostolice reservamus,

dilectis filiis capitulo ipsius ecclesie districtius inhibentes ne ipsi vel aliqui ex eis seu quivis alii de dictis canonicatu et prebenda disponere vel ad aliquam electionem, postulationem, collationem vel quamvis aliam dispositionem de futuro ipsius ecclesie preposito faciendam procedere quoquo modo presumant.

Nos enim exnunc decernimus irritum et inane quicquid super hoc contra hujusmodi reservationis et inhibitionis nostre tenorem scienter vel ignoranter contigerit attemptari.

Nulli etc. nostre reservationis, inhibitionis et constitutionis etc.

Datum Avinione XVII kal. aprilis anno primo.

6.

DISPENSE DE RÉSIDENCE.

(n. 422).

Dilecto filio Guidoni Fabri, canonico ecclesie S. Johannis Leodiensis.

Suffragantia tibi dona virtutum, super quibus apud nos multipliciter commendaris, merito nos inducunt ut personam tuam dono specialis gratie prosequamur.

Hinc est quod nos, tuis supplicationibus inclinati. auctoritate tibi presentium in-

dulgemus ut insistens scolasticis disciplinis in loco ubi studium vigeat generale, fructus, redditus et proventus omnium beneficiorum tuorum que nunc obtines et imposterum obtinebis, etiam si dignitates, personatus vel officia existant et curam habeant animarum, cum ea integritate usque ad triennium libere percipere valeas, cotidianis distributionibus dumtaxat exceptis, cum qua illos perciperes, si in ecclesiis in quibus beneficia ipsa fuerint, personaliter resideres, nec interim ad residendum in eisdem ecclesiis tenearis, neque ad id a quoquam valeas coartari,

non obstantibus si in eisdem ecclesiis primam non feceris personalem residentiam consuetam, quam tamen, dicto elapso triennio vel a scolis interim recedendo, facere tenearis, aut quibuscumque statutis et consuetudinibus contrariis dictarum ecclesiarum, juramento, confirmatione Sedis apostolice vel quacumque alia firmitate vallatis, etiam si de illis servandis et non impetrandis litteris apostolicis contra ea et de ipsis etiam litteris non utendo, a te vel alio impetratis, prestiteris per te vel procuratorem tuum forsitan juramentum, seu si locorum ordinariis a Sede apostolica concessum extiterit quod canonicos et personas ecclesiarum suarum civitatis et diocesis per subtractionem proventuum suorum vel alias compellere valeant ad residendum personaliter in eisdem, sive si eisdem ordinariis et capitulis dictarum ecclesiarum a predicta Sede sit indultum vel imposterum contigerit indulgeri quod canonicis et personis earum fructus, redditus et proventus beneficiorum suorum ac dignitatum, personatuum et officiorum dictarum ecclesiarum cum cura vel sine cura ministrare in absentia minime teneantur et ad id compelli non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, seu quibuslibet privilegiis, indulgentiis vel litteris apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus hujusmodi gratie impediri valeat vel differi, et de quibus quorumque totis tenoribus plenam et expressam ac de verbo ad verbum in nostris litteris fieri oporteat mentionem; proviso quod ecclesie in quibus hujusmodi beneficia fuerint, debitis interim non fraudentur obsequiis et animarum cura in eis quibus illa imminet nullatenus negligatur.

Nulli ergo etc. nostre concessionis etc.

Datum Avinione III kal. octobris anno secundo.

In eundum modum dilectis filiis .. abbati monasterii S. Luciani prope Belvacum et .. archidiacono Dunensi, Carnotensis, ac .. scolastico S. Pauli Leodiensis ecclesiarum.

Suffragantia dilecti filii etc. usque negligatur.

Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, eidem Guidoni, vel procuratori suo ejus nomine, faciatis predictos fructus, redditus et proventus juxta hujusmodi concessionis nostre tenorem, per idem triennium integre ministrari, non obstantibus omnibus supradictis, seu si eisdem ordinariis et capitulis vel quibusvis aliis communiter vel divisim a prefata Sede indultum existat vel in antea contigerit indulgeri quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Contradictores auctoritate etc.

Datum ut supra.

7.

MANDAT POUR LA RÉCEPTION D'UN CLERC DANS UN MONASTÈRE.
(n. 1420).

Dilectis filiis .. preposito S. Pauli et .. cantori S. Dyonisii Leodiensis ac .. scolastico B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum salutem.

Cum dilectus filius Alardus, natus quondam Nicolay dicti Maiestre Alart de Gemblaco, clericus Leodiensis diocesis, cupiat, sicut ex parte sua fuit propositum coram nobis, una cum dilectis filiis abbate et conventu monasterii S. Petri Gemblacensis, O. S. B., dicte diocesis, in eodem monasterio sub regulari habitu Domino famulari,

nos volentes ipsum in hujusmodi suo laudabili proposito confovere, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum eundem Alardum, si sit ydoneus et aliud sibi canonicum non obsistat, per vos vel per alium seu alios, in dicto monasterio faciatis auctoritate nostra in monachum recipi et in fratrem sibique exhiberi habitum regularem ac ipsum, sicut unum ex aliis ipsius monasterii monachis, sincera in Domino caritate tractari,

non obstantibus quibuslibet statutis et consuetudinibus monasterii et ordinis predictorum contrariis, juramento, confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis, aut si pro aliis recipiendis in dicto monasterio direxerimus scripta nostra, quibus per hoc nullum volumus prejudicium generari, seu si eisdem abbati et conventui aut quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede apostolica sit indultum quod ad receptionem alicujus minime teneantur et ad id compelli, aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus hujusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cujusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Datum Avinione IIII non. octobris anno nono.

8.

NOMINATION D'UN ÉVÊQUE.
(n. 1305).

Dilecto filio Helye, electo Tornacensi salutem.

Suscepti cura regiminis cor nostrum continua pulsat instantia ut solicitudinis debitum, ad quod universis ecclesiis nos apostolice servitutis necessitas obligat, earum singulis, prout nobis ex alto conceditur, exolvamus in eo potissime ut illarum regimina que propriis sunt destitute pastoribus personis talibus committamus, per quarum solertiam circumspectam et solertem circumspectionem ecclesie predicte in spiritualibus et temporalibus valeant adaugeri.

Nuper siquidem Tornacensi ecclesia, pro eo quod nos venerabilem fratrem nostrum Guidonem, Cameracensem, tunc Tornacensem episcopum, licet absentem, a

vinculo quo tenebatur eidem Tornacensi ecclesie, cui preerat, de fratrum nostrorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes, ad ecclesiam Cameracensem tunc vacantem duximus transferendum, preficiendo ipsum eidem Cameracensi ecclesie in episcopum et pastorem, pastoris regimine destituta,

nos ad celerem provisionem ejusdem Tornacensis ecclesie, ne prolixe vacationis exponeretur incomodis, solicite intendentes, cum nullus preter nos hac vice de ipsius Tornacensis ecclesie ordinatione se intromittere possit, pro eo quod nos, diu ante hujusmodi vacationem ejusdem Tornacensis ecclesie, provisiones omnium ecclesiarum cathedralium tunc vacantium et vacaturarum in antea per translationes per nos factas et imposterum faciendas de prelatis ipsarum ubilibet constitutis ad alias ecclesias tunc vacantes et imposterum vacaturas, dispositioni nostre duximus reservandas, decernendo extunc irritum et inane si secus super hiis per quoscumque scienter vel ignoranter contingeret attemptari, post deliberationem quam ad deputandum eidem Tornacensi ecclesie personam utilem ac etiam fructuosam, cujus industria probitatis in suis valeat juribus adaugeri ac etiam defensari cum dictis fratribus habuimus diligentem, ad te, decanum ecclesie Aniciensis, clericali dumtaxat caractere insignitum, nobilibus ortum natalibus, cui de vite munditia, litterarum scientia, gravitate morum, circumspectionis experte prudentia et aliis virtutum meritis fidedigna testimonia suffragantur, dreximus aciem mentis nostre.

Quibus omnibus diligenti meditatione discussis, volentes prefate Tornacensi ecclesie salubriter providere, de persona tua, nobis et eisdem fratribus ob hujusmodi tuorum exigentiam meritorum accepta, memorate Tornacensi ecclesie, ordinum defectu quem pateris nequaquam obstante, super quo tecum auctoritate apostolica ex certa scientia dispensamus, de ipsorum fratrum consilio et apostolice potestatis plenitudine, providemus teque illi in episcopum preficimus et pastorem, curam et administrationem ipsius Tornacensis ecclesie tibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gratias et largitur premia confidentes, quod eadem Tornacensis ecclesia per tue circumspectionis industriam et providentiam circumspectam non solum preservabitur a noxiis, verum etiam salubria in eisdem spiritualibus et temporalibus, divina favente clementia, suscipiet incrementa.

Jugum itaque Domini prompta devotione suscipiens et suavi ejus oneri reverenter colla submittens, predicte Tornacensi ecclesie, sponse tue, solicitam curam geras, gregem dominicum in ea tibi commissum doctrina verbi et operis informando, ita quod per tue diligentie studium prefata Tornacensis ecclesia votivis augeatur comodis et optatis proficere valeat incrementis.

Datum Avinione V kal. aprilis anno octavo.

In eundem modum dilectis filiis capitulo ecclesie Tornacensi salutem.

Suscepti cura regiminis etc. usque suscipiet incrementa.

Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eidem electo tanquam patri et pastori animarum vestrarum humiliter intendentes et exhibentes ei obedientiam et reverentiam debitam et devotam, ejus salubria monita et mandata suscipiatis devote ac efficaciter adimplere curetis; alioquin sententiam quam idem electus rite tulerit in rebelles ratam habebimus et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum ut supra.

In eundem modum dilectis filiis clero civitatis et diocesis Tornacensis salutem.

Suscepti cura etc. usque suscipiet incrementa.

Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eidem electo tanquam patri et pastori animarum vestrarum humiliter intendentes et exhibentes ei obedientiam et reverentiam debitam et devotam, ejus salubria monita et mandata suscipiatis devote ac efficaciter adimplere curetis, alioquin sententiam

quam idem electus rite tulerit in rebelles ratam habebimus et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum ut supra.

In eundem modum dilectis filiis populo civitatis et diocesis Tornacensis salutem.

Suscepti cura etc. usque suscipiet incrementa.

Quocirca universitatem vestram rogamus, monemus et hortamur attente per apostolica vobis scripta mandantes quatenus eundem electum tanquam patrem et pastorem animarum vestrarum devote suscipientes et debita honorificentia prosequentes ejus monitis et mandatis salubribus intendatis, ita quod ipse in vobis devotionis filios et vos per consequens in eo patrem invenisse benivolum gaudeatis.

Datum ut supra.

In eundem modum dilectis filiis universis vassallis ecclesie Tornacensis salutem.

Suscepti cura etc. usque incrementa.

Quocirca universitati vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eundem electum debita honorificentia prosequentes, ei fidelitatem solitam necnon consueta servitia et jura sibi a vobis debita exhibere integre studeatis; alioquin sententiam sive penam, quas idem electus rite tulerit seu statuerit in rebelles, ratas habebimus et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum ut supra.

In eundem modum venerabili fratri . . archiepiscopo Remensi salutem.

Ad cumulum tue cedit salutis et fame si personas ecclesiasticas presertim pontificali dignitate preditas, divine propitiationis intuitu, oportuni presidii ac favoris gratia prosequaris.

Nuper siquidem Tornacensis ecclesia etc. usque incrementa.

Quocirca fraternitatem tuam rogamus, monemus et hortamur attente per apostolica tibi scripta mandantes quatenus eundem electum, tuum suffraganeum, ac ecclesiam sibi commissam habens, pro nostra et apostolice Sedis reverentia, propensius commendatos ipsumque electum suscipiens in visceribus caritatis, in ampliandis et conservandis suis et ejusdem ecclesie sibi commisse juribus sic tui favoris presidio prosequaris, quod ipse per tue auxilium gratie se possit in commisso ejusdem Tornacensis ecclesie regimine utilius exercere, tuque divinam misericordiam et dicte Sedis benivolentiam valeas exinde uberius promereri.

Datum ut supra.

In eundem modum carissimo in Christo filio Carolo, regi Francie illustri, salutem.

Gratie divine premium et preconium humane laudis acquiritur, si prelatis ecclesiarum, presertim cathedralium regimini presidentibus, condignus honor impenditur et favor necessarius exhibetur.

Nuper siquidem Tornacensi ecclesia etc. usque incrementa.

Cum itaque, fili carissime, sit virtutis opus Dei ministros benigno favore prosequi ac eos verbis et operibus pro regis eterni gloria venerari, excellentiam regiam rogamus et hortamur attente quatenus eundem electum et prefatam ecclesiam sue cure commissam habens pro nostra et apostolice Sedis reverentia propensius commendatos, ipsos benigni favoris auxilio prosequaris, ita quod idem electus tue celsitudinis fultus auxilio, in commisso ei cure pastoralis officio possit, Deo propi-

tio, assidue prosperari ac tibi exinde a Deo perennis vite premium rependatur et a nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Datum ut supra.

9.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN ABBÉ DE QUITTER LA CURIE POUR PRENDRE LA DIRECTION DE SON MONASTÈRE.

(n. 1134).

Dilecto filio Gaufrido, abbati monasterii S. Laurentii juxta Leodium, O. S. B., salutem.

Pridem circa statum monasterii S. Laurentii juxta Leodium, O. S. B., tunc abbatis regimine destituti, paterna sollicitudine vigilantes ac cogitantes attentius quod per tue circumspectionis industriam idem monasterium poterit relevari a noxiis et salubriter, dante Domino, gubernari, te, quem de religionis zelo, honestate morum aliisque virtutum meritis fidedignorum testimonia commendarunt, eidem monasterio de fratrum nostrorum consilio in abbatem prefecimus et pastorem.

Cum autem postmodum per venerabilem fratrem nostrum Petrum, episcopum Penestrinum, tibi fecerimus munus benedictionis impendi, discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus ad predictum monasterium tue cure commissum cum plenitudine gratie nostre benedictionis accedens, sic illud fideliter et prudenter, juxta datam a Deo tibi prudentiam, regere studeas, quod monasterium ipsum sub tuo ministerio feliciter, annuente divina clementia, salutaribus proficiat incrementis nosque solicitudinis tue studium dignis valeamus in Domino laudibus commendare.

Datum Avinione III kal. martii anno septimo.

10.

FACULTÉ DE RECEVOIR LES ORDRES SACRÉS D'UN ÉVÊQUE QUELCONQUE.

(n. 1341).

Dilecto filio Helie, electo Tornacensi, salutem.

Cum nuper te ecclesie Tornacensi, tunc pastoris regimine destitute, de fratrum nostrorum consilio, auctoritate apostolica duxerimus promovendum, preficiendo te eidem ecclesie in episcopum et pastorem, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur,

nos ad ea libenter que tuo statui congruunt paterna solicitudine intendentes, tuis supplicationibus inclinati, tibi, qui clericali dumtaxat caractere insignitus existis, ut ubilibet a quocumque vel quibuscumque malueris antistite seu antistitibus catholicis, gratiam et communionem apostolice Sedis habentibus, omnes tam minores quam sacros ordines, statutis a jure temporibus, recipere ac eidem seu eisdem antistiti vel antistitibus ut hujusmodi ordines auctoritate nostra dictis temporibus conferre seu impendere tibi possint plenam et liberam concedimus tenore presentium facultatem.

Datum Avinione kalendis junii anno octavo.

11.

FACULTÉ DE RECEVOIR LA CONSÉCRATION ÉPISCOPALE D'UN ÉVÊQUE QUELCONQUE.

(n. 1347).

Dilecto filio Helie, electo Tornacensi, salutem.

Cum nuper ecclesie Tornacensi, tunc pastoris regimine destitute, de persona tua nobis et fratribus nostris tuorum exigentia meritorum accepta, de fratrum eorumdem consilio et apostolice potestatis plenitudine, auctoritate apostolica duxerimus providendum, te preficientes eidem in episcopum et pastorem, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur, nondumque tibi sit munus consecrationis impensum,

nos ad ea que ad tue comoditatis augmentum cedere valeant favorabiliter intendentes teque volentes ac eandem ecclesiam ab expensis et laboribus quos, si ad apostolicam Sedem pro hujusmodi suscipiendo munere te tunc oporteret accedere, haberes de necessitate subire, paterna solicitudine relevare, tuis supplicationibus inclinati,

tibi, qui clericali dumtaxat existis caractere insignitus, ut, postquam gradatim et statutis a jure temporibus fueris in presbiterum ordinatus, possis infra annum a data presentium computandum, a quocumque malueris antistite catholico, gratiam et communionem apostolice Sedis habente, ascitis sibi et in hoc assistentibus duobus vel tribus aliis catholicis episcopis similem gratiam et communionem habentibus, munus consecrationis hujusmodi recipere, ac hujusmodi antistiti ut munus hujusmodi auctoritate apostolica impendere libere tibi possit, plenam et liberam concedimus tenore presentium facultatem.

Volumus autem quod idem antistes qui tibi prefatum munus impendet, postquam illud tibi duxerit impendendum, a te, nostro et ecclesie Romane nomine, fidelitatis debite solitum recipiat juramentum juxta formam quam tibi sub bulla nostra mittimus interclusam ac formam hujusmodi juramenti quod te prestare continget nobis de verbo ad verbum, per tuas patentes litteras tuo sigillo signatas, per proprium nuncium quamtocius destinare procuret, quodque propter hoc venerabili fratri nostro .. archiepiscopo Remensi, cui dicta Tornacensis ecclesia metropolitico jure subesse dinoscitur, nullum imposterum prejudicium generetur.

Datum Avinione idibus junii anno octavo.

12.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN ÉVÊQUE DE PROROGER D'UN AN LE DÉLAI ACCORDÉ POUR L'ORDINATION SACERDOTALE ET LA CONSÉCRATION ÉPISCOPALE.

(n. 1456).

Dilecto filio Helie, electo Tornacensi, salutem.

Sincere tue devotionis exigentibus meritis, votis tuis libenter annuimus et petitiones tuas, quantum cum Deo possumus, favorabiliter exaudimus.

Petitio siquidem tua nobis nuper exhibita continebat quod nos olim tibi, tunc

clericali dumtaxat caractere insignito, ut a quocumque malles catholico episcopo, gratiam et communionem apostolice Sedis habente, te ad omnes minores et sacros ordines, statutis a jure temporibus, posses facere promoveri, et ab hujusmodi vel alio antistite, similem gratiam et communionem habente, infra annum a data concessionis hujusmodi computandum, munus consecrationis recipere, concessimus per nostras diversas litteras potestatem.

Cum autem tu, qui jam minores ordines, sicut asseris, recepisti, ex quibusdam tue persone contingentibus, dubites te non posse facere infra annum hujusmodi ad sacros ordines promoveri et in episcopum consecrari, de quo anno quinque menses et ultra superesse noscuntur, nobis humiliter supplicasti ut providere tibi in hac parte de benignitate apostolica dignaremur.

Nos igitur volentes personam tuam, predictorum meritorum obtentu, speciali prosequi prerogativa favoris, tuis supplicationibus inclinati, tibi ad suscipiendum hujusmodi sacros ordines quos nondum recepisti, et deinde consecrationis tue munus, terminum usque ad unum annum a data presentium computandum, auctoritate apostolica de speciali gratia prorogamus.

Volumus autem quod hujusmodi gratia ad beneficia que obtines nullatenus extendatur; proviso tamen quod interim taliter de ipsius ecclesie administratione provideas, quod ipsa in spiritualibus non fraudetur, nec patiatur in temporalibus detrimentum.

Nulli etc. nostre prorogationis et voluntatis infringere.

Datum Avinione IIII kal. decembris anno nono.

13.

FACULTE ACCORDÉE A UN ÉVÊQUE DE DÉLÉGUER UN PRÊTRE POUR LA RÉCONCILIATION DES ÉGLISES VIOLÉES.

(n. 1025).

Venerabili fratri Petro, episcopo Cameracensi, salutem.

Attendentes benignius magne devotionis affectum quo erga nos et apostolicam Sedem pollere dinosceris, personam tuam apostolico favore prosequimur et, quantum cum Deo possumus, honoramus.

Volentes itaque propter hoc favorabiliter annuere votis tuis, tibi quod ecclesias, capellas et cimiteria tuarum civitatis et diocesis quotienscumque per effusionem sanguinis vel seminis ipsa violari contigerit, per aliquem ydoneum sacerdotem quem ad hoc duxeris deputandum, usque ad triennium reconciliari facere libere valeas quotiens fuerit oportunum, aqua prius per te vel alium episcopum, prout moris est, solenniter benedicta, aliqua constitutione in contrarium edita non obstante, auctoritate tibi presentium indulgemus. Per hoc autem constitutioni que precipit id dumtaxat per episcopos fieri, nullum volumus imposterum prejudicium generari.

Nulli etc. nostre concessionis infringere etc.

Datum Avinione V id. februarii anno sexto.

14.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN ÉVÊQUE DE DÉLÉGUER D'AUTRES PERSONNES POUR LA VISITE CANONIQUE DE SON DIOCÈSE.

(n. 1027).

Eidem episcopo Cameracensi.

Grata devotionis studia quibus erga nos et Romanam viges ecclesiam, et grandia tuarum virtutum merita promerentur ut personam tuam condignis favoribus et gratiis prosequamur.

Cum itaque tu, qui, sicut asseris, pro tuitione et conservatione jurium ecclesie tue Cameracensis nonnullas inimicitias incurristi, nequeas absque proprii corporis periculo in tua diocesi visitationis officium, prout ex debito tui officii teneris, exercere, nos, tuis supplicationibus inclinati, auctoritate tibi presentium indulgemus ut ecclesias et monasteria ceteraque loca et personas ecclesiastica exempta et non exempta tuarum civitatis et diocesis, in quibus tibi visitationis officium competit de consuetudine vel de jure, possis libere per aliquam seu aliquas personas ydoneas quas ad hoc duxeris deputandas, quotiens tempus visitationis ingruerit, usque ad unum annum facere visitari, et procurationes ratione visitationis hujusmodi tibi debitas ab ecclesiis, monasteriis, locis et personis eisdem taliter visitatis, necnon ab ecclesiis seu monasteriis, tam ipsarum civitatis et diocesis quam extra, in quibus procurationem dumtaxat de consuetudine diutius observata recepisse dinosceris, recipere moderatas etiam in pecunia numerata, qualibet constitutione in contrarium super hoc edita non obstante.

Nulli etc. nostre concessionis etc.

Datum Avinione V id. februarii anno sexto.

In eundem modum dilectis filiis .. S. Auberti et .. S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac .. archidiacono Parisiensi salutem.

Grata devotionis etc. usque non obstante.

Quocirca mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel per alium seu alios hujusmodi personam seu personas per dictum episcopum taliter deputatas, auctoritate nostra faciatis ad idem officium visitationis admitti et procurationes prefatas sibi, vel procuratori suo pro eo, per annum predictum, juxta hujusmodi concessionis nostre tenorem, integre ministrari, non obstantibus omnibus supradictis, seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede apostolica sit indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, contradictores per censuram etc.

Datum ut supra.

15.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN ÉVÊQUE DE DEMANDER UN SUBSIDE A SON CLERGÉ.

(cf. le texte au n. 999).

16.

DISPENSE ACCORDÉE A UN PRÊTRE DE NAISSANCE ILLÉGITIME.

(cf. le texte au n. 257).

17.

DISPENSE MATRIMONIALE.

(n. 185).

Dilecto filio Gherwino Bonnini, filio Gherwini, in Brugis layco, et dilecte in Christo filie Katerine de Stene, uxori ejus, Tornacensis diocesis, salutem etc.

Intenta salutis operibus apostolice Sedis providentia circumspecta, concessa sibi desuper utitur potestate prout emergentium negociorum qualitate pensata id in Deo conspicit salubriter expedire.

Ex parte siquidem vestra nuper fuit expositum coram nobis, quod vos olim. de consilio proborum virorum amicorum communium, matrimonium in facie ecclesie, propositis prius bannis in eadem ecclesia, ut est moris, publice contraxistis, et hujusmodi matrimonio per carnis copulam consumato, ex eo etiam filios procreastis. Verum quia. sicut asseritis, postmodum est compertum quod quondam Symon de Artribe, primus maritus tuus, filia Katherina, fuerat tecum, fili Gerwine, quarto consanguinitatis gradu conjunctus, vos cupientes super hoc conscientie vestre consulere et vestro vestreque prolis statui providere, nobis humiliter supplicastis ut cum impedimentum consanguinitatis hujusmodi non solum in villa de Brugis, unde traxistis originem, sed etiam in vestra convicinia sit occultum et quod per hujusmodi vestrum matrimonium nonnulle capitales inter illarum partium homines inimicitie sint sopite et ejus occasione frequenter etiam sopiantur et quod ex vestra separatione, si fieret, possent eedem inimicitie denuo pullulare, providere super hoc vobis de oportune dispensationis remedio dignaremur.

Nos autem, qui salutem et pacem querimus singulorum, vestre in hac parte saluti vestroque ac dicte prolis statui providere ac hujusmodi que formidari possunt inimicitiis obviare volentes, vestris supplicationibus inclinati ut, impedimento quod ex eadem consanguinitate provenit non obstante, possitis in dicto matrimonio licite remanere, vobiscum auctoritate apostolica de speciali gratia dispensamus, prolem susceptam et suscipiendam ex eodem matrimonio legitimam nunciando.

Nulli ergo etc. nostre dispensationis infringere.

Datum Avinione V kal. decembris anno primo.

18.

FACULTÉ DE CHOISIR UN CONFESSEUR.

(n. 927).

Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie.

Ut eo ferventius eterne majestati complaceas quo magis Christi [vicarium] promp-

tum et benivolum adesse tibi perceperis in exhibitionibus gratiarum, nobilitatis tue precibus inclinati, auctoritate tibi presentium indulgemus ut quotienscumque et quandocumque volueris, aliquem discretum presbyterum secularem vel religiosum in tuum possis eligere confessorem, qui audita confessione tua injungat tibi pro commissis penitentiam salutarem et beneficium absolutionis impendat.

Volumus tamen quod ad ea super quibus foret Sedes apostolica merito consulenda, non nisi semel indultum hujusmodi se extendat.

Nulli etc. nostre concessionis etc.

Datum Avinione VII kal. junii anno quinto.

19.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN CONFESSEUR DE CONCÉDER L'INDULGENCE PLÉNIÈRE *IN ARTICULO MORTIS*.

(n. 928).

Eidem nobili [viro Roberto, comiti Flandrie].

Ferventis devotionis et fidei puritas, quibus erga Deum et Romanam ecclesiam splendere dinosceris, nos inducunt ut illa tibi favore benivolo concedamus, per que, sicut pie desideras, conscientie pacem, Deo propitio, consequaris.

Tuis itaque supplicationibus inclinati, ut .. confessor tuus, qui est vel qui pro tempore fuerit, semel in mortis articulo omnium peccatorum de quibus corde contritus et ore confessus extiteris, ac penarum etiam quibus tunc pro peccatis ipsis eris obnoxius, eam plenam remissionem quam Romani pontifices consueverunt interdum per speciale privilegium aliquibus impertiri, tibi, quatenus claves ecclesie se extendunt et gratum in oculis divine majestatis extiterit, concedere valeat, tibi auctoritate presentium indulgemus, sic tamen quod idem confessor de hiis de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam tibi per te si supervixeris vel per heredes tuos si tunc forte transieris, faciendam injungat, quam tu vel illi facere teneamini, ut prefertur.

Nulli etc. nostre concessionis etc.

Datum Avinione VII kal. junii anno quinto.

20.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN CONFESSEUR DE DISPENSER DE L'ABSTINENCE.

(n. 916).

Dilecto filio nobili viro Guillelmo, comiti Hanonie.

Gerentes ad personam tuam paterne dilectionis affectum, votis tuis libenter annuimus et que suppliciter deposcis favorabiliter exaudimus.

Sane ex parte tua fuit expositum coram nobis quod frequenter ad tuam et dilecte in Christo filie Johanne de Valesio, comitisse Hanonie, consortis tue, mensam nonnulli religiosi diversorum ordinum declinant, quibus esum carnium religionum suarum observantia interdicit.

Nos igitur tuis supplicationibus inclinati, nobilitati tue auctoritate presentium

indulgemus ut confessor tuus, cujus conscientiam oneramus, talibus religiosis cum in tua et dicte consortis tue curia comederint, diebus ad hoc congruis, licentiam vescendi carnibus, contrariis statutis eorumdem ordinum nequaquam obstantibus, auctoritate apostolica valeat elargiri, presentibus post biennium minime valituris.

Nulli etc. nostre concessionis infringere.

Datum Avinione VI kal. maii anno quinto.

21.

FACULTÉ ACCORDÉE A UN CONFESSEUR D'ADMINISTRER EN TOUT LIEU LE SACREMENT DE L'EUCHARISTIE.

(n. 1406).

Dilecte in Christo filie nobili mulieri Johanne, nate quondam Roberti, comitis Flandrie, domine de Sancto Gobano, Laudunensis diocesis, salutem.

Ut erga Deum et Sedem apostolicam eo amplius tue crescat devotionis affectus, quo Sedem eandem magis benignam et propitiam te senseris invenisse, devotionis tue precibus benivolum impertientes assensum, ut confessor tuus ydoneus, etiam si religiosus existat, tibi possit auctoritate nostra, presertim cum, sicut tua petitio nobis exhibita continet, ad diversa loca te sepius declinare contingat, Eucharistie sacramentum, quotiens oportunum fuerit, ministrare, locorum dyocesanorum vel rectorum ecclesiarum parrochialium, in quorum parrochiis sacramentum hujusmodi tibi, ut premittitur, ministrari continget, consensu minime requisito ac constitutione felicis recordationis Clementis pape V, predecessoris nostri, et qualibet alia contraria non obstante, auctoritate tibi presentium indulgemus; juribus dictarum ecclesiarum parrochialium et cujuslibet alterius in omnibus semper salvis.

Nulli etc. nostre concessionis infringere etc.

Datum Avinione nonis octobris anno nono.

22.

FACULTÉ D'AVOIR UN AUTEL PORTATIF.

(n. 924).

Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie.

Personam tuam, tue devotionis exigentibus meritis, paterna in Domino benivolentia prosequentes, votis tuis libenter annuimus, et que pie deposcis a nobis tibi favorabiliter impertimur.

Hinc est quod nos, tuis supplicationibus inclinati, habendi altare portatile cum debita reverentia et honore, in quo tibi et filiis eorumque uxoribus et familiaribus tuis possis in locis congruis et honestis divina officia per capellanum proprium vel alium ydoneum sacerdotem facere celebrari, plenam et liberam tibi concedimus auctoritate presentium facultatem, sine juris prejudicio alieni.

Nulli etc. nostre concessionis infringere.

Datum Avinione VII kal. junii anno quinto.

23.

FACULTÉ DE FAIRE CÉLÉBRER LA MESSE AVANT LE JOUR.

(n. 929).

Eidem nobili [viro Roberto, comiti Flandrie].

Devotionis tue precibus benignum impertientes assensum, ut missam quando volueris antequam illucescat dies, tibi assistentibus etiam filiis eorumque uxoribus, consanguineis et familiaribus tuis, possis licite facere celebrari, ita quod id nec tibi nec presbytero missam taliter celebranti valeat imputari ad culpam, auctoritate presentium de speciali gratia indulgemus, proviso ut parce hujusmodi concessione utaris, quia cum in altaris officio immoletur noster Dominus Dei filius Jhesus Christus, qui candor est lucis eterne, congruit istud non in noctis tenebris fieri, sed in luce.

Nulli etc. nostre concessionis.

Datum Avinione VII kal. junii anno quinto.

24.

FACULTÉ DE FAIRE CÉLÉBRER LES OFFICES DIVINS DANS LES LIEUX INTERDITS.

(n. 925).

Eidem comiti [Flandrie] usque salutem.

Ut erga Sedem apostolicam eo amplius crescat tue devotionis affectus, quo eam benigniorem, per que spiritualem, Deo propitio, consequaris letitiam, te senseris invenire, nos, tuis supplicationibus benignius annuentes, nobilitati tue auctoritate presentium indulgemus ut cum ad loca ecclesiastico supposita interdicto te pervenire contigerit, in illis, clausis januis, excommunicatis et interdictis exclusis, non pulsatis campanis, submissa voce, tibi et filiis eorumque uxoribus et consanguineis ac familiaribus tuis, missam et alia divina possis facere officia celebrari, dummodo tu, filii, uxores, consanguinei et familiares ipsi causam non dederitis interdicto, nec id contingat tibi vel eis specialiter interdici.

Nulli etc. nostre concessionis etc.

Datum ut supra proxima.

25.

FACULTÉ DE FONDER UNE CHAPELLE.

(n. 950).

Dilecto filio Hugoni de Buerst, marescallo Flandrie, militi.

Devotorum vota, que salutis operibus obsecundant, libenter apostolico favore prosequimur et eis assensum gratiosum et benivolum impertimur.

Sane petitio tua nobis exhibita continebat quod tu de propria salute cogitans et cupiens terrena pro celestibus et transitoria pro eternis felici commercio permu-

tare, unam capellam infra alteram parrochiarum de Hokinghen vel de Oroir, Cameracensis diocesis, quam malueris, ad honorem B. Marie Virginis et B. Brixii edificare proponis de bonis propriis pariter et dotare pro tue ac parentum tuorum animarum remedio salutari. Quare nobis humiliter supplicasti ut super hoc licentiam tibi concedere de speciali gratia dignaremur.

Nos itaque in hac parte votis tuis favorabiliter annuentes, tuis supplicationibus inclinati, tibi fundandi seu construendi de novo tuis sumptibus et expensis predictam capellam infra alteram dictarum parrochiarum, assignata et constituta tamen prius dote sufficienti ad arbitrium diocesani que pro ministris ejusdem capelle et aliis necessariis ad cultum divinum sufficere dinoscatur, jure presentandi etiam ad capellam ipsam, cum constructa fuerit et dotata, personam ydoneam, cum ipsam vacare contigerit, tibi et successoribus tuis in perpetuum reservato, plenam auctoritate presentium concedimus facultatem, sine juris prejudicio alieni.

Nulli etc. nostre concessionis etc.

Datum Avinione VII kal. junii anno quinto.

26.

CONCESSION D'UNE INDULGENCE POUR LA VISITE D'UNE CHAPELLE.

(n. 915).

Universis Christifidelibus presentes litteras inspecturis.

Vite perhempnis gloria, qua mira benignitas conditoris omnium beatam coronat aciem civium supernorum, a redemptis pretio sanguinis fusi de pretioso corpore Redemptoris meritorum debet acquiri virtute, inter que illud pregrande fore dinoscetur ut ubique, sed precipue in sanctorum ecclesiis et capellis majestas Altissimi collaudetur.

Cupientes igitur ut capella quam dilecta in Christo filia Johanna de Hanonia, monacha monasterii de Fontenellis, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, in ecclesia ipsius monasterii in honorem sanctorum Johannis Baptiste et Johannis Evangeliste fundari fecisse ac dotasse dinoscitur, congruis frequentetur honoribus, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli, apostolorum ejus, auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confessis qui in singulis dictorum sanctorum festivitatibus et per eorum octavas dictam capellam venerabiliter visitaverint XL dies de injunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus.

Datum Avinione VI kal. maii anno quinto.

27.

FACULTÉ D'ENTRER DANS UN MONASTÈRE DE RELIGIEUSES CLOÎTRÉES.

(n. 1270).

Dilecte in Christo filie nobili mulieri Mathildi, comitisse Atrebatensi, salutem.

Devotionis tue sinceritas promeretur ut que a nobis suppliciter postulas affectu tibi benivolo concedamus.

Hinc est quod nos tuis supplicationibus inclinati, ut cum decenti et honesta mu-

lierum comitiva monasterium sororum inclusarum ordinis S. Clare, quod in villa de Sancto Audomaro, Morinensis diocesis, .. quondam genitor tuus, ut asseris, pia devotione fundavit, in quo etiam simili devotione ducta continue edificari te asseris, ipsorum monasterii et ordinis contrariis statutis et consuetudinibus quibuscumque ac constitutione qualibet in contrarium edita nequaquam obstantibus, de die, horis congruis et honestis dumtaxat, quotiens tibi placuerit libere possis ingredi, ita tamen quod nec tu nec comitiva predicta comedatis vel pernoctetis ibidem, auctoritate tibi presentium indulgemus.

Nulli etc. nostre concessionis infringere etc.

Datum Avinione VIII id. januarii anno octavo.

28.

LETTRES CONSERVATOIRES.

(n. 750).

Venerabilibus fratribus .. Suessionensi et .. Cathalaunensi ac .. Morinensi episcopis salutem.

Ad hoc nos Deus pretulit in familiam domus sue ut oportuna singulis personis auxilia fidelis servitutis injuncte prudentia pro tempore dispensantes, eorum necessitatibus intendamus, occurramus dispendiis ipsosque ab oppressionibus relevemus.

Sane dilectorum filiorum .. decani et capituli ecclesie Tornacensis conquestione percepimus quod nonnulli clerici et ecclesiastice persone, tam religiose quam seculares, in dignitatibus et personatibus constitute, necnon duces, barones, marchiones, comites, advocati, nobiles, milites, universitates castrorum, opidorum, villarum, et laici Tornacensium civitatis et diocesis ac partium vicinarum nuper occuparunt et occupari fecerunt castra, villas, casalia, terras, possessiones, vassallos, homines, jura, jurisdictiones et nonnulla alia bona mobilia et immobilia ad dictam ecclesiam spectantia et ea detinent occupata, seu hujusmodi detinentibus prestant auxilium et favorem, vassalos etiam homines et colonos in terris et locis ad dictam ecclesiam spectantibus consistentes capere et carceri mancipare, equos, oves, boves et nonnulla alia bona mobilia ad dictam ecclesiam spectantia necnon hominum et vassallorum ejus in predam abducere, ac domos ipsorum incendio concremare presumpserunt hactenus et presumunt; nonnulle quoque alie persone ecclesiastice seculares et regulares, duces, comites, barones et nobiles ac universitates et singulares persone castrorum, villarum, opidorum civitatis, diocesis et partium predictarum de redditibus, proventibus, censibus, juribus et rebus aliis ad predictam ecclesiam spectantibus, eisdem decano et capitulo vel ejus procuratori aut procuratoribus nolunt aliquatenus respondere; nonnulli etiam civitatis et diocesis et partium predictarum, qui nomen Domini in vacuum recipere non formidant, eisdem decano et capitulo in castris, villis, casalibus, terris, possessionibus, vassallis, hominibus eorumque familiis, libertatibus, immunitatibus, jurisdictionibus, juribus, bonis et rebus aliis ad ecclesiam prefatam spectantibus multiplices molestias inferunt et jacturas. Quare dicti decanus et capitulum nobis humiliter supplicarunt ut cum valde difficile reddatur eisdem pro singulis querelis ad apostolicam Sedem habere recursum, providere eis super hoc paterna diligentia dignaremur.

Nos igitur adversus occupatores, presumptores, molestatores et injuriatores hujusmodi illo volentes eis remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas et aliis aditus committendi similia precludatur, fraternitati vestre per aposto-

lica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiam si sint extra loca in quibus deputati estis conservatores et judices, prefatis decano et capitulo Tornacensi efficacis defensionis presidio assistentes, non permittatis eos super premissis ab eisdem vel quibuscumque aliis occupatoribus, detentoribus, molestatoribus, presumptoribus et injuriatoribus indebite molestari vel eis gravamina seu dampna vel injurias irrogari, facturi dictis decano et capitulo, cum ab eis aut procuratoribus suis vel eorum aliquo fueritis requisiti, de predictis et aliis personis quibuslibet super restitutione dictorum castrorum, villarum, casalium, terrarum, possessionum, vassallorum, hominum, jurium, jurisdictionum ac bonorum immobilium et mobilium, reddituum quoque ac proventuum, censuum et aliorum quorumcumque bonorum suorum necnon de quibuslibet molestiis, injuriis atque dampnis presentibus et futuris, in illis videlicet que judicialem requirunt indaginem de plano, sine strepitu et figura judicii, in aliis vero prout qualitas ipsorum exegerit, justitie complementum, occupatores seu detentores, molestatores seu presumptores et injuriatores hujusmodi necnon contradictores quoslibet et rebelles, cujuscumque dignitatis, status, ordinis vel conditionis extiterint, quandocumque et quotiescumque expedierit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis,

non obstantibus felicis recordationis Bonifacii pape VIII, predecessoris nostri, qua cavetur ne judices et conservatores a Sede deputati predicta, extra civitatem et diocesim in quibus deputati fuerint contra quoscumque procedere sive alii vel aliis vices suas committere aut aliquos ultra unam dietam a fine diocesis eorumdem trahere presumant, seu quod de aliis quam de manifestis injuriis et molestiis et aliis que judicialem indaginem exigunt, penis in eos si secus egerint et in id procurantes adjectis, conservatores se nullatenus intromittant, et tam de duabus dietis in concilio generali, dummodo ultra tertiam vel quartam dietam, aliquis extra suam civitatem et diocesim auctoritate presentium non trahatur, quam aliis quibuscumque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus tam de judicibus delegatis quam conservatoribus aut aliis editis, que vestre possent in hac parte jurisdictioni aut potestati ejusque libero exercitio quomodolibet obviare, seu si aliquibus communiter vel divisim a predicta sit Sede indultum quod excommunicari, suspendi vel interdici seu extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem vel qualibet alia indulgentia dicte Sedis generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam, vestre jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri et de qua cujusque toto tenore de verbo ad verbum in nostris litteris habenda sit mentio specialis. Ceterum volumus et apostolica auctoritate decernimus quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico impeditus. quodque a data presentium sit vobis et unicuique vestrum in premissis omnibus et eorum singulis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris, perpetuata potestas et jurisdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus ceptis et non ceptis, presentibus et futuris, et pro predictis procedere, ac si predicta omnia et singula coram vobis cepta fuissent et jurisdictio vestra et cujuslibet vestrum in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitime extitisset, constitutione predicta super conservatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante.

Datum Avinione kalendis augusti anno tertio.

29.

NOMINATION D'UN TABELLION.

(n. 816).

Dilecto filio Johanni dicto Rombout de Lira, clerico Cameracensis diocesis.

Ne contractuum memoria deperiret inventum est tabellionatus officium quo contractus legitimi ad cautelam presentium et memoriam futurorum manu publica notarentur.

Hinc est quod nos hujusmodi officium tibi, qui ad illud per dilectum filium Petrum, abbatem monasterii S. Saturnini Tholosani, ordinis S. Augustini, Sancte Romane Ecclesie vicecancellarium, cui tuam examinationem commisimus, repertus fuisti ydoneus et postmodum prestitisti de illo exercendo fideliter in forma que sequitur solitum juramentum, duximus concedendum ut tu idem officium prudenter et fideliter exequaris et ad te cum necesse fuerit in hiis que ad officium ipsum pertinent libere recurratur. Formam autem juramenti predicti, ut per eam plenius informeris, presentibus inseri fecimus, que talis est:

Ego, Johannes dictus Rombout, clericus Cameracensis diocesis, ab hac hora in antea [1] fidelis ero beato Petro et Sancte Romane Ecclesie ac domino meo domino Johanni pape XXII et successoribus suis canonice intrantibus. Non ero in consilio vel auxilio, consensu seu facto, ubi vitam perdant aut membrum aut capiantur mala captione. Consilium autem quod mihi per se vel litteras aut nuncium manifestabunt, ad eorum dampnum scienter nemini pandam. Si vero aliquid ad meam notitiam devenire contingat quod in periculum Romani Pontificis vel ecclesie Romane vergeret seu grave dampnum, illud pro posse impediam, et si hoc impedire non possem, procurabo bona fide id ad notitiam domini pape perferri. Papatum Romane ecclesie ac regalia Sancti Petri et jura ipsius ecclesie specialiter si qua eadem ecclesia in civitate vel terra de qua sum oriundus habeat, adjutor eis ero ad defendendum et retinendum seu recuperandum contra omnes homines. Tabellionatus officium fideliter exercebo. Contractus in quibus exigitur consensus partium fideliter faciam nihil addendo vel minuendo sine volontate partium quod substantiam contractus immutet. Si vero in conficiendo aliquod instrumentum unius solius partis sit requirenda voluntas, hoc ipsum faciam, ut scilicet nihil addam vel minuam quod immutet facti substantiam contra voluntatem ipsius. Instrumentum non conficiam de aliquo contractu in quo sciam intervenire vel intercedere vim vel fraudem. Contractus in prothocolum redigam et, postquam in prothocolum redigero, malitiose non differam contra voluntatem illorum vel illius, quorum vel cujus contractus est, super eo conficere publicum instrumentum; salvo meo justo et consueto salario. Sic me Deus adjuvet et hec sancta Dei Evangelia.

Nulli etc. nostre concessionis etc.

Datum Avinione nonis maii anno quarto.

30.

FACULTÉ DE FAIRE TESTAMENT.

(n. 1333).

Dilecto filio magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensi, capellano nostro, salutem.

---

1. La formule du serment de fidélité est résumée dans le registre par les mots : *etc. ut in forma* : elle se trouve *in extenso* dans le même reg. Vat. 70, fol. 616v, n. 1612 (3).

Quia presentis vite conditio statum habet instabilem et ea que visibilem habent essentiam tendunt visibiliter ad non esse, tu hoc salubri meditatione premeditans diem tue peregrinationis extremum dispositione testamentaria desideras prevenire.

Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, ut de bonis tuis, tam ratione persone tue quam undecumque, non per ecclesiam seu ecclesias, alias tamen licite acquisitis, que ad te pertinere omnimode dinoscuntur, libere testari valeas, ac de bonis mobilibus ecclesiasticis tue dispositioni seu administrationi commissis, que non fuerint altaris seu altarium ecclesiarum tibi commissarum ministerio seu alicui speciali earumdem ecclesiarum divino cultui vel usui deputata, necnon et quibuscumque bonis mobilibus a te per ecclesiam seu ecclesias licite acquisitis, pro decentibus et honestis expensis tui funeris, et pro remuneratione illorum qui tibi viventi servierint, sive sint consanguinei sive alii, juxta servitii meritum, moderate tamen disponere et erogare, et alias, prius de ipsis earumdem ecclesiarum alieno ere deducto, ut ipse ecclesie non remaneant debitis obligate, in pios usus convertere possis, tibi auctoritate presentium plenam et liberam concedimus facultatem. Volumus autem quod in eorumdem ecclesiasticorum dispositione bonorum, juxta quantitatem residui, erga ecclesias a quibus eadem percepisti te liberalem exhibeas, prout conscientia tibi dictaverit et saluti anime tue videris expedire.

Datum Avinione idibus maii anno octavo.

31.

SAUF-CONDUIT.

(n. 855).

Venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis electis, abbatibus, prioribus, decanis, prepositis, archidiaconis, archipresbiteris, plebanis et aliis ecclesiarum prelatis et rectoribus eorumque vicesgerentibus ac aliis personis ecclesiasticis religiosis et secularibus, exemptis et non exemptis, Cisterciensis, Cluniacensis, Cartusiensis, Premonstratensis, Grandimontensis, Sanctorum Benedicti et Augustini ac aliorum ordinum necnon Hospitalis Sancti Johannis Jerosolimitani, Beate Marie Theotonicorum et Calatravensis magistris et preceptoribus ac aliis personis ecclesiasticis ad quos littere iste pervenerint etc.

Cum nos dilectum filium magistrum Petrum Durandi, capellanum nostrum, canonicum Ebredunensem, nuntium nostrum, latorem presentium, ad partes Alamanie pro quibusdam nostris et ecclesie Romane negotiis destinemus, universitatem vestram rogamus, monemus et hortamur attente, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus eundem nuntium cum per partes et loca vestra transitum fecerit, ob reverentiam apostolice Sedis et nostram, benigne recipientes et honeste tractantes, ei et familiaribus suis de necessariis expensis necnon et de securo conductu, cum super hiis ex parte nostra per ipsum vel ejus nuntium fueritis requisiti, in eundo et redeundo, liberaliter providere curetis, et si dictum nuntium in aliquibus locis vel loco interdum moram trahere contigerit, volumus quod non solum eorumdem, sed etiam vicinarum partium, sicut idem nuntius pro hujusmodi oneribus dividendis et facilius supportandis expedire viderit, archiepiscopi, episcopi, electi, abbates, priores, decani, prepositi, archidiaconi, archipresbiteri, plebani et alii ecclesiarum prelati et rectores eorumque vicesgerentes ac alie persone ecclesiastice religiose et seculares ecclesiarum et monasteriorum, capitula, collegia et conventus exempti et non exempti Cisterciensis, Cluniacensis, Cartusiensis, Premonstratensis, Grandimontensis, Sanctorum Benedicti et Augustini et aliorum ordinum,

necnon magistri et preceptores hospitalis S. Johannis Jerosolimitani, S. Marie Theotonicorum et quorumcumque aliorum locorum ecclesiasticorum contribuere in subventionibus hujusmodi teneantur. Sic itaque mandatum nostrum efficaciter adimplere curetis quod possitis exinde merito commendari; alioquin sententiam quam ipse rite tulerit in rebelles, ad que ei concedimus auctoritate presentium plenariam potestatem, ratam habebimus et faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam, appellatione remota, inviolabiliter observari; non obstantibus si aliquibus est ab eadem Sede indultum, quod nuntiis Sedis ipsius aliquam procurationem exhibere vel in ipsa contribuere, nisi ad eos declinaverint, minime teneantur, seu quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis quibuscumque personis vel ordinibus, sub quavis forma verborum, ab eadem Sede concessis, de quibus quorumque totis tenoribus in nostris litteris specialis mentio sit habenda, per que presens mandatum nostrum possit quomodolibet impediri.

Datum Avinione X kal. septembris anno quarto.

PREMIÈRE ANNÉE.

1316, 5 septembre. — 1317, 4 septembre.

1. *1316, 5 septembre.*

Johannes XXII archiepiscopo Remensi ejusque suffraganeis notificat electionem suam die 7 mensis augusti Lugduni factam.

Mira et inscrutabilis...

Dat. ut supra [Lugduni nonis septembris anno 1].

Reg. Av. 2, f. 277 ; Vat. 63, f. 331ᵛ, cur. n. 1 ; Vat. 109, f. 1, n. 1. — Ciacconius, *Vitae et res gestae pontificum Romanorum* (ed. 1677), t. II, p. 400 (extrait). — Coulon, n. 2 (texte).

2. *1316, 5 septembre.*

Johannes XXII archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis notificat electionem suam die 7 mensis augusti Lugduni factam.

Mira etc. [et inscrutabilis...].

Datum ut supra [Lugduni nonis septembris anno 1].

Reg. Av. 2, f. 275 ; Vat. 63, f. 331, cur. n. 1.

3. *1316, 6 septembre.*

Guillelmo Gualterii, capellano Guillelmi, S. Ciriaci in Termis presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani de Brugis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Alatio, Convenarum diocesis, et in ecclesia S. Hylarii Pictavensis canonicatum et prebendam obtinet.

Merita tue...

Dat. Lugduni 8 idus septembris anno 1.

In eundem modum S. Bartholomei de Ecouthe et S. Andree juxta Brugis, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac cantori ecclesie Pictavensis.

Reg. Av. 2, f. 412ᵛ ; Vat. 63, f. 58ᵛ n. 172.

4. *1316, 6 septembre.*

Johannotto dicto Labbe confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, Philippi, regis Francie, filii.

Digne agere...

Datum ut supra [Lugduni 8 idus septembris anno 1].

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac archidiacono Aurelianensi.

Reg. Vat. 63, f. 87v, n. 258.

5. *1316, 6 septembre.*

Magistro Guillelmo de Perona confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis.

Illos recte...

Datum ut supra [Lugduni 8 id. septembris anno 1].

In e. m. *ut supra, n. 4.*

Reg. Av. 3, f. 287 ; Vat. 63, f. 93v, n. 281.

6. *1316, 6 septembre.*

Guillelmo du Fluy confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis.

Merita tue...

Datum ut supra [Lugduni 8 id. septembris anno 1].

In e. m. episcopo Meldensi et Aurelianensi ac Nivernensi [a] archidiaconis.

Reg. Av. 3, f. 291 ; Vat. 63, f. 99, n. 307.

7. *1316, 6 septembre.*

Petro Barrier, clerico Philippi, filii Philippi regis Francie, confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Apostolice munificentie...

Datum Lugduni 8 id. septembris anno 1.

In e. m. episcopo Meldensi et Aurelianensi ac Ambianensi archidiaconis.

Reg. Av. 3, f. 35 ; Vat. 63, f. 110, n. 340.

8. *1316, 6 septembre.*

Jacobo, nato Guidonis Florentii, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis.

Exigentibus tue...

Dat. Ludguni 8 id. septembris anno 1.

a. Narbonensi *reg. Vat.*

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Germani de Pratis juxta Parisius monasteriorum abbatibus ac cantori ecclesie Turonensis.

Reg. Av. 3, f. 155 ; Vat. 63, f. 115, n. 356.

9. *1316, 6 septembre.*

Symoni de Crechiaco confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis.

Laudabile testimonium...

Dat. Ludguni 8 id. septembris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati S. Genovefe Parisiensis in Monte et archidiacono Aurelianensi.

Reg. Av. 3, f. 157 ; Vat. 63, f. 116, n. 359.

10. *1316, 6 septembre.*

Johanni de Gamachiis confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis.

Affectum benevolentie...

Dat. Lugduni 8 id. septembris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et archidiacono Aurelianensi ac decano ecclesie Medii Monasterii Bituricensis.

Reg. Av. 3, f. 162 ; Vat. 63, f. 117v, n. 363.

11. *1316, 6 septembre.*

Magistro Johanni de Playlliaco, licenciato in legibus, clerico Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Apostolice munificentie...

Dat. Lugduni 8 id. septembris anno I.

In e. m. episcopo Cameracensi et abbati monasterii S. Audeberti Cameracensis ac archidiacono Aurelianensi.

Reg. Av. 3, f. 116 ; Vat. 63, f. 134v, n. 418.

12. *1316, 6 septembre.*

Henrico de Foro confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francorum, regnum Francie regentis.

Probitatis et...

Dat. Ludguni 8 id. septembris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et Aurelianensi ac Nivernensi archidiaconis.

Reg. Av. 3, f. 119v ; Vat. 63, f. 144, n. 446.

13. *1316, 6 septembre.*

Paulo de Comite, capellano pape, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Remensis vacantes per obitum magistri Jacobi de Boccamatiis, apostolice Sedis notarii, in partibus illis defuncti, non obstante quod preposituram ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, et in basilica Principis Apostolorum de Urbe ac in Senonensi, Ambianensi, Carnotensi, Baiocensi, et S. Amati Duacensis ecclesiis canonicatus et prebendas, et ruralem ecclesiam S. Cotici de Vallemontone, Atrebatensis et Signine diocesum, necnon in civitate, diocesi et provincia Capuana quedam beneficia ecclesiastica sine cura obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Lugduni 8 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Remigii Remensis et decano Calaguritane ac Guidoni de Velletro, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 96bis ; Vat. 63, f. 183v, n. 569.

14. *1316, 6 septembre.*

Episcopo Meldensi et archidiacono Aurelianensi mandatur quatenus compellant clericos comitatus Flandrie ad solvendum decimam regi Francie concessam.

« Venerabili fratri.. episcopo Meldensi et dilecto filio.. archidiacono Aurelianensi. Pro parte dilecti filii nobilis viri Philippi, filii clare memorie Philippi regis Francorum, Francie et Navarre regna regentis, fuit expositum nobis, quod nonnulle persone ecclesiastice infra comitatus Flandrie [a] constitute, decimas dudum regno et regibus Francie pro eorum necessitatibus diversis apostolica auctoritate concessas, prout tenentur, solvere contradicunt. Quare discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus personas easdem ad solvendum, ut tenentur, decimas supradictas regenti prefato vel suo procuratori pro ipso, per censuram ecclesiasticam monitione premissa, previa ratione, cogatis, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Datum Lugduni 8 idus septembris anno I ».

Reg. Av. 3, f. 308v ; Vat. 63, f. 195, n. 604.

15. *1316, 6 septembre.*

Guillelmo, S. Nicolai in Carcere Tulliano diacono cardinali, conceditur facultas conferendi personis quas elegerit beneficia vacantia per obitum Manfredi de Longis, nepotis ejus, scilicet canonicatus et prebendas Pergamensis, Morinensis et Neapolitane ecclesiarum, et archidiaconatum ejusdem ecclesie Pergamensis, necnon ecclesiam S. Athanasii et quedam alia beneficia in civitate et diocesi Neapolitana.

a. Flandie *reg.*

Dum ad grandia...
Dat. Lugduni 8 id. septembris anno I.

Reg. Av. 3. f. 176v; Vat. 63. f. 212v. n. 661.

16. *1316, 6 septembre.*

Guidoni de Velletro, auditori et capellano Guillelmi, S. Cecilie presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, necnon dignitatis seu personatus vel officii ad collationem episcopi et capituli Leodiensis in civitate vel diocesi Leodiensi, non obstante quod prioratum secularem de Cappiano et in ecclesia Belvacensi canonicatum et prebendam ac ecclesiam S. Stephani Velletrensis obtinet, et super prebenda ecclesie Florentine, in qua in canonicum receptus est, litigat; predictos autem prioratum et ecclesiam S. Stephani dimittere tenebitur.

Dum litterarum...
Dat. Lugduni 8 id. septembris anno I.
In e. m. abbati monasterii S. Egidii juxta Leodium et decano S. Johannis Leodiensis ac magistro Petro Ferro, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 410v; Vat. 64. f. 108. n. 1293.

17. *1316, 6 septembre.*

Johanni de Escoyrello, clerico Johannis, comitis Forensis, confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Merita probitatis...
Dat. Lugduni 8 id. septembris anno I.
In e. m. episcopo Suessionensi et abbati secularis Brivatensis ac preposito Insulensis, Claromontensis et Tornacensis diocesum, ecclesiarum.

Reg. Vat. 64, f. 241v, n. 1690.

18. *1316, 7 septembre.*

Johanni de Yvodio, capellano et familiari Arnaldi, episcopi Sabinensis, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam B. Marie de Formiguariis et quedam beneficia sine cura, Narbonensis, Mediolanensis et Pictavensis diocesum, obtinet, necnon super canonicatum et prebendam B. Marie Magdalene Virdunensis in Romana curia litigat.

Probitatis tue...
Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.
In e. m. archiepiscopo Arelatensi et preposito S. Pauli ac decano S. Petri Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 378.

19. *1316, 7 septembre.*

Roberto de Vernone confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici de Claromonte, domini de Borbonio [1].

Nuper ob tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. S. Sulpitii et S. Ambrosii Bituricensium monasteriorum abbatibus ac archidiacono ecclesie Bituricensis.

Reg. Av. 2, f. 283 ; Vat. 63, f. 2, n. 5.

20. *1316, 7 septembre.*

Magistro Nicolao de Morsiaco, clerico et familiari Ludovici de Claromonte, domini de Borbonio, confertur canonicatus ecclesie Silvanectensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Salvatoris de Hericione, Biturcensis diocesis, decanatum, et in eadem ac in Morinensi, Trecorensi, S. Pauli Leodiensis, B. Marie Belvacensis, B. Marie de Stampis, B. Marie de Claromonte, S. Evremondi de Credulio, Senonensis et Belvacensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. episcopo et archidiacono ecclesie Parisiensis et abbati monasterii S. Germani de Pratis, Parisiensis diocesis.

Reg. Vat. 63, f. 11v, n. 33.

21. *1316, 7 septembre.*

Nichasio, dicto de Aqua de Melino, presbitero Cameracensis diocesis, paupertatis gravamine oppresso, reservatur beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura (60 lib. tur. parv.) ad collationem prepositi ecclesie S. Germani Montensis, Cameracensis diocesis.

Apostolice Sedis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Gisleni in Cella et priori B. Marie Vallis Scolarium juxta Montes, Cameracensis diocesis, ac magistro Oddoni de Sermeneto, canonico Xanctonensi, Camere apostolice clerico.

Reg. Av. 2, f. 341 ; Vat. 63, f. 69v, n. 205.

22. *1316, 7 septembre.*

Johanni de Bellanomonte, clerico Philippi, Philippi, regis Francorum, filii, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

1. Louis de Clermont, seigneur de Bourbon, avait épousé Marie, fille de Jean II d'Avesnes, comte de Hainaut.

Inducunt nos...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et archidiacono Aurelianensis ac cantori Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 115, f. 163v ; Vat. 63, f. 111v, n. 345.

23. *1316, 7 septembre.*

Johanni de Blesis confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, ac dignitatis seu personatus vel officii, consideratione Philippi, filii Philippi regis Francie, regnum Francie regentis.

Dum conditiones...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii de Anchin [a], Atrebatensis diocesis, ac Atrebatensi et Aurelianensi archidiaconis.

Reg. Av. 3, f. 153 ; Vat. 63, f. 114v, n. 353.

24. *1316, 7 septembre.*

Guillelmo de Bardewich, capellano et familiari Vitalis, S. Martini in Montibus presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Nuper attendentes...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati secularis S. Marie Namurcensis, Leodiensis diocesis, et preposito S. Pauli Leodiensis ac Alberto de Mediolano, capellano pape, canonico Ravennatensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 63, f. 142bis, n. 441.

25. *1316, 7 septembre.*

Blasio, nato nobilis viri Maximi de Piperno, capellano et familiari Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende, non obstante quod n Veronensi, Terracinensi, Pipernensi ac Namurcensi, Leodiensis et Terracinensis diocesum, canonicatus et prebendas, ac in eadem Pipernensi archipresbiteratum, et in Namurcensi ecclesiis custodiam obtinet.

Nuper volentes...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. archidiacono Anonie, Cameracensis, et Busolo de Parma, Tornacensis, capellano pape, ac Balduino de Supino, Atrebatensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 311v ; Vat. 63, f. 156v, n. 488.

a. Archino *reg. Av. et Vat.*

26. *1316, 7 septembre.*

Bertrando de Galardo, capellano et familiari Raymundi, S. Potentiane presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Agennensis, sub expectatione prebende ac personatus vel officii, non obstante quod archidiaconatum Gandensem in Tornacensi, sacristiam in seculari S. Pauli Narbonensis ac in eisdem Tornacensi et S. Pauli ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, necnon in parrochiali ecclesia de Monteirato [a], Carcassonensis diocesis, jus asserit habere.

Generis ac...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii de S. Maurino, Agennensis diocesis, ac preposito Albiensis et Johanni de Colle, canonico Panormitane ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 130 ; Vat. 63, f. 158, n. 492.

27. *1316, 7 septembre.*

Magistro Jacobo de Actis de Mutina, capellano pape et Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesiis de Caveteto [b] et de Nivella, Mutinensis et Leodiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Nuper attendentes...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. Alfonso de Castella, decano Islerdensis, et magistro Buxolo de Parma, Tornasensis, capellanis pape, ac Matheo de Reate, Laudunensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 310 ; Vat. 63, f. 162v, n. 504.

28. *1316, 7 septembre.*

Buzolo de Buzolis de Parma, capellano pape, et capellano familiarique Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Belvacensis, sub expectatione prebende integre, non obstante quod prepositurani in Mantuana, et in ea ac Tornacensi, Parmensi, Veronensi et S. Marie Majoris Bononiensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Quintini Belvacensis et Alfonso de Yspania, decano Ilardensis, ac Frederico de Juvaldis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 229v ; Vat. 63, f. 163v, n. 506.

a. Monteiraco *reg. Av. et Vat.* — b. Gaveteto *reg. Av. et Vat.*

29. *1316, 7 septembre.*

Johanni de Ardilleriis confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Philippi, Philippi regis Francie filii.

Ad illorum...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac archidiacono Aurelianensis et cantori Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 115, f. 171 : Vat. 63. f. 166. n. 518.

30. *1316, 7 septembre.*

Henrico de Borken, clerico et familiari Arnaldi, episcopi Sabinensis, confertur canonicatus ecclesie S. Dyonisii Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Fossensi, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Tue merita...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. archiepiscopo Arelatensi et preposito S. Pauli ac decano S. Petri Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 93v ; Vat. 63. f. 171. n. 534.

31. *1316, 7 septembre.*

Magalotto Tantobenis de Montemagno, capellano et familiari Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis, sub expectatione prebende.

Ex tue meritis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Sepulchri Cameracensis et decano S. Gaugerici ac Ricardo de Montenigro, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 333 : Vat. 63. f. 173v, n. 541.

32. *1316, 7 septembre.*

Guillelmo Prepositi, nepoti Nicolai, S. Eusebii presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Ambianensis, sub expectatione prebende integre, non sacerdotalis, non obstante quod in Tornacensi et Vernonensi, Ebroicensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Virtutum studiis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. S. Martini Ambianensis et S. Fusciani, Ambianensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Petro Ferro, canonico Autissiodorensis ecclesie.

Reg. Av. 3, f. 86 : Vat. 63. f. 177v. n. 553.

33. *1316, 7 septembre.*

Paulo de Comite, capellano pape et consobrino Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Lichefeldensis, sub expectatione prebende, non obstante quod preposituram ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, et in basilica Principis Apostolorum de Urbe ac in Senonensi, Ambianensi, Carnotensi, Baiocensi, et S. Amati Duacensis ecclesiis canonicatus et prebendas, ac ruralem ecclesiam S. Cotici de Vallemontone, Atrebatensis et Signine diocesum, et in civitate et diocesi ac provincia Capuana, quedam beneficia ecclesiastica sine cura obtinet, quodque ei de canonicatu et prebenda ecclesie Remensis nuperrime provisum est.

Apostolice Sedis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Albani, Lincolniensis diocesis, et decano Calaguritane ac Guidoni de Velletro, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 97 ; Vat. 63, f. 184, n. 570.

34. *1316, 7 septembre.*

Petro de Comite, consanguineo Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Londoniensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in basilica Principis Apostolorum de Urbe et in Remensi, Carnotensi, Lichefeldensi, S. Firmini Ambianensis et S. Petri Ariensis canonicatus et prebendas, ac in S. Marie de Vallemontone locum et perpetuum beneficium, et ruralem ecclesiam S. Nicolai ejusdem castri et quandam annuam pensionem in de Francovilla, Morinensis, Signine, et Tholosane diocesum, ecclesiis necnon in civitate, diocesi et provincia Neapolitana quedam beneficia ecclesiastica sine cura obtinet, et in predicta ecclesia Carnotensi personatum seu dignitatem expectat,et super personatu de Vambecha, Cameracensis diocesis, litigat.

Nobilitas generis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii de Waltohan, Londoniensis diocesis, et decano Calaguritane ac Guidoni de Velletro, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 237v ; Vat. 63, f. 184v, n. 571.

35. *1316, 7 septembre.*

Luce de Castro Columpne, capellano et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Lateranensi clericus beneficiatus existit.

Tue probitatis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii foris muros Urbis et preposito Massiliensis ac Rogerio de Montanea, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 276 ; Vat. 63, f. 185, n. 572.

36. *1316, 7 septembre.*

Nicolao de Bochout, clerico et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod capellaniam de Zellaer in ecclesia S. Ramboldi [a] Mechliniensis, Cameracensis diocesis, obtinet.

Tue merita...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Bartholomei de Ecouth [b] et preposito S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Alberto de Mediolano, canonico Ravennatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 19v ; Vat. 63, f. 185, n. 573.

37. *1316, 7 septembre.*

Johanni Ferrario de Penestre, clerico et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Ursmari [c] Lobiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue probitatis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii extra muros Urbis et preposito Massiliensis ac Jordano de Pileo, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 63, f. 185v, n. 574.

38. *1316, 7 septembre.*

Petro Baldi de Zagarolo, clerico et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. preposito Massiliensis et Johanni de Columpna, Remensis, ac Johanni de Lombardis de Urbe, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Vat. 63, f. 186, n. 576.

39. *1316, 7 septembre.*

Riccardo, nato nobilis viri Andree de Arsulis, capellano et familiari Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie

a. Raimundi *reg. Av. et Vat.* — *b.* Ethent *reg. Vat.* — *c.* Wlsmari *reg. Vat.*

S. Salvatoris Harlibacensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Nobilitas generis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. decano S. Marie Cortracensis, Tornacensis diocesis, et preposito Massiliensis ac scolastico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 422 ; Vat. 63, f. 187. n. 579.

40. *1316, 7 septembre.*

Magistro Petro de Setia, scriptori pape, capellano et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie canonicatum et prebendam et in S. Petri de Setia, Terracinensis diocesis, quoddam modicum beneficium obtinet, et in Tervisina ecclesiis, sub expectatione prebende, in canonicum receptus est.

Ex tue probitatis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii de Laude, Tornacensis diocesis, et preposito Massiliensis ac Francisco de Bononia, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 418 ; Vat. 63, f. 187v, n. 580.

41. *1316, 7 septembre.*

Juncte de Camporegis, capellano et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Ermetis Ronacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem S. Marie de Mota, Tricastrine, et S. Leonardi, quod Hospitalithium dicitur, Assisinatensis, et S. Romane, Ameliensis diocesum, rurales ecclesias obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii Enamensis [a], Cameracensis diocesis, et preposito Massiliensis et Riccardo de Montenigro, canonico Lateranensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 55 ; Vat. 63, f. 188, n. 582.

42. *1316, 7 septembre.*

Jacobo Symonis de Villa, clerico Cameracensis diocesis et clerico Guillelmi, S. Cecilie presbiteri cardinalis, reservatur beneficium ecclesiasticum (60 lib. tur. parv.) in civitate vel diocesi Cameracensi ad collationem abbatis et conventus monasterii S. Auberti Cameracensis, ordinis S. Augustini.

a. Examen. *reg. Av. et Vat.*

Probitatis tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Sepulcri Cameracensis et cantori ac Geraldo de Tilleto, canonico Cameracensis ecclesie.

Reg. Av. 3, f. 380 : Vat. 63, f. 189, n. 584.

43. *1316, 7 septembre.*

Manfredino de Cornazano, clerico Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Harlebacensi et S. Marie de Fornovo, Tornacensis et Parmensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet, et in Parmensi ecclesiis in canonicum receptus est.

Apostolice munificentie...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. thesaurario Leodiensis et Rolando de Parma, Cameracensis, ac Johanni de Inzola, Morinensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 451 : Vat. 63, f. 210, n. 654.

44. *1316, 7 septembre.*

Berengario de Olargiis, capellano pape, qui olim cum Arnaldo, S. Prisce presbitero cardinali, pro magnis et arduis negociis tunc incombentibus, in Angliam transfretavit et ab inde redivit etiam cum eodem (1), confertur canonicatus ecclesie Biterrensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Narbonensi et Aycuriensi, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Dum litterarum...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. magistro Pandulpho de Sabello, subdecano Eboracensis, notario pape, et archidiacono Majoricensis ac precentori Carcassonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 244v : Vat. 63, f. 221, n. 687.

45. *1316, 7 septembre.*

Petro, nato quondam Johannis de Via de Frosinone (2), clerico et familiari Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie

1. Arnaud Novelli, abbé de Fontfroide, de l'Ordre de Cîteaux, créé cardinal par Clément V, en 1310, fut envoyé comme nonce en Angleterre en 1312 pour rétablir la paix entre le roi et les barons anglais : voy. les actes relatifs à cette mission dans le *Regestum Clementis papae V* (éd. des Bénédictins), t. VII, p. 306 et suiv. : Bliss, *Papal Letters*, II, p. 104 à 108, 117, 118.

2. Pierre de Vie appartenait à la famille du pape ; voy. Albe, dans *Annales de S. Louis des Français*, t. VII, p. 134.

S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Benedicti de dicto castro Frosinonis, Verulane diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Ludguni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. cantori Tornacensis et preposito S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, ac Riccardo de Montenigro, canonico Lateranensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 319 ; Vat. 63, f. 225, n. 697.

46. *1316, 7 septembre.*

Magistro Danesio de Casalia, capellano et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Oportune Parisiensis canonicatum et prebendam, et in S. Nicolai de Genezano, Penestrine diocesis, ecclesiis, perpetuum beneficium, ac parrochialem ecclesiam S. Michaelis de Palude, Volterane diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. preposito Massiliensis et J[ohanni] de Columpna, Remensis, et Johanni de Lombardis de Urbe, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 179 ; Vat. 63, f. 225, n. 698.

47. *1316, 7 septembris.*

Petro de Columpna, nepoti Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Martini Turonensis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in Massiliensi preposituram ac in Lichefeldensi precentoriam et in majori abbatiam Meffensem et S. Petri custodiam et in eadem majori Leodiensibus et Cameracensi canonicatus et prebendas, necnon ruralem ecclesiam S. Petri de Canneto obtinet et in S. Audomari, Verulane et Morinensis diocesum, ecclesiis, sub expectatione prebende, in canonicum receptus est.

Ad personam tuam...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii foris muros Urbis et Riccardo de Montenigro, Lateranensis, et Landulpho de Columpna, Turonensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Vat. 63, f. 229, n. 711.

48. *1316, 7 septembre.*

Fentio Albertini de Prato, nepoti Nicolai, Ostiensis et Velletrensis episcopi, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione

prebende, non obstante quod in Patracensi, Carnotensi, Suessionensi, Pisana et S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis prebendas, et in eis ac plebe S. Stephani de Prato, Pistoriensis diocesis, canonicatus obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. S. Sepulchri et S. Auberti Cameracensium monasteriorum abbatibus et Francisco de Moliano, canonico Laudunensi.

Reg. Av. 4, f. 54 ; Vat. 63, f. 229v, n. 712.

49. *1316, 7 septembre.*

Stephano Villatonis de Mimate, legum doctori, capellano et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Mimatensi ecclesia clericus chori beneficiatus est.

Tue probitatis...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. preposito Massiliensi et archidiacono Ostrevandensi, Atrebatensis, ac precentori Mimatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 387v ; Vat. 63, f. 231v, n. 718.

50. *1316, 7 septembre.*

Matthie Jacobi de Guarsino, capellano Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Laudunensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Hoyensi, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Nuper ob tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. decano S. Petri in Foro Laudunensi et magistris Busolo de Parma, Tornacensis, capellano pape, ac Jacobo de Brueriis, Suessionensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 381 ; Vat. 63, f. 241, n. 751.

51. *1316, 7 septembre.*

Jacobino de Villaravario, Mediolanensi, clerico et familiari Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Georgii in palatio Mediolanensi canonicatum et prebendam obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. Maguntine et S. Georgii Mediolanensis prepositis ac scolastico S. Pauli Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 250v ; Vat. 63, f. 247v, n. 772.

52. *1316, 7 septembre.*

Riccardo de Montenigro, nepoti Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Lingonensis, sub expectatione prebende non sacerdotalis et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in Lateranensi, Cameracensi, Lincolniensi et Saresbiriensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac ecclesiam S. Paterniani de Ceparano, Verulane diocesis, sine cura, et quosdam annuos redditus a monasterio Casinensi ei in beneficium assignatos, obtinet.

Ad personam tuam…

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. Sanctorum Geminorum prope Lingonis et S. Desiderii Lingonensis prioribus ac preposito ecclesie Massiliensis.

Reg. Av. 4, f. 95v ; Vat. 63, f. 247v, n. 773.

53. *1316, 7 septembre.*

Symonetto de Villari, clerico Nicolai, episcopi Ostiensis et Velletrensis, confertur canonicatus ecclesie S. Vincentii Senogiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod quandam capellaniam, sine cura, in monasterio Corbiensi, Ambianensis diocesis, et ecclesiam de Freung, Atrebatensis diocesis, cum cura, obtinet.

Nuper propter…

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii Viconiensis et priori Vallis Scolarium juxta Montes, Cameracensis diocesis, ac Francisco de Moliano, canonico Laudunensi.

Reg. Av. 3, f. 431 ; Vat. 63, f. 248v, n. 776.

54. *1316, 7 septembre.*

Pino, filio Francisci de Carmignano, capellano Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum ecclesie Florentine, sub expectatione prebende, obtinet.

Nuper ob tue…

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. archidiacono Annonie et Jordano de Pileo, Cameracensis, ac Buxolo de Parma, Tornacensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 46 ; Vat. 63, f. 280, n. 887.

55. *1316, 7 septembre.*

Francisco de Mediolano, canonico Leodiensi, camerario et capellano Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, reservatur prebenda non sacerdotalis in ecclesia Leodiensi, non obstante quod in

eadem ecclesia prebendam sacerdotalem, quam dimittere tenebitur, et custodiam, et in S. Stephani de Roxate prepositurам, in Mediolanensi, Placentina, S. Genesii de Dayrago et in dicta S. Stephani de Roxate, Mediolanensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et super archidiaconatu ecclesie Mediolanensis in Romana curia litigat.

Litterarum scientia...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. Maguntine et S. Georgii Mediolanensis prepositis ac cantori Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 213v : Vat. 63. f. 283. n. 897.

56. *1316, 7 septembre.*

Aldebrandino de Comite, consobrino Neapolonis, S. Adriani diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Coloniensis, sub expectatione prebende et personatus vel officii, non obstante quod in Senonensi et S. Martini Turonensis ac S. Adomari, Morinensis diocesis, ecclesiis, canonicatus et prebendas, et B. Marie de Vallemontone, Segnine diocesis, clericatum simplicem, et in regno Sicilie quedam beneficia simplicia obtinet.

Nuper litterarum...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. S. Gereonis Coloniensis et S. Marie ad Gradus Coloniensis decanis ac archidiacono Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7. f. 542 ; Vat. 63. f. 284v. n. 899 c.

57. *1316, 7 septembre.*

Conrado, nato Johannis de Spoleto, camerario et familiari Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Pisane, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Bartholomei Leodiensis canonicatum et prebendam, et ecclesiam S. Marie de Sesolis, sine cura, Aquensis diocesis, obtinet.

Nuper volentes...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. S. Pauli de Ripa Arni Pisani et de S. Savino, Pisane diocesis, monasteriorum abbatibus ac Busolo de Parma, canonico Tornacensi, pape capellano.

Reg. Av. 4, f. 109 ; Vat. 63, f. 300, n. 957.

58. *1316, 7 septembre.*

Nicolao Capocie de Urbe, nepoti Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Virdunensis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in Cas-

letensi, Morinensi, et S. Germani [a] Cameracensis ecclesiis, canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam S. Petri de Stepelmordon, Eliensis diocesis, et de Capionis Atrabatensem, sine cura, ecclesiam obtinet, et in ecclesia Maguntina, sub expectatione prebende, in canonicum receptus est.

Ad personam tuam...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Pauli Virdunensis et Ricardo de Montenigro, Cameracensis, ac Nicolao de Papazuris, Metensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 113v ; Vat. 64, f. 3v, n. 1007.

59. *1316, 7 septembre.*

Bernardo de Fuer confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Martini de Campellis in Bria, Parisiensis diocesis, canonicatum obtinet.

Nuper attendentes...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. sacriste Lugdunensis et Michaeli de Cloquetis, Cameracensis, et Johanni Albi, Matisconensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 195v ; Vat. 64, f. 38, n. 1095.

60. *1316, 7 septembre.*

Laurentio de Thedelgariis de Urbe, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Vastinensis, Bituricensis diocesis, non obstante quod perpetuam capellaniam altaris S. Johannis de Alost, Cameracensis diocesis, obtinet.

Nuper videlicet...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario pape, et abbati monasterii S. Germani de Pratis Parisiensis, ac Nicolao de Ceccano, canonico Atrebatensi.

Reg. Av. 5. f. 265, n. 2150 ; Vat. 64, f. 39, n. 1098.

61. *1316, 7 septembre.*

Bartholomeo, nato quondam Gregorii de Polo, militis, capellano Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod ruralem ecclesiam S. Christofori de Girano, Tiburtine diocesis, sine cura, obtinet.

Apostolice munificentie...

a. *Il faut corriger* Germani *en* Gaugerici *ou en* Germani Montensis, Cameracensis diocesis.

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. S. Nicolai Furnensis et de Dunis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Riccardo de Montenigro, canonico Lateranensi.

Reg. Av. 3, f. 370 ; Vat. 64, f. 104v, n. 1284.

62. *1316, 7 septembre.*

Francisco de Monteflasconis, clerico et consiliario Clementie, regine Francorum, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis ac dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in Atrebatensi et Silvanectensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et archidiacono Ostrevanensi, Atrebatensis, ac cantori Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 390 ; Vat. 64, f. 145, n. 1398.

63. *1316, 7 septembre.*

Ludovico de Vassailliaco, decano ecclesie Leodiensis, indulgetur ut per triennium nullus a Sede apostolica delegatus executor vel conservator eum excommunicare possit, nisi pro proprio ejus facto.

Devotionis tue...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I (1).

Reg. Av. 4, f. 418 ; Vat. 64, f. 196, n. 1565 b.

64. *1316, 7 septembre.*

Ludovico, decano ecclesie Leodiensis (2), indulgetur ut insistens scolasticis disciplinis vel residens in aliqua ecclesiarum in quibus beneficiatus est, fructus beneficiorum suorum ad triennium percipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii Athanacensis et sacriste secularis S. Thome de Forverio, Lugdunensis, ac decano Hoyensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 419v ; Vat. 64, f. 201v, n. 1586.

65. *1316, 7 septembre.*

Petro de Columpna, diacono cardinali, conceditur facultas conferendi Johanni, nato Gerentonis Marosii, clerico Valentinensi, canonicatum et prebendam vacantes in ecclesia Ariensi, Morinensis diocesis, per obitum

1. Daté par erreur du *8 id. septembris* dans Mollat, n. 5. — 2. Voy. n. 63.

magistri Petri Berardi, civis de Urbe, capellani ejusdem cardinalis et apostolice Sedis scriptoris, in partibus Urbis defuncti.

Ex claris virtutum...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

Reg. Av. 4, f. 380 ; Vat. 64, f. 225v, n. 1644.

66. *1316, 7 septembre.*

Magistro Petro Margariti de Reate, scriptori pape, capellano et familiari Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende integre, non sacerdotalis, non obstante quod in S. Angeli Reatine et S. Laurentii prope Malianum, Sabinensis diocesis, ecclesiis, canonicatus et prebendas (20 flor. auri) obtinet.

Nuper videlicet...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. archidiacono Modiensi, Conchensis, et Berardo Mathei Infantis, Xanctonensis, ac Matheo de Reate, Laudunensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 6 ; Vat. 64, f. 278v, n. 1811.

67. *1316, 7 septembre.*

Manisseto dicto Janotto de villa Blesensi, clerico Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus et prebenda ecclesie S. Hermetis Rosnacensis, Cameracensis diocesis, vacantes per obitum Silvestri de Adria, non obstante quod in ecclesia S. Michaelis Laudunensis quandam perpetuam capellaniam obtinet, quam dimittere tenebitur.

Cum pridem...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia, Leodiensis, pape notario, et preposito Cameracensis ac Nicolao de Ceccano, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 164v ; Vat. 64, f. 311, n. 1915.

68. *1316, 7 septembre.*

Petro, nato nobilis viri Bartholomei Guidonis de Papariscis, consanguineo Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tua et tuorum...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno I.

In e. m. magistro Pandulpho de Sabello, Chableyarum, S. Martini

Turonensis, notario pape, et S. Petri de Faiesta, Aquinatis diocesis, prepositis, ac Nicolao de Ceccano, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 33v ; Vat. 65, f. 28v, n. 2093.

69. *1316, 7 septembre.*

Gerardo de Haya, clerico Tornacensis diocesis, reservatur unum vel plura beneficia in Nolana et Adversana diocesibus (25 unc. auri).

Nuper exigentibus...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. episcopo Massiliensi et archidiacono Capuano et Matheo Silmarini, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 6, f. 174 ; Vat. 65, f. 264, n. 2838.

70. *1316, 7 septembre.*

Hugonino Lyatardi de Lugduno, confertur canonicatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Nuper propter...

Dat. Lugduni 7 id. septembris anno 1.

In e. m. archiepiscopo Lugdunensi et Guichardo de Farnay, Lugdunensis, ac Johanni Albi, Matisconensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 3, f. 150 ; Vat. 65, f. 319v, n. 3002.

71. *1316, 8 septembre.*

Philippo de Herquiriaco, nato nobilis viri Herpini de Herquiriaco, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, ac dignitatis seu personatus vel officii, obtentu Philippi, Philippi, regis Francie, filii.

Sedis apostolice...

Dat. Lugduni 6 id. septembris anno 1.

In e. m. episcopo Meldensi et Aurelianensi ac Ambianensi archidiaconis.

Reg. Av. 115, f. 168 ; Vat. 63, f. 123, n. 383.

72. *1316, 8 septembre.*

Petro Bruerii, capellano Roberti, primogeniti quondam Othonis, comitis Burgundie palatine, confertur canonicatus ecclesie Nannetensis, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in ecclesia S. Andree Carnotensis canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Marcona necnon et capellaniam castri Hisdunensis, sine cura, Morinensis diocesis, obtinet, que omnia tenebitur dimittere.

Laudabilia probitatis...

Dat. Lugduni 6 id. septembris anno I.

In e. m. decano Carnotensis ac cantori Parisiensis ac magistro Frederico de Parma, canonico Autissiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 18v ; Vat. 63, f. 169, n. 526.

73. *1316, 8 septembre.*

Magistro Auberto de Rioya, clerico et familiari Philippi, Philippi, regis Francie, filii, confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Apostolice munificentie...

Dat. Lugduni 6 id. septembris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et Rothomagensi ac Aurelianensi archidiaconis.

Reg. Vat. 63, f. 196v, n. 611.

74. *1316, 8 septembre.*

Johanni de Columpna, nepoti Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in Remensi, Atrebatensi, Rothomagensi, Ebroicensi et S. Audomari ecclesiis canonicatus et prebendas, ac rurales S. Victoris de Utriculo et S. Stephani de Guanalch, cum cura, ecclesias, Morinensis, Narniensis et Pataviensis diocesum, obtinet.

Ad personam tuam...

Dat. Lugduni 6 id. septembris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii foris muros Urbis et preposito Massiliensis ac archidiacono Ostravanensi, Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 432 ; Vat. 63, f. 228v, n. 710.

75. *1316, 8 septembre.*

Matheo de Longis, nepoti Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, indulgetur quatenus, cum in Leodiensi, Pergamensi, Remensi, Neapolitana canonicatus, necnon in eis et in eadem Neapolitana ecclesiis, diaconatum vulgariter noncupatam, prebendas obtineat, archidiaconatum quem in Pergamensi una cum archidiaconatu quem in Leodiensi ecclesiis (1) obtinet, retinere valeat.

Suffragantia tibi...

Dat. Lugduni 6 id. septembris anno I.

Reg. Av. 7, f. 361 ; Vat. 66, f. 273, n. 4029.

---

1. Mathieu *de Longis* fut archidiacre de Hainaut dans l'église de Liége de 1311 à 1367 (Voy. de Marneffe dans *Analectes*, t. XXVI, pp. 320 à 328 et Berlière, *un Ami de Pétrarque, Louis Sanctus de Beeringen* (Rome. 1905), p. 8, note 3).

76. *1316, 9 septembre.*

Jacobo Johannis Rodi de Penestre, clerico et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Dyonisii Leodiensis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Lugduni 5 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii foris muros Urbis, et Petro de Columpna, preposito Massiliensis, et Johanni de Lombardis, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 58 ; Vat. 63, f. 189v, n. 586.

77. *1316, 9 septembre.*

S. Germani de Pratis Parisiensis et Psalmodiensis, Nemausensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac archidiacono Parisiensi mandatur ut faciant recipere singulas personas per Clementiam, reginam Francie, nominandas in Montisfalconis, S. Petri de Maseriis, Arlebeccensi, S. Vulfrani de Abbatisvilla [a], S. Juliani de Saltu, S. Mathei [b] de Folleyo, S. Clodoaldi, S. Silvani de Leproso, S. Stephani de Dunoregis, S. Florentini de Ambasia, S. Marie de Salis, S. Martini de Clameciaco, de Varziaco, S. Martini Chableyarum et S. Leofardi de Magduno supra Ligerim, Remensis, Tornacensis, Morinensis, Senonensis, Ambianensis, Parisiensis, Bituricensis, Turonensis, Autisiodorensis, Lingonensis et Aurelianensis diocesum (1), ac in S. Honorati, S. Oportune ac S. Mederici Parisiensium et in S. Petri Virorum Aurelianensis ecclesiis.

Personam carissime...

Dat. Lugduni 5 id. septembris anno 1.

Reg. Av. 7, f. 438 ; Vat. 66, f. 310, n. 4124.

78. *1316, 10 septembre.*

Nobili viro Bertrando de Montefaventio, legum professori (2), conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis, vacantes per obitum Petri de Garlenys, capellani et familiaris Clementis pape V, non obstante quod in Lugdunensi, Cathalaunensi et Caturcensi ecclesiis canonicatus, et in eisdem Lugdunensi solitam proventuum portionem et Cathalaunensi ecclesiis prebendam, ac ecclesiam de Greychenquis, Tholosane diocesis, sine

a. Bellavilla *reg. Av. et Vat.* — *b*. Mahyeti *reg. Av. et Vat.*

---

1. Les diocèses de Térouanne et de Langres ne sont pas représentés dans la liste des collégiales énumérées dans le texte. — 2. Il fut doyen de l'Église de Liége de 1322 à 1337 (de Marneffe, dans *Analectes*, XXVI, pp. 322 à 324) : voy. sa biographie dans de Theux, *le Chapitre de St-Lambert*, t. II, p. 33 ; il fut créé le 17 décembre 1316, cardinal de Ste-Marie *in Aquiro* (Eubel, t. I, p. 14).

cura, obtinet, et de prebenda ipsius ecclesie Caturcensis ac archidiaconatu de Vallibus in eadem ecclesia litigat.

Nuper cum canonicatus...

Dat. Lugduni 4 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii Galliacensis, Albiensis diocesis, et preposito Claromontensis ac Ratherio de Miramonte, canonico Albiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 122 ; Vat. 65, f. 155v, n. 2516.

79. *1316, 11 septembre.*

Valtero Hamere confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis Francie filii, comitis Valesii.

Apostolice munificentie...

Dat. Lugduni 3 id. septembris anno 1.

In e. m. decano et archidiacono ac magistro Johanni Cerchemont, canonico ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 4, f. 198v ; Vat. 64, f. 42, n. 1117.

80. *1316, 11 septembre.*

Johanni de Camera confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, filii regis Francie, comitis Valesii, non obstante quod in Cenomanensi et S. Melonis de Pontizara, Rothomagensis diocesis, ecclesiis decanus existit, et quod in Senonensi canonicatum et prebendam, et capellanias perpetuas in Andegavensi ecclesiis ac in castro de Crispeyo, Silvanectensis diocesis, obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Lugduni 3 id. septembris anno 1.

In e. m. decano S. Martini Andegavensis et magistris Roberto Brione, Ebroicensis, ac Nicolao de Condeto, Aurelianensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 4, f. 474v ; Vat. 64, f. 183v, n. 1524.

81. *1316, 12 septembre.*

Johanni de Condeto reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Carnotensi, consideratione Caroli, comitis Valesii, non obstante quod in eadem Carnotensi et in Laudunensi et Senogiensi, Cameracensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac decanatum [a] ecclesie S. Laudi Andegavensis obtinet, quem decanatum dimittere tenebitur.

Suffragantia tibi...

Dat. Lugduni 2 id. septembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Germani de Pratis juxta Parisius, et Petro

a. dignitatem *reg. Av. et Vat.*

de Condeto, Parisiensis, ac Petro de S. Leodegario, Turonensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 5. f. 40v ; Vat. 64, f. 250, n. 1721.

82. *1316, 14 septembre.*

Hugoni, nato quondam Philippi de Vienna, militis, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Nobilitas generis...

Dat. Lugduni 18 kal. octobris anno 1.

In e. m. magistro Astorgio de Tailliaco, archidiacono Silviniaci, Claromontensis, capellano pape, et cantori Parisiensis ac thesaurario S. Petri Laudunensis ecclesiarum.

Reg. Av. 36, f. 180 ; Vat. 63, f. 242, n. 753.

83. *1316, 21 septembre.*

Petro de Houtkerke [a] confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, filii regis Francie, comitis Ebroicensis.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis (1), 11 kal. octobris anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi et abbati monasterii S. Genovefe in Monte Parisiensis ac archidiacono Aurelianensi.

Reg. Av. 115, f. 165v ; Vat. 63. f. 112v, n. 347.

84. *1316, 21 septembre.*

Paulo de Houtkerke [b] confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, regis Francie filii, comitis Ebroicensis.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 11 kal. octobris anno 1.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac archidiacono Aurelianensi.

Reg. Av. 115. f. 165v ; Vat. 63, f. 112v, n. 348.

a. Honckerke *reg.* — *b.* Honckerke *reg.*

---

1. Châteauneuf Calcernier ou du Pape, département de Vaucluse, arrondissement d'Orange. Le pape y séjourna du 20 au 30 septembre 1316 (cf. Coulon, n. 1, note 2).

85. *1316, 21 septembre.*

Guillelmo de Casello confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, filii regis Francie, comitis Ebroicensis.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. episcopo Cameracensi et decano Laudunensis ac archidiacono Aurelianensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 63, f. 120, n. 372.

86. *1316, 21 septembre.*

Johanni Cressant confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, filii regis Francie, comitis Ebroicensis.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe in Monte Parisiensis ac archidiacono Aurelianensi.

Reg. Av. 3, f. 260v : Vat. 63, f. 127v, n. 399 a.

87. *1316, 21 septembre.*

Thome Scriptoris, capellano Guidonis, comitis Blesensis, confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, non obstante quod in ecclesia S. Andree de Castriduno, Carnotensis diocesis, preposituram ac canonicatum et prebendam ac unam perpetuam capellaniam sine cura, contradicentibus decano et capitulo ipsius ecclesie, acceptavit.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii Aquicinctensis, Atrebatensis diocesis, ac archidiacono Atrebatensi et cantori Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 79 ; Vat. 63, f. 138, n. 428.

88. *1316, 21 septembre.*

Jacobo Castelli, presbitero, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johannis, primogeniti Guidonis, comitis S. Pauli.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. episcopo Ambianensi et Aurelianensi ac Morinensi archidiaconis.

Reg. Vat. 63, f. 145, n. 449.

89. *1316, 21 septembre.*

Johanni de Balaruco confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, regis Francie filii, comitis Ebroicensis.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. decano Laudunensis et archidiacono Aurelianensi et cantori Parisiensis ecclesie.

Reg. Av. 3, f. 470 ; Vat. 63, f. 254v, n. 795.

90. *1316, 21 septembre.*

Petro de Ponte Loveti, clerico Carnotensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum (60 lib. tur. parv.) ad collationem episcopi Morinensis, consideratione Johannis, primogeniti Guidonis, comitis S. Pauli.

Laudabile testimonium...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Bertini de S. Audomaro et S. Petri de Cassello ac Ariensis, Morinensis diocesis, prepositis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 143v : Vat. 63, f. 256v, n. 800.

91. *1316, 21 septembre.*

Johanni Carnificis confertur canonicatus ecclesie S. Piati de Seclino, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, regis Francorum filii, comitis Ebroicensis.

Volentes personam...

Dat. apud Castrumnovum, Avinonensis diocesis, II kal. octobris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac archidiacono Aurelianensi.

Reg. Av. 4, f. 59v ; Vat. 63, f. 279v, n. 884.

92. *1316, 21 septembre.*

Johanni de Monasterio, capellano et familiari Bertrandi de Guto, vicecomitis Leomanie et Altivillaris (1), confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante

---

1. Neveu du pape Clément V (Raymond Bertrand de Got).

quod parrochialem ecclesiam de Monteirato, Albiensis diocesis, obtinet.

Morum decor...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 11 kal. octobris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Vulmari in Nemore, Morinensis diocesis, et decano B. Marie Morinensis ac Amelio de Derovia, canonico Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 36, f. 217 ; Vat. 64, f. 86v, n. 1230.

93. *1316, 22 septembre.*

Magistro Petro de Pratis, legum doctori, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod S. Petri de Calviaco, cum cura, ac ruralem S. Christofori ecclesias, Tholosane et Narbonensis diocesum, obtinet.

Viros scientia...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 10 kal. octobris anno 1.

In e. m. preposito Claromontensis et precentori Forojuliensis ac Bertrando de Montefaventio, canonico Lugdunensis ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 381v : Vat. 63, f. 18v, n. 52.

94. *1316, 24 septembre.*

Bernardo de Montelanardo confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia Caturcensi et parrochialem ecclesiam de Ladouz, Caturcensis diocesis, obtinet, et quedam decime consistentes in loco de Falgueriis, dicte Caturcensis diocesis, quarum possessionem non obtinet, ad eum pertinent, seu quod de Deva et de Sarrazerio domibus sive grangiis, Pictavensis diocesis, dudum ei provisum extitit, quorum nondum est possessionem adeptus.

Laudabilibus tue...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 8 kal. octobris [a], anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et preposito Albiensis ac archidiacono Montispansati, Caturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 249v ; Vat. 63, f. 230, n. 713.

95. *[1316], 24 septembre.*

Philippo, regna Francie et Navarre regenti, mandatur quatenus faciat cessare injurias quibusdam mercatoribus Montispessulani illatas, quibus

a. *Les deux registres Av. et Vat. ont* septembris, *ce qui est évidemment une erreur : cf. n. 83, note. Cet acte se trouve dans* Mollat *à la date du 25 août 1317, n. 4835.*

gentes regis « pro libito nitantur imponere quod pannos et merces alias emere in comitatu Flandrensi et extrahere abinde contra ordinationem regiam (1) presumpserunt, et propterea illos sine cause cognitione vexent indebite, personas detinentes eorum et ad bona occupatrices manus extendentes injuste ».

Ea nobis est...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 8 kal. octobris [anno I].

Reg. Vat. 109, f. 16. n. 67. — Coulon. n. 37 (texte).

96. *1316, 27 septembre.*

Johanni Scriptoris, converso monasterii [de] Clermares, Cisterciensis ordinis, Morinensis diocesis, conceditur translatio ex dicto monasterio ad monasterium beati Launomari de Blesis, O. S. B., Carnotensis diocesis, consideratione Guidonis de Castellione, comitis Blesensis (2).

Tue devotionis...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 5 kal. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 309 ; Vat. 63, f. 195, n. 606 b.

97. *1316, 27 septembre.*

Magistro Guerino de Tilleriis, scriptori pape, confertur canonicatus ecclesie Ebroicensis, sub expectatione prebende, non obstante quod de Buxeroliis et de Halivella parrochiales ecclesias, ac canonicatum et prebendam ecclesie Furnensis, Lingonensis ac Morinensis diocesum, obtinet.

Grata nobis...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 5 kal. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Taurini Ebroicensis et magistris Petro Fabri, Belvacensis, pape capellano, ac Michaeli Mauconduit, Parisiensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 4, f. 148 ; Vat. 63, f. 291, n. 921.

98. *1316, 27 septembre.*

Guidoni de Castellione, comiti, et Margarete, ejus conjugi, comitisse Blesensi, indulgetur ut in locis ecclesiastico suppositis interdicto divina officia celebrari facere valeant.

Devotionis vestre...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis. 5 kal. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 309v ; Vat. 63, f. 195v, n. 606 c.

---

1. Cf. l'ordonnance de Louis X, du 14 juillet 1315 (Rymer, *Foedera* (éd. 1727), t. III, p. 525) et celle du 7 août 1315 (*Ordonnances des rois de France de la troisième race*, t. I, p. 605). — 2. Gui IV de Châtillon, comte de Saint-Pol (1292-1317).

99. *1316, 27 septembre.*

Guidoni de Castellione, comiti, et Margarete, ejus conjugi, comitisse Blesensi, necnon eorum liberis, donec septimum etatis annum expleverint, indulgetur ut quadragesimali ac cujuslibet jejunii tempore, vesci carnibus valeant.

Ut erga Sedem...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 5 kal. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 309v et 317v ; Vat. 63, f. 195v, n. 606 d, et f. 199, n. 621.

100. *1316, 27 septembre*

Guidoni de Castellione, comiti, et Margarete, ejus conjugi, comitisse Blesensi, indulgetur ut quotiens quidam predicator, ipsis presentibus, verbum Dei populo proponeret, hujusmodi predicator 30 dierum indulgentiam elargiri valeat.

Devotionis vestre...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 5 kal. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 310 : Vat. 63, f. 195v, n. 606 f.

101. *1316, 27 septembre.*

Guidoni de Castellione, comiti, et Margarete, ejus conjugi, comitisse Blesensi, indulgetur ut omnes qui pro eis et liberis eorum misericordiam Dei implorabunt, decem dierum indulgentiam consequantur.

Ut universalis ecclesie...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 5 kal. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 308, n. 618 : Vat. 63. f. 199. n. 620 b.

102. *1316, 27 septembre.*

Magistro Andrea de Dursiaco confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii, consideratione Clementie, regine Francie, non obstante quod in ecclesia S. Quintini in Viromandia, Noviomensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. apud Castrumnovum, Avinionensis diocesis, 5 kal. octobris anno I.

In e. m. decano Parisiensis et archidiacono S. Antonini Ruthenensis ac magistro Francisco de Monteflascone, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 285v : Vat. 64, f. 113, n. 1306.

103. *1316, 4 octobre.*

Magistro Terrico, preposito Ariensi, Morinensis diocesis, clerico et familiari Mathildis, comitisse Atrebatensis Burgundieque Palatine ac

domine de Salinis (1), et Roberti, primogeniti ejus, indulgetur ut insistendo scolasticis studiis vel in Romana curia residendo, fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeat.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno I.

In e. m. Xanctonensi et Aurelianensi archidiaconis et cantori Parisiensis ecclesie.

Reg. Av. 3, f. 295; Vat. 63. f. 100v. n. 313.

104. *1316, 4 octobre.*

Archidiaconis Xanctonensi (2) ac Aurelianensi ac cantori ecclesie Parisiensis mandatur quatenus assistant tanquam conservatores magistrum Therricum de Hiricione, preposito ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, contra molestatores et invasores bonorum suorum.

Grandia merita...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 156v; Vat. 63. f. 116, n. 358.

105. *1316, 4 octobre.*

Magistro Therrico de Hiricione, clerico et familiari Mathildis, comitisse Atrebatensis Burgundieque Palatine ac domine de Salinis, et Roberti, primogeniti ejus, confertur canonicatus ecclesie Laudunensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, non obstante quod preposituram S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, necnon canonicatus et prebendas Bituricensis, Ambianensis, Atrebatensis, Morinensis, S. Audomari in Flandria, S. Audomari de Lilleriis et B. Marie de Lensio ecclesiarum, et duas perpetuas capellanias, sine cura, unam in castro S. Audomari et aliam in castro de Bappalmis [a], Morinensis et Atrebatensis diocesum, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno I.

In e. m. Xanctonensi et Noviomensi [b] archidiaconis et cantori Parisiensis ecclesie.

Reg. Av. 3, f. 164; Vat. 63. f. 133v, n. 416.

a. Rappalmis *reg. Vat.* — b. Noviomen. *écrit au-dessus du mot* Aurelianen. *barré reg. Av.; le reg. Vat. a* Aurelianen.

---

1. Mathilde, fille de Robert d'Artois, tué à Courtrai en 1302, avait épousé Otton, comte de Bourgogne, mort en 1303. — 2. Cet archidiacre fut remplacé le 18 juin 1320 par l'archevêque de Bourges.

106. *1316, 5 octobre.*

Johanni de Saubaudia, clerico Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie, confertur canonicatus ecclesie S. Benedicti le Bestorne Parisiensis, non obstante quod in ecclesia S. Matthei Foulliacensis, Ambianensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

In e. m. episcopo Parisiensi et Aurelianensi ac S. Marcelli juxta Parisius decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 459 ; Vat. 63, f. 119, n. 369.

107. *1316, 5 octobre.*

Gaufrido Belles confertur canonicatus ecclesie S. Verani de Jargolio, Aurelianensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Guidonis de Castellione, comitis [a] S. Pauli, buticularii Francie, non obstante quod in ecclesia B. Marie de Condeto canonicatum et prebendam, et in capellis castrorum de Avesnis et de Encra, Cameracensis et Ambianensis [b] diocesum, quasdam perpetuas capellanias obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

In e. m. decano et archidiacono Bolgentiacensis et magistro Parisio de Gessia, canonico ecclesie Aurelianensis.

Reg. Av. 3, f. 297 ; Vat. 63, f. 120v, n. 373.

108. *1316, 5 octobre.*

Magistro Hugoni dicto Paliart, legum professori, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende, consideratione Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie, non obstante quod in Morinensi, S. Petri de Aria, S. Pauli ac de Lilleriis necnon Pinquigniacensi ecclesiis, Morinensis et Atrebatensis [c] diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Litterarum peritia...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii Acquicinctensis et preposito ecclesie S. Petri de Duaco, Atrebatensis diocesis, ac archidiacono Parisiensi.

Reg. Av. 3, f. 1 ; Vat. 63, f. 123v, n. 385.

109. *1316, 5 octobre.*

Johanni de Medunta confertur canonicatus ecclesie S. Audomari de Lilleriis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione

a. canonicis *reg. Av.* — b. Aurelianensis *reg. Vat.* — c. *Il faudrait* Ambianensis.

Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, butticularii Francie, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Houvino, quam dimittere tenebitur, necnon in ecclesia S. Pauli canonicatum et prebendam, et in capellis castrorum de Encra et de Scala, Morinensis, Ambianensis et Parisiensis diocesum, quasdam perpetuas capellanias obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

In e. m. episcopo Ambianensi et S. Marie in Bosco et de Carocampo, Morinensis et Ambianensis diocesum, monasterium abbatibus.

Reg. Av. 3, f. 259 ; Vat. 63, f. 124, n. 386 b.

110. *1316, 5 octobre.*

Petro de Meldis confertur canonicatus ecclesie S. Mederici Parisiensis, sub expectatione prebende, consideratione Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Dionysii de Passu Parisiensis et perpetuam capellaniam in capella castri de Encra, Ambianensis diocesis, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

In e. m. S. Victoris Parisiensis et S. Genovefe in Monte Parisiensis ac S. Germani de Pratis prope Parisius monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 3, f. 189v : Vat. 63, f. 126, n. 395.

111. *1316, 5 octobre.*

Johanni de S. Laurentio, phisico Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie, confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Firmini de Vinacurte et S. Nicholai de Credonio ecclesiis canonicatus et prebendas, ac perpetuam capellaniam castri de Chantoceyo, Ambianensis et Andegavensis diocesum, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Vedasti Atrebatensis et archidiacono Parisiensis ac preposito S. Petri de Duaco, Atrebatensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 261v ; Vat. 63, f. 127, n. 398.

112. *1316, 5 octobre.*

Simoni de S. Eusebia confertur canonicatus ecclesie S. Oportune Parisiensis, sub expectatione prebende, consideratione Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie, non obstante quod in B. Marie de Merloto et S. Mauritii Compendiensis ecclesiis, canonicatus et prebendas,

ac parrochialem ecclesiam B. Marie de Chamento, Belvacensis, Suessionensis et Silvanectensis diocesum, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Germani de Pratis et decano S. Marcelli prope Parisius ac archidiacono Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 72v ; Vat. 63, f. 137, n. 425.

113. *1316, 5 octobre.*

Firmino de Coquerello confertur canonicatus ecclesie S. Nicolai Ambianensis, sub expectatione prebende, consideratione Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Petri de Corbeya et S. Mathei Foulliacensis, Ambianensis diocesis, ac Ambianensis decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 120 ; Vat. 63, f. 144, n. 447.

114. *1316, 5 octobre.*

Johanni Povery confertur cononicatus ecclesie S. Nicholai Belvacensis, sub expectatione prebende, consideratione Guidonis de Castellione, comitis S. Pauli, buticularii Francie, non obstante quod in capella castri S. Pauli, Morinensis diocesis, quandam capellaniam obtinet.

Tue [*merita*]...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno 1.

In e. m. *(illisible)*.

Reg. Av. 2, f. 461v, n. 455.

115. *1316, 5 octobre.*

Guidoni de Castellione, comiti S. Pauli, buticulario Francie, indulgetur ut octo clerici sui, obsequiis suis insistentes, fructus beneficiorum suorum percipere valeant.

Grata tue...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno 1.

In e. m. de Carocampo et S. Marie in Bosco, Ambianensis et Morinensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac officiali Aurelianensi.

Reg. Av. 3, f. 307 ; Vat. 63, f. 194v, n. 603.

116. *1316, 5 octobre.*

Guidoni de Castellione, comiti S. Pauli, buticulario Francie, conceditur indulgentia 30 dierum, ei et comitisse conjugi ejus vel omnibus qui in eorum presentia verbum Dei audient.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 310 ; Vat. 63, f. 195v, n. 606 e.

117. *1316, 5 octobre.*

Petro de Bocout, domicello, indulgetur ut capellaniam perpetuam in ecclesia parrochiali de Estrees, Morinensis diocesis, fundare et dotare valeat.

Inducti tue...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 129 ; Vat. 63, f. 196v, n. 610.

118. *1316, 8 octobre.*

Petro de Venaco confertur canonicatus ecclesie S. Audomari de Lileriis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Matildis, comitisse Atrebatentis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Calidomonte, Noviomensis diocesis, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. Ariensis et Furnensis, Morinensis diocesis, prepositis ac cantori Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 115, f. 177v ; Vat. 63, f. 153, n. 475.

119. *1316, 8 octobre.*

Petro de Hyricone confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, consideratione Matildis, comitisse Atrebatensis, non obstante quod in Ariensi et Lensensi ecclesiis, Morinensis et Atrebatensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. *ut supra n. 118.*

Reg. Av. 3, f. 125 ; Vat. 63, f. 154, n. 478.

120. *1316, 8 octobre.*

Stephano Bucadelli confertur canonicatus ecclesie Atrebatensis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Matildis, comitisse Atrebatensis, non obstante quod in S. Clodoaldi et S. Petri Ariensis ecclesiis, Parisiensis et Morinensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 1.

In e. m. *ut supra n. 118.*

Reg. Av. 3, f. 45 ; Vat. 63, f. 155, n. 484.

121. *1316, 8 octobre.*

Joanni de Rua confertur canonicatus ecclesie de Furnis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Matildis, comitisse Atrebatensis, non obstante quod in ecclesia Ariensi canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Caveron, Morinensis diocesis, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 1.

In e. m. *ut supra n. 118.*

Reg. Av. 3, f. 304 ; Vat. 63, f. 176v. n. 550.

122. *1316, 8 octobre.*

Johanni de Ayseloy confertur canonicatus ecclesie Nivernensis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis (1), non obstante quod in ecclesia S. Leodegarii de Marsallo canonicatum et prebendam, necnon ecclesiam de Chatoyo [a], cum cura, Metensis diocesis, obtinet.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 1.

In e. m. abbati monasterii B. Martini Nivernensis ac magistro Busolo de Parma, Tornacensis, capellano pape, ac Theobaldo de Nomeneyo, Metensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 3, f. 280v ; Vat. 63, f. 218v. n. 679.

123. *1316, 8 octobre.*

Petro de Jayliaco confertur canonicatus ecclesie de Maseriis, Remensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Ad illos libenter...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 1.

In e. m. abbati monasterii B. Martini et decano ecclesie Nivernensium ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 3, f. 338 ; Vat. 63, f. 233v, n. 724.

a. Chatayo *reg. Vat.*

1. Louis de Nevers, fils de Robert III de Béthune, comte de Flandre, et père de Louis de Nevers ou de Crécy, comte de Flandre.

124. *1316, 8 octobre.*

Quintino de Moerkerke confertur canonicatus ecclesie Thoraltensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis, non obstante quod ecclesiam de Hulst, cum cura, cum quadam modica capellania, Trajectensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii B. Marie de Sinnebeka et preposito S. Martini Yprensis, Morinensis diocesis, ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 3, f. 338v ; Vat. 63, f. 234v, n. 726.

125. *1316, 8 octobre.*

Johanni dicto Stedeken confertur canonicatus ecclesie Harlebecensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii B. Marie de Sinnebeka et preposito B. Martini Yprensis, Morinensis diocesis, ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 3, f. 339 ; Vat. 63, f. 234v, n. 727.

126. *1316, 8 octobre.*

Magistro Roberto de Castro Sansonis confertur canonicatus ecclesie loci de Castro Sansonis, Autissiodorensis diocesis, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii B. Martini et decano Nivernensium ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 3. f. 339v ; Vat. 63. f. 234v. n. 728.

127. *1316, 8 octobre.*

Johanni dicto Lavergnet confertur canonicatus ecclesie de Clamyciaco, Autissiodorensis diocesis, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Ad illos libenter...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Martini et decano Nivernensium ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 3. f. 202v ; Vat. 63. f. 235. n. 730.

128. *1316, 8 octobre.*

Episcopo Nivernensi mandatur quatenus concedat tabellionatus officium Johanni dicto Granie, clerico Morinensis diocesis, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Ne contractuum...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

Reg. Av. 3, f. 203 : Vat. 63, f. 235v. n. 731.

129. *1316, 8 octobre.*

Guillelmo, nato Guillelmi Louberbier, confertur canonicatus ecclesie de Tanayo, Nivernensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Martini et decano Nivernensium ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 3, f. 245v ; Vat. 63, f. 236, n. 733.

130. *1316, 8 octobre.*

Petro de Colemers confertur canonicatus ecclesie S. Piati Sicliniensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati B. Marie de Sinnebeka et preposito S. Martini de Ypra monasteriorum, Morinensis diocesis, ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 3, f. 246v : Vat. 63, f. 237v, n. 737.

131. *1316, 8 octobre.*

Johanni de Brugis, legum professori, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis, non obstante quod in ecclesia S. Quintini de Vermendoes, Noviomensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati B. Marie de Sinnebeka et preposito monasterii S. Martini de Ypra, Morinensis diocesis, ac Buzolo de Parma, Tornacensis canonico ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 3, f. 437v ; Vat. 63, f. 237v, n. 738.

132. *1316, 8 octobre.*

Johanni, dicto Lo Clop, confertur canonicatus ecclesie Curtracensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Ad illos libenter...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii B. Marie de Sinnebeka juxta Ypriam et preposito B. Martini Yprensis, Morinensis diocesis, ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 3. f. 178; Vat. 63. f. 238. n. 739.

133. *1316, 8 octobre.*

Petro de Yre confertur canonicatus ecclesie de Dansyaco, Autissiodorensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Martini et decano Nivernensium ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 3. f. 178v; Vat. 63. f. 238. n. 740.

134. *1316, 8 octobre.*

Galtero dicto Lousourgien [a] confertur canonicatus ecclesie de Premeriaco, Nivernensis diocesis, consideratione Ludovici, comitis Nivernensis.

Ad illos libenter...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno I.

In e. m. abbati monasterii B. Martini et decano Nivernensium ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 3. f. 452v; Vat. 63. f. 238. n. 741.

135. *1316, 11 octobre.*

Johanni Tremola, clerico et familiari Arnaldi, episcopi Albanensis, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, quia collatio canonicatus ecclesie S. Vulfrini de Abbatisvilla, Ambianensis diocesis, sub expectatione prebende, jam pridem ejus favore facta, erat inutilis, cum creatio canonicorum et collatio prebendarum ejusdem ecclesie S. Vulfrini pleno jure spectent ad dominum temporalem.

Illis apostolice...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno I.

a. Losorgien *reg. Vat.*

In e. m. episcopo Atrebatensi et archidiacono Nannectensi et Petro de Verdala, canonico ecclesie Carcassonensis.

Reg. Av. 4, f. 524; Vat. 61, f. 194v, n. 1562.

136. *1316, 11 octobre.*

Imberto Brunelli de Lugduno, clerico et familiari Petri de Columna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Aycuriensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Provenit ex...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 1.

In e. m. priori B. Marie de Placeria Lugdunensis ac preposito Massiliensis et decano Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 89v; Vat. 64, f. 243v, n. 1697.

137. *1316, 14 octobre.*

Galhardo de Preyssaco, nepoti Galhardi, episcopi Tholosani, confertur canonicatus ecclesie Agennensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Burdegalensi et Cameracensi ecclesiis canonicatus et prebendas, et de Ayrosio, de Villanova Comitali et de Avelhosio et de Montogio decimas et primitias, ac de Massenico et de Lidinio decimas, Tholosane et Albiensis diocesum, ad Tholosani et Albiensis episcoporum mensas spectantes, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 id. octobris anno 1.

In e. m. Vasatensi et Lectorensi episcopis ac priori ecclesie S. Caprasii Agennensis.

Reg. Av. 3, f. 84; Vat. 63, f. 200v, n. 626.

138. *1316, 14 octobre.*

Reginaldo de Bisuntio confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum, et Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconorum cardinalium, necnon universitatis Parisiensis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Valle Logiarum, Sagiensis diocesis, obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 2 id. octobris anno 1.

In e. m. decano Leodiensis et cantori Parisiensis ac Petro de Reate, Autissiodorensis canonico ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 54; Vat. 64, f. 268, n. 1780.

139. *1316, 14 octobre.*

Johanni, filio quondam Tornaquinti de Bonsostegnis de Florentia, confertur canonicatus ecclesie Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 2 id. octobris anno 1.

In e. m. Noviomensi et de S. Antonino [a] Ruthenensis archidiaconis ac Francisco de Monteflascone, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 31 ; Vat. 65, f. 28, n. 2091.

140. *1316, 14 octobre.*

Cameracensi, Ambianensi, Mimatensi ac Atrebatensi episcopis mandatur ut suppleant archiepiscopum Remensem et provinciale concilium in processu Petri, Cathalaunensis episcopi.

Nuper ad nostrum...

Dat. Avin. 2 id. octobris anno 1.

Reg. Av. 2, f. 388 ; Vat. 63, f. 28, n. 84 ; Vat. 110, pars I, f. 153, n. 538 (sans l'année). — Coulon, 410 (texte).

141. *1316, 15 octobre.*

Guidoni de Cardelhaco (1) conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis, vacantes per obitum magistri Jacobi de Sabello, notarii apostolici, in partibus illis defuncti, non obstante quod eidem Guidoni nuper dignitas seu personatus vel officium ejusdem Cameracensis ecclesie reservatum est (2).

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. id. octobris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Auberti Cameracensis et Xanctonensis ac de Pradallano Auxitane archidiaconis ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 132 ; Vat. 63, f. 161, n. 500.

142. *1316, 15 octobre.*

Guidoni de Cardelhaco reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Cameracensi, non obstante, quod eidem Guidoni nuper de canonicatu et prebenda ejusdem Cameracensis ecclesie tunc vacantibus provisum fuit (3).

Exigentibus meritis...

a. Antonio *reg. Av. et Vat.*

---

1. Gui de Cardaillac, d'une famille apparentée au pape. Cf. Albe, dans *Annales de S. Louis des Français*, t. VII, p. 317. — 2. Voy. n. 142. — 3. Voy. n. 141.

Dat. Avin. id. octobris anno I.

In e. m. *ut supra n. 141.*

Reg. Av. 3, f. 131 : Vat. 63, f. 160v, n. 499.

143. *1316, 15 octobre.*

Henrico, nato Johannis, comitis de Salmis, confertur canonicatus ecclesie Coloniensis, sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in Leodiensi et Virdunensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac abbatiam secularis ecclesie Thudiniensis, Leodiensis diocesis, consuetam conferri canonicis ipsius Leodiensis ecclesie, obtinet, et super canonicatu et prebenda Metensis ecclesie litigat.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. id. octobris anno I.

In e. m. abbati secularis ecclesie B. Marie Namurcensis, Leodiensis diocesis, et archidiacono de Famenna Leodiensis ac thesaurario Metensis ecclesiarum.

Reg. Avin. 4, f. 14 : Vat. 63, f. 302v, n. 965.

144. *1316, 16 octobre.*

Conrado Johannis Crekelhon [a], clerico Leodiensis diocesis, confertur de novo perpetuum beneficium quod in ecclesia S. Pauli Leodiensis obtinuerat et in manibus Jacobi, electi Avinionensis, resignaverat, ad consequendum gratiam expectativam beneficii ecclesiastici ad collationem decani et capituli ecclesie S. Adelberti prope muros Aquenses, Leodiensis diocesis.

Nuper volentes...

Dat. Avin. 17 [b] kal. novembris anno I.

In e. m. B. Marie Cennacensis et B. Marie Dyonensis secularium abbatibus, Leodiensis diocesis, ac preposito S. Martini Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 194v : Vat. 65, f. 10v, n. 2032.

145. *1316, 17 octobre.*

Episcopo Tornacensi indulgetur ut ad biennium ecclesias et cimiteria sue diocesis per alium reconciliare valeat.

Attendentes benignius...

Dat. Avin. 16 kal. novembris anno I.

Reg. Av. 4, f. 416v ; Vat. 64, f. 196, n. 1566.

146. *1316, 20 octobre.*

Recuperato de Longis [c] de Pergamo, nepoti Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Audo-

a. Crokleshon *reg. Vat.* — *b.* XVIII *reg. Vat.* — *c.* de Longis *manque reg. Vat.*

mari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Pergamensi canonicatum et prebendam obtinet.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 13 kal. novembris anno 1.

In e. m. Maguntine et de Rosate, Mediolanensis diocesis, prepositis ac Johanni de Inzola, canonico Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 177 ; Vat. 63. f. 225v. n. 700.

147. *1316, 22 octobre.*

Priorisse et conventui monasterii de Bellomonte in Valenchenis, per priorissam soliti gubernari, ordinis S. Augustini, Cameracensis diocesis, et per Beatricem, comitissam Lucemburgensem, matrem Henrici, Romani imperatoris, constructi, indulgetur ut dictum monasterium ordini Fratrum Predicatorum subjiciatur, sicut monasterium de Pruliano, ordinis S. Augustini, Tholosane diocesis, jamdicto ordini subjectum est.

Inter cetera...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 1.

Reg. Av. 4. f. 247 : Vat. 64. f. 28v. n. 1071.

148. *1316, 22 octobre.*

Priorisse et conventui monasterii de Bellomonte in Valenchinis, per priorissam soliti gubernari, ordinis S. Augustini, Cameracensis diocesis, in honorem S. Trinitatis fundati, conceditur indulgentia unius anni pro visitantibus dictum monasterium.

Licet is de...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 1.

Reg. Av. 4. f. 245 : Vat. 64. f. 19. n. 1044.

149. *1316, 22 octobre.*

Engleberto de Boleseyes, clerico Beatricis, comitisse Luceburgensis, confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Duffle, Cameracensis diocesis, quoddam beneficium ecclesiasticum, quod personatus vulgariter appellatur (30 lib. tur. parv.) obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 1.

In e. m. S. Jacobi Leodiensis et S. Laurentii prope Leodium monasteriorum abbatibus ac Johanni de Helongne, canonico ecclesie S. Lamberti Leodiensis.

Reg. Av. 3. f. 429 ; Vat. 63, f. 242, n. 754.

150. *1316, 23 octobre.*

Gerardo de Cros, capellano Nicolai, S. Eusebii presbiteri cardinalis, reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Tornacensi, non obstante quod in eadem Tornacensi et Claromontensi ac in Brivate, Comalerie, Sebasiati, Ursivallis et Hetinenti ecclesiis canonicatus et prebendas, ac Vergiaci et S. Silvani, Claromontensis diocesis, prioratus sine cura obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 10 kal. novembris anno 1.

In e.m. abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, et decano Tornacensis ac preposito Claromontensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 521v : Vat. 64, f. 193v, n. 1558.

151. *1316, 26 octobre.*

Nicolao, nato Gerardi de Marneffia, dicto de Ligneyo, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 1.

In e. m. preposito B. Marie Namurcensis et decano S. Germani Montensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ac Frederico de Parma, canonico Autissiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4. f. 303 : Vat. 64. f. 131v, n. 1355.

152. *1316, 26 octobre.*

Johanni de Marneffia confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Senogiensi, Cameracensis diocesis, preposituram et in S. Johannis Trajectensis ecclesiis canonicatus et prebendam obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 1.

In e. m. preposito B. Marie Namurcensis et decano S. Germani Montensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ac Frederico de Parma, canonico Autissiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4. f. 434v ; Vat. 64. f. 162v, n. 1455.

153. *1316, 26 octobre.*

Cameracensi episcopo mandatur quatenus absolvat a sententia excommunicationis Wilhelmum, comitem Hanonie, et Johannem de Bellomonte, fratrem ejusdem comitis, et nonnullos familiares et complices eorum, qui, contra prohibitionem constitutionis Clementis pape V, torneamentorum exercitationibus intervenerant.

Dilecti filii...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno I.

Reg. Av. 4, f. 364v ; Vat. 64. f. 186. n. 1531.

154. *1316, 26 octobre.*

Michaeli Troeta confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Lileriis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Comitisvilla et in de Rolinghem, B. Marie de Haudunborc et B. Marie de Bolonia supra mare ecclesiis et in hospitali de Fregues, Ambianensis, Tornacensis et Morinensis diocesum, quedam simplicia beneficia obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno I.

In e. m. Brivatensis et S. Marie de Bolonia supra mare secularium abbatibus, Claromontensis et Morinensis diocesum, ac Johanni de Hemont, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 180 ; Vat. 64. f. 273v, n. 1796.

155. *1316, 28 octobre.*

Guidoni, episcopo Tornacensi, qui ad comitatum Flandrie, pro magna parte in sua consistentem diocesi, necnon et ad diversas alias partes ejusdem diocesis, propter guerrarum discrimina et alias justas causas, personaliter accedere secure non potest, indulgetur ut usque ad biennium ecclesias, monasteria et personas ecclesiasticas sue diocesis per personas idoneas visitari facere valeat.

Grata devotionis...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno I.

In e. m. episcopo Suessionensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, ac Petro Bertrandi, canonico Aniciensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 302 ; Vat. 64. f. 141v, n. 1388.

156. *1316, 28 octobre.*

Guidoni, episcopo Tornacensi, qui propter guerrarum discrimina in civitate et diocesi Tornacensi moram trahere commode vel secure non valet, indulgetur ad quinquennium ut quinque canonici, suis et ecclesie Tornacensis obsequiis insistentes, fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeant.

Sollicitat mentem...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno I.

In e. m. episcopo Suessionensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, ac Petro Bertrandi, canonico Anitiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4. f. 301v ; Vat. 64, f. 142, n. 1389 a.

157. *1316, 30 octobre.*

Hermanno de Havert, presbitero, confertur de novo perpetua capellania altaris fraternitatis B. Marie siti in ecclesia de Hoynghen, Leodiensis diocesis, quam in manibus Jacobi, Avinionensis electi, resignaverat ad consequendum gratiam expectativam beneficii ecclesiastici ad collationem propositi ecclesie S. Georgii in Wassenbergh, dicte diocesis.

Nuper volentes...

Dat. Avin. 3 kal. novembris anno 1.

In e. m. decano et cantori ac scolastico ecclesie S. Petri in Sittert, Leodiensis diocesis.

Reg. Av. 6, f. 73v; Vat. 65, f. 217, n. 2697.

158. *1316, 2 novembre.*

Johanni de Aymeriis, clerico Beatricis, comitisse Luceburgensis, matris clare memorie Henrici, Romanorum imperatoris, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Munificentie apostolice...

Dat. Avin. 4 non. novembris anno 1.

In e. m. abbati [Novi] Monasterii prope Hoyum, Leodiensis diocesis, et decano S. Bartholomei ac Arnoldo de Avans, canonico Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 3, f. 427v; Vat. 63, f. 243, n. 757.

159. *1316, 2 novembre.*

Beatrici, comitisse Lucemburgensi, que monasterium de Bellomonte in Valencenis, ordinis S. Augustini, Cameracensis diocesis, in domibus propriis de novo fundavit, conceditur licentia assignandi in alio loco congruo censum annuum decem librarum alborum a predicto monasterio fratribus hospitalis S. Johannis Jherosolimitani dicti loci de Valencenis debitum.

Sedes apostolica...

Dat. Avin. 4 non. novembris anno 1.

Reg. Av. 3, f. 428v; Vat. 63, f. 243v, n. 758.

160. *1316, 4 novembre.*

Guillelmo de Arablayo, fratri Johannis de Arablayo junioris, militis, senescalli Caturcensis, confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 2 non. novembris anno 1.

In e. m. Parisiensi et Ambianensi episcopis ac archidiacono Borbonensi in ecclesia Bituricensi.

Reg. Av. 4. f. 226; Vat. 64. f. 123. n. 1334.

161. *1316, 7 novembre.*

Leodegario de Betisiaco, capellano Johanne, comitisse Pictavensis, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, non obstante quod canonicatum et prebendam de Bitunia et parrochialem ecclesiam de Floriaco ac perpetuam capellaniam de Xantolio, Remensis et Atrebatensis diocesum, obtinet, seu quod ei de canonicatu ecclesie Cathalaunensis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, provisum fuit.

Providentia Sedis.

Dat. Avin. 7 id. novembris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac cantori ecclesie Turonensis.

Reg. Av. 3, f. 444; Vat. 63, f. 224v. n. 863.

162. *1316, 7 novembre.*

Benedicto, nato Raymundi de Controne, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Pictavensis.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 id. novembris anno I.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac cantori ecclesie Turonensis.

Reg. Vat. 64, f. 94v. n. 1254.

163. *1316, 7 novembre.*

Alexandro, nato nobilis viri Michaelis Maureceni de Venetiis, confertur canonicatus ecclesie Veronensis, sub expectatione prebende, non obstante quod Constantinopolitane, Castellane, S. Marci de Venetiis, Castellane diocesis, ecclesiarum canonicus existit, seu quod ei canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende et dignitatis, auctoritate litterarum Benedicti pape XI (1), reservatus est, et postea de prebenda ejusdem ecclesie vacante per litteras predicti pape provisum fuit, cujus possessionem nondum est adeptus, et super plebanatu ecclesie S. Moysi de Venetiis, predicte Castellane diocesis, litigat.

Nobilitas generis...

1. Voy. n. 164, note 1.

Dat. Avin. 7 id. novembris anno 1.

In e. m. archidiacono Equilino et plebano plebis S. Johannis decollati de Venetiis, Castellane diocesis, ac Jacobo de Marxilio, canonico Clugiensi.

Reg. Av. 5, f. 421v ; Vat. 65, f. 89, n. 2302.

164. *1316, 8 novembre.*

Executoribus mandatur quatenus inducant Alexandrum filium Michaelis Mayrroceni de Venetiis, canonicum Cameracensem, in possessionem prebende ejusdem ecclesie Cameracensis jam a 12 annis vacantis per obitum Petri Jacobi Bonaventure de Cardinali, canonici Cameracensis, apud Sedem apostolicam defuncti.

« Dilectis filiis .. Torcellane et .. Equiline archidiaconis ac magistro Busolo de Parma, capellano nostro, canonico Tornacensis ecclesiarum, salutem etc. Exposuit nobis dilectus filius Alexander, natus nobilis viri Michaelis Mayrroceni de Venetiis, canonicus Cameracensis, quod felicis recordationis Benedictus papa XI, predecessor noster, volens sibi facere gratiam specialem, canonicatum ecclesie Cameracensis... et prebendam nulli alii de jure debitam, si qua in eadem ecclesia tunc vacabat,... ei auctoritate apostolica contulit, et providit etiam de eisdem, dignitatem vero seu personatum vel officium, si in eadem ecclesia tunc vacabat vel quamprimum vacare contigerit,... et si nulla talis prebenda tunc vacabat in ecclesia supradicta, idem predecessor prebendam proximo in eadem ecclesia vacaturam ... conferendam dicto Alexandro cum vacaret donationi apostolice reservavit,... certis ei super hoc executoribus deputatis (1). Et demum cum prebenda quam quondam Petrus Jacobi Bonaventure de Cardinali, canonicus Cameracensis, in ecclesia ipsa dum viveret obtinebat, per ipsius obitum apud Sedem apostolicam vacavisset, idem predecessor illam dicto Alexandro cum omnibus juribus et pertinentiis suis eadem auctoritate contulit et providit etiam de eadem, ac onere sacerdotii prebendam ipsam, si ex ecclesie predicte statuto immineret eidem, exonerans, illud imposuit prebende tunc proximo in dicta ecclesia vacature, sibi jure quod in dignitate seu personatu vel officio supradictis competebat, eidem juxta predictarum priorum litterarum continentiam reservato (2). Et licet executores dicto Alexandro super executione hujusmodi vacantis prebende deputati, auctoritate litterarum predecessoris ejusdem, eum ad dictam prebendam recipi mandavissent, ipsius Cameracensis ecclesie decanus et capitulum a mandato

1. Lettre du 21 novembre 1303 : voy. Grandjean, *les registres de Benoît XI*, nn. 213 et 410. — 2. Lettre du 2 février 1304 ; voy. Grandjean, *op. cit.*, n. 411.

hujusmodi ad Sedem apostolicam, ut dicitur, appellantes, dictam prebendam Gualtero de Sancto Ricerio de facto, cum de jure nequiverint, in ipsius Alexandri prejudicium contulerunt, ad illam ipsum admittere denegantes sicque prefatus Alexander dicta prebenda jam duodecim annis caruisse dignoscitur, et alias propter processus contra ducem et communitatem Venetorum dudum per Sedem apostolicam habitos, quamvis ipse causam vel occasionem rei non dederit, propter quam fuerint dicti processus habiti contra eos, pro majori parte dictorum duodecim annorum circa provisionem sui juris in hac parte extitit impeditus. Verum quia duo ex prefatis executoribus obierunt, tertius vero adeo in remotis extitit, quod ipsius copia de facili haberi non potest, nos nolentes eidem Alexandro in suo jure deesse[a], in quo sumus omnibus debitores, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum... dictum Alexandrum vel procuratorem suum, ejus nomine, in corporalem possessionem ejusdem vacantis prebende inducatis auctoritate nostra et defendatis inductum, amoto ab ea quolibet detentore; dignitatem vero seu personatum vel officium per eundem predecessorem, ut premittitur, reservatam seu etiam reservatum, si tempore reservationis ejusdem in ecclesia predicta vacabat vel ex tunc vacavit aut quamprimum vacare contigerit, eidem Alexandro... conferre et assignare curetis... Non obstante quod idem Alexander post collationem et reservationem predictas in Constantinopolitana et Castellana ecclesiis canonicatus et prebendas extiterit assecutus, et super plebanatu ecclesie S. Moysi de Venetiis, Castellane diocesis, noscitur litigare, seu quod sibi nuper de canonicatu ecclesie Veronensis et prebenda, si qua tunc vacabat ibidem vel quamprimum vacare contigeret, auctoritate apostolica duximus providendum (1)... Contradictores auctoritate etc. »

Datum Avin. 6 idus novembris anno 1.

Reg. Av. 5, f. 551 ; Vat. 65, f. 158v, n. 2522.

165. *1316, 9 novembre.*

Ludovico, comiti Nivernensi, indulgetur ut sex clerici suis obsequiis insistentes fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeant.

Personam tuam...

Dat. Avin. 5 id. novembris anno 1.

In e. m. abbati B. Martini Nivernensis et preposito B. Martini

a. decesse *reg. Av. et Vat.*

1. Voy. n. 163.

Yprensis, Morinensis diocesis, monasteriorum, ac Busolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 4, f. 21 : Vat. 64, f. 12, n. 1029 b.

166. *1316, 9 novembre.*

Ludovico, comiti Nivernensi, indulgetur ut missam, antequam dies illuscescat, celebrari facere valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 5 id. novembris anno 1.

Reg. Av. 4, f. 278 : Vat. 64, f. 23, n. 1056 a.

167. *1316, 9 novembre.*

Ludovico, comiti Nivernensi, indulgetur ut confessorem eligere valeat.

Ut humani generis...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 1.

Reg. Av. 4, f. 278 ; Vat. 64, f. 23, n. 1056 b.

168. *1316, 9 novembre.*

Ludovico, comiti Nivernensi, indulgetur ut ecclesias et cimeteria, que infra ambitum murorum aliquorum castrorum suorum inclusa sunt, ex quo multa pericula possunt evenire, per ordinarios locorum transferri facere valeat.

Petitio tua...

Dat. Avin. 5 id. novembris anno 1 (1).

Reg. Av. 4, f. 278v : Vat. 64, f. 23v, n. 1056 c.

169. *1316, 9 novembre.*

Episcopo Cameracensi conceditur facultas conferendi officium tabellionatus Matheo dicto Masenghe, clerico sue diocesis, consideratione Geraldi de Tilheto, legum doctoris.

Ne contractuum...

Dat. Avin. 5 id. novembris anno 1.

Reg. Av. 3, f. 479v ; Vat. 64, f. 112v, n. 1304.

170. *1316, 9 novembre.*

Geraldo de Tilheto, legum doctori, confertur canonicatus ecclesie Saresbiriensis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod canonicatum et prebendam sub expectatione dignitatis seu personatus vel officii in ecclesia Cameracensi, et ecclesiam Clisone

1. Mollat, n. 1410, daté par erreur du *5 id. octobris.*

curatam, et prioratum ecclesie de Pedrola et quasdam decimas in S. Marie de Civitate S. Amandi et S. Michaelis de Pleu parrochiis, Auxitane et Cesaraugustane diocesum, obtinet.

Viros scientia...

Dat. Avin. 5 id. novembris anno 1.

In e. m. Cameracensi et Adurensi episcopis ac archidiacono Agennensi.

Reg. Av. 3, f. 483 ; Vat. 64, f. 117v, n. 1320.

171. *1316, 11 novembre.*

Andree Ghini de Florentia (1) reservatur personatus seu dignitas ecclesie Senonensis, non obstante quod in eadem ecclesia Senonensi et in Nivernensi ac B. Marie de Valle de Provino, Senonensis, et S. Donatiani de Brugis, Tornacensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam de Eglisellis super Yonam, Senonensis diocesis, obtinet, ita tamen quod canonicatum et prebendam ecclesie B. Marie de Valle de Provino et parrochialem ecclesiam de Eglisellis dimittere tenebitur.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Columbe prope Senonis et priori B. Marie Cluniacensis Senonensis ac decano ecclesie Aurelianensis.

Reg. Av. 3, f. 215v ; Vat. 63, f. 287, n. 904.

172. *1316, 11 novembre.*

Magistro Neapoleoni de filiis Ursi, notario pape, confertur canonicatus ecclesie Lincolniensis, sub expectatione prebende, non obstante quod de Majorica in Legionensi, et Stadiensem in Cathalaunensi, et de Campinia in Leodiensi archidiaconatus, cum cura, ac in eisdem et Palentina canonicatus et prebendas, necnon in dictis Legionensi et Palentina ecclesiis quedam prestimonia obtinet.

Generis tui...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii de S. Albano, Lincolniensis diocesis, et Gentili de Collealto, Lingonensis, capellano pape, ac Petro Ferro, Autisiodorensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 4, f. 83 ; Vat. 64, f. 119, n. 1324.

---

1. Il devint plus tard évêque d'Arras (18 décembre 1329), puis de Tournai (12 septembre 1334), fut nommé par Clément VI, cardinal de S. Suzanne (20 septembre 1342) et mourut à Perpignan le 2 juin 1343.

173. *1316, 11 novembre.*

Magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario pape, indulgetur ut apud Sedem apostolicam vel alibi de licentia pape moram trahens, fructus beneficiorum que in Cathalaunensi, Legionensi, Leodiensi et Palentina, ac prestimoniorum que in dictis Legionensi et Palentina ecclesiis obtinet, ad quinquennium percipere valeat.

Clara tue...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 1.

In e. m. decano S. Dionisii Leodiensis et Gentili de Collealto, Lingonensis, capellano pape, ac Petro Ferro, Autissiodorensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 84 ; Vat. 64, f. 119v, n. 1325.

174. *1316, 11 novembre.*

Magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario pape, indulgetur altare portatile.

Personam tuam...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 1.

Reg. Av. 4, f. 91v ; Vat. 64, f. 140, n. 1382.

175. *1316, 12 novembre.*

Arnoldo, filio Arnoldi, comitis Lossensis, canonico ecclesie S. Crucis Leodiensis, de conjugato et soluta genito, conceditur dispensatio ut ad omnes ordines promoveri et beneficia ecclesiastica etiam cum cura, vel canonicatus et prebendas in cathedralibus et collegiatis ecclesiis obtinere valeat, consideratione Bernardi, S. Agate diaconi cardinalis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 id. novembris anno 1.

Reg. Av. 4, f. 181 ; Vat. 64, f. 26, n. 1064.

176. *1316, 13 novembre.*

Jacobo de Montibus Anonie confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende.

Tue probitatis...

Dat. Avin. id. novembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii Lantigniacensis, Parisiensis diocesis, et Nicolao de Ceccano, Atrebatensis, ac magistro Galtero de Auxiaco, Noviomensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 5, f. 138 ; Vat. 64, f. 263, n. 1762.

177. *1316, 13 novembre.*

Simoni de Maneslies, clerico Ambianensis diocesis, reservatur beneficium cum cura vel sine cura (60 vel 40 lib. tur. parv.) ad collationem prepositi ecclesie de S. Audomaro, Morinensis diocesis.

Tue probitatis...

Dat. Avin. id. novembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii de Lantigniaco, Parisiensis diocesis, et cancellario Parisiensis ac Nicolao de Ceccano, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5. f. 229 ; Vat. 64, f. 287, n. 1840.

178. *1316, 17 novembre.*

Magistro Johanni de Ulliaco reservatur beneficium ecclesiasticum in civitate vel diocesi Belvacensi, ad collationem episcopi Belvacensis, non obstante quod in ecclesia S. Salvatoris de S. Paulo, Morinensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 15 kal. decembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et cantori Parisiensis ac magistro Petro Ferro de Piperno, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 3. f. 401 : Vat. 64. f. 92. n. 1248.

179. *1316, 17 novembre.*

Johanni de Chaleto, legum professori, reservatur beneficium ad collationem episcopi Parisiensis in civitate vel diocesi Parisiensi, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie S. Waldetrudis Montensis in Hannonia, Cameracensis diocesis, obtinet.

Viros scientia...

Dat. Avin. 15 kal. decembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et priori de Longoponte, Parisiensis diocesis, ac magistro Nicolao de Breya, canonico ecclesie Tornacensis.

Reg. Av. 4. f. 77v : Vat. 64. f. 104v. n. 1283.

180. *1316, 17 novembre.*

Raymundo de Pujolis, familiari Beraldi, episcopi Albiensis, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Albiensi, sub expectatione prebende, in canonicum receptus est, et in parrochiali ecclesia de Lomberiis, Albiensis diocesis, quandam pensionem annuam percipit.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 15 kal. decembris anno 1.

In e. m. S. Martini Tornacensis et de Gualliaco, Albiensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Aymerico de Castrolucii, canonico Lemovicensi, capellano pape.

Reg. Av. 4, f. 103 ; Vat. 64, f. 161v, n. 1451.

181. *1316, 19 novembre.*

Ademaro de Croso, capellano et familiari Bernardi, S. Agate diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis, vacantes per obitum Berengarii de S. Valeria, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in Claromontensi et de Ursivalle ecclesiis canonicatus et prebendas, ac de Rofiaco et dicti loci de Ursivalle prioratus, sine cura, Claromontensis diocesis, obtinet.

Personas virtutum...

Dat. Avin. 13 kal. decembris anno 1.

In e. m. Aurelianensis et S. Dionisii Leodiensis decanis ac archidiacono Silviniaci, Claromontensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 181 ; Vat. 64, f. 25v, n. 1062.

182. *1316, 22 novembre.*

Johanni Hautfuney confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Johannis de Campis, Constantiensis diocesis, obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 10 kal. decembris anno 1.

In e. m. decano Parisiensis et archidiacono Oximensi Bajocensis ac magistro Johanni de Briquebec, canonico Abrincensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 127v ; Vat. 64, f. 26v, n. 1065.

183. *1316, 26 novembre.*

Mandatum pro informatione super licentia petita a Roberto, archiepiscopo Remensi, de permutandis terris de Mosomo et de Bellomonte, sue diocesis, spectantibus ad mensam suam.

« Venerabili fratri .. episcopo Cameracensi et dilectis filiis Bernardo, electo Attrabatensi ac .. decano ecclesie Remensis, salutem etc. Exhibita nobis venerabilis fratris nostri Roberti, archiepiscopi Remensis, petitio continebat quod terre de Mosomo et de Bellomonte, Remensis diocesis, ad mensam suam archiepiscopalem spectantes, site extra regnum Francie sunt, terris quorundam potentum et bellicosorum virorum contigue, ita quod

in medio prave nationis posite quodammodo dici possunt, propter quod archiepiscopum ipsum pro defensione dictarum terrarum ad dictam mensam spectantium bella gerere oportet interdum et sollicitudines assumere et labores multaque subire onera expensarum ; unde, deductis expensis, ex dictarum proventibus restat valde modicum sive nichil. Quare dictus archiepiscopus terras ipsas cum pertinentiis earundem pro aliis terris seu possessionibus que dicte mense utiliores existant, desiderat permutare vel, si non inveniat cum quibus easdem terras possit utiliter, ut premittitur, permutare, cupit illas ab aliquo potente qui eas defendere valeat advocare. Verum quia archiepiscopus ipse nullam permutationem seu infeudationem de novo facere potest de bonis dicte mense absque nostra licentia speciali, pro parte ejusdem archiepiscopi fuit nobis humiliter supplicatum ut providere super hoc paterna diligentia curaremus. Nos autem ad ea que Remensi ecclesie ac dicte archiepiscopali mense fore utilia dinoscuntur, piis affectibus intendentes, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus inquirentes super hiis diligentius veritatem, que circa premissa inveneritis, nobis per vestras litteras harum seriem continentes plene et fideliter rescribatis, ut, circa hec vestris litteris plenius informati, ad ea que dicte ecclesie sive mense in hac parte utiliora fuerint, dirigamur. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Dat. Avin. 6 kal. decembris anno I ».

Reg. Av. 5, f. 120 ; Vat. 64, f. 316, n. 1931 d.

184. *1316, 27 novembre.*

Nicolao de Macerata, notario et familiari Petri de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Marie Tongrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 5 kal. decembris anno I.

In e. m. preposito Massiliensis et Johanni de Columpna, Remensis, ac Johanni de Lombardis de Urbe, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 475v ; Vat. 64, f. 187, n. 1537.

185. *1316, 27 novembre.*

Gherwino Bonnini, filio Gherwini, in Brugis laico, et Katerine de Stene, uxori ejus, Tornacensis diocesis, conceditur ut in matrimonio jam contracto licite remanere valeant, non obstante quod quondam Symon de Artrike[a] primus maritus dicte Katerine, dicto Gherwino quarto consanguinitatis gradu conjunctus erat.

a. Artribe *reg. Av.* ; Atribe *reg. Vat.*

Intenta salutis...
Dat. Avin. 5 kal. decembris anno I.

Reg. Av. 3, f. 375v : Vat. 64, f. 110, n. 1298.

186. *[1316, 14 septembre — 28 novembre]* (1).

Philippo, regni Francie regenti, scribitur ut pacem cum Flandrensibus perficiat.

« Dilecto filio nobili viro Philippo, clare memorie regis Francie filio, regna Francie et Navarre regenti. Singularis, fili, ad personam tuam et christianissimum regnum Francie, a quo originem traximus, nos urget affectio, singularis afficit caritas, ut tibi ea que tue saluti congruere, et tibi ac ipsi regno expedientia fore videremus, paternis affectibus suggeramus. Et quidem, fili, non te latet, cum fere sit orbi notorium, qualiter guerra illa Flandrie, procurante pacis emulo, satore zizanie, suscitata, dictum regnum tempore jam longo turbaverit, que animarum pericula, quas strages corporum, quanta induxerit dispendia facultatum, ut jam idem regnum in se ipso videatur expertum, quod inimico familiari nulla pestis est efficacior ad nocendum, et quod gravius manus sibi nocuere domestice quam imperantium hactenus et aliorum ipsum persequentium dextere inimice. Nec ignoras qualiter gallicane potentie gladius in Christi blasphemos ad ipsius exaltationem fidei et dilatationem christiani cultus limatus antea et acutus, propter commotionem et perturbationem hujusmodi habuit, proh dolor, in effusionem christiani sanguinis acui et limari, sic quod prefatus genitor tuus, qui, pie devotionis inflamatus affectu, ad ultramarinum anelabat passagium personaliter prosequendum, circa prosecutionem guerre predicte distractus, intendere, dum vivebat, predicto nequivit passagio, nec tu etiam qui ad passagium ipsum affici diceris, vivifice crucis signaculo propterea jamdudum assumpto, quamdiu duraret ipsius guerre dissidium, comode posses te ad illud accingere, veluti qui haberes et habes regni deffensioni vacare predicti. Propter quod, cum, sicut gaudenter audivimus, jam sit inter te et prefatum Flandrie populum concorditer habitus de pace tractatus, nondum tamen votiva soliditate firmatus, paternaque solicitudine vereamur ne invidens hostis paci[s] astutia illum impediat, differat aut perturbet, magnitudinem tuam monendam, rogandam duximus et hortandam in Domino Jhesu Christo, sano tibi nichilominus consilio suadentes quatinus, premissis omnibus consideranter attentis, animum tuum ad pacem habilitans, ad exemplum illius cujus est proprium misereri semper

1. Cette lettre est sans doute postérieure au départ du régent de Lyon (13 septembre) où il avait assisté au couronnement du pape ; elle est antérieure au 28 novembre, puisqu'à cette date le décès de Jean I, roi de France, à qui le régent succéda, était déjà connu du pape (cf. Coulon, n. 72, note 2).

et parcere, et cujus miserationes super omnia ejus opera describuntur, pie convertas ad mansuetudinem quod disposuisse posses secundum demerita Flandrensium ipsorum ad iram ipsosque Flandrenses ad sinum tue gratie et ad plenam reconsiliationem clementer admittas. Cum enim omnia in pace concrescant, nequaquam ambigimus quin, si inter te et illos in caritatis virtute pax fiat, nedum habundantia sequatur in turribus regni, scilicet predicti, sed et minores, habundantie ipsius participes, quietis non relinquantur expertes per quod operibus pietatis licebit vacare uberius et tibi, cujus suffragium expectat singulariter Terra Sancta, via patebit, Deo favente, paratior, ad assumendum incumbens tibi onus dicti passagi[i], ad cujus promotionem celerem intensum profecto desiderium nos stimulat et dilatio multipliciter nos contristat ».

Reg. Vat. 110, pars I, f. 23, n. 81. — Raynaldi, *Annales eccles.*, a° 1316, § XVII (extrait). — Coulon, n. 74 (texte).

187. *[1316, 14 septembre — 28 novembre]* [1].

Roberto, comiti, et communitatibus comitatus Flandrie scribitur ut pacem cum Philippo, regenti regni Francie, perficiant.

« Nobili viro Roberto, comiti, et communitatibus villarum et locorum comitatus Flandrie, superba non sapere et humilibus consentire. Dilecta pax in tabernaculis Domini multa diligentibus nomen ejus, impiis vero nulla est, quia dum per celestis preconis ministerium hominibus bone voluntatis in terra promittitur, iniquis tollitur et malignantibus denegatur. Sane jam est longe lateque notorium qualiter seditiosa vestra commotio contra clare memorie Philippum, regem Francie, exorta, gravia produxit, nedum christianissimo regno Francie, ymo quasi toti mundo dispendia multa, seminavit angustias messuitque dolores, ex quibus animarum pericula, corporum strages, facultatum lapsus et impedimentum subsidii Terre Sancte, ad quod rex ipse piis anelabat affectibus, proh dolor, provenerunt. Et licet dictus rex, dum in rebus agebat humanis, misereri potius eligens quam ulcisci, ex innata sibi clementia, vestris misericorditer indulsisset excessibus et ad sue reconsiliationis gratiam per tractatam utrinque concordiam, ac per Sedem apostolicam ad utriusque partis instantiam solen[n]iter confirmatam, vos liberaliter admisisset, quam et per juramenta super hoc prestita vos efficaciter servaturos promisisse dicimini, et non observantes[a] latas ad vestram instantiam apostolica auctoritate sententias excommunicationis in personas et interdicti in terras incurrere voluisse, nichilominus

a. observantas *reg.*

1. Voy. n. 186, note 1.

tamen ingrati de gratia, dampnabiliter, sicut fertur, rediistis[a] ad vomitum, et pacem ipsam temerariis ausibus infregistis, spretis sententiis et juramentorum transgressionibus non attentis. Novissime vero, post multos turbines vespertinosque merores, ex lustratione rutilantis aurore de superis factum fuit, sicut gaudenter audivimus, quod inter recolende memorie Ludovicum, Francie et Navarre regem, et vos, de pace invicem ineunda et firmanda, fuit ceptus certo modo tractatus, cujus felicem exitum mors regia superveniens impedivit, quem tamen cum dilecto filio nobili viro Philippo, dicti regis germano, regna predicta regente, letanter audivimus vos prosequi diligenter. Porro ad hoc antiquus hostis innititur, ad hoc frequentissime suas tendit insidias, ad hoc se periculose interdum in lucis angelum transfigurat, ut perturbet pacis consilia, zizaniorum spargat semina et sparsa foveat et conservet. Propter quod nos, Regis pacifici cujus in pace factus est locus, licet immeriti, sua permissione vicarii, cunctis christicolarum regnis ac fidei christiane cultoribus, et precipue ipsi regno ad quod originis ratio nos specialiter afficit, ac dicto regenti in quo Romana mater Ecclesia singularis devotionis promptitudinem, et nos affectum reverentie filialis evidenter reperisse cognoscimus, et ad cujus, post Deum, singulare suffragium Terra Sancta, expectationis anxie tedio fatigata, suspirat, pacis bonum et quietis dulcedinem plenis desideriis cupientes exquirere et dicti hostis humani generis, litium amatoris, iniquis in hac parte conatibus, ne per distractionem regentis ipsius ad bella civilia, dicte Terre Sancte subsidium nostris non mediocriter affectibus inherens, impediat, volentes totis viribus omnique cautele studio obviare, nobilitatem et universitates vestras monemus, rogamus et hortamur in Domino, sano vobis consilio suadentes quatinus, premissis omnibus discrete pensatis, rectificantes in conspectu Domini vias vestras, tractatum predictum sic prudenter sicque diligenter prosequi taliaque regenti offerre predicto[b] curetis, quod ipse vobiscum clementer agere ac vos admittere ad sue benivolentie gremium inclinetur et demum ipso tractatu effectu prosequente completo, pax vobis sicut honorificata mater occurens, nomen vestrum de impiorum consortio deleat et in justorum consilio et congregatione diligentium Dominum dignis laudibus vos attolat nosque qui hoc ipsum gratum habebimus admodum et acceptum, pro hujusmodi nostre exhortationis exauditione devota, vos apostolici favoris gratia prosequi in vestris oportunitatibus inducamur. Alioquin, si hujusmodi nostra salubria monita, quod absit, presumpseritis obaudire, scire vos volumus quod ad relevationem et recuperationem cause Dei que circa subsidium Terre Sancte propter vestre commotionis amare dissidium ex qua Gallicorum laudanda devotio, crucis ad id signaculo insignita, subven-

a. reddiistis *reg.* — *b*. predicta *reg.*

ionis onus assumere impeditur, grave nimis perpessa est et patitur sine intermissione dispendium, cum divine potentie brachio quod novit cornua superborum conterere suisque ministris ipsa conterere satagentibus non deesse, oportunis remediis et operosis ac efficacibus studiis intendemus, super contemptu sententiarum apostolice Sedis atque processuum et super eo quod, in contemptum clavium in terris ecclesiastico interdicto suppositis, fecistis et facitis quantum in vobis est prophanari divina, contra vos ad[a] penas alias processuri ».

Reg. Vat. 110, pars 1, f. 23v, n. 82. — Coulon, n. 75 (texte).

188. *[1316, 14 septembre-28 novembre]* (1).

Roberto, comiti, et communitatibus comitatus Flandrie scribitur altera littera precedentem corrigens (2).

« Nobili viro Roberto, comiti, et communitatibus civitatum et villarum comitatus Flandrie, spiritum cogitandi que recta sunt et agendi superbaque non sapere, sed humilibus consentire. Cum simus cunctis Christi fidelibus, disponente Domino, cujus, licet immeriti, vices in terris gerimus, in speculum prepositi et exemplum, inter cunctas cure nostre solicitudines incumbentes, illa debet esse precipua intra precordia cordis nostri ut ad Terre Sancte, quam Christus proprio dedicavit sanguine, ab infidelibus, proh[b] dolor, occupate ac prophanate, recuperationem, totis aspiremus affectibus et viribus intendamus. Ex abysso nempe et imperscrutabili divini judicii altitudine retrolapsis temporibus super sortem justorum virga pertransiit peccatorum, et in diversis jam regionibus infideles fidelibus prevalentes, occupatis et demolitis castris, civitatibus, viris et mulieribus captivatis, loca divino quondam cultui mancipata nunc gentes obtinent que nomen Domini non noverunt, inter que dicte Terre Sancte captivitatem et miseriam, quam Soldani Babilonie oppressit rabies, amplius deploramus. Verum licet a caris suis sola sedens civitas sancta olim plena populo, facta quasi vidua, tunc domina gentium, princeps provinciarum, destituta subsidio et humano carere auxilio crederetur, ille tamen qui eam suo sanguine consecravit multisque prevenit honoribus et ex insperato sepius priscis visitavit temporibus ac crebris temperavit miraculis, cujus manus nequaquam abreviata existit, in concilio[c] Vienne novissime celebrato, clarissime memorie Philippum, Francie, et Ludovicum, ejus filium, Navarre reges, carissimosque filios nostros Karolum, Valesii,

a. et *reg.* — *b.* proth *reg.* — *c.* consilio *reg.*

1. Voy. n. 186, note 1. — 2. Corrections et additions de pure forme : le pape insiste davantage sur les préparatifs de la croisade proclamée au concile de Vienne et dont la guerre de Flandre empêchait la réalisation.

et Ludovicum, Ebroicensem, dicti Philippi fratres, necnon et Philippum Pictavie, et Karolum, Marchie, ejusdem filios, comites, ad dicte Terre Sancte recuperationem adeo pie devotionis affectibus divina gratia animavit quod, propter Christum abnegantes semetipsos, terrena regna mundanos honores, uxores, liberos et secularia desideria contempnentes, ad crucis assumptionem et passagii infra septennium per eos faciendi prosecutionem, se in dicto concilio [a] obligarunt dictamque crucem una cum carissimo filio nostro Eduardo, rege Anglorum illustri, et innumera baronum, procerum, nobilium ac populi multitudine, postmodum Parisius, de manu dilecti filii nostri Nicholai, tituli sancti Eusebii presbiteri cardinalis, per bone memorie Clementem [b] V, predecessorem nostrum, ad hoc specialiter destinati in Francia, solenniter receperunt. Porro cum se ad dicti passagii prosecutionem parare disponerent, humani generis inimicus, pacis emulus, rancorum, odiorum et discordiarum seminator in cordibus impiorum a quibus pacis bonum, quod bona continet universa, tollitur, et in tabernaculis Domini et justorum nomen Domini diligentium boneque voluntatis sauciatur, vos ad seditiosas guerrarum commotiones contra dictum regem Philippum maligno conatu perduxit. Ex quibus, sicut longe lateque notorium est, nedum christianissimo regno Francie *sicut in nona linea continetur* [c]. *Postmodum addatur in dicta nota ibi* [d] : quatinus crucem assumatis predictam vosque ad dictum passagium obligetis atque premissis omnibus discrete pensatis etc. *ut in nota.*

Item in fine note addatur : quibuscunque occasionibus, dilationibus et contradictionibus vestris solitis ac appellationibus frustratoriis non admissis, eidem regenti quem, tam per litteras nostras, quam vive vocis oraculo in nostra presentia constitutum, ad dicti passagii prosecutionem, et humiliationis, reconsiliationis ac pacificationis vestre acceptionem, dum tamen pax ipsa non tantum verbis et fictis applausibus ostendatur, sed in cordibus vestris operum exhibitione radicata monstretur, talisque ac tanta sit quod liceat, deceat et expediat magnificentie sue ac corone regis, acceptare eandem paternis crebrisque ac salutaribus monitis induximus et quem ad predicta et alia catholice fidei exaltationem, sacrosancte Romane Ecclesie nostrumque honorem ac beneplacitum contingentia promptum comparamus, apostolici favoris et potentie gratiam tanquam devoto nostro filio et Ecclesie pugili contra vos, perturbatores dicti pacis et passagii, tribuemus.

Item corrigatur in dicta nota satis prope principium [e] *illud :* vos efficaciter servaturos promisisse dicimini *et asseratur eos promisisse* ».

Reg. Vat. 110, pars I, f. 24, n. 83f. — Coulon, n. 76 (texte).

a. consilio *reg.* — *b.* Celestinum *reg.* — *c. Les mots* nedum christianissimo regno Francie *se trouvent en effet dans le reg. à la neuvième ligne de la lettre précédente. Voy. n. 187, l. 10.* — *d. Voy. ibid., p. 58, l. 26.* — *e. Voy. n. 187, l. 19.* — *f. En marge :* ista nota videtur corrigere proximam precedentem.

189. *1316, 28 novembre.*

Guillelmo Fulconis confertur canonicatus ecclesie de Medunta, Carnotensis [a] diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Roberti, comitis Bolonie.

Tue merita…

Dat. Avin. 4 kal. decembris anno 1.

In e. m. abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, et decano Rothomagensis ac Petro Bertrandi, canonico Claromontensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 64, f. n. 242, 1692.

190. *1316, 28 novembre.*

Petro Arnaldi, capellano Roberti, comitis Bolonie, confertur canonicatus ecclesie d'Orchyes [1], Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita…

Dat. Avin. 4 kal. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Tornacensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, ac Johanni de Emont, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 502; Vat. 64, f. 245, n. 1701.

191. *1316, 28 novembre.*

Abbati et conventui monasterii S. Adriani Geraldimontensis, O. S. B., Cameracensis diocesis, ad eorum petitionem, confirmantur eis omnes libertates et privilegia ejusdem monasterii.

Cum a nobis…

Dat. Avin. 4 kal. decembris anno 1.

Original aux Archives de l'État à Gand, chartes de Saint-Adrien de Grammont (supplément).

192. *1316, 29 novembre.*

Gaufrido de Vichiaco confertur canonicatus ecclesie S. Salvatoris de Harlabeca, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende libere et non sacerdotalis.

Apostolice munificentie…

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Suessionensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, ac magistro Petro de Capis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 467v; Vat. 64, f. 251v, n. 1726.

a. le reg. a par erreur Rothomagensis; *Mantes est dans le diocèse de Chartres.*

---

1. Erreur évidente : il n'y avait pas d'église collégiale à Orchies.

193. *1316, 29 novembre.*

Nicolao de Pariaco confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende libere et non sacerdotalis, non obstante quod ei nuper de canonicatu ecclesie Laudunensis, sub expectatione prebende provisum fuit.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, ac Petro de Capis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 468; Av. 5, f. 96: Vat. 64, f. 252, n. 1727.

194. *1316, 29 novembre.*

Honorio de Hodie confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. Brivatensis et S. Marie de Bolonia supra mare secularium ecclesiarum abbatibus, Claromontensis et Morinensis diocesum, ac Johanni de Hemont, canonico Tornacensi.

Reg. Av. 4, f. 506v: Vat. 64, f. 256, n. 1741.

195. *1316, 29 novembre.*

Philippo Roberti confertur canonicatus ecclesie S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, non obstante quod capellas B. Marie de Broco et de Hautem, Tornacensis diocesis, obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Tornacensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis, ac Johanni de Hemont, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 507; Vat. 64, f. 256v, n. 1742.

196. *1316, 29 novembre.*

Johanni de Varselhes confertur canonicatus ecclesie S. Sepulchri de Cadomo, Bajocensis diocesis, sub expectatione prebende libere et non sacerdotalis, consideratione Roberti, Bolonie comitis.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. de Cadomo et de Ardena monasteriorum et secularis ecclesie Brivatensis abbatibus, Bajocensis et Claromontensis diocesum.

Reg. Av. 5, f. 140; Vat. 64, f. 264, n. 1766.

197. *1316, 29 novembre.*

Jacobo Leonis confertur canonicatus ecclesie Regensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis, consideratione nobilis viri Roberti de Bolonia, militis.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. Crocensis et S. Honorati Lirinensis monasteriorum abbatibus, Sistaricensis et Grassensis diocesum, ac Girardo de Castro, canonico Claromontensi.

Reg. Av. 5, f. 51 ; Vat. 64, f. 266, n. 1771.

198. *1316, 29 novembre.*

Petro de Ulmo confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis, consideratione Roberti, Bolonie comitis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Brendenay, Tornacensis diocesis, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Tornacensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, et preposito Ambianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 154 ; Vat. 64, f. 293, n. 1858.

199. *1316, 29 novembre.*

Roberto, Arvernie et Bolonie comiti, indulgetur ut Johannes de Hemont, canonicus Tornacensis et collegiate B. Mathei Folhiacensis ecclesiarum, Ambianensis diocesis, insistendo obsequiis dicti comitis, fructus prebendarum quas in dictis ecclesiis obtinet, percipere valeat ad triennium.

Grata tue devotionis...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Tornacensi et abbati secularis Brivatensis, Claromontensis diocesis, ac Johanni Lambin, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 171 ; Vat. 64, f. 322, n. 1952.

200. *1316, 29 novembre.*

Vincentio de Faeto confertur canonicatus ecclesie Vivariensis, in qua certus canonicorum numerus et prebendarum distinctio non habentur, consideratione Roberti, comitis Bolonie, non obstante quod in Vivariensi et Aniciensi ecclesiis clericus chori existit.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 kal. decembris [a] anno 1.

In e. m. monasterii Crudatensis [b] et secularis ecclesie Brivatensis, Vivariensis et Claromontensis diocesum, abbatibus ac Guillelmo de Montelauro, canonico Valentino.

Reg. Av. 5, f. 191v : Vat. 65, f. 5v, n. 2017.

201. *1316, 29 novembre.*

Abbati monasterii S. Jacobi et preposito S. Pauli ac archidiacono de Ardenna Leodiensium ecclesiarum mandatur quatenus litem ortam inter decanum et capitulum ecclesie S. Gereonis Coloniensis, ex una parte, et Ottonem dictum Loyf de Cleve, fratrem Theoderici dicti de Kervenhem, comitis in Hilkerode, tunc rectorem ecclesie de Roystorp, Coloniensis diocesis, ex altera, super canonicatu et prebenda ejusdem ecclesie S. Gereonis decernant, cum dictus Otto dictam ecclesiam permutavit cum canonicatu et prebenda quos Syfridus de Rennenberg in ipsa S. Gereonis ecclesia obtinebat.

Sua nobis decanus...

Dat. Avin. 3 kal. decembris anno 1.

Original aux Archives de la ville de Cologne, n. 871. — Sauerland, n. 430 (texte).

202. *1316, 4 décembre.*

Percivallo de Flisco, nepoti Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Adomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Tullensi et S. Salvatoris [de Lavania] (1), Januensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Sedes apostolica...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Corbaviensi et abbati monasterii S. Bertini de S. Audomaro, et archipresbitero ecclesie de S. Archangelo, Morinensis et Ariminensis diocesum.

Reg. Av. 5. f. 99 : Vat. 64, f. 253v, n. 1732.

203. *1316, 4 décembre.*

Barnaboni, nato quondam Alberti, marchionis Malaspine, nepoti Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie

a. septembris *reg. Vat.* — *b*. Citudacensis *reg. Av. et Vat.*

1. Les Fieschi *(Flisci)* étaient comtes de Lavagna, près de Gênes, où existait une collégiale de St-Sauveur, dont plusieurs membres de la famille des Fieschi furent chanoines ; il s'agit bien de cette église de Lavagne, mentionnée dans une autre bulle concernant le même personnage, voy. n. 247.

Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Virdunensi primiceriatum et in Januensi ac S. Adriani de Trigaudio ecclesiis, Januensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Auberti et decano S. Crucis Cameracensis ac archipresbitero S. Archangeli, Ariminensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 4. f. 508v : Vat. 64. f. 254v. n. 1735.

204. *1316, 4 décembre.*

Albertino, nato Andrioli de Mari, capellano Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Merita tue...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Placentino et S. Andree prope Brugis ac S. Bartholomei de Eeckhoute [a] Brugensis, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 5. f. 48v : Vat. 64. f. 265. n. 1769.

205. *1316, 4 décembre.*

Johanni de Geldonia, capellano Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Medardi de Geldonia, Leodiensis diocesis, capellaniam perpetuam obtinet, et quod ei de canonicatu et prebenda ecclesie Tergestine fuit provisum, quorum possessionem pacificam nondum est assecutus, quos canonicatum et prebendam dimittere tenebitur.

Meritis tue...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 1.

In e. m. decano Aincuriensis, Leodiensis diocesis, et scolastico S. Pauli Leodiensis ac Aymerico de Castrolucii, canonico Lemovicensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5. f. 3v ; Vat. 64. f. 268v. n. 1781.

206. *1316, 4 décembre.*

Thedisio de Malocellis de Janua, consanguineo Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, reservatur dignitas in ecclesia Cameracensi, non obstante quod in eadem Cameracensi et Lichefeldensi ac S. Piati [b] de Siclino, Tornacensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet.

a. Lecot. *reg. Av. et Vat.* — *b.* Petri *reg. Vat. et Av.*

Dum tui nobilitate...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 1.

In e. m. S. Siri Januensis et S. Auberti ac S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 5, f. 275v ; Vat. 64, f. 305, n. 1896.

207. *1316, 4 décembre.*

Theoderico dicto de Inferno, capellano Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie secularis B. Marie Tongrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 1.

In e. m. episcopo Corbaviensi et S. Dyonisii ac S. Martini Leodiensium decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 168v : Vat. 64, f. 321v, n. 1950.

208. *1316, 8 décembre.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis et prelatis per civitatem, diocesim et provinciam Coloniensem constitutis committitur collectio fructuum primi anni omnium beneficiorum ecclesiasticorum vacantium.

Si gratanter advertitis...

Dat. Avin. 6 id. decembris anno 1.

Iidem archiepiscopus et suffraganei ac magistri Petrus Durandi, capellanus pape et canonicus Ebredunensis, et Bernardus de Montevalrano, rector ecclesie B. Marie de Verdano, Tholosane diocesis, deputantur collectores dictorum fructuum in Coloniensi civitate, diocesi et provincia (1).

Si gratanter advertitur...

Dat. ut supra.

Reg. Av. 2, f. 37 et 38v ; Vat. 63, f. 377v, cur. nn. 160 a et 160 b.

209. *1316, 8 décembre.*

Archiepiscopo Remensi ejusque suffraganeis et prelatis civitatis, diocesis ac provincie Remensis, pro ea parte que de regno Francie non existit, committitur collectio fructuum primi anni omnium beneficiorum ecclesiasticorum in dicta parte regni Francie vacantium.

Si gratanter advertitis...

Dat. 6 id. decembris anno 1.

---

1. Les comptes de ces collecteurs ont été publiés par Kirsch, *Die päpstlichen Kollectorien in Deutschland während des XIV. Jahrhunderts* (Paderborn, 1894), pp. 33 à 82.

Iidem archiepiscopus et suffraganei ac Johannes de Pinu, canonicus ecclesie S. Petri de Tornodoro, Lingonensis diocesis, deputantur collectores dictorum fructuum.

Si gratanter advertitur...

Dat. ut supra.

Reg. Av. 2. f. 56 ; Vat. 63. f. 382, cur. nn. 201 a et 201 b.

210. *1316, 13 décembre.*

Jacobo Carnewake confertur canonicatus ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, ad instantiam prepositi dicte ecclesie, ad quem collatio canonicatuum et prebendarum pertinet in dicta ecclesia.

Providentia Sedis...

Dat. Avin. id. decembris anno I.

In e. m. S. Winnoci Bergensis et S. Nicolai Furnensis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni Prepositi, canonico Bajocensis ecclesie.

Reg. Av. 4, f. 534 (fragment) : Vat. 64. f. 192. n. 1552.

211. *1316, 13 décembre.*

Ingeranno, episcopo Morinensi, indulgetur ut tres canonici Morinensis ecclesie suis obsequiis insistentes fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeant.

Solicitat mentem...

Dat. Avin. id. decembris anno I.

In e. m. S. Judoci supra mare et de Capella ac S. Ag... [a], Ambianensis et Morinensis diocesum, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 4, f. 525 ; Vat. 64, f. 199, n. 1576.

212. *1316, 13 décembre.*

Ingeranno, episcopo Morinensi, indulgetur ut usque ad triennium ecclesias et cimiteria sue diocesis per alium reconciliare valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. id. decembris anno I.

Reg. Av. 4, f. 420v ; Vat. 64, f. 202. n. 1587 b.

213. *1316, 13 décembre.*

Ingerranno, episcopo Morinensi, conceditur facultas conferendi tabellionatus officium duobus clericis sue diocesis.

a. sic : peut-être S. Augustin, de l'ordre de Prémontré, près de Térouanne.

Inducunt nos...

Dat. Avin. id. decembris anno 1.

Reg. Av. 4. f. 420v : Vat. 64, f. 202, n. 1587 c.

214. *1316, 19 décembre.*

Johanni, nato nobilis viri Guidonis de Albono, militis, canonico ecclesie S. Pauli Lugdunensis, reservatur dignitas seu personatus in eadem ecclesia S. Pauli, non obstante quod in ecclesia S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 14 kal. januarii anno 1.

In e. m. Athanacensis Lugdunensis, et de Insula Barbara, Lugdunensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac priori de Plateria Lugdunensi.

Reg. Av. 5. f. 593 ; Vat. 65, f. 150v, n. 2498.

215. *1316, 21 décembre.*

Guillelmo de Flandria, domino de Tenremonde, Cameracensis diocesis, et Marie de Rumsta, uxori ejus, conceditur dispensatio in matrimonio jam contracto, cum Johannes de Baluel, miles, qui dicto Guillelmo in quarto consanguinitatis gradu conjunctus erat, cum dicta Maria sponsalia per verba de futuro prius contraxerit.

Etsi inter illos...

Dat. Avin. 12 kal. januarii anno 1.

Reg. Av. 4. f. 416 : Vat. 64, f. 187v, n. 1538.

216. *1316, 25 décembre.*

Episcopo Tornacensi mandatur quatenus dispenset cum Egidio de Curia et Margareta, uxore ejus, Tornacensis diocesis, in matrimonio jam contracto, cum eadem Margareta relicta esset quondam Johannis de Beuvinghen, et deinde Rogeri, dicti Busere, qui eidem Egidio in quarto consanguinitatis gradu erant conjuncti, et dictus Egidius quondam puerum natum ipsius Margarete ex uno dictorum virorum de sacro fonte levaverit.

Ex parte dilecti...

Dat. Avin. 8 kal. januarii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 95v ; Vat. 64, f. 249v, n. 1718.

217. *1316, 31 décembre.*

Guillelmo, episcopo Parisiensi, conceditur facultas conferendi officium tabellionatus Johanni de Rua, clerico Morinensi.

Ne contractuum memoria...

Dat. Avin. 2 kal. januarii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 24 ; Vat. 64, f. 334v, n. 1993.

218. *1316, 31 décembre.*

Theobaldo de Vassaillaco, archidiacono Cameracensi, indulgetur, consideratione Guillelmi, S. Cecilie presbiteri cardinalis, ut residendo in ecclesia Lugdunensi, cujus est canonicus, fructus archidiaconatus et prebende quos in ecclesia Cameracensi obtinet, percipere valeat ad quinquennium.

Provenit ex...

Dat. Avin. 2 kal. januarii anno 1.

In e. m. abbati monasterii Athanacensis ac cantori S. Pauli et sacriste secularis S. Thome Forverii Lugdunensium ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 672 : Vat. 65, f. 166v, n. 2546.

219. *1316, 31 décembre.*

Beraudo de Vignali confertur canonicatus ecclesie B. Marie Oyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Theobaldi de Vassailliaco, archidiaconi Lugdunensis.

Probitatis tue...

Dat Avin. 2 kal. januarii anno 1.

In e. m. abbati monasterii Athanacensis et decano ac cantori ecclesie Lugdunensis.

Reg. Av. 5, f. 513v et f. 681 : Vat. 65, f. 183, n. 2594.

220. *1317, 1 janvier.*

Magister Terricus de Yricione, prepositus ecclesie Ariensis, Morinensis diocesis, aggregatur consortio capellanorum Sedis apostolice.

Inducti tuis...

Dat. Avin. kal. januarii anno 1.

Reg. Av. 4, f. 377 : Vat. 64, f. 299v, n. 1656 a.

221. *1317, 10 janvier.*

Stephano Jordani Petri Galgani de Urbe, filio Jordani Petri Galgani de Urbe, ambasciatoris populi Romani, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Marie in Transtiberim de Urbe canonicatum et prebendam obtinet.

Tue devotionis...

Dat. Avin. 4 id. januarii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Pauli de Urbe ac preposito Chableyarum S. Martini Turonensis ac archidiacono de Majorica Legionensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 287v : Vat. 64, f. 320v, n. 1917.

222. *1317, 10 janvier.*

Matheo de Gavellutis de Urbe, fratri Odonis de Gavellutis de Urbe, ambasciatoris populi Romani, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende integre et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Laurentii de Mundezariis de dicta Urbe obtinet (1), et super canonicatu et prebenda ecclesie Siclinensis, dicte Tornacensis diocesis, litigat.

Dum honestatem...

Dat. Avin. 4 id. januarii anno 1.

In e. m. magistro Pandulfo de Sabello, preposito Chableyarum S. Martini Turonensis, notario pape, ac decano S. Hermetis Rothnacensis, Cameracensis diocesis, et Francisco de Scannabechis de Bononia, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 187 ; Vat. 64, f. 330ᵛ, n. 1979.

223. *1317, 10 janvier.*

Oddoni de Numentana confertur canonicatus ecclesie Ruttensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Nicolai in Carcere Tulliano de Urbe canonicatum et portionem obtinet, ac in S. Petri Tiburtini ecclesiis sub expectatione portionis in canonicum receptus est.

Inducunt nos...

Dat. Avin. 4 id. januarii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et preposito Massiliensis ac Johanni de Turre, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 486ᵛ ; Vat. 65, f. 104, n. 2354.

224. *1317, 10 janvier.*

Jacobo, filio quondam Jacobi de Tosectis de Urbe, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Eustachii de dicta Urbe canonicatum obtinet et portionem percipit.

Inducunt nos...

Dat. Avin. 4 id. januarii anno 1.

In e. m. S. Pauli de Urbe et S. Bertini, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Riccardo de Montenigro, canonico Lateranensi.

Reg. Av. 6, f. 101ᵛ ; Vat. 65, f. 112, n. 2384 a.

---

1. Petite église filiale de S. Nicolas *in Carcere* : elle s'appelait aussi Saint-Laurent *de' Cavallucci* ou *de Gabellutiis*. Cf. Armellini, *le Chiese di Roma*, 2ᵉ éd. (Rome, 1891), p. 614.

225. *1317, 11 janvier.*

Francisco de Tartaris de Urbe confertur canonicatus ecclesie Tudertine, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie in Transtiberim de dicta Urbe et S. Marie de Introduco, Reatine diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et quod de prebenda ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, in qua canonicus existit, litigat; canonicatum autem et prebendam ecclesie S. Marie de Introduco dimittere tenebitur.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 id. januarii anno 1.

In e. m. episcopo Reatino et abbati monasterii S. Pauli ac Johanni Unzola, canonico basilice Principis Apostolorum de Urbe.

Reg. Av. 4, f. 478v; Vat. 64, f. 199v, n. 1578.

226. *1317, 13 janvier.*

Cantori ecclesie B. Marie Tenremondensis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus ea que de bonis domus beginarum Tenremondensium, ejusdem diocesis, alienata invenerit illicite, ad jus ejusdem domus revocare procuret.

Dilectarum in...

Dat. Avin. id. januarii anno 1.

Original aux Archives de l'Hôpital civil de Termonde. — J. Broeckaert, *Cartularium van het begijnhof van Dendermonde* (Termonde, 1902), p. 19.

227. *1317, 14 janvier.*

Marie de Brabantia, comitisse Sabaudie [1], indulgetur ut in locis interdicto suppositis divina officia celebrari facere valeat.

Zelum habens...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 486; Vat. 65, f. 103v, n. 2352 a.

228. *1317, 14 janvier.*

Marie de Brabantia, comitisse Sabaudie, indulgetur altare portatile.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 486; Vat. 65, f. 103v, n. 2352 b.

229. *1317, 14 janvier.*

Petro dicto de Camera, capellano Marie, comitisse Sabaudie, confertur canonicatus ecclesie Maurianensis, sub expectatione prebende, non

1. Marie de Brabant, fille de Jean I, duc de Brabant, femme d'Amédée V, comte de Savoie.

obstante quod parrochialem ecclesiam B. M. de Sperniaco, Gratianopolitane diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

In e. m. episcopo Bellicensi et S. Petri de Burgeto ac S. Georgii in Sabaudia, Gratianopolitane diocesis, prioribus.

Reg. Av. 5, f. 450; Vat. 65, f. 152v, n. 2507.

230. *1317, 14 janvier.*

Perchevallo de Bargiis, canonico Maguntino, indulgetur ut insistendo scolasticis disciplinis fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeat, obtentu Marie, comitisse Sabaudie.

Providentia Sedis...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

In e. m. episcopo Maurianensi et abbati monasterii S. Justi de Seccusia ac priori S. Nicolai de Albino, Taurinensis[a] et Gratianopolitane diocesum.

Reg. Av. 5, f. 451v; Vat. 65, f. 153v, n. 2511.

231. *1317, 14 janvier.*

Amblardo de Bargiis confertur canonicatus ecclesie S. Ursmari Lobiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Marie, comitisse Sabaudie.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 19 kal. feb. anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Justi de Secusia et priori S. Nicholai de Albino, Taurinensis et Gratianopolitane diocesum, ac magistro Bonifacio de Vercellis, canonico Vercellensi.

Reg. Av. 6, f. 119v; Vat. 65, f. 155, n. 2514.

232. *1317, 14 janvier.*

Peroneto de Claromonte confertur canonicatus ecclesie Sedunensis, sub expectatione prebende, consideratione Marie, comitisse Sabaudie.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

In e. m. de Lusteraco et S. Petri de Lemotio ac Burgeti in Sabaudia, Lausanensis et Gratianopolitane diocesum, ecclesiarum prioribus.

Reg. Av. 6, f. 121; Vat. 65, f. 155v, n. 2515.

a. Tarviensis *reg. Av. et Vat.*

233. *1317, 14 janvier.*

Bonifacio Aycardi confertur canonicatus ecclesie S. Marie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Marie, comitisse Sabaudie.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

In e. m. episcopo Maurianensi et abbati monasterii[a] S. Justi de Seccusia ac priori S. Nicolai de Albino, Taurinensis et Grationopolitane diocesum.

Reg. Av. 5, f. 549 : Vat. 65, f. 161v, n. 2528.

234. *1317, 14 janvier.*

Perchevallo de Bargiis confertur canonicatus ecclesie S. Petri extra muros civitatis Maguntine, sub expectatione prebende, consideratione Marie, comitisse Sabaudie, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia Maguntina ac capellaniam quandam S. Bernardi de Taurino, sine cura, modici valoris, obtinet.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

In e. m. *ut supra n. 233.*

Reg. Av. 5. f. 454 : Vat. 65, f. 162. n. 2529.

235-238. *1317, 14 janvier.*

Magistris Petro Durandi, capellano pape, canonico Ebredunensi, et Bernardo de Montevalrano, rectori ecclesie B. Marie de Verdano, Tholosane diocesis, ad Treverensem, Maguntinam, Coloniensem et Salzeburgensem dioceses et provincias deputatis, conceditur potestas compellendi omnes personas ecclesiasticas ad exequenda mandata et sententias que per ipsos promulgari contigerit, ratione negotiorum sibi commissorum.

Cum nos de...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

Reg. Vat. 63, f. 347v, cur. n. 51.

236. — Eisdem magistris mandatur quatenus omnes pecuniarum summas a quibusvis personis dictarum diocesum et provinciarum ecclesie Romane debitas, petere, exigere et recipere studeant.

Cum nos *etc.*

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

Reg. Vat. 63, f. 347v, cur. n. 52.

a. secularis *reg. Av. et Vat.*

237. — Salvus conductus pro eisdem nuntiis.

Cum nos dilecte...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

Reg. Vat. 63, f. 348, cur. n. 54.

238. — Duci Austrie, in Romanorum regem electo, mandatur quatenus predictis nunciis in expeditione negotiorum ipsorum assistat et de securo conductu provideat.

Habet de te...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 1.

In e. m. duci Bavarie, in regem Romanorum electo.

Reg. Vat. 63, f. 348, cur. n. 55.

239. *1317, 16 janvier.*

Galhardo de Preyssaco, filio nobilis viri Arnaldi Bernardi de Preyssaco, dicti Soldani, militis, domini de Didona, canonico Cameracensi, indulgetur ut insistens scolasticis disciplinis vel morans in aliqua ecclesiarum in qua beneficiatus est, ad quinquennium fructus beneficiorum suorum percipere valeat.

Sincere dilectionis...

Dat. Avin. 17 kal. februarii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Petri de Generesio, Tarviensis diocesis, et decano S. Gaugerici Cameracensis ac cantori Burdegalensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 605v; Vat. 65, f. 76v, n. 2252.

240. *1317, 17 janvier.*

Francisco quondam Oddonis de Columpna, militis, nepoti Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Senonensi canonicatum et in S. Marie de Brayo, Senonensis diocesis, ecclesiis decanatum et prebendas obtinet.

Ad personam tuam...

Dat. Avin. 16 kal. februarii anno 1.

In e. m. Nicolai Furnensis et de Dunis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Riccardo de Montenigro, archidiacono Laticensi in ecclesia Lingonensi.

Reg. Av. 5, f. 401; Vat. 65, f. 59v, n. 2195.

241. *1317, 20 janvier.*

Stephano Piccardi, dicto Grasparini, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Digne agere...

Dat. Avin. 13 kal. februarii anno 1.

In e. m. episcopo Constantiensi et decano Parisiensis ac magistro Petro Grasparini, canonico Constantiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 4, f. 384, Vat. 64, f. 223, n. 1638.

242. *1317, 29 janvier.*

Johanni de Bochout[a] confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, consideratione Guidonis, comitis S. Pauli.

Digne agere...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 1.

In e. m. S. Bertini de S. Audomaro et de Clermares monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Casletensis, Morinensis diocesis.

Reg. Av. 5, f. 435v; Vat. 65, f. 78v, n. 2259.

243. *1317, 30 janvier.*

Bernardo, S. Agathe diacono cardinali, confertur canonicatus ecclesie Burgensis, sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii necnon preposìture seu mensate, non obstante quod titulum S. Agathe et tanquam commendatum titulum S. Marie in Domnica de Urbe, prioratum S. Raneberti in Foresio et decanatum monasterii Soliacensis[b], O. S. B., Lugdunensis et Caturcensis diocesum, et prepositurам in Leodiensi, ac de Constantino in Constantiensi et Brugensem in Tornacensi et de Vico in Metensi archidiaconatus, et in eisdem Constantiensi, Leodiensi et in Metensi ac Tornacensi necnon in Tholetana ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et in ipsa Tholetana dignitatem seu personatum vel officium expectat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 3 kal. februarii anno 1.

In e. m. Aureliacensis et S. Christofori de Veas monasteriorum abbatibus, Claromontensis et Burgensis diocesum, ac decano ecclesie Aurelianensis.

Reg. Av. 5, f. 649; Vat. 65, f. 231v, n. 2742.

244. *1317, 31 janvier.*

Priori de Manso, Agennensis diocesis, et Frederico de Parma, Paduane, ac Petro de Causaco, Aurelianensis ecclesiarum canonicis, mandatur quatenus Gailhardo de Granholio, canonico Leodiensi et rectori ecclesie S. Martini de Vico, Metensis diocesis, apud Sedem apostolicam studio

a. Bocout *reg. Av.* — b. Sabiacensis *reg. Av. et Vat.*

divini juris immoranti, fructus beneficiorum suorum faciant integre ministrari.

Dilectus filius...

Dat. Avin. 3 kal. februarii anno 1 (1).

Reg. Av. 5, f. 107v; Vat. 64. f. 279, n. 1813.

245. *1317, 3 février.*

Nicolao Sigwasti de Tierp confertur canonicatus ecclesie S. Salvatoris Harlebeccensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Upsalensi et Lincopensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam de Tierp, Upsalensis diocesis, predictis canonicatui et prebende Upsalensis ecclesie annexam, obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 3 non. februarii anno 1.

Id e. m. abbati monasterii S. Bartholomei de Eeckhoute[a] et preposito ecclesie S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Nicolao de Ceccano, canonico Atrebatensi.

Reg. Av. 5, f. 438; Vat. 65. f. 83v, n. 2275.

246. *1317, 5 février.*

Antonino, nato Francisci Squarciaficus de Janua, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani de Brugis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Veronensi et S. Marie de Vineis Januensis ecclesiis in canonicum est receptus et prebendas expectat.

Meritis tue...

Dat. Avin. nonis februarii anno 1.

In e. m. archidiacono Laticensi Lingonensis, et Jacobo de Penestre, Penestrine, ac Francisco de Bononia, Tornacensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 526; Vat. 65, f. 102, n. 2347.

246bis. *1317, 9 février.*

Blasius, canonicus Morinensis, nobilis, preficitur in episcopum Fundanum, cum ecclesia Fundana, ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinens, per obitum Jacobi vacaret.

Regimini universalis...

Dat. Av. 5 id. februarii anno 1.

In e. m. capitulo, clero, populo et vassallis ecclesie Fundane ac Roberto, regi Sicilie.

Reg. Av. 5, f. 315; Vat. 65, f. 39, n. 2128.

a. Lachoat *reg. Av. et Vat.*

---

1. Cette lettre se trouve par erreur dans Mollat (n. 746) à la date du 7 septembre 1316.

247. *1317, 11 février.*

Percevallo, nato Guillelmi de Flisco, comitis Lavanie, confertur canonicatus ecclesie Astoricensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Tullensi et S. Salvatoris de Lavania, Januensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet et in S. Audomari, Morinensis diocesis, ecclesiis, sub expectatione prebende, in canonicum est receptus.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 id. februarii anno 1.

In e. m. abbati de Fontesabaten.[a] et decano Astoricensis ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 370; Vat. 66, f. 54v, n. 3205.

248. *1317, 11 février.*

Albertino, nato Andrioli Mari de Janua, confertur canonicatus ecclesie Cumane, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia [S. Donatiani] Brugensis, Tornacensis diocesis, prebendam expectat (1).

Laudabilibus tue...

Dat. Avin. 3 id. februarii anno 1.

In e. m. S. Dionisii Mediolanensis et S. Abundi Cumani monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie S. Salvatoris de Lavania, Januensis diocesis.

Reg. Av. 6, f. 543v; Vat. 66, f. 60, n. 3228.

249. *1317, 12 février.*

Magistro Thierrico de Hericione confertur canonicatus ecclesie Parisiensis, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, qui Guillelmo, electo Senonensi, ante tempus electionis sue reservatus fuerat, et super quo idem Guillelmus omne jus resignavit, consideratione Philippi, regis Francorum, non obstante quod in Bituricensi, Atrebatensi, Ambianensi[b], Morinensi, S. Audomari in Flandria, S. Audomari de Lileriis et B. Marie de Lensio ecclesiis, canonicatus et prebendas, ac preposituram ecclesie S. Petri Ariensis, necnon et in S. Audomari et de Bapalmis castris, Morinensis et Atrebatensis diocesum, capellanias, sine cura, obtinet, aut quod ei nuper de canonicatu ecclesie Laudunensi, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, provisum est.

Dum conditiones...

a. Fontesambaten. *reg. Vat.* — b. Ambianen. *manque reg. Vat.*

---

1. Voy. n. 204.

Dat. Avin. 2 id. februarii anno I.

In e. m. S. Germani de Pratis Parisiensis ac S. Dionisii in Francia, Parisiensis diocesis, monasteriorum abbatibus et magistro Guillelmo de Brozia, legum doctori, canonico Biturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5. f. 406v ; Vat. 65, f. 74v, n. 2246.

250. *1317, 12 février.*

Guillelmo, electo Senonensi, conceditur facultas conferendi canonicatum et prebendam ecclesie de Lileriis, Morinensis diocesis, qui in brevi vacare sperantur per promotionem suam ad ecclesiam Senonensem.

Personam tuam...

Dat. Avin. 2 id. februarii anno I.

Reg. Av. 5. f. 426v: Vat. 65, f. 96, n. 2326.

251. *[1316, 28 novembre — 1317, 14 février]* (1).

Philippo, regi Francie, nuntiatur querelam quam Flamingi contra executores sententiarum in ipsos latarum deponunt, Bernardo, electo Atrebatensi, commissam esse.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francorum illustri. Nuper, fili, per tuas nos litteras requisisti quod super querela quam Flamingi deponunt contra executores sententiarum latarum in ipsos, nichil usque ad tuorum nunciorum adventum innovare vellemus. Ad quod scire te volumus quod pridem in presentia dilecti filii magistri Radulphi de Perellis (2), clerici tui, super querela ipsa Flamingos audivimus antedictos, et demum querelam eandem dilecto filio magistro B[ernardo] Borgardi [a], electo Attrebatensi, de communi procuratorum [b] partium earundem assensu, dicto magistro Radulpho presente, contra executores eosdem commisimus audiendam, non intendentes quicquam ulterius, donec tuos receperimus nuncios, circa id innovare, nisi forte rationabilis causa superveniens aliud fieri suaderet. Et licet procuratores Flamingorum ipsorum tunc petierint instanter a nobis ut auditor ipse tuam super hoc posset citare personam, petitioni hujusmodi non duximus annuendum [c] ».

Reg. Vat. 109. f. 40v, n. 115; reg. 110, pars I, f. 31v, n. 93. — Coulon, n. 122 (texte).

252. *1317, 16 février.*

Abbati monasterii S. Huberti in Ardenna, O. S. B., Leodiensis dio-

a. Rotgardi *reg. 110.* — *b.* procuratore *reg. 109.* — *c.* petitionem... admittendam *reg. 110.*

---

1. Cette lettre est postérieure au 28 novembre 1316, puisque Philippe y est nommé roi de France (voy. n. 186); elle est antérieure au 14 février, puisqu'à cette date, Bernard, évêque d'Arras, avait été consacré (voy. Coulon, n. 124). — 2. Sur ce personnage, voy. Coulon, n. 72, note 1.

cesis, indulgetur ut non obstante frivole appellationis objectu, ad correctionem excessuum monachorum et conversorum monasterii sui procedere valeat.

Ex tenore...

Dat. Avin. 14 kal. martii anno 1.

Original aux Archives de l'État à Arlon. — G. Kurth, *Chartes de l'abbaye de Saint-Hubert*, t. I (1903), p. 479.

253. *1317, 17 février.*

Abbati et conventui monasterii S. Huberti in Ardenna, O. S. B., Leodiensis diocesis, confirmantur omnes libertates et privilegia ejusdem monasterii.

Solet annuere...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 1.

Original aux Archives de l'État à Arlon. — G. Kurth, *Chartes de l'abbaye de Saint-Hubert*, t. I (1903), p. 480.

254. *1317, 17 février.*

Priori monasterii S. Mauritii, Remensis diocesis, mandatur quatenus audiat et decidat causam inter abbatem et conventum monasterii S. Huberti in Ardenna, O. S. B., Leodiensis diocesis, ac de Biveie, de Guiri et de Lamuli villarum universitates, Treverensis diocesis, que eisdem abbati et conventui super possessionibus suis injuriarentur.

Conquesti sunt...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 1.

Original aux Archives de l'État à Arlon. — G. Kurth, *Chartes de l'abbaye de Saint-Hubert*, t. I, p. 481.

255. *1317, 18 février.*

Magistro Angelo de Tineosis de Urbe, consiliario et capellano Roberti, Sicilie regis, et ambasciatori cleri et populi Urbis ad papam, confertur canonicatus ecclesie Patracensis, sub expectatione prebende et dignitatis, non obstante quod in Lateranensi, Trecensi ac S. Crucis Cameracensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et quod ei nuper de canonicatu, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus, in aliqua ecclesiarum diocesis Senensis provisum fuit.

Tue scientie magnitudo...

Dat. Avin. 12 kal. martii anno 1.

In e. m. S. Pauli et S. Sabe de Urbe monasteriorum abbatibus ac Neapoleoni de Romania, archidiacono ecclesie Remensis.

Reg. Av. 5, f. 457v; Vat. 65, f. 174v, n. 2568.

256. *1317, 19 février.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, mandatur quatenus recipiat resignationem canonicatus et prebende ecclesie Anthoniensis Cameracensis diocesis, ab Odone de Comitisvilla factam dictosque canonicatum et prebendam conferat Nicolao de Comitisvilla, presbitero, germano ipsius Odonis, non obstante, quod idem Nicolaus capellaniam quandam in ecclesia Noviomensi obtinet.

Cum dilectus...

Dat. Avin. 11 kal. martii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 653 : Vat. 65, f. 87v. n. 2293.

257. *1317, 22 février.*

Johanni Zelst, presbitero Leodiensis diocesis, conceditur dispensatio super defectu natalium.

« Venerabili fratri.. episcopo Leodiensi salutem etc. Dilectus filius Johannes Zelst, presbiter tue diocesis, in nostra proposuit presentia constitutus, quod olim cum eo tunc clerico super defectu natalium, quem patitur de soluto genitus et soluta, quod, hujusmodi non obstante defectu, posset ad omnes ordines promoveri et ecclesiasticum beneficium obtinere, etiam si curam animarum haberet, fuit auctoritate apostolica dispensatum, et licet sibi aliqualiter constaret ejus parentes aliqua linea parentele ad invicem contingere, tamen ignorabat penitus eos fuisse in tertio gradu consanguinitatis conjunctos. Tandem ipse volens super linea hujusmodi parentele a quibusdam diligentius perquirere veritatem, fuit ab ipsis responsum, quod sibi super hoc non obesset in aliquo, nec curaret, sed servato juris ordine faceret se ad omnes ordines per suum episcopum promoveri; sicque postmodum, obtenta dispensatione hujusmodi, omnes predictos ordines, statutis a jure temporibus, per suum diocesanum rite suscepit et diu ministravit in ipsis. Verum postea pluribus annis elapsis post tempus dispensationis hujusmodi et receptionis ordinum predictorum, cum diligentia magna et instantia quemdam presbiterum, suum specialem amicum, affectuose rogavit ut eum certificaret in quo gradu consanguinitatis dicti parentes fuissent, qui sibi dixit, quod in tertio gradu predicto. Cum autem dictus Johannes habeat conscientiam remordentem pro eo quod taliter predictos ordines suscepit et ministravit in ipsis seque divinis officiis immiscendo, nobis humiliter supplicavit, sibi super premissis de oportuno dispensationis remedio provideri. Nos itaque ipsius Iohannis in hac parte supplicationibus inclinati, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus prefatum Johannem moneas attentius et inducas ut aliquam religionem intret

in qua sub regulari habitu valeat Domino famulari ; alioquin, eodem Johanne per annum et amplius ab eorundem ordinum executione suspenso, et postmodum cum eo, defectu hujusmodi non obstante, quod possit in sic susceptis ordinibus ministrare et ecclesiasticum beneficium sine animarum cura etiam obtinere, auctoritate nostra dispenses, prout secundum Deum anime sue saluti videris expedire. Dat. Avin. 8 kal. martii anno I. »

Reg. Av. 5, f. 360v : Vat. 65, f. 44v, n. 2147.

258. *1317, 24 février.*

Johanni de Avalgoria conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Dolensis, vacantes per resignationem Guillelmi, episcopi Leonensis, in manibus Arnaldi, S. Marie in Porticu diaconi cardinalis, ab Oliverio de Lare, procuratore dicti episcopi, olim factam, obtentu Johannis, ducis Britannie, et Guidonis, vicecomitis Lemovicensis, fratris ipsius ducis, non obstante quod in Rothomagensi, Cameracensi, Bajocensi et Trecorensi canonicatus et prebendas, ac in eadem Trecorensi ecclesiis cantoriam obtinet.

Generis et morum...

Dat. Avin. 6 kal. martii anno I.

In e. m. abbati monasterii de Begar, Trecorensis diocesis, et decano Briocensis ac cantori Pictavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 574 : Vat. 65, f. 119, n. 2405.

259. *1317, 24 février.*

Bernardo de Rivo confertur canonicatus ecclesie Corisopitensis, sub expectatione prebende, obtentu Alani, episcopi Corisopitensis, et Johannis, ducis Britannie, pro cujus episcopi negotiis multos labores sustinuit, non obstante quod in Dolensi et S. Petri de Muxeio [a], Lingonensis diocesis, canonicatus et prebendas et in eadem Dolensi ecclesiis scolastriam ac personatum de Brece, Cameracensis diocesis, obtinet (100 lib. tur. parv.).

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 6 kal. martii anno I.

In e. m. abbati monasterii B. Marie de Kemperele, Corisopitensis diocesis, et decano Briocensis ac cantori Pictavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 669r : Vat. 65, f. 147r, n. 2486.

260. *1317, 24 février.*

Egidio dicto Begino confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis, sub expectatione prebende.

a. Maxeio *reg.*

Probitatis tue...

Dat. Avin. 6 kal. martii anno I.

In e. m. S. Dionisii Leodiensis et S. Albani Namurcensis, Leodiensis diocesis, decanis ac Nicolao de Fractis, canonico Patracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 206v : Vat. 66, f. 201. n. 3754.

261-262. *1317, 25 février.*

Bertrando, S. Marie in Aquiro diacono cardinali, commendantur canonicatus ecclesie Glasguensis et prebenda de Stobbow, vacantes per promotionem Johannis ad episcopatum Winctoniensem, non obstante quod in Cathalaunensi, Leodiensi et Caturcensi prebendas, ac in eadem Caturcensi archidiaconatum necnon et in eis ac in Lugdunensi ecclesiis canonicatus, et ecclesiam S. Petri de Greychenquis, sine cura, Tholosane diocesis, obtinet quodque ei nuper prioratus S. Albani et parrochialis ecclesia S. Victoris de Cuco et decime Ville Urbane et de Chaucioinchi, Lugdunensis et Tholosane diocesum, necnon et sacristia ipsius Lugdunensis ecclesie commissa sunt (1).

Eminentis tue...

Dat. Avin. 5 kal. martii anno I.

Reg. Av. 6. f. 390v : Vat. 65. f. 274v. n. 2869.

262. — Eidem cardinali commendatur parrochialis ecclesia de Wimbelden, Winctoniensis diocesis, vacans per promotionem Johannis ad episcopatum Winctoniensem.

Dum exquisitam tue...

Dat. Avin. 5 kal. martii anno I.

Reg. Av. 6. f. 189v : Vat. 65, f. 301v. n. 2950.

263. *1317, 26 février.*

Raymundo de Cardalhaco de Capella (2) conferuntur motu proprio canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis vacantes per obitum Ranuntini de Murro, Sedis apostolice capellani, in marchia Anconitana defuncti.

Dum nobilitatem...

Dat. Avin. 4 kal. martii anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Sergii prope Andegavis et Vasatensis ac de Tornesio Caturcensis archidiaconis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 518 ; Vat. 66, f. 321v, n. 4149.

---

1. Les actes de collation de la *sacristia* de l'église de Lyon, du prieuré de S. Albain et de l'église de S. Victor de *Cuco* portent la date du 1 mars 1317. Voy. nos 264-267. — 2. Ce personnage manque dans la liste des membres de la famille de Cardaillac-La Capelle publiée par Ed. Albe dans les *Annales de Saint-Louis des Français*, t. VII, p. 313.

264-267. *1317, 1 mars.*

Bertrando, S. Marie in Aquiro diacono cardinali, commendatur sacristia ecclesie Lugdunensis, vacans per obitum Guillelmi Raymundi, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod S. Marie in Aquiro de Urbe et S. Petri de Greichenquis ecclesias, sine cura, Tholosane diocesis, ac archidiaconatum de Vallibus in ecclesia Caturcensi ac in ipsa et Cathalaunensi ac Leodiensi ecclesiis canonicatum et prebendam obtinet, quodque ei nuper prioratus S. Albani, ad monasterium S. Eugendi, O. S. B., Lugdunensis diocesis, pertinens, et ecclesia S. Victoris de Cuco, cum cura, ac decime Ville Urbane, Tholosane ac Lugdunensis diocesum, commissa sunt.

Dum ad personam...

Dat. Avin . kal. martii anno 1.

Reg. Av. 6. f. 175v : Vat. 65. f. 267v. n. 2849.

265. — Eidem cardinali commendatur prioratus S. Albani ad monasterium S. Eugendi Jurensis, O. S. B., Lugdunensis diocesis, vacans per obitum ejusdem Guillelmi.

Dum exquisita...

Dat. Avin. kal. martii anno 1.

Reg. Av. 6, f. 507r ; Vat. 65. f. 268. n. 2850.

266. — Eidem cardinali commendatur ecclesia S. Victoris de Cuco, Tholosane diocesis, cum capellis annexis, vacans per obitum ejusdem Guillelmi.

Dum exquisita...

Dat. Avin. kal. martii anno 1.

Reg. Av. 6. f. 389v ; Vat. 65, f. 274, n. 2868.

267. — Eidem cardinali conferuntur decime Ville Urbane et de Calzoni, Lugdunensis diocesis, ad mensam episcopi Lugdunensis spectantes, vacantes per obitum ejusdem Guillelmi.

Dum exquisita...

Dat. Avin. kal. martii anno 1.

In e. m. abbati monasterii Galliacensis, Albiensis diocesis, et magistris Geraldo de Lautrico, Tholosane, ac Ratherio de Miromonte, Albiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 486v ; Vat. 66. f. 22r, n. 3078.

268. *1317, 5 mars.*

Magistro Pandulpho de Sabellis, notario pape, indulgetur quatenus fructus subdecanatus ecclesie Eboracensis necnon prepositure de Cha-

bleys in ecclesia S. Martini Turonensis ac etiam prebendarum quas in eisdem Eboracensi et S. Martini Turonensis, Senonensi, Parisiensi, Carnotensi, Cathalaunensi, Cameracensi, Bajocensi, Lincolniensi et Saresbiriensi ecclesiis obtinet, absque residentia percipere valeat.

Recta agere...

Dat Avin. 3 non. martii anno 1.

In e. m. Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario pape, et S. Pauli ac SS. Andree apostoli et Sabe confessoris de Urbe monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 5, f. 274, n. 2180 ; Av. 6, f. 274v ; Vat. 65, f. 321, n. 3007 (1).

269. *1317, 5 mars.*

Magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario et familiari pape, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere possit.

Digne agere...

Dat. Avin. 3 non. martii anno 1.

In e. m. episcopo Tiburtino et abbati monasterii S. Pauli de Urbe ac preposito Chableyarum in ecclesia S. Martini Turonensis.

Reg. Av. 5, f. 666 ; Vat. 65, f. 143v, n. 2475.

270. *1317, 13 mars.*

Magistro Egidio de Montefalcone, capellano Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Crucis Cameracensis obtinet.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 3 id. martii anno 1.

In e. m. Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, pape notario, et preposito Cameracensis ac Nicolao de Ceccano, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 5, f. 320v ; Vat. 65, f. 56, n. 2185.

271. *1317, 14 mars.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, conferuntur motu proprio canonicatus et prebenda ac archidiaconatus Bruxellensis in ecclesia Cameracensi, vacantes per obitum magistri Jacobi de Buccamatiis, Sedis apostolice notarii, et per consecrationem Guillelmi, episcopi Trecensis, qui in illis jus habere dixerat, non obstante quod ecclesiam SS. Jo-

1. Ces deux derniers actes, sans l'énumération des bénéfices.

hannis et Pauli de Urbe, cum cura, et archidiaconatum ecclesie Mimatensis, cum cura, cum ecclesia S. Medardi de Banassaco, Mimatensis diocesis, eidem archidiaconatui annexa, obtinet, vel quod administrationem gerit ecclesie Avinionensis, et quod ei nuper canonicatus et prebenda ac archidiaconatus Xanctonensis necnon et prioratus de Revesto, Aquensis diocesis, collati sunt.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 2 id. martii anno 1.

In e. m. episcopo Regensi et abbati monasterii S. Auberti Cameracensis ac preposito ecclesie Avionensis.

Reg. Av. 2, f. 92 et f. 117 ; Vat. 63, f. 403v, cur. n. 343.

272. *1317, 14 mars.*

Magistro Petro de Pratis conferuntur motu proprio canonicatus et prebenda ecclesie Xanctonensis, vacantes per promotionem Guillelmi, canonici ejusdem ecclesie, ad episcopatum Trecensem, non obstante quod parrochialem S. Petri de Calviaco, Tholosane diocesis, et S. Christofori Narbonensis ecclesias, sine cura, obtinet quodque in ecclesia Tornacensi in canonicum est receptus, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 2 id. martii anno 1.

In e. m. priori S. Eutropii et Ytherio Rojardi ac Ytherio Maniani, canonicis ecclesie Xanctonensis.

Reg. Av. 5, f. 437v ; Vat. 65, f. 83, n. 2274.

273-274. *1317, 15 mars.*

Gaucelmo, SS. Marcellini et Petri presbitero, et Luce, S. Marie in Via lata diacono cardinalibus, Sedis apostolice nunciis, mandatur quatenus ad nominationem Ysabellis, Anglie regine, quinque clericos faciant recipi in canonicos, sub expectatione prebendarum, in S. Firmini Ambianensis, S. Liffardi de Magduno [a], S. Amati de Duaco, S. Petri Insulensis et S. Donatiani Brugensis ecclesiis, Aurelianensis, Atrebatensis et Tornacensis diocesum.

Gerentes ad...

Dat. Avin. id. martii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 472v ; Vat. 65, f. 199, n. 2643.

274. — Eisdem nunciis mandatur, quatenus ad nominationem ejusdem regine, faciant recipi quatuor clericos in canonicos, sub expectatione prebendarum, in Virdunensi, Leodiensi, Metensi et Tullensi ecclesiis.

a. Laffardi de Maugduno *reg.*

Devotionis eximie...

Dat. Avin. id. martii anno 1.

Reg. Av. 5, f. 472 : Vat. 65, f. 199v, n. 2644.

275. *1317, 16 mars.*

Reservantur collationi Sedis apostolice canonicatus, prebenda et prepositura ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum Henrici, ejusdem ecclesie prepositi, in partibus illis defuncti.

Cum canonicatus...

Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 1.

Reg. Vat. 63, f. 351v, cur. n. 69.

276. *1317, 16 mars.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, confertur motu proprio prioratus de Aspris, pertinens ad monasterium Aureliacense, O. S. B., Vapincensis et Claromontensis diocesum, vacans per acceptationem factam a Begone de Castronovo de prioratibus de Persa et de Campanhaco, ejusdem ordinis, Ruthenensis diocesis, insimul unitis, non obstante quod... canonicatum, prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem in ecclesia Cameracensi obtinet.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 1.

In e. m. episcopo Lemovicensi et Caturcensi ac Avinionensi archidiaconis (A).

In e. m. episcopo Vapincensi et preposito Claromontensis ac sacriste Avinionensis ecclesiarum (B).

A. — Reg. Av. 2, f. 94: Vat. 63, f. 352, cur. n. 71.
B. — Reg. Av. 2, f. 121v; Vat. 63, f. 405v, cur. n. 347.

277. *1317, 17 mars.*

Petro Sapiti de Florentia confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione nuntiorum Eduardi, regis Anglie, non obstante quod preposituram ecclesie S. Eusani de Furcona, Aquilane diocesis, obtinet, quam dimittere tenebitur.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 16 kal. aprilis anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Bartholomei de Escout et preposito S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Petro Ferro, canonico Autissiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 127 : Vat. 65, f. 164v, n. 2535.

278. *1317, 18 mars.*

Magistro Petro Fabri, notario pape, conferuntur canonicatus et prebenda ac prepositura ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum Henrici, prepositi ejusdem ecclesie, in illis partibus defuncti, et collationi Sedis apostolice reservati, non obstante quod in Belvacensi ac S. Frontonis Petragoricensis canonicatus et prebendas obtinet, ac in eadem Belvacensi dignitatem seu personatum vel officium, necnon et in Pictavensi ac Massiliensi ecclesiis, in quibus in canonicum est receptus, prebendas expectat, quodque ei nuper de canonicatu et prebenda ac scolastria ecclesie Petragoricensis provisum fuit.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 15 kal. aprilis anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi et decano ac archidiacono ecclesie Atrebatensis.

Reg. Av. 5, f. 382 (fragment) et f. 385 ; Vat. 65. f. 64v. n. 2210.

279. *1317, 18 mars.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, conferuntur motu proprio decime de Podioabano et de Vigoleto, ad mensam episcopi Tholosani spectantes, vacantes per consecrationem Bernardi, episcopi Atrebatensis, non obstante quod ... in Cameracensi ecclesia canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 15 kal. aprilis anno 1.

In e. m. Claromontensis et Avinionensis prepositis ac archidiacono Hulmesii, Tholosane ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 119 ; Vat. 63. f. 404. cur. n. 344.

280. *1317, 20 mars.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, confertur canonicatus ecclesie Lincolniensis, cum prebenda de Croppei, vacantes per consecrationem Johannis, episcopi Wintoniensis, non obstante quod ... in ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 13 kal. aprilis anno 1.

In e. m. episcopo Regensi et preposito Avinionensis ac Petro de Nogareto, canonico Burdegalensis ecclesiarum.

Reg. Av. 2. f. 119v ; Vat. 63. f. 404v. cur. n. 345.

281-285. *1317, 21 mars.*

Petro, episcopo Cameracensi, conceditur facultas faciendi recipi in

ecclesia S. Gaugerici Cameracensis unum clericum per ipsum nominandum in canonicum, sub expectatione prebende libere et non sacerdotalis.

Clara merita...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 1.

Reg. Av. 5, f. 566 : Vat. 65, f. 104v, n. 2355.

282. — Eidem episcopo conceditur facultas faciendi recipi singulas personas in Senogiensi, Haltrensi et Lobiensi, sue diocesis, et S. Crucis Cameracensis collegiatis ecclesiis in canonicos, sub expectatione prebendarum.

Personam tuam...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 1.

Reg. Av. 6, f. 95 ; Vat. 65, f. 108v, n. 2369.

283. — Eidem episcopo indulgetur ut suam diocesim per aliquam personam idoneam ad biennium visitare valeat.

Grata devotionis...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 1.

In e. m. Tornacensi et Atrebatensi episcopis ac abbati monasterii S. Auberti Cameracensis.

Reg. Av. 5, f. 487v et f. 654 ; Vat. 65, f. 109, n. 2371 a.

284. — Eidem episcopo indulgetur ut ecclesias et cimiteria sue diocesis per aliquem sacerdotem idoneum reconciliare valeat.

Tue merita...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 1.

Reg. Av. 5, f. 654 : Vat. 65, f. 109, n. 2371 b.

285. — Eidem episcopo conceditur facultas faciendi recipi in sua ecclesia Cameracensi duos clericos in canonicos, sub expectatione prebendarum liberarum et non sacerdotalium.

Laudabilia merita...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 1.

Reg. Av. 5, f. 488 : Vat. 65, f. 111v, n. 2382.

286. *1317, 22 mars.*

Episcopo Lemovicensi et preposito ac Raymundo de Bulbona, canonico ecclesie Avinionensis, mandatur quatenus Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, conferant canonicatum et prebendam ac thesaurariam vacantes in ecclesia Saresbiriensi per consecrationem Ludovici de Bellomonte, electi Dunelmensis, non obstante quod ... in ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

Dum exquisitam...
Dat. Avin. 11 kal. aprilis anno 1.

Reg. Av. 2, f. 1, f. 8v et f. 113 : Vat. 63, f. 402v, cur. n. 341.

287. *1317, 23 mars.*

Decano ecclesie Terremondensis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus ea que de bonis ecclesie S. Petri Duacensis, Atrebatensis diocesis, alienata illicite invenerit, ad jus et proprietatem ejusdem ecclesie revocare procuret.

....

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 1.

Cité dans un document du 13 juin 1317, par lequel Bernard, évêque d'Arras, donne acte à Jean Bron, procureur du comte de Flandre, de son opposition à cette bulle (Archives départementales du Nord, à Lille, B. 1468).

288. *1317, 28 mars.*

Aymoni de Cossonay, nepoti Ottonis de Grandissono, militis, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 5 kal. aprilis anno 1.

In e. m. S. Germani de Pratis et Latiniacensis, Parisiensis et Meldensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac Petro Ferri, canonico Autisiodorensi.

Reg. Av. 6, f. 93 ; Vat. 65, f. 94, n. 2318.

289-290. *1317, 28 mars.*

Simoni de Convennis, germano Bernardi, comitis Convennarum, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis, non obstante quod in Meldensi et de Lomberiis in Albiensi archidiaconatus, et in eisdem ac in Narbonensi, Claromontensi et Convennarum ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, ac dignitatem in ecclesia Convennarum expectat.

Nobilitas generis...

Datum Avin. 5 kal. aprilis anno 1.

In e. m. de Artigato et de Murello, Tholosane diocesis, prioribus ac Buxolo de Parma, Tornacensi canonico, capellano pape.

Reg. Av. 6, f. 186 ; Vat. 65, f. 303v, n. 2955.

290. — Eidem Simoni indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia usque ad septennium percipere valeat nec ad suscipiendos sacros ordines teneatur.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 kal. aprilis anno 1.

In e. m. *ut supra, n. 289.*

Reg. Av. 6, f. 469 ; Vat. 65, f. 318, n. 2998.

291. *1317, 1 avril.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, indulgetur ut usque ad quinquennium ecclesias, monasteria et alia loca ac personas ecclesiasticas archidiaconatus sui Bruxellensis in ecclesia Cameracensi per aliquam idoneam personam visitare possit.

Quanto Romanam...

Dat. Avin. kal. aprilis anno 1.

In e. m. decano S. Gaugerici et majoris Cameracensis et Claromontensis prepositis ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 5v ; Vat. 63, f. 358, cur. n. 106.

292. *1317, 4 avril.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, confertur motu proprio prioratus de Alayraco, cum decanatu de Moyraco eidem annexo, ordinis Cluniacensis, ad Cluniacense monasterium, Agennensis et Matisconensis diocesum, pertinens, non obstante quod ... in ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam et Bruxellensem archidiaconatum obtinet.

Exposcit tuorum...

Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 1.

In e. m. episcopo Lemovicensi et preposito Avinionensis ac Petro de Savinhaco, canonico Caturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 7v et f. 111 ; Vat. 63, f. 401v, cur. n. 339.

293. *1317, 5 avril.*

Godefrido de Willerzis confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Petri in castro Namurcensi canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Archiis, Leodiensis et Remensis diocesum, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. non. aprilis anno 1.

In e. m. magistro Gaufrido de Plexeio, canonico Parisiensis, pape notario, et S. Albani Namurcensis ac Rosetensis, Leodiensis et Laudunensis diocesum, decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 235v ; Vat. 65, f. 224v, n. 2721.

294. *1317, 6 avril.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, confirmatur collatio prioratus de Mazerayo, Xanctonensis diocesis, a patriarcha Jerosolimitano, episcopo Ruthenensi, facta, non obstante quod idem Jacobus... canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem in ecclesia Cameracensi obtinet.

Eximia tuarum...

Dat. Avin. 8 id.[a] aprilis anno 1.

Reg. Av. 2, f. 6 ; Vat. 63, f. 409, cur. n. 360.

295-296. *1317, 8 avril.*

Magistro Johanni de Malobodio confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis, sub expectatione prebende.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 6 id. aprilis anno 1.

In e. m. succentori Belvacensis et magistro Richardo Foucardi, Lexoviensis, ac Alfonso de Malobodio, ejusdem Belvacensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 6, f. 260v ; Vat. 65, f. 249v, n. 2791.

296. — Eidem magistro, clerico Belvacensi, reservatur beneficium ecclesiasticum (120 lib. tur. parv.) ad collationem archiepiscopi Rothomagensis, non obstante quod de Busanicis et Galanicis parrochiales ecclesias, quarum una dependet de alia, Magalonensis diocesis, et cappellaniam regis ultra pontem Avinionis obtinet et quod beneficium ecclesiasticum ad collationem dicti archiepiscopi (100 lib. paris.) expectat ; parrochiales autem ecclesias predictas tenebitur dimittere et gratia expectiva supradicta irrita decernitur.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 6 id. aprilis anno 1.

In e. m. S. Gaugerici Cameracensis et Furnensis, Morinensis diocesis, prepositis ac succentori Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 254v ; Vat. 65, f. 249, n. 2790.

297. *1317, 10 avril.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, confertur motu proprio decanatus de Ychigiaco, pertinens ad monasterium Sarlatense, O. S. B., Petragoricensis diocesis, vacans per obitum Galhardi de Doma, non obstante quod... in ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

a. id. *manque reg. Vat.*

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 4 id. aprilis anno 1.

In e. m. Claromontensis et Avinionensis prepositis ac archidiacono Sarlatensi, Petragoricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 2. f. 7 et f. 112 : Vat. 63. f. 402. cur. n. 340.

298.

1317, 12 avril.

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, confertur motu proprio prioratus de Cadarossa, ad collationem prioris monasterii S. Saturnini de Portu, ordinis Cluniacensis, Aurasicensis et Uticensis diocesum, vacans per obitum Bertrandi Daudefredi, non obstante quod... in ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem... obtinet.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 2 id. aprilis anno 1.

In e. m. episcopo Regensi et archidiacono Vivariensis ac sacriste Avinionensis ecclesiarum.

Reg. Av. 2. f. 9 et f. 123v ; Vat. 63. f. 406. cur. n. 349 et f. 409. cur. n. 361.

299.

1317, 13 avril.

Jacobo dicto Lo Groene confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. id. aprilis anno 1.

In e. m. magistro Petro Fabri, canonico Belvacensi, notario pape, et S. Bertini in S. Audomaro ac de Zinnebeka, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 5. f. 617 ; Vat. 65. f. 133. n. 2448.

300.

1317, 15 avril.

Antonio, nato Palyalogi Zacharie, confertur, canonicatus ecclesie Lichefeldensis, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii in dicta civitate vel diocesi Lichefeldensi, non obstante quod in ecclesia Tornacensi canonicatum et prebendam obtinet et quod in ordinibus et etate (22 an.) defectum patitur.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 17 kal. maii anno 1.

In e. m. S. Marie Eboracensis et S. Syri Januensis monasteriorum abbatibus ac Busolo de Parma, canonico Tornacensi.

Reg. Av. 7. f. 39v : Vat. 66. f. 175v, n. 3651.

301. *1317, 18 avril.*

Coloniensi ac Treverensi archiepiscopis ac episcopo Trajectensi mandatur quatenus fratres ordinis Heremitarum S. Augustini in provincia Coloniensi super predicationibus libere faciendis et confessionibus audiendis, molestari non permittant.

Etsi quibuslibet...

Dat. ut supra [Avin. 14 kal. maii anno 1].

Reg. Av. 5, f. 643v ; Vat. 65, f. 213v, n. 2685.

302. *1317, 18 avril.*

Guillelmo de Baronvilla confertur canonicatus ecclesie S. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 14 kal. maii anno 1.

In e. m. Flonensis et de Novo monasterio prope Hoyum, Leodiensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Arnaldo de Awans, canonico Leodiensi.

Reg. Av. 6, f. 429 ; Vat. 65, f. 317v, n. 2995.

303. *1317, 18 avril.*

Godefrido, filio Renerii dicti Pinkart de Berlos [a], militis, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 14 kal. maii anno 1.

In e. m. magistro Arnaldo de Awans, abbati secularis S. Marie Eykensis, Leodiensis diocesis, et decano S. Dionisii ac preposito S. Johannis Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Vat. 66, f. 71, n. 3273.

304. *1317, 21 avril.*

Petro de Pratofontis, clerico Caroli, filii regis Francorum, comitis Marchie et Bigorre, confertur canonicatus ecclesie de Lilleriis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 11 kal. maii anno 1.

In e. m. decano S. Gaugerici Cameracensis et thesaurario S. Marie Nigellensis, Noviomensis diocesis, ac magistro Johanni de Ongnoles, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 181v ; Vat. 65, f. 292v, n. 2923.

a. Beilos *reg.*

305. *1317, 21 avril.*

Johanni de Virtuto [a], clerico Caroli, comitis Marchie et Bigorre, filii regis Francie, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Johannis de Virtuto canonicatum et prebendam et in de Hotemcruce [b] ecclesiis perpetuam capellaniam, Cathalaunensis et Tornacensis diocesum, obtinet.

Probitatis tue…

Dat. Avin. 11 kal. maii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et decano S. Germani Autisiodorensis Parisiensis ac magistro Riccardo Foucardi, canonico Lexoviensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 168 ; Vat. 65. f. 302. n. 2951.

306. *1317, 22 avril.*

Gilberto de S. Aldegunda, cantori et canonico ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, indulgetur ut existens in loco ubi vigeat studium generale, fructus prebende sue ad triennium percipere valeat nec ad sacerdotium promoveri teneatur.

Tue meritis…

Dat. Avin. 10 kal. maii anno 1.

In e. m. S. Johannis in monte juxta Morinum et S. Bertini in S. Audomaro, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac thesaurario ecclesie Morinensis.

Reg. Av. 5, f. 675v : Vat. 65, f. 173v, n. 2565.

307. *1317, 24 avril.*

Magistro Franconi de Aquis [c], medico et familiari Gaucelmi, SS. Marcellini et Petri presbiteri cardinalis, Sancte Romane Ecclesie vicecancellarii, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Perg, Salzeburgensis diocesis, obtinet, quam dimittere tenebitur.

Adjuti meritis…

Dat. Avin. 8 kal. maii anno 1.

In e. m. preposito S. Pauli Leodiensis et Petro de Salvitate, Petragoricensis, ac Geraldo de Moysiaco, Aniciensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 239v ; Vat. 65, f. 233, n. 2745.

308. *1317, 24 avril.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, conferuntur motu

a. Viturco *reg. Av. et Vat.* — *b.* Horemcruce *reg. Vat.* — *c.* de Aquis *manque reg. Vat.*

proprio prioratus de Calma, de Salenis et de Ussons, pertinentes ad monasterium Case Dei, O. S. B., Claromontensis et Aniciensis diocesum, simul uniti et vacantes per obitum fratris Raymundi de Solemniaco, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod... in ecclesia Cameracensi, canonicatum et prebendam et archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 8 kal. maii anno I.

In e. m. decano Brivatensis, Claromontensis diocesis, et Avinionensis ac Claromontensis prepositis ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 9v et f. 124v ; Vat. 63, f. 406v, cur. n. 350 ; Vat. 65, f. 334v. n. 3053.

309-310. *1317, 25 avril.*

Johanni de Blesis, fratri Guidonis de Castellione, comitis Blesensis, confertur canonicatus ecclesie Parisiensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, non obstante quod in ecclesia Tornacensi canonicatum obtinet et prebendam ac dignitatem expectat, et quod eodem die canonicatum ecclesie Carnotensis, sub expectatione prebende, assecutus est.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno I.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Germani de Pratis juxta Parisius monasteriorum abbatibus ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 6, f. 311v ; Vat. 65, f. 308, n. 2967.

310. — Eidem Johanni confertur canonicatus ecclesie Carnotensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Tornacensi canonicatum obtinet et prebendam ac dignitatem expectat, et ei de canonicatu ecclesie Parisiensis, sub expectatione prebende, provisum est.

Inducunt nos...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno I.

In e. m. S. Launomari et S. Marie in Burgo, Carnotensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Buzolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 6, f. 194v ; Vat. 65, f. 311v, n. 2978.

311. *1317, 25 avril.*

Nicolao de Avenellis, clerico Guidonis de Castellione, comitis Blesensis, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod capellaniam S. Augeri, Laudunensis diocesis, sine cura, obtinet.

Mutiplicia probitatis...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 1.

In e. m. abbati monasterii de Fesmi, Cameracensis diocesis, et preposito ecclesie S. Gaugerici Cameracensis ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 6, f. 195v ; Vat. 65, f. 316, n. 2989.

312. *[1317], 25 avril.*

Philippo, regi Francie, scribitur quod R[aynaudus], archiepiscopus Bituricensis, et frater Berengarius de Landorra, magister ordinis Predicatorum, nuntii speciales mittuntur ad concordiam cum Odone, duce Burgundie, Ludovico, comite Nivernensi, alligatis Campanie et Flamingis Parisius procurandam (1).

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Ecce, fili carissime, dolenter audito quod dilecti filii Otho, dux Burgundie, et Ludovicus, comes Nivernensis, et alligati de comitatu Campanie ea ad que tibi tenentur ut domino prestare refugiunt et ab obedientia tua temerarie se subducunt, quodque alligati de comitatu Attrebatensi redire ad fidelitatem et obedientiam debitam, concordiam super hoc pridem, ut audivimus, initam non servando, contempnunt, audito etiam quod nonnulli ex predictis inobedientibus ac procuratores seu nuntii Flamingorum certa die debent coram te Parisius comparere, solennes nostros nuntios, videlicet venerabilem fratrem nostrum R[aynaudum], archiepiscopum Bituricensem, ac dilectum filium fratrem Berengarium de Landorra, magistrum ordinis fratrum Predicatorum, viros equidem probate circumspectionis et fidei, pacem gerentes in votis ac tuorum honoris et commodi zelatores, ad tuam et illorum presentiam providimus e vestigio destinandos, qui jam ad arreptionem itineris prosequendi continue se accingunt, tibi et illis apostolicas presentaturi litteras super discriminum imminentium sedatione confectas et nichilominus tibi et illis [a] ex parte nostra quecunque oportuna et utilia negotio fuerint suasuri. Tu ergo, fili carissime, prudenter attento quod, licet pacis bonum, si aliter nequeat obtineri, per suum contrarium licite queri possit, quia tamen illum pro viribus imitari te convenit, qui, cum irascitur, semper misericordie recordatur, nedum ad exhibendum justitiam eisdem inobedientibus te pronum et flexibilem offeras, quin etiam eos in vultu penitentium redire paratos ad gratie tue

a. après illis *le reg. 109 répète les mots* apostolicas presensaturi litteras.

1. Bérenger de Landorre fut nommé archevêque de Compostelle le 15 juillet 1317. Cette lettre doit donc être antérieure à cette date.

sinum clementer admittas. Ut autem illi ex predictis qui prefixa die Parisius fuerint, aliquid sciant de nostro circa premissa proposito, dilecto filio .. priori fratrum Predicatorum de Parisius vel ejus locumtenenti per veloces cursores, exhibitores presentium, scribimus (1) ut te ad predicta, et illos ad obedientiam et pacem solerter inducat eisque significet qualiter illuc premissis ex causis predictos nuntios cum celeritate qua convenit destinamus. Eidem vero priori aut ejus locum tenenti circa ea que referet in predictis, per te fidem petimus credulam adhiberi. Dat. Avin. 7 kal. maii. »

Reg. Vat. 109, f. 43, n. 182 ; Vat. 110, pars I, f. 45v, n. 145. — Coulon, n. 186 (texte).

313. *[1317, 25 avril].*

Carolo, comiti Valesii, et Ludovico, comiti Ebroicensi, scribitur de predictorum nuntiorum missione *(voy. n. 312)*, ut ipsis foveat Philippumque regem ad pacem inducat.

« Dilecto filio nobili viro Carolo, clare memorie Philippi, regis Francie filio, comiti Valesii. Ecce, fili, dolenter audito quod dilecti fili *etc. usque* ea que carissimo in Christo filio nostro Philippo, regi Francie et Navarre illustri, tenentur ut domino, *ut supra mutatis mutandis usque* suasuri. Tu ergo, fili, prudenter attento quod satis clamat ad te facti hujusmodi qualitas, satis dicti regis caritas et tui honoris consideratio interpellat, sicut Deo et nobis placere desideras et tuam extolli famam laudibus condignis affectas, quodcumque manus tua poterit, instantius operare quod predicti inobedientes ad ipsius regis fidelitatem et obedientiam spontanee redeant, prestituri ea ad que tenentur eidem nec in hiis moras protrahendo diutius gravibus periculis se exponant quodque Flamingui ad ea complenda que in dicte concordie devenere tractatu se stabiles prebeant[a] atque pronos, et dicto regi tam grata tamque acceptabilia gratanter offerre ac rationabiliter offerenda per illum liberaliter acceptare procurent, quod ipse cum eis pie agere et eos admittere solide ad regalis benivolentie gremium inclinetur, ad que omnia regem ipsum salutaribus inducere monitis non ommittas ; super hiis autem dilecto filio .. priori fratrum Predicatorum de[b] Parisius aut ejus locumtenenti, cui per alias nostras litteras (2) scribimus, te in referendis circa hec per eundem pro parte nostra fidem volumus credulam adhibere. »

In eumdem modum dilecto filio nobili viro Ludovico, clare memorie Philippi, regis Francie, filio, comiti Ebroicensi.

Reg. Vat. 109, f. 43v, n. 183 et n. 184; Vat. 110, pars I, f. 45v, n. 146. — Coulon, n. 187 et n. 188 (texte).

a. redeant *reg. 109.* — *b.* de *manque reg. 109.*

1. Voy. n. 314. — 2. Voy. n. 314.

314. *[1317, 25 avril].*

Priori fratrum Predicatorum de Parisius, mandatur quatenus ad eandem pacem *(voy. n. 312)* procurandam studium adhibeat.

« Dilecto filio fratri .. priori Predicatorum de Parisius vel ejus locumtenenti. Dolenter audito quod dilecti filii nobiles [a] viri *ut supra in alia mutatis mutandis* [b] *usque* suasuri. Ut igitur illi ex predictis, qui prefixa die Parisius fuerint, aliquid sciant de nostro circa premissa proposito, devotioni tue per apostolica scripta mandamus quatinus, statim receptis presentibus, te ad illorum presentiam conferens, secundum datam tibi a Deo prudentiam, quodcumque manus tua poterit, instantius operare, exhortationibus et suasionibus efficacibus instituturus quod ipsi inobedientes ad ipsius regis *etc. ut in proxima usque* inclinetur, significaturus eisdem qualiter illuc premissis ex causis predictos nuntios cum ea celeritate qua convenit destinamus. Et quia dicto regi et dilectis filiis nobilibus viris Carolo, Valesii, et Ludovico, Ebroicensi comitibus, clare memorie Philippi, regis Francie, filiis, super hoc per apostolicas litteras (1) scribimus, fidem inde tibi adhiberi petentes, regem et comites antedictos similiter adeas, regi suasurus eidem quod, illum pro viribus imitans qui, cum irascitur, semper misericordie [c] recordatur, nedum ad exhibendam justitiam eisdem inobedientibus se pronum et flexibilem offerat, quin etiam eos in vultu penitentium redire paratos, ad gratie sue sinum clementer admittat ; prefatis etiam comitibus suggeras quatinus, prudenter attento quod satis clamat ad eos facti hujusmodi qualitas, satis etiam dicti regis caritas ac ipsius honoris consideratio interpellat, sicut Deo et nobis placere desiderant et suam affectant famam laudibus condignis extolli, apud regem, Flamingos et inobedientes alios antedictos, ut premissa effectualiter compleant, apponere studeant sollicitudinis sue partes. Quicquid autem actum fuerit in premissis, per litteras tuas formam presentium continentes nobis rescribere non omittas. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 13v, n. 185 ; Vat. 110, pars I, f. 15v, n. 147. — Coulon, n. 189 (texte).

315. *1317, 27 avril.*

Executoribus mandatur quatinus compellant nobilem mulierem Mariam de Aynhen, Cameracensis diocesis, ad redeundum ad virum suum, Robertum, comitem Drocensem. Carnotensis diocesis.

a. nobilis *reg. 110.* — *b.* ut supra in prima *reg. 109.* — *c.* misericordia *reg. 109 et 110.*

---

1. Voy. n. 312 et 313.

« Dilectis filiis .. abbati monasterii sancte Genovefe et .. decano ecclesie Parisiensis, salutem etc. Nuper ex parte dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Drocensis, Carnotensis diocesis, fuit propositum coram nobis, quod, licet ipse cum nobili muliere Maria de Aynhen, Cameracensis diocesis, matrimonium per verba contraxerit legitime de presenti ac hujusmodi matrimonium in facie ecclesie solennizatum fuerit inter eos, tamen postmodum dicta ejus conjuge pretendente se velle matrem suam tunc consistentem in remotis partibus visitare, quidam ejus consanguinei, prius excogitata malitia, eandem ad partes Flandrie, unde traxisse dicebatur originem, adduxerunt, de voluntate tamen ipsius comitis, qui in hac parte exhiberi malitiam ignorabat, ipsamque detinuerunt et adhuc detinent contra voluntatem comitis supradicti. Quare ex parte dicti comitis nobis fuit humiliter supplicatum ut providere sibi super hoc de oportuno remedio dignaremur. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus, si est ita, prefatam mulierem, quod ad eundem comitem redeat et sibi conjugales affectus exhibeat, ut tenetur, necnon quoscumque detentores ipsius, quod ipsam libere ad predictum virum suum redire permittant, monitione premissa, per censuram ecclesiasticam, ratione previa, appellatione postposita, compellatis, non obstantibus tam generalis concilii quam felicis recordationis Bonifacii pape VIII, predecessoris nostri, quibus cavetur ne quis ultra duas vel unam dietas per litteras Sedis apostolice a fine sue diocesis ad judicium evocetur, et aliis constitutionibus quibuscumque per quas in hac parte vestra jurisdictio quomodolibet valeat impediri. Quod si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nichilominus exequatur. Dat. Avin. 5 kal. maii anno 1. »

Reg. Av. 6, f. 144v ; Vat. 65, f. 232, n. 2757.

316. *1317, 28 avril.*

Magistro Johanni de Ongnoles, utriusque juris professori, clerico Caroli, comitis Marchie et Bigorre, confertur canonicatus ecclesie Atrebatensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie Tornacensis obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 4 kal. maii anno 1.

In e. m. preposito Insulensis, Tornacensis diocesis, et decano Noviomensis ac Arnaldo de S. Genesio, Aquensis canonico ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 302 ; Vat. 65, f. 295v, n. 2931.

317. *1317, 28 avril.*

Thome Scriptoris, capellano Guidonis de Castellione, comitis Blesensis, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende, non obstante quod capellaniam, sine cura, in castro de Guisia, Laudunensis

diocesis, obtinet, et quod in ecclesia S. Andree de Castroduno, Carnotensis diocesis, prebendam et preposituram ac quandam capellaniam, sine cura, contradicentibus decano et capitulo ejusdem ecclesie, acceptavit, et quod in ecclesia B. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, in canonicum est receptus, sub expectatione prebende.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 4 kal. maii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et decano Carnotensis ac archidiacono Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 313v ; Vat. 65, f. 313, n. 2981.

318. [*1317, avant le 29 avril*].

Universi burgenses, scabini et communitates Flandrie, qui certa die Parisius coram Philippo, rege Francie, de pace tractaturi comparere debent, ad eandem pacem perficiendam hortantur et de proxima nuntiorum apostolicorum missione certiores fiunt [1].

« Universis burgensibus, scabinis et comunitatibus villarum totius comitatus Flandrie aut earum procuratoribus seu nuntiis ad quos presentes littere pervenerint, spiritum consilii sanioris. Invitant nos admonentque pariter amor Dei, caritas proximi, status mundi, ut paternis monitis gressus vestros devios cohibeamus a lapsu, de erroris nubilo vos reducamus ad lucem et animas vestras eripiamus a morte. Si enim conscientie claustra revolvitis, si prudenter attenditis quam indecenter neglexeritis famam vestram, quam periculose vestrarum salutem contempseritis animarum, profecto dolebitis et caducum invenietis procul dubio statum vestrum. Ex excessibus siquidem per vos ab olim contra clare memorie Philippum, regem Francie, dampnabili temeritate presumptis ac contra successores suos, reges Francie, continuatis in culpam, nedum christianissimo regno Francie, immo quasi toti mundo multa dispendia multique dolores et angustie provenerunt, nam preter animarum pericula, corporum strages et facultatum lapsus que commotio vestra utique reprobanda produxit, perpessa est hucusque, proh dolor, Terra Sancta extreme quasi desolationis incomoda, que pium subsidium ab inclita domo Francie diutius expectatum, ex [a] regibus ipsis distractis ad bella civilia obtinere nequivit, et, licet prefatus rex Philippus, dum in rebus agebat humanis, ex innata sibi clementia misericorditer vobis indulserit vosque clementer

a. et *reg.*

1. Cette lettre doit précéder de peu l'envoi des commissaires pontificaux dont la date nous est donnée par la lettre suivante.

admiserit ad sue reconsiliationis gratiam per concordiam tractatam utrinque, quam et vos et per juramenta super hoc prestita servare, sicut audivimus, efficaciter promisistis, et non observantes latas ad vestram instantiam apostolica auctoritate sententias excommunicationis in personas, et interdicti in terras voluistis incurrere, nichilominus tamen vos, ingrati de gratia, postmodum, sicut fertur, rediistis ad vomitum, pacem ipsam nephandis ausibus infringentes, spretis sententiis et juramentorum transgressionibus non attentis. Verum quoniam, sicut gaudenter audivimus, vos tractatum quendam ab olim assumptum cum recolende memorie Ludovico, rege Francie et Navarre, de pace solida invicem reformanda solicite prosequentes cum carissimo in Christo filio nostro Philippo, regnorum ipsorum rege illustri, pro ipsius perfectione tractatus habetis coram ipso rege certa die Parisius comparere, nos, tam[a] de ipsius regni Francie, ad quod originis ratio nos specialiter afficit, quam dicti regis, in quo Romana mater ecclesia singularis devotionis promptitudinem et nos affectum reverentie filialis evidenter reperisse letamur, votiva tranquillitate necnon de vestra salute soliciti, et nichilominus compatientes ex intimis Terre Sancte, que ad dicti regis post Deum singulare suffragium expectationis anxie tedio fatigata suspirat, universitates vestras monendas, rogandas duximus et hortandas in Domino Jhesu Christo, sano vobis consilio suadentes quatinus, premissis omnibus discrete pensatis nec minus attento quod pacis bonum, bona continens universa, quanto utilius et commodius indicatur, tanto sincerius est querendum, et inventum cautius conservandum, circa perfectionem tractatus ipsius sic vos laudabiliter gerere et tam grata tamque acceptabilia eidem regi offerre curetis, quod ipse vobiscum pie agere ac vos admittere solide ad regalis benivolentie gremium inclinetur. Si enim non tantum in verbis et fictis applausibus, sed per efficatiam operum ea que pacis sunt ostenderitis in vestris esse cordibus radicata, pax ipsa que solum illis promittitur qui bone per omnia voluntatis existunt, vobis sicut honorificata mater occurret nosque qui hoc ipsum gratum habebimus admodum et acceptum, pro hujusmodi nostre exhortationis exauditione devota, vos apostolici favoris gratia prosequi in vestris oportunitatibus inducemur. Alioquin si, quod absit, indurata sic fuerint corda vestra ut per nimie indevotionis zelum in continuata tamdiu malitia persistatis, post hujusmodi paterna nostra humanaque monita, scire vos volumus quod ad relevationem et reparationem cause Domini, que non leviter leditur circa subsidium Terre Sancte, nostris non mediocriter inherentis affectibus, cujus onus assumere Gallicorum laudanda devotio, crucis ad id signaculo insignita, propter vestre commotionis amare dissidium impeditur, cum[b] divine potentie brachio

a. tam *manque reg.* — *b.* impenditurum *reg.*

exurgemus, super contemptu sententiarum apostolice Sedis atque processuum et super eo quod in contemptum clavium in terris ecclesiastico interdicto suppositis fecistis et facitis, prout publica fama notoriat, quantum in vobis est, prophanari divina, contra vos ad penas debitas processuri. Super hiis autem et aliis in illis partibus exequendis solennes nuntios illuc in breve disponimus destinare. Dat. etc. »

Reg. Av. 110, pars I, f. 74v, n. 262. — Coulon, n. 192 (texte).

319. [*1317*], *29 avril.*

Ludovico, comiti Nivernensi, mandatur quatenus Philippo, regi Francie, cujus dominio se subducere nititur, obediens sit dictusque comes de Raynaldi, archiepiscopi Bituricensis, et fratris Berengarii de Landorra, magistri ordinis Predicatorum, nuntiorum apostolicorum, missione certior fit (1).

« Dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Nivernensi. Paternum tibi, si tamen advertis, exhibemus affectum, dum tuis lapsibus utique gravibus, si facta relatibus consonent, occurrentes, ea tibi suggerimus que saluti tue congruescere [a] ac tuis honori et comodo expedire putamus. Ad nostrum siquidem non sine admirationis et molestie stimulo pervenit auditum, quod tu, nescimus quo ductus spiritu, fidelitatem et homagium et cetera ad que carissimo in Christo filio nostro Philippo, regi Francie et Navarre illustri, teneris ut domino, ei prestare subterfugis, et obedientie bonum omni prestantius victima inconsulte preteriens, obedire sibi temerarie contradicis [b], immo, quasi te velis ab ejus dominio et subjectione subducere, aliqua indecentia contra eum niteris attemptare. Hec, fili, si vera sunt, non levem ponunt in tui nominis gloria maculam, personam tuam subiciunt gravi discrimini et contra te, sicut verisimiliter est timendum, divine provocant majestatis offensam. Porro vellemus te in hiis vires tuas ponderasse prudentius et rei exitum consultius attendisse. Vellemus etiam, ne posses ingratitudinis argui, te ad memoriam animo reduxisse gratanti, quam misericorditer, quam benigne per clare memorie reges Francie Philippum, patrem, et Ludovicum, regis predicti germanum, tuis alias fuerit indultum excessibus, quam clementer per eos extiteris ad gratiam reconciliationis admissus et quam etiam gratiose terra tua, que ad manus regias posita et regalibus fuerat, ut fertur, confiscata domaniis [c], tibi fuerit restituta. Si hec, fili, et alia super hiis attendenda maturo librasses

a. congruent *reg. 109.* — *b.* interdicis *reg. 109.* — *c.* demaniis *reg. 109.*

1. Pour la date, voy. n. 312, note 1.

examine, si ea meditatione debita revolvisses in mente, nequaquam, ut credimus, prorupisses ad talia, non hec gratitudinis argumenta et grate devotionis indicia dicto regi pro impensis tibi, ut premittitur, gratiis rependisses, quin potius debitum fidelitatis exsolvens te sibi prebuisses et preberes fidelem et gratum. Quicquid autem sit, quia ad correctionem [a] et salutem tuam intentio nostra fertur, et ideo hec pii patris more profe-rimus ut te, si, ut predicitur, oberrasti, a tanti erroris invio paternis moni-tionibus reducamus, nobilitatem tuam monemus, rogamus et hortamur in Domino Jhesu Christo, sano nichilominus tibi consilio suadentes qua-tenus, si est ita, sic corrigere studeas precedentis indevotionis errata, sic te fidelem et obedientem prebeas dicto regi sicque sibi ea in quibus ei teneris ut domino cum omni promptitudine ac cujuslibet obice difficul-tatis exploso, facias atque prestes, quod in oblivionem veniat quicquid in commotionem potuerat ob premissa, si eis assit veritas, non injuste venisse ; nec in hiis, fili, cujusquam ingeras more prependium [b], ne, si forsan ea facere procrastinando distuleris, clementiam solitam, tua exi-gente duritia, invenire non possis. Nos enim speramus in Domino quod, si tibi adversus regem ipsum aliqua forte justa querela supersit, ipse tuo in-de juri satisfaciet, prout ratio equitatis amica requiret, ad quod et nos per apostolicas litteras (1) eundem inducimus [c] et per solennes nuntios nostros, videlicet venerabilem fratrem nostrum R., archiepiscopum Bituricensem, et dilectum filium fratrem Berengarium de Landorra, magistrum ordinis Predicatorum, viros utique probate circumspectionis et fidei, exhibitores presentium, quos ad partes illas pro hiis et aliis exequendis negotiis destina-mus et [d] quibus in hiis que tibi pro parte nostra circa id referent te credere petimus, mandamus induci. Dat. Avin. 3 kal. maii. »

Reg. Vat. 109, f. 44, n. 186; Vat. 110, pars I, f. 53, n. 174. — Coulon. n. 193 (texte).

320. [1317], 29 avril.

Universis burgensibus, scabinis et communitatibus Flandrie scribitur ad perfectionem pacis coram Philippo, rege Francie, Parisius tractande, eisque nuntii apostolici propter hoc destinati commendantur.

« Dilectis filiis universis burgensibus, scabinis et comunitatibus villarum totius comitatus Flandrie aut earum procuratoribus seu nuntiis ad quos presentes littere pervenerint, salutem etc. Gaudenter audivimus et delec-tabiliter recensemus quod vos tractatum quendam ab olim assumptum

a. correptionem *reg. 109*. — *b*. prepedium *reg. 109*.— *c*. inducemus *reg. 110*.— *d*. in *reg. 109*.

1. Voy. n. 312.

cum clare memorie Ludovico, rege Francie et Navarre, de concordia inter ipsum et vos solide reformanda sollicite prosequentes, cum carissimo in Christo filio nostro Philippo, regnorum ipsorum rege illustri, pro ipsius perfectione tractatus habetis coram ipso rege certa die Parisius comparere. Verum quoniam ad hoc antiquus hostis innititur, ad hoc frequentissime suas tendit insidias, ad hoc interdum se periculose in lucis angelum transfigurat ut perturbet pacis optande consilia et zizaniorum spargat semina et sparsa foveat et conservet, nos, tam de ipsius regni Francie, ad quod originis ratio nos specialiter afficit, quam dicti regis, in quo Romana mater Ecclesia singularis devotionis promptitudinem, et nos affectum reverentie filialis evidenter reperisse letamur, votiva tranquillitate necnon de vestra salute solliciti, et nichilominus compatientes ex intimis Terre Sancte, que ad dicti regis post Deum singulare suffragium, expectationis anxie tedio fatigata, suspirat, et propterea ipsius hostis humani generis, litium amatoris, volentes iniquis in hac parte conatibus totis viribus omnique cautele studio obviare, universitates vestras monendas, rogandas duximus et hortandas in Domino Jhesu Christo, sano vobis consilio suadentes quatinus, imminentibus vobis ex discordie seu guerre continuatione animarum corporumque periculis et lapsibus facultatum discreta meditatione pensatis, circa perfectionem tractatus ipsius sic vos laudabiliter gerere studeatis quod rex [a] ipse vobiscum pie agere ac vos admittere solide ad regalis benivolentie gremium inclinetur, nec acquiescatis perversis suggestionibus aliquorum qui de hujusmodi guerra seu discordia fortasse gauderent, desiderantes in mari turbato piscari, et qui vos in necessitate desererent ac de vestra confusione seu precipitio non curarent, quin potius rei exitum provide metientes, iniquis talium suasionibus omnino rejectis, pacis ineatis consilia et ad ipsius regis fidelitatem et obedientiam redeatis. Si enim non tantum in verbis et fictis applausibus, sed per efficaciam operum et eorum perfectionem que in tractatu devenere [b] predicto, ea que pacis sunt ostenditis in vestris esse cordibus radicata, pax ipsa que solum illis promittitur qui bone per omnia voluntatis existunt, vobis sicut honorificata mater occurret nosque qui hoc ipsum gratum habebimus admodum et acceptum, pro hujusmodi nostre exhortationis exauditione devota, vos apostolici favoris gratia prosequi in vestris oportunitatibus inducemur. Et ecce super hiis per apostolicas litteras (1) scribimus dicto regi et nichilominus super hiis et aliis negotiis peragendis solennes nuntios nostros, videlicet venerabilem fratrem nos-

a. rex *manque reg. 109.* b. defuere *reg. 110.*

1. Voy. n. 312.

trum R., archiepiscopum Bituricensem, et dilectum filium fratrem Berengarium de Landorra, magistrum ordinis Predicatorum, viros utique probate circumspectionis et fidei, pacis et concordie zelatores, exhibitores presentium ad partes illas presentialiter destinamus, quibus per vos in hiis que pro parte nostra vobis circa premissa retulerint, fidem petimus credulam adhibere. Dat. Avin. 3 kal. maii [a] (1). »

Reg. Vat. 109, f. 45. n. 189 ; Vat. 110, pars I. f. 34, n. 104. — Coulon, n. 196 (texte).

321. [*1317, 29 avril*].

Eisdem scribitur de eodem (*voy. n. 320*), cum clausula comminatoria.

« Universis burgensibus, scabinis et comunitatibus villarum totius comitatus Flandrie aut earum procuratoribus seu nuntiis ad quos presentes littere pervenerint, spiritum consilii sanioris. Habet mater Ecclesia causam multe turbationis et compassionis in vobis, dum sedule cogitat et dolenter advertit vestre indevotionis et inobedientie vitium, quo ab olim a fidelitatis debite semitis claudicantes, contra clare memorie Philippum et Ludovicum, reges Francie, laborastis, et quod in culpam continuasse noscimini contra carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, successorem eorum. Unde nedum christianissimo regno Francie, quin etiam Terre Sancte innumera dispendia provenerunt, cum, preter animarum pericula [b], corporum strages et facultatum lapsus que inobedientia vestra sive rebellio in regno predicto produxit, perpessa sit hucusque, proh dolor, terra ipsa extreme quasi desolationis incomoda, que pium subsidium ab inclita domo Francie diutius expectatum, regibus ipsis propter inobedientiam vestram distractis ad bella civilia, obtinere nequivit. Sed et illud vestram in hac parte culpam adaugere videtur quod, licet prefatus rex Philippus, dum in rebus agebat humanis, ex innata sibi clementia misericorditer vobis indulserit vosque clementer admiserit ad sue reconciliationis gratiam per concordiam tractatam utrinque, quam et vos per juramenta super hoc prestita servare, sicut audivimus, efficaciter promisistis, et non observantes latas ad vestram instantiam apostolica auctoritate sententias excommunicationis in personas et interdicti in terras voluistis incurrere, nichilominus tamen vos, ingrati de gratia, postmodum, sicut fertur, rediistis ad vomitum, pacem ipsam nephandis ausibus infringentes, spretis sententiis et juramentorum transgressionibus non attentis. Super quibus nimirum dolentes ex intimis,

a. la date manque dans le reg. 110. — *b.* pericula *manque reg. 110.*

1. Cette lettre se date comme la précédente.

lapsui vestro compatimur et nequeuntes paterne dulcedinis oblivisci, de salute vestra reddimur mente solliciti, cupientes vos ab inviis retrahi et in viam rectam adduci, ne tandem inveterati in incepta perfidia in perditionis foveam incidatis. Propter quod ad multum gaudium nobis cessit quod vos, sicut audivimus, post tot excessus tractatum quemdam cum prefato rege Ludovico, dum viveret, abolim assumptum de pace solida invicem reformanda, cum prefato rege Philippo superstite sollicite prosequentes, pro ipsius perfectione tractatus habetis in ipsius regis presentia comparere. Super quo vobis procul dubio congaudemus, dummodo non tantum in verbis et fictis applausibus, sed per efficaciam operum et perfectionem tractatus ejusdem, ea que pacis sunt ostenderitis in vestris esse cordibus radicata. Verum quoniam ad hoc antiquus hostis innititur, ad hoc frequentissime suas tendit insidias et ad hoc interdum se periculose in lucis angelum transfigurat, ut perturbet pacis optande consilia et zizaniorum spargat semina, sparsa foveat et conservet, et nonnulli [a] etiam discoli hostis, adjutores ipsius, accensum ignem ipsius hostis studio tanquam lignis nutrientes injectis, seminare scandala eaque verbo vel facto solidare conantur, nos ad dicti regni Francie, ad quod originis ratio nos specialiter afficit, et regis predicti in quo Romana mater Ecclesia singularis devotionis promptitudinem et nos affectum reverentie filialis evidenter reperisse letamur, tranquillitatem et pacem necnon [b] ad salutem vestram [c] zelo paterne caritatis affecti [d], ne in venatoris vos contingat incidere laqueos, vos salubribus monitis providimus muniendos, universitates vestras monentes, rogantes et hortantes in Domino Jhesu Christo, sano vobis consilio suadentes quatenus, premissis omnibus discrete pensatis, ad ipsius regis fidelitatem et obedientiam absque more dispendio spontanei redeuntes et, post preterite indevotionis lapsum et rebellionis excessum, fortiores in continuande ad eum in posterum fidelitatis exhibitione et obediendi proposito resurgentes, circa perfectionem tractatus ipsius sic vos laudabiliter gerere, rejectis omnino perversis quorumcumque suggestionibus, studeatis, quod rex ipse vobiscum pie agere ac vos admittere solide ad regalis benevolentie gremium inclinetur nosque, qui hoc ipsum gratum habebimus [e] admodum et acceptum, pro hujusmodi nostre exhortationis exauditione devota, vos apostolici favoris gratia prosequi in vestris oportunitatibus inducemur. Alioquin si, quod absit, sic indurata fuerint corda vestra ut per nimie indevotionis zelum in continuata tamdiu malitia persistatis post hujusmodi paterna nostra humanaque monita, scire vos volumus quod ad relevationem et reparationem cause Domini, que non leviter leditur circa subsidium Terre Sancte, nostris non mediocriter

a. nonnulla *reg. 109.* — *b.* necnon *manque reg. 109.* — *c.* vestram *manque reg. 109.* — *d.* effecti *reg. 109.* — *e.* habuimus *reg. 110.*

inherens [a] affectibus, cujus onus assumere Gallicorum laudanda devotio, crucis ad id signaculis insignita, propter vestre commotionis amare dissidium impeditur, cum divine potentie brachio exurgemus, super contemptu sententiarum apostolice Sedis atque processuum et super eo quod in contemptum clavium in terris ecclesiastico interdicto suppositis fecistis et facitis, prout publica fama notoriat, quantum in vobis est, prophanari divina, contra vos ad penas debitas processuri. Super hiis autem et aliis in illis partibus exequendis [b] solemnes nuntios nostros, videlicet venerabilem fratrem Raynaudum, archiepiscopum Bituricensem, et dilectum filium fratrem Berengarium de Landora, magistrum ordinis fratrum Predicatorum, viros utique probate circumspectionis et fidei, pacis et concordie zelatores, exhibitores presentium mittimus, quibus vel eorum alteri per vos in hiis que pro parte nostra vobis circa premissa retulerint fidem petimus credulam adhiberi. »

Reg. Vat. 109, f. 46v, n. 193 ; Vat. 110, pars I, f. 33v, n. 103. — Coulon, n. 197 (texte).

322. *[1317], 29 avril.*

Roberto, comiti Flandrie, scribitur ut ad pacem cum Philippo, rege Francie, habendam se favorabilem exhibeat fidemque nuntiis apostolicis *(voy. n. 319)* adhibeat.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. De sinu patris in te spargenda semina prodeunt fructum germinatura multiplicem comodi, honoris et glorie, si devotus illa susceperis et ad susceptionem ipsorum, velut agrum purgatum spinis et tribulis, paraveris mentem tuam. Ecce nosti, cum sit longe lateque notorium, quod ex indevotionis [c] lapsu et [d] rebellionis strepitu in comitatu Flandrie contra clare memorie Philippum, regem Francie, ab olim ex adipe iniquitatis exorto [e], et per te ceterosque Flamingos contra recolende memorie Ludovicum et carissimum in Christo filium nostrum Philippum, Francie et Navarre reges illustres, prefati regis Philippi filios et heredes, in culpam continuato diutius, multa provenerunt mundo flagitia et dissidia dispendiosa guerrarum, que animarum pericula, corporum strages, facultatum lapsus et destructiones innumeras induxerunt. Ex quibus utique nedum dicti reges et christianissinum regnum Francie ac fideles eorum multiplicibus pressurarum generibus gravati fuerunt, quin etiam subsidium Terre Sancte impedimentum non leve suscepit, que Gallicorum suffragiis sperabat et sperat, favente Domino, resurgendum ab incumbentibus sibi malis. Et licet prefatus rex Philippus, dum viveret, ex innata sibi clementia misericorditer tibi et tuis indulserit

a. inherentes *reg. 109.* — b. exequendo *reg. 110.* — c. indevotione *reg. 110.* — d. et in *reg. 110.* — e. exorte *reg. 110.*

vosque clementer admiserit ad gratie sue sinum per tractatum et firmatam utrinque concordiam, quam et vos per juramenta super hoc prestita servare, sicut audivimus, efficaciter promisistis, et non observantes latas ad vestram instantiam apostolica auctoritate sententias excommunicationis in personas et interdicti in terras voluistis incurrere, nichilominus tamen postmodum, sicut fertur, ingeminantes offensam, pacem ipsam sive concordiam nephandis ausibus infregistis, spretis sententiis et juramentorum transgressionibus non attentis. Sane, fili, si tu et tui complices in hac parte advertissetis attentius quot et quantorum malorum ex premisse commotionis excessu causa fueritis, non curassetis, ut credimus, juxta Scripture sacre consilium, delicta commissis adicere, sed de pristinis, ut vobis dimitterentur, preces supplices fudissetis, non sic abjecissetis divinum timorem pariter et amorem [a], non sic fuissetis prodigi fame vestre ut per accumulationem scelerum abiissetis in consilium impiorum. Considera ergo, fili, considera quod, cum in hiis et aliis tuum offenderis Redemptorem, qui pacem promisit bone voluntatis hominibus quique dominis non tantum bonis et modestis, sed etiam discolis obediri precepit, nunc saltem in vite vespera constitutus, tua delicta corrigere et a via mala pedem tuum cohibere salubriter ac Domini faciem in confessione oris et satisfactione operis prevenire teneris. Considera quod Rex ipse pacificus, cujus in pace factus est locus, corda seditiosa non incolit nec in corpore peccatis subdito requiescit. Considera brevitatem vite tue, cum senilem perveneris ad etatem, et omne quod antiquatur et senescit prope interitum esse constet, et recogitans in amaritudine dies tuos, tui tandem incipias misereri, initurus pacis optande consilia, et que tuo accepta Creatori putaveris impleturus, ut securus judicem videas quem redemptorem expectas. Considera etiam quanta poterunt posteritati tue iminere discrimina, si eam relinquas turbinibus odiorum et guerrarum fluctibus involutam. Profecto, si hec in mente sedula meditatione revolveris, rectificabis, ut speramus, in conspectu Domini vias tuas, ad fidelitatem et obedientiam dicti regis redibis ultroneus et ad perfectionem tractatus cum prefato rege Ludovico ab olim assumpti, ad cujus perfectionem, sicut gaudenter audivimus, cum prefato rege Philippo superstite ad presens insistitur, non invitatus ferventer intendes [b], ea ad que ipsi regi teneris ut domino prestiturus et per tuos facturus indilate prestari, quod et nos, ut tue saluti et fame provideas, ut tue utilitati consulas, ut consultius periculis que tibi et posteris tuis ex guerre continuatione imminere possunt occuras, nobilitati tue paterno affectu et omni quo possumus studio suademus, rogantes et obsecrantes in Domino Jhesu Christo ut nullius te maligna suggestio retrahat vel avertat astucia, quin nostris monitis in hiis aures intentas

a. honorem *reg. 110*. — *b*. intendens *reg. 109 et 110*.

adhibeas et realiter filialis accomodes promptitudinis intellectum. Et ecce super hiis et aliis in illis partibus exequendis solennes nuntios nostros, videlicet venerabilem fratrem Raynaudum [a], archiepiscopum Bituricensem, et dilectum filium fratrem Berengarium de Landorra, magistrum ordinis fratrum Predicatorum, viros utique probate circumspectionis et fidei, pacis et concordie zelatores, exhibitores presentium mittimus, quibus vel eorum alteri per te in hiis que pro parte nostra tibi circa premissa retulerint fidem petimus credulam adhiberi. Dat. Avin. 3 kal. maii. »

Reg. Vat. 109, f. 45v, n. 190 ; Vat. 110, pars I, f. 31v, n. 94. — Coulon, n. 198 (texte).

323. *[1317, 29 avril].*

Eidem comiti scribitur super eadem pace, cum clausula comminatoria.

« Nobili viro Roberto, comiti Flandrie, spiritum consilii sanioris. De sinu patris *etc. ut in proxima usque* promptitudinis intellectum (1). Alioquin si, quod absit, cor tuum sic fuerit induratum ut per nimie indevotionis zelum post hujusmodi paterna nostra humanaque monita in malicia tamdiu continuata persistas, scire te volumus quod ad relevationem et reparationem cause Domini que non leviter leditur circa predicte Terre subsidium, nostris non mediocriter inherens affectibus, cujus onus assumere Gallicorum laudanda devotio, crucis ad id signaculo insignita, propter commotionis predicte dissidium impeditur, cum divine potentie brachio exurgemus, super contemptu sententiarum apostolice Sedis atque processuum et super eo quod in contemptum clavium in terris ecclesiastico interdicto suppositis facis et fecisti, prout publica fama notoriat, quantum in te est prophanari divina, contra te ac complices tuos ad penas debitas processuri. Et ecce super hiis *etc. ut supra usque in finem.* »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 32, n. 95. — Coulon, n. 199 (texte).

324. *[1317], 29 avril.*

Nuntiis apostolicis scribitur ut personaliter hortentur Philippum, regem Francie, et omnes Flandrenses ad pacem et, si dicti Flandrenses fuerint rebelles, quod contra eos procedant.

« Venerabili fratri Raynaudo, archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landorra, magistro ordinis fratrum Predicatorum.

a. Raymundum *reg. 109.*

---

1. Voy. plus haut p. 109, l. 1.

Probate fidei vestre constantiam et experte probitatis industriam attendentes, ea que nostris adherent affectibus fiducia vobis secura committimus, sperantes illa per vos solicitis studiis exequenda. Equidem jam est jamdudum [a] longe lateque notorium, qualiter guerra Flandrie, procurante pacis emulo suscitata, christianissimum regnum Francie tempore jam longo turbavit, que animarum pericula, quas strages corporum et quanta induxerit dispendia facultatum, qualiter etiam hactenus impedivit Terre Sancte subsidium, cujus assumptioni clare memorie Philippus, rex Francie illustris, ad ultramarinum passagium, pie devotionis inflammatus affectu, ferventer anelans, circa prosecutionem guerre predicte distractus, nequivit dum vivebat intendere, nec carissimus in Christo filius noster Philippus, rex Francie et Navarre illustris, qui prefato regi genitori suo, sicut in regno Francie, sic et in proposito et voto succedens, ad passagium ipsum affici dicitur, vivifice crucis signaculo propterea jamdudum assumpto, durante ipsius guerre dissidio, se ad illud comode posset accingere, veluti qui haberent regni predicti defensioni vacare. Propter quod nimium gratanter audivimus, quod comes et communitates Flandrie tractatum quemdam ab olim assumptum cum clare memorie Ludovico, rege Francie et Navarre, pro [b] concordia inter regem ipsum et illos solide reformanda, cum predicto rege Philippo sollicite prosecuntur, certis ad id procuratoribus seu nunciis constitutis, qui propterea debent in ipsius regis presentia de proximo comparere. Verum quoniam ad hoc antiquus hostis innititur, ad hoc frequentissime suas tendit insidias et ad hoc interdum se periculose in lucis angelum transfigurat, ut perturbet pacis optande consilia et zizaniarum spargat semina et sparsa foveat et conservet, nos, tam de ipsius regni Francie, ad quod originis ratio nos specialiter afficit, quam dicti regis in quo Romana mater Ecclesia singularis devotionis promptitudinem, et nos affectum reverentie filialis evidenter reperisse letamur, votiva tranquillitate necnon de Flandrensium ipsorum salute solliciti, et nichilominus compatientes ex intimis Terre Sancte, que ad dicti regis post Deum singulare suffragium, expectationis anxie tedio fatigata, suspirat, et propterea ipsius hostis humani generis, litium amatoris, volentes iniquis in hac parte conatibus totis viribus omnique cautele studio obviare, discretioni vestre, de qua fiduciam gerimus pleniorem, et quos status prosperi dicti regni sedulos novimus zelatores, presentium auctoritate committimus et mandamus quatenus vos vel alter vestrum ad partes illas vos personaliter conferentes, tam regi predicto, quam eisdem Flandrensibus aut procuratoribus seu nuntiis eorundem apertius explicetis pium nostrum circa premissa propositum ac regem ipsum salutaribus monitis inducatis quatenus, premissis omnibus et attendendis [c]

a. jam est jamdudum *manque reg. 109.* — b. de *reg. 109.* — c. attendis *reg. 110.*

aliis consideranter attentis, animum suum ad pacem habilitans, ad exemplum illius, cujus est proprium misereri semper et parcere, et qui, cum iratus fuerit, misericordie recordatur, pie convertat ad mansuetudinem quod disposuisse posset, secundum demerita Flandrensium ipsorum, ad iram tractatumque ipsum debite prosequens et ad illius perfectionem intendens, eos [a] ad sinum sue benivolentie et ad plenam reconciliationem clementer admittat, ipsis vero Flandrensibus efficaciter suadere curetis, quod, imminentibus sibi ex continuatione guerre animarum corporumque periculis et dispendiis facultatum discreta meditatione pensatis, rectificantes in conspectu Domini vias suas, tractatum ipsum, non in verbis et fictibus applausibus, sed per efficaciam operum prosequi ac circa perfectionem illius sic se commendabiliter gerere studeant, quod ipse rex cum eis pie agere ac [b] eos admittere solide ad regalis gratie gremium inclinetur nosque, qui hoc ipsum gratum habebimus admodum, pro hujusmodi vestre, quin potius apostolice exhortationis exauditione devota, eos apostolici favoris gratia prosequi in suis oportunitatibus inducamur.

Ut autem circa id impedimenti vel obstaculi seu turbationis cujuslibet tollatur occasio, nullas, irritas et viribus vacuas nuntiandi seu dissolvendi, vacuandi, irritandi ac revocandi, quatenus de facto processerint, omnes pactiones, obligationes, confederationes et colligationes circa id factas, juramento vel quacumque alia firmitate vallatas, necnon etiam relaxandi hujusmodi et alia quelibet juramenta a quibuscumque prestita per que nutriri discordia et tractatus predicti perfectio ac Flandrensium ipsorum ad obedientiam et fidelitatem regis predicti reductio impediri possit quomodolibet vel differri, prout ea secundum Deum [c] videritis irrita, nulla et vacua nuntianda seu dissolvenda, vacuanda, irritanda aut revocanda, vobis plenam et liberam presentium auctoritate concedimus facultatem. Et si, quod absit, comes et communitates predicte in sua rebellione ac pertinacia persistentes animis induratis tractatum ipsum prosequi et debita perfectione complere ac firmare renuerint, vos vel alter vestrum per vos vel alium seu alios, ne de sua possint malitia gloriari, extunc comitem ac omnes et singulos Flamingos inobedientes indebite ac rebelles dicto regi, complices, adjutores, valitores, consiliarios, fautores et sequaces eorum ac etiam adherentes eisdem publice vel occulte, etiam si inter eos persone ecclesiastice alique fuerint, cujuscumque sint hii vel illi conditionis, dignitatis, ordinis sive status, ecclesiastici vel mundani, etiam si archiepiscopali vel episcopali prefulgeant dignitate, ut ab hujusmodi protervia rebellione, inobedientia necnon ab omni favore, consilio, auxilio, sequela et adherentia circa id impendendis omnino desistant et ad ipsius regis obedientiam debite redeant [d], ea sibi prestent et faciant

a. intendens eos *manque reg. 109*. — *b*. ad *reg. 109 et 110*. — *c*. Deum *manque reg. 110*. — *d*. reddeant *reg. 110*.

ad que tenentur eidem ut domino, per excommunicationis in personas et interdicti sententias in terras et ecclesias eorum, ac per privationem feudorum, locationum, officiorum et quorumcumque beneficiorum spiritualium citra archiepiscopalem et episcopalem dignitatem, et temporalium etiam que a quibuscumque ecclesiis obtinebunt, ut sic libere illa ad ipsas ecclesias revertantur quod prelati et rectores earum et alii ad quos id pertinebit, de illis pro sua voluntate disponant, ac per inhabilitationem tam personarum ipsarum ecclesiasticarum, archiepiscopis et episcopis, ut prefertur, exceptis, quam filiorum, nepotum et aliorum descendentium ab ipsis inobedientibus et rebellibus laicis usque ad secundum gradum, ad quevis beneficia ecclesiastica obtinenda, et insuper per alia juris remedia, de quibus et prout expedire videritis, appellatione remota, cogatis, non obstantibus si eis aut cuivis eorum a Sede apostolica sit indultum quod excommunicari aut terre ipsorum vel ecclesie ecclesiastico interdicto supponi non possint per litteras Sedis ejusdem non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris vel expressionis existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus presentium impediri possit vel quomodolibet retardari. Volumus insuper ut omnes et singulos qui eisdem inobedientibus et rebellibus aut eorum alicui juramento fidelitatis tenentur astricti, a juramento ipso, quamdiu ipsi inobedientes et rebelles in inobedientia et rebellione predicta perstiterint, absolvere valeatis; dignum est etenim ut eis obedientia denegetur a subditis, qui suo superiori debite obedire temerariis ausibus contradicunt. Dat. Avin. 3 kal. maii (1). »

« Eisdem. Probate *etc. ut supra usque* facultatem (2). Dat. etc. »

Reg. Vat. 109, f. 48, n. 195 et n. 196 : Vat. 110, pars I, f. 21v, n. 79. — Coulon, n. 203 (anal.).

325. *[1317], 29 avril.*

Raynaudo, archiepiscopo Bituricensi, et fratri Berengario de Landorra, magistro ordinis Predicatorum, nuntiis apostolicis, negotium pacis inter Odonem, ducem Burgundie, Ludovicum, comitem Nivernensem, alligatosque comitatus Campanie et Philippum, regem Francie, reformande committit.

« Venerabili fratri Raynaudo, archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landora, magistro ordinis fratrum Predicatorum. Probate fidei vestre constantiam et experte probitatis industriam attendentes, ea que nostris non leviter inherent affectibus fiducia vobis secura committimus, sperantes illa per vos sollicitis studiis exequenda. Ad

1. Pour la date, voy. n. 312, note 1. — 2. Voy. plus haut, p. 111, l. 27.

nostrum siquidem, non sine gravi mentis turbatione, pervenit auditum quod dilecti filii nobiles viri Otho, dux Burgundie, et Ludovicus, comes Nivernensis, ac alligati de comitatu Campanie, nescimus quo ducti spiritu, fidelitatem et homagium et cetera ad que carissimo in Christo filio nostro Philippo, regi Francie et Navarre illustri, tenentur ut domino sibi prestare refugiunt et obedientie bonum omni prestantius victima pretereuntes improvide, obedire illi temerarie contradicunt, immo quasi se velint ab ejus dominio et subjectione subducere, aliqua indecentia contra eum satagunt attemptare. Audivimus etiam quod dilecti filii nobiles viri Johannes, dominus de Fienles, Robertus, frater ejus, Ferricus de Piquigniaco, Gerardus, frater ejus, Johannes de Varenis, Guido, dominus de Calvomonte, Johannes, dominus de Souastre, et Gerardus Kiereti, milites, et consortes eorum, qui vulgariter alligati dicuntur, se juste querele causam contra regem eundem habere super aliquibus asserentes, non eam juribus, sed viribus, non per justitie semitam, quam idem rex dicitur eis liberaliter obtulisse, nec viis pacificis, sed congressibus bellicis prosequi decreverunt, et a concordia super hoc pridem, sicut audivimus, inita resiliendo pro libito, non absque promisse transgressione fidei et divine majestatis offensa, ad[a] ejusdem regis cui, presertim in sui novitate regiminis, tanquam veri fideles et subditi, deberent adversus quosvis impugnare volentes assistere, fidelitatem et obedientiam redire contempnunt, per quasdam colligationes, ne dicamus conspirationes improbas, alios ad similis inobedientie vitium provocantes. Ex quibus, si veritate nitantur, fidelitatis debitum preterritur[b], animarum pericula, strages corporum et facultatum lapsus verisimiliter formidantur, regnum ipsum christianissimum cui, silentibus quasi guerrarum preteritarum fluctibus, amenitas quietis videbatur applaudere, in subitam redigitur tempestatem, Deus pacis offenditur, presertim dum per id Terre Sancte, quam ei testatur Scriptura ex omnibus cariorem, subsidium impeditur ; ipse namque rex qui pie devotionis inflammatus affectu, intendens ad ipsius Terre negotium prosequendum[c], jamdudum propterea signaculum vivifice crucis assumpsit, propter hujusmodi dissidia intestina distractus, preparatoriis dicti negotii nequit intendere, et Gallicorum laudanda devotio, que se in obsequium crucifixi totaliter devovere solita fuerat, et ad cujus post Deum singulare suffragium terra ipsa expectationis anxie tedio fatigata suspirat, circa hec sic patenter illicita occupatur. Cum itaque velimus tantis obviare dispendiis tantisque discriminibus congruum remedium adhibere, presertim cum ad nos qui, licet immeriti, vices regis pacifici gerimus, singulariter pertineat in universali Ecclesia cunctave congregatione fidelium pacem querere ac ipsam facere dili-

a. ad *manque reg.109.* — *b*. fidelitatis — preterritur *manque reg. 109.* — *c*. prosequendi *reg. 110.*

gentius observari, vobis de quorum circumspectione fiduciam gerimus pleniorem, et quos status prosperi[a] dicti regni sedulos zelatores, et ad predicta pericula propulsanda sinceris affectibus affici novimus, presentium auctoritate committimus et mandamus quatinus ad partes illas vos personaliter conferentes, vos vel alter vestrum tam regi, quam duci, comiti et alligatis omnibus antefatis aut principalibus eorumdem apertius explicetis pium nostrum circa premissa propositum, ac eundem regem salutaribus monitis inducatis, ut se duci, comiti et alligatis predictis de comitatu Campanie et prenominatis etiam aliis alligatis, quibus alias id dicitur obtulisse, offerat cum affectu super hiis de quibus eis adversus ipsum regem justa querela supererit, justitiam exhibere paratum ; et deinde illis omnibus et singulis seu eorum principalibus, secundum datam vobis a Deo prudentiam, efficaciter suadere curetis quod, premissis dispendiis atque periculis provise pensatis, ad dicti regis obedientiam absque more dispendio ultronee in vultu penitentium redeant, ea in quibus ei tenentur ut domino liberaliter prestent et faciant et a ceptis improvide penitus resipiscant. Quod si juxta desiderii nostri votum, corda eorum tangente Domino, salubribus vestris, quin potius apostolicis persuasionibus in hoc pronos atque flexibiles se prebere curaverint, apud regem ipsum ex parte nostra solerter insistatis quatenus, prudenter attento quod ignoscere genus optimum est vincendi quodque clementia troni presidentium roborantur, prefatos ducem, comitem et alligatos omnes et singulos ad ejus obedientiam humiliter redire et ea omnia in quibus sibi tenentur ut domino facere et prestare volentes, ad gratie sue sinum clementer admittat.

Ut autem circa id (1)... temerariis ausibus contradicunt. Dat. Avin. 3 kal. maii.»

Reg. Vat. 109, f. 47, n. 194 ; Vat. 110, pars I, f. 40, n. 121. — Coulon, n. 202 (texte).

326. [1317], *29 avril.*

Eisdem nuntiis conceditur ut treugas inter habentes guerras in partibus illis cujuscumque conditionis existant, indicere et contra infringentes treugas procedere possint.

Dolenter audito...

Dat. Avin. 3 kal. maii.

Reg. Vat. 109, f. 49, n. 197 ; Vat. 110, pars I, f. 38v, n. 118.

a. statum prosperum *reg. 109.*

---

1. Ici se répètent les formules du numéro précédent (voyez p. 111, l. 16), avec de légères variantes.

327. *[1317], 29 avril.*

Universis personis ecclesiasticis scribitur ut predictos nuntios recipiant dum per eos transitum fecerint et quod nunciis eisdem provideant.

Cum venerabilem fratrem...

Dat. Avin. 3 kal. maii.

Reg. Vat. 109, f. 49v, n. 198 ; Vat. 110, pars I, f. 39, n. 119.

328. *[1317], 29 avril.*

Eisdem nuntiis mandatur ut ad quascumque partes regni Francie, ubi scient discordiam seu guerram inter Philippum, regem Francie, et aliquos esse, illuc accedant et partes suas pro bono pacis interponant et contra rebelles procedant.

Ad pacis tranquillitatem...

Dat. Avin. 3 kal. maii.

Reg. Vat. 109, f. 50, n. 199 ; Vat. 110, pars I, f. 39, n. 120.

329. *[1317], 29 avril.*

Philippo, regi Francie, scribitur ut ad clementiam erga rebelles animum suum disponat.

Quia, fili carissime...

Dat. Avin. 3 kal. maii.

Reg. Vat. 109, f. 50v, n. 200 ; Vat. 110, pars I, f. 45, n. 144. — Coulon, n. 207 (texte).

330. *[1317], 29 avril.*

Carolo, comiti Valesii, scribitur quatenus ab affinitate seu cognatione matrimonii cum Ludovico, comite Nivernensi, contrahenda, quoad presens, desistat, quin immo eum ad fidelitatem erga Philippum, regem Francie, inducat.

« Dilecto filio nobili viro Carolo, clare memorie Philippi, regis Francie, filio, comiti Valesii. Litteras tuas, fili, benigno affectu recepimus, quarum series laudabilem sincere dilectionis affectum, quem ad carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, nepotem tuum, et ejus agenda habere te asseris et observare inconcusse disponis, nobis apertius reseravit. Quod equidem eo habundantius letificavit nostra precordia quo id optamus intensius et tuis honori et fame congruere decentius et expedientius reputamus. Desideramus etenim ut, sicut regem ipsum et te propinqua sanguinis necessitudo conjungit, sic et sua et tua negotia, velut eadem caritatis idemptitas, et intentionis utriusque judicium quodammodo peribeat non differre. Et hoc equidem fidelitatis debitum exigit quod regem ipsum reverearis ut dominum, imminen-

tia sibi supportes pro viribus onera, eum in incumbentibus sibi negotiis dirigas eique, cujus prospera et adversa non mediocriter te contingunt, in cunctis status et regni suorum tranquillitatem concernentibus et quietem constanter assistas. Jura etiam sanguinis ex naturalitatis indicto requirunt quod eum diligas ut nepotem nec te sibi, presertim in necessitate, subducas. Hec, fili, solerter agere et in hiis sedule versari te convenit, ut tui nominis gloria extollatur in populis et ora iniqua loquentium obstruantur. Sane cum, sicut scripsisti nobis, dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Nivernensi, te confederationis unione certo modo conjunxeris et per tractati matrimonii vinculum affinitate uniri spereris [1], expedit penitus, si velis, sicut te condecet, honori tuo consulere et linguis obloquentium obviare, quod tu qui, ut premissum est, in quibuscumque regem contingentibus antedictum ex ratione participas, dicto comiti in hiis que adversus regem ipsum cepisse fertur improvide, nullo modo comunices ut ei quomodolibet faveas, quin immo per omnes vias et modos, quibus comode poteris, ipsum prorsus retrahas ab inceptis et ut ad fidelitatem et obedientiam dicti regis in vultu penitentis humiliter redeat ac ea in quibus tenetur eidem ut domino prestet et faciat, diligenter inducas. Si enim comes ipse sic tibi conjunctus in incepta temeritate perstiterit, vix poteris excusari quin tibi opinio vulgaris ascribat quod ad talia de tua conniventia ac de tuo confisus favore procedit. Hec itaque, fili, meditatione sollicita discute et prudenter provide fame tue ut eam nulla notet infamie macula, sed age sollicite ut conservetur illesa. Per id enim, ut credimus, Regi regum occurres acceptus et ipsius nepotis tui ad te et tuos benivolentiam conservabis et apud nos et apostolicam Sedem uberioris tibi vendicabis favoris augmentum. Denique transcriptum illud confederationis, quod nobis mittere inclusum sub tuo sigillo curasti, tibi remittimus per presentium portitorem, dilecti filii nostri Jacobi, tituli Sanctorum Johannis et Pauli, sigillo munitum. Dat. Avin. 3 kal. maii. »

Reg. Vat. 109, f. 51^{v}, n. 202. — Coulon, n. 209 (texte).

331. *[1317], 29 avril.*

Mathildi, comitisse Atrebatensi, scribitur ut nunciis apostolicis fidem adhibeat.

---

1. Il s'agit du traité d'alliance conclu le 1 mars 1317 entre Charles, comte de Valois, et Louis, comte de Nevers, fils du comte de Flandre, dans lequel ils confirment leur accord du 20 mars 1308, sauf que le fils de Louis de Nevers épousera, au lieu d'Isabelle, fille du comte de Valois, celle des trois filles du comte, que le comte de Nevers choisirait (de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, pp. 83 et 295). Ce traité ne fut pas exécuté : le fils du comte de Nevers épousa en 1320 Marguerite, fille du roi de France (*ibid.*, p. 341).

« Dilecte in Christo filie nobili mulieri Mathildi, comitisse Atrebatensi. Ecce, filia, solennes nuntios nostros, videlicet venerabilem fratrem nostrum Raynaudum, Bituricensem archiepiscopum, et dilectum filium fratrem Berengarium de Landora, magistrum ordinis fratrum Predicatorum, ad partes regni Francie tanquam pacis angelos destinamus, data eis et eorum cuilibet generali per apostolicas litteras potestate tractandi et reformandi concordiam inter personas illarum partium dissidentes ac futuris dissidiis obviandi ac contra impeditores et turbatores pacis censuram ecclesiasticam, si et prout expedire viderint, exercendi et alia faciendi que circa id fuerint oportuna. Ad eos itaque [a], in hiis que te contigerint, poteris fiducialiter habere recursum. Quibus in hiis que pro parte nostra tibi retulerint credas indubie eaque studeas affectu prosequente complere. Dat. 3 kal. maii [b]. »

Reg. Vat. 109, f. 52v, n. 208 : Vat. 110, pars I, f. 43v, n. 137. — Coulon, n. 217 (texte).

332. *[1317, 29 avril].*

Magistro Therrico de Iricione, preposito Ariensi, commendantur nuntii apostolici.

« Dilecto filio magistro Terrico de Iricione, preposito Ariensi, capellano nostro. Ecce, fili, solennes *etc. usque* Ad eos itaque, quibus certum mandatum dedimus super tuo expediendo negotio, inde poteris fiducialiter habere recursum, eis in hiis que pro parte nostra tibi retulerint crediturus indubie eaque effectu prosequente facturus. Datum ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 52v, n. 209 : Vat. 110, pars I, fol. 43v, n. 138. — Coulon, n. 218 (texte).

333. *1317, 29 avril.*

De Roseto et S. Albani Namurcensis, Laudunensis et Leodiensis diocesum, decanis ac scolastico Virdunensis ecclesiarum mandatur quatenus Godefrido de Villerzis, canonico ecclesie S. Petri in castro Namurcensi, Leodiensis diocesis, qui de mandato pape apud Sedem apostolicam studio divini juris, theologice videlicet facultatis, insistit, faciant omnes fructus canonicatus et prebende, quos dictus Godefridus in dicta ecclesia obtinet, per quinquennium ministrari.

Dilectus filius...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno I.

Reg. Av. 6, f. 151v ; Vat. 65, f. 252v, n. 2801.

334-335. *1317, 29 avril.*

Johanni Blanco de Parma confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, considera-

a. utique *reg. 109.* — *b*. Dat. ut supra *reg. 110.*

tione bone memorie Gerardi de Parma, episcopi Sabinensis [1], patrui ejus, non obstante quod in Parmensi archidiaconatum et in Noviomensi subthesaurariam ac in eis et in Tornacensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Amandi in Pabula, Tornacensis diocesis, et magistro Busolo de Parma, capellano pape, ac Francisco Gogo, canonicis Tornacensis ecclesie.

Reg. Av. 6, f. 204v : Vat. 66, f. 13v, n. 3043.

335. — Eidem Johanni indulgetur ut fructus beneficiorum supradictorum, residendo in uno eorumdem, ad quinquennium recipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 1.

In e. m. S. Martini Tornacensis et S. Eligii Noviomensis monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Maguntine.

Reg. Av. 6, f. 204 : Vat. 66, f. 14, n. 3044.

336. *1317, 4 mai.*

Johanni, nato quondam Petri de Puchey, clerico et familiari Arnaldi, S. Prisce presbiteri cardinalis, confertur perpetua capellania altaris S. Dyonisii siti in ecclesia Leodiensi, vacans per obitum Henrici de Anis apud Sedem apostolicam defuncti.

Ad illorum...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 1.

In e. m. archidiacono Majoricarum et decano S. Dyonisii ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 483 ; Vat. 66, f. 18v, n. 3063.

337. *1317, 5 mai.*

Magistro Geraldo de Moisiaco, capellano et familiari Gaucelmi, SS. Marcellini et Petri presbiteri cardinalis et Sancte Romane Ecclesie vicecancellarii, confertur personatus seu altelagium de Turhurt, Cameracensis diocesis, qui dignitas non est nec ei imminet cura animarum, vacans per mortem Johannis Oste, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod de beneficio ecclesiastico, etiamsi archipresbiteratus existit, ad collationem episcopi Claromontensis, ac de canonicatu ecclesie Aniciensis, sub expectatione prebende, providetur, et quod ab abbate et conventu

---

1. Gérard *Bianchi*, chanoine de Parme, cardinal-prêtre des XII Apôtres en 1278, évêque de Sabine en 1281, mort à Rome en 1302.

monasterii Aureliacensis, O. S. B., Claromontensis diocesis, quandam prebendam panis percipit monachalem.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 3 non. maii anno 1.

In e. m. magistro Guillelmo de Turre, preposito ecclesie Claromontensis, pape notario, et abbati monasterii Aureliacensis, Claromontensis diocesis, ac archidiacono Conchensi in ecclesia Ruthenensi.

Reg. Av. 6, f. 245 ; Vat. 65, f. 235, n. 2751.

338. *1317, 7 mai.*

Decano et capitulo ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, confirmantur omnia privilegia ac libertates dicti capituli.

Solet annuere...

Dat. Avin. non. maii anno 1.

Original aux Archives de Dusseldorf, chartes du chapitre de N.-D. d'Aix-la-Chapelle. — Sauerland, n. 453 (anal.).

339. *1317, 8 mai.*

Abbati monasterii S. Andree juxta Brugis, Tornacensis diocesis, mandatur quatenus Ottobonem de Carreto, prepositum, et capitulum ecclesie S. Donatiani Brugensis, dicte diocesis, in bonis et personis molestari non permittat.

Pium esse...

Dat. Avin. 8 id. maii anno 1.

Reg. Av. 6, f. 460v ; Vat. 65, f. 285, n. 2902 b.

340. *1317, 8 mai.*

Luce, filio Guillelmi Danielis, marchionis de Carreto, confertur canonicatus ecclesie Parmensis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Personam tuam...

Dat. Avin. 8 id. maii anno 1.

In e. m. Lucano et Astensi episcopis ac Boxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 6, f. 298v; Vat. 65, f. 291v. n. 2921.

341. *1317, 15 mai.*

Roberto de Vernone confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, primogeniti comitis Claromontensis, non obstante quod in ecclesia S. Petri

de Insula, Tornacensis diocesis, in canonicum est receptus et prebendam expectat.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. id. maii anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et decano S. Salvatoris de Hericione, Bituricensis diocesis, ac preposito S. Gaugerici Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 5; Vat. 66, f. 124, n. 3473.

342. *1317, 15 mai.*

Michaeli de Dampmars confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende libere, integre et non sacerdotalis, consideratione Ludovici, primogeniti comitis Claromontensis.

Digne agere...

Dat. Avin. id. maii anno I.

In e. m. abbati monasterii S. Germani de Pratis Parisiensis ac preposito S. Gaugerici Cameracensis et archidiacono Brie Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 6v; Vat. 66, f. 124v, n. 3476.

343. *1317, 15 mai.*

Magistro Nicolao de Noysiaco, clerico Ludovici, primogeniti comitis Claromontensis, domini Borbonii, confertur canonicatus ecclesie Remensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Salvatoris de Hiricione ac Morinensi, Trecensi, S. Pauli de Leodio, B. Marie de Stampis, B. Marie de Belvaco, B. Marie de Claromonte, S. Evremundi de Credulio canonicatus et prebendas, ac decanatum in eadem S. Salvatoris ecclesiis, Bituricensis, Senonensis et Belvacensis diocesum, obtinet, et quod in ecclesia Silvanectensi in canonicum est receptus sub expectatione prebende.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. id. maii anno I.

In e. m. S. Dyonisii in Francia, Parisiensis diocesis, et S. Germani de Pratis Parisiensis monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Carnotensis.

Reg. Av. 7, f. 552v; Vat. 66, f. 192v, n. 3715.

344. *1317, 16 mai.*

Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali, conferuntur canonicatus et prebenda vacantes in ecclesia Agennensi per obitum Guillelmi de S. Aralha, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod... in

ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 1.

In e. m. episcopo Regensi et preposito Claromontensis ac Petro de Savinhaco, canonico Caturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 115 ; Vat. 63, f. 403, cur. n. 342.

345. *1317, 20 mai.*

Magistro Guerino de Tilleriis, canonico ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, pape scriptori, indulgetur ut in Romana curia residens fructus beneficiorum suorum ad triennium percipere valeat.

Nota nobis...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 1.

In e. m. decano Morinensis et archidiacono Dunensi Carnotensis ac cantori Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 510; Vat. 65, f. 277v, n. 2878.

346. *1317, 23 mai.*

Bertrando, S. Marcelli presbitero cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationes canonicatus et prebende ecclesie Agennensis per Jacobum, SS. Johannis et Pauli presbiterum cardinalem, et parrochialium ecclesiarum de Podiocerrico et de Tangmera, Carcassonensis et Cicestrensis diocesum, per Bertrandum de Turre causa permutationis faciendas, eisque receptis, dictas parrochiales ecclesias dicto cardinali, canonicatum vero et prebendam dicto Bertrando conferendi, non obstante quod idem cardinalis... in ecclesia Cameracensi canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Bruxellensem obtinet.

Ex parte dilecti...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno 1.

Reg. Av. 6, f. 305; Vat. 65, f. 297v, n. 2938.

347. *1317, 23 mai.*

Humberto de Bellyjoco, capellano pape, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Lugdunensi et Bajocensi canonicatum et prebendam et in ipsa Bajocensi ecclesiis quoddam officium, coutreriam vulgariter appellatum, et administrationem prioratuum de Novilla, de Longo Campo et S. Martini de Cholomonte, Lugdunensis diocesis, obtinet.

Personas generis...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno 1.

In e. m. abbati monasterii Athanacensis Lugdunensis, et de Bellyjoco, Matisconensis diocesis, ac S. Gaugerici Cameracensis decanis ecclesiarum.

Reg. Vat. 66, f. 173v, n. 3646.

348. *1317, 24 mai.*

Magistro Nicolao de S. Justo, sacre theologie professori, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre, etiamsi sacerdotalis, non obstante quod in S. Laurentii Belvacensis, S. Crucis et S. Gaugerici Cameracensium, S. Quintini in Viromandia, Noviomensis diocesis, canonicatus et prebendas, et in eadem S. Gaugerici ecclesiis preposituram ac S. Hermetis de Ronaco et B. Marie de Berona capellanias, Tornacensis et Belvacensis diocesum, obtinet ; quos canonicatus et prebendas, exceptis S. Quintini in Viromandia et S. Crucis Cameracensis, dimittere tenebitur.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 9 kal. junii anno 1.

In e. m. decano Carnotensis et Petro de Fayello, Parisiensis, ac Ade de S. Laurentio, Lexoviensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 496v ; Vat. 66, f. 36v, n. 3125.

349. *1317, 27 mai.*

Fentio quondam Albertini de Prato, nepoti Nicolai, episcopi Ostiensis, indulgetur ut residens in aliquo suorum beneficiorum, scilicet in Pisana, vel Patracensi aut Carnotensi seu Suessionensi vel S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis, aut plebe S. Stephani de Prato, Pistoriensis diocesis, in quibus canonicatus et prebendas obtinet, fructus hujusmodi canonicatuum et prebendarum usque ad triennium percipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Avin. 6 kal. junii anno 1.

In e. m. Pandulfo de Sabello, preposito Chableyarum in ecclesia S. Martini Turonensis, notario pape, et abbati monasterii de Podiobonezi, Florentine diocesis, ac Francisco de Malliano, canonico Lugdunensi, capellano pape.

Reg. Av. 6, f. 213 : Vat. 66, f. 26, n. 3089.

350. *1317, 28 mai.*

Guillelmo de Bardewic confertur canonicatus ecclesie Zuerinensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 5 kal. junii anno 1.

In e. m. episcopo Ratzeburgensi et cantori Hamburgensis, Bremensis diocesis, ac Alberto de Mediolano, canonico Ravennatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 137 ; Vat. 66, f. 215v, n. 3810.

351. *1317, 29 mai.*

Johanni de Roya, clerico Philippi, regis Francorum, confertur canonicatus ecclesie Suessionensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis, non obstante quod in Cameracensi, de quibus in Romana curia litigat, ac in S. Petri Insulensis ac S. Germani de Montibus ecclesiis, canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam S. Justi de Hongemonvilla, Tornacensis, Cameracensis et Lexoviensis diocesum, obtinet.

Ad illorum...

Dat. Avin. 4 kal. junii anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Quintini, Noviomensis diocesis, et decano Noviomensis ac magistro Johanni de Bellanomonte, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 6, f. 345v ; Vat. 66. f. 10. n. 3034.

352. *1317, 30 mai.*

Johanni de Meriblento [a] confertur canonicatus ecclesie Meldensis, sub expectatione prebende integre et non sacerdotalis ac dignitatis vel officii, consideratione Ludovici, primogeniti comitis Claromontensis, non obstante quod in ecclesia S. Gaugerici Cameracensis canonicatum et prebendam, ac personatum de Boudeguien, Cameracensis diocesis, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 kal. junii anno 1.

In e. m. S. Germani de Pratis Parisiensis et S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie S. Gaugerici Cameracensis.

Reg. Av. 6, f. 689v; Vat. 66, f. 138v, n. 3533.

353-354. *1317, 2 juin.*

Guillelmo de Arreblayo, fratri Petri, S. Suzanne presbiteri cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Autisiodorensis, vacantes per obitum Guillelmi Capratii, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in S. Bartholomei Belvacensis et in S. Quiriaci Pruvinensis et in de Campellis in Bria, Senonensis et Parisiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet, et in Morinensi ecclesiis, sub expectatione prebende, in canonicum receptus est.

a. Metiblento *reg. Vat.*

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. junii anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi et decano Nivernensis ac archidiacono Transligerensi Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 199v : Vat. 66. f. 186v. n. 3695.

354. — Eidem Guillelmo reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Autisiodorensi.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 4 non. junii anno 1.

In e. m. *ut supra n. 353.*

Reg. Vat. 66. f. 187. n. 3696.

355. *1317, 6 juin.*

Maguntino et Coloniensi ac Treverensi archiepiscopis eorumque suffraganeis necnon aliis prelatis per Maguntinam, Coloniensem et Treverensem provincias constitutis mandatur quatenus magistris Petro Durandi, pape capellano, canonico Ebredunensis, et Bernardo de Montevalrano, rectori B. Marie de Verdano, Tholosane diocesis, ecclesiarum, ad provincias predictas destinatis, provideant de securo conductu.

Cum nos dilectos...

Dat. Avin. 8 id. junii anno 1.

Reg. Av. 2. f. 63 : Vat. 63. f. 410, cur. n. 366.

356. *1317, 6 juin.*

Johanni de Pinu, canonico ecclesie S. Petri de Tornodoro, Lingonensis diocesis, collectori reddituum primi anni omnium beneficiorum ecclesiasticorum in provincia Remensi, pro ea videlicet parte que de regno Francie non existit, vacantium, conceditur potestas absolvendi omnes qui in statutis terminis predictos redditus non solverint.

Cum nos de tua...

Dat. Avin. 8 id. junii anno 1.

Reg. Av. 2. f. 82v : Vat. 63. f. 418v. cur. n. 436. — Coulon, n. 292 [1].

357. *1317, 8 juin.*

Noviomensi et Meldensi episcopis scribitur quod abbatissa et sorores monasterii de Bono loco, juxta villam S. Audomari, ordinis S. Clare, Morinensis diocesis, exposuerunt quod quondam Robertus, comes Atrebatensis, in proprio fundo, in S. Ludovici confessoris honore, dictum

1. Coulon donne la date inexacte du 8 *id. julii.*

monasterium fundavit [1], et predicte abbatissa et sorores, de ipsius diocesani licentia, in predicto monasterio cimiterium benedici fecerunt et, vivente dicto comite, pacifice permanserunt ; nunc vero, ipso comite mortuo, rectores ecclesiarum et clerus totius ville S. Audomari abbatisse et sororibus inhibent ne quis apud eas eligat sepulturam et alias faciunt molestias ; quo circa jamdictis episcopis mandatur, consideratione Johanne, regine Francie, ut, si de predictis constiterit, dictas molestias cessare faciant.

Humiles devotarum...

Dat. Avin. 6 id. junii anno I.

Reg. Av. 7, f. 274v ; Vat. 66. f. 246. n. 3925.

358. *1317, 10 juin.*

Johanni Trezelle confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 4 id. junii anno I.

In e. m. abbati monasterii de Blangiaco, Morinensis diocesis, et Johanni de Busketo ac Michaeli de Preura, canonicis Morinensis ecclesie.

Reg. Av. 7, f. 356v ; Vat. 66. f. 264. n. 3999 a.

359-360. *1317, 13 juin.*

Guillelmo de Perellis confirmatur collatio canonicatus et prebende ecclesie Carnotensis, per consecrationem Guillelmi, archiepiscopi Senonensis vacantium, favore ipsius Guillelmi ab ipso archiepiscopo facta, que collatio eidem archiepiscopo per papam reservata fuerat ; non obstante quod in ea mentio non facta fuerat de canonicatu S. Martini, quem tunc temporis dictus Guillelmus obtinebat, sub expectatione prebende et officii seu preposíture, necnon de canonicatu majoris Turonensium ecclesiarum, sub expectatione prebende, sive quod in S. Quintini de Viromandia et in de Lilleriis, Noviomensis et Morinensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas postmodum assecutus est.

Dudum volentes...

Dat. Avin. id. junii anno I.

Reg. Av. 6, f. 207 ; Vat. 66. f. 17. n. 3058 a.

360. — Eidem Guillelmo confirmatur collatio canonicatus et prebende ecclesie de Lileriis, Morinensis diocesis, per consecrationem Guillelmi,

---

1. Le couvent des Urbanistes ou Riches-Claires de Saint-Omer fut fondé en 1290 par Robert II, comte d'Artois, qui fut tué à la bataille de Courtrai en 1302. Voy. *Dictionnaire historique et archéologique du Pas-de-Calais, arrondissement de Saint-Omer*, t. II, p. 291.

archiepiscopi Senonensis, vacantium, favore ipsius Guillelmi de Perellis ab ipso archiepiscopo facta, que collatio eidem archiepiscopo per papam reservata fuerat.

Dudum volentes...

Dat. Avin. id. junii anno 1.

Reg. Av. 6. f. 207v et f. 482 (fragment); Vat. 66, f. 17v. n. 3058 b.

361. *1317, 15 juin.*

Amblardo, filio nobilis viri Antonii, condomini de Bargiis, confertur canonicatus ecclesie Beverlacensis, Eboracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Amedei, comitis Sabaudie, non obstante quod canonicatum ecclesie Lobiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, obtinet.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. 17 kal. julii anno 1.

In e. m. episcopo Maurianensi et priori S. Georgii, Gratianopolitane diocesis, ac Petro de Claro [a] [monte], canonico Aurelianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 333; Vat. 66, f. 245v, n. 3924.

362. *1317, 16 juin.*

Bonifacio, filio Antonii, condomini de Bargiis, confertur canonicatus ecclesie Sutwellensis, Eboracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Amedei, comitis Sabaudie, non obstante quod canonicatum ecclesie Antoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 16 kal. julii anno 1.

In e. m. episcopo Gratianopolitano et priori S. Georgii, Gratianopolitane diocesis, ac Petro de Claromonte, canonico Aurelianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 445; Vat. 66, f. 270, n. 4019.

363. *1317, 17 juin.*

Bertrando, S. Marcelli presbitero cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationem canonicatus et prebende ecclesie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, ab Odone de Comitisvilla faciendam ipsosque canonicatum et prebendam Nicolao de Comitisvilla presbitero, jamdicti Odonis germano, conferendi, non obstante quod idem Nicolaus capellaniam quandam in ecclesia Noviomensi obtinet.

a. sic dans le reg.; voy. n. suivant.

Cum dilectus...
Dat. Avin. 15 kal. julii anno 1.
Reg. Avin. 6. f. 323v ; Vat. 66, f. 52, n. 3194.

364. [1317], 17 juin.

Archiepiscopo Treverensi et episcopo Leodiensi ac magistro Bosolo de Parma mandatur quatenus denuncient publice excommunicatos Johannem de Lamullier, Leodiensis diocesis, et ejus complices qui Ademarium de Valentia, comitem Pembrochie (1), ab Eduardo, rege Anglie, ad papam missum, ejusque filium, domum redeuntes et per Senonensem diocesim pergentes, ceperunt et adhuc detinent captivatos.

« Venerabilibus fratribus.. archiepiscopo Treverensi et.. episcopo Leodiensi ac dilecto filio Bosolo de Parma. Gravem admodum et enormem excessum diebus preteritis in Francie partibus ab iniquitatis filiis perpetratum non sine mentis amaritudine recensentes, ad correctionem et punitionem illius affectu eo promptiori consurgimus, quo evidentius illum, preter divinam offensam, in nostram et apostolice Sedis injuriam et scandalum plurimorum redundare videmus. Etenim cum dilectus filius nobilis vir Ademarius de Valentia, comes Pembrochie, qui una cum venerabilibus fratribus nostris.. Norvicensi et.. Eliensi episcopis ac nonnullis nobilibus collegis eorum per carissimum in Christo filium nostrum Eduardum, regem Anglie illustrem, ad nos et fratres nostros pro magnis et arduis negotiis Romanam ecclesiam et regem contingentibus antedictum, fuerat destinatus, expleto sue legationis officio et super ipsis negotiis a nobis et ipsis fratribus recepto responso, ad illum qui se miserat rediens, cum comitiva sua per Senonensem diocesim pergeret confidenter, veluti cui nulla erat de hoste suspicio et cui pollicebatur terre tranquillitas, iter tutum, dampnationis alumpni Johannes dictus de Lamullier, Leodiensis diocesis, et multi satellites, ejus complices, equites et pedites, armis muniti prohibitis, ipsius comitis presentientes adventum, positis secus viam insidiis, Dei timore postposito nostraque et dicte Sedis reverentia penitus relegata, in comitem ipsum, cui a nostra presentia redeunti liber et tutus debuit esse regressus, cum et legati hostium plena consueverint securitate gaudere, temerariis ausibus irruerunt, et, sententiis per Sedem ipsam promulgatis ab olim et per nos etiam publicatis in illos qui ad predictam Sedem accedentibus et ab illa redeuntibus injurias seu violentias inferunt, omnino contemptis, ipsum comitem et dilectos filios nobiles viros Henricum de Valentia, filium naturalem, Johannem de Agonastwone, milites, et Johannem Merlini, domicellum, familiares ipsius, manibus violentis

1. Adhémar de Valence, comte de Pembroke, épousa le 15 juillet 1321 Marie de Châtillon, fille de Guy IV de Châtillon, comte de Saint-Pol (*Dictionary of national biography*, t. II, p. 289).

injectis in eos, ceperunt hostiliter et spoliantes eos bonis et rebus propriis, demum multis affectos injuriis in captivitatem quo libuit abduxerunt, ubi adhuc iidem Ademarius et Henricus in locis remotis et occultis inhumane detineri dicuntur. Nos itaque premissa sic injuriose patrata eo magis horrentes quo, cum sint temporibus nostris inaudita similia, propter novitatem ipsorum amplius adicitur pondus offense, ut illorum qualitati, que jam quasi comunis assertio publicat et in plerisque partibus facti evidentia manifestat, debita castigatio conformetur, predictum Johannem et complices et generaliter omnes et singulos qui injuriis, violentiis, spoliationi, captioni et detentioni predictis aut eorum alicui dederunt opem vel operam, consilium vel favorem, publice vel occulte, vel ea aut aliqua ex eis fieri mandaverunt, aut facta rata habuerunt et grata, aut Ademarium et Henricum predictos sic captos scienter detinuerunt, detinent aut detinuerint, cujuscumque fuerint preheminentie, dignitatis, conditionis aut status, denuntiamus excommunicationis sententie late dudum contra tales per Sedem ipsam, ut predicitur, subjacere, et nichilominus terras eorum qui fuerint culpabiles in premissis, usque ad plenam liberationem Ademarii et Henrici predictorum, necnon illas in quibus predictos Ademarium et Henricum sic detineri contigerit, quandiu ipsi detinebuntur ibidem, ecclesiastico supponimus interdicto. Quocirca vobis per apostolica scripta et in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis pena districte precipiendo mandamus quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios, absque more dispendio, processum nostrum hujusmodi in ipsius Johannis et aliorum, de quibus vobis videbitur faciendum, notitiam deducentes ac in locis solemnibus et aliis, de quibus videbitis expedire, publice divulgantes, Johannem ipsum, complices et generaliter alios omnes et singulos quicunque fuerint predictorum, excommunicatos publice, diebus dominicis et festivis, pulsatis campanis et candelis accensis, ac terras predictas ecclesiastico interdicto subpositas, ut prefertur, denuncietis et denunciari ac eos ab omnibus evitari arcius faciatis. Prefatum insuper Johannem et singulariter alios quos in excessu predicto participare noveritis peremptorie citare curetis, ut infra unius mensis spatium post citationem vestram personaliter compareant coram nobis, recepturi pro meritis et precise super premissis nostris beneplacitis parituri, diem autem citationis hujusmodi et quicquid feceritis in predictis studeatis nobis per vestras litteras formam presentium continentes fideliter intimare. Prescripto vero nostro processui obstare nolumus quecunque privilegia, indulgentias vel litteras alicui vel aliquibus a Sede predicta sub quacunque verborum forma concessas, per que effectus processus ipsius impediri possit quomodolibet vel differri, seu [si] alicui vel aliquibus a Sede sit eadem indultum quod excommunicari vel eorum terre ecclesiastico interdicto supponi non possint per

apostolicas litteras non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Dat. Avin. 15 kal. julii [1]. »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 70, n. 324 (nouv. 968). — Sauerland, 552 (analyse, avec la date 1320).

365. *1317, 22 juin.*

Guillelmo, comiti Hanonie, indulgetur quatenus sex clerici obsequiis suis insistentes fructus beneficiorum suorum ad triennium percipere valeant.

Quanto majoris...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno I.

In e. m. de Bona Spe et Viconiensis ac S. Humberti Maricolensis, Atrebatensis et Cameracensis diocesum, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 7, f. 128v ; Vat. 66, f. 204, n. 3764.

366. *1317, 22 juin.*

Magistro Johanni Venture de Florentia confirmatur collatio canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende, per Clementem papam V facta, non obstante quod in litteris jamdicti pape [2] hec clausula adjecta est : « non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie S. Germani in Montibus, Cameracensis diocesis, nosceris obtinere », licet hujusmodi canonicatum et prebendam non in dicta S. Germani, sed in S. Valetrudis ecclesia predictus Johannes obtineret et adhuc obtineat.

Petitio tua...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno I.

In e. m. abbati monasterii Viconiensis et preposito Senogiensis ac decano S. Germani Montensis, Attrebatensis et Cameracensis diocesum, ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 129 ; Vat. 66, f. 204, n. 3765.

367. *1317, 22 juin.*

Petro de Maricolis confertur canonicatus ecclesie S. Ursmari Lobiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in

---

1. Cette lettre est probablement de la première année de Jean XXII, puisque le 10 mai 1317, le roi d'Angleterre prie le roi de France d'intervenir pour faire remettre en liberté le comte de Pembroke, « quem Johannes de Lamoiliere cum aliis malefactoribus... nuper juxta Staumpes, infra potestatem vestram... ceperunt et versus partes Alemanie abduxerunt. » Voy. Rymer, *Foedera* (éd. Londres, 1818), t. II, p. 329, et *Calendar of the closed rolls preserved in the public Record office. Edward II. 1313-1318.* (London, 1893), p. 469. Des lettres de la même teneur furent adressées par le roi d'Angleterre à Jean, roi de Bohême, Guillaume, comte de Hainaut, Louis, comte de Nevers, Marie, comtesse de Luxembourg, Louis de Looz, comte de Chiny, Jean de Hainaut, sire de Beaumont (Voy. *ibid.*). Il est encore question de cette affaire dans une bulle du 9 juin 1324. — 2. Voy. *Regestum Clementis papae V* (éd. des Bénédictins), année VIII, n. 8936, bulle du 30 décembre 1312.

ecclesia B. Marie de Lensio canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Landrichie, necnon et capellaniam de Monchiaus, Atrebatensis, Cameracensis et Morinensis diocesum, obtinet.

Multiplicia probitatis...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

In e. m. preposito Senogiensis et decano S. Germani Montensis, Cameracensis diocesis, ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 258v : Vat. 66, f. 205, n. 3770.

368. *1317, 22 juin.*

Jacobo de Malbodio confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Waldetrudis Montensis et S. Vincentii Senogiensis ac S. Fursei Peronensis et S. Quintini Melbodiensis ecclesiis, Cameracensis et Noviomensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Laudabilia tuarum...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

In e. m. preposito Senogiensis et decano S. Germani Montensis, Cameracensis diocesis, ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 259 ; Vat. 66, f. 205, n. 3771.

369. *1317, 22 juin.*

Goberto dicto Dech confertur canonicatus secularis ecclesie B. Marie Tongrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie de Melbodio, et in B. Marie Magdalene de Ivodio ac S. Johannis Valenchenensis ecclesiis, Cameracensis diocesis, capellanias obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

In e. m. preposito Senogiensis et decano S. Germani Montensis, Cameracensis diocesis, ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 259v : Vat. 66, f. 205, n. 3772.

370. *1317, 22 juin.*

Johanni de Marneffia confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Senogiensi, Cameracensis diocesis, preposituram, et in S. Johannis Trajectensis ecclesiis, canonicatum et prebendam obtinet, ac in ecclesia B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum receptus est.

Tue merita...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno I.

In e. m. abbati secularis Eykensis et decano S. Germani Montensis, Cameracensis et Leodiensis diocesum, ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 83 ; Vat. 66, f. 214, n. 3805.

371. *1317, 22 juin.*

Willelmo de Trajecto supra Mosam confertur canonicatus secularis ecclesie S. Rumoldi Machliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in B. Marie Trajectensis et S. Gaugerici Valenchenensis, Cameracensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno I.

In e. m. preposito Senogiensis et decano S. Germani Montensis, Cameracensis diocesis, ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 84 ; Vat. 66, f. 214v, n. 3806.

372. *1317, 22 juin.*

Margarete de Annonia, relicte quondam Roberti, comitis Attrebatensis, indulgetur ut Petrus de Maricolis, Jacobus de Melbodio et Gobertus dictus Dech, clerici sui domestici et familiares, fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeant.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno I.

In e. m. Viconiensis et de Bona Spe ac S. Humberti Maricolensis monasteriorum abbatibus, Cameracensis et Attrebatensis diocesum.

Reg. Av. 7, f. 85v ; Vat. 66, f. 215, n. 3807.

373-377. *1317, 22 juin.*

Margarete de Hanonia, relicte quondam Roberti, comitis Atrebatensis vidue, indulgetur ut sorores religiose ordinum diversorum quibus esus carnium interdicitur, dum ad mensam dicte Margarete accedunt, possint vesci carnibus, proviso quod ejusdem Margarete confessor eisdem hanc licentiam elargiatur.

Sicut ex parte...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno I.

Reg. Av. 7, f. 219 ; Vat. 66, f. 223v, n. 3845 a.

374. — Eidem Margarete conceditur altare portatile.
Desideriis tuis...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 7, f. 219v ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 d.

375. — Eidem Margarete indulgetur ut per sacerdotem idoneum, submissa voce et non pulsatis campanis ac januis clausis, divina officia celebrari facere in locis interdicto ecclesiastico suppositis valeat.
Devotionis tue...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 7, f. 219v : Vat. 66, f. 224, n. 3845 e.

376. — Eidem Margarete indulgetur ut monasteria monialium inclusarum de consensu abbatissarum ingredi valeat.
Devotionis tue...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 7, f. 219v ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 f.

377. — Eidem Margarete indulgetur ut, quotiescumque verbum Dei in ejus presentia predicatur, ipsi et omnibus audientibus quadraginta dies indulgentie relaxentur.
Eximie devotionis...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 7, f. 220 ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 h.

378-382. *1317, 22 juin.*

Johanne de Valesio, comitisse Hanonie, indulgetur ut sorores religiose ordinum diversorum quibus esus carnium interdicitur, dum ad mensam ejus accedunt, carnibus vesci valeant, proviso quod confessor ejusdem Johanne eis hanc licentiam elargiatur.
Sicut ex parte...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 7, f. 219v ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 b.

379. — Eidem Johanne indulgetur altare portatile.
Desideriis tuis...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 7, f. 219v : Vat. 66, f. 224, n. 3845 c.

380. — Eidem Johanne indulgetur ut per sacerdotem idoneum, submissa voce et non pulsatis campanis ac januis clausis, divina officia celebrari facere in locis interdicto ecclesiastico suppositis valeat.

Devotionis tue...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.
Reg. Av. 7, f. 219v ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 e.

381.— Eidem Johanne indulgetur ut monasteria monialium inclusarum de consensu abbatissarum ingredi valeat.
Devotionis tue...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.
Reg. Av. 7, f. 220 ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 g.

382. — Eidem Johanne indulgetur ut, quotiescumque verbum Dei in ejus presentia predicatur, ipsi et omnibus audientibus quadraginta dies indulgentie relaxentur.
Eximie devotionis...
Dat. Avin. 10 kal. julii anno 1.
Reg. Av. 7, f. 220 ; Vat. 66, f. 224, n. 3845 i.

383. *1317, 27 juin.*

Magistro Stephano de Vidalhaco conferuntur canonicatus et prebenda ac decanatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum Johannis Oste, non obstante quod in ecclesia Salernitana canonicatum et prebendam, et de Promilhanis et S. Sixti de Nuceria ac S. Salvatoris et S. Angeli de Castro Leonis ecclesias, sine cura, Caturcensis et Salernitane diocesum, obtinet.
Litterarum scientia...
Dat. Avin. 5 kal. julii anno 1.
In e. m. archidiacono Dunensi, Carnotensis, et Bernardo de Montelanardo, Tornacensis, ac Aymerico de Cregollo, Colimbriensis ecclesiarum canonicis.
Reg. Av. 7, f. 54v ; Vat. 66, f. 134, n. 3513.

384. *1317, 27 juin.*

Augerio de Pelagrua, nepoti Arnaldi, S. Marie in Porticu diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, vacantes per resignationem Raymundi de Granholio, per Vitalem de Ape, procuratorem ejusdem Raymundi, factam.
Tui nobilitas...
Dat. Avin. 5 kal. julii anno 1.
In e. m. decano Barchinonensis et archidiacono Silviniaci, Claromontensis, ac magistro Berengario Moynardi, canonico Narbonensis ecclesiarum.
Reg. Av. 7, f. 106 ; Vat. 66, f. 164v, n. 3612.

385. *1317, 27 juin.*

Magistris Petro Durandi, capellano pape, canonico Ebredunensi, et Bernardo de Montevalrano, rectori ecclesie B. Marie de Verdano, Tholosane diocesis, apostolice Sedis nuntiis, conceditur facultas absolvendi omnes in Maguntina, Coloniensi et Treverensi provinciis, a censuris ecclesiasticis in eos latis, pro eo quod in statutis terminis fructus primi anni beneficiorum vacantium Camere apostolice reservatos non solverint.

Cum nos de...

Dat. Avin. 5 kal. julii anno 1.

Reg. Av. 2, f. 71v ; Vat. 63, f. 412v, cur. n. 389.

386. *1317, 2 juillet.*

Arnaldo de Via, S. Eustachii diacono cardinali, conferuntur canonicatus et prebenda ac archidiaconatus Bruxellensis in ecclesia Cameracensi quos, cum vacarent per obitum magistri Jacobi de Buccamatiis, Sedis apostolice notarii, et per consecrationem Guillelmi, episcopi Trecensis, qui in illis se jus habere dicebat, papa contulerat Jacobo, SS. Johannis et Pauli presbitero cardinali [1], qui priusquam littere hujusmodi collationis publicate fuissent in dicta Cameracensi ecclesia, apud Sedem apostolicam decessit.

Exposcit tuorum...

Dat. Avin. 6 non. julii anno 1.

In e. m. Magalonensis et de Bellomonte, Ruthenensis diocesis, prepositis ac magistro Petro de Cabasaco, canonico Convenarum ecclesiarum.

Reg. Av. 2, f. 134 ; Vat. 63, f. 366, cur. n. 144.

387. *1317, 3 juillet.*

Francisco, nato quondam Thomasutii de Saxoferrato, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, non obstante quod plebanatum plebis S. Marie de Cippeto, Nucerine diocesis, et canonicatum ac prebendam ecclesie Spoletane obtinet.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 5 non. julii anno 1.

In e. m. decano S. Dionisii Leodiensis et preposito Maguntine ac cantori Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 168; Vat. 66, f. 151v, n. 3581.

---

1. Voy. n. 271.

388. *[1317, 3 juillet].*

Archiepiscopo Remensi ac Aurelianensi et Tornacensi episcopis mandatur quatenus, instante Philippo, rege Francie, loca in suis civitatibus a fratribus de Penitentia Jesu Christi, alias dictis de Saccis, totaliter derelicta, concedant fratribus Heremitis ordinis S. Augustini, qui in dictis civitatibus non habent mansiones proprias.

« Ex parte carissimi in Christo filii nostri Philippi [1], Francie et Navarre regis illustris... eisdem fratribus concedatis, constitutione felicis recordationis Bonifacii pape VIII, predecessoris nostri, super locis a religiosis ordinum mendicantium sine licentia Sedis apostolice de novo non recipiendis edita non obstante. Datum ut supra [5 non. julii anno I]. »

Reg. Av. 6, f. 658v; Vat. 66, f. 119v, n. 3454. — Miraeus, *Donationes belgicae*, p. 567. — Miraeus et Foppens, *Opera diplomatica*, t. I, p. 597. — Cousin, *Histoire de Tournai*, liv. IV, p. 111.

389. *1317, 7 juillet.*

Magistro Andree de Dussiaco confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in S. Quintini in Viromandia, Noviomensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Dudum ob tue...

Dat. Avin. non. julii anno I.

In e. m. abbati monasterii de S. Bertino et preposito S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, ac Johanni de Pratis, canonico Noviomensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 12 ; Vat. 66, f. 180, n. 3673.

390. *1317, 16 juillet.*

Guillelmo, S. Nicolai in Carcere Tulliano diacono cardinali, conceditur facultas agendi permutationem canonicatuum Nicolini de Canali, Pergamensis, et Jacobini de Canali, Parmensis, nepotum suorum, et Rolandi de Cornazano, Morinensis ecclesiarum canonicorum, et conferendi canonicatum et prebendam Morinensis Nicolino, canonicatum et prebendam Pergamensis Jacobino, et canonicatum et prebendam Parmensis ecclesiarum Rolando supradictis, non obstante quod dictus Nicolinus in S. Martini Turonensis prepositura expectat et in eadem S. Martini et S. Petri de Glarola, Vercellensis diocesis, canonicatus et prebendas dictusque Jacobinus canonicatum seu beneficium simplex in S. Johannis

---

1. Et non *Johannis*, comme il est imprimé dans les ouvrages cités, où manque ce qui suit le mot *concedatis*.

in Cunisio, Pergamensis diocesis, ac Rolandus canonicatum et prebendam in Cameracensi ecclesiis obtinent.

Cum sicut accepimus...

Dat. Avin. 17 kal. augusti anno 1.

Reg. Av. 7, f. 23 ; Vat. 66, f. 149 v, n. 3574.

391. *1317, 18 juillet.*

Magistro Petro Fabri confertur medietas decime de Savigneyo in territorio Belnensi, Eduensis diocesis, consistens tam in vino quam in denariis, quam medietatem quondam magister Petrus de Segneyo, decanus ecclesie Eduensis, Sedis apostolice capellanus, ab abbate monasterii Arremarensis, O. S. B., Trecensis diocesis, in beneficium obtinebat, non obstante quod jamdictus Petrus in Belvacensi ac in majori Petragoricensi et S. Frontonis Petragoricensis ac S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, canonicatus et prebendas, ac in eisdem majori Petragoricensi scolastriam et S. Walburgis preposituram obtinet, et quod in prefata Belvacensi dignitatem seu personatum vel officium, necnon in Pictavensi ac Massiliensi ecclesiis, in quibus in canonicum est receptus, prebendam expectat.

Dum attente...

Dat. Avin. 15 kal. augusti anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi et decano ecclesie Belnensis, Eduensis diocesis, ac Gaufrido de Barreto, canonico Eduensi.

Reg. Av. 7, f. [XI] ; Vat. 66, f. 117v, n. 3444.

392. *1317, 22 juillet.*

Stephano de filiis Stephani, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, non obstante quod in Compostellana, Elborensi et Ovetensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Sicut relatione...

Dat. Avin. 11 kal. augusti anno 1.

In e. m. Andree, electo Interamnensi, et abbati monasterii S. Genovefe ac Anibaldo de Ceccano, canonico Parisiensis ecclesie.

Reg. Av. 7, f. 18v ; Vat. 66, f. 143v, n. 3551.

393. *1317, 29 juillet.*

Petro Balcardi confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 kal. augusti anno 1.

In e. m. magistro Leonardo de Guarcino, thesaurario Lingonensis, pape notario, et decano ac scolastico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 186v; Vat. 66, f. 187v, n. 3699.

394-395. *1317, 29 juillet.*

Magistro Johanni Balcardi confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie Brugensis scolastriam, et in eadem ac in S. Piati Sicliniensis ac Andanensi ecclesiis, Tornacensis et Leodiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet, et ei eodem die de canonicatu ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende provisum est.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 kal. augusti anno 1.

In e. m. magistro Leonardo de Guarcino, thesaurario Lingonensis, pape notario, et decano ac scolastico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 187; Vat. 66, f. 188, n. 3700.

395.— Eidem magistro Johanni Balcardi confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 4 kal. augusti anno 1.

In e. m. *ut supra, n. 394.*

Reg. Av. 7, f. 121; Vat. 66, f. 192, n. 3714.

396. *1317, 29 juillet.*

Roberto, comiti Flandrie, scribitur de quibusdam petitionibus non concessis, ratione discordie cum rege Francie.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Litteras tuas per dilectos filios .. abbatem monasterii de Dunis, Cisterciensis ordinis, et alios collegas ipsius, nuntios tuos, exhibitores illarum [a], nobis noviter presentatas, benigno affectu suscepimus, et que dicti nuntii pro parte tua nobis exponere curaverunt [b] intelleximus diligenter. Sane, fili, petitionibus tuis, nobis per nuntios eosdem oblatis, assensum decenter accomodare nequivimus, cum earum alique sine alterius injuria exaudiri nequiverint [c], et earum [d] reliquas admitti vetuerit earum pro quibus fiebant inhabilitas personarum, que capaces gratiarum existere, quantum est de presenti, non possunt. Porro dum tempus acceptabile diesque salutis advenerit, cum, illo [e], cujus pax exsuperat omnem sensum, tuum et tuorum

a. earum *reg. 109 et 110.* — *b.* voluerunt *reg. 109 et 110.* — *c.* nequiverant *reg. 110.* — *d.* eorum *reg. 110;* alique — earum *manque reg. 109.* — *e.* ille *reg. 110.*

corda tangente Flandrensium, desiderata concordia inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, ac te et tuos fuerit, ut cupimus, solido munimine roborata, cum per id demum de inhabilibus et non capacibus facti fuerint habiles et capaces, in petitis et aliis disponimus exuberanter tuis votis annuere et in quibus cum Deo poterimus, nos tibi et tuis favorabiles exhibere. Fac itaque ut petitiones tuas hujusmodi omissas [a] non extimare valeas, sed admissas, cum, si [b] per te non steterit, eas in gratiosum et gratum tibi, premissi oportunitate temporis ingruente, producere disponamus effectum. Dat. Avin. 4 kal. augusti anno I [c]. »

Original aux Archives de l'État à Gand, chartes des comtes de Flandre, n. 1328. — Reg. Vat. 109, f. 81v, n. 348 : Vat. 110, pars I, f. 74v, n. 260. — de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandrie*, t. II (1889), p. 296, n. 315 (texte). — Coulon, n. 331 (texte).

397. [*1317, 29 juillet*].

Roberto, filio comitis Flandrie, respondetur de dispensatione non concessa, ratione discordie cum rege Francie.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, nato dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie. Litteras tuas per dilectos filios [d].. abbatem monasterii de Dunis, Cisterciensis ordinis, et alios collegas ipsius nobis noviter presentatas benigno affectu suscepimus, et que dicti college pro parte tua nobis exponere voluerunt intelleximus diligenter. Sane, fili, cum omnia tempus habere noscantur et in petendo ac indulgendo debet conditio temporis prudenter adverti, propter quod nobilitas tua ferre moleste non debet, si expeditionem dispensationis tuo nomine per collegas eosdem a nobis oportune et importune petite suspendimus, suo tempore concedendam. Tuum igitur erit procurare congruentiam temporis, que quidem aderit, si eo, cujus in pace factus est locus, genitoris tui, tuum et aliorum etiam corda tangente Flandrensium, desideratam toti mundo concordiam inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, ac genitorem tuum, te et Flandrenses eosdem pro certo sciverimus solido munimine roboratam. Tunc etenim, nedum in concessione dispensationis ipsius disponimus tuis votis annuere, quin etiam in aliis, quantum cum Deo poterimus, nos tibi et tuis favorabiles exhibere. Procura ergo solerter et promove confirmationem pacis hujusmodi et extunc mitte pro expeditione dispensationis hujusmodi cum fiducia tam eam quam alia que honeste petieris [e] obtinendi. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 82, n. 349 : Vat. 110, pars. I, f. 74v, n. 261. — Coulon, n. 332 (texte).

a. commissas *reg. 109.* — *b.* si cum *reg. 109.* — *c.* anno I *seulement dans l'original.* — *d.* dilectum filium *reg. 110.* — *e.* poteritis *reg. 109.*

398. *1317, 30 juillet.*

Magistro Petro de Castello conferuntur decanatus, canonicatus et prebenda ecclesie Eykensis, Leodiensis diocesis, vacantes per obitum Henrici de Anys, apud Sedem apostolicam nuper defuncti, consideratione Guillelmi, S. Ciriaci in Termis presbiteri cardinalis, non obstante quod canonicatum ecclesie Florentine sub expectatione prebende, et nonnulla beneficia, sine cura, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 kal. augusti anno 1.

In e. m. Coloniensis et Massiliensis ecclesiarum prepositis ac archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi.

Reg. Av. 7, fol. [111]; Vat. 66, f. 127v, n. 3487.

399. *1317, 1 août.*

Magistro Petro Fabri, pape notario, conferuntur motu proprio canonicatus et prebenda ecclesie Parisiensis, vacantes per obitum Hugonis de Langusiello, Sedis apostolice capellani, non obstante quod in... S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, canonicatum et prebendam ac preposituram obtinet [1].

Personam tuam...

Dat. Avin. kal. augusti anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi ac S. Germani Autissiodorensis Parisiensis et S. Marcelli juxta Parisius ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 6, f. 679v; Vat. 66, f. 112, n. 3426.

400. *1317, 1 août.*

Arnaldo, S. Eustachii diacono cardinali, indulgetur ut ecclesias et alia loca ecclesiastica archidiaconatus sui Bruxellensis in ecclesia Cameracensi per alium visitare possit.

Quanto Romanam...

Dat. ut supra [Avin. kal. augusti anno 1].

In e. m. episcopo Lemovicensi et preposito Mimatensi ac archidiacono Vivariensi.

Reg. Av. 2, f. 173v; Vat. 63, f. 399v, cur. n. 329.

401. *1317, 12 août.*

Guidoni Fabri conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Johannis Leodiensis, vacantes per obitum Andree de Aneyaco, nuper apud Sedem apostolicam defuncti.

---

1. Cf. n. 391.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 id. augusti anno 1.

In e. m. abbati secularis Eykensis, Leodiensis diocesis, et archidiacono Dunensi, Carnotensis, ac scolastico S. Pauli Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7. f. 174 : Vat. 66, f. 154, n. 3590.

402. *1317, 12 août.*

Johanni dicto Odart confertur perpetua capellania ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis (28 lib. tur. parv.), vacans per obitum Nicolai de Rinths, dicti de Tornaco, apud Sedem apostolicam tempore Clementis pape V defuncti, non obstante quod beneficium ecclesiasticum ad collationem decani et capituli predicte ecclesie S. Donatiani Brugensis expectat.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 id. augusti anno 1.

In e. m. abbati monasterii S. Andree juxta Brugis et preposito S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ac thesaurario Lingonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7. f. 265v : Vat. 66, f. 235v. n. 3890.

403. *1317, 13 août.*

Magistro Petro de Pratis, pape capellano, conferuntur motu proprio canonicatus et prepositura ecclesie Claromontensis, vacantes per obitum magistri Rollandi Grossi, Sedis apostolice capellani, in Montepessulano, Magalonensis diocesis, defuncti, et in quibus magister Guillelmus de Turre, pape notarius, nuper apud Sedem apostolicam defunctus, jus habere dicebatur, non obstante quod parrochialem de Calviaco et ruralem S. Christophori ecclesias, Tholosane et Narbonensis diocesum, et in Xanctonensi canonicatum et prebendam obtinet, et in Tornacensi ecclesiis in canonicum est receptus sub expectatione dignitatis seu personatus vel officii ; ecclesiam autem de Calviaco dimittere tenebitur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. id. augusti anno 1.

In e. m. archidiacono Dunensi, Carnotensis, et Geraldo de Croso ac Geraldo de Lalo, Claromontensis canonicis ecclesiarum, capellanis pape.

Reg. Av. 7. f. 334 : Vat. 66, f. 243. n. 3916.

404. *1317, 15 août.*

Franconi de Yvia confertur canonicatus ecclesie S. Foyllani Fossensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Peys, dicte diocesis, obtinet, quam tenebitur dimittere.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 18 kal. septembris anno 1.

In e. m. episcopo Regensi et decano S. Albani Namurcensis ac scolastico S. Pauli Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 190 ; Vat. 66, f. 189, n. 3703.

405. *1317, 15 août.*

Johanni de Lobiis, capellano et familiari Caroli, ducis Calabrie, confertur canonicatus ecclesie S. Gorgonii Hugardensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod quartam partem rectorie ecclesie B. Marie Annunciate Ravellensis, que per quatuor consuetur gubernari rectores, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 18 kal. septembris anno 1.

In e. m. episcopo Regensi et S. Petri Lovaniensis et S. Petri Aycuriensis, Leodiensis diocesis, decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 327v : Vat. 66, f. 235v, n. 3891.

406. *1317, 15 août.*

Luce, nato nobilis viri Johannis Christiani de Trebis et consanguineo bone memorie Francisci, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus ac prebenda et custodia ecclesie Namurcensis, Leodiensis diocesis, vacantes per consecrationem Blasii, episcopi Fundani, non obstante quod ecclesias S. Salvatoris, de Costa, de S. Georgio et S. Martini de Casale Gayani et S. Petri de Formo, Salernitane diocesis, sine cura, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 18 kal. septembris anno 1.

In e. m. Francisco Gaytano, thesaurario Eboracensis, et Theobaldo Bernazonis ac Philippo de Asisio, canonicis Anagnine ecclesiarum.

Reg. Av. 7, f. 362v ; Vat. 66, f. 273v, n. 4031.

407. *1317, 17 août.*

Petro Deodati Infantis de Urbe confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Macliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie S. Nicolai in Carcere Tulliano de Urbe obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 16 kal. septembris anno 1.

In e. m. episcopo Atrebatensi et Leonardo de Guarcino, thesaurario Lingonensi, pape notario, ac abbati monasterii S. Pauli de Urbe.

Reg. Av. 7, f. 168v : Vat. 66, f. 152v, n. 3582.

408. [*1317*], *26 août.*

Philippo, regi Francie, scribitur ut omnem securitatem oportunam ad pacem cum Flandrensibus reformandam offerat ipsique proponitur ut procuratores ejus et comitis Flandrie de pace ipsa tractaturi in presentia pape conveniant.

«Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Ex litteris venerabilis fratris nostri R[aynaudi], Bituricensis archiepiscopi, et dilecti filii fratris B[erengarii] de Landora, magistri ordinis fratrum Predicatorum, electi Compostellani, nuntiorum nostrorum, nobis noviter presentatis accepimus qualiter in Flandria cum comite et comunitatibus aliquibus Flandrie habuerant super pace inter te et illos solidanda colloquium et qualiter reportaverant ab eisdem exinde responsum et quod etiam in octavis festi Assumptionis beate Virginis cum procuratoribus ipsorum comitis et comunitatum debuerunt ipsi nuntii Parisius coram presentia regia super hoc convenire. Sane, fili carissime, ut pronior ad pacem efficiaris hujusmodi, te prudenter advertere cupimus presentis malitiam temporis, in quo nedum ab hostibus atque rebellibus tibi tuoque pacifico statui gravis difficultas ingeritur, quin etiam a multis, qui tibi contra quoslibet discolos [a] deberent unanimitate votorum assistere, materia scandali pernitiose parari videtur, qui equidem ab inceptis vix retrahi poterunt, quamdiu hiis involutum turbinibus te videbunt, et qui, dum immunis a guerrarum fueris strepitu, tibi, ut verisimiliter est sperandum, obedire cogentur in auris auditu [b]. Illud quoque te pie optamus attendere quam videlicet Deo gratum quamque accedat acceptum, discriminibus animarum, periculis corporum et lapsibus facultatum que, proh dolor, hucusque produxit Flandrensis guerre commotio et que ipsius continuatio periculose minatur, per consolidationem predictam [c] finem imponere ac ecclesiarum et personarum ecclesiasticarum gravaminibus, que in juribus, libertatibus et bonis earum in illis illata sibi sunt partibus et inferuntur assidue, utiliter obviare, que nimirum Christus Dominus, verus sponsus Ecclesie, diu dissimulare non poterit, quin in eos sue severitatem ultionis exerceat, quos per impedimentum dicte pacis causam seu occasionem premissis prebere videbit. Set et hoc, quesumus, frequenter in mente revolvas, quod tu qui laudabilis devotionis inflamatus affectu te ad crucifixi devovisti servitium et ad ultramarinum passagium te et tua disponis impendere, ad id te parare non poteris, guerra predicta durante, nosque qui negotium ipsum cordi non mediocriter gerimus et qui de illius prosecutione tractare tecum principaliter habemus, ut nosti, propter quod jam per annum anxii expectavimus tue inde beneplacitum

a. discolas *reg.* — b. audita *reg.* — c. predicte *reg.*

voluntatis et adhuc anxie expectationis tedio fatigamur, illud nobis reserari celeriter avide postulantes [a], si, quod absit, pacem ipsam impediri contingeret, aut haberemus circa negotium ipsum, quod utique faceremus inviti, aliam viam assumere aut, quod fieri non posset absque intolerabili Terre Sancte dispendio, oblocutione vulgari et, que magis verenda est, divine majestatis offensa, abilitatem tuam diutius expectare. Si hec, dilectissime fili, sedula meditatione consideres, si ea maturo libres examine, nequaquam ambigimus quin complacere satagens Deo pacis, ad complenda omnia que ad observationem solidam prolocute concordie facient, te flexibilem prebeas omnemque securitatem ad id oportunam, quam absque regalis decentie lesione forte poteris, offeras atque prestes. Ad quod nos, ut tue saluti provideas, ut emulorum perversis conatibus, dispendiis atque periculis predictis occurras, ut ad assumptionem dicti passagii abiliter intendere valeas, ut denique nos et Terram predictam auxilium tuum singulariter expectantem de illius impensione desperare non cogas, circumspectionem regiam sano salubrique consilio, paternis affectibus et omni quo possumus studio invitamus. Et si forte non desint consiliarii qui tibi placentia plus quam utilia suadere studentes, circa prestationem securitatis hujusmodi vel aliqua de premissis tibi contrarium suggerant, non eis faciliter annuas, sed perspicaciter discute quo spiritu quove instinctu moventur et quale remedium, si pacis solidatio ex securitatis prestande deffectu remaneat, predictis dispendiis atque periculis scient et poterunt adhibere. Sunt etenim nonnulli querentes in dominorum suorum turbatione quietem, qui eis frequenter consulunt que periculosa pariter et dampnòsa noverunt, sperantes ipsis dominis involutis cariores in adversitatibus effici et desiderantes copiosius in mare turbato piscari. Talibus ergo ne acquiescas, fili mi, quin immo rebellibus tuis et hostibus sic exuberanter quicquid justum quicquidve tolerabile tibi decenter extiterit offeras, quod et Deo et mundo ac nobis et apostolice Sedi inde commendandus occurras, per quod et illi de sua possint merito duritia conqueri, si, te offerente quo debes, divinam, nostram, Sedis ejusdem ac tuam indignationem contra se acriter senserint provocari. Nos enim et Sedes predicta, tibi in tuis et regni tui juribus ex tunc viriliter astituri, quicquid justum equumve viderimus contra rebelles ipsos et hostes ac impeditores dicti passagii usque ad ultimum de potentia procul dubio faciemus. Et ecce super hiis procuratoribus comitis et communitatum Flandrie predictorum efficaciter scribimus (1) et nichilo-

a. postulante *reg.*

1. Voy. n[os] 411 et 412.

minus dilectis filiis nobilibus viris Valesii et Marchie comitibus necnon duci Burgundie, ut ad te in hiis et aliis jura sanguinis et debitum fidelitatis observent affectuosa repetitione, per alias nostras litteras (1) suademus. Tu vero, fili, sicut [a] alias sepius paterne tibi suggessisse meminimus, comitem et ducem eosdem quantum decenter poteris ad tuam benivolentiam attrahas et de contingentibus nil omittens, residuum dispositioni divine committas. Si vero, quod Deus avertat [b], non possit [c] ad votum inter te et Flamingos eosdem prolocuta concordia perfici, nos indubiam spem habentes quod, Domino faciente, in nostra promptius atque solidius poterit consummari et firmari presentia et inter te et comites antedictos optande unanimitatis reconsiliatio facilius procurari, ecce, licet variis et arduis simus occupati negotiis, illa tamen postponere et premissis sumus vacare parati, si tu et illi locum aliquem regni tui vicinum nobis captabitis, ubi prompti [d] convenire curetis, et nos libenter illi appropinquabimus et nunc verbo, nunc litteris, nunc internuntiis faciemus quicquid poterimus in premissis. Ceterum prefatis nuntiis nostris non omittimus scribere (2) que circa premissa vidimus expedire, quos, quamdiu eos tibi et agendis tuis utiles aut necessarios videris, ad nutum tuum in illis remanere partibus volumus, alioquin ad eum qui se misit eos indilate redire. Dat. 7 kal. septembris (3). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 27v, n. 86. — Coulon, n. 364 (texte).

409. *[1317, 26 août]*.

Carolo, comiti Valesii, mandatur quatenus regem Francie, nepotem suum, nullatenus deserat, sed eidem assistat, maxime circa perfectionem concordie cum Flandrensibus jam tractate, que sicut a multis conjicitur, ex efficaci promotione sua celerem et votivum exitum habere speratur.

Silere, fili,...

Dat. ut supra.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 28v, n. 87. — Coulon, n. 365 (texte).

410. *[1317, 26 août]*.

Carolo, comiti Marchie, scribitur ne Philippum, regem Francie, germanum suum, deserat, dum de perfectione pacis Flandrie et reconciliatione cum duce Burgundie agitur.

Continere, fili,...

Dat. ut supra.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 29, n. 88. — Coulon, n. 366 (texte).

a. sic et *reg.* — *b.* advertat *reg.* — *c.* possis *reg.* — *d.* perpeti *reg.*

1. Voy. nos 409 et 410. — 2. Voy. no 414. — 3. Pour la date, voy. no 312, note 1.

411. *[1317], 26 août.*

Procuratoribus Roberti, comitis Flandrie, scribitur quatenus eumdem comitem inducant ut nihil difficile petat circa securitatem quam pro pacis observatione a rege Francie prestari vult.

« Dilectis filiis procuratoribus seu nuntiis dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie. Sperantes in dilecto filio nobili viro Roberto, comite Flandrie, pacis filium invenire, ut super eum pax admodum desideranda quiesceret, per apostolicas sibi litteras (1) paterne suggessimus et per venerabilem fratrem nostrum R[aynaudum], Bituricensem archiepiscopum, ac dilectum filium fratrem Berengarium de Landorra, magistrum ordinis fratrum Predicatorum, electum Compostellanum, apostolice Sedis nuntios, fecimus efficaciter suaderi ut nunc saltem in vite vespera constitutus, in conspectu Domini rectificans vias suas, ad fidelitatem et obedientiam carissimi in Christo filii nostri Philippi, regis Francie et Navarre illustris, rediret ultroneus et ad perfectionem tractate jamdudum concordie suum inclinaret animum et, opere prosequente, laudabiliter coaptaret. Licet autem, sicut ex nuntiorum ipsorum insinuatione fideli nuper accepimus, comes ipse, ut asserit, ad prosecutionem et perfectionem dicte concordie libenter velit intendere et propterea vos ad presentiam regiam providerit destinare, in petitione tamen securitatis quam pro pacis observatione a rege vult prestari predicto, fines, ut dicitur, modestie non observat, dum ea recusat contentus existere que pluribus videtur ex ratione debere sufficere, sed eam ad quam regalem facile non esset excellentiam inclinari, nititur postulare. Porro nescimus que causa ipsum movere rationabiliter debeat ad petitionem hujusmodi et forte non desunt qui verisimili conjectura presumunt quod, dum in hoc comes ipse difficultati prestationis innititur, occasionem pacem impediendi predictam querere censeatur. Quamvis enim pridem dum rex ipse solo regentis fungebatur officio, tolerabile fuerit petitioni grandis securitatis insistere, ne rex fortasse futurus dictam nollet concordiam observare, ex quo tamen dictus rex ad regni solium, Deo volente, pervenit, ridiculum reputatur a multis difficilem securitatis prestationem expetere, cum non videatur restare suspicio quin tam ipse, prestita securitate quam offert, quam ejus etiam posteri pacem observent inconcusse predictam. Quia igitur si comes ipse sedula meditatione consideret quot et quanta animarum pericula, quas strages corporum et que induxerit dispendia facultatum Flandrensis guerre commotio et que ipsius continuatio graviora minatur, nedum sibi suisque Flandrensibus, quin etiam multis aliis proximis et remotis, si prudenter advertat quam periculosum sit etiam quibusque potentibus statum proprium guerrarum

1. Voy. nos 322 et 323.

eventibus incertis exponere, si gratanti animo contempletur quam misericorditer erga ipsum omnipotens Dominus egerit, eum ab instantibus eruendo periculis et a periculosis insidiis liberando, si consideranter attendat quantum ipsi Deo implacidum nobisque ac apostolice Sedi esse possit infestum propter guerram hujusmodi pia negotia impediri et specialiter subsidium Terre Sancte, quod equidem cordi non mediocriter gerimus et quod rex ipse promovere disponit, a predicte guerre turbinibus expeditus, non sic eum credimus rationis abjurasse consilium, quin immensa Dei beneficia recognoscens et ejus indignationem abhorrens, suum ad ea que pacis sunt efficaciter preparet animum, inclinet affectum circa perfectionem et conservationem dicte concordie que, Deo auctore, bona non facile numeranda producet, promptis intenturus affectibus et prestatione securitatis sufficientis, prout expedit, contentandus. Prudentiam vestram monemus, rogamus et hortamur attente in remissionem vobis peccaminum injungentes quatenus premissa profunde pensare et eidem comiti, ut ea maturo libret examine, suadere curantes et vos, tanquam angeli pacis et veri concordie zelatores, quicquid boni circa perfectionem memorate concordie operari poteritis, inepta qualibet difficultate remota, studeatis diligenter et fideliter exequi, et nichilominus ut idem comes simile faciat nihilque difficile petat circa securitatem eandem per quod sibi mundus pacis impedimentum imponat, solicitis studiis laboretis. Et si forsan in hiis aliquid incidat quod communi consensu nequeat expediri, nos circa reformationem illius et alia quelibet tam salubri oportuna negotio, parati erimus voluntarios labores assumere, quantumlibet simus variis et arduis negotiis occupati. Ceterum, si post tot nostra salubria monita, comes ipse, quod absit, securitatem in viis difficilem expetens, in sua pertinacia et rebellione perstiterit, ipsum tenere indubie volumus quod nos ejus malitiam ferre ulterius non valentes nec volentes mundi statum ex ejus rebellione diutius concuti et precipue ultramarinum impediri passagium vel differri, non intendentes etiam amplius dissimulare contemptum sententiarum apostolice Sedis atque processuum et id quod in irreverentiam et divinam et clavium, in terris ecclesiastico interdicto suppositis facit idem comes, ut dicitur, quantum in eo est, prophanari divina et quod bona ecclesiastica diripit, dilapidat et consumit, contra ipsum et Flamingos, eorum exigente duritia, licet dolentes et inviti, cum non filiorum excessus, set innocentia nos delectet, in quantum rationabile equumve viderimus, assistente nobis divina potentia, rigide procedemus. Dat. 7 kal. septembris. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 34v, n. 105. — Coulon, n. 367 (texte).

412. [*1317, 26 août*].

Procuratoribus seu nuntiis communitatum villarum totius comitatus Flandrie scribitur in eundem modum, mutatis mutandis, ut scabinos, bur-

genses, incolas et communitates Flandrie ad eandem pacem inducant.
Sperantes in dilectis...
Dat. ut supra.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 35. n. 106. — Coulon. n. 368.

413. *[1317], 26 août.*

Ludovico, comiti Ebroicensi, qui Philippi, regis Francie, nepotis sui, et regni negotia direxerat, gratias agit eumque hortatur quatinus non permittat quod ex defectu sufficientis securitatis prestande Flamingis de pacis observatione, pacis ipsius consummatio impediatur aliquatenus vel tardetur.

Tibi, fili, sicut...
Dat. 7 kal. septembris.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 52v, n. 172. — Coulon. n. 369 (extrait).

414. *[1317], 27 août.*

Nuntii apostolici de hiis que de pace Flandrie rescripserunt commendantur et de tenore quarumdam litterarum Philippo, regi Francie, et nonnullis aliis directarum certiores fiunt eisque quid agere debeant notificatur.

« Venerabili fratri Raynaldo, archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landorra, magistro ordinis fratrum Predicatorum, electo Compostellano, apostolice Sedis nuntiis. Ex litteris vestris, quas leti suscepimus, nobis innotuit qualiter in Flandria cum comite et comunitatibus aliquibus Flandrie habuistis super pace inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, et Flandrenses ipsos solidanda, colloquium et quale reportastis ab eisdem exinde responsum et quomodo etiam in octavis festi Assumptionis beate Virginis cum procuratoribus ipsorum comitis et comunitatum debuistis Parisius coram presentia regia super hoc convenire. Alia etiam que in litteris continebantur eisdem intelleximus diligenter, vestris utique compatientes humanis laboribus vestreque solicitudinis ac diligentie studium in commissis vobis agendis fideliter et prudenter adhibitum multipliciter in Domino commendantes. Sane ut rex et comes ac comunitates predicti proniores efficiantur ad pacem, tam ipsi regi quam procuratoribus comitis et comunitatum predictorum ea per apostolicas litteras scribimus suadendo, que ad inclinandum eos ad pacem eandem expedire putamus. Scribimus etiam dilectis filiis nobilibus viris .. Valesii et .. Marchie comitibus [1] et ..

1. Voy. nos 409 et 410.

duci Burgundie ut ad regem ipsum in hiis et aliis jura sanguinis et debitum fidelitatis observent, et ut de hiis que [a] predictis omnibus scribimus informationem plenariam habeatis, transumptum litterarum eorum singulis directarum fecimus presentibus intercludi. Vos igitur suasiones nostras in eodem transumpto contentas perspicaciter attendentes, ad parendum eis veluti salubribus, regem, Flandrenses, procuratores, comites ac ducem predictos, prout quilibet exinde tangetur, juxta datam vobis a Deo prudentiam efficaciter inducatis. Scribimus preterea dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Ebroicensi (1), commendando eum quod, sicut eidem regi astitit in prosperis, sic nec deficiat in adversis, ac suggerendo inter cetera sibi quod, quantum in eo fuerit, non permittat quod ex defectu sufficientis securitatis de pace servanda per regem prestande [b] predictum, dicte pacis bonum impediatur [c] aliquatenus vel tardetur. Tenorem autem hujus littere, quia eum jam summatim expressimus, presentibus non vidimus inserendum. Porro quamdiu dicto regi et agendis ejus utiles aut necessarii esse potueritis [d], volumus ut ad nutum illius in illis partibus remanere curetis, quecumque in agendis eisdem, utinam semper prospera et votiva successerint, nobis sepius rescripturi; alioquin redeatis te, frater archiepiscope, in tua remansurus provincia, te vero, fili electe, ad referendum que acta fuerint, nostram presentiam petiturus. Dat. 6. kal. septembris. »

Reg. Vat. 110, pars I. f. 75, n. 263. — Coulon. n. 372 (texte).

415. *1317, 29 août.*

Simoni de Archiaco confertur decanatus ecclesie Xanctonensis, vacans per obitum Berengarii Regis, capellani pape, non obstante quod in eadem Xanctonensi et Tornacensi ecclesiis canonicatus et prebendas, necnon B. Marie de Laclia et S. Macuti prope Nancras prioratus, sine cura, Xanctonensis diocesis, obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 4 kal. septembris anno 1.

In e. m. Bituricensis et S. Ylarii Pictavensis decanis ac cantori Engolismensis ecclesiarum.

Reg. Av. 7. f. 352v; Vat. 66, f. 257v, n. 3968.

416. *1317, 1 septembre.*

Stephano de Vidalhaco, decano et canonico ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, indulgetur quatenus, dum negotiis pape institerit, fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeat.

a. qui *reg.* — *b.* prestanda *reg.* — *c.* non impediatur *reg.* — *d.* potueris *reg.*

1. Voy. nº 413.

Inducunt nos...

Dat. Avin. kal. septembris anno I.

In e. m. decano Attrebatensis et archidiacono Tornesii, Caturcensis, ac magistro Guillelmo de Brolio, canonico Turonensis ecclesiarum [a].

Reg. Av. 7. f. 406v ; Vat. 66, f. 269, n. 4017.

a. *Ces deux derniers noms ont été corrigés dans le reg. d'Avignon, qui porte:* archidiacono Caturcensi ac scolastico Petragoricensi.

DEUXIÈME ANNÉE.

1317, 5 septembre. — 1318, 4 septembre.

417. *1317, 6 septembre.*

Mileto Hostelario confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Roberti, regis Jerusalem et Sicilie.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 id. septembris anno 2.

In e. m. Petro Fabri, preposito ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, pape notario, et abbati monasterii S. Jacobi ac decano ecclesie S. Dyonisii Leodiensium.

Reg. Av. 8, f. 56v : Vat. 67, f. 15v, n. 56.

418. *1317, 10 septembre.*

Magistro Richardo de Thibutoth, clerico Philippi, regis Francorum, indulgetur ut, preter archidiaconatum quem in ecclesia Abrincensi et parrochialem ecclesiam de Yebleront ac personatum ecclesie de Escauchines [a], sine cura, Rothomagensis et Cameracensis diocesum, necnon canonicatus et prebendas quos in eadam Abrincensi ac in Belvacensi, Constantiensi et Noviomensi ecclesiis obtinet, parrochialem ecclesiam de Kinkesclere, Winctoniensis diocesis, ipsi per regem Anglie collatam, recipere valeat ; supradictum autem archidiaconatum dimittere tenebitur.

Eximie devotionis.

Dat. Avin. 4 id. septembris anno 2.

Reg. Av. 8, f. 29 : Vat. 67, f. 18, n. 65.

419. *1317, 14 septembre.*

Comiti Flandrie mandatur ut ambasciatores communis civitatis Janue habeat commendatos super liberatione quorumdam bonorum in partibus Brugensibus ab ejus officialibus arrestatorum.

« Johannes episcopus servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie, salutem et apostolicam benedictionem. Ut actus tuos in eterni regis beneplacito dirigas, expedit fame tue, congruit

a. Oscauchines *reg. Av. et Vat.*

et saluti, ut hiis que justitiam sapiunt et continent equitatem laudabiliter te conformans, ea que secundum illas corrigenda fuerint, prout ad te pertinuerit, corrigas et reformanda reformes. Oblata siquidem nobis pro parte dilectorum filiorum communis civitatis Janue petitio continebat quod, pretextu cujusdam maleficii per nonnullos ex eorum civibus in tua ditione commissi, multa bona quamplurium suorum concivium aliorum, qui nec ipsius maleficii conscii vel culpabiles quomodolibet extiterunt, sunt per officiales tuos per pignorationum seu represaliarum modum in partibus Brugensibus arrestata in juris injuriam et predictorum innocentium prejudicium et jacturam, super quo pro parte comunis ipsius intercessionis nostre suffragium fuit ad te suppliciter postulatum. Quia igitur pignorationes hujusmodi seu represalie, in quibus alius pro alio pregravatur, tanquam graves legibus et equitati naturali contrarie, civili sunt constitutione prohibite, nobilitatem tuam requirimus et rogamus attente quatinus dilectos filios.. ambaxiatores communis ipsius, exhibitores presentium, tuam propterea presentiam adeuntes, benigne recipias eorumque petitiones tibi super expeditione bonorum arrestatorum occasione predicta ac reprensaliarum revocatione debita porrigendas ob nostram et apostolice Sedis reverentiam ad exauditionis tam juste quam favorabilis gratiam gratanter admittas, ut proinde tibi preter laudis humane preconium benedictionis divine proveniat incrementum. Dat. Avin. 18 kal. octobris pontificatus nostri anno 2. »

Original aux Archives de l'État à Gand, chartes des comtes de Flandre, n. 1332. — Reg. Vat. 109, f. 88, n. 375 (sans indication de l'année).

420. *1317, 16 septembre.*

Riquerio de Stella conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Laudunensis, vacantes per obitum Petri de Eugubio, Camere apostolice clerici et custodis thesauri Romane ecclesie in civitate Assisii, non obstante quod canonicatus et prebendas in S. Gaugerici Cameracensis, de quibus litigat, et Capuana ecclesiis, necnon S. Augustini Capuani et S. Primiani de Alexina, Alexanensis[a] diocesis, ecclesias, sine cura, obtinet (A).

Non obstante quod canonicatus *etc. ut supra usque* de Alexina, sine cura, et S. Petri de Bosco in Artesio, cum cura, Alexanensis[b] et Ambianensis diocesum, ecclesias obtinet (B).

Non obstante quod in S. Gaugerici Cameracensis, Sistaricensi et Capuana ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam S. Petri de Bosco in Artesio, Ambianensis diocesis, et quedam beneficia, sine cura, in regno Sicilie obtinet (C).

Multiplicia tue...

a. Alexisien. *reg. Av.* ; Alexosien. *reg. Vat.* — *b*. Alexien. *reg. Av.* ; Alesinen. *reg. Vat.*

Dat. Avin. 16 kal. octobris anno 2.

In e. m. archiepiscopo Capuano et magistris Bartholomeo Grassi, archidiacono Dunensi, Carnotensis, ac Nicolao de Trajecto, canonico Atrebatensis ecclesiarum (A et B).

In e. m. abbati monasterii S. Vincentii Laudunensis et decano Ambianensis ac Nicolao de Trajecto, canonico Atrebatensis ecclesiarum (C).

A. — Reg. Av. 8, f. 57v; Vat. 67, f. 15, n. 53.
B. — Reg. Av. 8, f. 290v; Vat. 67, f. 194v, n. 655.
C. — Reg. Av. 8, f. 482v (illisible) : Vat. 67, f. 224v, n. 924.

421. *1317, 17 septembre.*

Johanni, nato Symonis Vastin de Casleto, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende.

Laudabilia tuarum...

Dat. Avin. 15 kal. octobris anno 2.

In e. m. decano S. Pauli Leodiensis et Bartholomeo de Canali, preposito Maguntine, ac cantori B. M. Terremondensis, Cameracensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 158 : Vat. 67, f. 42v, n. 150.

422. *1317, 29 septembre.*

Guidoni Fabri, canonico ecclesie S. Johannis Leodiensis, indulgetur ut insistens scolasticis disciplinis, fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeat.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 3 kal. octobris anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Luciani prope Belvacum et archidiacono Dunensi, Carnotensis, ac scolastico S. Pauli Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 23v; Vat. 67, f. 13v, n. 47.

423. *1317, 29 septembre.*

Guillelmo de Esartis, capellano et familiari Petri, S. Susanne presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Carnotensi et Abrincensi ecclesiis canonicatus, sub expectatione prebendarum, obtinet [a].

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 kal. octobris anno 2.

In e. m. archidiacono Parisiensi et Johanni de Molinis, Nivernensis, ac Stephano Marini, Metensis canonicis ecclesiarum.

A. — Reg. Av. 8, f. 82 : Vat. 67, f. 38v, n. 130.
B. — Reg. Av. 115, f. 231v : Vat. 67, f. 119, n. 400.

a. non obstante... obtinet *seulement dans B.*

424. *1317, 29 septembre.*

Hugoni de Sancto Amando confertur canonicatus ecclesie Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Petri, S. Susanne presbiteri cardinalis, non obstante quod in S. Gaugerici Haltrensis canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Calastria Reposita et perpetuam capellaniam altaris S. Dionisii siti in ecclesia de Solennes, Cameracensis et Senonensis diocesum, obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 3 kal. octobris anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Amandi in Pabula, Tornacensis diocesis, et archidiacono Senonensi ac Guillelmo de Monteferrando, canonico Metensis ecclesie.

Reg. Av. 8, f. 84 : Vat. 67, f. 39v, n. 135.

425. *1317, 1 octobre.*

Ubertino de Ilia de Casali, Vercellensis diocesis, conceditur translatio, propter corporis infirmitates, ab ordine fratrum minorum ad ordinem S. Benedicti in monasterium S. Petri de Gemblaco, O. S. B., Leodiensis diocesis, cum mandato Berengario, episcopo Tusculano, eidem Ubertino habitum O. S. B. assignandi et ab eo professionem dicti ordinis recipiendi.

Verbum attendentes...

Dat. Avin. kal. octobris anno 2.

In e. m. Tusculano et Leodiensi episcopis ac preposito ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis (A).

In e. m. episcopo Tusculano et Neapoleoni, S. Adriani diacono cardinali, ac preposito ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis (B).

A. — Reg. Av. 8. f. 164 [a] : Vat. 67, f. 49v, n. 182.
B. — Reg. Av. 8, f. 231 : Vat. 67, f. 104v. n. 362.

426. *1317, 3 octobre.*

Decano ecclesie B. Marie Condatensis [b], Cameracensis diocesis, mandatur quatenus ea que de bonis monasterii de Auxilio B. Marie de Le Thure, ordinis S. Victoris Parisiensis, Cameracensis diocesis, alienata invenerit illicite vel distracta, ad jus et proprietatem ejusdem monasterii legitime revocare procuret.

Ad audientiam nostram...

Dat. Avin. 5 non. octobris anno 2.

Original aux Archives de l'État à Mons, chartes de l'abbaye de la Thure. n. 45.

a. en marge : attende quia ista littera non erat signata pro regestro. sed dominus Bartolomeus mandavit ex parte domini nostri quod regestraretur. — *b.* Candaven. *orig.*

427. *1317, 4 octobre.*

Stephano de Insula Urbis, consanguineo et capellano commensali Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Metensis, vacantes per obitum Jacobi de Boccamatiis de Urbe, Sedis apostolice notarii, in civitate Cameracensi defuncti, non obstante quod in Dignensi et S. Symphoriani Remensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Matris ecclesie...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno 2.

In e. m. S. Pauli de Urbe et S. Martini ante Metim monasteriorum abbatibus ac archidiacono Remensi.

Reg. Av. 8, f. 121 ; Vat. 67, f. 30, n. 106.

428. *1317, 6 octobre.*

Aymerico de Cusornio [a], capellano et familiari Bernardi, S. Agathe diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis vacantes per resignationem a Johanne de Faucomont, per Henricum de Landen, presbiterum, procuratorem ejusdem Johannis, factam, non obstante quod in Aurelianensi decanatum, et in ea ac in Carnotensi canonicatus et prebendas obtinet et in ipsa Carnotensi ecclesiis dignitatem vel personatum seu officium expectat.

Personas virtutum...

Dat. Avin. 2 non. octobris anno 2.

In e. m. archidiacono Medie Nannetensis et decano S. Dyonisii ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 59v : Vat. 67, f. 17v, n. 61.

429. *1317, 6 octobre.*

Arnoldo, S. Eustachii diacono cardinali, conferuntur motu proprio canonicatus et prebenda ac archidiaconatus Bruxellensis in ecclesia Cameracensi vacantes per obitum magistri Jacobi de Buccamathiis, apostolice Sedis notarii, ac per renuntiationem Guillelmi, episcopi Trecensis, tunc canonici ejusdem ecclesie, et per obitum quoque Jacobi, SS. Johannis et Pauli presbiteri cardinalis.

Petitio tua...

Dat. Avin. 2 non. octobris anno 2.

In e. m. episcopo Lemovicensi et Petro de Pratis, Xanctonensis, pape capellano, et Raymundo Juvenis, Petragoricensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 8, f. 112v : Vat. 67, f. 19, n. 69.

a. Cursonio *reg. Vat.*

430. *1317, 6 octobre.*

Hugoni, filio Bertrandi Jordani de Insula, conferuntur canonicatus et prebenda ac cantoria ecclesie Morinensis, vacantes per obitum magistri Petri de Eugubio, Camere apostolice clerici, non obstante quod in ecclesia Narbonensi, sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis, in canonicum est receptus, seu quod patitur in etate defectum (*22* an.).

Dum conditiones...

Dat. Avin. *2* non. octobris anno *2*.

In e. m. Claromontensis et Albiensis prepositis ac archidiacono Gandensi Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 30 : Vat. 67. f. 20, n. 70.

431. *1317, 7 octobre.*

Petro, quondam magistri Bartholi de Bononia, clerico et familiari Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, confertur canonicatus B. Marie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Sedes apostolice...

Dat. Avin. non. octobris anno *2*.

In e. m. abbati monasterii S. Pauli de Urbe et Massiliensis ac S. Bartholomei Leodiensis prepositis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 96, n. 199 : Vat. 67. f. 54. n. 193.

432. *1317, 7 octobre.*

Nicolao, magistri Symonis de Interamne, clerico et familiari Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Dyonisii Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Laurentii Interamnensis canonicatum et prebendam (8 flor. auri) obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. non. octobris anno *2*.

In e. m. abbati monasterii S. Pauli de Urbe et Massiliensis ac S. Bartholomei Leodiensis ecclesiarum prepositis.

Reg. Av. 8, f. 97 ; Vat. 67. f. 54v, n. 196.

433. *1317, 7 octobre.*

Guillelmo Pontii de Bononia, clerico et familiari Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Petri de Lutosa, Cameracensis diocesis, vacantes per obitum Henrici Sarmie, apud apostolicam Sedem defuncti.

Tue devotionis...

Dat. Avin. non. octobris anno *2*.

In e. m. decano Ronacensis, Cameracensis diocesis, et preposito Massiliensis ac Francisco de Scanabechis, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 171v ; Vat. 67, f. 55v, n. 200.

434. *1317, 7 octobre.*

Johanni Jacobi de Robertimonte, dicto de Pictavis, clerico et familiari Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Hermetis Ronacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod capellaniam S. Martini in ecclesia Nivellensi, Leodiensis diocesis, sine cura (10 flor. auri), obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. non. octobris anno 2.

In e. m. S. Adriani Geraldimontensis et Henamensis, Cameracensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Massiliensis.

Reg. Av. 8, f. 155 ; Vat. 67, f. 56, n. 201.

435. *1317, 7 octobre.*

Gregorio de Civitella, clerico et familiari Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Petri de Malbodio, Cameracensis diocesis, vacantes per obitum magistri Symonis Berardi de Roma, apostolice Sedis scriptoris, dudum, dum Sedes apostolica per obitum Clementis pape V pastore careret, in Urbe defuncti, non obstante quod dictus Gregorius in Penestrina et Brixiensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. non. octobris anno 2.

In e. m. preposito Massiliensis et archidiacono Annoniensi ac Jordano de Pileo, canonico Cameracensis ecclesie.

Reg. Av. 8, f. 173v ; Vat. 67, f. 57v, n. 206.

436. *1317, 8 octobre.*

Guillelmo de Bardewich confertur canonicatus ecclesie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet, seu quod ei nuper per litteras apostolicas de canonicatu ecclesie Zuerinensis, sub expectatione prebende, provisum fuit, que quidem littere omnino irrite decernuntur.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 2.

In e. m. decano ecclesie S. Petri Lovaniensis, Leodiensis diocesis, et

magistris Francisco de Molliano, Laudunensis, ac Alberto de Mediolano, Ravennatensis canonicis ecclesiarum, pape capellanis.

Reg. Av. 8, f. 134 : Vat. 67, f. 37v, n. 128.

437. *1317, 9 octobre.*

Decano et capitulo ecclesie de Monte S. Gertrudis, Leodiensis diocesis, confirmatur erectio dicte ecclesie in collegiatam.

« Johannes episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis decano et capitulo ecclesie de Monte Sancte Gertrudis, Leodiensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis comperitur quod justum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis ut id per solicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat quod felicis memorie Theobaldus, episcopus Leodiensis, diligenter attendens quod parrochialis ecclesia de Monte Sancte Gertrudis, Leodiensis diocesis, in qua quidem ecclesia abbatissa monasterii Thorensis, O. S. B., ejusdem diocesis, jus obtinet patronatus, adeo in redditibus habundabat quod in ea poterat decens collegium canonicorum institui, qui ibidem laudibus divinis insisterent et gratum impenderent Domino famulatum, quodque villa dicti loci de Monte Sancte Gertrudis erat insignis et etiam populosa, cupiens ibidem cultum divini nominis adaugeri, de consensu abbatisse et conventus ejusdem monasterii ac ejusdem ecclesie rectoris, loci archidiaconi et capituli sui, dictam ecclesiam auctoritate ordinaria in collegiatam erexit ac ibidem, pensatis ipsius ecclesie facultatibus, decens collegium canonicorum statuit ac etiam ordinavit, reservata de ipsius ecclesie proventibus rectori predicto ejusque successoribus inhibi perpetuo Domino servituris congrua portione, prout in patentibus litteris inde confectis, ipsorum episcopi, capituli, archidiaconi, rectoris, abbatisse et conventus sigillis munitis, plenius dicitur contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc provide factum est ratum habentes, id auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino... Dat. Avin. 7 id. octobris anno 2. »

Original aux Archives de l'État à Maestricht. — J. Habets, *de archieren van het kapittel der hoogadellijke Rijksabdij Thorn*, t. I (1889). p. 142. n. 138 (texte).

438. *[1317], 11 octobre.*

Raynaudo, archiepiscopo Bituricensi, et Berengario de Landorra, electo Compostellano, mandatur ut, cum regis Francie et comitis Flandrie nuntii ad Curiam apostolicam venirent, ipsi personaliter illuc accedant.

« Venerabili fratri Raynaudo, archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landora, de ordine fratrum Predicatorum, electo

Compostellano, ac nostris et apostolice Sedis nuntiis. Quia super tractatu pacis Flandrie ipsiusque circumstantiis satis plene informati estis, ut credimus, veluti qui jamdiu circa illum sedule versati fuistis, expedit penitus, et nos hoc ipsum vobis precipimus et mandamus, ut eo casu quo regales et comitis Flandrie nuntios nostram presentiam petere forte contigerit pro tractatu hujusmodi, vos ambo ad nos accedere nullatenus omittatis, de tractatu et circumstantiis antedictis nostram solicitudinem fideliter instructuri, non obstante quod alias vobis scripsisse meminimus, ut tu, fili electe, peractis commissis agendis, ad nos recto tramite redire deberes, te, frater archiepiscope, in commissa tibi Bituricensi ecclesia remansuro (1). Ad amovendum autem dubitationis cujuslibet scrupulum, quem nonnullorum disceptatio [a] curiosa posset inducere pro eo quod tibi, fili electe, non ut electo, set ut magistro ordinis antedicti, injuncta tibi negotia commisimus exequenda, litteras apostolicas tam tibi quam illis, qui solvere debent tibi stipendia, dirigimus super hoc oportunas. Dat. Avin. 5 id. octobris (2) ».

Reg. Vat. 109, f. 91v, n. 389 ; Vat. 110, pars I, f. 42, n. 130. — Coulon, n. 405 (texte).

439. *1317, 17 octobre.*

Nicolino de Canali, canonico Morinensi, nepoti Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, indulgetur ut, insistendo scolasticis disciplinis, fructus prebendarum quas in Morinensi ac S. Martini Turonensis ecclesiis obtinet absque residentia percipere valeat.

Cum sicut...

Dat. Avin. 16 kal. novembris anno 2.

In e. m. archidiacono Pergamensi et cantori Turonensis ac Francisco de Monteflascone, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 248 ; Vat. 67, f. 153v, n. 517.

440. *1317, 18 octobre.*

Salvus conductus pro Henrico, germano, et Roberto de Flandria, nato, ac Baldevino de Zinebeque, legum professore, consiliario Roberti, comitis Flandrie, nuntiis suis ad papam, et pro nuntiis regis Francie, quantum ad papam et Robertum, regem Sicilie, pertinet (3).

a. discrepatio *reg. 110*.

1. Voy. n. 414, lettre du 27 août 1317. — 2. Cette lettre est postérieure à celle du 27 août 1317, citée ci-dessus, et ne peut être que de 1317, puisqu'à partir du mois de novembre, il n'est plus question de l'archevêque de Bourges et de l'élu de Compostelle dans les négociations entre le roi de France et les Flamands. Cf. Coulon, n. 441, note 6. — 3. Voy. n. 441, un sauf-conduit identique donné seulement pour les envoyés flamands.

« Johannes episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis et dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, archipresbiteris, prepositis et aliis ecclesiarum prelatis ac nobilibus viris marchionibus, ducibus, comitibus, baronibus, militibus, senescallis, potestatibus, capitaneis, vicariis et officialibus ceteris, quocumque nomine censeantur, et locatenentibus eorumdem necnon consulibus, scabinis, consiliariis et comunitatibus sive populis civitatum, castrorum aliorumque locorum ad quos littere iste pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem. Cum carissimus in Christo filius noster Philippus, rex Francie et Navarre illustris, certos suos, et dilectus filius nobilis vir Robertus, comes Flandrie, dilectos filios nobiles viros Henricum, germanum, et Robertum de Flandria, natum, ac Baldevinum de Zinebeque, legum professorem, consiliarium suos aut aliquos ex eis ambaxatores solennes et nuncios, ac dilecti filii burgemagistri, scabini, nobiles et universitates castrorum, villarum, territoriorum et locorum comitatus Flandrie cunctique presidentes eisdem, suos certos procuratores et nuncios speciales, de communi consensu disponant, sicut est pro eorum parte nobis expositum, pro quibusdam arduis negociis que, Deo propitio, poterunt in universitatis [a] redundare compendium, ad nostram e vestigio presentiam destinare fueritque ipsorum comitis, burgemagistrorum, scabinorum, nobilium et [b] universitatum ac presidentium nomine, petitum a nobis ut predictis nunciis et procuratoribus suis eorumque familie vellemus, quantum ad nos et carissimum in Christo filium nostrum Robertum, regem Sicilie illustrem, pertinet, de securitate ydonea facere provideri, nos volentes, ut condecet, quod nunciis et procuratoribus antedictis ad nostram venturis curiam adsit plena securitas, ipsos et eorum singulos ac familias eorundem, in personis et rebus pro nobis et rege predicto, qui etiam [c] per patentes regias litteras quoslibet, cujuscumque conditionis existerent, ad curiam venturos eandem, simili securitate perfrui voluit et concessit, sub nostra et apostolice Sedis ac regis predicti protectione salvoque conductu, prout potest ad utrumque nostrum pertinere, suscipimus eosque, quantum in nobis et rege predicto fuerit, eundo, morando et redeundo, ab injuriis, dampnis, violentiis et molestiis quibusvis indebitis liberos esse volumus et immunes. Quocirca vos prelatos et personas ecclesiasticas hortamur attente ac per apostolica vobis scripta districte mandamus, vos nobiles et ceteros antedictos requirentes attentius et rogantes quatinus dictos nuncios et procuratores ac familias eorumdem, cum ad vos et loca vestra pervenerint, pro nostra et dicte Sedis ac regia reverentia, benigne recipere et humane tractare curetis, nullam eis eundo,

a. universitatibus *reg. 110.* — *b.* nobilium et *manque reg. 110.* — *c.* qui etiam qui etiam *reg. 110.*

morando et redeundo in personis aut rebus illaturi violentiam, injuriam, molestiam indebitam vel offensam, nec inferri, quantum in vobis fuerit, permissuri ; quin immo, si necesse fuerit et requisiti fueritis, de salvo et securo conductu per omnes terras, districtus et loca vestra, ita sibi velitis liberaliter providere quod, eis felicem accessum, moram et reditum se habuisse gaudentibus, nos de obedientie promptitudine vos prelatos ecclesiasticasve personas vosque nobiles et alios memoratos de devotionis filialis effectu merito proinde commendare possimus. Dat. Avin. 15 kal. novembris anno 2. »

Original aux Archives de l'État à Gand, chartes des comtes de Flandre, n. 1334. — Reg. Vat. 110, pars I, f. 37v, n. 114 (sans indication de l'année). — de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 318, n. 318 (texte, d'après l'original). — Coulon, n. 418 (texte, d'après le reg. Vat. 110).

441. *[1317], 18 octobre.*

Similis salvus conductus pro nuntiis tantum Roberti, comitis, et comunitatum Flandrie.

Cum dilectus filius nobilis vir Robertus...

Dat. Avin. 15 kal. novembris.

Reg. Vat. 109, f. 91v, n. 388. — Coulon, n. 419 (analyse).

442. *1317, 22 octobre.*

Arnaldo, S. Eustachii diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationes sacristie ecclesie Lugdunensis et prioratus S. Albani Lugdunensis, ad monasterium Jurense, O. S. B., Lugdunensis diocesis, immediate spectantis, per Bertrandum, S. Marie in Aquiro diaconum cardinalem, et decanatus ecclesie Leodiensis, per Ludovicum de Vassiliaco causa permutationis faciendas eademque beneficia juxta permutationem hanc conferendi, non obstante quod dictus Ludovicus in eadem Leodiensi et Lingonensi canonicatus et prebendas ac in Lugdunensi predicta et S. Pauli Lugdunensis ecclesiis canonicatus et certas portiones obtinet.

Ex parte...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 2.

Reg. Av. 8, f. 168 : Vat. 67, f. 52v, n. 190.

443. *1317, 22 octobre.*

Johanni de Albone, canonico ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, indulgetur ut insistendo scolasticis disciplinis fructus omnium beneficiorum suorum absque residentia percipere valeat.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 2.

In e. m. preposito de Plateria et cantori Lugdunensis ac thesaurario Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 220 v ; Vat. 67, f. 83, n. 301.

444. *1317, 22 octobre.*

Willelmo, nato comitis Lossensis, et Ysabelle, nate Raynaldi, comitis Gelrie, Leodiensis et Coloniensis diocesum, conceditur dispensatio super quarto consanguinitatis gradu in matrimonio contrahendo, ad petitionem jamdicti Raynaldi comitis et Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis.

Romani pontificis...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 2.

Reg. Av. 8, f. 362v ; Vat. 67, f. 163, n. 553.

445. *1317, 28 octobre.*

Episcopo Tornacensi mandatur quatenus dispenset cum Petro dicto Dint et Elizabet, relicta quondam Johannis Lantmetres, laici, vidua, Tornacensis diocesis, ut, spiritualis cognationis impedimento non obstante, possint in matrimonio jam contracto licite remanere.

Exhibita nobis...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 2.

Reg. Av. 8, f. 161 ; Vat. 67, f. 43v, n. 154.

446. *[1317], 29 octobre.*

Nuntiis apostolicis in partibus Flandrie iterum mandatur ut, si regis Francie et Flandrensium nuntii ad Curiam apostolicam accedant, ipsi quoque illuc veniant.

« Venerabili fratri Raynaldo, archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landorra, de ordine fratrum Predicatorum, Compostellano electo, nostris et apostolice Sedis nuntiis. Presentate [a] nobis vestre noviter littere grate nimirum nostris advenere conspectibus, nuntiantes qualiter Rex ille pacificus, qui corda seditiosa non incolit, sed tanquam lapis angularis in unum utraque divisa connectit, sic in partibus illis infudit dissidentium cordibus spiritum cogitandi que recta sunt et eadem faciendi, quod ea que pacem sapiunt et conveniunt unitati, sinceris affectibus videntur amplecti ; unde in locum imminentium scandalorum speratur [b] pax desiderata consurgere et plene tranquillitatis amenitas arridere, de quo gaudemus et exultamus in Domino, ac devotas inde gratias agimus ei qui mari posuit terminum, ultra quem intumescere non audeant fluctus ejus, illius omnipotentiam suppliciter implorantes, qui

a. pensate *reg. 110.* — b. speratur *manque reg. 109.*

facit mirabilia magna solus, ut cum opus imperfectionis ignoret, qui cepit ipse perficiat, ut relegatis odiis ac rancoribus extirpatis, spargat unanimitatis solide semina, per quod in turribus, in seculi scilicet magnatibus, in caritatis virtute pax fiat sitque multitudinis credentium cor unum et anima una, in Domino bene et jocunde, utiliter ac delectabiliter habitetur [a] in unum, piis operibus possit intendi liberius ac Terre Sancte negotium felicius promoveri, ad quod ex animo aspiramus [b]. Ceterum si regales et Flandrenses nuntii super securitatibus de pacis Flandrie solida observatione prestandis ad nostram, ut scripsistis, presentiam veniant, volumus, sicut et nuper per alias nostras litteras (1) vobis injunxisse recolimus, ut ambo qui estis de ipsius negotii circumstantiis ad plenum instructi, ad nos venire similiter nullatenus omittatis, licet alias annuerimus quod tu, frater archiepiscope, ad tuam deberes ecclesiam te conferre. Dat. Avin. 4 kal. novembris. »

Reg. Vat. 109, f. 99, n. 416 ; Vat. 110, pars I, f. 93, n. 336. — Coulon, n. 425 (texte).

447. *1317, 1 novembre.*

Petro Bruerii, cui nuper, obtentu quondam Roberti, primogeniti quondam Othonis, comitis Burgundie Palatine, canonicatus ecclesie Nannetensis, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, collatus est, non obstante quod in ecclesia S. Andree Carnotensis canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Marcona necnon et capellaniam castri Hisdiniensis, sine cura, Morinensis diocesis, obtinebat, cum obligatione ut predicta beneficia dimitteret (2), indulgetur ut ei reservetur dignitas seu personatus vel officium in dicta ecclesia Nannetensi, nec teneatur predicta beneficia dimittere.

Dudum ob laudabilia...

Dat. Avin. kal. novembris anno 2.

In e. m. decano Carnotensis et cantori Parisiensis ac magistro Frederico de Parma, canonico Autissiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 284 ; Vat. 67, f. 185, n. 627.

448-449. *1317, 3 novembre.*

Hugoni Jordani, filio nobilis viri Bertrandi Jordani de Insula, cantori ecclesie Morinensis, indulgetur ut usque ad quinquennium jus civile audire valeat nec ad superiores ordines promoveri teneatur, dummodo ordinem subdiaconatus receperit.

a. habilitetur *reg. 109.* — *b.* aspiramur *reg. 109.*

1. Voy. n. 438. — 2. Voy. n. 72.

Cupientes ut...
Dat. Avin. 3 non. novembris anno 2.

Reg. Av. 8. f. 201v ; Vat. 67. f. 93v. n. 338 b.

449. — Eidem Hugoni Jordani indulgetur ut insistens scolasticis disciplinis fructus beneficiorum suorum ad quinquennium absque residentia percipere valeat.

Dum ad...

Dat. Avin. 3 non. novembris anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Saturnini Tholosani et preposito Claromontensis ac Petro de Verdala, canonico Carcassonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 201 ; Vat. 67, f. 93. n. 338 a.

450. *[1317], 10 novembre.*

Roberto, comiti Flandrie, scribitur de treugis inter eum et Philippum, regem Francie, a papa indictis et suadetur ut, eisdem durantibus, nuntios ad Sedem apostolicam pro pace cum eodem rege solidanda mittat.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Nosti, fili, cum et in te locum latendi non habeat tante veritatis essentia, quante sollicitudinis studio quantaque per nos fuerit laboratum instantia, ut dirigerentur in via pacifica gressus tui, dissidiorum incomoditate rejecta. Attendentes etenim a nostre promotionis exordio, quot et quanta discrimina graviaque dispendia ex Flandrensis guerre commotione provenerant, et que poterat ipsius continuatio reprobanda producere, propagari pacem inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, et te desideravimus anxii, hanc expectavimus desiderio ingenti diutius, in hujus procuratione diligentia nostra non defuit, nunc litteris, nunc nuntiis, oportunis insistendo persuasionibus et secundum apostolice circumspectionis judicium nil de contingentibus omittendo. Licet autem verisimiliter speraremus quod Rex ille pacificus, cujus in pace factus est locus, sic tuum et tuorum tetigisset corda Flandrensium, ut per semitas pacis velletis incedere et ad firmandam tractatam utrinque concordiam vos flexibiles exhibere, nuper tamen cum admiratione vehementi percepimus te et tuos apud regem ipsum petitionibus nonnullis insistere per quas cum aut indecentes aut nimis difficiles dicantur, a multis occasionem habere velle credimini a perfectione et solidatione tractate concordie divertendi. Porro ex nobis videre non possumus unde tot difficultates ingerendi materiam habeas, unde pacis abjecto consilio, te in incomoda dissidiorum experta sic libenter immittas. Numquid non attendis quod per hec multipliciter aggravas causam tuam et illum contra te provocas qui beatos esse viros pacificos

asserit, et ut Dei vocentur filii repromittit ? Numquid et nos, ejus vicarius, tales illusiones dissimulare poterimus, quin finaliter in manu potenti et brachio extento, nedum Regis predicti justitie, quin etiam mundi compendiis piisque Dei negotiis, que guerre Flandrie strepitus tamdiu impedivit et impedit, occurramus ? Noli, fili, de preteritorum consideratione, ut similia contingant tibi, confidere, sed time potius indubieque suppone quod non iterabit afflictionem Dominus omnium nec in perpetuum irascetur aut comminabitur in eternum, sed regi suo sui reddet letitiam salutaris et cornu Christi sui regnantis humiliter sublimabit. Tuum itaque animum ad pacem habilita et quecumque illam perturbare valentia constantia laudanda declina. Quamvis enim, ubi etiam solum tuum verteretur periculum in dissidii turbine memorati ex hujusmodi difficultatum ingestione tuorum, nullatenus, affectione cogente paterna, te tuo in hiis, quantum in nobis esset, relinquere possemus arbitrio, precipue tamen ubi dicti regis tuaque commotio multis est onusta periculis, grandibus est plena dispendiis, multorum discrimina secum trahit, utilia Dei servitia et precipue Terre Sancte subsidium impedit, animarum excidia, excidia corporum, vastitates rerum et alia horrenda, que avertat Dominus, comminatur, angit caritas, hortatur pietas ut propterea non desistamus a ceptis, set illis solertius insistamus. Et ecce sub spe pacis inter regem ipsum et te tuosque Flamingos, Deo auctore, eo reformande facilius quo majore gaudebitis utrinque quiete, treugas usque ad certum tempus apostolica auctoritate inter vos providimus indicendas. Quocirca nobilitatem tuam hortamur et obsecramus in Domino Jhesu Christo, sano tibi consilio suadentes quatenus infra tempus treugarum ipsarum, absque more dispendio, nuntios tuos sufficienter instructos ac ad ea que fuerint ipsius concordie solidande oportuna negotia plenum mandatum habentes, ad presentiam nostram mittas. Nos enim cum regalibus tuisque ac communitatum Flandrie, quibus scribimus (1), nuntiis, parati erimus circa reformationem et solidationem pacis insistere et circa perfectionem [a] reformationis et solidationis hujusmodi fideliter et efficaciter laborare, sperantes in pacis actore quod, si dicti nuntii, ut condecet, obedire voluerint rationi, pax demum inter vos adveniet mundo utilis, Deo grata. Dat. Avin. 4 id. novembris (2). »

Reg. Vat. 109, f. 98v, n. 414. — Coulon, n. 435 (texte).

a. prefectionem *reg.*

---

1. Voy. n. 451. — 2. Cette lettre et les suivantes (nos 451 à 457) relatives à la trêve entre le roi de France et le comte de Flandre, mentionnant Bérenger de Landorre comme *electus Compostellanus*, ne peuvent être que de 1317, puisque ce dernier fut sacré le 30 avril 1318.

451. [*1317, 10 novembre*].

Scabinis, burgemagistris et comunitatibus Flandrie scribitur in eundem modum de treugis inter Robertum, comitem Flandrie, et Philippum, regem Francie.

« Dilectis filiis scabinis, burgemagistris necnon comunitatibus et universitatibus villarum et locorum comitatus Flandrie. Nostis, filii, cum et in vobis locum latendi non habeat tante veritatis essentia, quante sollicitudinis studio quantaque per nos fuerit laboratum instantia, ut dirigerentur in via pacifica gressus vestri [a], dissidiorum incomoditate rejecta. Attendentes *etc. ut supra, verbis competenter mutatis, usque* Licet autem verisimiliter speraremus quod Rex ille pacificus, cujus in pace factus est locus, sic corda vestra pio suo digito tetigisset, ut per semitas pacis *etc. usque* percepimus vos apud [b] regem ipsum *etc. usque* tot [c] difficultates habeatis ingerendi materiam unde vos in [d] incomoda dissidiorum experta, pacis abjecto consilio, sic ultronei immittatis. Numquid non attenditis quod per hec aggravatis multipliciter causam vestram et illum etiam contra vos provocatis, qui beatos esse viros pacificos asserit et ut Dei vocentur filii repromittit ? *etc. usque* accurramus ? Nolite, filii, de preteritorum consideratione confidere, sed timete potius indubieque tenete quod non *etc. ut supra usque* sublimabit. Vestrum itaque animum habilitantes ad pacem, quecumque illam perturbare valentia [e] laudanda constantia declinetis. Quamvis enim ubi etiam solum vestrum verteretur periculum *etc., verbis competenter mutatis, usque* Quocirca universitatem vestram hortamur et obsecramus in Domino Jhesu Christo, sano vobis consilio suadentes *etc. usque* habentes, ad nostram presentiam destinetis. Nos enim cum regalibus et dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie, cui exinde scribimus (1), vestrisque nuntiis parati erimus *etc. ut supra*. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 99, n. 415. — Coulon, n. 436 (texte).

452. [*1317, 10 novembre*].

Indictio treugarum inter Philippum, regem Francie, et Robertum, comitem Flandrie, usque ad instans festum Resurrectionis Dominice.

« Ad futuram rei memoriam. Considerantes attentius a nostre promotionis exordio [f] quot et quanta dispendia, que animarum pericula, quas

a. tui *reg.* — *b*. ac *reg.* — *c*. totas *reg.* — *d*. in *manque reg.* — *e*. volentia *reg.* — *f*. excidio *reg.*

1. Voy. n. 450.

strages corporum et quos etiam lapsus induxerit facultatum Flandrensis guerre comotio, et qualiter ejus continuatio reproba impedivit Terre Sancte subsidium, cujus assumptioni clare memorie Philippus, rex Francie illustris, ad ultramarinum passagium pie devotionis inflamatus affectu ferventer anelans, circa prosecutionem guerre predicte distractus, nequivit, dum vivebat, intendere, nec carissimus in Christo filius noster Philippus, rex Francie et Navarre illustris, qui prefato regi genitori suo, sicut in regno Francie sic et, ut fertur, in proposito et voto passagium ipsum assumendi succedit, durante ipsius guerre dissidio, se ad illud comode posset accingere, habiturus ipsius regni deffensioni vacare, propagari pacem inter regem et Flamingos eosdem desideravimus anxii, hanc expectavimus desiderio ingenti diutius, in hujus procuratione solicitudo nostra non defuit, secundum apostolice circumspectionis judicium de contingentibus nil omittens. Porro licet hostis antiqui malitia nostris affectibus et mundi profectibus invidens, suas insidias adeo periculose tetenderit ut, perturbatis pacis optande consiliis et zizaniorum sparsis seminibus, nondum votive concordie fuerit subsecutus effectus, ad id tamen nostra semper suspirat intentio, ad id plenis desideriis anxiamur, non proponentes a ceptis desistere, quin circa promotionem tam salubris negotii sub spe illius qui facit magna et inscrutabilia, qui concordiam in sublimibus operatur, quecunque hujusmodi pacificationis viderimus oportuna negotio, ut tantis discriminibus tamque periculosis possimus obviare dispendiis, solicite prosequamur. Cum itaque ad nos qui, licet immeriti, vices Regis pacifici gerimus, singulariter pertineat in universali Ecclesia cunctave congregatione fidelium pacem querere ac ipsam facere diligentius observari, inter prefatum regem Francie, adjutores, valitores et fautores suos ac adherentes eidem ex una parte, ac dilectos filios nobilem virum Robertum, comitem, ac communitates et universitates castrorum et villarum Flandrie, valitores, adjutores, fautores suos et adherentes eisdem ex altera, sub spe pacis inter partes ipsas, Deo actore, eo reformande facilius quo minori fuerint dissidiorum turbine concitate, usque ad instans festum Resurrectionis Dominice treugas, quarum fedus pacis inducit ymaginem, apostolica auctoritate indicimus, quas a die notificationis seu publicationis earum suum volumus habere vigorem, et in omnes et singulos extunc infringentes seu non servantes easdem, excommunicationis, in terras vero eorum interdicti sententias promulgamus, non obstante si eis aut eorum alicui sub quacunque forma vel conceptione verborum a Sede apostolica sit indultum quod excommunicari vel eorum terre ecclesiastico interdicto supponi non possint per litteras Sedis ejusdem non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, et qualibet alia dicte Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris vel expressionis existat, per quam effectus presentium impediri possit vel quomodolibet

retardari. Vassallos insuper et subditos regis, comitis et aliorum predictorum a juramentis fidelitatis quo eis vel eorum alteri tenentur astricti, quantum ad hujusmodi guerre seu dissentionis articulum, cum [a] in illicitis eis obedire non debeant, per idem tempus prorsus absolvimus. Et nichilominus promissiones et obligationes, que inter regem et comitem et alios memoratos et ceteros quoslibet super belli seu conflictus utrinque committendi processu, necnon confederationes, colligationes et pactiones que inter ipsum regem et quosvis alios ex una parte, ac predictum comitem et Flandrenses et alios quoscumque ex altera intervenerint pro ipsa favenda discordia, utpote contra bonum pacis presumptas illicite et attemptatas in divine majestatis offensam, et quascumque penas adjectas ac juramenta prestita super hiis sub quibuscunque forma, modo vel expressione verborum, presertim cum juramentum vinculum iniquitatis esse non debeat, exnunc nulla fore decernimus et quatenus de facto processerint irritamus. Ceterum cum pertinacibus sic debeat obesse conceptus, quod in humilium prejudicium non redundet, volumus ut illum ex predictis qui treugas forsitan contempserit observare predictas, sic prefatus processus noster afficiat quod alterum, quantum in eo fuerit treugas ipsas observare paratum, in aliquo non contingat, sic quod nec ipse, nec sui valitores, consiliarii et fautores aut eorum terre ligentur sententiis antedictis, et eo etiam casu illius vassalli non intelligantur a juramento fidelitatis quo tenentur eidem aliquatenus absoluti. Nulli ergo etc. Dat. 4 id. novembris. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 36v, n. 110. — Coulon. n. 437 (texte).

453. [*1317, 10 novembre*].

Nuntiis apostolicis mandatur quatenus dictas treugas (*voy. n. 452*) notificent.

« Venerabili fratri R[aynaldo], archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landorra, de ordine fratrum Predicatorum, electo Compostellano, nostris et apostolice Sedis nuntiis. Considerantes *etc. ut supra, mutatis mutandis, usque* absoluti. Quocirca discretioni vestre committimus et mandamus quatinus vos vel alter vestrum, per vos vel alium seu alios, ad regis, comitis et aliorum predictorum presentiam accedentes, eis treugas, sententias et alia omnia et singula supradicta notificare, vel si presentie ipsorum copiam habere forsitan non possetis, in terris et locis eorum seu circumvicinis eisdem, de quibus ad eorum valeat notitiam pervenire, et aliis etiam de quibus vobis videbitur, studeatis solenniter publicare, necnon eos ac terras eorum qui treugas observare contempse-

a. eum *reg.*

rint memoratas, predictas incurisse sententias singulis diebus dominicis et festivis in locis et ecclesiis de quibus vobis videbitur, publice nuntietis et faciatis etiam nuntiari ; diem autem hujusmodi notificationis seu publicationis et formam et quicquid super premissis duxeritis faciendum referre nobis fideliter aut per litteras vestras harum seriem continentes significare curetis. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 37v, n. 111. — Coulon, n. 438 (texte).

454. [*1317, 10 novembre*].

Indictio treugarum inter dictos regem et comitem usque ad unum annum (1).

« Ad futuram rei memoriam. Considerantes *etc. ut supra usque* turbine concitate, treugas, quarum fedus pacis inducit ymaginem, usque ad unum annum a die notificationis seu publicationis earum in antea numerandum apostolica auctoritate indicimus, quas a die notificationis seu publicationis predicte suum volumus habere vigorem et in omnes *etc. ut supra usque in finem*. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 37v, n. 112. — Coulon, n. 439 (texte).

455. [*1317, 10 novembre*].

Nuntiis apostolicis mandatur quatenus supradictas treugas *(voy. n. 454)* notificent.

« Venerabili fratri R[aynaldo], archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landorra, de ordine fratrum Predicatorum, electo Compostellano, nostris et apostolice Sedis nuntiis. Considerantes *etc. ut supra mutatis mutandis usque* absoluti. Quocirca discretioni vestre committimus et mandamus quatinus vos vel alter vestrum, per vos vel alium seu alios *etc. ut supra in executoria predicta* (2) *usque in finem*. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 37v, n. 113. — Coulon, n. 440 (texte).

456. [*1317*], *10 novembre*.

Nunciis apostolicis scribitur de negocio castri de Cassello quod Flamingi dirui volunt et de prolongatione treugarum ad beneplacitum regis Francie.

« Venerabili fratri R[aynaldo], archiepiscopo Bituricensi, et dilecto filio fratri Berengario de Landorra, de ordine fratrum Predicatorum, electo Com-

---

1. Les envoyés du pape devaient prononcer l'une *ou* l'autre des trêves dont il est question (n. 452 et n. 454) suivant la volonté du roi de France (voy. n. 456). — 2. Voy. n. 453.

postellano, nostris et apostolice Sedis nuntiis. Ex relatione dilecti filii magistri Radulphi de Perellis, consiliarii carissimi in Christo filii nostri regis Francie et Navarre illustris, qui regias se recepisse super hoc asseruit litteras, miranter accepimus quod Flamingis non ille, quem credebamus juxta verbalem prosecutionem eorum, inest ad pacem affectus, dum petitioni nonnullorum insistunt, que aut periculosa aut nimis difficilia vel regium decus dedecentia reputantur a multis. In quibus sibi non sperantes, aliquatenus forsitan animi occasionem videntur querere a perfectione et solidatione tractate concordie divertendi; feruntur etenim petere quod aut castrum de Cassello exnunc penitus diruatur vel quod rex ipse det eis hostagia de castro ipso circa finem treugarum in eo statu in quo nunc esse dinoscitur dimittendo, aut quod ipsum castrum tradatur comiti, hostagia competentia de ipso restituendo in termino regi daturo predicto. Licet autem ad quid per hec tendant, satis appareat cuilibet perspicaciter intuenti, ut tamen sua sibi mentiatur iniquitas, et ut, dum in eos culpa finaliter reffundetur, adversus eorum contumaciam nostros justius valeamus exagerare processus, nollemus quod incepta cum illis propterea rumperentur, quin immo expediens crederemus et utile, ut ab eodem comite talia pro castro ipso peterentur ostagia, que putaretur nullatenus velle dare, ut petitionis predicte difficultas in eum potius redundaret, per quod posset facilius retrahi ab inordinata petitione predicta, vel quod offerretur eidem comiti in castrum ipsum, presentibus bonis viris, unica vice, ea tantum inmittenda munitio, que sufficere posset usque ad finem treugarum ipsarum, et nichilominus sub juratoria cautione promissio, penarum et gravaminum adjectione vallanda, quod interim illuc nulla munitio alia inferretur, aut quod etiam per vestram circumspectam industriam aliqua alia via inveniretur oportuna negotio et Flamingis offerretur eisdem, cujus repulsione illorum posset et deberet gravari conditio et dicti regis justitia relevari. Quia igitur hoc est in summa intentionis nostre compendium ut tot et tanta juxta rationem et decentiam dicti regis, antequam rumpatur tractatus inceptus, ex parte regia debeant dictis Flamingis offerri, quod si ea acceptare renuerint, nos et rex ipse simus apud Deum et homines excusati, processus nostros, quantum sine offensa Dei fieri poterit, in eorum proterviam aggravando, discretioni vestre per apostolica scripta precipiendo mandamus quatinus vos, prout et condecet, intentionem nostram hujusmodi exequentes, premissa omnia juxta datam vobis a Deo prudentiam, tam debite quam solicite, quantum in vobis fuerit, faciatis impleri. Nos vero, licet vobis indicendi treugas potestatem tribuisse plenariam memoremur [1], quia tamen per nos indicte in potiori observantia sperantur haberi, eas usque ad instans festum Resurrectionis

1. Voy. n. 326.

Dominice per aliquas et per alias certi tenoris litteras usque ad unum annum inter regem et Flamingos eosdem providimus indicendas (1). Quibus equidem litteris recipiendis a latore presentium, si et prout dicto regi videbitur, juxta rei exigentiam uti poteritis de ipsius conniventia vel sue beneplacito voluntatis. Et si tempus indictionis predicte nimis arctum vel forsitan nimis longum visum extiterit, vos de conniventia, ut prefertur, seu beneplacito dicti regis ex potestate super hoc vobis data, de novo valebitis treugas indicere ad tempus de quo videbitur expedire, inducturi solerter regem et Flamingos eosdem, quibus super hoc scribimus (2), ut infra tempus treugarum ipsarum nuntios sufficienter instructos ac ad ea que fuerint concordie solidande oportuna negotio plenum mandatum habentes, ad presentiam nostram mittant, cum quibus, quibusvis pretermissis agendis, parati erimus circa reformationem et solidationem pacis insistere et circa perfectionem reformationis et solidationis hujusmodi fideliter et efficaciter laborare, sperantes in Rege pacifico quod si partes obedire voluerint rationi, pax demum inter ipsas adveniat mundo utilis, Deo grata. Quicquid denique super hiis feceritis et successive continget, rescribere nobis absque more dispendio nullatenus omittatis. Dat. 4 id. novembris. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 42v, n. 133. — Coulon, n. 441 (texte).

457. *[1317], 10 novembre.*

Philippo, regi Francie, scribitur de negotio castri de Cassello, de treugis indicendis et de nuntiis ad Curiam pro pace tractanda mittendis.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Supponebamus, carissime fili, cum gaudio et verisimiliter sperabamus quod Rex ille pacificus, cujus in pace factus est locus, sic tetigisset corda Flandrensium ut per semitas pacis vellent incedere juxta verbalem prosecutionem eorum, propter quod nobis non levis causam admirationis injecit [a] dilecti filii magistri Radulphi de Perellis, consiliarii tui, facta relatio quod Flandrenses ipsi circa castrum Casselli nunc petunt aliqua fieri per que, cum aut indecentia aut nimis difficilia dicantur, a multis creduntur occasionem querere a perfectione et solidatione tractate concordie divertendi. Porro, amantissime fili, nec propterea rumpendum esse videtur cum Flamingis eisdem, quin potius expediens putamus et utile ut tot et tanta, juxta rationem et decentie regalis honorem, ex parte tua facias eis in

a. incessit *reg.*

1. Voy. nos 452 et 454. — 2. Voy. nos 450, 451 et 457.

petitis offerri, prout nuntiis nostris clarius explicamus, quod si ea acceptare renuerint, illorum possit et debeat evidenter gravari conditio et tua justitia relevari, per quod nos et tu sumus et esse debeamus apud Deum et homines excusati, processus nostros, quantum sine Dei offensa fieri poterit, in eorum proterviam aggravando. Ceterum licet ipsis nuntiis nostris indicendi treugas potestatem tribuisse plenariam memoremur (1), quia tamen per nos indicte in potiori observantia sperantur haberi, eas inter te et Flamingos eosdem sub spe pacis inter te et ipsos, Deo auctore, eo reformande facilius quo majori gaudebitis utrinque quiete, usque ad instans festum Resurrectionis Dominice per aliquas et per alias certi tenoris litteras usque ad unum annum providimus indicendas (2). Quibus equidem litteris recipiendis a latore presentium, dicti nuntii uti juxta rei exigentiam poterunt, si et prout de regia conniventia vel tue processerit beneplacito voluntatis. Et si tempus indictionis predicte nimis arctum vel forsitan nimis longum visum extiterit, dicti nuntii de beneplacito seu conniventia tuis, ex potestate super hoc sibi data, de novo poterunt treugas indicere ad tempus de quo videbitur expedire. Quia itaque, dilectissime fili, ubi duxeris acceptandas treugas hujusmodi vel dicti nuntii de conniventia seu beneplacito tuis eas publicandas duxerint vel etiam indicendas, de solidanda et firmanda inter te et Flamingos ipsos concordia, pendentibus treugis, tractari valebit habilius, celsitudini regie [a] paterno suademus affectu quatinus infra tempus treugarum ipsarum absque more dispendio regales nuntios sufficienter instructos ac ad ea que fuerint ipsius concordie solidande oportuna negotio plenum mandatum habentes, ad presentiam nostram mittas. Nos enim cum ipsis et dictorum Flandrensium, quibus scribimus (3), nuntiis, parati erimus, quibusvis pretermissis agendis, circa reformationem et solidationem pacis insistere et circa perfectionem reformationis et solidationis hujusmodi fideliter et efficaciter laborare, sperantes in pacis auctore quod si tu et illi, ut condecet, obedire volueritis rationi, pax demum inter vos adveniet mundo utilis, Deo grata. Dat. 4 id. novembris. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 43, n. 134. — Coulon, n. 142 (texte).

458. *1317, 11 novembre.*

Guillelmo de Perellis confertur prioratus de Anzisma, O. S. B., Lemovicensis diocesis, ad monasterium Dolense, dicti ordinis, Bituricensis diocesis, immediate spectans, vacans per promotionem Guillelmi, epi-

a. regio *reg.*

1. Voy. n. 326. — 2. Voy. n. 452 et n. 454. — 3. Voy. nos 450 et 451.

scopi Aniciensis, non obstante quod dictus Guillelmus in Carnotensi et S. Quintini in Viromandia, Noviomensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet et ei nuper de prebenda B. Martini Turonensis provisum est et quod procurator ejus quandam majoris Turonensis ecclesiarum, in qua canonicus sub expectatione prebende existebat, prebendam vacantem acceptavit, quam dimittere tenebitur, seu quod in dicta S. Martini preposituram seu officium, et in Bituricensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet, aut si canonicatum et prebendam, quos in ecclesia de Lileriis, Morinensis diocesis, adeptus fuerat, ad quos resignandos causa permutationis de illis et canonicatu ac prebenda et prioratu quos in ecclesia B. M. de Lochis, Turonensis diocesis, Henricus de Culento habebat, quendam procuratorem constituit, adhuc obtineat vel dictos prioratum, canonicatum et prebendam ecclesie de Lochiis adeptus sit.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 2.

In e. m. magistro Petro Fabri, preposito Furnensis, notario pape, ac cantori B. Marie Lochensis, Morinensis et Turonensis diocesum, ac Guillelmo de S. Maura, canonico Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 207 ; Vat. 67, f. 64v, n. 231.

459. *1317, 21 novembre.*

Frederico, episcopo Trajectensi, tunc S. Petri Trajectensis ecclesie preposito, confirmatur electio ejus in episcopum Trajectensem, cum ex 55 personis ad dictam electionem convenientibus, 39 in dictum Fredericum ac 16 in Henricum de Spanheim, B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, prepositum, vota sua direxissent ; que vero 16 postmodum ad dictum Fredericum accesserunt.

Inter sollicitudines...

Dat. Avin. 11 kal. decembris anno 2.

In e. m. majoris, S. Salvatoris, S. Petri, S. Johannis et B. Marie Trajectensium ac Daventriensis, Arnemensis et Aldenzelensis, Trajectensis diocesis, prepositis et earundem majoris, S. Petri, S. Johannis et S. Marie decanis et capitulis ecclesiarum ; ac clero et populo civitatis et diocesis Trajectensis et universis vassallis ecclesie Trajectensis.

Reg. Av. 115, f. 201v ; Vat. 67, f. 75v, n. 276. — G. Brom, *Bullarium Trajectense*, n. 552 (texte, d'après deux bulles originales aux Archives de la ville d'Utrecht).

460-461. *1317, 13 décembre.*

Magistro Henrico de Geldonia confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod preposituram

ecclesie S. Adalberti Aquensis et in S. Martini Leodiensis et S. Waldetrudis in Montibus ac S. Albani Namurcensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ac in Cameracensi canonicatus et prebendas obtinet et quod in Parmensi et Lovaniensi, dicte Leodiensis diocesis, ecclesiis, sub expectatione prebendarum, in canonicum est receptus.

Probitatis tue...

Dat. Avin. id. decembris anno 2.

In e. m. archiepiscopo Treverensi et abbati monasterii Lucelimburgensis, Treverensis diocesis, ac magistro Homoni de Peretulo, canonico Tridentino.

Reg. Av. 8. f. 260 : Vat. 67. f. 122, n. 409.

461.— Eidem magistro indulgetur ut insistendo servitiis Balduini, archiepiscopi Treverensis, vel scolasticis disciplinis in loco ubi studium vigeat generale seu immorando in uno suorum beneficiorum, fructus omnium suorum beneficiorum ad triennium percipere valeat.

Probitatis tue...

Dat. Avin. id. decembris anno 2.

In e. m. archiepiscopo Treverensi et abbati monasterii Lucelimburgensis, Treverensis diocesis, ac decano ecclesie S. Johannis Leodiensis.

Reg. Av. 8, f. 354 ; Vat. 67, f. 158v. n. 534.

462. *1317, 21 décembre.*

Nicasio de Waverchin[a], capellano Beatricis, comitisse Lucemburgensis, confertur canonicatus ecclesie S. Bartholomei Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochiales ecclesias de Harchie[b] et de Blaravilla[c], Treverensis et Atrebatensis diocesum, obtinet, quas dimittere tenebitur.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 12 kal. januarii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis Leodiensium ac preposito S. Adalberti Aquensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 336 : Vat. 67. f. 133v. n. 446.

463. *1317, 21 décembre.*

Henrico de Pontibus, capellano Beatricis, comitisse Lucelimburgensis, confertur canonicatus ecclesie S. Aldegundis de Malobodio, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in de Courtraco

a. Ukaverchin *reg. Vat.* — *b.* Archie *reg. Vat.* — *c.* Blaraucla *reg. Av.* ; Blataurla *reg. Vat.*

et de Condato, Tornacensis et Cameracensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 12 kal. januarii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Auberti et preposito majoris ac decano S. Gaugerici Cameracensium ecclesiarum.

Reg. Vat. 67, f. 134v, n. 452.

464. *1317, 21 décembre.*

Episcopo Cameracensi mandatur quatenus informationem habeat super unione domus de Belloloco prope locum de Valencenis, Cameracensis diocesis, que fuit quondam ordinis militie Templi, et cujus fructus 200 lib. tur. parv. valorem annuum non excedunt, monasterio monialium Bellimontis dicti loci de Valencenis, sub cura et secundum instituta fratrum ordinis Predicatorum viventium, instante Beatrice, comitissa Lucemburgensi, que paratam se exhibet, in recompensationem dicte domus, hospitali S. Johannis Hierosolymitani, cui bona dicti Templi applicata per Sedem apostolicam extiterunt, de bonis equivalentibus providere.

Ex parte dilecte...

Dat. Avin. 12 kal. januarii anno 2.

Reg. Av. 8, f. 354v : Vat. 67, f. 159, n. 535.

465. *1317, 21 décembre.*

Archiepiscopus Treverensis datur tanquam conservator priorisse et sororibus monasterii Bellimontis de Valenchenis, sub cura fratrum Predicatorum viventibus, Cameracensis diocesis.

Etsi quibuslibet...

Dat. Avin. 12 kal. januarii anno 2.

Reg. Av. 10, f. 363 : Vat. 68, f. 393v, n. 2207.

466. *1317, 23 décembre.*

Preposito et Hanonie ac Antverpiensi ecclesie Cameracensis archidiaconis mandatur quatenus a magistro Johanne de Pinu, canonico ecclesie S. Petri Tornodorensis [a], Lingonensis diocesis, collectore reddituum omnium beneficiorum ecclesiasticorum, que in provincia Remensi, pro ea parte que de regno Francie non existit, usque ad triennium vacare contigerit, juramentum recipiant quod collectionem hujusmodi fideliter exercebit et pecunias collectas quanto citius Camere apostolice assignabit.

a. Terdorensis *reg.*

Dudum nostris...
Dat. Avin. 10 kal. januarii anno 2.

Reg. Av. 10. f. 423 ; Vat. 67, f. 308v, cur. n. 23.

467. *1318, 4 janvier.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus dispenset cum Johanne Thome de Genepia et Gertrudi, filia Johannis dicti de Prato de Ophem, dicte diocesis, super impedimento quarti consanguinitatis gradus in matrimonio jam contracto.

Sedis apostolice...
Dat. Avin. 2 non. januarii anno 2.

Reg. Av. 9, f. 476v ; Vat. 68, f. 153v, n. 1479.

468. *1318, 4 janvier.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus dispenset cum Simone, filio Katherine dicte Ovelages, laico, et Aleydi de Biest, uxore ejus, muliere sue diocesis, super impedimento affinitatis in matrimonio jam contracto.

Sedis apostolice...
Dat. Avin. 2 non. januarii anno 2.

Reg. Vat. 9, f. 447 ; Vat. 68, f. 154, n. 1480.

469. *1318, 6 janvier.*

Stephano de Capella, laico Morinensis diocesis, familiari pape, reservatur quoddam officium perpetuum in ecclesia Remensi, coustreria vulgariter nuncupatum, ad collationem thesaurarii ejusdem ecclesie, laicis assignari consuetum.

Meritis tue...
Dat. Avin. 8 id. januarii anno 2.

In e. m. archiepiscopo Senonensi et abbati monasterii S. Remigii Remensis ac priori S. Martini de Campis Parisiensis.

Reg. Av. 7, f. 494v ; Vat. 67, f. 96v, n. 313.

470. *1318, 6 janvier.*

Luce, nato quondam Baldewini de Lapide de Messinis, clerico Morinensis diocesis, reservatur custodia seu matricularia altaris in aliqua ecclesia comitatus Flandrie ad collationem abbatis et conventus monasterii S. Petri Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis.

Laudabile testimonium...
Dat. Avin. 8 id. januarii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Marie de Zinebeque et S. Marie Brugensis,

Morinensis et Tornacensis diocesum, ac Bartholomeo de Canali, Maguntine ecclesiarum prepositis.

Reg. Av. 115, f. 116 : Vat. 67, f. 143v, n. 491.

471. *1318, 6 janvier.*

Roberto, nato quondam Baldewini de Lapide de Messinis, confertur canonicatus ecclesie S. Marie Messinensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam capellaniam in ecclesia S. Michaelis Gandensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 470.*

Reg. Av. 115. f. 117 : Vat. 67. f. 114. n. 493.

472. *1318, 6 janvier.*

Christiano, nato Christiani dicti Bolengarii de Dam, clerico Tornacensis diocesis, reservatur custodia seu matricularia altaris in aliqua ecclesia comitatus Flandrie, ad collationem abbatis et conventus S. Bavonis Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 470.*

Reg. Av. 115. f. 116v : Vat. 67, f. 144r, n. 492.

473. *1318, 19 janvier.*

Henrico de Culento conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Laudunensis, vacantes per obitum Jacobi de Boccamatiis, apostolice Sedis notarii, apud Cameracum defuncti, non obstante quod in Vastinensi, Bituricensis diocesis, in qua in canonicum est receptus, prebendam expectat et in Leodiensi et de castro Bituricensi ecclesiis canonicatus et prebendas, et quartam bladorum et tertiam vini partem decime ecclesie S. Michaelis de Cucuron, Tholosane diocesis, obtinet et quod ipsi de archidiaconatu de Condros in predicta Leodiensi ecclesia, quem nondum possidet, provisum est et in canonicatu et prebenda ecclesie de Lileriis, Morinensis diocesis, jus asserit se habere.

Tui nobilitatis...

Dat. Avin. 14 kal. februarii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Vincentii Laudunensis et Petro Albi, Autissiodorensis, ac Petro de Argeneto, Remensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 8. f. 245 : Vat. 67, f. 146. n. 496.

474. *1318, 26 janvier.*

Guerino dicto de Tilleriis, scriptori pape, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Lexoviensis vacantes per obitum magistri Boulandi Grossi, pape capellani, licet Johannes de Bigarz eos ex collatione ordinarii de facto detinere dicatur, non obstante quod dictus Guerinus in S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet et in Ebroicensi ecclesiis, sub expectatione prebende, in canonicum est receptus.

Grate devotionis...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 2.

In e. m. Johanni, electo Viterbiensi, ac magistro Petro Fabri, preposito S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, pape notario, ac archidiacono Rothomagensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 294 ; Vat. 67, f. 200v, n. 667.

475. *1318, 5 février.*

Petro Sinobeke confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende.

Attributa tibi...

Dat. Avin. non. februarii anno 2.

In e. m. Coloniensis et Cameracensis ac S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, ecclesiarum... [a].

Reg. Av. 8, f. 256v; Vat. 67, f. 168, n. 573.

476. *1318, 11 février.*

Bertrando de Budos, canonico Laudunensi, indulgetur, consideratione nobilis viri Raimundi Guillelmi de Budos, patris ejus, ut fructus canonicatuum et prebendarum, quos in Laudunensi et Cameracensi ecclesiis obtinet, usque ad triennium absque residentia percipere valeat.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 3 id. februarii anno 2.

In e. m. decano Suessionensis et archidiacono Vesalmensi, Vasatensis, ac Johanni de Casalibus, canonico Agennensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 386v ; Vat. 67, f. 193v, n. 650.

477. *1318, 11 février.*

Guillelmo Raimundi de Budos, canonico Burdegalensi, indulgetur, consideratione Raimundi Guillelmi de Budos, patris ejus, ut fructus canonicatuum et prebendarum, quos in Burdegalensi, Ambianensi, Carnotensi et

a. *il manque évidemment un mot, probablement* decanis.

Tornacensi ecclesiis obtinet, absque residentia ad triennium percipere valeat.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 id. februarii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 476.*

Reg. Av. 8, f. 387 : Vat. 67, f. 193v, n. 651.

478. *1318, 22 février.*

Episcopo Morinensi mandatur quatenus dispenset cum Nicolao dicto Roelin, laico sue diocesis, qui, mortua Margareta, prima uxore sua, cum Elisabeth, filia Johannis dicti Clerici, ejusdem diocesis, matrimonium contraxit, ignorans quod dicta Elizabeth cum prefata Margareta tercio gradu consanguinitatis conjuncta fuerit.

Petitio dilecti...

Dat. Avin. 8 kal. martii anno 2.

Reg. Av. 115, f. 127 ; Vat. 67, f. 167v, n. 571.

479. *1318, 24 février.*

Abbati monasterii S. Adriani in Monte Geraldi, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus ea que de bonis domus hospitalis S. Johannis Jherusalem in Elverdinghes, Morinensis diocesis, a commendatoribus et fratribus dicte domus alienata invenerit illicite vel distracta, ad jus et proprietatem ipsius domus revocare procuret.

Ad audientiam...

Dat. Avin. 6 kal. martii anno 2.

Copie dans un vidimus du 3 mars 1318 aux Archives départementales du Nord, à Lille, Chambre des comptes, B. 1458.

480. *1318, 27 février.*

Paulo de Comite, preposito ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, qui obsequiis Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, ipsius consobrini, immoratur apud Sedem apostolicam, indulgetur ut homagium personaliter facere abbatisse dicte ecclesie minime teneatur.

Ex parte tua...

Dat. Avin. 3 kal. martii anno 2.

Reg. Av. 10, f. 296 ; Vat. 68, f. 369, n. 2117.

481. *1318, 1 mars.*

Magistro Petro Fabri, notario pape, conferuntur motu proprio canonicatus, prebenda et cantoria ecclesie Carnotensis vacantes per obitum magistri Raymundi Fabri, Sedis apostolice capellani, non obstante quod in Petragoricensi scolastriam et in S. Walburgis Furnensis, Morinensis dio-

cesis, preposituram et in eisdem ac S. Frontonis Petragoricensis, Parisiensi et Belvacensi ecclesiis canonicatus et prebendas ac medietatem decime de Savigneyo in territorio Belnensi, Eduensis diocesis, obtinet et in prefata Belvacensi dignitatem seu personatum vel officium, necnon in Pictavensi et Massiliensi ecclesiis, in quibus in canonicum receptus est, prebendas expectat ; scolastriam autem ecclesie Petragoricensis dimittere tenebitur.

Dum attente...

Dat. Avin. kal. martii anno 2.

In e. m. episcopo Trecensi et archidiacono Parisiensis ac cantori Petragoricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8. f. 384 : Vat. 67. f. 180v. n. 614.

482. *1318, 1 mars.*

Priori de Fivia juxta Insulam, Tornacensis diocesis, mandatur ad instantiam Philippi Candulphi, canonici ecclesie S. Petri Insulensis, dicte diocesis, quatenus ea que de bonis ad prebendam ejusdem Philippi spectantibus, illicite alienata invenerit, ad jus et proprietatem dicti Philippi revocare procuret.

Dilecti filii...

Dat. Avin. kal. martii anno 2.

Copie dans un vidimus du 13 mars 1318, aux Archives du département du Nord, à Lille, fonds de la Chambre des Comptes, B. 1527. — E. Hautcœur, *Cartulaire de l'Église collégiale de Saint-Pierre de Lille*, t. II, p. 614 (texte).

483. *1318, 2 mars.*

Magistro Oddoni de Sermineto, clerico Camere apostolice, confertur motu proprio canonicatus ecclesie Valentine, provincie Terraconensis, sub expectatione prebende ac prepositure sive mensate et dignitatis vel personatus, non obstante quod in Xanctonensi, Corinthiensi et Nolana ac S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac in diocesi Nolana quedam beneficia, sine cura, a dicta Nolana prebenda dependentia obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 6 non. martii anno 2.

In e. m. Bartholomeo, episcopo Forojuliensi, ac archidiacono Calatajubensi in ecclesia Tirasonensi, ac Nicolao de Fractis, canonico Patracensi, litterarum apostolicarum correctori.

Reg. Av. 8, f. 403r ; Vat. 67, f. 219r, n. 726.

484. *1318, 2 mars.*

Sycardo de Vauro conferuntur prepositura et canonicatus ac prebenda ecclesie S. Alani de Vauro, noviter in cathedralem erecte, non obstante

quod in Albiensi ... [a] et in eadem ac in Convenarum, Ruthenensi et Cameracensi ecclesiis canonicatus et prebendas, necnon et ecclesiam seu domum S. Petri de Gilio, Albiensis diocesis, subjectam hospitali S. Johannis Hierosolimitani, nomine prestimoniorum seu sub pensione annua 100 sol. tur. parv., et quasdam decimas prope Podium Maurianense, diocesis Convenarum, ac archidiaconatum Corberie in ecclesia Narbonensi et canonicatum sub expectatione prebende in eadem Narbonensi ecclesia obtinet.

Ad divini cultus...

Dat. Avin. 6 non. martii anno 2.

In e. m. decano de S. Felice, Tholosane diocesis, et preposito S. Salvi ac archidiacono Montismirabilis Albiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 258v; Vat. 68, f. 27v, n. 1100.

485. *1318, 4 mars.*

Magistro Jacobo Rousseleti, nepoti Radulphi, episcopi Laudunensis, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Venetensi cantoriam, canonicatum et prebendam obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. martii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et magistro Johanni de Montedomeri Cenomanensis, ac Herberto de Amia, Laudunensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 126; Vat. 67, f. 228, n. 761.

486. *1318, 5 mars.*

Magistro Berengario de Olargiis conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Pauli de Fenolhedesio, Electensis diocesis, in collegiatam noviter erecte, non obstante quod in Biterrensi thesaurariam, ac parrochialem ecclesiam de Magalasio, Biterrensis diocesis, eidem thesaurarie annexam et in eadem Biterrensi ac Narbonensi et Aycuriensi, Leodiensis diocesis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 3 non. martii anno 2.

In e. m. Engolismensi et Avalonensi, Eduensis, archidiaconis ac sacriste Carcassonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 272; Vat. 68, f. 68, f. 59, n. 1203.

487. *1318, 8 mars.*

Roberto de Flandria, nato Roberti, comitis Flandrie, conceditur dis

[a] *le reg. a* ecclesiam *qui est évidemment une erreur.*

pensatio ut cum quacumque muliere, dum tamen oriunda de regno Francie non existat nec terram habeat in eodem, non obstante tertio aut quarto gradu consanguinitatis, matrimonium contrahere valeat.

Cum summus...

Dat. Avin. 8 id. martii anno 2.

Reg. Av. 115, f. 134; Vat. 67, f. 176, n. 601.

488. [*1318, 8 mars*].

Philippo, regi Francie, scribitur forma papalis consilii dati Avinione procuratoribus suis et Flandrensibus super securitatibus pacis Flandrie.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Orta de terra veritas, falsitatis emula, simplicitatis amica non habet angulos nec latet sub modio, sed in omni sui parte consistens eadem, variari refugit, alterari refellit, duplicitatis fugat involucra, fictis se obicit et simulatis patenter obsistit. Quo fit ut nos, qui ejus, qui via, veritas est et vita, sumus, licet immeriti, sola sua dignatione vicarii, in actibus nostris lucem et veritatem amantes, eos interdum ex causa velimus multorum, eorumque presertim qui exinde tanguntur, comunicari noticie, ne lingue malignitatis astucia eis detrahere valeat aut eorum substanciam per commenta mendacii obumbrare. Eapropter veritatem subscripti negocii, quod utique te contingit, in tue celsitudinis cupimus noticionem adduci. Nosti quidem quod dudum inter te, nunc regem Francie et Navarre, tunc vero regna ipsa Francie et Navarre regentem, ex parte una, et dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem ac communitates Flandrie, super quibusdam articulis pacis olim inter clare memorie Philippum, regem Francie, genitorem tuum, dum adhuc viveret, ac comitem et comunitates predictos inite, ex altera, certis conventionibus habitis, partes ipse pro conventionibus complendis eisdem et inviolabiliter observandis, dare et prestare tales invicem securitatis litteras que deberent sufficere promiserunt. Cumque postmodum dicte partes super prestandis et recipiendis securitatibus ipsis concordare non possent, tandem actum extitit concorditer inter illas quod infra certi temporis spatium earum quelibet procuratores suos et nuntios ad nostram presentiam mitterent, nostrum, que super hoc deberent securitates sufficere, consilium audituros. Demum vero per partes easdem procuratoribus suis et nuntiis ad nostram propter hoc presentiam destinatis, procuratores comitis et communitatum predictarum dari sibi per partem tuam alteram ex subscriptis securitatibus petierunt, videlicet quod tu super ipsarum conventionum observatione te apostolice Sedi submitteres et ad observandum illas extunc per Sedem condempnareris eandem et in te, si conventiones non observares forsitan antedictas, per Sedem ipsam excommunicationis sententiam proferretur, vel, si tibi non

placeret dicta submissio, pares dicti regni Francie, frater ac patrui tui regieque curie officiati promitterent te et successores tuos, reges Francie, qui essent pro tempore, si contra conventiones veniretis easdem, aliquatenus non juvare, nec vobis impendere auxilium, consilium vel favorem, quin immo te ad predicta compellerent observanda et in eo casu comiti et communitatibus assisterent memoratis et a juramento fidelitatis quo tibi tenentur astricti, essent eodem casu penitus absoluti. Procuratores autem tui petitiones predictas nimis difficiles reputantes et graves, procuratoribus [a] comitis et communitatum predictarum que secuntur pro securitatibus obtulerunt, scilicet quod tu comiti et comunitatibus ipsis bonas litteras et sufficientes concederes in quibus pro te et successoribus memoratis promitteres bona fide conventiones prefatas, prout sunt, firmiter observare et contra eas per te vel per alium non venire; quod si forte hoc non sufficeret, certas [b] cum sufficienti potestate deputares personas que dictas conventiones in animam tuam jurarent fideliter et firmiter observare et contra eas in aliquo non venire, quodque procurares fideliter et pro posse quod frater et duo patrui tui et aliqui de prelatis, paribus et baronibus dicti regni Francie et officialibus feodalibus domus tue jurarent quod, in casu et non alias in quo dictus comes suique liberi ac comunitates et valitores eorum pacem ipsam in omnibus et per omnia tenerent, observarent et etiam adimplerent, et ubi pacem eandem dicerent ruptam esse vel contra eam aliquid attemptatum, coram te et paribus antedictis, in casibus in quibus consuevit coram te et eisdem paribus litigari, in aliis vero casibus coram te viam juris, petendo videlicet, supplicando et prosequendo, et non facti, utpote aliqualiter resistendo aut invadendo vel alias, sequerentur, tu et ipsi illam teneretis et observaretis seque facturos et curaturos, bona fide promitteretis quod tu et successores prefati ipsam teneretis, observaretis et integraliter impleretis.

Nos autem partium ipsarum discordiam attendentes quarum neutram ad prestandum securitates petitas et acceptandum oblatas poteramus inducere, et considerantes attentius pericula gravia que verisimiliter minabatur quodque per consilium nostrum super hiis tunc plene provideri non poterat, cum illud dicte partes ex forma conventionis inite inter eas sequi minime tenerentur, hujusmodi via suspensa consilii, nos ad amicabilem tractatum convertimus in quo procuratoribus comitis et communitatum ipsarum securitates alias, licet tibi graves et insolitas, ex nobis duximus offerendas, quas tamen iidem procuratores recusaverunt admittere, nisi alia nonnulla fierent que fratrum nostrorum et quamplurium aliorum peritorum consilio prorsus inconcessibilia videbantur. Propter quod super hiis cum nonnullis ex eisdem fratribus nostris deliberatione

a. procuratores *reg.* — b. in certas *reg.*

prehabita diligenti, viam hujusmodi tractatus omnino dimisimus, et revocatis penitus oblationibus quas feceramus ex nobis, ad viam consilii providimus redeundum, et quia difficultates quamplures et varie in hujusmodi via consilii emergebant et propter hoc, cum sit salus ubi multa consilia, consulte, absque utriusque partis injuria et cujusvis illatione gravaminis, ad dationem consilii procedere volebamus, ne nostre videremur [a] inniti prudentie, eorundem fratrum et subscriptorum notariorum nostrorum et auditorum sacri palatii et prelatorum et aliarum notabilium personarum qui tunc in curia aderant, consilium duximus super hoc requirendum, videlicet dilectorum filiorum Pandulphi Neapolionis, Leonardi Bindi [b] et Johannis, notariorum nostrorum, Petri, locumtenentis auditoris contradictarum, et Nicolai, litterarum apostolicarum correctoris, necnon venerabilium fratrum Petri Jherosolimitani, Isnardi Antiochensis, Gastoni Aquilegensis, et Dominici Gradensis patriarcharum ; Raynaldi Bituricensis, Frederici Rigensis, Johannis Tholosani et Galhardi Arelatensis archiepiscoporum citramontanorum ; Aycardi Mediolanensis, Odonis Pisani, Guidonis Arborensis ac Rostagni Neopatensis archiepiscoporum ultramontaneorum ; Petri Cenomanensis, Guillelmi Trecensis, Alberti Claromontensis, Deodati Castrensis, Geraldi Lemovicensis, Guillelmi Caturcensis, Guillelmi Tarviensis, Arnaldi Tutellensis, Raymundi de Sancto Floro, Bartholomei Forojuliensis, Durandi Aniciensis, Pilofortis Rivensis, Garsie Legionensis et Laurentii Grassensis episcoporum, et dilectorum filiorum Berengarii Compostellani, Arnaldi Lomberiensis et Rogeri Vaurensis electorum citramontanorum ; Jacobi Sancte Marie [c], Petri Narniensis episcoporum ultramontanorum, ac dilectorum filiorum Michaelis, ministri generalis ordinis fratrum Minorum, magistrorum Raymundi Sobirani, Alberti de Mediolano, Stephani Ugoneti, Jacobi de Mutina, Bertrandi de Mediolano, Johannis de Ros, Berengarii de [d] Olargiis, Guillelmi Revelli, Sicardi de Vauro, Johannis de Sados et quamplurium aliorum sacri palatii auditorum; fratrum Arnaldi Rogardi, Minorum, et Guidonis Terreni, Carmelitarum ordinum, magistrorum in theologia, et quamplurium religiosorum et secularium aliorum a quibus, exposito sibi pro parte nostra negotio, consultando petivimus que securitas in casu proposito de jure deberet [e] pro comite et communitatibus Flandrie sufficiens reputari. Qui equidem notarii, prelati et auditores et ceteri supradicti, previa oportune deliberationis indagine, concorditer responderunt in nostra et fratrum nostrorum presentia suaque nobis consilia dederunt explicite quod excellentia regia et [f] subjectione Flandrensium ac negotii qualitate consideranter inspectis,

a. videremur *manque reg.* — *b.* Bradi *reg.* — *c. sic dans le reg.* ; *sans doute pour* Marsicani. — *d.* de *manque reg.* — *e.* debetur *reg.* — *f.* ex *reg.*

sola et simplex tua promissio pro securitate hujusmodi sufficiens reputari deberet. Quia tamen arduum erat negotium, consulebant quod tu conventiones predictas per juramentum observare promitteres eo modo quo reges Francie consueverunt jurare prestandum, et in hoc eodem consilio iidem fratres nostri Sancte Romane Ecclesie cardinales omnes et singuli tunc residentes in curia pariter resederunt. Nos vero, ut plenius possemus pro utraque parte dare consilium, a comitis et communitatum ipsarum procuratoribus requisivimus cujusmodi vellent tibi dare securitates pro memoratis conventionibus observandis, qui eas que secuntur pro sufficientibus securitatibus obtulerunt, videlicet quod quelibet communitas patrie ac gentium Flandrie et eorum singuli ducenta milia librarum tibi per easdem conventiones promissarum, tibi suis terminis solvendarum, tibi ex causa conventionum ipsarum promitterent suis solvere terminis, et quantum ad hoc per juramenta a procuratoribus eorum ad hoc constituendis legitime in animas ipsorum prestanda, ipsi omnes et singuli in solidum se ac suos heredes et successores et ab eis causam habentes et omnia ipsorum et heredum ac successorum et ab eis causam habentium bona mobilia et immobilia, presentia et futura, quecumque forent et ubique consisterent, efficaciter obligarent, supponentes se ac heredes et successores prefatos et causam, ut prefertur, habentes ab eis necnon omnia ipsorum bona, quantum ad hoc, jurisdictioni cujuslibet potestatis seu dominationis, coram qua placeret tibi aut tuo certo mandato, eos seu ipsorum bona prosequi, arrestanda, capienda et exponenda usque ad plenam satisfactionem quantitatis premisse, sese alterum pro altero fidejussores et expromissores super hoc constituendo invicem seu principales et debitores, et quod pro reverentia tibi et peregrinationibus promissis per conventiones easdem faciendis et complendis, dicti [a] comes et gentes Flandrie sub pena certe quantitatis pecunie arbitrio nostro secundum exigentiam, modum et qualitatem rei promisse taxande, promitterent quod reverentiam et peregrinationes ipsas complerent et curarent et facerent fieri ac compleri, sicut promisse per conventiones extiterant antedictas; super qua pena solvenda, si eos incidere [b] contingeret in eandem, efficaciter se astringerent, prout in proximo precedenti articulo superius est expressum; pro traditione quoque villarum et castellaniarum Insule, Duaci et Bethunie per dictas conventiones fienda et observanda necnon et castro Curtracensi non reedificando, dictus comes et gentes predicte pro se, heredibus et successoribus suis propriis promitterent juramentis quod ea complerent et observarent et per se vel alium seu alios non facerent in contrarium aut venirent; quod si contingeret dictum comitem suosve heredes et successores contra premissa venire vel ea

a. dictus *reg.* — *b.* committere *reg.*

forsitan non servare, predicte gentes Flandrie in eo casu dicto comiti nequaquam assisterent nec consilium auxiliumve preberent, immo ab ipsius comitis auxilio et assistentia omnes quos possent averterent et tibi assisterent pro premissis complendis et integraliter observandis, seque dicte gentes ad hoc astringerent et efficaciter obligarent per similia pacta que de quinquennio in quinquennium,si tu illa requireres, suis locis renovare in Flandria tenerentur. Adjecerunt autem dicti procuratores quod si premisse securitates, quatenus pertinebat ad rem de qua agebatur, minime sufficere viderentur, ipsi offerebant alias quascumque securitates conventionum eis possibiles quas nos pro exigentia, modo et qualitate conventionum ipsarum et rerum ex parte sua promissarum, prebere debere decerneremus ac judicaremus eosdem, dum tamen tu dicto comiti et comunitatibus id faceres vice versa. Premissis igitur omnibus et singulis ac aliis etiam attendendis diligenter attentis, nos pro bono concordie, ac propter intensum desiderium et grandem affectum quem habemus et te habere sine dubitatione supponimus ad ultramarinum passagium, quod ex discordia securitatum hujusmodi potest verisimiliter retardari, ad cujus prosecutionem tu, discordia durante predicta, juxta pium a te conceptum in hac parte propositum te comode nequis accingere, super securitatibus hinc inde prestandis rigori juris nolentes inniti, sed per equitatis viam providere potius securitati partium cupientes, deliberatione super hoc cum fratribus nostris omnibus et singulis apud Sedem existentibus antefatam diligentius habita et de consilio eorundem, consilium dedimus infrascriptum. Consuluimus etenim et consulendo diximus quod tu, semel dumtaxat per certam personam ad hoc a te deputandam, in animam tuam jures quod tu dictas conventiones inviolabiliter observabis, per te vel alium non venturus aut facturus aliquid contra eas vel aliquam earundem et pro observatione hujusmodi tu obliges bona tua presentia et futura. Singuli etiam successores tui in regno semel dumtaxat juramentum prestare modo simili teneantur. Prestabitur autem juramentum hujusmodi per te et successores predictos in forma prescripta, quando comites Flandrie ad homagium et fidelitatem recipientur, in crastino videlicet postquam hujusmodi homagium et fidelitatem comites ipsi prestiterint et conventiones servare juraverint antedictas. Curabis etiam tu bona fide absque fraude aliqua, quantum poteris, quod frater et patrui et consanguinei tui de Valesio et Borbonio, comes Sancti Pauli ac pares Francie conventiones ipsas quantum in eis fuerit et pertinebit ad eos in fide sua tenaciter observare promittant et quod tibi, si contra conventiones ipsas vel aliquam ex eis faceres aut venires, per se vel alium in hoc assistere aut te juvare minime teneantur. Ubi tamen Flandrenses ipsi de facto conventiones ipsas vel earum aliquam infringerent aut contra te guerram fortasse moverent, tunc prenominati omnes et singuli a dictis promissio-

nibus sint liberi et immunes. Sed et diximus et consuluimus quod tu, omnibus hiis et singulis ad que dicti Flandrenses facienda et tibi prestanda tenentur, et a quibus debes eos liberare secundum formam conventionum ipsarum, in aquilianam stipulationem deductis, eos inde per acceptilationem liberes atque quittes. Consuluimus preterea et consulendo diximus quod sepefati Flandrenses tibi prestare securitatem hujusmodi teneantur, videlicet quod dictus comes personaliter, et universitates Flandrie per procuratores ad hoc specialiter constitutos, jurent conventiones predictas inviolabiliter observare et per se vel alios in contrarium non venire vel facere quoquomodo ; quodque successores ipsius, comites Flandrie, quando tibi tuisve successoribus homagium et fidelitatem prestabunt, simile prestent et faciant juramentum, et universitates predicte juramentum hujusmodi de dictis conventionibus observandis renovare de quinquennio in quinquennium, loco et tempore expressis in pace inter clare memorie Philippum, regem Francie, progenitorem tuum, et dictos Flandrenses dudum inita, teneantur, et quod propter hoc comes ipse et successores sui ac universitates obligent omnia bona sua presentia et futura. Et ut hec omnia utrinque solidius et firmius observentur, consuluimus et consulendo diximus quod tam tu quam ipse et universitates predicte prescripta omnia et singula pro vobis et successoribus vestris observare promittatis sub pena ducentarum milium marcharum argenti applicanda parti servanti, quam ipso facto pars non servans incurrat, et nichilominus pars que ipsas conventiones infringet eo ipso omni fructu et emolumento careat quod tunc haberet vel habitura esset ex conventionibus memoratis, et quoad eam nullius penitus sint momenti, eis tamen quoad partem servantem in suo robore duraturis. Executio autem penarum hujusmodi vel earum alicujus fieri nequeat, donec cognitum summarie et de plano debite fuerit ac etiam declaratum partem a qua petende fuerint dicte pene conventiones ipsas vel earum aliquam violasse.

Quo consilio prestito[a], procuratores tui secesserunt in partem et, deliberatione invicem breviter habita, ad nostram presentiam redeuntes responderunt quod, licet in predicto consilio multa essent onerosa et extranea, et prorsus insolita regibus Francie, qui nec unquam imperatoribus et regibus cum quibus habuerunt interdum aliquid agere, nec etiam comitibus Flandrie cum quibus ad pacis viam variis aliis temporibus devenerunt, talium securitatum prebuere cautelas, quin immo stabatur ex litteris tuis sigillo munitis, propter reverentiam tamen nostram ac propter ingens desiderium regnis tuis et subditis parandi quietem et pacem, et propter grandem etiam ac ferventem affectum quem habes ad subsidium Terre Sancte, pretactum nostrum consilium, quantum in

a. prebito *reg*.

eis erat et ad te poterat pertinere, gratantius acceptabant, offerentes se paratos et promptos tuo nomine illas securitates tanquam sufficientes dare et facere illasque a Flandrensibus recipere memoratis que in consilio continebantur eodem. Procuratores vero comitis et universitatum predictarum, habita ipsius consilii copia, se super illa velle deliberare dixerunt, et ipsa eadem die in vesperis redeuntes in nostra et ipsorum fratrum nostrorum, notariorum, auditorum et prelatorum quamplurium ex predictis presentia, responderunt quod securitates in consilio contente predicto, in quantum te contingebant, non videbantur eis juxta intentionem comitis et universitatum ipsarum satis sufficientes existere nec mandatum eis datum per eum et universitates easdem ad acceptandum illas se aliquatenus extendebat, immo super hoc erat eis limitata potestas quam excedere non audebant ; ipsi tamen ipsi comiti et dictis universitatibus consilium ipsum referre curarent, illud per eos acceptari sperantes. Hec, fili carissime, circa predictum negotium in summa perstrinximus, quibus tanquam veris credas indubie, nullius assertionem in contrarium admissurus (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 24v. n. 84. — Coulon. n. 191 (texte).

489. *1318, 8 mars.*

In eundem modum scribitur Sancio, regi Majoricarum ; Eduardo, regi Anglie (2) ; regi Hispanie ; Jacobo, regi Aragonie ; Dionisio, regi Portugalie ; comiti Flandrie ; scabinis et aliis communitatibus Flandrie (3).

Orta de terra...
[Dat. Avin. 8 id. martii anno 2].

Reg. Vat. 110, pars I, f. 27v. — Coulon, n. 193 à 199.

490. *[1318, 8 mars].*

Eidem regi Francie scribitur de eodem sub forma ampliori.

« Eidem. Orta *etc. ut supra usque* Nos autem earundem partium discordiam attendentes et considerantes attentius pericula gravia que verisimiliter minabatur et impedimenta non levia que obiciebat et obicit negotio Terre Sancte, ad cujus prosecutionem tu, dicta durante discordia, juxta pium a te conceptum in hac parte propositum te nequis accingere,

1. Pour la date, voy. les notes 2 et 3 du n° suivant.

2. L'original de la lettre au roi d'Angleterre est conservé aux Archives Nationales, a Paris, L. 298, n. 12. Il est daté : *Dat. Avin. 8 id. martii.*

3. Il existe aux Archives de la ville de Bruges (Groenenboek C, f. 44v), une copie de cette lettre adressée : *Scabinis, burgimagistris et communitati ville Brugensis*, et datée : *Dat. Avin. 8 id. martii anno 2*, copie faite d'après l'original et reproduite dans le t. 429 de la Collection Moreau à la Bibliothèque Nationale de Paris, f. 131 a 158.

quodque per consilium nostrum super hiis plene tunc non poterat provideri, cum illud dicte partes ex forma conventionis inite inter eas sequi minime tenerentur, hujusmodi via suspensa consilii, nos ad amicabilem viam convertimus et tractatum per quem partes ipsas super eisdem securitatibus possemus ad concordiam revocare. Et deinde post multos et varios tractatus super hoc habitos, procuratoribus comitis et communitatum predictorum subscriptam securitatem obtulimus per nos ipsos, quam licet tibi multum videremus onerosam et gravem, propter tamen intensum desiderium et grandem affectum quem habemus et te habere sine dubitatione supponimus ad ultramarinum passagium, quod ex discordia securitatum hujusmodi timebamus verisimiliter retardari, et quia etiam non revocamus in dubium quin tu que circa hec promitteres intenderes tenaciter observare, recipiebamus super nos quod tu teneres et effectualiter adimpleres ; obtulimus etenim procuratoribus comitis et communitatum predictorum quod tu pro te et successoribus antedictis, per juramentum a te eo modo prestandum, quo reges Francie consueverant prestare juramenta, promitteres conventiones complere et observare predictas ac per te vel alium seu alios contra eas in aliquo non venire quodque successores predicti prestare juramentum hujusmodi modo simili tenerentur ; et nichilominus tu absque dolo et fraude curares et faceres bona fide quod frater, patrui, pares et officiati predicti, quantum in eis esset et pertineret ad ipsos, idem promitterent inviolabiliter observare. Quod si forte tu contra conventiones predictas in aliquo faceres vel venires aut facere vel venire velles, in hoc tibi assistere aut per se vel per alium seu alios consilium vel auxilium prebere minime tenerentur. Quod si forsan inter partes easdem super fractione conventionum hujusmodi vel alicujus earum questionem oriri contingeret, sive te dicente dictum comitem seu communitates prefatas vel quamvis communitatum ipsarum dictas conventiones vel ipsarum aliquam violasse, seu si comes ac communitates predicti vel eorum alter dicerent e converso te non servasse conventiones predictas in solido vel in parte, ad dictos pares hujusmodi questionis cognitio et decisio eo modo et forma spectaret, quibus alie cause ad eorum cognitionem et decisionem pertinent de consuetudine vel de jure, salvo tamen quod deberent in ea procedere simpliciter et de plano absque strepitu judicii et figura ; tuque pro te et successoribus antedictis extunc comiti et communitatibus memoratis pro questione hujusmodi prosequenda, securitatem concederes eundo, morando et etiam redeundo, et nichilominus tam tu quam successores prefati sufficientis securitatis litteras si, quod absit, casus emergeret, pro dictis casibus prosequendis concedere teneremini et ad ipsorum comitis seu communitatum instantiam dictas partes ad certam competentem diem et locum congruum pro causis eisdem, si forsan emergerent, quotiens opus

existeret, convocare ; si vero te conventiones easdem vel ipsarum aliquam violasse aut non servasse pronuntiari contingeret, te pares ipsi quod id emendares requirere tenerentur ; quod si hujusmodi requisitioni non obtemperares ipsorum, tibi memorati pares in hoc per se vel per alios non deberent assistere, nec etiam tenerentur tibi consilium vel auxilium exhibere, et nichilominus, eo casu, comes et communitates predicti ab omnibus vinculis, submissionibus atque penis pro firmanda pace inter partes easdem inita et firmata dudum adjectis, essent prorsus liberi et immunes ; quod insuper aliqua partium earundem super violatione conventionum ipsarum aut alicujus earum, questione durante, adversus aliam non deberet aut posset guerram hujusmodi occasione movere aut illam armorum potentia, nisi forte per aliam guerram [a] moveri contingeret, pregravare, quo casu nequaquam hoc securitatis articulo ligarentur. Hec quidem, ut premissum est, procuratoribus comitis et communitatum predictorum ex nobis obtulimus, non intendentes tamen remanere modo cujuslibet obligationis astricti, nec aliquod tibi afferri prejudicium ex oblatione predicta, si procuratores tuos [b] de curia Romana recedere absque securitatis acceptatione contingeret memorate, immo voluimus ut, quoad nos et te, pro non oblata et proposita per omnia dicta securitas haberetur.

Ipsi vero procuratores, deliberatione super oblationibus antedictis inter se, ut dicebant, prehabita diligenti et per nos etiam cum eisdem habita collatione frequenti, tandem responderunt se illas nolle aliquatenus acceptare, nisi tu statim eo ipso quo judicatum foret te pacem violasse vel non observasse predictam, penas incurreres antedictas, nulla parium requisitione super emendatione ulterius expectata, et nisi etiam ubi tu infra competens tempus super convocatione dictorum parium prefigendum, totum quod esset in te ad plenum non faceres bona fide aut litteras conductus ad vocatos consiliumve non concederes [c] requisitus aut, eadem questione durante, guerram hujusmodi occasione moveres seu conductum infringeres jam concessum, provisio fieret de competenti remedio per quod tu penas predictas aut aliam competentem cohertionem incurreres quarum obtentu premissa facere cogereris. Et nichilominus provideretur competenter quod dicti pares propter hoc convocati celeriter et absque divertione ad alios actus dictam terminarent et diciderent questionem. Et quod si per pares eosdem te aut successores tuos pronunciari contingeret conventiones predictas in aliquo violasse, frater, patrui et alii supradicti nedum tibi contra Flandrenses ipsos non deberent assistere, immo quoscumque te in hoc juvare volentes ab hujusmodi voluntate pro posse diverterent ac dictos comitem et communitates contra te deffenderent et juvarent.

a. guerrarum *reg.* — *b*. suos *reg.* — *c*. excederes *reg.*

Nos igitur responsionem predictam, collatione diligenti cum nonnullis ex fratribus nostris habita super illa, prorsus incongruam et variis plenam periculis et scandalis reputantes, viam hujusmodi tractatus omnino dimisimus et revocata penitus oblatione quam feceramus ex nobis, ad viam consilii providimus redeundum, et quia difficultates *etc. ut supra usque* a quibus, exposito sibi pro parte nostra negotio, consilium providimus requirendum que securitas in casu proposito de jure deberet reputari sufficiens, et an via securitatis per nos, ut prefertur, oblata sufficeret, et utrum equipolleret securitati quam Flandrenses predicti petebant. Qui super hoc previa oportune deliberationis indagine, concorditer responderunt suaque nobis consilia dederunt explicite quod excellentia regia et [a] subjectione Flandrensium ac negotii qualitate consideranter inspectis, sola et simplex tua promissio deberet pro securitate hujusmodi sufficiens reputari. Quia tamen arduum erat negotium, consulebant quod tu conventiones predictas per juramentum observare promitteres, eo modo quo reges Francie soliti sunt jurare prestandum, viam autem securitatis per nos, ut predicitur, oblatam Flandrensibus antedictis nedum sufficientem, set et superhabundantem esse comuni judicio censuerunt, eam nedum asserentes equipollere tibi pro qua dicti Flandrenses instabant, set et ultiorem eis esse, circumstantiis omnibus attente pensatis, et in hoc eodem consilio fratres nostri Sancte Romane Ecclesie cardinales pariter resederunt, nichilominus tamen notarii, prelati et auditores prefati pro bono concordie et in favorem negotii Terre Sancte cum instantia supplicarunt ut adhuc via per nos oblata circa securitatis prestationem dictis Flandrensibus servaretur. Porro procuratores comitis et communitatum predictorum a nobis cujusmodi securitates tibi dare volebant pro dictis observandis conventionibus requisiti, nobis que secuntur pro sufficientibus securitatibus obtulerunt, videlicet quod quelibet comunitas patrie *etc. ut supra usque* vice versa. Hec, fili carissime, *etc. ut supra usque in finem.* »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 26ʳ, n. 85. — Coulon, n. 492 (texte).

491. *1316, 10 mars.*

Bertrando, S. Marie in Aquiro diacono cardinali, indulgetur ut prebendam sacerdotalem ecclesie Leodiensis una cum decanatu ejusdem ecclesie, quem ex causa permutationis facte de sacristia Lugdunensi assecutus est, licite retinere valeat, nec ad residentiam teneatur nec ad sacerdotium se facere promoveri.

Ex superne...

Dat. Avin. 6 id. martii anno 2.

Reg. Av. 8, f. 371 ; Vat. 67, f. 182ᵛ, n. 617.

a. ex *reg*.

492. *1318, 10 mars.*

Matheo Scoti reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Tornacensi, non obstante quod in eadem Tornacensi et Meldensi, sub expectatione prebendarum, in canonicum est receptus, et quod in S. Marie Corboliensis et de Valle Pruvinensis, Parisiensis et Senonensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 6 id. martii anno 2.

In e. m. Noviomensi et Meldensi episcopis ac decano ecclesie Xanctonensis.

Reg. Av. 8, f. 284v : Vat. 67. f. 185. n. 628.

493. *1318, 10 mars.*

Therrico dicto Buillon confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Stephani Atrebatensis et perpetuam capellaniam castri de Choquis, Morinensis diocesis, obtinet.

Ad illorum...

Dat. Avin. 6 id. martii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Amandi in Pabula, Tornacensis diocesis, et Symoni de Archiaco, decano Xanctonensis, pape capellano, ac preposito Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 417v ; Vat. 67, f. 236. n. 792.

494. *1318, 16 mars.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus cum Arnoldo Bussen de [a] Elnisen, armigero Leodiensis diocesis, et Maria, nata quondam Petri de Mote, militis ejusdem diocesis, super quarti affinitatis gradus impedimento ex actu fornicationis proveniente, dispenset in matrimonio contracto secundum conventiones per Ludovicum de Francia et dominam de Verson aliosque magnates illarum partium factas.

Exhibita nobis...

Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 2.

Reg. Vat. 67, f. 289, n. 987 a.

495. *1318, 16 mars.*

Roberto de Curtiniaco conferuntur canonicatus et prebenda ac prepositura ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, vacantes per obi-

a. et de *reg.*

tum Almarrici [1], in partibus illis defuncti, et que sub die 18 kal. maii collationi Sedis apostolice reservati fuerant, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod dictus Robertus in Remensi, Senonensi et de Rosseto ecclesiis canonicatus et prebendas ac patronatum de Brandavilla, Laudunensis et Remensis diocesum, obtinet [2].

Dum conditiones...

Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 2.

In e. m. S. Nicasii et S. Dionysii Remensium monasteriorum abbatibus ac Petro Albi, canonico Constantiensi.

Reg. Av. 8, f. 493 (fragment illisible) ; Vat. 68, f. 40, n. 1018.

496. *1318, 20 mars.*

Francisco de Columpna, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda basilice Lateranensis vacantes per consecrationem Angeli, episcopi Viterbiensis, non obstante quod decanatum ecclesie S. Marie de Brayo, Senonensis diocesis, et canonicatum ac prebendam in ecclesia Senonensi, et in ecclesia Furnensi, Morinensis diocesis, canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 13 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii extra muros Urbis et preposito S. Audomari, Morinensis diocesis, ac Nicolao de Ceccano, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 137v ; Vat. 68, f. 280, n. 1840.

497. *1318, 21 mars.*

Archiepiscopo Bituricensi ac Laudunensi, Ambianensi et Mimatensi episcopis mandatur quatenus processum contra Petrum, Cathalaunensem episcopum, a Remensi archiepiscopo inceptum compleant ; quem processum jam pridem Ambianensi, Mimatensi, Cameracensi et Atrebatensi episcopis papa commiserat [3], sed propter absentiam et occupationes Cameracensis et Atrebatensis episcoporum, ceteri judices non poterant ad premissa procedere.

Perducto pridem...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 2.

Original aux Archives Nationales à Paris, J. 705, n. 202. — Reg. Av. 8, f. 290 : Vat. 67, f. 192v, n. 648 ; Vat. 110, p. II, f. 61v, n. 291 [4]. — Coulon, n. 511 (texte).

---

1. Amaury de Nesles, prévôt de Saint-Pierre de Lille, dès 1288. Cf. Hautcœur, *Histoire de l'église collégiale et du chapitre de Saint-Pierre de Lille*, t. I, p. 466. — 2. Voyez aussi n. 556. — 3. Voy. n. 140. — 4. Dans le registre Vat. 110, il ne faut considérer que l'adresse ; ce qui suit est une copie de la lettre mentionnée plus haut au n. 140.

498-499. *1318, 23 mars.*

Henrico, nato Johannis, comitis de Salmis, pape capellano, confertur canonicatus ecclesie Spirensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francorum, non obstante quod abbatiam in seculari Thudiniensi, Leodiensis diocesis, consuetam canonicis Leodiensis ecclesie assignari, ac in ipsa Leodiensi et Coloniensi ac Virdunensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et in eadem Coloniensi ecclesia seu diocesi dignitatem seu personatum vel officium expectat seu quod de canonicatu et prebenda ecclesie Metensis apud Sedem apostolicam litigat.

Favoris uberis...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. decano ac thesaurario Metensis et cantori S. Exuperii de Corbolio, Parisiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 9. f. 131v : Vat. 67. f. 245v. n. 821.

499. — Eidem Henrico indulgetur, consideratione Philippi, regis Francie, ut fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeat.

Dum ad tui...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Apri extra muros Tullenses et archidiacono de Vozago, Tullensis, ac cantori S. Exuperii de Corbolio, Parisiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 9. f. 132v : Vat. 67. f. 245v. n. 822.

500. *1318, 23 mars.*

Nicolao de Valle confertur canonicatus ecclesie B. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et decano S. Gaugerici Cameracensis ac preposito Massiliensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 134v : Vat. 67. f. 247v. n. 827.

501. *1318, 23 mars.*

Johanni de Meeran confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Massiliensis et decano S. Dionisii ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 134v : Vat. 67, f. 248, n. 828.

502. *1318, 23 mars.*

Balduino dicto Dorpre confertur canonicatus ecclesie Ronacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et preposito Massiliensis ac decano S. Gaugerici Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9. f. 135; Vat. 67, f. 248, n. 829.

503. *1318, 23 mars.*

Thome dicto Inghel confertur canonicatus ecclesie S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Johannis Gandensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 502.*

Reg. Av. 9. f. 135v : Vat. 67, f. 248v, n. 830.

504. *1318, 23 mars.*

Jacobo dicto Rynvisch confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. S. Quintini in Insula, Noviomensis diocesis, et Aquicinctensis, Atrebatensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Massiliensis.

Reg. Av. 8, f. 441v ; Vat. 67, f. 252, n. 843.

505. *1318, 23 mars.*

Guillelmo dicto Formatori confertur canonicatus ecclesie Bethuniensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Marie Herdembergensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Vite ac...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et decano S. Gaugerici Cameracensis ac preposito Massiliensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 25; Vat. 67, f. 253v, n. 849.

506. *1318, 23 mars.*

Jacobo de Valle confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod in S. Pharaildis Gandensis, Tornacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Vite ac...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 505.*

Reg. Av. 9, f. 25v; Vat. 67, f. 254, n. 850.

507. *1318, 23 mars.*

Nicolao dicto Pape confertur canonicatus ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Johannis Gandensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. S. Quintini in Insula, Noviomensis, et S. Michaelis juxta Antwerpiam, Cameracensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Massiliensis.

Reg. Av. 9, f. 26; Vat. 67, f. 254, n. 851.

508. *1318, 23 mars.*

Guillelmo de Colenghem confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Jacobi Gandensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Massiliensis et decano S. Dionisii ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 26; Vat. 67, f. 254, n. 852.

509. *1318, 23 mars.*

Sigerio dicto Paris confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Macliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii de Vacellis, Cameracensis diocesis, et Cameracensis ac Massiliensis prepositis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 27 : Vat. 67, f. 255, n. 856.

510. *1318, 23 mars.*

Noviomensi et Meldensi episcopis ac archidiacono Parisiensi mandatur quatenus conferant Johanni de Argilleriis archidiaconatum Divionensem in ecclesia Lingonensi, quem Petrus de Cabilone dimisit, non obstante quod dictus Johannes in prefata Lingonensi dignitatem vel personatum seu officium expectat et in eadem et Morinensi ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 8, f. 490 (fragment illisible) : Vat. 67, f. 288v, n. 986.

511. *1318, 23 mars.*

Magistris Michaeli de Mauconduit, Parisiensis, et Guillelmo de Rivo, Belvacensis, ac Gervasio de Busco, Silvanectensis canonicis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Petro dicto Tesson parrochialem ecclesiam S. Jacobi de Dieppa, Rothomagensis diocesis, vacantem per dimissionem a Gaufrido de Brienzone factam, non obstante quod dictus Petrus parrochialem ecclesiam S. Petri de Vassonvilla, dicte diocesis, quam dimittere tenebitur, et capellaniam S. Petri de Mesnilio, Tornacensis diocesis, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 10 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 296v ; Vat. 68, f. 131v, n. 1405.

512. *[1318], 25 mars.*

Philippo, regi Francie, scribitur quatenus subsidium a procuratoribus suis contra Flandrenses petitum quoad presens concedi oportunum non videtur.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Ad grande tibi, carissime fili, debet gaudium cedere illudque [a] nimirum intra claustra pectoris decet te memoriter retinere quod Romana Ecclesia mater tua, te ac christianissimum regnum tuum ea caritate prosequitur [b]

a. illud quod *reg. 110*. — *b*. prosequimur *reg. 109*.

et ad personam tuam in tantum ejus benignitas excitatur ut, pia semper ad te ac regnum predictum gestans viscera, non solum presentialiter tibi assistat in placidis, sed spem benignius tribuat de sui favoris assistentia in futuris. Nuper siquidem convenientibus in nostra et fratrum nostrorum presentia tuis et dilecti filii Roberti, comitis, ac comunitatum Flandrie procuratoribus, nostrum audituris consilium super securitatibus de observatione pacis Flandrie hinc inde prestandis, cum predicti procuratores tui datum a nobis super hujusmodi securitatibus a deliberato consilium acceptassent tuo nomine reverenter, procuratores comitis et comunitatum predictorum illud responderunt se non posse acceptum habere, cum nec ad id posset, ut dicebant, eorum extendi mandatum ; propter quod ipsi procuratores tui non ad viam pacis dirigi, sed ad guerre ac commotionis invium declinare corda Flandrensium presumentes, pro parte tua nobis humiliter supplicarunt ut, cum in hujusmodi guerre prosecutione, si forte procederet, grandium haberes profluviis sumptuum onerari, et superbam Flandrensium altitudinem de longe cognoscere et tuam humilitatem ac obedientiam paterna respicere subventione vellemus, impensuri tibi conveniens tanti negotii qualitati tam spirituale quam temporale subsidium ipsiusque quantitatem, ut inde te possent certiorem efficere, specialiter expressuri. Ad quod, dilectissime fili, deliberatione cum ipsis nostris fratribus habita [a], prefatis tuis procuratoribus seu nuntiis de ipsorum fratrum consilio, quos indubitanter ad id multum liberales invenimus atque promptos, duximus respondendum quod, licet Ecclesia memorata non intendat solita dulcedinis ubera in necessitate tibi subtrahere aut in quibusvis periculosis eventibus te [b] relinquere non adjutum, nondum tamen imminebat illa necessitas propter quam haberes hujusmodi subsidium petere et nos illud tibi deberemus offerre, cum et ad hoc [c] probabilius sit de pace sperandum quam de guerre fremitu formidandum ; immo si nunc pro guerra hujusmodi offerremus tibi subsidium, nedum eam nutrire [d], quod absit, sed et ad ipsam videremur intentius affici quam ad pacem, quam tamen, novit Altissimus, ardenter optamus, et eam, Deo auctore, confidimus provenire, cum et procuratores Flandrensium responderint se consilium nostrum predictis comiti et comunitatibus relaturos, sperantes illud acceptari per illos. Ubi vero hostis antiqui machinamenta, quod Deus avertat, adeo prevalerent in induratione seu obstinatione Flandrensium predictorum quod ipsi nollent viam pacis agnoscere sicque propter eorum culpam te guerram oporteret habere, nos et ipsi fratres nostri in hoc fixe resedimus quod, cum ex ipsius guerre processu causa Dei et Ecclesie sancte sue ledi non leviter habeat, utpote cum te, ipsius

a. habita *manque reg. 110.* — b. te *manque reg. 109.* — c. et adhoc *manque reg. 110.* — d. mittere *reg. 110.*

Ecclesie pugile, tuisque proceribus atque magnatibus distractis ad illam, necesse sit [a] impediri pia Dei negotia, et precipue Terre Sancte, quam Sacra Scriptura testatur sibi omnium cariorem, que, pro dolor, fuerunt etiam abolim propter ipsius guerre strepitum impedita, in tuum viriliter exurgemus auxilium sicque tibi oportunis subventionibus temporaliter et spiritualiter assistemus, quod et ipsi Deo, cujus in hac parte, ut prefertur, causam nos promovere censebimus, gratum, ut speramus, accedet et placidum tuque per effectum operis senties evidenter exuberantem ad te pie matris affectum. Dat. 8 kal. aprilis [1]. »

Reg. Vat. 109, f. 122v, n. 507 : Vat. 110, pars I, f. 30v, n. 91. — Coulon, n. 530 (texte).

513. *1318, 29 mars.*

Johanni, clare memorie Caroli II, Sicilie regis, filio, Gravine comiti et honoris Montis S. Angeli domino, ac Mathildi, quondam Florentii de Hanonia et Isabelle, Achaye principisse, filie, ipsius Johannis uxori, conceditur dispensatio ut in matrimonio contracto licite remanere valeant, non obstante impedimento exurgente ex eo quod quondam Ludovicus, filius ducis Burgundie et dicte Matildis prior maritus, tertio consanguinitatis gradu erat prefato Johanni astrictus, et ipsa Matildis cum quondam Carolo, filio Philippi, principis Tarentini, fratris jamdicti Johannis, per verba de presenti, carnali copula non secuta, matrimonium contraxerat.

Qui celestia...

Dat. Avin. 4 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 10, f. 408, n. 2300 ; Vat. 68, f. 413v, n. 2283.

514. *1318, 31 mars.*

Prepositus S. Audomari, Morinensis diocesis, et decanus S. Dionisii ac archidiaconus de Campinia Leodiensis ecclesiarum dantur tanquam conservatores Ottobono de Careto, preposito ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, et cancellario Flandrie.

Ad hoc nos...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 130 : Vat. 67, f. 240, n. 803.

515. *1318, 31 mars.*

Johanni dicto de S. Martino, clerico et familiari Johannis de Flandria,

a. sint *reg. 109 et 110.*

---

1. Cette lettre a dû suivre de près l'entrevue mentionnée dans la lettre du 8 mars 1318 (n. 488) et doit donc être de la même année.

comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie Rothnacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Ostende, Tornacensis diocesis, obtinet.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, et decano S. Gaugerici Cameracensis ac scolastico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 473v; Vat. 67, f. 249v, n. 833.

516. *1318, 31 mars.*

Johanni Prepositi, clerico Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie S. Quintini Melbodiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Petri Duacensis et S. Nicasii Insulensis ecclesiis perpetuas capellanias, sine cura, de quibus ex causa permutationis credit sibi fore provisum, et parrochialem ecclesiam de Lestines in Valle, Tornacensis, Atrebatensis et Cameracensis diocesum, obtinet seu quod de canonicatu et prebenda ecclesie Sicliniensis, dicte Tornacensis diocesis, apud Sedem apostolicam litigat.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. S. Auberti Cameracensis et Lessiensis monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Nivellensis, Cameracensis et Leodiensis diocesum.

Reg. Av. 9, f. 26v; Av. 158, f. 199 (fragment); Vat. 67, f. 254, n. 853.

517. *1318, 31 mars.*

Franconi de Gestial, alias dicto de Ruella, clerico Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie S. Bartholomei Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Novavilla, Leodiensis diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, et decano S. Dionisii ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 158, f. 199 : Vat. 67. f. 254v, n. 854.

518. *1318, 31 mars.*

Jacobo dicto de Carun confertur canonicatus ecclesie Sicliniensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, obtentu Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, non obstante quod in ecclesia S. Gaugerici Cameracensis canonicatum et prebendam obtinet.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, et cantori ac scolastico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 158, f. 199v ; Vat. 67, f. 255, n. 855.

519. *1318, 31 mars.*

Hugoni de Atrebato, clerico et familiari Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Petri castri Namurcensis, Leodiensis diocesis, preposituram ac canonicatum et prebendam obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Dionisii Leodiensis ac preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 27v ; Vat. 67, f. 255v, n. 857.

520. *1318, 31 mars.*

Carolo de Gistelle, consanguineo Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod super decanatum et prebendam ecclesie Harlebeccensis, Tornacensis diocesis, litigat.

Dum ad tui...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, et decano S. Dionisii ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 28v ; Vat. 67, f. 255v, n. 858.

521. *1318, 31 mars.*

Godefrido de Berlos confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati secularis Eykensis et preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, ac decano S. Dionysii Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 28v : Vat. 67, f. 255v, n. 859.

522. *1318, 31 mars.*

Lamberto de Landenghen confertur canonicatus ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johannis, comitis Namurcensis.

Laudabilia testimonia...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Michaelis juxta Antwerpiam et preposito Nivellensis, Cameracensis et Leodiensis diocesum, et decano S. Gaugerici Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 29 ; Vat. 67, f. 255, n. 860.

523. *1318, 31 mars.*

Thome, filio nobilis viri Theoderici de Sezelles, confertur canonicatus ecclesie S. Gorgonii Hugardensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johannis de Flandria, comitis Namurcensis.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. preposito Nivellensis et S. Marie Namurcensis, Leodiensis diocesis, ac S. Dionysii Leodiensis decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 8, f. 453v ; Vat. 67, f. 269, n. 908.

524. *1318, 31 mars.*

Jacobo de Sels confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johannis de Flandria, comitis Namurcensis.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii de Novomonasterio juxta Hoyum et preposito Nivellensis ac decano S. Petri de castro Namurcensis ecclesiarum, Leodiensis diocesis.

Reg. Av. 8, f. 454v ; Vat. 67, f. 269v, n. 909.

525. *1318, 31 mars.*

Magistro Francisco de Mallewaert, clerico et familiari Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, reservatur personatus vel dignitas seu officium in ecclesia Cameracensi, non obstante quod in eadem Cameracensi et in Rothnacensi, S. Petri castri Namurcensis ac S. Begge Andennensis [a], Leodiensis et Cameracensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, licet de prebendis Cameracensis et Rothnacensis, dicte Cameracensis diocesis, ecclesiarum litigat.

a. Andegaven. *reg.*

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Auberti et decano S. Gaugerici Cameracensis ac preposito Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 8. f. 454v : Vat. 67. f. 269v. n. 910.

526. *1318, 31 mars.*

Indulgentia pro visitantibus collegiatam ecclesiam in loco dicto Middelburg, Trajectensis diocesis, in honorem B. Petri apostoli a Guillelmo, comite Hannonie, constructam et dotatam, et ad fabricam ejusdem ecclesie manus porrigentibus caritatis.

Licet is de...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 160 ; Vat. 68, f. 72, n. 1242.

527. *1318, 31 mars.*

Johanni de Flandria, comiti Namurcensi, confirmatur donatio quorundam bonorum per quondam Guidonem, comitem Flandrie, patrem ejus, anno 1286 (*n. s.*) facta.

« Dilecto filio nobili viro Johanni de Flandria, comiti Namurcensi, Leodiensis diocesis. Justis petentium desideriis pium est nos facilem exhibere consensum, et vota que a rationis tramite non discordant effectu prosequente complere. Exhibita siquidem nobis tua petitio continebat, quod dudum bone memorie Guido, comes Flandrie, pater tuus, volens tibi de terris suis, unde juxta status tui decentiam, tuique filii et heredes, possetis vitam ducere congruentem tibique in vita sua, pro eo quod primogenitus ejus non eras, hereditatem constituere inter vivos, paterno affectu erga te ductus, quasdam terras et loca inferius designata, sub homagio ligio seu feudali jure, tibi et heredibus tuis duxerat imperpetuum concedenda tibique et dictis heredibus dedit et concessit in dictis terris et locis singulis justitias altas et bassas, quas idem pater tuus et comites Flandrie ab olim habuissent, habeant et habere possent in terris et locis predictis, adeo franco modo et tali manerie quali dictus comes antea ipsa tenuerat et teneret, si terre et loca predicta in sua heredumque suorum comitum Flandrie manibus remansissent ; post quam concessionem dictus comes Flandrie, pater tuus, te in corporalem possessionem dictarum terrarum et locorum fecit induci tuque extunc, juxta concessionem hujusmodi, terras et loca predicta tenuisti usque ad modica tempora preterita pacifice et quiete, altas et bassas in eis justitias exercendo ; ac nobilis vir Robertus, comes Flandrie, ejusdem Guidonis primogenitus, frater tuus, qui concessioni

predicte presens interfuit et expresse consensit ipsamque laudavit et etiam approbavit, fide et juramento per ipsum prestitis, promisit contra concessionem et donationem predictas per se vel alium non venire, sed illas contra omnes personas, ut verbis ejus utamur, pro se suisque heredibus guarandire, supplicando sacrosancte Romane ac universalis Ecclesie summo pontifici ut premissa omnia et singula sine requisitione alia dignaretur in ejus absentia confirmare et etiam eundem Robertum primogenitum compellere ut premissa debeat tenere seu non contravenire per se vel alium, in toto vel parte, prout in autenticis et patentibus litteris inde confectis, dictorum Guidonis, patris, et Roberti, fratris tuorum, comitum Flandrie, predictorum sigillis [a] munitis, quas originales exhibuisti apud Sedem apostolicam coram nobis quarumque tenorem de verbo ad verbum presentibus inseri fecimus, plenius et seriosius continetur. Nos itaque, tuis supplicationibus inclinati, concessionem et donationem predictas, ratas et gratas habentes, illas auctoritate apostolica, ex certa scientia, confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Tenor autem predictarum litterarum talis est :

Nos Guido, comes Flandrie et marchio Namurcensis, notum facimus universis quod nos dilecto filio nostro Johanni de Namurco dedimus et concessimus terras seu rejectus maris, quocumque alio nomine volgari appellentur, quas habemus jacentes intra Quatuor Officia extra terras aggregatas seu sclusatas die hodierna, videlicet unum rejectum maris, qui dicitur volgariter scor vel utdich, qui jacet inter Adendich et Stripee, pro una parte in officio de Axele et pro alia parte in officio de Hulste ; item unum rejectum ante Onthene, satis prope curtem de Bodeloe ; item unum rejectum jacentem satis prope, quem nunc dividit quoddam canale dulcis aque ; item unum rejectum qui apellatur Outenhoert ; item mediam partem unius rejectus juxta Axele, de qua nos jam partem unam sclusavimus seu clausimus, quam partem sic sclusatam eidem Johanni concessimus cum parte alia non sclusata ; item rejectum unum in officio de Hulst, qui volgariter appellatur Craior ; item unum alium rejectum juxta Hossenesse in dicto officio de Hulst ; item rejectum qui jacet ante Chavetinghes et Frankedike, et singulas terras sive clusas seu rejectus maris cum hiis predictis, quocumque nomine possint seu debeant appellari, que exnunc in antea accrescunt seu accrescere poterunt per alluvionem, per rejectus maris seu alio modo in Quatuor Officiis supradictis. Et istas terras, rejectus maris et sclusas, sicut superius sunt nominati, volumus quod Johannes, filius noster antedictus, habeat, teneat et maniet imperpetuum, et ejus heredes, in feudum a nobis et heredibus nostris, dominis et comitibus Flandrie, sub homagio ligio, et eidem dedimus et concessi-

a. singulis *reg. Vat.*

mus cum hiis, et ejus heredibus, singulas justitias altas et bassas, quas nos et nostri heredes, domini et comites Flandrie, haberemus et habere possemus in locis et terris supradictis, adeo franco modo et tali manerie quali nos eas hucusque tenuimus, et quas haberemus, si terre et loca antedicta in manu nostra seu heredum nostrorum, dominorum et comitum Flandrie, remanerent. Et si contingeret quod idem Johannes, filius noster, de propria ejus carne nullum heredem relinquat procreatum, volumus quod terre supradicte redeant ad fratres ipsius Johannis germanos et eorum heredes, tenende a nobis et heredibus nostris, dominis et comitibus Flandrie, in forma supradicta. Et si idem Johannes, filius noster antedictus, et fratres ejus germani nullum heredem de propria eorum carne reliquerint, terre antedicte post obitum dicti Johannis et fratrum germanorum suorum redirent ad ejus heredem et dominum Flandrie, seu ad ejus heredes comites Flandrie. Exnunc, si moreremur, volumus quod nostra cara conjux, Ysabella, comitissa Flandrie et Namurci, teneat et maniet singulas terras supradictas in feudum ab herede nostro, domino et comite Flandrie, in ligio homagio, prout est supradictum, recipiat proventus dictarum terrarum, quandiu vitam habebit in corpore, et quod Johannes, filius noster supradictus, fratres ejus germani et non germani, eorum heredes seu alii, nichil possint petere in premissis, dicta comitissa vivente. Et si terre supradicte sclusate seu non sclusate perderentur vel a mari occuparentur post earum sclusationem, volumus et attendimus quod si recuperentur post hec alia vice, quod ipse terre remaneant et sint Johannis, filii nostri, et heredum suorum, sicut superius dictum est. Et ad dictas donationem et concessionem firmiter tenendas sine contraventu obligamus nos et nostros heredes, dominos et comites Flandrie, et promittimus garandire contra omnes. In cujus rei testimonium presentes litteras sigillo nostro sigillari fecimus, que date fuerunt anno incarnationis Domini M°CC° octogesimo quinto, mense januario.

Et ego Robertus, comes Nivernensis, dominus de Bethunia et de Teneremunda, primogenitus filius nobilis comitis antedicti, et ego Willelmus de Flandria, filius dicti comitis, donationem et concessionem supradictas gratas habemus, laudamus et approbamus, promisimus et promittimus, fide et juramento interpositis, quod de cetero non veniemus per nos nec per alium contra donationem et concessionem antedictas, et promittimus garandire contra omnes pro nobis et nostris heredibus, quicumque nostrum succedat per excidentiam in Flandrensi comitatu. Et supplicamus sanctissimo patri nostro, sacrosancte Romane ac universalis ecclesie summo pontifici, ut premissa omnia et singula in nostra absentia dignetur confirmare sine aliqua requesta et nos compellat tenere premissa, si nos contravenire, quod absit, per nos vel per alium contingat in toto vel in parte, rogantes et requirentes excellentissimo domino.., Dei gratia regi

Alamanie, ut donationem et concessionem predictas, prout superius continetur, velit confirmare sua majestate regali et nos compellat ad premissa tenenda, si, quod absit, contraveniremus per nos seu per alium contra premissa in toto vel in parte. In cujus rei testimonium sigilla nostra appendi fecimus, una cum sigillo nostri dilecti domini et patris comitis supradicti. Actum et datum anno incarnationis Domini M°CC° octogesimo quinto, mense januarii supradicto (1).

Nulli ergo etc. nostre confirmationis infringere etc. Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2. »

Reg. Av. 10, f. 352v ; Vat. 68, f. 381v, n. 2167.

528. *1318, 31 mars.*

Stabulensi et Gemblacensi ac Lefflensi, Leodiensis diocesis, monasteriorum abbatibus mandatur quatenus Johannem, comitem Namurcensem, contra concessionis supradicte tenorem, a Roberto, comite Flandrie, ipsius fratre, aut quibusdam aliis molestari non permittant.

Exhibita siquidem...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 10, f. 354v ; Vat. 68, f. 382, n. 2168.

529. *1318, 31 mars.*

Aquincingensis, Atrebatensis diocesis, et S. Martini Tornacensis ac S. Nicolai de Pratis prope Tornacum monasteriorum abbatibus mandatur ad instantiam Johannis, comitis Namurcensis, quatenus Robertum, comitem Flandrie, ad observationem donationis supradicte compellant.

Dilectus filius...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 10, f. 328, n. 2246 ; Vat. 68, f. 406, n. 2218.

530. *1318, 31 mars.*

Comiti Flandrie declaratur quod laudabiliter egit Johannes de Flandria, comes Namurcensis, ipsius frater, non assistendo ipsi in guerra contra Philippum, regem Francie, et mandatur quatenus non inquietet eum in possessione bonorum dicto Johanni per quondam Guidonem, comitem Flandrie, eorum patrem, donatorum.

« Dilecto filio nobili viro .. comiti Flandrie, salutem etc. Sedes apostolica, pia cunctorum mater fidelium et magistra, ingentem sumens de illorum tranquillo statu letitiam, actus eorum quos prospicit fore pacificos

1. Voy. une traduction française de cet acte de Gui de Dampierre dans de Reiffenberg, *Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg*, t. I, p. 206.

laudis effert condigne preconiis nec desinit illos clipeo defensionis oportune protegere quibus pro religione fidei date seu juramenti prestiti inviolabiliter observanda temporalia prospicit pericula imminere. Sane dilecti filii nobilis viri Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, Leodiensis dyocesis, fratris tui, oblata nobis petitio continebat quod dudum ipse pacem inter clare memorie Philippum, regem Francie, et te concordatam et per felicis recordationis Clementem papam V, predecessorem nostrum, auctoritate apostolica confirmatam variisque penis et sententiis roboratam, omnesque et singulos articulos contentos in ea, ad requisitionem et instantiam tuam, juravit tenere firmiter et servare, seque ac heredes et posteros suos sub gravibus penis ad ejusdem pacis observantiam obligavit, quodque postmodum, intentore malorum, hoste humani generis, procurante, inter regem predictum et te discordia suscitata, idem Johannes, requisitus a rege prefato ut, juxta dictum juramentum per eum prestitum, pacem hujusmodi observaret et faceret observari, nolens reatum perjurii nec penas ac sententias in violatores pacis hujusmodi per dictum predecessorem prolatas incurrere, sed acquiescens in hac parte requisitionibus dicti regis, tibi in hujusmodi guerra contra dictum regem non astitit, sed, quantum in eo fuit, pacem et juramentum hujusmodi inviolabiliter observavit, quamquam idem Johannes, in omnibus que violationem pacis et juramenti hujusmodi non contingunt, paratus fuerit et existat tibi, tanquam homo tuus ligius et feudalis, devote intendere, ut tenetur, et fideliter obedire. Verum tu propter hoc contra dictum Johannem, fratrem tuum, commotus indebite graviter extitisti et etiam conturbatus, non attendens quantam infamie labem quantumque proprie salutis dispendium et anime periculum incurrisset, si, tuo in dicta guerra favendo proposito, se ejusdem reatu perjurii ac predictis penis et sententiis dampnabiliter involvisset. Propter quod dictus Johannes nobis humiliter supplicavit, ne, si deinceps, quod absit, casus similes movende guerre inter regem Francie, qui est pro tempore, et te eveniant dictumque Johannem, utrinque inter pericula constitutum, quod tutius est pro anime sue profectu contingat eligere ac tuam propter hoc indignationem incurrere, in rebus temporalibus subire possit indebita detrimenta, providere sibi super hoc de oportuno remedio dignaremur. Ne igitur unde prefatus nobilis apud Deum retributionis eterne premium et apud homines preconia laudis condigne promeruit, inde, quod absit, indebitam perferat lesionem, auctoritate apostolica, si premissis veritas suffragatur, tenore presentium declaramus et ad notitiam tuam deducimus quod idem nobilis laudabiliter egit non assistendo in dicta guerra tibi, sed dictam pacem, per dictam Sedem apostolicam confirmatam gravibusque penis sententiisque vallatam, et juramentum per eum super hoc prestitum, inviolabiliter observando, et quantum in eo

fuit faciendo per alios observari, quodque laudabiliter aget imposterum si per se ac heredes et posteros suos, similibus evenientibus casibus, pacem et juramentum hujusmodi observando, transgressionis ipsorum reatum ac penarum et sententiarum hujusmodi incursionem studuerit evitare, tibi et heredibus tuis tenore presentium nichilominus districtius injungentes ut cum ad apostolatus nostri spectet officium pacem et juramentum hujusmodi, juxta ordinationem predecessoris ejusdem, facere observari, quod dictum nobilem in persona sua et heredum suorum et super locis et terris eidem nobili ejusque heredibus donatis et concessis in comitatu tuo Flandrie et extra per quondam Guidonem, comitem Flandrie, communem patrem vestrum, per te vel alium seu alios nullatenus inquietes, sed ipsum et heredes suos dictorum locorum et terrarum permittas pacifica possessione gaudere. Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2. »

Reg. Av. 10, f. 368 : Vat. 68, f. 398, n. 2222 a — Raynaldi, *Annales eccles.*, a° 1318, § 24 (texte).

531. *1318, 31 mars.*

Declaratio similis nobilibus viris, ducibus, principibus, comitibus, baronibus, militibus et personis singularibus universis dictas litteras inspecturis.

Sedes apostolica...

Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2.

Reg. Av. 10, f. 369 : Vat 68, f. 398v, n. 2222 b.

532. *1318, 31 mars.*

Executoribus mandatur, ad instantiam Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, quatenus episcopo Leodiensi inhibeant, ne infantibus vel illiteratis subditis dicti comiti tonsuram clericalem conferat, eo quod sub talis tonsure pretextu debita servitia dicto comiti denegant exhibere.

« Dilectis filiis .. abbati monasterii S. Auberti et .. preposito ac magistro Henrico de Geldonia, canonico ecclesie Cameracensis, etc. Significavit nobis dilectus filius nobilis vir Johannes de Flandria, comes Namurcensis, Leodiensis diocesis, quod venerabilis frater noster .. episcopus Leodiensis per se seu per quendam alium episcopum, quem in conferendis ordinibus vicarium suum dicitur ordinasse, infantibus et illiteratis comitatus Namurcensis clericalem presumit conferre tonsuram contra constitutionem super hoc a felicis recordationis Bonifacio papa VIII, predecessore nostro, specialiter promulgatam, propter quod taliter tonsurati debita servitia, personales functiones et plura alia munera, ad que prestanda dicto comiti de consuetudine et de jure tenentur, sibi denegant exhibere, in ejusdem comitis dampnum, injuriam, prejudicium et gravamen. Quare

prefatus comes nobis humiliter supplicavit, ut, ne talis tonsure pretextu predictis juribus defraudetur, providere sibi super hoc de oportuno remedio dignaremur. Nos ergo, attendentes petitionem hujusmodi consonam esse juri et propterea in hac parte dicti comitis supplicationibus inclinati, discretioni vestre per apostolica scripta districte precipiendo mandamus quatenus de premissis inquiratis diligentius veritatem, et ea que super hiis inveneritis nobis per vestras litteras harum seriem continentes fideliter intimare curetis ; eidem episcopo Leodiensi ex parte nostra nichilominus inhibentes ne deinceps talibus subditis dicti comitis, infantibus videlicet seu etiam illiteratis tonsuram per se vel alium conferat clericalem. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 2. »

Reg. Av. 10, f. 328, n. 2266 ; Vat. 68, f. 405v, n. 2247.

533. [*1318*], *1 avril.*

Fratribus Petro de Palude, magistro in theologia, Predicatorum, Stephano de Neriaco et Guillelmo de Gandavo, Minorum fratrum ordinum, mandatur ut comiti et communitatibus Flandrie litteras apostolicas de securitate sufficienti pro pace cum Philippo, rege Francie, firmanda presentare curent.

« Dilectis filiis fratribus Petro de Palude, magistro in theologia, Predicatorum, Stephano de Neriaco, et Guillelmo de Gandavo, Minorum fratrum ordinum, nuntiis nostris. Cum simus, licet immeriti, ejus qui via, veritas est et vita, sola sua dignatione vicarii, nostrum esse debet circa processus presertim et actus nostros interdum in lucem veritatem adducere per quam pellatur falsitas, varietas [a] lateat, cesset dupplicitas, mendax assertio delirescat. Sane dudum certis conventionibus habitis inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, tunc regna Francie et Navarre regentem, ex parte una, et dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem, et communitates Flandrie ex altera, super quibusdam articulis pacis olim inter clare memorie Philippum, regem Francie, dicti regis genitorem, dum adhuc viveret, ac comitem et communitates predictos inite, partes ipse pro conventionibus complendis hujusmodi et inviolabiliter observandis, dare ac prestare tales invicem securitatis litteras, que deberent sufficere, promiserunt. Cumque postmodum dicte partes super prestandis et recipiendis securitatibus ipsis concordare non possent, actum extitit concorditer inter illas quod infra certi temporis spatium earum quelibet procuratores suos et nuntios ad nostram presentiam mitteret, nostrum, que super hoc deberent securitates sufficere, consilium audituros. Demum vero procura-

a. veritas *reg.*

toribus partium earundem comparentibus coram nobis et super securitatum predictarum prestatione nequeuntibus altrinsecus concordare, nos varios cum eis tractatus assumpsimus ut eos ad concordiam revocare possemus. Et cum nec sic ad conveniendum super ipsis securitatibus induci valerent, nos volentes ad prebendum nostrum inde consilium absque utriusque partis injuria et cujusvis illatione gravaminis consulte procedere, fratrum nostrorum, notariorum quoque et auditorum sacri palatii ac prelatorum et aliarum notabilium personarum qui tunc erant in curia consilium duximus requirendum, consultando petentes ab illis que securitas in casu eis exposito de jure deberet pro comite et comunitatibus Flandrie sufficiens reputari ; qui licet super hoc nobis de jure responderint et nichilominus suum dederint nobis inde a deliberato consilium, nos tamen super securitatibus ipsis hinc inde prestandis rigori juris nolentes inniti, sed per equitatis viam providere potius securitati partium cupientes, deliberatione super hoc cum fratribus nostris omnibus et singulis apud Sedem apostolicam existentibus diligentius habita, et de consilio eorundem, consilium dedimus quod utrique parti quantum ad securitatem observationis conventionum predictarum vidimus debere sufficere illudque nostris patentibus litteris eisdem comiti et comunitatibus exinde directis (1) fecimus inseri in eorum notitiam deducendum. Ne igitur lingue tertie vera supprimenti aut falsa forsitan immiscenti pateat aditus ad obumbrandum sinceritatem ac veritatem ipsius nostri consilii, quin potius consilium ipsum et habitus circa illud sincere processus eisdem comiti et comunitatibus facie revelata pandantur, vos et vestrum quemlibet ydoneos ad id ministros eligimus, discretioni vestre per apostolica scripta mandantes quatenus vos vel duo aut unus ex vobis, ad ipsorum comitis et comunitatum presentiam personaliter accedentes, litteras nostras eisdem comiti et comunitatibus super ipsius nostri consilii impensione directas, pro parte nostra, indilate presentare curetis, alia circa id juxta datam vobis a Deo prudentiam dicturi, facturi et promoturi que bono pacis ad quod intendimus, videritis oportuna. Volumus autem ut si quemvis ex vobis, quod absit, impediri contingat quominus intendere valeat ad premissa, ille possit personam aliam ejusdem ordinis subrogare per omnia loco sui, super cujus subrogandi sufficientia et ydoneitate subrogantis industriam fiducialiter oneramus. Nos enim hanc subrogationem faciendi vobis et vestrum cuilibet damus plenam auctoritate presentium potestatem. Dat. kal. aprilis (2). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 18v, n. 70. — Coulon, n. 538 (texte).

---

1. Voy. n. 489. — 2. Cette lettre, qui se rapporte à l'entrevue mentionnée dans la lettre du 8 mars 1318 (n. 488), a dû la suivre de près et est sans doute de la même année.

534. [*1318*], *1 avril.*

Nunciis apostolicis scribitur sub forma ampliori de eodem consilio ab eisdem comite et comunitatibus amplectendo.

« Dilectis filiis fratribus Petro de Palude, magistro in theologia, Predicatorum, Stephano de Neriaco et Guillelmo de Gandavo, Minorum fratrum ordinum, nuntiis nostris. Illius qui via, veritas est et vita vices, licet immeriti, gerentes in terris, processuum presertim nostrorum et actuum veritatem interdum in lucem pandere ducimur, ut per patefactionem illius pellatur falsitas, varietas lateat, cesset duplicitas, mendax assertio delirescat. Sane dudum *etc. ut in prima supra usque* ibi facie revelata pandantur, ut etiam quam expediens, quam salubre sibi censeatur et utile ipsum nostrum acceptare consilium, quod utique more pii patris filiorum comoda prosequentis et evitantis incomoda, pro securitatis cauto suffragio dedimus [a], vestro eis ministerio patefiat nostraque circa id sibi finalis intentio explicetur, vos et vestrum quemlibet *etc. usque* accedentes, litteras nostras, tam eas videlicet que super ipsius datione consilii, quam eas que [b] super premissorum omnium patefactione seu explicatione predictis comiti et comunitatibus diriguntur, pro parte nostra indilate presentetis eisdem, et exposita eis prefati veritate consilii, juxta datam vobis a Deo prudentiam efficaciter studeatis sibi suggerere ut ponere velint in recta statera animarum pericula, corporum cedes, expensarum voragines, dampna rerum que nedum eis, set quasi toti mundo miserabiliter intulit Flandrensis guerre commotio, et insuper impedimenta non levia que piis Dei negotiis et specialiter ultramarino passagio patenter ingessit, et que graviora inferre ac ingerere illius continuatio, si, quod absit, forte procederet, formidatur. Et e diverso consideranter advertant quot et quanta bona universaliter provenire sperantur ex pace, quorum equidem bonorum sicut poterunt predictum acceptando consilium participes effici, sic et, si, quod non credimus nec vellemus, consilium ipsum abiciant, debebunt omnium dispendiorum pariter et malorum que sequentur ex guerre processu actores merito reputari. Considerent etiam quod, cum conventiones pro quarum observatione securitas petitur et super cujus securitatis prestatione nostrum processit consilium, ut prefertur, sint simpliciter hinc inde jurate servari, eis derogare non possunt, quin et religionem jurisjurandi in eorum animas prestiti non absque gravi nota pretereant et proinde divinam majestatem offendant. Attendant [c] quoque quod ex conventionibus ipsis longe melior quam de pace prima est earum facta conditio, propter quod ad inviolabilem observationem illarum et ad acceptationem dati per nos super securitate circa illas

a. dedimus *manque reg. 110.* — *b.* que *manque reg. 110.* — *c.* accedant *reg. 110.*

prestanda consilii debent facilius et promptius inclinari, presertim cum per consilium ipsum, cui multa pro eorum securitate ultra quam fratres nostri et alie predicte persone per nos, ut premittitur, consultati suaserint, ex nobis adjecimus, sibi provisum esse sufficienter et caute credamus. Si hec et alia per vos vel vestrum alterum eis super hiis salubriter suadenda dicti comes et comunitates attenderint, si ea discusserint recto ac tranquillo judicio, profecto, nisi se prorsus exhibeant rationis expertes, animos suos ad pacem habilitare curabunt, ipsum nostrum libenter accepturi consilium per quod indubitanter invenient quoad conventiones predictas habundantissime fore sue securitati diligentia paterna provisum. Alioquin si, quod Deus avertat, eis in pertinacia persistentibus consueta, ex eorum culpa recidivum guerre processerit, illis apertius explicare poteritis quod nos et Romana mater Ecclesia, qui ad reducendum comitem et comunitates predictos a dissidiorum invio ad viam tranquillitatis et pacis quicquid potuimus et debuimus fecimus hactenus, nunc speciales nuntios, nunc litteras destinando, et demum per nos ipsos apud procuratores eorum super hoc insistendo solicite sine intermissione laborum, ulterius continere nequibimus quin totiens nostris frustrati laboribus tamque contemptibiliter obauditi, cause Christi, quam idem rex suique proceres et magnates, distrahendi circa guerre hujusmodi strepitum, impedientur in Terre Sancte subsidium prosequi, in auxilium efficax exurgamus, astituri regi predicto, cujus procuratores tanquam obedientie filii dictum nostrum consilium pro bono pacis, licet multa gravia et regibus Francie prorsus insolita continerentur in illo, acceptarunt nomine regio reverenter, per omnes vias et modos quos ad obtinendum prosperum exitum cause Dei spiritualiter et temporaliter viderimus expedire ; et speramus in eo, cujus in hac parte causam nos promovere censebimus, quod inobedientibus tam gravis efficietur nostrorum adjutorii et assistentie sarcina, quod ad ejus pondus efficientur ipsorum inobedientium humeri penitus impotentes. Dat. kalendis aprilis. »

Reg. Vat. 109, f. 131v, n. 543 ; Vat. 110, pars 1, f. 19v, n. 73. — Coulon, n. 544 (texte).

535. *[1318, 1 avril].*

Roberto, comiti Flandrie, scribitur quatenus prefatos nuntios benigne recipiat eorumque monita efficaciter exaudiat.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Ne lingue tertie vera supprimenti aut falsa forsitan immiscenti pateat aditus ad obumbrandum sinceritatem [a] et veritatem nostri consilii, quod super prestandis et recipiendis securitatibus pro observatione conventionum dudum inter

a. sinceritatis *reg.*

carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, tunc regna Francie et Navarre regentem, ex parte una, et te ac comunitates Flandrie ex altera, super quibusdam pacis articulis initarum, diebus proximis dedimus, quin potius ut ipsum consilium et habitus circa illud sincere processus tibi facie revelata pandantur, ecce dilectos fratres Petrum de Palude, magistrum in theologia, Predicatorum, Stephanum de Neriaco ac Guillelmum de Gandavo, Minorum fratrum ordinum, nuntios nostros, et eorum quemlibet ydoneos ad id ministros eligimus, per alias nostras certi tenoris litteras mandantes eisdem ut ipsi aut duo vel unus ex eis, seu subrogandi vel subrogandus ab eis vel eorum altero, si eos vel quemvis eorum contingeret forsitan circa id impediri, ad tuam presentiam personaliter accedentes, litteras nostras ipsum nostrum consilium seriosius continentes tibique proinde directas, pro parte nostra tibi indilate presentent, alia circa hoc, juxta datam sibi a Domino prudentiam dicturi, facturi et promoturi que bono pacis, ad quod intendimus, viderint oportuna. Quocirca nobilitatem tuam rogamus et hortamur attente, per apostolica nichilominus tibi scripta mandantes, ac patris more, sano suadentes tibi consilio, quatinus prefatos nuntios nostros et eorum quemlibet aut subrogandos seu subrogandum ab eis vel eorum altero, pro nostra et apostolice Sedis reverentia benigne recipere nostraque salubria monita tibi exponenda per illos efficaciter exaudire procures, sic te in hiis prompte, sic laudabiliter habiturus quod de tue ad nos et apostolicam Sedem devotionis promptitudine liqueat, teque ad ea que pacis sunt animum inclinantem, inconsulta, quod absit, electio in [a] seram fortasse penitentiam non inducat. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 19, n. 71. — Coulon, n. 539 (texte).

536. *[1318, 1 avril].*

Scribitur in eundem modum, mutatis mutandis, scabinis, consiliariis et comunitati ville de Gandavo ; burgemagistris, scabinis et consiliariis ac comunitati ville Brugensis (1) ; advocatis, scabinis, consiliariis ac comunitati ville Yprensis ; scabinis, nobilibus et comunitati ville de Franco de Brugis.

Ne lingue tercie…

Dat. ut supra.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 19, n. 72. — Coulon, n. 540 à 543.

a. in *manque reg.*

1. Une copie de cette lettre adressée à la ville de Bruges est conservée aux Archives de cette ville, Groenenboek C. f. 48 : elle est datée : *Dat. Avin. kal. aprilis anno 2.* Elle est faite d'après l'original et reproduite dans le t. 429 de la Collection Moreau à la Bibliothèque Nationale de Paris. f. 160 à 170.

537. [*1318, 1 avril*].

Eidem Roberto, comiti Flandrie, scribitur de eodem sub ampliori forma cum clausula comminatoria.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Ne lingue tertie *etc. usque* pandantur, ut etiam quam expediens, quam salubre tibi censeatur et utile ipsum nostrum acceptare consilium, quod utique, more pii patris filiorum comoda prosequentis et evitantis incomoda, pro securitatis cauto suffragio dedimus, tuis sensibus patefiat nostraque circa id tibi finalis intentio explicetur, ecce dilectos filios *etc. ut supra usque* accedentes, litteras nostras, tam eas videlicet quas super ipsius datione consilii, quam presentes quas super premissorum omnium patefactione seu explicatione tibi dirigimus, pro parte nostra indilate tibi presentare procurent, expositiuri prefati veritatem consilii, et juxta datam sibi a Deo prudentiam te ad acceptationem illius persuasionibus inducturi salubribus, et demum nostre intentionis summam tibi circa id explicite detecturi. Quocirca *etc. usque* reverentia benigne recipiens [a] eorumque salubria monita reverenter admittens, ponere velis in recta statera *etc. ut in illa que incipit:* Illius, (1) *usque* formidatur. Et e diverso consideranter advertas quot et quanta bona universaliter provenire sperantur ex pace, quorum equidem bonorum sicut poteris *etc. ut supra in eadem, mutatis mutandis, usque* credamus. Si hec, fili, et alia per ipsos nuntios nostros vel eorum alterum aut subrogandos vel subrogandum ab eis vel eorum altero, tibi super hiis verbo plenius explicanda debita meditatione pensaveris, si ea discusseris recto et tranquillo judicio, profecto, nisi te prorsus exhibeas rationis expertem, animum tuum ad pacem habilitare curabis, ipsum nostrum *etc. ut in eadem, mutatis mutandis, usque* avertat, te persistente in pertinacia solita, ex culpa tua recidivum guerre processerit, scire te volumus et pro certo tenere quod nos et Romana mater Ecclesia, qui ad reducendum te tuosque Flandrenses a dissidiorum invio *etc. usque* apud procuratores tuos et Flandrensium eorumdem super hoc insistendo solicite *etc. ut in eadem usque* impotentes. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 132, n. 544 ; Vat. 110, pars I, f. 20, n. 74. — Coulon, n. 545 (texte).

538. [*1318, 1 avril*].

In eundem modum scribitur scabinis, consiliariis ac comunitati ville de Gandavo ; burgemagistris, scabinis et consiliariis ac comuni ville Brugen-

a. recipias *reg. 110.*

---

1. Voy. n. 534.

sis; advocatis, scabinis, consiliariis et comuni ville Yprensis; scabinis, nobilibus et comuni ville de Franco de Brugis.

Ne lingue tercie etc...

Dat. ut supra.

Reg. Vat. 109, f. 132v et 133, n. 545 à 548; Vat. 110, pars 1, f. 20, n. 75. — Coulon, n. 545 à 549.

539. *[1318, 1 avril]*.

Philippo, regi Francie, scribitur ut videat que ex litteris comiti et comunitatibus Flandrie de consilio pape super securitatibus pacis Flandrie directis, ipsis a nuntiis apostolicis mittende sint.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Ecce, fili carissime, ne sinceritatem ac veritatem nostri consilii quod super prestandis et recipiendis securitatibus pro observatione conventionum inter te, tunc regna Francie et Navarre regentem, ex parte una, et dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem, et comunitates Flandrie ex altera, super quibusdam pacis capitulis initarum, diebus proximis dedimus, ombumbrare possit lingue malignantis astutia, dilectos filios fratres Petrum de Palude, magistrum in theologia, Predicatorum, Stephanum de Neriaco ac Guillelmum de Gandavo, Minorum fratrum ordinum, ad ipsorum comitis et comunitatum presentiam providimus destinandos, ad presentandum videlicet comiti et comunitatibus antedictis litteras nostras ipsum nostrum consilium continentes sibique proinde directas, et ad dicendum, faciendum et promovendum alia que pro bono pacis ad quod intendimus viderint oportuna, facta super hiis solum commissione nuda et simplici fratribus antedictis, ac apostolicis litteris ad comitem et comunitates easdem proinde respective directis. Verum ex affectu quem ad guerre vitationem et pacis propagationem habemus, comiti et comunitatibus predictis per alias litteras explicamus sufficientiam dicti nostri consilii, pericula et dispendia grandia que intulit Flandrensis guerre commotio et que, si procedat ulterius, inferre graviora timetur; bona etiam que universaliter provenire sperantur ex pace ad memoriam eorum adducimus et alia insuper suademus eisdem per que facilius inducantur ipsum nostrum consilium acceptare. Alioquin comminamus eisdem quod cause Dei quam tu, distractus ad guerram, prosequi in Terre Sancte subsidium impediris, adesse proponimus, tibi tam spiritualiter quam temporaliter efficaciter astituri, et ut predicti nuntii nostri hec omnia eis verbotenus ad plenum exponant, ea in alia commissione pleniori sibi facta seriosius duximus exprimenda, prout de hiis omnibus informari poterit regia celsitudo per apostolicas litteras ad nuntios antedictos proinde confectas, quas excellentie tue una cum clausarum transcripto comiti et comunitatibus directarum per latorem presentium providimus

mittere, ut si, earum perlecto tenore, expediens tibi videbitur eas mitti, dictis nuntiis eas assignari mandes et facias, alioquin eas possis, si malueris, retinere. Brevem itaque, amantissime fili, deliberationem super hoc habeas, ne nuntios ipsos commissionem saltem simplicem et alias facientes ad id litteras deferentes, in [a] incepti prosecutione viagii dispendiose contingat diutius retardari. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 133, n. 549 ; Vat. 110, pars I, f. 20v, n. 76. — Coulon, n. 550 (texte).

540. [*1318*], *1 avril.*

Universis personis ecclesiasticis mandatur quatenus fratribus Stephano de Neriaco ac Guillelmo de Gandavo, nuntiis apostolicis ad certas partes regni Francie, de 30 sol. tur. parv. singulis diebus et de securo conductu provideant.

Cum dilectos filios...

Dat. kal. aprilis.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 21, n. 77. — Coulon, n. 551 (texte).

541. [*1318, 1 avril*].

In eundem modum scribitur pro fratre Petro de Palude cum prefatis nuntiis ad certas partes regni Francie destinato.

Cum dilectum filium... solidis turonensium etc.

Reg. Vat. 110, pars I, f. 21v, n. 78. — Coulon, n. 552 (texte).

542-548. *1318, 4 avril.*

Johanni, comiti Namurcensi, et Marie de Artesio, ejus uxori, conceditur ad quinquennium ut confessorem eligere valeant.

Benigne sunt...

Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 3 ; Vat. 68, f. 39, n. 1131 a.

543. — Eisdem conceditur ad triennium licentia ingrediendi monasteria monialium ordinis S. Clare aut secundum instituta fratrum ordinis Predicatorum viventium, dummodo in ipsis non comedant nec pernoctent.

Cum ad loca...

Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 3v ; Vat. 68, f. 39, n. 1131 b.

544. — Eisdem indulgetur ad triennium ut quoties verbum Dei in eorum presentia predicatur, ipsis et omnibus audientibus viginti dies indulgentie relaxentur.

a. in *manque reg.*

Cum ad personas...
Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 3v ; Vat. 68, f. 39, n. 1131 c.

545. — Eisdem indulgetur ad quinquennium ut, antequam dies illuscescat, missam celebrari facere valeant.
Devotionis vestre...
Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 4v ; Vat. 68, f. 39v, n. 1132 c.

— Eisdem indulgetur ut quinque clerici eorum obsequiis insistentes fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeant.
Habet in nobis...
Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.
In e. m. S. Auberti Cameracensis et Floreffiensis monasterium abbatibus ac preposito ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis.

Reg. Av. 9, f. 4v ; Vat. 68, f. 39v, n. 1133.

547. — Eisdem conceditur ad quinquennium altare portatile.
Apostolice Sedis...
Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 60 ; Vat. 68, f. 55, n. 1192.

548. — Eisdem conceditur ut omnibus pro eis et liberis eorum orantibus decem dies indulgentie relaxentur.
Consuevit interdum...
Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 9, f. 177 ; Vat. 68, f. 84, n. 1273.

549. *1318, 4 avril.*

Johanni, comiti Namurcensi, conceditur licencia fundandi tres capellas in honorem B. Marie Virginis easque dotandi.
Propter eximie...
Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2.

Original aux Archives du Royaume à Bruxelles, chartes des comtes de Namur, n. 427. — Reg. Av. 9, f. 3v, n. 1131 ; Vat. 68, f. 39, n. 1132 a.

550. *1318, 4 avril.*

Johanni, comiti Namurcensi, conceditur ut personas idoneas ad capellas in castris seu fortalitiis sui comitatus consistentes, cum vacaverint, presentare valeat.

« Dilecto filio nobili viro Johanni, comiti Namurcensi, etc. Tue devotionis grata sinceritas qua Romanam ecclesiam revereris ut matrem more devoti filii, promeretur ut nos invenias ad gratiam liberales. Oblata siquidem nobis tua petitio continebat, quod tu et predecessores tui, comites Namurcenses, qui fuerunt pro tempore, capellas consistentes in castris seu fortaliciis comitatus ejusdem, in quibus tu et dicti predecessores ac tui et eorum familiares ipsorumque castrorum custodes, officia consuevistis audire divina, tam de antiqua et approbata et hactenus pacifice a tanto tempore observata consuetudine, quod in contrarium memoria non existit, quam ex privilegio apostolice Sedis, quod predecessores ipsi, ut credis, habuerant, cum easdem capellas vacare pro tempore contingebat, consuevistis in beneficia perpetua personis ydoneis assignare. Cum autem predictum et nonnulla alia privilegia in quadam hostili invasione cujusdam ex castris tuis, ubi hujusmodi privilegia servabantur (1), amissa fuissent, ac tibi et heredibus tuis periculosum posset existere si dicte capelle, in quibus tibi pro castrorum ipsorum securitate personas expedit habere fideles, per loci ordinarium personis incognitis conferrentur, nobis humiliter supplicasti ut providere tibi super hoc de oportuno remedio dignaremur, presertim cum ad te in nonnullis ecclesiis collegiatis comitatus ejusdem pertineat collatio prebendarum. Nos igitur, tuis supplicationibus inclinati, presentandi personas ydoneas dyocesano locorum ad capellas easdem, cum eas vacare continget, ita quod nullum per hoc parrochialibus ecclesiis prejudicium generetur, presentium tibi auctoritate concedimus de gratia speciali. Nulli ergo etc. nostre concessionis infringere etc. Dat. Avin. 2 non. aprilis anno 2. »

Original aux Archives du Royaume à Bruxelles, chartes des comtes de Namur, n. 428. Reg. Av. 9, f. 4 ; Vat. 68, f. 39, n. 1132 b.

551. *1318, 5 avril.*

Magistro Petro Fabri, preposito ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, pape notario, in diaconatus ordine constituto, conceditur dispensatio ut usque ad festum Omnium Sanctorum sacerdotii ordinem recipere minime teneatur.

Ex tuarum...

Dat. Avin. non. aprilis anno 2.

Reg. Av. 8, f. 319 ; Vat. 67, f. 207, n. 690.

552. *1318, 5 avril.*

Stephano de filiis Stephani, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum

---

1. Le nom de cette forteresse est inconnu. Cf. Piot, *Inventaire des chartes des comtes de Namur*, préface, p. I.

diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Palentine, cum prestimoniis et prestimonialibus portionibus, vacantes per obitum Martini Medici apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod dictus Stephanus in Compostellana, Elborensi et Ovetensi canonicatus et prebendas obtinet necnon in Cameracensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. non. aprilis anno 2.

In e. m. Andree, electo Interannensi, et abbati monasterii Vallis Oleti, Palentine diocesis, ac Nicolao de Ceccano, canonico Belvacensi.

Reg. Av. 9, f. 329 : Vat. 68, f. 101, n. 1314.

553. *[1318], 7 avril.*

Henricus, dominus Soliaci, rogatur ut procuret deliberationem celeriter fieri super litteris a nuntiis apostolicis de securitatibus pacis Flandrie comiti et comunitatibus Flandrie presentandis (1).

Ecce, fili, ne...

Dat. 7 id. aprilis.

Reg. Vat. 109, f. 131, n. 542 : Vat. 110, pars I, f. 36v, n. 109. — Coulon, n. 555 (texte).

554. *[1318], 8 avril.*

Philippo, regi Francie, scribitur ut Johannem, comitem Namurcensem, commendatum habeat.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Decet munificentiam regiam, fili carissime, suorum dignanter aspicere merita grata fidelium, ut et merentibus provideat gratiose de premiis et hiis qui pro fide regali servanda dispendia subiere non subtrahat compassionis humane rependium in jacturis. Sane, fili, ad nostrum perduxit auditum, nedum exterorum, sed et tua et tue gentis assertio, quod dilectus filius nobilis vir Johannes, comes Namurcii, postquam tibi fidelis esse promisit, continuata semper fidelitate, ymo aucta, continue tibi fideliter astitit et in assumpte [a] fidelitatis proposito constantia laudanda permansit, ita quod nulla eum pervertit adversitas temporis, nec patrie vel cognationis affectio, aut evidens familiaris rei dispendium ipsum in duas partes claudicare coegit, ymo [b] fluctuantibus ceteris et per devia queque vagantibus, ipse a fide tua nullatenus devians et in commotione qualibet immobilis perseverans, persone periculis gravibusque rerum dampnis, ut

a. assumptione *reg. 109.* — *b.* omnino *reg. 109.*

1. Voy. n. 539.

dicitur, non pepercit. Quia ita ex condigno debetur tam laudabilibus ejus gestibus gratitudo, magnitudinem tuam affectuose rogamus quatenus, premissis omnibus gratanter attentis, prefatum comitem pro decentie regalis honore sic commendatum velis habere sicque ipsum prosequi gratioso favore pro meritis, quod et ipse gaudeat se tibi astitisse [a] constanter et assistere libentius inducatur in antea ac proinde deriventur in alios similis assistentie ac fidelitatis exempla. Dat. 6 id. aprilis (1). »

Reg. Vat. 109, f. 127v, n. 529 ; Vat. 110, pars II, f. 35, n. 157. — Coulon, n. 1018 (texte, avec date 1317-1320).

555. *1318, 13 avril.*

Preposito ecclesie S. Martini Leodiensis mandatur, ad petitionem abbatisse et capituli ecclesie secularis Thorensis, O. S. B., Leodiensis diocesis, quatenus ea que de bonis ejusdem ecclesie alienata invenerit injuste vel distracta, ad jus et proprietatem ejusdem ecclesie legitime revocare procuret.

Dilectarum in...

Dat. Avin. id. aprilis anno 2.

Original aux Archives de l'État à Maestricht. — J. Habets, *de archieven van het kapittel der hoogadellijke Rijksabdij Thorn*, t. I, p. 143, n. 139 (texte).

556. *1318, 15 avril.*

Roberto de Curtiniaco confertur prepositura ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, vacans per obitum quondam Almarrici in partibus illis defuncti, et reservata collationi Sedis apostolice sub die 18 kal. maii; consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod in Remensi, Senonensi et de Roseto ecclesiis canonicatus et prebendas ac patronatum de Brandavilla, Laudunensis et Remensis diocesum, obtinet (2).

Dum conditiones...

Dat. Avin. 17 kal. maii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Dionysii Remensis et decano Xanctonensis, pape capellano, ac Petro Albi, canonico Constantiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 47, n. 1150 ; Vat. 68, f. 44, n. 1152.

557. *1318, 15 avril.*

Johanni Brunelli de Atrebato confertur canonicatus ecclesie S. Petri

a. se stitisse *reg. 110.*

1. Nous croyons pouvoir rapprocher cette lettre de celles du 31 mars (n. 527 à 532) et du 1 avril 1318 (n. 542 à 550). — 2. Voy. aussi n. 495.

Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende ad collationem prepositi ejusdem ecclesie, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia Peronensi et capellaniam ruralem S. Mauri de Alaigne, Noviomensis diocesis, sine cura, obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 17 kal. maii anno 2.

In e. m. Peronensis, Noviomensis diocesis, et Morinensis decanis ac cantori Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 310v ; Vat. 68, f. 388v, n. 2191.

558-560. *1318, 26 avril.*

Abbati monasterii Viconiensis, Atrebatensis diocesis, mandatur quatenus recipi faciat in de Foresta et de Felines, S. Benedicti et Cisterciensis ordinum, monialium monasteriis, Cameracensis et Atrebatensis diocesum [a], singulas personas quas Johanna, comitissa Hannonie, duxerit nominandas.

Personam dilecte...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

Reg. Av. 9, f. 396v ; Vat. 68, f. 144, n. 1443 a.

559. — Eidem abbati mandatur quatenus recipi faciat in S. Sepulcri [b] et S. Auberti Cameracensium monasteriis, S. Benedicti et S. Augustini ordinum, singulas personas quas Johanna, comitissa Hanonie, duxerit nominandas.

Personam dilecte...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

Reg. Av. 9, f. 397 ; Vat. 68, f. 144, n. 1443 b.

560. — Eidem abbati mandatur quatenus recipi faciat in S. Gilleni et Lissiensi monasteriis, O. S. B., Cameracensis diocesis, singulas personas quas Sausetus, dominus de Boussoyt (1), nominandas duxerit.

Merita devotionis...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

Reg. Av. 9, f. 397 ; Vat. 68, f. 144v, n. 1444.

561. *1318, 26 avril.*

Johanni de Lobes confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis,

a. les reg. ont seulement Cameracensis diocesis. — *b. les reg. ont* S. Stephani.

1. Sur ce seigneur de Boussoit, voy. Th. Lejeune, *Notice historique sur le village de Boussoit-sur-Haine*, dans les *Annales du Cercle archéologique de Mons*, t. VIII (1869), p. 18 et suiv.

sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod in ecclesia S. Gorgonii Hugardensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. archiepiscopo Arelatensi et decano S. Johannis ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 397v : Vat. 68. f. 145, n. 1447.

562. *1318, 26 avril.*

Johanni de Ysca confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Machliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod in ecclesia S. Johannis Laudunensis in canonicum sub expectatione prebende est receptus.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. S. Johannis in Valencenis et Viconiensis, Cameracensis et Atrebatensis diocesum, ac S. Auberti Cameracensis monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 9, f. 398 ; Vat. 68. f. 145v, n. 1448.

563. *1318, 26 avril.*

Rogerio Roberti confertur canonicatus ecclesie B. Marie Trajectensis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 562.*

Reg. Av. 9, f. 398v ; Vat. 68. f. 145v, n. 1449.

564. *1318, 26 avril.*

Gerardo de Presiel confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 562.*

Reg. Av. 9, f. 398v ; Vat. 68. f. 145v. n. 1450.

565. *1318, 26 avril.*

Johanni de Gaverielis confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 562.*

Reg. Av. 9, f. 399 : Vat. 68, f. 146, n. 1451.

566. *1318, 26 avril.*

Michaeli Bontenaie confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Zoutregode, Trajectensis diocesis, obtinet.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 562.*

Reg. Av. 9, f. 399 : Vat. 68, f. 146, n. 1452.

567. *1318, 26 avril.*

Guillelmo dicto Doufayt confertur canonicatus ecclesie S. Quintini Melbodiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 562.*

Reg. Av. 9, f. 399v : Vat. 68, f. 146, n. 1453.

568. *1318, 26 avril.*

Tierrico Gerardi confertur canonicatus ecclesie S. Martini Trajectensis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 562.*

Reg. Av. 9, f. 400 : Vat. 68, f. 146v, n. 1454.

569. *1318, 26 avril.*

Johanni Venture de Florentia, clerico Johanne, comitisse Hannonie, confertur canonicatus ecclesie Metensis, sub expectatione prebende libere et non sacerdotalis, non obstante quod in S. Gaugerici Cameracensis, S. Petri Middelburgensis, B. Marie de Hoyo et S. Waldetrudis Montensis, Trajectensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet et quod in Cameracensi ecclesia in canonicum sub expectatione prebende est receptus.

Digne agere...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. S. Auberti Cameracensis et Viconiensis, Atrebatensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Neapoleoni de Romangia, archidiacono Remensi.

Reg. Av. 9, f. 400v ; Vat. 68, f. 146v, n. 1455.

570. *1318, 26 avril.*

Johanni Alardi de Linsemial confertur perpetua capellania altaris S. Remigii in ecclesia S. Johannis Evangeliste Leodiensis, vacans per obitum Gregorii, apud Sedem apostolicam defuncti.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. magistro Bindo de Senis, preposito Coloniensis, pape notario, et abbati secularis Eykensis, Leodiensis diocesis, ac scolastico S. Pauli Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 446 ; Vat. 68, f. 190v, n. 1577.

571. *1318, 26 avril.*

Petro Fabri, clerico Cameracensi, reservatur beneficium ecclesiasticum, sine cura (40 lib. paris.), ad collationem episcopi Cameracensis, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod perpetuam vicariam in ecclesia Cameracensi obtinet et quod episcopus Cameracensis ei contulit canonicatum et prebendam ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, quos dimittere tenebitur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 2.

In e. m. S. Auberti Cameracensis et Viconiensis, Atrebatensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Neapoleoni de Romangia, archidiacono minori in ecclesia Remensi.

Reg. Av. 10, f. 4v, n. 1456 ; Vat. 68, f. 115, n. 2288.

572. *1318, 27 avril.*

Francisco Colardi confertur canonicatus ecclesie S. Salvatoris Metensis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Vincentii et decano Metensis ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 348 ; Vat. 68, f. 146v, n. 1456.

573. *1318, 27 avril.*

Nicolao de Gavereles, capellano Johanne, comitisse Hannonie, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Trajectensis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Querceto et capellaniam castri ejusdem loci de Querceto, Cameracensis diocesis, obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. Auberti Cameracensis et S. Johannis in Valencenis ac Viconiensis, Cameracensis et Atrebatensis diocesum, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 9, f. 348v; Vat. 68, f. 147, n. 1457.

574. *1318, 27 avril.*

Wilhelmo Theoderici de Harlaeam, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Trajectensis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie.

Tue merita...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 573.*

Reg. Av. 9, f. 349; Vat. 68, f. 147v, n. 1459.

575. *1318, 27 avril.*

Wilhelmo Foillet [a] confertur canonicatus ecclesie B. Marie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod capellaniam in castro de Atht, dicte Cameracensis diocesis, obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 573.*

Reg. Av. 9, f. 428; Vat. 68, f. 147v, n. 1460.

576. *1318, 27 avril.*

Arnoldo de S. Gilleno confertur canonicatus ecclesie S. Servatii in Trajecto superiori, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod in S. Martini Trajectensis et S. Gaugerici ad Aulam in Valencenis ecclesiis canonicatus et prebendas ac parrochialem ecclesiam de Roucourt, Cameracensis diocesis, obtinet.

Apostolice munificentie...

a. Foilliet *reg. Vat.*

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 573.*

Reg. Av. 9, f. 428v ; Vat. 68, f. 148, n. 1461.

577. *1318, 27 avril.*

Egidio de Hengeriel confertur canonicatus ecclesie B. Marie de Hoyo, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Vilers et in ecclesia S. Quintini Malbodiensis, Cameracensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 573.*

Reg. Av. 9, f. 428v ; Vat. 68, f. 148, n. 1462.

578. *1318, 27 avril.*

Johanni Gini de Sygnia, servitori Johanne, comitisse Anonie, confertur canonicatus secularis ecclesie S. Laurentii de Burgo Florentini, sub expectatione prebende.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

In e. m. priori secularis S. Stephani ad pontem Florentini ac Manno Jacobi, Florentine, ac Homini de Peretulo, Fanensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 311 ; Vat. 68, f. 184, n. 1560.

579. *1318, 27 avril.*

Archiepiscopo Neapolitano mandatur quatenus, consideratione Johanne, comitisse Hannonie, conferat Landoni, nato Guidonis de Collemedio, militis, clerico Anagnino, ecclesiam S. Marie de Soresta, Terracinensis diocesis, vacantem per obitum Petri de Piperno.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 2.

Reg. Av. 10, f. 114v ; Vat. 68, f. 274, n. 1815.

580. *1318, 1 mai.*

Roberto de Villanis confirmatur collatio camerarie ecclesie Carnotensis, non obstante quod in ecclesia Ariensi canonicatum et prebendam obtinet.

« Dilecto filio Roberto de Villanis, camerario ecclesie Carnotensis. Matris ecclesie... Sane petitio tua nobis exhibita continebat, quod tu olim

archidiaconatum Vastinensem in Senonensi, per obitum quondam magistri Ade de Pruvino, et dilectus filius Guillelmus de Ordone camerariam in Carnotensi ecclesiis, per obitum quondam magistri Petri de Sabaudia tunc vacantes, ex collatione ordinariorum fuistis pacifice assecuti ; postmodum autem, cupientes dignitates hujusmodi ex certis causis legitimis ad invicem permutare, tu archidiaconatum, Guillelmus vero predictus camerariam prefatos... in manibus ipsorum ordinariorum libere resignastis ; hujusmodi vero resignationibus ab ordinariis ipsis receptis, tu camerariam ipsam fuisti ex collatione ordinaria... pacifice assecutus. Verum quia, sicut postmodum ad tuam pervenit notitiam, Adam et Petrus predicti fuisse dicuntur Sedis apostolice capellani et propterea permutationi et collationi hujusmodi, reservatione omnium beneficiorum quorumcunque capellanorum Sedis ejusdem ubicunque decedentium per felicis recordationis Clementem papam V, predecessorem nostrum, facta... obsistente, dubitas in hac parte tibi prejudicium imminere, nobis humiliter supplicasti ut providere tibi super hoc de oportuno remedio dignaremur. Nos itaque, attendentes laudabilia dona virtutum super quibus apud nos fidedignorum testimonia te commendant... hujusmodi collationem dicte camerarie tibi factam, ut premittitur, approbantes, eam auctoritate apostolica ex certa scientia confirmamus ipsamque decernimus plenam obtinere roboris firmitatem, supplentes omnem defectum, si quis in permutatione et collatione hujusmodi, quoad tuam duntaxat personam, extitit, de apostolice plenitudine potestatis, predicta reservatione predecessoris ejusdem et qualibet alia constitutione super hoc in contrarium edita non obstante, sive quod in ecclesia Arriensi, Morinensis diocesis, canonicatum et prebendam nosceris obtinere. Nulli ergo .... Dat. Avin. kal. maii anno 2. »

Reg. Av. 10, f. 128 ; Vat. 68, f. 295. n. 1889.

581-582. *1318, 2 mai.*

Abbati monasterii B. Marie in Bolonia, Morinensis diocesis, mandatur, ad instantiam episcopi Morinensis, quatenus ea que de bonis ad mensam dicti episcopi spectantibus illicite alienata invenerit, ad jus et proprietatem ejusdem mense revocare procuret.

Venerabilis fratris...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 2.

Copie dans un acte du 10 mai 1318 aux Archives de l'évêché à Bruges, cartulaire de Saint-Martin d'Ypres (registrum nigrum), f. 52. — E. Feys et A. Nélis, *Les Cartulaires de la prévôté de Saint-Martin à Ypres*, t. II, p. 281 (texte).

582. — Eidem mandatur quatenus ea que de bonis mense episcopalis Morinensis ab episcopis Morinensibus per concessiones ad firmam vel sub

censu annuo alienata invenerit illicite, ad jus et proprietatem ejusdem mense revocare procuret.

Ad audientiam...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 2.

Copie dans le même acte du 10 mai 1318, *ibid.*, f. 51. — E. Feys et A. Nélis, *op. cit.*, t. II. p. 280 (texte).

Copie de la même date aux Archives de la ville d'Ypres. — Diegerick, *Inventaire des chartes de la ville d'Ypres*, t. I. p. 260, n. 328 (analyse).

583. *1318, 9 mai.*

Werrico Nicolai de Gras confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 id. maii anno 2.

In e. m. episcopo Tullensi et abbati secularis B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, ac preposito S. Dionisii Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 61 et f. 63v : Vat. 68, f. 265, n. 1786.

584. *1318, 12 mai.*

Nicolao de Fayaco confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, comitis Marchie et Bigorre, non obstante quod canonicatus et prebendas in de Perona et de Bethunia ecclesiis ac personatum de Biaumes, Noviomensis, Morinensis et Ambianensis diocesum (1), obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 4 id. maii anno 2.

In e. m. decano S. Fursei de Perona, Noviomensis diocesis, et archidiacono Rothomagensis ac Johanni de Cantamerula, canonico Noviomensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 52v ; Vat. 68, f. 18, n. 1076.

585. *1318, 15 mai.*

Decano et cantori ac scolastico ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, mandatur quatenus Johanni de Mersen, subdiacono, rectori ecclesie de Merkelbeke, Leodiensis diocesis, fructus beneficiorum suorum per quinquennium, dum apud Sedem apostolicam studio theologie immoratur, integre ministrari faciant.

Dilectus filius...

Dat. Avin. id. maii anno 2.

Reg. Av. 9, f. 110v ; Vat. 67, f. 270v, n. 913.

---

1. Il y a erreur dans l'indication des diocèses. Béthune est du diocèse d'Arras, et non de Thérouanne.

586. *1318, 19 mai.*

Johanne de Haricuria, Ebroicensis diocesis, indulgetur ut monasterium sororum de Longo Campo juxta Parisius, ordinis S. Clare, causa visitandi Margaritam et Johannam de Brabantia, ipsius germanas, de consensu abbatisse dicti monasterii, ingredi libere valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 2.

Reg. Av. 10, f. 396, n. 2273 ; Vat. 68, f. 407, n. 2254.

587. *1318, 28 mai.*

Jacobo de Sabanaco conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Crucis Cameracensis, vacantes per consecrationem Angeli, episcopi Viterbiensis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 5 kal. junii anno 2.

In e. m. Hanoniensi, Cameracensis, et de Montepensato, Caturcensis, archidiaconis [a] ac Petro de Cabasaco, canonico Convenarum ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 3v ; Vat. 68, f. 142, n. 1437.

588. *1318, 31 mai.*

Magistro Stephano de Vidilhaco, capellano pape, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Claromontensis, vacantes per promotionem Petri, episcopi Regensis, non obstante quod decanatum in Furnensi, Morinensis diocesis, ac in Salernitana ecclesiis canonicatum necnon prioratum secularis de Promilhanas, Caturcensis diocesis, et S. Sisti de Luceria [b], S. Salvatoris et S. Angeli de Castelione, Salernitane diocesis, rurales ecclesias obtinet.

Clara virtutum...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 2.

In e. m. archidiacono de Montepensato, Caturcensis, ac scolastico Petragoricensis et Bernardo de Montelainardo, canonico Caturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 301 ; Vat. 68, f. 161v, n. 1506.

589. *1318, 1 juin.*

Magistro Stephano de Vidilhaco, capellano pape, confertur motu proprio archidiaconatus Aureliaci in ecclesia Claromontensi, vacans per dimissionem Galhardi de Duroforti, non obstante quod de canonicatu et prebenda ejusdem Claromontensis ecclesie ei provisum est, et quod decanatum in Furnensi, Morinensis diocesis, ac canonicatum in Salerni-

a. archidiaconis *manque reg. Av.* — b. Nuceria *reg.*

tana ecclesiis, necnon prioratum secularis ecclesie de Promilhanas, Caturcensis diocesis, et S. Systi de Luceria, S. Salvatoris et S. Angeli de Castelione, Salernitane diocesis, rurales ecclesias obtinet ; predictum autem decanatum dimittere tenebitur.

Virtutum et...

Dat. Avin. kal. junii anno 2.

In e. m. archidiacono de Montepensato, Caturcensis, et scolastico Petragoricensis ac Bernardo de Montelaynardo, canonico Caturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9. f. 302 ; Vat. 68, f. 161v. n. 1507.

590. *1318. 1 juin.*

Johanni de Macherino, filio nobilis viri Johannis de Macherino, senescalli Lugdunensis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis, vacantes per obitum Galhardi de Granholis, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in ecclesia Aurelianensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. kal. junii anno 2.

In e. m. decano S. Aniani Aurelianensis et magistro Raymundo Soborani, Eboracensis, ac Johanni de Leovilla, Cenomanensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 10. f. 50 ; Vat. 68. f. 255. n. 1757.

591. *1318. 2 juin.*

Antonio de Bugella, camerario Luce, S. Marie in Via lata diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis, vacantes per obitum Everardi de Cleve, apostolice Sedis capellani, non obstante quod in Ravennatensi et S. Marie Portus majoris, S. Stephani de Bugella et S. Marie de Asiliano, Ravennatensis et Vercellensis diocesum, plebibus, canonicatus et prebendas, ac capellaniam S. Nicolai de Curtili Ferrariensis, sine cura, obtinet, seu quod in ecclesia Vicentina, sub expectatione prebende, in canonicum est receptus.

Viros litterarum...

Dat. Avin. 4 non. junii anno 2.

In e. m. archiepiscopo Remensi et episcopo Lucano ac Georgio de Solerio, canonico Lincolniensi.

Reg. Av. 9. f. 78 ; Vat. 68. f. 40. n. 1135.

592. *1318, 4 juin.*

Matheo, nato nobilis viri Bonihominis de Canali, nepoti Arnaldi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, confertur prepositura

ecclesie S. Nazarii in Brolio Mediolanensis, vacans per resignationem a Bartholdo, plebano plebis S. Bartholomei de Venetiis, Castellane diocesis, in manibus dicti cardinalis factam, non obstante quod in Pergamensi et dicta S. Nazarii ac Furnensi, Morinensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, seu quod defectum patitur in etate (18 ann.).

Dum laudabilia...

Dat. Avin. 2 non. junii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Vincentii et preposito S. Georgii in palatio Mediolanensis ac archipresbitero S. Marie de Veximo, Aquensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 118v : Vat. 68, f. 302r, n. 1917.

593-594. *1318, 4 juin.*

Nicolao, nato quondam Restorini de Canali, civis Pergamensis, nepoti Guillelmi, S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Pergamensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Morinensi, S. Martini Turonensis et S. Marie de Jarola, Vercellensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet quodque in dicta ecclesia S. Martini preposituram expectat aut quod de archidiaconatu ejusdem ecclesie Pergamensis ei provisum est.

Dum virtutum...

Dat. Avin. 2 non. junii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Vincentii et preposito S. Georgii in palatio Mediolanensis ac archipresbitero S. Marie de Veximo, Aquensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 130v : Vat. 68, f. 303v, n. 1919.

594. — Eidem confertur archidiaconatus ecclesie Pergamensis vacans per resignationem a Matheo de Longis, Leodiensi, olim Pergamensi archidiacono, in manibus Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, factam.

Dum virtutum...

Dat. Avin. 2 non. junii anno 2.

In e. m. S. Vincentii Mediolanensis et de Astino monasteriorum abbatibus ac archipresbitero ecclesie B. Marie de Veximo, Pergamensis et Aquensis diocesum.

Reg. Av. 10, f. 131 : Vat. 68, f. 304, n. 1920.

595. *1318, 6 juin.*

Hubineto Barreti de Cambiis confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Galtheri de Castellione, comitis Porciensis.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 id. junii anno 2.

In e. m. decano S. Dionisii Leodiensis et preposito S. Albani Namurcensis, Leodiensis diocesis, ac archidiacono de Lineyo Tullensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 353; Vat. 68, f. 157v, n. 1492.

596. *1318, 6 juin.*

Johanni de Braibantia confertur canonicatus ecclesie B. Marie Namurcensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Galtheri de Castellione, comitis Porciensis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Kays et in ecclesia S. Laurentii de Roseto, Ambianensis et Laudunensis diocesum, canonicatum et prebendam obtinet.

Apostolice provisionis...

Dat. Avin. 8 id. junii anno 2.

In e. m. Laudunensis et S. Petri in castro Namurcensis, Leodiensis diocesis, decanis et archidiacono de Lineyo Tullensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 9, f. 355; Vat. 68, f. 158v, n. 1496.

597. *1318, 6 juin.*

Colardo de Gras confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis supra Mosam, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Galtheri de Castellione, constabuli Francie, non obstante quod in B. Marie Walcuriensis preposituram et S. Theodardi Thudiniensis, dicte diocesis, custodiam et in eadem Thudiniensi ac S. Crucis Leodiensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 8 id. junii anno 2.

In e. m. episcopo Tullensi et preposito S. Dyonisii et decano S. Martini Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 358; Vat. 68, f. 160v, n. 1503.

598. *1318, 6 juin.*

Godefrido de Willerzis confertur canonicatus ecclesie S. Laurentii de Roseto, Laudunensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Galtheri de Castellione, comitis Porciensis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Archis ac in S. Petri Namurcensis et S. Gertrudis Nivellensis ecclesiis, Remensis et Leodiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice provisionis...

Dat. Avin. 8 id. junii anno 2.

In e. m. abbati monasterii de Bonisfontibus et Massiliensis ac S. Al-

bani Namurcensis, Remensis et Leodiensis diocesum, ecclesiarum prepositis.

Reg. Av. 9, f. 362 ; Vat. 68, f. 192v, n. 1583 b.

599. *[1318, 9 juin].*

Philippo, regi Francie, scribitur quatenus, si ex culpa Flandrensium guerra processerit, spiritualiter et temporaliter papa ei assistere intendit.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Litteras tuas, fili carissime, necnon et illas quas nuntii nostri in Flandriam missi novissime destinarunt, recenter accepimus et que continebantur in eis pleno collegimus intellectu. Sane cum ad pacis bonum, quod bona continet universa, nostrum dirigeremus et dirigamus affectum, placuisset nobis indubie a Flandrensibus responsum humilius et acceptius reportasse. Quicquid autem sit, si ex eorum culpa guerra processerit, ad ipsorum pertinacem superbiam, Altissimi favente dextera, conterendam per omnes vias et modos quibus cum Deo poterimus, tibi negotium viriliter assumenti, spiritualiter et temporaliter assistemus. Superest igitur ut ubi Flandrenses ipsi, quod absit, in protervia contumaci perstiterint, cum discreto tuo consilio sedula deliberatione discutias qualiter erit in ipso negotio procedendum, ut votivum exitum sortiatur, et quid in petendo tue et in concedendo nostre valeat circa hoc decentie convenire, personam aliquam ad nos, cum tibi placuerit, propterea transmissurus, et nos etiam ex nobis cessare nequaquam intendimus quin super hiis interim oportuna remedia cogitemus. Dat. etc. [1] »

Reg. Vat. 110, pars 1, f. 65v, n. 219. — Coulon, n. 618 (texte).

600. *[1318], 9 juin.*

Eidem regi de eodem scribitur eique de unione inter eum et ceteros de domo regia reserata congratulatur.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Litteras tuas, fili carissime, necnon et illas... [a] oportuna remedia cogitemus. Ceterum, amantissime fili, quia ex injuncto nobis apostolatus officio fideles omnes, sed precipue principes et magnates sanguinis propinquitate conjunctos, quos affectu diligimus singulari, invicem adunari in virtute caritatis optamus, grata valde nobis occurrit predictarum series litterarum

a. reproduction intégrale de la lettre précédente.

1. Des ambassades que le pape envoya pour aider à la conclusion de la paix entre le roi de France et les Flamands, la dernière (20 mars 1319) fut confiée au cardinal Gaucelme seul ; la mention des *nuntii nostri* montre que cette lettre est antérieure à la mission du cardinal et il faut la rapprocher de la lettre suivante datée du 9 juin, qui en reproduit le texte.

que te et ceteros de domo regia in unitate amabilis caritatis unitos alterutrum reseravit ; hoc etenim tanto placidius nostris accedit affectibus, quanto id beneplacitis convenire divinis et tuis aptius existere comodis minime dubitamus, illius qui vera caritas esse describitur et cujus pax omnem sensum exsuperat, clementiam suppliciter implorantes ut unionem hujusmodi in tempora longiora conservet tuamque celsitudinem rogantes et hortantes in Domino quatinus ad conservationem unionis ipsius tuum semper animum indefesso proposito dirigas et quantum in te fuerit solers et efficax illius nutritor existas ; proinde namque regalis magnificentie solium soliditatis augmenta suscipiet tueque virtus potentie quanto quietior, tanto efficacior evidentiori clarebit effectu. Dat. 5 id. junii [1] ».

Reg. Vat. 109. f. 174v, n. 674 ; Vat. 110. pars I. f. 31. n. 92. — Coulon, n. 619 (texte).

601. *1318, 10 juin.*

Abbati et conventui monasterii Averbodiensis, ordinis Premonstratensis, Leodiensis diocesis, confirmatur jus patronatus in ecclesia de Zuerbroec, ejusdem diocesis, eidem monasterio ab Arnoldo, comite, et quondam Margareta, uxore ejus, comitissa Lossensi et de Cinay, Leodiensis diocesis, per patentes litteras donatum.

Cum a nobis...

Dat. Avin. 4 id. junii anno 2.

Copie aux Archives générales du Royaume à Bruxelles, Cartulaire d'Averbode (Archives ecclésiastiques, n. 2017), p. 342.

602. *1318, 12 juin.*

Raymbaldo de Rechaignevoisin conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Morinensis vacantes per consecrationem Blasii, episcopi Fundani.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 2.

In e. m. Symoni de Archiis, decano Xanctonensis, et Guillelmo de Chenat, archidiacono, ac Johanni Cerchemont, canonico Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9. f. 390 : Vat. 68. f. 144v. n. 1445.

603. *1318, 14 juin.*

Johanni de Blesis, fratri Guidonis, comitis Blesensis, conferuntur canonicatus et prebenda ac archidiaconatus majoris, necnon prepositura S. Gengulphi ecclesiarum Tullensium, vacantes per obitum magistri Raymundi Fabri, Sedis apostolice capellani, in partibus Burdegalensibus

---

1. Pour la date. voy. n. 599. note.

defuncti, non obstante quod in Tornacensi cancellariam obtinet ac in eadem Tornacensi et in Parisiensi et Carnotensi ecclesiis in canonicum est receptus et prebendam expectat, seu quod patitur in ordinibus et etate defectum, cum in minoribus ordinibus et decimo octavo etatis sue anno constitutus existat.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 18 kal. julii anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Mansueti extra muros Metensis et archidiacono Remensis ac succentori Bajocensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 280 ; Vat. 68, f. 102v, n. 1317.

604. *1318, 14 juin.*

Thome Scriptoris, canonico ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, reservatur prebenda in dicta ecclesia, consideratione Guidonis, comitis Blesensis, cum ipsi Thome similis gratia jam facta fuisset, sub die 11 kal. octobris anno 1 [1], cum cassatione processuum habitorum vigore similis gratie eadem die cuidam alteri facte [2], qui eam primus presentaverat et fuerat primus in canonicum receptus, non obstante quod eidem Thome de canonicatu et prebenda ac decanatu ecclesie S. Piati de Siclinio provisum est [3] et quod in ecclesia S. Andree de Castroduno canonicatum et prebendam et preposituram, quos dimittere tenebitur, necnon quandam perpetuam capellaniam, sine cura, in castro de Guisa, Tornacensis, Carnotensis et Laudunensis diocesum, obtinet et quod in ecclesia Tornacensi in canonicum est receptus et prebendam expectat.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 18 kal. julii anno 2.

In e. m. abbati monasterii Aquicintensis, Atrebatensis diocesis, et decano Ambianensis ac cancellario Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 318v ; Vat. 68, f. 394v, n. 2209.

605. *1318, 15 juin.*

Magistro Petro Fabri, notario pape, confertur prebenda ecclesie Pictavensis vacans per obitum Symonis Suavis, Sedis apostolice capellani, extra Romanam curiam defuncti, cum dictus magister Petrus canonicatum dicte ecclesie obtineat, sub expectatione prebende, non obstante quod in Carnotensi cantoriam et in S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, preposituram ac in eisdem et S. Frontonis Petragoricensis, Parisiensi et Belvacensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac medietatem decime de Savigneyo in territorio Belnensi, Eduensis diocesis, obtinet et quod in

---

1. Voy. n. 87. — 2. Voy. n. 83. — 3. Voy. n. 607.

prefata Belvacensi dignitatem seu personatum vel officium, necnon in Massiliensi ecclesia in qua in canonicum est receptus, prebendam expectat.

Dum attente...

Dat. Avin. 17 kal. julii anno 2.

In e. m. episcopo Trecensi ac Petragoricensis ac Lemovicensis cantoribus ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 220 : Vat. 68, f. 65v, n. 1229.

606.

1318, 16 juin.

Neapoleoni, S. Adriani diacono cardinali, conceditur facultas conferendi Johanni de Spoleto, capellano et camerario suo, canonicatum et prebendam ecclesie Spoletane, et Johanni, nato quondam Nicolai Vagnoli de Asisio, clerico suo, canonicatum et prebendam ecclesie Pensauriensis vacantes per obitum magistri Bartholomei de Asisio, capellani sui domestici et continui commensalis, non obstante quod dictus Johannes de Spoleto in Calaguritana et Calciatensi decanatum cum prestimoniis et tam in ipsa Calaguritana quam in Fossensi, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas ac in civitate et diocesi Agrigentina certa beneficia (20 unc. auri), de quibus nihil adhuc percipit, obtinet.

Personam tuam...

Dat. Avin. 16 kal. julii anno 2.

Reg. Av. 10, f. 174v : Vat. 68, f. 331, n. 1987.

607.

1318, 18 juin.

Thome Scriptoris conferuntur canonicatus et prebenda ac decanatus ecclesie S. Piati de Siclinio, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum Johannis Lescrenier, in Romana curia defuncti, non obstante quod in ecclesia S. Andree de Castroduno, Carnotensis, canonicatum et prebendam cum prepositura, ac capellaniam de castro de Guisia, sine cura, Laudunensis diocesum, obtinet ac in Tornacensi et S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus ; canonicatum et prebendam dicte ecclesie de Castroduno dimittere tenebitur.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 14 kal. julii anno 2.

In e. m. abbati monasterii Aquicinctensis, Atrebatensis diocesis, et decano S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, ac succentori Bajocensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 278 : Vat. 68, f. 100, n. 1310.

608. *1318, 19 juin.*

Thome, filio Symonis Vastin de Casleto, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 13 kal. julii anno 2.

In e. m. decano Leodiensis et preposito Maguntine ac cantori S. Marie Terremundensis, Cameracensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 203 : Vat. 68, f. 320v, n. 1966.

609. *1318, 27 juin.*

Preposito ecclesie S. Pauli Leodiensis mandatur quatenus moneat eos qui bona secularis ecclesie Thorensis, Leodiensis diocesis, occulte detinent, ut infra competentem terminum abbatisse et capitulo dicte ecclesie hujusmodi bona restituant et revelent.

Significarunt nobis...

Dat. Avin. 5 kal. junii anno 2.

Original aux Archives de l'État à Maestricht. — J. Habets, *De archieven van het kapittel der hoogadellijke Rijksabdij Thorn*, t. I, p. 144, n. 141 (texte).

610. *1318, 30 juin.*

Archiepiscopo Maguntino et Basiliensi ac Leodiensi episcopis mandatur quatenus bona conventus hospitalis S. Johannis Jerosolimitani alienata revocare curent, cum Clemens papa V, intendens ut dicta bona in subsidium Terre Sancte, ad quod specialiter deputata sunt, converterentur, magistro et fratribus dicti conventus inhibuerit ne bona hujusmodi alienarent (1).

Dudum felicis...

Dat. Avin. 2 kal. julii anno 2.

Reg. Av. 9, f. 281v ; Vat. 68, f. 106, n. 1330.

611. *1318, 4 juillet.*

Petro de Pratofontis, capellano Petri, S. Suzanne presbiteri cardinalis, confertur parrochialis ecclesia de Warmerevilla, Remensis diocesis, vacans per obitum Hemonis de Chaciaco, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in S. Amati Duacensis canonicatum et prebendam obtinet aut in S. Petri Lileriensis ecclesiis, Atrebatensis et Morinensis diocesum, in canonicum est receptus et prebendam expectat.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. julii anno 2.

---

1. Voy. *Regestum Clementis papae V*, année 8, n. 9835, bulle du 29 mai 1313.

In e. m. preposito Remensis et Johanni de Asconio, ejusdem, ac Petro Albi, Constanciensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 257v ; Vat. 68, f. 365v, n. 2100.

612. *1318, 8 juillet.*

Eracleo de S. Necterio, pape capellano, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis, vacantes per obitum Henrici de Salmis, nuper apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod canonicatum et prebendam ac preposituram in ecclesia Brivatensi, S. Flori diocesis, obtinet.

Matris ecclesie...

Dat. Avin. 8 id. julii anno 2.

In e. m. S. Pauli et S. Johannis Leodiensium decanis ac archidiacono Silviniaci Claromontensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 9, f. 434 : Vat. 68, f. 173. n. 1535.

613. *1318, 9 juillet.*

Johanni de Watremale conferuntur canonicatus et prebenda sacerdotalis ecclesie S. Petri Lovaniensis, Leodiensis diocesis, vacantes per obitum Godefridi de Busco, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod super canonicatum et prebendam ecclesie de Orscot, dicte diocesis, litigat.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 id. julii anno 2.

In e. m. de Soranea et S. Marie Trajectensis prepositis ac cantori B. Marie Antwerpiensis, Parmensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ecclesiis.

Reg. Av. 9, f. 291 : Vat. 68, f. 130, n. 1401.

614. *1318, 9 juillet.*

Preposito S. Marie Trajectensis et cantori B. Marie Antwerpiensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ac magistro Roberto de Pinchebeka, canonico Eboracensis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Johanni de Watremale canonicatum et prebendam ecclesie S. Petri Lovaniensis, Leodiensis diocesis, vacantes per obitum Gaufridi de Busco, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod dictus Johannes super canonicatum et prebendam ecclesie de Orscot, dicte diocesis, litigat.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 7 id. julii anno 2.

Reg. Av. 10. f. 183 : Vat. 68, f. 350v, n. 2017.

615. *1318, 14 juillet.*

Bartholomeo Salomonis de Vallemontone confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Bartholomei Leodiensis canonicatum et prebendam, et in S. Salvatoris Theanensis et S. Nicolai et S. Marie de Valmontone, Signine diocesis, ecclesiis clericatus et quedam modica beneficia obtinet, quos clericatus et beneficia dimittere tenebitur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 id. julii anno 2.

In e. m. archidiacono Anonie, Cameracensis, et Aldebrandino de Comite, Senonensis, ac Johanni de Turre, Leodiensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 9, f. 254v : Vat. 68, f. 166. n. 1518.

616. *1318, 14 juillet.*

Guillelmo Thome dicti de Verduno, nepoti magistri Symonis de Marvilla, juris civilis professoris, capellani pape, confertur perpetua capellania ecclesie de Lovignoliis, Leodiensis diocesis, prepositura inibi vulgariter nuncupata, vacans per resignationem a dicto Symone, avunculo prefati Guillelmi, in manibus Guillelmi, S. Nicolai in Carcere diaconi cardinalis, per magistrum Herbertum de Amella, procuratorem ejusdem Symonis, factam.

Exigunt probitatis...

Dat. Avin. 2 id. julii anno 2.

In e. m. decano S. Marie Magdalene Virdunensis ac cantori Yvodiensis, Treverensis diocesis, ac Colardo de Nouviant, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9. f. 324 : Vat. 68. f. 212v. n. 1637 a.

617. *1318, 14 juillet.*

Johanni de Firmitate, nepoti magistri Symonis de Marvilla, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Macliniensis, Cameracensis diocesis, vacantes per resignationem a dicto Symone *etc. ut supra, n. 616.*

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 id. julii anno 2.

In e. m. *ut supra, n. 616.*

Reg. Av. 9. f. 325 : Vat. 68. f. 213. n. 1637 b.

618. *1318, 14 juillet.*

Magistro Symoni de Marvilla, juris civilis professori, scolastico et canonico ecclesie Virdunensis, capellano pape, indulgetur ut fructus scolastrie quam in Virdunensi ac prebendarum et beneficiorum suorum,

que in Virdunensi et Metensi ecclesiis, quarum existit canonicus, obtinet, absque residentia ad triennium percipere valeat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 2 id. julii anno 2.

In e. m. S. Vincentii Metensis [a] et S. Agerici Virdunensis ac de Castellione, Virdunensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 9, f. 323v; Vat. 68, f. 212, n. 1636.

619. *1318, 19 juillet.*

Guillelmo de Brouko, clerico Morinensis diocesis, conceditur dispensatio super defectu natalium ut ad omnes ordines promoveri et ecclesiasticum beneficium cum cura obtinere valeat.

Illegitime genitos...

Dat. Avin. 14 kal. augusti anno 2.

Reg. Av. 10, f. 347v; Vat. 68, f. 373v, n. 2137.

620. *1318, 19 juillet.*

Magistro Johanni Herbaudi de S. Quintino, clerico Noviomensis diocesis, conceditur ad triennium regimen scolarum de S. Adomaro, Morinensis diocesis, ad collationem prepositi ecclesie S. Odomari ejusdem ville pertinens, consuetum ab olim non in perpetuum beneficium, sed pro conferentis beneplacito ad tempus concedi.

Ad illorum...

Dat. Avin. 14 kal. augusti anno 2.

In e. m. abbati monasterii S. Quintini in Insula, Noviomensis diocesis, et magistris Johanni de Busqueto, Morinensis, ac Radulpho de Guingnicurte, Aversane canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 308v; Vat. 68, f. 387, n. 2185.

621. *1318, 20 juillet.*

Episcopo Parisiensi mandatur, ad instantiam universitatis magistrorum Parisiensium, quatenus conferat tabellionatus officium Rogero Bailleti, Guillelmo Ybennici et Jacobo de Aria, clericis Remensis, Fernensis et Morinensis diocesum.

Ne contractuum...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 2.

Reg. Av. 8, f. 103v, n. 55.

622. *1318, 20 juillet.*

Magistro Nicolao de S. Justo, sacre theologie professori, confertur

a. Metensis *manque dans les reg.*

canonicatus ecclesie Lexoviensis sub expectatione prebende integre ac dignitatis aut personatus vel officii, non obstante quod preposituram ecclesie S. Gaugerici et in S. Crucis Cameracensis et S. Quintini in Viromandia et S. Laurentii Belvacensis canonicatus et prebendas, ac in S. Hermetis de Ronaco et B. Marie de Berona capellanias perpetuas, sine cura, Noviomensis, Cameracensis et Belvacensis diocesum, ecclesiis obtinet et in Cameracensi ecclesia sub expectatione prebende in canonicum est receptus, et de canonicatu et prebenda ejusdem S. Gaugerici Cameracensis litigat ; preposituram autem ac canonicatus et prebendas S. Gaugerici et S. Crucis ac S. Laurentii ecclesiarum predictarum necnon capellanias S. Hermetis et B. Marie ecclesiarum predictarum dimittere tenebitur.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 2.

In e. m. decano Xanctonensis et thesaurario Bajocensis ac Alberto de Roya, canonico Ambianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 141v ; Vat. 68, f. 287v. n. 1867.

623. *1318, 20 juillet.*

Magistro Symoni Veireti, utriusque juris professori, conferuntur canonicatus et dimidia prebenda ecclesie Remensis vacantes per obitum Heymonis de Chaciaco apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in S. Quintini in Viromandia et S. Salvatoris de S. Paulo et S. Audomari de Lilleriis ecclesiis, Noviomensis et Morinensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 2.

In e. m. S. Remigii et S. Nicasii Remensium monasteriorum abbatibus ac Martino de Yporegia, canonico Atrebatensi.

Reg. Av. 10, f. 198 ; Vat. 68, f. 306v, n. 1927.

624. *1318, 20 juillet.*

Radulpho Gonduin [a], clerico Noviomensis diocesis, conceditur ad triennium regimen scolarum Tornacensium, ad collationem scolastici ecclesie Tornacensis pertinens.

Digne agere...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 2 [b].

In e. m. S. Quintini in Insula et de Hombleriis, Noviomensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Radulpho de Guignicurte, canonico Aversane ecclesie.

Reg. Av. 10, f. 360; Vat. 68. f. 388v. n. 2187.

a. Gauduin *reg. Vat.* — *b*. 14 kal. augusti *reg. Vat.*

625. *1318, 21 juillet.*

Jacobo de Bauchion [a], clerico et familiari Nicolai, S. Eusebii presbiteri cardinalis, confertur perpetua capellania B. Marie in ecclesia S. Petri de Hysca inferiori, Cameracensis diocesis, vacans per obitum Guillelmi de Abda [b], apud Sedem apostolicam defuncti.

Sedis apostolice ...

Dat. Avin. 12 kal. augusti anno 2.

In e. m. abbati monasterii Corbeyensis et priori S. Laurentii in Bosco, Ambianensis diocesis, ac primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 10, f. 338 ; Vat. 68, f. 352, n. 2072.

626. *1318, 29 juillet.*

Johanni, filio Simonis Vastin de Casleto, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Leodiensi canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 4 kal. augusti anno 2.

In e. m. magistro Pandulpho de Sabello, preposito Chableyarum, S. Martini Turonensis, notario pape, et cantori S. Marie Terremondensis, Cameracensis diocesis, et Guillelmo de Casleto, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 10, f. 74 ; Vat. 68, f. 273v, n. 1820.

627. *[1318], 29 juillet.*

Roberto, comiti Flandrie, mandatur quatenus, treugis pendentibus inter eum et regem Francie, animum suum ad pacem habilitet.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Placuerat nobis, fili, et ad multum gaudium cesserat missarum nobis pridem tuarum lectio litterarum per quas tu, pacis habende cum rege negotium exitum sperans habere votivum, nos ad pleniorem circa id relationem dilecti filii Simonis Vastin, familiaris tui, tunc in curia Romana presentis, cui super hoc scripseras, remisisti. Qui equidem Symon tuas nobis litteras sibi missas exhibuit, quarum series te habere laudabilem ad pacem affectum ostendit ; sed, de quo dolemus indubie, per amabilis executionis [c] effectum, res non successit spei exinde concepte, stupentes de abisso divini judicii a quo pacis hosti, humani generis inimico, tanta est permissa potestas pacis hujusmodi comodum perturbandi. Sed ecce, recenter auditis letis de treugarum initione rumoribus, in qualicunque pacis fiducia, nisi, quod

a. Bauchien *reg. Vat.* — *b.* Audo *reg. Vat.* — *c.* affectum — executionis *manque reg.; complété par un passage analogue d'une lettre du 17 septembre 1318 (voy. n. 637, p. 249, l. 25.)*

absit, per te forsitan steterit, respiramus ; propter quod nobilitatem tuam adhuc salutari commonitorio monendam providimus et hortandam quatinus, quieta meditatione considerans quot animarum pericula, strages corporum et dispendia facultatum induxerit hactenus Flandrensis guerre commotio, quam dampnosa prepedia ingesserit piis Dei negotiis et specialiter Terre Sancte succursui, quibus omnibus causam prebent quicunque pacis hujusmodi semitas non cognoscunt, nec ab intuitu tue considerationis excludens quot bona ex pace predicta consurgent quamque prompta [a] sequetur et grata [b] promotio negotiorum Dei et specialiter predicti succursus ad quem vota nostra direximus, treugis pendentibus memoratis, animum tuum habilitas ad concordiam cum rege solide reformandam sic ut, juxta eximii prophetarum eloquium, pacem videaris frequenter inquirere eamque prosequi toto corde, ne inveniaris patientia divine longanimitatis abuti, que te ad penitentiam de commissis debet adducere, ne iram in die ire, si aliter feceris, thesaurizes. Verendum etenim est ne ipsum Deum hucusque longanimem, cui in impedimento succursus predicti non leviter, ut creditur, displices, ultorem acerrimum, cum in brevi ira ejus exarserit, juste probes. Nos autem ad pacis propagationem hujusmodi intensis desideriis aspirantes, si te, prout optamus, exhibeas ad illam benivolum atque promptum, paterne caritatis sinum explicare tibi disponimus, et in quibus cum Deo licebit, tibi et tuis favorabiliter complacere. Dat. 4 kal. augusti (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 32, n. 96. — Coulon, n. 666 (texte).

628. *[1318], 30 juillet.*

Philippo, regi Francie, scribitur de treugis cum Flandrensibus usque ad Pascha proximum noviter initis, et quibusdam aliis.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Celsitudinis regie littere... Porro de treugis usque ad Pascha proximum initis gaudemus in Domino, de cujus est omnipotentia confidendum quod, eis pendentibus, de lapidibus filios Abrahe suscitet, quod Flandrensium, post tot vexationum tedia, corda tangens, eis intellectum tribuat, eorum emolliat animos et ad firmandam [c] et complendam pacem jam dudum initam inter partes inducat. Ad quod, fili, quesumus, illius [d] intuitu ad

a. prompto *reg.* — *b*. grato *reg.* — *c*. formandum *reg. 110.* — *d*. illius *manque reg. 109.*

1. On sait que le 10 juillet 1318, les délégués du comte de Flandre conclurent une prolongation de la trêve avec le roi de France jusqu'aux Pâques suivantes. Cf. H. Vander Linden, *Les relations politiques de la Flandre avec la France au XIVe siècle*, dans *Bull. Comm. roy. d'histoire*, 5e série, t. III (1893), p. 502, document n. 4.

cujus obsequium circa Terre Sancte succursum, noster et tuus, ut asseris, tendit ferventer affectus, te juxta decentie regalis exigentiam pronum et flexibilem prebeas, ut proinde ipsi Deo, nobis etiam et mundo commendandus occurras. Et si forsitan, te circa id tuum implente debitum, Flandrenses ipsi sic consilium pacis abjecerint ut eam in ejus contrario querere sit necesse, cogita cum tuo consilio ac recto judicio discute quid [a] te a nobis circa id petere et nos facere deceat, et nos ex nobis nostros in hiis acuemus cum diligentia cogitatus, quicquid decenter in tuum favorem et in depressionem pertinacium per nos fieri poterit prompta voluntate facturi. Non expedit autem ut tantam securitatem assumas ex treugis hujusmodi quod terre tue tute custodie propter eas negligas providere, quin potius eam in hoc cautelam adhibeas quod malivolis oportunam facultatem nocendi pandas, cum supponere debeas id posse contingere, quod asseris de proximo contigisse. Quod vero dilectum filium nobilem virum H[enricum], dominum Soliaci, pro tractatu cum Flamingis habendo circa te retines, ad providentiam magnam ascribimus, cum, et si fortassis abesset, eum esse propterea revocandum expediens crederemus... Dat. 3 kal. augusti (1). »

Reg. Vat. 109, f. 181, n. 692 : Vat. 110, pars I, f. 29v, n. 89. — Coulon, n. 667 (texte).

629. *[1318, 30 juillet].*

Henrico, domino Soliaci, scribitur de quibusdam negotiis regni Francie et de nuntio in partibus Flandrie mittendo.

« Dilecto filio nobili viro Henrico, domino Soliaci, buticulario Francie. Quod nunc et alias... Antequam recepissemus litteras regias novissime nobis missas, disposueramus.. comiti Flandrie et certis personis aliis super firmanda et complenda pace scribere, et jam erant littere ordinate; sed quia littere videbantur sine nuntio minus sufficere, qui nostram intentionem clarius et plenius viva voce exprimeret et eorum rationibus, si quas forsan preponerent, responderet, super nuntio fluctuare cepimus et adhuc etiam fluctuamus. Si enim elegerimus nuntium extra regnum, veremur ex preteritis quod non sic prudenter, sic instanter, sic efficaciter prosequatur negotium ut negotii qualitas exigit et interesse insidet votis nostris ; si vero de regno elegerimus oriundum, veremur quod occurrat suspectus Flandrensibus, et per consequens quod ejus prosecutio spe concepta frustretur. Finaliter autem visum est nobis elegibilius de regno mittere, presertim cum jam tantum sit processum in negotio quod pauca

a. quod *reg. 110.*

1. Pour la date, voy. n. 627, note.

nova, ex quibus posset suspitio concipi, exprimere sit necesse. Unde in dilectum filium .. ([1]) direximus oculos mentis nostre. Quid autem tibi videtur de isto vel alio, mentem tuam cura [a] nobis celeriter aperire, sciens quod nemini pandimus nec pandere intendimus, quousque tuum responsum super hoc reportemus ([2]). »

Reg. Vat. 109, f. 188, n. 693 ; Vat. 110, pars I, f. 30, n. 90. — Coulon, n. 668 (texte).

630. *1318, 4 août.*

Hominidei de Papazuris de Urbe, capellano Jacobi de Columpna, diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum Petri de Frisinono, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in Agrigentina ac S. Marie in Via lata de Urbe et S. Marie de Aricia, Albanensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac in civitate Pisana quoddam perpetuum beneficium ecclesiasticum, sine cura, obtinet et in ecclesia Nicosiensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 non. augusti anno 2.

In e. m. decano Insulensis, Tornacensis diocesis, et Riccardo de Montenigro, archidiacono Leticensi, Lingonensis, ac Francisco de Scannabechis de Bononia, canonico [b] Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 9, f. 422v ; Vat. 68, f. 210v, n. 1631.

631. *1318, 30 août.*

Johanni, priori prioratus de Farumvilla, ordinis S. Augustini, Senonensis diocesis, providetur de abbatia monasterii B. Marie de Bolonia supra mare, ejusdem ordinis, Morinensis diocesis, vacante per obitum Petri abbatis apud Sedem apostolicam defuncti.

Ad exequendum...

Dat. Avin. 3 kal. septembris anno 2.

In e. m. priori et conventui monasterii B. Marie de Bolonia supra mare, ordinis S. Augustini, Morinensis diocesis ; universis vassallis dicti monasterii ; episcopo Morinensi [c] et Philippo, regi Francorum.

Reg. Av. 10, f. 76 ; Vat. 68, f. 276v, n. 1831.

a. circa *reg. 109.* — *b.* canonica canonico *reg.* — *c.* Majoricensi *reg. ; ce qui est évidemment une erreur du scribe.*

---

1. Le nom manque dans les registres ; au sujet du personnage dont il pourrait être question ici, voy. 634. — 2. Cette lettre, dont il n'est donné ici qu'un extrait, se complète pour le texte par la précédente, ce qui permet de lui attribuer la même date.

632. *1318, 1 septembre.*

Gaucelmo, SS. Marcellini et Petri presbitero, et Luce, S. Marie in Via lata diacono cardinalibus, apostolice Sedis nunciis, renovantur littere per quas sub die id. martii anno primo (1) concedebatur eis facultas faciendi recipere in S. Firmini Ambianensis, S. Liffardi de Magduno, S. Amati de Duaco, S. Petri Insulensis et S. Donatiani Brugensis ecclesiis, Aurelianensis, Atrebatensis et Tornacensis diocesum, singulos clericos quos Ysabellis, regina Anglie, duxerit nominandos ; cum priores littere perdite fuerint.

Dudum ad supplicationem...

Dat. Avin. kal. septembris anno 2.

Reg. Vat. 68, f. 55, n. 1194.

---

1. Voy. n. 273.

TROISIÈME ANNÉE.

1318, 5 septembre. — 1319, 4 septembre.

633. *1318, 10 septembre.*

Johanni de Ivodio, obtentu Guillelmi, episcopi Penestrini, confertur parrochialis ecclesia S. Medardi de Marci prope Marlam, cum cura, Laudunensis diocesis, vacans per resignationem a Petro de Boyranicis ex causa permutationis cum dicto Johanne de Ivodio de parrochiali ecclesia S. Marie de Formigariis, Electensis diocesis, factam, non obstante quod dictus Johannes canonicatum et prebendam ecclesie S. Johannis Leodiensis obtinet.

Ex laudabilibus...

Dat. Avin. 4 id. septembris anno 3.

In e. m. decano Laudunensis et archidiacono Gandensi, Tornacensis [a], ac Johanni de Jargolio, canonico Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 26v. n. 63 : Vat. 69, f. 22, n. 62.

634. *[1318, 11 septembre].*

Henrico, domino Soliaci, mandatur quod nuntii apostolici destinati pro pace Flandrie apud Compendium tractanda, mitti non possunt ; alii autem breviter transmittendi sunt.

« Dilecto filio nobili viro Henrico, domino Soliaci, buticulario Francie. Litteras tuas, fili, nobis noviter presentatas benigne recepimus, et que de acceptatione persone per nos tibi nominate secreto pro negotio Flandrie apud Compendium destinande ac de adjungendo sibi venerabili fratre nostro Durando, episcopo Aniciensi, nobis inter cetera significare curasti, intelleximus diligenter ; ad quod scire te volumus quod, cum de persona ipsius tibi nominata petiissemus per te nobis cum omni celeritate rescribi, ex tanta scriptionis tarditate, quam, ut asseris, causavit regis in remotum absentia, quadam conjectura putavimus quod aut ipsa persona non esset pro ipso negotio fortassis accepta aut quod idem negotium quoad persone missionem alicujus neglectui haberetur. Sicque inter moras, Januensium occurrente gravi dissidio quo intrinseci et extrinseci cives periculosissime sejunguntur ac imminentibus consideratis attente periculis quibus carissimus in Christo filius noster Robertus, rex Sicilie illustris, cum consorte ac

a. Carnotensis *reg.*

fratribus suis ac fidelium suorum multitudine numerosa, presens in Janua, probabiliter ex Januensium ipsorum discordia subjacebat, nos illis obviare paterno cupientes affectu, prefatam personam per nos tibi nominatam, veluti dicto regi cognitam atque gratam, et in cujus fidelitate rex ipse fiducia secura recumbit, per paucos dies ante receptionem tuarum litterarum in partes illas propterea fiducialiter miseramus (1); unde cum de ipsius celeri reditu non speretur, via missionis ipsius sublata videtur, set nec episcopum Aniciensem utiliter mittere possumus, cum sit a partibus istis absens, nec informare possumus eundem super ipso negotio, nec scire possimus an sanus vel infirmus existat vel alias indispositus ad eundum, et termini brevitas quo habet tractatus haberi Compendii longam non patitur circa hec moram trahi. De aliis itaque, religiosis aut secularibus, oportuno tempore destinandis, qui et regi placere debeant et pro ipso negotio utiles et sufficientes existant, consulte prestabimus eos absque more dispendio transmissuri. Dat. ut supra [a] (2). »

Reg. Vat. 109, f. 150v, n. 607; Vat. 110, pars I, f. 73v, n. 257. — Coulon, n. 708 (texte).

635. [*1318*], *12 septembre.*

Philippo, regi Francie, mittitur informatio de gestis Petri de Palude, ordinis fratrum Predicatorum, nuntii apostolici in Flandria.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Per tuas nobis litteras diebus proximis intimasti qualiter audieras dilectum filium fratrem Petrum de Palude, ordinis fratrum Predicatorum, super aliquibus nobis fuisse delatum, et licet, fama notaque sufficientia ac laudabilibus ejus aliis meritis attente pensatis, probaliter crederes [b] eum, si forte defecerat, potius ex simplicitate vel ignorantia quam ex malitia vel proposito defecisse, quia tamen nos super delatis, que te quasi latebant, eramus plenius informati et proinde illa ponderare justius poteramus, supplices curasti preces adicere ut erga ipsum fratrem Petrum, si reus in aliquo forsitan appareret, rigorem vellemus mansuetudine temperare. Ad que, fili carissime, noveris quod super hiis que de ipso fratre Petro nostrum pulsarunt [c] auditum, tam cum ipso quam cum juratis testibus utique fidedignis, nos diligenter informare curavimus, et ecce informationem inde factam sub nostro inclusam anulo tibi, cui dicti [d] fratris

a. Dat. etc. *reg. 110.* — *b.* credens *reg.* — *c.* pulsarant *reg. 109.* — *d.* de *reg. 109.*

1. Le 25 août 1318, le pape envoya à Gênes Pierre Textoris, abbé de Saint-Sernin de Toulouse, et Raoul Rousselet, évêque de Troyes (Cf. Coulon, n. 161, note 8, *ad finem*). C'est sans doute de l'un de ces deux personnages qu'il s'agit ici. — 2. La date précédente dans le reg. 109 est le 11 septembre 1318 et, bien qu'en général on ne doive pas dans les registres 109 et 110 se fier à la formule : *Dat. ut supra*, il semble que l'on puisse ici conserver cette date du 11 septembre, contre laquelle ne se présente aucune objection.

Petri conditio, mores et merita sunt notiora quam nobis, et qui proinde verba ejus in eadem informatione contenta notari melius et interpretari rectius poteris, per dilectum filium Matheum de Varenis, militem tuum et nuntium, exhibitorem presentium, destinamus, nec omittimus quod ipsum fratrem Petrum per juramentum interrogavimus an aliqua fecisset in Flandria vel dixisset, per que Flandrenses deberent duriores quomodolibet effici aut in discordia seu pertinacia consueta nutriri, qui juratus asseruit se nec fecisse tale aliquid nec dixisse. Tu ergo, fili, predictam informationem videre vel audire cum diligentia poteris, quicquid inde tibi videbitur nobis celeriter rescripturus, ut exinde collecto tue beneplacito voluntatis, in hiis que erga dictum fratrem Petrum agenda fuerint, consultius procedamus. Dat. Avin. 2 id. septembris [a] (1). »

Reg. Vat. 109, f. 150, n. 605 ; Vat. 110, pars I, f. 71, n. 241. — Coulon, n. 706 (texte).

636. *1318, 14 septembre.*

Hugoni de Sancto Amando, capellano et familiari Petri, S. Suzanne presbiteri cardinalis, confertur parrochialis ecclesia de Fontanis, Senonensis diocesis, vacans per obitum Roberti, rectoris ejusdem ecclesie, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Calastria reposita et in S. Gaugerici Haltrensis canonicatum et prebendam, ac perpetuam capellaniam altaris S. Dionisii siti in parrochiali de Solennes, necnon et in S. Petri Insulensis, dicte Senonensis, Cameracensis et Tornacensis diocesum, ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 18 kal. octobris anno 3.

In e. m. priori S. Salvatoris prope Secanam, Senonensis diocesis, et Andree de Florentia, Senonensis, ac Stephano Morini, Metensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 11, f. 72v ; Vat. 69, f. 30v, n. 87.

637. *1318, 17 septembre.*

Bernardo Guidonis, inquisitori heretice pravitatis in regno Francie, et Bertrando de Turre, sacre theologie magistro, ministro provinciali Aquitanie, nuntiis apostolicis, mandatur quatenus Compendium die qua Gallici et Flandrenses convenire debent, personaliter eant et litteras apostolicas eis presentent.

a. Dat. 3 id. septembris *reg. 110*.

1. L'enquête dont il s'agit dans cette lettre commença le 1 juillet 1318 ; nous en possédons les actes. Cf. Baluze, *Miscellanea*, éd. Mansi, t. II, p. 251. Cette lettre doit être de la même année.

« Dilectis filiis fratribus Bernardo Guidonis, inquisitori heretice pravitatis in regno Francie per Sedem apostolicam deputato, Predicatorum, et Bertrando de Turre, sacre theologie magistro, ministro provinciali Aquitanie, Minorum fratrum ordinum, apostolice Sedis nuntiis. Clamavimus hactenus et quasi tuba exaltavimus vocem nostram, dilectum filium nobilem virum Robertum comitem, scabinos, burgemagistros ac comunitates et universitates villarum et locorum comitatus Flandrie, nunc litteris, nunc solennibus nuntiis, retrahere satagentes ab invio et ad viam reducere tranquillitatis et pacis. Expectavimus pacem vel, ut loquamur verius, pacis dudum inter clare memorie Philippum, regem Francie, ac ipsum comitem suosque Flandrenses concorditer inite solidam firmitatem ; sed hucusque non venit, eisdem comite ac Flandrensibus salubres suasiones nostras obaudientibus et declinantibus ad dissidiorum incomoda, concordie semitis derelictis. Quesivimus bona una cum ipsius comitis ac comunitatum et universitatum nuntiis in nostra presentibus curia, vias et modos investigando solicite quibus ipsa tute posset solidari concordia nostrumque circa securitates super hoc hinc inde prestandas salutare consilium multa digestum maturitate prebendo ; set ipso comite ac comunitatibus et universitatibus antedictis pacis consilia inire nolentibus, potius occurrit hactenus infesta turbatio, quam arriserit optate pacificationis applausus ; et licet idem comes post hec suis nobis litteris scripserit quod pacis habende cum carissimo in Christo filio nostro Philippo, rege Francie et Navarre illustri, negotium exitum sperabat habere votivum, et dilectus filius Symon Vastyn, familiaris ejus, tunc in curia nostra presens, cui comes ipse super hoc scripserat et ad cujus relationem nos proinde remisit, litteras ipsius comitis sibi missas nobis exhibuerit, quarum series ipsum ostendit comitem laudabilem habere ad pacem affectum[a], nondum tamen, de quo dolemus indubie, per amabilis executionis effectum, res successit spei exinde concepte ; unde nimirum stupemus de abisso divini judicii a qua pacis hosti, humani generis inimico, tanta est permissa potestas pacis hujusmodi comodum perturbandi ; verum quoniam, sicut letanter audivimus, treuge sunt inter regem ipsum ac eundem comitem ceterosque Flandrenses usque ad Pascha proximum inite sub spe pacis interim, auctore Domino, solidande, super quo de comuni consensu certa dies est assignata Compendii, quibus die et loco ipsorum comitis, scabinorum, burgemagistrorum, comunitatum et universitatum procuratores seu nuntii debent cum regalibus nuntiis convenire, nos adhuc in qualicunque pacis firmande fiducia, nisi, quod absit, per ipsum comitem aut predictos procuratores seu nuntios steterit, respirantes, per alias nostras certi tenoris litteras (1) predictos

a. effectum *reg. 110.*

1. Voy. n. 638 et 639.

procuratores seu nuntios salutari commonitorio monemus efficaciter et hortamur quatenus, quieta meditatione pensato quot animarum pericula, quot strages corporum quotve dispendia facultatum induxerit usque modo Flandrensis guerre commotio, quamque dampnosa prepedia ingesserit piis Dei negotiis et specialiter Terre Sancte succursui, quibus omnibus causam prebent quicunque ab hujusmodi concordie solidatione declinant, nec ab intuitu sue considerationis excluso quot bona ex ipsius pacis firmitate consurgent, et quam prompta sequetur et grata negotiorum Dei promotio, et specialiter predicti succursus ad quem singulariter vota nostra direximus, treugis pendentibus memoratis, et maxime in tractatu die et loco predictis habendo, sic pro parte ipsorum comitis, scabinorum, burgemagistrorum ac comunitatum seu universitatum se habilitent ad pacem cum rege predicto firmandam, quod ipse comes, scabini, burgemagistri, comunitates et universitates, juxta eximii prophetarum eloquium, pacem videantur ferventer inquirere eamque persequi toto corde, nec inveniantur patientia divine longanimitatis abuti que ipsos ad penitentiam de commissis debet adducere, ne iram in die ire sibi, si aliter fecerint, thesaurizent, cum verendum sit pariter et horrendum ne ipsum Deum hucusque longanimem, cui impedimenta succursus predicti non leviter displicere creduntur, ultorem acerrimum, cum in brevi ira ejus exarserit, juste probent. Sed quia dilecti filii nobiles viri Ludovicus, comes Nivernensis, primogenitus, et Robertus, frater ejus, filius comitis antedicti, vel eorum alter, ipsis die et loco presentes esse forsitan poterunt, eis per speciales litteras [1] suademus ut nedum ad premissa, prout ad eos pertinet, se promptos et faciles prebeant, quin etiam predictum genitorem eorum, ac ejus et comunitatum et universitatum predictarum procuratores et nuntios ad ea implenda fideliter et solerter inducant. Quia igitur ad pacis solidationem ejusdem intensis desideriis aspiramus, et propterea ad predicta et alia circa hec oportuna predictis procuratoribus seu nuntiis explicanda, vos et vestrum quemlibet de quorum fidelitate, industria et circumspectione plenam ab experto fiduciam gerimus, ministros ydoneos de fratrum nostrorum consilio duximus eligendos, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus, prudenter attento quod negotium hujusmodi multum insidens cordi nostro vobis committimus confidenter, ad partes illas vos personaliter conferatis absque more dispendio, sic quod die et loco predictis cum eisdem procuratoribus seu nuntiis, duce Domino, infallibiliter concurratis, presentaturi tam ipsis quam comiti Nivernensi et Roberto predictis, si presentes inibi fuerint, aut illi ex eis qui tunc ibidem intererit, litteras apostolicas sibi ex parte nostra directas, ac nostrum ad pacis soliditatem affectum, et premissa omnia et singula et

1. Voy. n. 610 et suiv.

alia que ad hoc videritis expedire expodituri diligenter eisdem, necnon ipsos juxta datam vobis ex alto prudentiam ad firmandam pacem predictam, difficultatibus solitis et aliis quibuscunque sublatis, solicitis monitis et efficacibus persuasionibus inducturi ; nec illud vos omittere volumus, sed patenter exprimere quod, si comes ipse suique Flandrenses, prout optamus, se exhibuerint ad predicta cum effectu benivolos atque promptos, paterne caritatis sinum explicare sibi disponimus et in quibus cum Deo licebit eis favorabiliter complacere; alioquin, illis aliter se gerentibus, deferre contra Deum et comoda publica nequaquam intendimus, nec causam tanti discriminis ulterius sustinere, sed adversus illam providere curabimus, prout expediens fuerit, per oportuna remedia que rei qualitas suggeret et Dominus ministrabit. Dat. Avin.[a] 15 kal. octobris anno 3. »

Reg. Vat. 109, f. 153v, n. 633 ; Vat. 110, pars I, f. 22v. n. 80. — Coulon, n. 710 (texte).

638. *1318, 17 septembre.*

Procuratoribus Roberti, comitis Flandrie, scribitur in eundem modum ut predictis nuntiis fidem adhibeant.

Clamavimus hactenus...

Dat. Avin. 15 kal. octobris anno 3.

Reg. Vat. 109, f. 154v, n. 634 ; Vat. 110, pars I. f. 35v, n. 107. — Coulon. n. 711 (extraits).

639. *[1318, 17 septembre].*

Syndicis, procuratoribus seu nuntiis scabinorum, burgemagistrorum ac comunitatum et universitatum villarum et locorum comitatus Flandrie scribitur in eundem modum.

Clamavimus etc...

Dat. ut supra.

Reg. Vat. 109. f. 105. n. 635 : Vat. 110. pars I, f. 36, n. 108. — Coulon, n. 712.

640. *[1318, 17 septembre].*

Ludovico, comiti Nivernensi, scribitur ut ad obedientiam regis Francie redeat et se promptum reddat ad pacem habendam inter comitem Flandrie, patrem suum, et dictum regem, ac procuratores dicti comitis et comunitatum Flandrie ad eandem pacem inducat.

« Dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Nivernensi, primogenito dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie. Sepe tibi, fili, affectu paterno suggessisse meminimus ut erga carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, cui teneris ut domino, debitum fidelitatis exsolveres et ad ejus obedientiam devote redires ; sed et nunc indulgentias, remissiones et gratias quibus rex ipse te fuit prosecutus

a. Avin. *manque reg. 110.*

humane, ante tue considerationis oculos adducentes, nobilitati tue [a] iterato commonitorio suademus quatenus, illas gratis affectibus ad memoriam revocans et ad eas te, prout et condecet, gratum reddens, reditum ipsum nullatenus differas, set eo laudabilius quo celerius ad obedientie regie cultum et fidei, in humilitatis spiritu constante perseverantia te reducas. Illud etiam tibi consulimus bona fide quatenus, quieta meditatione considerans quot animarum pericula, strages corporum et dispendia facultatum induxerit hactenus Flandrensis guerre commotio, quam dampnosa prepedia ingesserit piis Dei negotiis et specialiter Terre Sancte succursui, quibus omnibus causam prebent quicunque pacis et concordie semitas non cognoscunt, nec ab intuitu tue considerationis excludens quot bona ex pace solidanda consurgent quamque prompta sequetur et grata promotio negotiorum Dei, et specialiter predicti succursus ad quem vota nostra direximus, nunc quando, sicut letanter audivimus, treuge sunt inter regem ipsum et tuum inite genitorem, in quibus et tu signanter includeris, certaque dies est assignata Compendii, quibus die et loco pro habendo super pacis solidatione tractatu ipsius genitoris tui ac comunitatum et universitatum Flandrie procuratores seu nuntii debent cum nuntiis regalibus convenire, nedum ad ipsius pacis solidationem, prout ad te pertinet, te promptum et facilem prebeas, quin etiam predictum genitorem tuum ac ejus et comunitatum et universitatum predictarum procuratores et nuntios ad id fideliter et solerter inducas. In hiis, fili, quesumus, non torpeas otio, set quodcumque manus tua potest opereris instantius, ut pacis bonum quod bona continet universa laudabiliter videaris inquirere eumque prosequi toto corde. Per hoc etenim Regi pacifico, qui est liberationis dicte Terre zelator, placebis indubie, et apud dictum regem Francie, dominum tuum, cui etiam super hoc scribimus (1), reconciliationis tue via poterit patere facilior, tuaque exinde comoda efficaciter promovebis, et nos qui ad pacis ipsius solidationem multum afficimur, tuam inde solertiam cum apostolici exhibitione favoris condignis in Domino laudibus attollemus.Hec autem tibi pro parte nostra plenius explicanda dilectis filiis fratribus Bernardo Guidonis, inquisitori heretice pravitatis in regno Francie per Sedem apostolicam deputato, Predicatorum, et Bertrando de Turre, sacre theologie magistro, ministro provinciali Aquitanie, Minorum fratrum ordinum, apostolice Sedis nuntiis, vel eorum alteri, de quibus plenam in Domino fiduciam obtinemus, duximus committenda, quibus in hiis [b] que in predictis et circa ea retulerint, fidem petimus credulam adhiberi. Dat. ut supra. »

Reg. Vat. 109, f. 155, n. 636 ; Vat. 110, pars I. f. 32, n. 97. — Coulon, n. 714.

a. nobilitatem tuam *reg. 110.* — *b.* circa ea *reg. : corrigé d'après la lettre précédente.*

---

1. Voy. n. 646.

641. *[1318, 17 septembre].*

Eidem Ludovico scribitur in forma diversa, cum clausula comminatoria.

« Dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Nivernensi et Registensi [a], primogenito nobilis viri Roberti, comitis Flandrie. Sepe tibi, fili, affectu paterno suasisse meminimus ut erga carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, cui teneris ut domino, debitum fidelitatis exsolveres et ad ejus obedientiam devote redires, sed et nunc indulgencias, remissiones et gratias quibus rex ipse te fuit prosecutus humane ante tue considerationis oculos adducentes [b], nedum idipsum quod tibi prorsus expedire supponimus iterato commonitorio suademus, quin etiam nobilitati tue consulimus bona fide quatinus, quieta meditatione considerans *etc. ut supra usque* direximus, pendentibus treugis nunc inter regem ipsum et tuum initis genitorem, non torpeas otio, sed quodcumque manus tua potest opereris instantius, ut ipse tuus genitor animum suum habilitet ad pacem cum rege predicto solide reformandam, sic quod, juxta eximii prophetarum eloquium, pacis bonum quod bona continet universa, laudabiliter videatur inquirere eamque prosequi toto corde. Per hoc etenim Regi pacifico placebis indubie et apud dictum regem, dominum tuum, reconsiliationis tue via poterit patere facilior, tua evidenter promovebis exinde compendia, nosque qui ad pacis ipsius solidationem multum afficimur, tuam inde solertiam cum apostolici exhibitione favoris condignis in Domino laudibus attollemus. Porro si, quod absit, genitor ipse consilium pacis abjecerit, patientia divine longanimitatis abutens, que ipsum ad penitentiam de commissis debet adducere, verendum est ne sibi in die ire iram Domini thesaurizans, eum cui impedimentum [c] succursus predicti non leviter, ut creditur, displicet, ultorem acerrimum, cum in brevi ira ejus exarserit, juste probet. »

Reg. Vat. 110, pars I. f. 33, n. 98. — Coulon, n. 715 (texte).

642. *1318, 17 septembre.*

Roberto, filio Roberti, comitis Flandrie, scribitur ut ad pacem se promptum reddat et patrem suum nuntiosque ejus et comunitatum Flandrie ad eam inducat.

« Dilecto filio [d] nobili viro Roberto, dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie, filio. Grandis affectus, quem ad solidandam pacem Flandrie gerimus nos inducit ea circa illam tibi suggerere in quibus, si prudenter advertis, nostram et cujusvis debes instantiam prevenire. Ecce

a. Rogistensi *reg.* — b. adducens *reg.* — c. impedimento *reg.* — d. Dilecto filio *manque reg. 110.*

namque, fili, de treugis inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, ac genitorem tuum suosque Flandrenses usque ad Pascha proximum initis, quarum fedus pacis inducit imaginem, percepimus leta [a] nova, et quod de comuni consensu certa dies est assignata Compendii pro habendo super ipsius pacis solidatione tractatu, gratanter audivimus, ex quibus [b] in optate pacis fiducia quodammodo respiramus ; propter quod nobilitatem tuam monendam providimus et hortandam quatenus, quieta meditatione considerans quot animarum pericula, quot strages corporum quotve dispendia facultatum induxerit usque modo Flandrensis guerre commotio quamque dampnosa prepedia ingesserit piis Dei negotiis et specialiter Terre Sancte succursui, quibus omnibus causam prebent quicumque ab hujusmodi concordie solidatione declinant, nec ab intuitu tue considerationis excluso quot bona ex ipsius pacis firmitate consurgent et quam prompta sequetur et grata negotiorum Dei promotio, et specialiter predicti succursus ad quem singulariter vota nostra direximus, nunc, quando die et loco predictis debent pro pace firmanda ipsius genitoris tui ac comunitatum et universitatum Flandrie procuratores seu nuntii cum nuntiis regalibus convenire, nedum ad ipsius pacis solidationem, prout ad te pertinet, te promptum et facilem, sublatis difficultatibus quibuslibet, prebeas, quin etiam predictum genitorem tuum ac ejus et comunitatum et universitatum predictarum procuratores et [c] nuntios ad id fideliter et solerter inducas. In hiis, fili, quesumus, non torpeas otio, sed quodcumque manus tua potest opereris instantius, ut pacis bonum quod bona continet universa, laudabiliter videaris inquirere illudque [d] prosequi toto corde ; nec ab hiis te aliquatenus retrahat cujusvis private utilitatis ambitio, quin immo preponderet in nobilitatis tue judicio et recto libramine rationis publica que ex hujusmodi solidatione proveniet toti orbi comoditas, et precipue Terre Sancte, que speratum suscipiet exinde compendium, ad quod cuncti christicole pium declinare tenentur affectum. Per hoc etenim Regi pacifico, qui est liberationis dicte Terre zelator, placebis indubie ac dicti genitoris et tua evidenter exinde comoda promovebis nosque, qui ad pacis ipsius solidationem multum afficimur, tuam inde solertiam cum apostolici exhibitione favoris condignis in Domino laudibus attollemus. Hec autem tibi pro parte nostra plenius explicanda dilectis filiis fratribus Bernardo Guidonis, inquisitori heretice pravitatis in regno Francie per Sedem apostolicam deputato, Predicatorum, et Bertrando de Turre, sacre theologie magistro, ministro provinciali Aquitanie, Minorum fratrum ordinum, apostolice Sedis nuntiis vel eorum alteri, de quibus plenam in Domino

a. loca *reg. 110*. — *b*. ex quibus *manque reg. 110*. — *c*. predictum — procuratores et *manque reg. 110*. — *d*. eamque illudque *reg. 110*.

fiduciam obtinemus, duximus committenda, quibus circa ea que in predictis retulerint, fidem petimus credulam adhiberi. Dat. Avin. 15 kal. octobris anno 3. »

Reg. Vat. 109, f. 155v, n. 637 : Vat. 110, pars I, f. 33, n. 102. — Coulon, n. 713 (texte).

643. *[1318, 17 septembre].*

Henrico de Flandria, comiti de Laudo, scribitur ut Robertum, comitem Flandrie, ad pacem inducat.

« Dilecto filio nobili viro Henrico de Flandria, comiti de Laudo. Grandis affectus quem ad pacem Flandrie gerimus nos inducit ea circa illam tibi suggerere in quibus, si prudenter advertis, nostram debes et cujusvis instantiam prevenire. Ecce, fili, de treugarum initione, quarum fedus pacis inducit imaginem, leta nova percepimus, ex quibus in peroptate pacis fiducia quodammodo respiramus, propter quod nobilitatem tuam monendam providimus et hortandam quatinus, quieta meditatione considerans *etc. ut supra usque* direximus, treugis pendentibus memoratis, non torpeas otio, sed quodcumque manus tua potest opereris instantius ut dilectus filius nobilis vir Robertus, comes Flandrie, animum suum habilitet ad pacem cum rege solide reformandam sic quod *etc. ut supra in proxima usque* indubie, ac dicti comitis et tua evidenter promovebis exinde compendia nosque *etc. usque* attollemus. Et si, quod absit, comes ipse consilium pacis *etc. usque in finem* (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 33, n. 99. — Coulon, n. 716.

644. *[1318, 17 septembre].*

Roberto, filio Roberti, comitis Flandrie, iterum scribitur de pace cum rege Francie habenda, cum clausula comminatoria.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie, filio. Grandis affectus *etc. ut in proxima usque* opereris instantius ut genitor tuus animum suum *etc. usque* indubie, ac dicti genitoris et tua evidenter promovebis exinde compendia nosque *etc. usque* attollemus. Et si, quod absit, genitor ipse tuus consilium pacis *etc. usque in finem.* »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 33, n. 100. — Coulon, n. 717.

---

1. La lettre qui précède est celle adressée à Louis, comte de Nevers (cf. n. 641) et qui commence par les mots : *Sepe, tibi, fili* : celle-ci et les deux suivantes commençant par les mots : *Grandis affectus*, il paraît plus logique de les faire suivre celle adressée à Robert, fils du comte de Flandre (cf. n. 642) qui a le même *incipit* :les variantes sont d'ailleurs insignifiantes.

645. [*1318, 17 septembre*].

Domine de Couciaco, primogenite Roberti, comitis Flandrie (1), scribitur ut patrem suum ad pacem inducat.

« Dilecte in Christo filie nobili mulieri dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis Flandrie, primogenite, domine Cuyssiaci. Grandis affectus *etc. usque* prevenire. Ecce, filia, de treugarum *etc. ut in proxima usque* indubie, cujus veluti pacifica filia Dei vocari mereberis, ac dicti genitoris *etc. usque in finem.* »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 33, n. 101. — Coulon, n. 718.

646. [*1318, 17 septembre*].

Philippo, regi Francie, scribitur quod mittuntur nuntii apostolici Compendium et ut inclinet cor suum ad clementiam erga Flandrenses.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Ecce, fili carissime, dilectos filios fratres Bernardum Guidonis, inquisitorem heretice pravitatis in regno Francie per Sedem apostolicam deputatum, Predicatorum, et Bertrandum de Turre, sacre theologie magistrum, ministrum provincialem Aquitanie, Minorum fratrum ordinum, apostolice Sedis nuntios, latores presentium, viros utique de quorum prudentia et circumspectione in arduis per nos alias sibi commissis probata confidimus, et quos veluti de regno tuo Francie oriundos tibi fideles in omnibus regiique fore zelatores honoris certa quasi verisimilitudo promittit, et a quibus etiam ex habundanti de implendis ac exequendis solerter atque fideliter omnibus sibi per nos fidenter impositis recepimus juramentum, apud Compendium [a] ubi in octabis instantis festi sancti Remigii procuratores et nuntii dilecti filii nobilis viri Roberti, comitis, ac comunitatum et universitatum Flandrie debent cum tuis nuntiis convenire, pro habendo super pacis solidatione tractatu quem Dominus, ut optamus, ad exitum votivum adducat, duximus destinandos, per patentes nostras commissionis litteras eisdem injuncto ut, die ac loco predictis, cum eisdem procuratoribus seu nuntiis Flandrensibus [b] concurrentes, tam ipsis quam dilectis filiis nobilibus viris Ludovico, comiti Nivernensi, primogenito, et Roberto, ejus fratri, filio dicti comitis Flandrie [c], si presentes inibi fuerint, aut illi ex eis qui tunc ibidem forsan intererit, presentent litteras apostolicas sibi ex parte nostra directas, ac nostrum ad pacis soliditatem affectum

a. apud Compendium *manque reg. 110.* — *b.* Flandrie *reg. 109.* — *c.* Flandrensis *reg. 110.*

---

1. Jeanne de Flandre, fille aînée de Robert de Béthune, mariée en 1288 à Enguerrand IV, sire de Coucy.

exponant diligenter eisdem, necnon ipsos juxta datam sibi ex alto prudentiam, ad firmandum pacem ipsam, difficultatibus solitis et aliis quibuscunque sublatis, solicitis monitis et efficacibus persuasionibus inducere non omittant, ac demum eis, quod absit, eorum salubria monita ducentibus forte contemptui, patenter exprimant quod eorum deferre pertinacie contra Deum et comoda publica nequaquam intendimus nec causam tanti discriminis ulterius sustinere, sed adversus illam providere curabimus, prout expediens fuerit, per oportuna remedia que rei qualitas suggeret et Dominus ministrabit. Ipsos itaque nuntios regie celsitudini commendantes, eandem paternis affectibus obsecramus in pacis auctore, ut dispendiis gravibus innumerisque periculis que recidivum guerre produceret, ac comoditatibus et bonis immensis, et specialiter circa Terre Sancte subsidium, que pacis predicte soliditas germinabit consideranter attentis, sic ad ipsius pacis solidationem regalem inclines laudabiliter animum, quod in omnem casum Deo et hominibus tua circa id puritas liqueat et illum quem ad ultramarinum passagium habere te asseris, evidenter ostendere videaris affectum. De forma vero litterarum per nos dictis procuratoribus et nuntiis Flandrie super hiis directarum, per seriem commissionis nuntiorum ipsorum que facta est ad instar illarum, ac de illarum tenore quas mittimus comiti Nivernensi et Roberto predictis (1), per transcriptum illarum ipsis nuntiis assignatum informari poteris, si placebit. Ceterum, amantissime fili, pietatem regiam obnixe precamur, nichilominus consulentes quatenus si Flandrenses predicti per debitam solidationem pacis ad obedientiam tuam, tangente Domino cor eorum, congruentibus penitentie signis devote redierint, tu, prudenter attento quod regalis thronus firmatur humana clementia quodque magnum et honestum vindicte genus esse describitur pie ignoscere, et magnanimitatis est vindicare potuisse reputare vindictam, instar Salvatoris tui, preteritarum immemor offensarum, earumque precipue quas dictus comes Nivernensis totiens reproba levitate commisit, eos et maxime comitem memoratum, ut ubi habundavit delictum, superhabundet et gratia, et circa illum superexaltata judicio benignitas regalis appareat, ad sinum tue miserationis et gratiam plene reconciliationis admittas, ut per id super eorum capita carbones congeras caritatis ac ipsos ad devotionem et fidelitatem tuam indefesso proposito, multe benignitatis exhibitione confirmes. Est etenim probabili conjectura sperandum quod eo plenius serenitati regie sincere fidelitatis vinculis astringentur quo erga se benivolentiam tuam in plene remissionis promptitudine senserint promptiorem. Dat. Avin. 15 kal. octobris anno 3. »

Reg. Vat. 109, f. 156, n. 638 ; Vat. 110, pars I, f. 49, n. 161. — Coulon, n. 719 (texte).

---

1. Voy. n. 638 à 642.

647. *[1318], 17 septembre.*

Henrico, domino Soliaci, iidem nuntii commendantur.

« Dilecto filio nobili viro Henrico, domino Soliaci, buticulario Francie. Ecce, fili, dilectos filios fratres Bernardum Guidonis, inquisitorem heretice pravitatis in regno Francie per Sedem apostolicam deputatum, Predicatorum, et Bernardum de Turre, *etc. ut supra usque* ministrabit [a]. Ipsos, itaque nuntios, nobilitati tue propensius commendantes, eandem affectuose requirimus et rogamus quatenus ipsos, qui tibi omnia per nos sibi commissa circa negotium ipsum aperient, dirigas in hiis que agenda incumbent. Dat. Avin. 15 kal. octobris. »

Vat. 109, f. 156 n. 639 ; Vat. 110, pars I, f. 74, n. 258. — Coulon, n. 720 (texte).

648. *1318, 25 septembre.*

Magistro Arnoldo de Sancto Gilleno, presbitero Cameracensis diocesis conceditur absolutio ab excommunicatione et dispensatio ab irregularitate incursis ex eo quod in litteris apostolicis ipsi conferentibus canonicatum ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende (1), ipse verbum *Gervatii* per errorem scriptum, in *Servatii* correxerat missamque ex eodem tempore bis celebraverat ; quod in presentia pape confessus fuerat.

Constitutus in...

Dat. Avin. 7 kal. octobris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 86 : Vat. 69, f. 49v, n. 152.

649. *1318, 3 octobre.*

Magistro Arnoldo de Sancto Gilleno, capellano Johanne, comitisse Hannonie, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii de Trajecto superiori, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Trajectensi et S. Gaugerici Valencinensis ecclesiis canonicatus et prebendas ac parrochialem ecclesiam de Roucourt, Cameracensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 5 non. octobris anno 3.

In e. m. Viconiensis et S. Johannis Valencinensis, Atrebatensis et Cameracensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesie.

Reg. Av. 11, f. 45 ; Vat. 69, f. 50, n. 153.

a. dans le reg. 110 ce passage est reproduit textuellement et non pas remplacé par les mots : etc. ut supra *comme dans le reg. 109.*

---

1. Voy. n. 576.

650. *1318, 8 octobre.*

Johanni quondam Alardi de Roseriis confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod super quandam perpetuam capellaniam majoris ecclesie Bisuntine litigat.

Exigentibus tue...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 3.

In e. m. Ebredunensis et S. Pauli Leodiensis prepositis ac scolastico ejusdem S. Pauli ecclesiarum.

Reg. Av. 11. f. 68 ; Vat. 69, f. 24v. n. 70.

651. *1318, 11 octobre.*

Magistro Johanni de Verulis, pape notario, conferuntur motu proprio canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per liberam resignationem Stephani de Vidilhaco, archidiaconi Aureliacensis in ecclesia Claromontensi.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 3.

In e. m. episcopo Forojuliensi et magistro Leonardo de Guarcino, thesaurario Lingonensis, pape notario, ac decano Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 60v ; Vat. 69, f. 19v, n. 55.

652. *1318, 13 octobre.*

Magistro Johanni de Verulis, pape notario, confertur motu proprio decanatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacans per acceptationem a Stephano de Vidilhaco de archidiaconatu Aureliacensi in ecclesia Claromontensi factam, non obstante quod in eadem Furnensi ecclesia canonicatus et prebenda ipsi Johanni collati sunt.

Fructuosa tue...

Dat. Avin. 3 id. octobris anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 651.*

Reg. Av. 11, f. 64 ; Vat. 69, f. 22v, n. 65.

653. *1318, 15 octobre.*

Archiepiscopo Senonensi mandatur quatenus Johanni, olim priori prioratus de Farumvilla, ordinis S. Augustini, Senonensis diocesis, nunc abbati monasterii B. Marie de Bolonia supra mare, dicti ordinis, Morinensis diocesis, benedictionis munus impendat.

Pridem circa...

Dat. Avin. id. octobris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 91 ; Vat. 69, f. 17v, n. 48.

654. *1318, 17 octobre.*

Episcopo Cameracensi confirmatur venditio curtis de Ribaucourt, site in comitatu et diocesi Cameracensi et territorio de Castello Cameracesii, per abbatem et conventum monasterii B. Marie de Vaucellis, Cisterciensis ordinis, dicte diocesis, favore Petri, episcopi Cameracensis, facta, cum insertione instrumenti venditionis dicte curtis (1).

Ea que justiciam...

Dat. Avin. 16 kal. novembris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 204 ; Vat. 69, f. 60v, n. 193.

655. *1318, 18 octobre.*

Magistro Petro Fabri, preposito ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, pape notario [a], in diaconatus ordine constituto, conceditur dispensatio ut usque ad festum Nativitatis Domini proxime venturum ad sacerdotii ordinem promoveri minime teneatur.

Personam tuam...

Dat. Avin. 15 kal. novembris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 152 ; Vat. 69, f. 55v, n. 172.

656. *1318, 22 octobre.*

Savino Aycellini de Marbechia, canonico ecclesie S. Crucis Leodiensis, indulgetur ut insistendo obsequiis Petri, episcopi Spoletani, cujus clericus et familiaris existit, fructus canonicatuum et prebendarum quos in S. Crucis Leodiensis et S. Nicolai de Bruxiaco, Tullensis diocesis, ecclesiis obtinet, necnon et ecclesie S. Marie de Charmontois, cum cura, Cathalaunensis diocesis, usque ad biennium percipere valeat.

Volentes tibi...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 3.

In e. m. episcopo Spoletano et preposito ecclesie Parmensis ac officiali Tullensi.

Reg. Vat. 11, f. 101 ; Vat. 69, f. 34v, n. 99.

657. *1318, 23 octobre.*

Episcopo Cameracensi mandatur quod absolvat Canonicum de Robessars, domicellum, qui in Robertum, abbatem monasterii de Marchenis, O. S. B., Atrebatensis [b] diocesis, manus ideo violentes injecit quod idem abbas propterea factus est ad missam inhabilis.

a. familiari *reg. Vat.* — *b. les reg. ont par erreur* tue [Cameracensis] diocesis.

---

1. Cette vente avait eu lieu le 14 mars 1317 et fut cause d'interminables différends entre l'abbé de Vaucelles et l'évêque de Cambrai. Cf. A. Fayen, *Un épisode de l'histoire économique de l'abbaye de Vaucelles: la vente de la terre de Ribaucourt à l'évêque de Cambrai*, dans le *Bulletin de la Société d'Études de la province de Cambrai*, 8e année (1906), pp. 104 à 131.

Exhibita nobis...

Dat. Avin. 10 kal. novembris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 102v ; Vat. 69, f. 37, n. 107.

658. *1318, 23 octobre.*

Abbati monasterii S. Foyllani juxta Rodium, Premonstratensis ordinis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus cum fratre Egidio de Lemerliere, canonico ejusdem monasterii, in diaconatus ordine constituto, dispenset ut in susceptis ordinibus ministrare et in presbiterum promoveri valeat, non obstante quod penitus ignorans quendam puerum super quadam congerie bladi latitantem occidisset.

Ex parte tua...

Dat. Avin. 10 kal. novembris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 88v ; Vat. 69, f. 54, n. 166.

659. *1318, 25 octobre.*

Bartholomeo de Calamandranna, clerico Caroli, regis Francie filii, comitis Marchie, reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Leodiensi, non obstante quod canonicatum et prebendam in Belvacensi, ac in Virdunensi et predicta Leodiensi ecclesiis canonicatus sub expectatione prebendarum obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 8 kal. novembris anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis ac decano Ebroicensis et Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 11, f. 99 ; Vat. 69, f. 31v, n. 91.

660. *1318, 28 octobre.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus dispenset cum Willelmo, filio Johannis de Orelh, domini de Velrus, et Johanna, filia Willelmi, filii Arnoldi, comitis Lossensis, sue diocesis, ut in matrimonio jam contracto remanere valeant, non obstante quod quondam Arnaldus, dominus de Quakebeke, Cameracensis diocesis, prior maritus dicte Johanne, prefato Willelmo quarto fuerat consanguinitatis gradu conjunctus.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 3.

Reg. Av. 11, f. 151v ; Vat. 69, f. 55v, n. 173.

661. *1318, 28 octobre.*

Simoni de Convenis, pape capellano, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Parisiensis vacantes per obitum Michaelis, S. Stephani in Celiomonte presbiteri cardinalis, apud Sedem apostolicam defuncti, non

obstante quod archidiaconatum Frontalhenesii [a] in Convenarum, et in eadem ac Narbonensi, Albiensi et Claromontensi canonicatus et prebendas, ac in Cameracensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 3.

In e. m. episcopo Forojuliensi et archidiacono Rothomagensis ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 11, f. 227 ; Vat. 69, f. 98v, n. 308.

662. *1318, 30 octobre.*

Magistro Johanni de Proliaco, canonico Cameracensi, indulgetur ut fructus prebendarum quas in Cameracensi et S. Quintini in Viromandia, Noviomensis diocesis, ecclesiis obtinet a die 8 kal. julii proxime preteriti, qua die iter ad Sedem apostolicam arripuit, et deinceps quamdiu in Romana curia moram trahet, absque residentia percipere valeat.

Cum nuper ad...

Dat. Avin. 3 kal. novembris anno 3.

In e. m. S. Auberti Cameracensis et S. Quintini in Insula, Noviomensis diocesis, monasteriorum abbatibus et Nicolao de Ceccano, canonico Atrebatensi.

Reg. Av. 11, f. 435 ; Vat. 69, f. 149, n. 457.

663. *[1318], 9 novembre.*

Philippo, regi Francie, scribitur de Flandrensium pertinacia apud Compendium.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Ex tuis, fili carissime, ac nuntiorum nostrorum quos apud Compendium misimus cum regalibus ac Flamingorum gentibus conventuros, litteris et rotulis nobis noviter presentatis, tuum ad solidationem pacis inter te et Flamingos eosdem inite sincerum et benignum affectum cum exultatione percepimus animi, et odiosam ac malivolam pertinaciam Flamingorum ipsorum aperte cognovimus revera turbati. Expectantes itaque regalium nuntiorum adventum, cum eis, quantum in nobis fuerit, quicquid ad utilitatem negotii cum Deo poterimus, matura deliberatione disponimus ordinare. Dat. 5 id. novembris (1). »

Reg. Vat. 110, pars 1, f. 66, n. 221. — Coulon, n. 761 (texte).

a. Fontalhenesli *reg. Vat.*

1. L'entrevue de Compiègne eut lieu le 11 octobre 1318 ; cette lettre doit être de la même année.

664. *1318, 15 novembre.*

Abbati et conventui monasterii de Camberone, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, confirmantur privilegia ejusdem monasterii.

Cum a nobis...

Dat. Avin. 17 kal. decembris anno 3.

Copie dans le Cartulaire de l'abbaye de Cambron aux archives de l'archevêché de Malines, n. 83 des *Privilegia Romanorum pontificum*. — J.-J. de Smet, *Cartulaire de l'abbaye de Cambron*, p. 75, dans la collection des *Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg*, t. II (1869).

665. *1318, 19 novembre.*

Amatori Andree Amatoris, consanguineo et capellano Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur abbatia secularis ecclesie Tudiniensis, Leodiensis diocesis, vacans per obitum Henrici de Salmis, pape capellani, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in Leodiensi et Burgensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 13 kal. decembris anno 3.

In e. m. Andree, electo Interannensi, et S. Pauli ac S. Johannis Leodiensium ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 11, f. 228v; Vat. 69, f. 102v, n. 321.

666. *1318, 1 décembre.*

Scolastico ecclesie et priori Predicatorum ac guardiano fratrum Minorum ordinum, Tornacensium, mandatur quatenus moderentur stipendia fratribus quondam Templi nimis large assignata a nonnullis episcopis de bonis que ejusdem ordinis erant et ad ordinem Hospitalis S. Johannis Hierosolimitani translata sunt.

Nuper ad apostolatus...

Dat. Avin. kal. decembris anno 3.

In e. m. subdecano ecclesie ac priori Predicatorum et guardiano fratrum Minorum ordinum Leodiensium.

Reg. Av. 11, f. 122v; Vat. 69, f. 64, n. 265. — Eubel, *Bullarium Franciscanum*, t. V, p. 160 (texte).

667. *1318, 18 décembre.*

Abbati secularis Namurcensis et decano S. Adalberti extra muros Aquensis ac cantori Tungrensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum mandatur quatenus decernant litem ortam inter Henricum de Genepe et Syfridum de Rennenberg, canonicos Colonienses, de parrochiali ecclesia de Hertene, Coloniensis diocesis.

Sua nobis Henricus...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 3.

Original aux Archives de Dusseldorf, fonds de la cathédrale de Cologne, n. 468. — Sauerland, n. 507.

668. *1318, 28 décembre.*

Magistro Petro de Castello, decano et canonico ecclesie Eykensis, Leodiensis diocesis, indulgetur ut usque ad biennium pape servitiis insistendo in cancellaria Sancte Romane Ecclesie, litteras apostolicas examinando et corrigendo, fructus beneficiorum suorum percipere valeat.

Provenit ex tue...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 3.

In e. m. preposito Coloniensis et archidiacono de Campinia, Leodiensis, ac thesaurario Lingonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 129; Vat. 69, f. 90, n, 281.

669. *[1317 janvier-1319 janvier].*

Magistro Terrisio de Iricione, capellano pape, preposito Ariensi, mandatur quatenus magistro Radulpho de Perellis, consiliario regio, assistat.

« Dilecto filio magistro Terrisio de Iritione, capellano nostro, preposito Ariensi. Etsi supponamus indubie te ad dilectum filium magistrum Radulphum de Perellis, consiliarium regium nobisque devotum, zelum sincerum habere, ex habundanti tamen pro illo scribere tibi providimus tueque sinceritati affectu benivolo suadere ut, prudenter attento quod necessitas amicum probat et intime caritatis ardorem subventio prestita in ingruentia adversitatum elucidat, dicto magistro Radulpho nequaquam in sue justitie prosecutione deficias, sed habens eum, ut condecet, excusatum, favorabiliter assistas eidem in quantum patietur honestas; per id enim exsolves sperate amicitie debitum nobisque qui eumdem magistrum Radulphum benigne prosequimur, dignis in Domino laudibus commendandus occurres (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 12v, n. 37. — Coulon, n. 791 (texte).

670. *1319, 3 février.*

Stephano Gayetano, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, scolasticis disciplinis insistenti, conferuntur cantoria, sine cura, et canonicatus ac prebenda cum prestimoniis ecclesie Legionensis,

---

1. Thierry d'Hirson fut nommé chapelain du pape le 1er janvier 1317 (voy. n. 220) et cette lettre semble avoir rapport a la disgrâce de Raoul de Pereaus arrivée en janvier 1319 (voy. Coulon, n. 72, note 1).

vacantes per consecrationem Gondisalvi, episcopi Mindoniensis, non obstante quod in Compostellana, Elborensi, Ovetensi et Palentina canonicatus et prebendas, et in Cameracensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet, aut quod defectum patitur in etate (17 ann.).

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 non. februarii anno 3.

In e. m. Andree, electo Interannensi, et priori ac decano ecclesie Astoricensis.

Reg. Av. 12, f. 433, n. 1443 ; Vat. 69, f. 127v, n. 399.

671-672. *1319, 4 février.*

Oliverio, nato Symonis Vastin de Casleto, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod de canonicatu sub expectatione prebende ecclesie B. Marie ejusdem loci de Casleto nuper ei provisum fuit.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 non. februarii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Nicolai Furnensis, Morinensis diocesis, et preposito Maguntine ac archidiacono Flandrensi Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 12, f. 224v ; Vat. 69, f. 395v, n. 1256.

672. — Eidem Oliverio confertur canonicatus ecclesie B. Marie Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod ei de canonicatu ecclesie S. Petri ejusdem loci de Casleto sub expectatione prebende provisum fuit.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 2 non. februarii anno 3.

In e. m. *ut. supra, n. 671.*

Reg. Av. 12, f. 225v ; Vat. 69, f. 396, n. 1257.

673. *1319, 12 février.*

Abbati monasterii S. Pauli Trajectensis et cantori Tongrensis, Leodiensis diocesis, ac Frederico de Parma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum, mandatur quatenus Thilmanno de Tungris, canonico ecclesie Daventriensis, Trajectensis diocesis, studio divini juris, theologice videlicet facultatis, apud Sedem apostolicam insistenti, fructus canonicatuum et prebendarum Daventriensis et Embricensis, dicte diocesis, ecclesiarum integre ministrari faciant.

Dilectus filius...

Dat. Avin. 2 id. februarii anno 3.

Reg. Av. 11, f. 242v ; Vat. 69, f. 117, n. 366.

674. *1319, 17 février.*

Petro Tesson confertur canonicatus ecclesie Rothomagensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Jacobi de Dieppa et perpetuam capellaniam S. Petri de Mesnillio, Rothomagensis et Tornacensis diocesum, obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 3.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Germani de Pratis juxta Parisius ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 11, f. 305v ; Vat. 69, f. 138, n. 424.

675. *1319, 17 février.*

Gilberto dicto Scutella de Thenismonte confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Bernardi, comitis Convenarum, non obstante quod quoddam beneficium ecclesiasticum perpetuum in ecclesia S. Germani de Thenismonte, Leodiensis diocesis (10 lib. tur. parv.), obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 3.

In e. m. cantori S. Johannis in Insula Leodiensis et scolastico S. Pauli Leodiensis ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 11, f. 283 ; Vat. 69, f. 139, n. 427.

676. *1319, 17 février.*

Alardo dicto de Dike confertur canonicatus B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Bernardi, comitis Convenarum.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 3.

In e. m. decano et scolastico Thenensis, Leodiensis diocesis, ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 11, f. 283v ; Vat. 69, f. 139v, n. 428.

677. *1319, 17 février.*

Joffrido de Genvilla confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Tullensi canonicatum et prebendam obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 3.

In e. m. S. Apri et S. Mansueti Tullensium monasteriorum abbatibus ac magistro Petro de Piperno, canonico Autisiodorensi.

Reg. Av. 11, f. 356v ; Vat. 69, f. 142, n. 436.

678. *1319, 27 février.*

Waltero dicto Cauwe confertur canonicatus ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ad illorum...

Dat. Avin. 3 kal. martii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Michaelis Antwerpiensis et decano S. Pharaildis Gandensis, Cameracensis et Tornacensis diocesum, et Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 348v ; Vat. 69, f. 216v, n. 681.

679. *1319, 7 mars.*

Abbatisse et conventui monasterii de Rosendale, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, confirmantur omnia privilegia ejusdem monasterii.

Solet annuere...

Dat. Avin. non. martii anno 3.

Original aux Archives de l'État à Anvers, chartes de Rosendael, année 1319.

680. *1319, 7 mars.*

Abbati monasterii S. Michaelis Antverpiensis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus ea que de bonis monasterii de Rosendale, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, alienata invenerit illicite, ad jus et proprietatem ejusdem monasterii revocare procuret.

Dilectarum in Christo...

Dat. Avin. non. martii anno 3.

Original aux Archives de l'État à Anvers, chartes de Rosendael, année 1319.

681. *1319, 7 mars.*

Decano ecclesie S. Petri Lovaniensis, Leodiensis diocesis, committitur causa vertens inter abbatissam et conventum monasterii de Rosendale, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, ex una parte, et Bondolphum Hanessone, clericum, Willelmum dictum Watarlinck, Petrum Boitszone, Jacobum Woic, Willelmum Sone, Lamminum Labay, Egidium Willard, Johannem Bauduini et Willelmum Boicat, juniorem, laicos Tornacensis diocesis, ex altera, qui eisdem abbatisse et conventui super possessionibus suis injuriantur.

Conqueste sunt...
Dat. Avin. non martii anno 3.

Original aux Archives de l'État à Anvers, chartes de Rosendael, année 1319.

682. *1319, 16 mars.*

Ordinatio per quam appellationes comitis Flandrie interposite contra regem Francie usque ad annum non currunt.

« Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis etc. Dudum inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francorum illustrem, ex parte una, et dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem Flandrie, ex altera, super certis articulis dissensionis materia, litibus etiam et questionibus exortis, plures appellationes pro parte ipsius comitis et ei adherentium fuerunt occasione hujusmodi ad Sedem apostolicam interjecte. Nos autem certis ex causis, que ad id rationabiliter nos inducunt, volumus ut in hujusmodi appellationibus, in hiis tamen tantum quarum causas apud apostolicam Sedem commisimus, tempora prosequendarum appellationum a jure statuta usque ad annum non currant, ita tamen quod per hoc eas vel earum aliquam non intendimus nisi quatenus de jure fuerit approbare. Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 3 ».

Reg. Vat. 11, f. 253 : Vat. 69, f. 126v, n. 397.

683. *1319, 16 mars.*

Executoribus mandatur quatenus moneant Robertum, comitem Flandrie, ad restituendum episcopo Tornacensi castrum de Alechi necnon ad satisfaciendum aliis ecclesiis et monasteriis Morinensis, Tornacensis et Atrebatensis diocesum, de dampnis ipsis illatis tempore guerrarum cum rege Francie.

« Dilectis filiis .. Hanoniensi et .. Antwerpiensi in ecclesia Cameracensi archidiaconis ac officiali Cameracensi. Ad repellendas molestias et vexationes indebitas reprimendas, que ecclesiis et monasteriis ac personis ecclesiasticis inferuntur, tanto promptioris sollicitudinis studium nos convenit adhibere, quanto liberius crescit injuriatorum hujusmodi temeritas impunita, et dum culpa pene censura non cogitur, in grave ecclesiastice libertatis dispendium excedendi licentia perniciosius augmentatur. Habet siquidem tam venerabilis fratris nostri .. episcopi Tornacensis quam dilectorum filiorum .. Morinensis .., Tornacensis .., Atrebatensis et .. Sancti Audomari, necnon .. S. Bertini in Sancto Audomaro et S. Johannis in Monte Morinensis et aliarum multarum ecclesiarum decanorum, capitulorum et archidiaconorum, Morinensis, Tornacensis, Atrebatensis civitatum et dyocesum, et monasteriorum abbatum et conventuum jam pluries

repetita conquestio quod nobilis vir Robertus, comes Flandrie, seu gentes ipsius, ipso sciente et ratum habente, precipue a quatuor annis citra, tempore guerre inter clare memorie Ludovicum, Francie et Navarre regem, et eumdem comitem ingruentis, necnon ante et post pacem inter clare memorie Philippum regem, patrem dicti Ludovici, et dictum comitem initam variisque penis vallatam in violatores pacis ejusdem, per Sedem apostolicam diversis sententiis graves spirituales et temporales penas continentibus promulgatis et excommunicationis ac interdicti sententiis per locorum illorum ordinarios in ipsos violatores prolatis, et per Sedem apostolicam ex certa scientia confirmatis necnon et similibus sententiis ab eadem Sede in dictos violatores, ipsis Flandrensibus vel eorum procuratoribus volentibus et consentientibus, latis, pacem ipsam ausu sacrilego violando, castrum de Alechi, quod ad Tornacensem ecclesiam pertinet pleno jure, invaserunt hostiliter et per violentiam occuparunt, nec hiis contenti ad alia bona, loca et castra ejusdem ecclesie manus improbas extendentes, nonnulla de bonis, locis et castris hujusmodi, tam ipse, quam gentes predicte hostiliter invaserunt et bona in eisdem inventa secum nequiter asportarunt, que usque ad valorem undecim milium lib. paris. et amplius ascendere dinoscuntur dictumque castrum de Alechi extunc detinuit et adhuc detinet occupatum, in magnum dicti episcopi et ecclesie Tornacensis prejudicium et gravamen. Idem etiam comes, predictis excessibus non contentus, sub certa pena suis subditis generaliter inhibuisse dicitur et etiam injunxisse, ne quis eorum in causis ad forum ecclesiasticum spectantibus de consuetudine vel de jure, aliquem de subditis ejusdem comitis ad ecclesiasticam curiam faciat evocari. Et licet etiam comes prefatus, juxta tenorem compositionis olim facte per dilectum filium nobilem virum .. comitem Sabaudie, pro dampnis datis per eum episcopo Tornacensi predicto in decem millibus lib. paris. sit prefato episcopo Tornacensi, ut dicitur, obligatus, tamen de predicta pecunia ipsi satisfacere indebite recusavit, quamvis super hoc pluries ab eodem fuerit legitime requisitus. Idem etiam per se vel gentes suas, ut dicitur, ipso tamen sciente et ratum habente, de bonis et rebus ad dictum capitulum Tornacense pertinentibus usque ad valorem decem milium lib. paris. usurpavit seu etiam occupavit omnesque fructus, redditus et proventus ecclesiarum et monasteriorum predictorum in comitatu Flandrie consistentes, qui pro certis annis preteritis, videlicet M°CCC°XV° et XVI°, recipi ab eisdem ecclesiis et monasteriis debuerant, ac etiam certam partem predictorum fructuum et reddituum proximi preteriti XIIII anni, levavit seu per gentes suas levari fecit. Eidem nichilominus Morinensi pro quolibet anno, dictorum videlicet XV et XVI annorum, duo milia lib. paris., ac prefate Sancti Audomari ecclesiis, pro quolibet eorundem annorum, quatuor milia lib. paris., ecclesie quoque Atrebatensi

predicte, pro quolibet ipsorum duorum annorum, quinque milia lib., necnon S. Bertini septem milia, et S. Johannis monasteriis predictis quadrigentas lib. paris. pro dictorum annorum quolibet auferendo. Nec premissis contentus extitit comminatus eisdem, quod a censuariis ecclesiarum et monasteriorum predictorum de bonis augusti anni XVI preteriti, pro terminis qui nondum venerant, census eisdem ecclesiis et monasteriis debitos auferret, pretendens hujusmodi fructus et proventus sibi confiscatos fuisse et commissos propter guerram habitam inter regem et Flandrenses predictos et ad eum pertinere debere etiam ex ordinatione pacis facte et habite inter eos. Ex quibus siquidem oppressionibus et jacturis ecclesie et monasteria prelibata adeo sunt in suis redditibus diminuta et ad statum reducta importabilis paupertatis, quod persone deservientes in eis in divinis nequeunt provisionem solitam in ecclesiasticis stipendiis obtinere nec alia incumbentia onera supportare. Quibus jamdudum ex eorundem oppressorum querela ad audientiam nostram valido clamore deductis, attendentes quod non solum prefatus comes Flandrie, sed et ceteri catholici principes et domini temporales, quantumcunque in locis temporaliter eis subditis discrimina guerrarum immineant, semper tenentur et debent non solum ab occupationibus rerum ecclesiasticarum omnimode abstinere, sed bona et jura ecclesiarum et monasteriorum pro viribus defensare, volentes etiam ipsorum statui, prout ad debitum apostolice solicitudinis pertinet, in tot dampnis et pressuris consultius providere, venerabili fratri nostro.. episcopo Ostiensi commisimus oraculo vive vocis, ut super premissis omnibus et singulis gravaminibus relevandis et satisfactionibus debitis impendendis ecclesiis et monasteriis predictis, eidem comiti Flandrie, de nostra conscientia, dirigeret litteras efficaces, inductiones ad hoc et persuasiones salubres continentes et alia que pro reddendis ecclesiis et monasteriis predictis indempnibus expedirent facere procuraret. Et quamvis prefatus episcopus Ostiensis, juxta commissionem nostram hujusmodi, requisivisset per litteras suas (1) comitem Flandrie supradictum, ut premissa omnia et singula, per se et de mandato suo, ecclesiis et monasteriis predictis ablata, eisdem cum integritate restitui faceret et in futurum a similibus abstineret, idem tamen comes Flandrie, sicut ex dictorum oppressorum repetita querela percepimus, premissa facere non curavit. Considerantes igitur quod res est perniciosi exempli, cum a fidelibus, et presertim personis honoris et dignitatis prerogativa pollentibus, adversus personas et

---

1. Voy. la lettre écrite le 4 janvier 1317 par Nicolas, cardinal d'Ostie, au comte de Flandre au sujet des vexations commises à l'égard des collégiales et des monastères du diocèse de Thérouanne (de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 328) ; et une autre du 1 février 1317 en faveur du chapitre de Tournai (Van Lokeren, *Chartes et documents de l'abbaye de Saint-Pierre au Mont Blandin à Gand*, t. II, p. 24).

loca ecclesiastica talia committuntur, que ipsi, si ad Datorem bonorum omnium, cujus dono honoribus potiuntur, dirigerent attente considerationis intuitum et debite gratitudinis vicissitudinem exhiberent, deberent in aliis plurimum execrari et debita percellere ultione, quodque apostolice servitutis est debitum que in divine majestatis committuntur injuriam, justitie censura corrigere, ac oppressis personis et locis ecclesiasticis per oportuni presidii remedium subvenire, discretioni vestre per apostolica scripta, in virtute obedientie, sub excommunicationis pena, quam vos et vestrum quemlibet incurrere volumus ipso facto, si infrascriptum mandatum nostrum contempseritis seu non curaveritis adimplere, districte precipiendo mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel per alium seu alios, eundem comitem Flandrie ex parte nostra requirere, monere et inducere procuretis, eidem nichilominus injungentes ut infra trium mensium spatium, quod ei ad hoc pro perhemptorio termino volumus assignari, .. episcopo, .. decanis et capitulis, abbatibus et conventibus, ecclesiis et monasteriis prelibatis super restitutione castri de Alechi, si sic ipsum castrum, ut predicitur, detinuerit occupatum, et fructuum perceptorum medio tempore ex eodem, ipsi episcopo facienda, et aliorum bonorum, fructuum et proventuum predictorum, ac emendatione predictorum dampnorum, plenam et debitam satisfactionem exhibeat, ut tenetur, si tamen predictis veritas suffragetur, eidem comiti Flandrie nichilominus expressius inhibentes, ne imposterum eisdem .. episcopo, decanis et capitulis, abbatibus et conventibus ac ecclesiis et monasteriis supradictis, per se vel gentes suas, quocunque pallio vel colore quesitis, consimilia dampna inferre vel alia quevis gravamina irrogare presumat. Quod si forte infra dictum terminum, castrum predictum cum fructibus perceptis medio tempore ex eodem, eidem episcopo restituere et tam sibi quam decanis et capitulis, abbatibus et conventibus, ecclesiis et monasteriis supradictis, de fructibus et pecuniarum summis eisdem ablatis, dampnis et spoliis irrogatis et aliis premissis gravaminibus illatis eisdem, infra trium mensium spatium, satisfacere non curarit, eum ex parte nostra perhemptorie citare curetis ut infra trium mensium spatium, predictos tres menses immediate sequens, per se vel procuratorem ydoneum apostolico se conspectui representet, super premissis omnibus et singulis facturus et recepturus quod ordo dictaverit rationis. Quod si locum in quo dictus comes moratur vel alias ejusdem comitis presentiam pro premissis exequendis adire comode nequeatis, monitionem, citationem et alia supradicta in aliquibus vicinis locis publice faciatis et ea omnia publicetis, ita quod exinde verisimiliter possint ad ipsius comitis notitiam pervenire ; processum vero quem per vos vel vestrum aliquem vel alios seu alium de mandato vestro haberi contigerit, necnon diem citationis et formam et quicquid inde feceritis, nobis per vestras litteras,

harum seriem continentes, fideliter intimare curetis. Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 3. »

Reg. Av. 11, f. 428v, n. 410; Vat. 69, f. 131v, n. 409; Vat. 110, pars I, f. 17, n. 60 (1).

684. *1319, 19 mars.*

Magistro Johanni de Fumone, pape scriptori, reservatur beneficium ecclesiasticum (100 lib. tur. parv.) ad collationem episcopi Cameracensis, non obstante quod in ecclesia S. Gaugerici Cameracensis canonicatum et prebendam obtinet.

Etsi Sedes...

Dat. Avin. 14 kal. aprilis anno 3.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac magistro Nicolao de Fractis, canonico Patracensi, litterarum apostolicarum correctori.

Reg. Av. 11. f. 331 ; Vat. 69, f. 132v, n. 410.

685. *1319, 19 mars.*

Johanni Sugerii de Wostina conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Pharaildis Gandensis, Tornacensis diocesis, vacantes per resignationem factam a magistro Petro Vroneran, qui in ipsius ecclesie prepositum est electus.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 14 kal. aprilis anno 3.

In e. m. episcopo Tornacensi et abbati monasterii de Tronchinis ac decano ecclesie B. Marie Curtracensis, Tornacensis diocesis.

Reg. Av. 11, f. 293v ; Vat. 69, f. 160v, n. 485.

686. *1319, 19 mars.*

Johanni dicto Meygem conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Pharaildis Gandensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum Petri dicti Backers, in partibus illis defuncti, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Duerle, ejusdem diocesis (27 lib. parv. tur.), obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 14 kal. aprilis anno 3.

In e. m. episcopo Tornacensi et abbati monasterii de Tronchinis ac decano ecclesie Caturcensis [a].

Reg. Av. 11, f. 294v et 445 ; Vat. 69, f. 160v, n. 486.

a. sic; il faut lire probablement Curtracensis *comme au n. 685.*

---

1. La lettre contenue dans le reg. Vat. 110 diffère quelque peu de celle-ci pour la forme : elle est adressée simplement : *judicibus* et n'a pas de date. Elle est imprimée dans Coulon, n. 1149.

687. *1319, 19 mars.*

Johanni Bronne (1) confertur tertia pars parrochialis ecclesie S. Johannis Gandensis, que per tres rectores consuevit gubernari, Tornacensis diocesis (70 lib. paris.), vacans per obitum magistri Godefridi dicti Wert, in partibus illis defuncti, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Lathem, ejusdem diocesis, obtinet, quam dimittere tenebitur.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 14 [a] kal. aprilis anno 3.

In e. m. decano B. Marie Curtracensis, Tornacensis diocesis, et Busolo de Parma, Tornacensis, capellano pape, ac Guillelmo de Bastida, Legionensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 11. f. 399 ; Vat. 69. f. 161. n. 487.

688. *1319, 20 mars.*

Gaucelmus, SS. Marcellini et Petri presbiter cardinalis, nuntius apostolicus eligitur ut comitem et comunitates Flandrie ad acceptandum securitates a rege Francie oblatas inducat, alioquin excommunicationis et interdicti sententias contra eos pronuntiet.

« Dilecto filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, apostolice Sedis nuntio [b]. Si ex apostolice servitutis officio, quo vices illius, licet immeriti, in terris gerimus, qui via, veritas atque vita, pacem docuit, servari mandavit et eam in testamento discipulis dereliquit, ut officium nobis impleamus indictum, tenemur ad concordiam revocare discordes, multo magis injuncte solicitudinis debitum nos perurget ut pacem initam temere violantes et firmata federa juramento vallata transgredientes ipsius, ad ejusdem pacis observantiam compellamus. Sane dudum inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, tunc ipsius Francie et Navarre regna regentem, ex una parte, et dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem et comunitates Flandrie, super quibusdam articulis pacis olim inter clare memorie Philippum, regem Francie, dicti regis genitorem, dum adhuc viveret, comitem et comunitates ipsos inite et juramento vallate, ex altera, certis conventionibus habitis, partes ipse, pro conventionibus complendis eisdem et inviolabiliter observandis, dare et prestare tales invicem securitatis litteras que deberent sufficere promise-

a. 14 *manque reg. Vat.* — *b.* nuntio *manque reg.*

1. C'est peut-être ce personnage qui est cité sous le nom de *magister Johannes dictus Braem, quondam presbyter Beati Johannis* dans l'*Obituarium Sancti Johannis. Nécrologe de l'Église Saint-Jean (Saint-Baron) à Gand*, publié par N. de Pauw, p. 32.

runt. Cumque postmodum dicte partes super prestandis et recipiendis securitatibus ipsis concordare non possent, tandem actum extitit inter eas quod infra certi temporis spatium earum quelibet procuratores suos et nuntios ad nostram presentiam mitterent, nostrum, que videlicet super hoc deberent securitates sufficere, consilium audituros ; demum vero per partes easdem, procuratoribus eorum et nuntiis propter hoc ad nostram presentiam destinatis, post [a] diversos et varios per nos tractatus habitos super via amicabili et concordi adinvenienda super sufficientia securitatis predicte, et eam invenire cum dictis partibus non possemus, tandem cum fratribus Sancte Romane Ecclesie cardinalibus omnibusque notariis nostris et auditoribus palatii nostri necnon venerabilibus fratribus nostris patriarchis, archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis electis necnon quampluribus magistris in theologia et nonnullis aliis literatis et magne auctoritatis viris tunc in Romana curia presentibus, deliberatione prehabita diligenti super hoc, videlicet que securitas danda vel facienda a rege predicto comiti et comunitatibus antedictis deberet sufficiens reputari, omnium in hoc vota concorditer sine alicujus discrepantia resederunt, videlicet quod excellentia regia et subjectione Flandrensi ac negotii qualitate consideranter inspectis, sola et simplex regis prefati promissio deberet de jure pro securitate hujusmodi sufficiens reputari ; quia tamen arduum erat negotium, consulebant quod rex ipse conventiones predictas per juramentum observare promitteret, eo modo quo reges Francie consueverunt jurare prestandum. Quibus omnibus et singulis ac aliis etiam attendendis diligenter attentis, nos pro bono concordie ac propter intensum desiderium et grandem affectum quem gerebamus et gerimus et regem ipsum gerere sine dubitatione supponimus ad ultramarinum passagium quod ex discordia securitatum hujusmodi potest verisimiliter retardari, deliberatione super hoc cum eisdem fratribus nostris ac aliis magne auctoritatis viris apud Sedem existentibus antefatam diligentius habita et de consilio eorundem, ultra predicta consulta consilium dedimus infrascriptum. Consuluimus etenim et consulendo diximus... [b]. Procuratores vero comitis et comunitatum predictorum, habita ipsius consilii copia, se super illo velle deliberare dixerunt et illa eadem die in vesperis redeuntes in nostra et ipsorum fratrum nostrorum, notariorum, auditorum et prelatorum quampluriun ex predictis presentia, responderunt quod mandatum eis datum per eundem comitem et comunitates easdem ad acceptandum illas se aliquatenus minime extendebat, immo super hoc erat eis limitata potestas quam excedere non audebant, ipsis tamen comiti et comunitatibus ante-

a. per *reg.* — *b.* Ici est reproduit le passage de la lettre au roi de France du 8 mars 1318 (n. 488), p. 185, ligne 24 jusque p. 187, ligne 4, *mutatis mutandis*.

dictis referre curarent, illud per eos acceptari sperantes. Postmodum vero, cum comitis et comunitatum predictorum circa pretacta responsio tardaretur, eisdem comiti et comunitatibus per certos nuntios et litteras nostras que circa dationem dicti consilii per nos acta fuerant curavimus seriosius intimare, ipsos laborantes inducere ad recipiendum securitatem hujusmodi juxta consilium eis dandam et observantiam dicte pacis, qui inductioni nostre hujusmodi acquiescere noluerunt, nec propterea, propter ingens et intensum desiderium quod ad dicte pacis observantiam gerebamus et gerimus, a ceptis destitimus, sed ipsis potius insistentes, cum certa die partes ipse apud Compendium convenissent, iterato per litteras et nuntios speciales partes ipsas ad pacem tractatam servandam et recipiendas utrinque securitates prehabitas inducere laboravimus, multis viis et rationibus eis propositis, que alias eos ipsos ad acquiescendum in hac parte consilio nostro inducere debuissent, quibus, licet gentes regie respondissent se paratas propter reverentiam nostram ac propter desiderium intensum regnis et subditis regis ejusdem parandi quietem et pacem, necnon propter ingentem et ferventem affectum quem rex ipse habere dinoscitur ad negotium Terre Sancte, securitates prestare et recipere quas prefatum nostrum consilium designarat, pars tamen dictorum Flandrensium respondit se ad hoc non habere mandatum. Demum nos attendentes quod treugarum initarum inter partes predictas finis instabat ac in attente considerationis indaginem deducentes innumera mala nec facile commemoranda presentibus que dudum ex preterita guerra provenerant, et que poterant imposterum verisimiliter provenire, et ingentia pia opera que impedita fuerant et impediebantur ac poterant impediri occasione predicta, considerantes insuper quod, absque transgressione juramenti prestiti in pace predicta, securitas hujusmodi que a tam personis solennibus, literatis, prudentibus magneque auctoritatis viris in sublimibus dignitatibus et officiis constitutis approbata fuerat [a], non poterat probabiliter velut minus sufficiens recusari, attendentes etiam quod, juxta sacrorum canonum, si ita ad singulos spectat episcopos in episcopatibus suis sua jurisdictione ac potestate compescere pacis federa, juramento vallata precipue, non servantes, et sic multo magis ad nos qui potestatis plenitudine fungimur nobis ex alto concesse, singulariter pertinere dinoscitur in universali Ecclesia cunctave congregatione fidelium eorum reprimere et refrenare conatus qui pacis federa infringunt [b] seu nituntur infringere ac juramenta super ipsis firmandis prestita temere violare, advertentes insuper nonnullas alias circumstantias quas circa hec attendendas juste considerationis diligentia persuadet, propter quas premissorum pacis et juramentorum observantia profecto insidet et insi-

a. fuerat *manque reg.* — b. infringunt *manque reg.*

dere debet admodum cordi nostro, volentes quoque, sicut tenemur et prout nobis concedet Altissimus, tantis obviare periculis, et tam ipsorum quam multarum animarum providere saluti, te virum laudande virtutis cujus personam Altissimus scientiarum altitudine, providentie munere, circumspectionis gratia, industrie claritate multisque virtutibus insignivit, humeris tuis fortitudinis robur adiciens ut ad laudem divini nominis frequenter gravia onera supportaris, de cujus quoque meritis plenissimam fiduciam obtinemus, licet apud Sedem eandem ex eminentia tui consilii valde necessarius habearis et tanti viri presentia careamus inviti, propter urgentem tamen et inevitabilem necessitatem pretacti negotii, ad partes regni Francie de fratrum nostrorum consilio providimus destinandum. Quocirca discretioni tue[a] mandamus quatinus, eodem rege in eadem voluntate durante, prestandi scilicet et recipiendi securitates predictas, prefatos comitem et comunitates Flandrie et singulos earundem generaliter et ceteros alios prelibatos, per te vel alium seu alios, ex parte nostra monere, requirere et inducere studeas ut infra certum peremptorium terminum, quem eis ad hoc duxeris prefigendum, ab eodem rege recipiant et ipsi sibi securitates exhibeant memoratas ; alioquin contradictores quoslibet et rebelles predictis nostris monitionibus non parentes, in quos ex nunc excomunicationis eorumque terras et pertinentias ipsarum interdicti sententias auctoritate apostolica promulgamus, tamdiu per omnia loca in quibus expedire cognoveris excomunicatos eorumque terras suppositas ecclesiastico interdicto publice nunties et facias ab aliis nuntiari, dictosque excomunicatos ab omnibus artius evitari, omni prorsus eis in hac parte appellationis beneficio interdicto, donec super hiis plenarie satisfecerint et absolutionis beneficium per Sedem eandem dumtaxat meruerint obtinere. Quod si forte post publicationem et denunciationem hujusmodi, per eorum, quod absit, insolentiam, predictas sententias dampnabiliter contempnentes redire non curaverint ad Ecclesie unitatem, et propter hoc, eorum exigente protervia, fuerit contra eos disciplina ecclesiastica rationabiliter aggravanda, contra ipsos, prout facti suaserit qualitas et[b] expedire cognoveris, predictas aggravando sententias procedere non obmittas, tanto in hac parte ferventius contra eos commisse solicitudinis tibi partes adimplens, quanto detestabilius eorum insolentia per abusum excresceret, si per patientiam, immo conniventiam dicte Sedis, transirent excessus hujusmodi incorrecti, illosque ex eis qui clerici fuerint, cujuscunque status, ordinis, dignitatis vel conditionis extiterint, dignitatibus, personatibus, canonicatibus et prebendis et aliis beneficiis ecclesiasticis quibuscunque, et tam eos quam alios prelibatos feudis, si qua ab ecclesiis et personis ecclesiasticis obtinent, ac jure pa-

a. tue *manque reg.* — *b*. et *manque reg.*

tronatus ipsis in quibuslibet ecclesiis competente, privilegiis quoque ab eadem Sede vel quibuscunque personis ecclesiasticis concessis eisdem, privare, et penas insuper alias premissis adicere quas expedire cognoveris, apostolica in hac parte fretus auctoritate, procures, ac nichilominus eorum filios et nepotes, ab eis per rectam lineam descendentes, perpetuo inhabiles reddere ad quelibet beneficia ecclesiastica obtinenda, nisi per satisfactionis debitum ad sinum pietatis apostolice recurrentes, remissionis super hoc et restitutionis in integrum per Sedem eandem beneficium mererentur, ac insuper venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis et dilectis filiis electis,abbatibus et aliis ecclesiarum prelatis,capitulis et conventibus ecclesiarum et monasteriorum et personis ecclesiasticis quibuscunque, necnon ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, nobilibus, universitatibus, comunitatibus et aliis personis singularibus civitatum, terrarum,castrorum et aliorum quorumcunque locorum sub excomunicationis in personas et interdicti in terras eorum penis, quas si secus fecerint ipso facto incurrant, ex parte nostra districtius inhibere procures ne predictis contradictoribus et rebellibus in eadem obstinatione manentibus super premissis prebeant auxilium, consilium vel favorem, vel commercium aliquod exerceant cum eisdem ; non obstantibus quibuscunque privilegiis vel indulgentiis apostolicis prenominatis et aliis quibuscunque personis, ordinibus, universitatibus sive locis, cujuscunque preheminentie, dignitatis, conditionis aut status extiterint sub quovis modo vel expressione seu conceptione verborum ab eadem Sede concessis, quibus posset quis contra premissa quomodolibet se tueri et de quibus plenam et expressam ac de verbo ad verbum etiam de personarum, ordinum, status et dignitatum nominibus oporteat in presentibus specialem fieri mentionem, seu si dictis Roberto, filiis et aliis prenominatis Flandrensibus vel quibusvis aliis comuniter vel divisim a predicta sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excomunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, contradictores *etc.* Volumus insuper, et presentium tibi auctoritate concedimus quod premissa omnia et singula possis in totum vel in partem uni vel pluribus personis de quibus videris expedire comittere, et comissionem hujusmodi, quociens et prout expedire tibi videbitur, revocare, quodque a data presentium sit tibi in premissis omnibus et eorum singulis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris, perpetua potestas et jurisdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate possis in omnibus premissis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris, et pro premissis procedere, ac si predicta omnia et singula coram te cepta fuissent, et jurisdictio tua in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitimum exstitisset, constitutione qualibet contraria non obstante. Ceterum volumus ut, si comes et universitates Flandrie predicti

renuerent se obligare ad servandum premissa omnia et singula sub dicta pena ducentarum milium marcharum argenti, dictus rex in hujusmodi casu ad prestandum hujusmodi obligationem nullatenus teneatur, ac comes et universitates Flandrie supradicti, dummodo alias premissas omnes et singulas super dictis securitatibus hinc inde prestandis et recipiendis voluerint et curaverint cum effectu recipere et exhibere cautelas, propter defectum obligationis hujusmodi ducentarum milium marcharum argenti per ipsos non prestite vel non prestande, suprascriptas sententias non incurrant, nec ob hoc contra ipsos aliquatenus procedatur, donec per nos aliud fuerit ordinatum, dum tamen, ut proximo premittitur, super securitatibus prestandis et recipiendis predictis alia premissa omnia et singula curaverint efficaciter adimplere. Dat. Avin. 13 kal. aprilis anno 3[a]. »

Original aux Archives Nationales à Paris, p. 562^A, n. 2 (1). — Copie dans un vidimus du chapitre de Tournai du 20 juin 1319, aux Archives du royaume à Bruxelles, chartes des Comtes de Namur, n. 132. — Copie à la Bibliothèque Nationale à Paris, Collection Moreau, t. 129, f. 175-194. — Reg. Vat. 110, pars 1, f. 59, n. 193. — Coulon, n. 800 (texte).

689. [*1319, 20 mars*].

Eidem Gaucelmo cardinali mandatur quatenus contra Flandrenses pacem non observantes excommunicationis et interdicti sententias publicari faciat, et per alias penas ecclesiasticas contra eos procedat.

« Dilecto filio Gaucelmo *etc.* Movet nos suscepti cura regiminis, ejus nos instanter urget aculeus ut illam precipue temeritatis audaciam quam in Dei gravem offensam, contemptum periculosum clavium ac injuriam dispendiosam proximi discrimenque non leve Terre Sancte subsidii vergere [b] cernimus, solicitis curemus reprimere studiis eique studeamus prompte efficacibus remediis contraire. Quante autem audacie quanteque temeritatis fuit, sicut habet fidedignorum assertio, nobilis viri Roberti, comitis Flandrie, et filiorum ipsius ceterorumque nobilium et comunitatum terrarum, villarum, castrorum et aliorum locorum Flandrensium effrenata presumptio, quam patenter, quam evidenter ex ipsis premissa secuta hactenus inconvenientia et incomoda fuerint, sequantur presentialiter et, nisi occurratur celeriter, imposterum subsequi verisimiliter formidentur, aurem cordis aperire volentibus succincto sermone sequentia satis clare pertractant. Dudum siquidem post grandem gravemque discordiam quam hostis humani generis, cunctorum malorum incentor et

a. anno tertio *manque dans reg. Vat.* — *b.* veregere *reg.*

1. Les mêmes Archives Nationales contiennent diverses copies de cet acte. Cf. Coulon, n. 800.

zizanie seminator, inter clare memorie Philippum, regem Francie, ex parte una, et quondam Guidonem, comitem Flandrie dictumque Robertum ejusque fratres et filios ceterosque nobiles et comunitates predictos, ex altera, suscitarat, post plura longe lateque diffusa animarum pericula, strages corporum et multiplicata dispendia facultatum, eo faciente qui concordiam approbat et discordias detestatur, inter prefatos regem ac Robertum comitem et alios prelibatos pacis et concordie federa reformata et juramento vallata fuerunt, multos varios et diversos articulos continentia qui tam in autenticis dicti Roberti comitis et quondam .. ducis Brabancie sigillo munitis inde confectis, quam in apostolicis felicis recordationis Clementis pape V, predecessoris nostri, litteris [1] plenius et latius describuntur, diversis penis adjectis in eis ac, ad supplicationem dictorum Roberti fratrum, nobilium et gentium Flandrie predictorum, per eorum ordinarios in personas ipsorum omnium et cujuslibet eorundem excommunicationis, et in eorum terras, villas et pertinentias ipsarum interdicti sententiis promulgatis, quas excomunicationis et interdicti sententias ipsi et successores necnon ville et terre ipsorum et pertinentie earundem statim ipso facto incurrerent, cum ipsi non complerent, tenerent et servarent contenta et quodlibet contentorum in pace predicta aut venirent contra ea seu aliquis de eisdem ; ac prefato Roberto et Guillelmo de Flandria, ejus fratre, Gerardo, domino de Sotenguien [a], Johanne de Gavre, domino de Scornay, et Gerardo Le Mor, militibus, ad ejusdem predecessoris presentiam accedentibus et recognoscentibus premissos omnes articulos coram eo seque fore ad observationem eorum efficaciter obligatos, et tam ipsis primo quam procuratoribus et sindicis omnium comunitatum, nobilium et burgensium terrarum, villarum, castrorum et locorum Flandrie et pertinentiarum ipsarum supplicantibus sibi quod ipse in eos et successores eorum excomunicationis necnon interdicti in terras eorum et earum pertinentias, si pacem eandem ullo unquam tempore violarent aut venirent contra aliquem de articulis antedictis, aut contenta et quodlibet contentorum in eisdem articulis non complerent, non attenderent vel non servarent, auctoritate apostolica ferre sententias, et ob hanc causam latas et ferendas ab ordinariis eorundem excomunicationis in eos et successores eorum, et interdicti in eorum terras et ipsarum pertinentias, sententias confirmare et inviolabiliter observari facere dignaretur, idem predecessor ipsorum supplicationibus inclinatus, in eosdem Robertum et Guillelmum aliosque milites prefatos eorumque successores ac dominos procuratorum et sindicorum predictorum, si qui forsan eorum ullo unquam tempore

a Stenguien *reg.*

1. Lettre du 2 juin 1307. Voy. *Regestum Clementis papae V* (éd. des Bénédictins), n. 1680 ; de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 24.

pacem violarent eandem, vel contra aliquem de dictis articulis venire presumerent, aut contenta et quodlibet contentorum in eisdem articulis non complerent, non attenderent vel non servarent, extunc excomunicationis, et in eorum terras et pertinentias interdicti sententias auctoritate apostolica promulgavit, quas quidem sententias, nisi ad requisitionem dicti regis aut heredum et successorum ejus vel eorum qui ab ipsis super hoc speciale mandatum haberent, noluit relaxari, sententias quoque dictorum ordinariorum, si que secundum modum premissum late essent, vel postquam dicti ordinarii eas secundum modum premissum ducerent proferendas, decrevit ac ex certa scientia mandavit extunc inviolabiliter observandas ipsasque, nisi secundum modum de quo premittitur, videlicet absque requisitione dicti regis ac heredum et successorum suorum aut illorum qui super hoc, ut predictum est, mandatum sufficiens haberent ab ipsis, nullatenus relaxandas, relaxationem hujusmodi, si aliter fieret, decernens irritam et inanem et nullius existere firmitatis ; venerabilibus fratribus nostris .. archiepiscopo Remensi et .. episcopo Silvanectensi ac dilecto filio .. abbate monasterii Sancti Dionisii in Francia, Parisiensis diocesis, super premissorum observatione executoribus deputatis, prout in diversis ejusdem predecessoris litteris inde confectis ejusque vera bulla munitis (1) plenius continetur. Verum iidem Robertus et filii ac nobiles et burgenses et comunitates predicti, proprii solum prosecutores arbitrii et rationis expertes, in illam factiose eruptionis superbiam prorupisse dicuntur ut, federa predicta rumpentes, contenta in pace prefata complere, tenere et servare non curaverint, ymo temere venire presumpserint contra ea seu aliqua eorundem, predictas sententias tam per dictum predecessorem quam per ordinarios memoratos propter hujusmodi ipsorum contumacias in eos et terras eorum prolatas, dampnabiliter incurrentes, quas, nullius correctionis prebentes indicia nec declinationis a malo argumenta monstrantes, sed in cepta protervia persistendo, in ecclesiastice discipline contemptum, suarum animarum perniciem et plurimorum scandalum sustinere dicuntur, animis induratis, redire ad unitatem Ecclesie non curantes ; que tanto amplius nostris acerba sunt sensibus et dolorose molesta, quanto, dum prosecutionis negotii Terre Sancte et multorum aliorum bonorum impedimenta gravia variasque strages fidelium, depopulationes locorum et multarum ecclesiarum dispendia que prior eorum guerra parturiit queve eadem redeviva consurgens, quod Deus avertat, ejusdem Terre negotio possit impedimenta pretendere et animarum et corporum pericula et alias adversitates innumeras ministrare in discutionem considerationis interea deducimus, nobis et cunctis fidelibus

1. Lettre du 2 juin 1307. Voy. *Regestum Clementis papae* V (éd. des Bénédictins), n. 1681 ; de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 27.

quos devotionis fervor et fidei zelus angunt, vehementioris doloris justa materia ministratur. Ne igitur tam detestabilis et pernitiose temeritatis excessus per impunitatem tractu temporis coalescant et ne, quod absit, in alios quasi exemplari alveo deriventur, quin immo potius audita correctio imperitiam dedecoret et audaciam iniquitatis excludat, nos zelo justicie quam ex officii debito exequi tenemur ad omnes, nec valentes nec volentes conniventibus oculis pertransire, te virum laudande virtutis, scientia preditum et cultorem justitie sedulum, quamquam tua presentia nobis et apud nos Ecclesie universali perutili careamus inviti, ad partes regni Francie pro premissis et aliis arduis exequendis negotiis de fratrum nostrorum consilio providimus destinandum, circumspectioni tue presentium auctoritate mandantes quatinus ad predictas partes vel alia loca de quibus tibi videbitur expedire te conferens, generaliter omnes et singulos Flandrenses, cujuscunque status, dignitatis, ordinis vel conditionis extiterint, qui predictam pacem violarunt aut venerunt contra eam vel aliquem de articulis antedictis aut contenta vel quodlibet contentorum in eisdem articulis minime compleverunt, non attenderunt vel etiam non servarunt, ad quos possunt dicte sententie se extendere et quos etiam comprehendunt, denunciare et publicare procures predictas sententias, ob hanc causam auctoritate apostolica per predecessorem eundem et dictos ordinarios promulgatas in eos, ut premittitur, incurrisse eorumque terras et ipsorum pertinentias subjacere ecclesiastico interdicto, non obstantibus appellationibus seu procurationibus quibuscunque jam interpositis vel quas propter hoc ad Sedem eandem per quoscunque contingeret interponi, ac nichilominus simpliciter, summarie et de plano, sine strepitu et figura judicii, de premissa violatione et transgressione pacis et articulorum contentorum in ea diligentius te informans, si quos ex prenominatis Roberto, filiis et ceteris aliis Flandrensibus ejusdem pacis vel articulorum predictorum aut aliquorum ex eis inveneris notorios transgressores, ad quos, ut premittitur, dicte sententie se extendere valeant et quos etiam comprehendunt, eos nominatim ac terras eorum predictas incurrisse sententias studeas publicare, omni prorsus predictis notoriis transgressoribus super hoc [a] appellationis seu provocationis cujuslibet beneficio interdicto ; contra illos vero ex Flandrensibus memoratis qui pacem hujusmodi vel articulos contentos in ea vel aliquos ex eisdem transgressi fuerunt, licet non possint per publici actus evidentiam vel alias super hoc notoria transgressione notari, similiter summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura judicii inquirere studeas diligentius veritatem, et si eos pacem hujusmodi vel dictos articulos in ipsa contentos vel aliquos ex eisdem non complevisse, non attendisse aut non servasse, sed transgressos

a. hoc *manque reg.*

fuisse repereris, eos et singulos ad quos possunt dicte sententie se extendere et quos etiam comprehendunt eorumque terras predictas similiter incurrisse sententias, appellatione remota, publicare procures. Quod si forte post denunciationem et publicationem hujusmodi prefati omnes et singuli vel aliqui ex eisdem per eorum, quod absit, insolentiam, predictas sententias dampnabiliter contempnentes, redire non curaverint ad Ecclesie unitatem, et propter hoc, eorum exigente protervia et contumacia excrescente, fuerit contra eos censura ecclesiastica rationabiliter aggravanda, contra ipsos, prout facti suaserit qualitas et expedire cognoveris, procedere non omittas, tanto in hac parte ferventius contra eos comisse super hoc solicitudinis tibi partes adimplens, quanto detestabilius eorum insolentia per abusum excresceret, si per patientiam seu conniventiam Sedis apostolice transirent excessus hujusmodi forsitan incorrecti ; illosque ex eis qui clerici fuerint dignitatibus, personatibus, canonicatibus et prebendis ac aliis beneficiis ecclesiasticis quibuscunque, et tam eos quam alios laicos feudis, si qua ab ecclesiis et personis ecclesiasticis obtinent, ac jure patronatus ipsis in quibuslibet ecclesiis competente, privilegiis quoque ab eadem Sede vel quibuscunque personis ecclesiasticis concessis, apostolica in hac parte fretus auctoritate privare procures, ac nichilominus eorum filios et nepotes ab eis per rectam lineam descendentes perpetuo inhabiles reddere ad quelibet beneficia ecclesiastica obtinenda, nisi per satisfactionis debitum ad sinum pietatis apostolice recurrentes, remissionis super hoc et restitutionis in integrum per dictam Sedem beneficium mererentur. Quod si forsitan, post publicationem et denunciationem predictas, comunitates prefate quas, ut premittitur, predictas incurrisse sententias per te contigerit publicari, easdem sententias post duos menses sustinuerint animo indurato, ne, quod absit, ex aliorum participio fortius indurescant, tu ex tunc universis et singulis comunitatibus civitatum et locorum de quibus tibi videbitur, sub interdicti in civitates et loca predicta, et personis singularibus eorundem sub excomunicationis in personas eorum penis, quas si secus fecerint ipso facto incurrant, omne cum predictis comunitatibus Flandrensibus et singularibus personis ipsarum in eadem obstinatione manentibus comercium interdicas, felicis recordationis Gregorii pape X, predecessoris nostri, super hoc in contrarium edita et qualibet alia constitutione contraria non obstante ; excomunicatos insuper supradictos qui, ut premittitur, absolutionis beneficium obtinere detractant ab omnibus facias artius evitari, contradictores *etc.*, testes *etc.*; non obstantibus felicis memorie Bonifatii pape VIII, predecessoris nostri, qua cavetur ne quis extra suam civitatem et diocesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine sue diocesis, ad judicium evocetur, et tam de duabus dietis in concilio generali, quam aliis quibuscunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus aut

aliis editis que tue possent in hac parte jurisdictioni aut potestati ejusque libero exercitio quomodolibet obviare, seu si aliquibus communiter vel divisim a predicta sit Sede indultum quod excommunicari, suspendi vel interdici seu extra vel ultra certa loca ad judicia evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam ac expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi, et eorum personis et locis, ordinibus et nominibus propriis mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis et indulgentiis dicte Sedis generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta tue jurisdictionis vel potestatis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum in nostris litteris habenda sit mentio specialis. Volumus insuper quod premissa omnia et singula possis [a] in totum vel in partem uni vel pluribus personis de quibus tibi videbitur comittere et comissionem hujusmodi revocare, prout et quotiens tibi videbitur expedire, quodque a data presentium sit tibi in premissis omnibus et eorum singulis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris,perpetuata potestas et juridictio attributa,ut eo vigore eaque firmitate possis in omnibus premissis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris, et pro premissis procedere ac si predicta omnia et singula coram te cepta fuissent et juridictio tua in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitimum extitisset, constitutione quacunque in contrarium edita non obstante. Per hec autem processibus per executores et ordinarios memoratos contra dictum Robertum et alios prenominatos, et terras eorum et earum pertinentias habitis vel habendis non intendimus in aliquo derogare [1]. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 58, n. 192. — Coulon. n. 801 (texte).

690. *1319, 21 mars.*

Bertrando Grimoardi conferuntur archidiaconatus Vastinensis necnon canonicatus et prebenda ecclesie Senonensis, vacantes per obitum Ade de Pruvino, alias dicti Curtipes, Sedis apostolice capellani, non obstante quod in S. Martini Leodiensis et de S. Asterio ecclesiis canonicatus et prebendas, ac prioratum de Salveta et ecclesiam de Conflantio et altare B. Marie Magdalene, Trecensis et Petragoricensis civitatum et diocesum, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 3.

a. possint *reg.*

1. Cette lettre est très probablement de la même date que la précédente.

In e. m. cantori Petragoricensis et Bernardo Laquintania, Pictavensis, ac Ademaro de Virsaco, Trecensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 362 ; Vat. 69, f. 156v, n. 477.

691. *[1319], 26 mars.*

Philippo, regi Francie, mandatur quatenus oblata petitio a nuntiis suis super processibus contra Flandrenses habendis exaudiri non potuit ; dictus rex de missione Gaucelmi cardinalis certior fit et ad clementiam erga comitem Nivernensem inducitur.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Pridem venerabilis frater noster.. episcopus Meldensis et dilecti filii Johannes, Pictavensis, et Symon de Archiaco, Xanctonensis ecclesiarum decani, ac nobilis vir Henricus, dominus de Soliaco, celsitudinis tue nuntii, ad nostram presentiam accedentes, super processibus contra Flandrenses habendis quandam petitionem nobis, licet non tuo nomine, obtulerunt, super qua tam cum nonnullis ex fratribus nostris Sancte Romane Ecclesie cardinalibus, quos iidem nuntii nominatim et specialiter elegerunt, quam cum eisdem nuntiis pluribus collationibus prehabitis, et auditis hiis que iidem nuntii proponere voluerunt, tandem visum est nobis et cardinalibus antedictis quod dicta petitio absque offensione justitie et indecentia Ecclesie per nos non poterat exaudiri. Nos tamen qui tuum tuorumque regnorum zelamus honorem et statum prosperum, ad alia remedia adhibenda super ipsis processibus concutimus aciem mentis nostre, que profecto non minus agendis que imminent nobis videntur et ipsis cardinalibus expedire, et sine nostra et ejusdem Ecclesie indecentia et offensione justitie circa illa possunt per [a] apostolici partes officii adhiberi ; ordinata igitur super illis de prenominatorum consilio que vidimus ordinanda, ad prosecutionem et executionem eorum dilectum filium nostrum Gaucelmum, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbiterum cardinalem, virum utique laudande virtutis, scientia et innata prudentia preditum, de regno Francie oriundum, honoris regii precipuum zelatorem, ad partes ipsas specialiter destinamus [b], qui de premissis ordinationibus et aliis que sibi commisimus et litterarum nostrarum tenore, quas nobilibus viris comiti Flandrie atque fratri, filiis et filie et nonnullis universitatibus villarum et terrarum Flandrie destinamus (1), quarum transcripta secum deffert, sublimitatem regiam plenissime poterit informare, cui in hiis que celsitudini regie ex parte nostra duxerit exponenda regalis sublimitas

a. per *manque reg.* — b. destinemus *reg.*

1. Voy. n. 695 à 698.

fidem velit credulam adhibere. Insuper celsitudinem regiam affectuose rogamus quatinus si contingat comitem Nivernensem, juxta exhortationes et inductiones quas per litteras nostras sibi facimus, per obedientie bonum, debite subjectionis obsequium ad magnitudinis tue non ficto, sed vero corde redire mandata, erga ipsum humiliter redeuntem misericordiam exerceat, non rigorem, quia hoc idem dicto comiti per litteras nostras promisimus, videlicet quod ubi ipse non ficte, sed vere ad celsitudinis tue mandata redire proponat humiliter cum effectu, pro ipso recipiendo benigne penes eminentiam regiam adhiberemus nostrorum precaminum interventus. Dat. 7 kal. aprilis (1). »

Reg. Vat. 110, pars I. f. 88v, n. 315. — Coulon. n. 830 (texte).

692. *[1319, 26 mars].*

Carolo, comiti Valesii, Ludovico, comiti Ebroicensi, et Carolo, comiti Marchie (2), mandatur quatenus Gaucelmo cardinali fidem adhibeant.

« Dilecto filio nobili viro Carolo, clare memorie regis Francie filio, comiti Valesii. Ad exequendum que circa Flandrense negotium de multorum fratrum nostrorum cardinalium consilio [a] duximus ordinanda, dilectum filium nostrum Gaucelmum, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbiterum cardinalem, virum utique laudande virtutis, scientia et innata prudentia preditum, de regno Francie oriundum, honoris regii sedulum zelatorem, ad partes ipsas specialiter destinamus qui de premissis ordinationibus magnitudinem tuam plenarie poterit informare, cui in hiis que circa premissa et aliis magnitudini tue ex parte nostra retulerit, tanquam plene super illis instructo et de nostra conscientia informato, nobilitas tua fidem velit omnimodam adhibere. Datum (3).

In eundem modum dilecto filio nobili viro Ludovico, clare memorie regis Francie filio, comiti Ebroicensi.

In eundem modum dilecto filio nobili viro Carolo, clare memorie regis Francie filio, comiti Marchie. »

Reg. Vat. 110, pars I. f. 62v, n. 199. — Coulon. n. 831 (texte).

693-694. *1319, 30 mars.*

Abbati et conventui monasterii Maloniensis, ordinis S. Augustini,

a. consilio *manque reg.*

1. Coulon donne par erreur à cet acte la date du : *8 kal. aprilis.* Cette lettre qui a suivi de près la mission du cardinal Gaucelme doit être de l'année 1319. — 2. Les deux premiers sont fils de Philippe III, le Hardi, et oncles de Philippe V, le Long : le troisième, fils de Philippe IV, le Bel, et frère de Philippe V le Long. — 3. Cette lettre non datée peut être rapprochée de la précédente par son contenu et a probablement été écrite le même jour.

Leodiensis diocesis, conceditur ut fratres ejusdem monasterii possessiones et alia bona recipere valeant ac si in seculo remansissent.

Devotionis vestre...

Dat. Avin. 3 kal. aprilis anno 3.

Copie aux Archives de l'État à Namur. Cartulaire de Malonne, f. 2. — V. Barbier, *Cartulaire de l'abbaye de Malonne*, dans *Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique*, t. XX (1886), p. 141. — V. Barbier, *Histoire de l'abbaye de Malonne*, p. 348 (avec la date de 1318).

694. — Eisdem conceditur facultas utendi quibusdam privilegiis eidem monasterio a Romanis pontificibus concessis, non obstante quod dictis privilegiis temporibus retroactis usi non fuerint.

Cum sicut ex...

Dat. Avin. 3 kal. aprilis anno 3.

Copie aux Archives de l'État à Namur, Cartulaire de Malonne, f. 3. — V. Barbier, *Cartulaire de l'abbaye de Malonne*, dans *Analectes*, t. XX (1886), p. 141. — V. Barbier. *Histoire de l'abbaye de Malonne*, p. 348 (avec la date de 1318).

695. [*1319, 31 mars*].

Roberto, comiti Flandrie, scribitur ut securitates pro pace cum rege Francie observanda, juxta consilium pape recipiat et tribuat.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Quam sit nobis inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, et te, fili, votiva tranquillitas, quam intensis ipsam desideremus affectibus quamque illam plenis desideriis affectemus, testis est nobis ille qui nichil ignorat et cui manifesta sunt universa. Hoc profecto et ipsa solicita studia et instantia studiosa que super firmanda concordia inter regem ipsum, tunc regna predicta regentem, ac te, fratres et filios ac Flandrenses tractata, nunc per nos ipsos, nunc per nuntios et litteras adhibere curavimus, evidentius manifestant. Sed licet super hiis multos labores studuerimus adhibere, adhuc tamen pendet questio de profectu, licet multum propter ipsam curaverimus seminare, parum tamen hactenus nos percipimus intulisse, parum quidem cor tuum durum nostra videtur emolisse instantia, parum aut nihil apud te nostra hucusque studia percepimus profuisse, cum, more aspidis, aures tuas nostris videaris obturasse salutaribus monitis, ipsisque resistendo pertinaciter, per exauditionis denegate inhobedientiam decrevisti. Profecto, fili, hec tamdiu continuata duritia, hec tam irreverens filialis inhobedientia nobis probabiliter suadebat ne deinceps apud te super premissis monitis et exhortationibus instaremus, sed potius ulcisci talia potestate judiciaria teque etiam renittentem [a] a tam periculoso et pernicioso devio ad viam reducere curaremus.

a. renitterem *reg.*

Sane paterna pietas optans ardentius vos invicem solide caritatis glutino copulari, nos a ceptis adhuc non sinit desistere, ad insistendum continuatione oportune importunitatis nos stimulans et astringens, ideoque nobilitatem tuam eo ardentius quo frequentius monemus, rogamus et hortamur in Domino ac obsecramur per viscera misericordie Jhesu Christi, tibi nichilominus sano consilio suadentes quatinus, attendens consultius et intra pectoris tui claustra solicita meditatione revolvens quanta ex perniciosa Flandrensi discordia dudum pericula provenerint animarum, quantas strages ipsa dissensio induxerit corporum, quanta multiplicarit dispendia facultatum quantaque impedimenta piis operibus, et specialiter subsidio prestiterit Terre Sancte, quanta etiam e contrario [a] duratura concordia inter te et regem prefatum posset comoda procurare, quantis per eam occurreretur periculis, quam liberius, ipsa durante, privatis utrinque posset et comunibus utilitatibus provideri, quodque si te in antiqua, quod absit, guerrarum discrimina recidere, tua in hoc superbia exigente, contingat, omnia mala que hinc inde provenient et sequentur imputari tibi merito poterunt, et de hiis omnibus habebis in districti examine judicii reddere rationem, eoque molestiores ressidive collisionis insultus debeas merito formidare quo solet esse [b] recidenti deterius quam cadenti, necnon et alia non facile numeranda discrimina que guerrarum dissidia spiritualiter et temporaliter ingerunt, immensa quoque alia comoda que pax amabilis, pax desideranda producit, ad considerationis recte judicium refferens, nostris consiliis ac salutaribus monitis tua utique comoda prosequentibus te coaptans, pacem predictam absque more dispendio perficere studeas tanquam in omnibus, quantum ad te pertinet, adimplere, securitates pro dicta pace inviolabiliter observanda juxta modum et formam nostri consilii, quod te habere supponimus, super sufficientia ipsarum securitatum, non absque maturitate provida et deliberatione matura in tuorum et dicti regis procuratorum presentia promulgati [c], eidem regi tribuens et recipiens ab eodem, sciturus quod si, adhuc ipsis securitatibus prestitis et receptis, per nos possit procurari per quod pax ipsa inter vos solidetur fortius et firmetur, diligentia nostra non deerit, ymmo nos promptos offerimus et paratos super hoc operosum studium et studiosam operam adhibere. Si autem, quod absit, nostra monita, more solito, duxeris in contemptum, tibi merito poteris imputare, si auctoritatis apostolice dexteram, quam expertus es in admonitionem et exhortationum prosecutionem benignam, senseris [d], justitia exigente, in ejus prosecutione severam. Datum (1). »

Reg. Vat. 110, pars I. f. 61, n. 194 — Coulon, n. 832 (texte).

a. le reg. a erogionem. — *b.* esset *reg.* — *c.* promulgatis *reg.* — *d.* senserit *reg.*

1. Cette lettre et les suivantes (n. 696 à 698) ne portent aucune date dans le registre du

696. [*1319, 31 mars*].

Roberto, comitis Flandrie filio, mandatur quatenus patrem suum, nobiles et communitates Flandrie ad pacem perficiendam inducat.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, dilecti filii nobilis viri .. comitis Flandrensis filio. Tenet, fili, nostra memoria, nec a tua credimus excidisse nos tam per nos ipsos, tam per litteras et nuntios, sepius ante mentis tue oculos posuisse quam sit Deo et angelis displicibilis carissimi filii nostri Philippi, regis Francie et Navarre illustris, et Flandrensium discordia et exosa, quamque sit hosti pacis, amatori litium ac principi tenebrarum, amabilis et accepta, quanta quoque animarum pericula, corporum strages, lapsus facultatum dudum ex eadem provenerint quantaque impedimenta piis operibus et specialiter subsidio prestiterint negotii Terre Sancte, necnon et alia non facile numeranda discrimina que ex ipsa discordia spiritualiter et temporaliter sunt exorta, queque ex ipsius discidii residivo eo periculosiora verendum est subsequi, quo recidenti esse deterius soleat quam cadenti, ad tuam memoriam frequentius reduxisse ut, ipsa intra pectoris claustra sedula meditatione revolvens, necnon et quam sit Deo et angelis inter predictos concordia desiderabilis et accepta, quamque sit incentori malorum omnium odibilis et exosa, quanta quoque utrinque posset ipsa concordia spiritualia et temporalia comoda procurare, quantis per eam occurreretur periculis, quam liberius privatis posset et comunibus utilitatibus providere, immensaque alia comoda que pax amabilis, pax omnibus desideranda producit ad considerationis recte judicium refferens, ad perficiendam pacem dudum inter regem prefatum, tunc regna premissa regentem, ex parte una, et nobilem virum R[obertum], comitem Flandrie, genitorem tuum, nobiles et comunitates Flandrie, ex parte altera, ordinatam et juramenti religione vallatam, quantum ad te pertinet, mentem tuam curares disponere et animum preparare, necnon et ipsum genitorem tuum, nobiles et comunitates predictos ad id ipsum ac ut securitates pro dicta pace inviolabiliter observanda prestandas, juxta formam et modum nostri consilii super sufficientia securitatum ipsarum, non absque maturitate provida et deliberatione matura, in regis prefati procuratorum, tua ac aliorum procuratorum genitoris tui et comunitatum Flandrie presentia promulgati, eidem regi tribuant et recipiant ab eodem inducere[a]; quantum autem hec nostra salutaria monita cor tuum moverint, quis fructus ex ipsis hactenus fuerit

a. inducere *manque reg.*

Vatican : toutefois il existe une copie de celle qui fut adressée à la dame de Coucy (n. 697), datée : *Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 3.* Il est vraisemblable qu'elles ont toutes la même date, puisqu'elles sont mentionnées ensemble dans la lettre adressée au roi de France (n. 691).

subsecutus, tu ipse videris ; nobis enim parum aut nichil quoad te utilitatis videretur attulisse comoda, set potius obfuisse, cum non solum cor tuum contra ipsa obdurasse dicaris, sed etiam ad obdurandum corda genitoris tui prefati, cui saltem deberes pacem in vite sue vespere sedule procurare, necnon et aliorum Flandrensium, quorum periculis animarum, dispendiis rerum et corporum te deceret humaniter compati, tua videaris studia convertisse, ipsos, ut fertur, ad guerrarum dissidia provocans et retrahens a dulcedine tranquillitatis et pacis. Profecto, fili, hec nobis probabiliter suaderent deinceps quoad te a monitionibus et exhortationibus super hiis abstinere, sed paterna pietas, ad cujus officium pertinet etiam renitentibus [a] filiis providere, instans et stimulans ut adhuc in continuationem oportune importunitatis debeamus persistere, reluctatur. Quocirca nobilitatem tuam eo affectuosius quo sepius monemus, rogamus et exhortamur in Domino ac obsecramus per viscera misericordie Jhesu Christi, tibi nichilominus sano consilio suadentes quatinus, premissa comoda ex concordia et incomoda ex discordia proventura cogitans et recogitans diligenter, ad perficiendam pacem predictam, quantum te tangit, et ad inducendum genitorem tuum, nobiles et comunitates predictos ut eam perficiant ac securitates predictas juxta modum et formam nostri prefati consilii prestent et recipere studeant otius accelerare studeas et festinus accedas, sciturus quod, si in hac parte nostris exhortationibus ac monitionibus utpote ejusdem genitoris et tuam dictarumque comunitatum utilitatem prosequentibus acquiescas, nos invenies in tuis oportunitatibus gratiosos ; alioquin eidem regi, auxiliante Deo, assistemus viriliter ac tam dispendiosis periculis, que guerre predicte comminatur dissidium, remediis curabimus salubriter obviare. Datum (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 61v, n. 195. — Coulon, n. 833 (texte).

697. *1319, 31 mars.*

Domine de Couciaco (2), Johanni de Flandria, comiti Namurcensi, ac Henrico de Flandria, comiti Laudensi, filie et filiis Roberti, comitis Flandrie, scribitur ut patrem suum ad pacem inducant.

« Dilecte in Christo filie nobili mulieri domine de Couciaco [b], nate nobilis viri Roberti, comitis Flandrie. Ingentem desiderii nostri zelum quem ad pacem tractatam inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, ex parte una, et nobilem

a. reviviscentibus *reg.* — *b*. Cocciaco *reg.*

1. Pour la date, voy. n. 695, note. — 2. Jeanne de Flandre, qui avait épousé Enguerrand IV, seigneur de Coucy.

virum comitem Flandrie, genitorem tuum, ac nobiles et comunitates Flandrenses, ex altera, utrinque firmandam habuimus et habemus, ex hiis potes clare percipere quod, licet salutaria monita per litteras et nuntios nostros specialiter ad hoc missos sepius eidem comiti repetita hucusque senserimus habuisse repulsam, non tamen cessavimus salubribus ceptis insistere, sed adhuc instamus eisdem. Quia igitur, filia, plene nosti quod populus in pulcritudine pacis sedens, in fiducie tabernaculis habitat et in [a] requie opulenta quiescit, et quod in tranquillitate pacis coli potest congruentius et salubrius pacis auctor, operibus pietatis vacatur liberius et saluti efficaciter intenditur animarum, quodque per guerrarum dissidia subiciuntur omnia vastitati, consumuntur bona, corpori quies subtrahitur, mens iniquis solicitudinibus occupatur, unitas scinditur caritatis, crescunt rancores et odia nutriuntur, pia negliguntur opera, insidiis intenditur et anime gravibus periculis exponuntur, et idcirco sperantes indubie quod ad ea que pacis sunt libenter partes tue solicitudinis interponas, nobilitatem tuam rogamus, monemus et hortamur in Domino, obsecrantes te per viscera misericordie Jhesu Christi quatinus, prudenter attendens quod pax predicta non solum ipsis partibus expedire dinoscitur, sed etiam toti mundo et specialiter subsidio Terre Sancte cui, durante dicto dissidio, non potest salubriter provideri, et tam hujusmodi comoda et incomoda non facile numeranda que ex premissa possunt concordia seu discordia subsequi consulte recensens, eundem comitem, quem consiliis tuis libenter acquiescere credimus, tanquam mediatrix salutaris et efficax operoso studio ad acquiescendum in hac parte consiliis nostris et monitis totiens repetitis, promptis inducere studiis elabores, scitura pro firmo quod si super hoc interventus tuos efficaciter adhibere curaveris, sacrificium offeres plurimum Deo gratum, et apud eum qui est bonorum omnium retributor, eterne retributionis premium, et apud nos et Sedem apostolicam uberioris favoris meritum et digne laudis preconium consequeris; alioquin, cum nec velimus, nec salva conscientia valeamus in hac parte regi deesse predicto, ejus justitie favorabiliter adesse proponimus nosque sibi, prout expedire viderimus, in ejusdem prosecutione justitie reddere oportunos. Dat. Avin. 2 kal. aprilis anno 3 [b].

In eundem modum, mutatis mutandis, dilecto filio nobili viro Johanni de Flandria, comiti Namurcensi.

In eundem modum, mutatis mutandis, dilecto filio nobili viro Henrico de Flandria, comiti Laudensi ».

Reg. Vat. 110, pars 1, f. 62, n. 196. — Copie aux Archives de l'État à Gand, Chartes de Rupelmonde, carton O,15. — de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 332, n. 324. — Coulon, n. 834 à 836 (texte).

a. habitatur etiam *reg.* — b. *le reg. Vat. a seulement :* Datum.

698. [*1319, 31 mars.*]

Scabinis et consulibus ville Gandavi, ville de Brugis, ville Iprensis et de Franco de Brugis scribitur ut ad pacem animum suum disponant.

« Dilectis filiis .. scabinis et consulibus ville Gandavi. Utinam pacis comoda et guerrarum discrimina prudenter hactenus infra claustra pectoris discutere curassetis ; nostis enim quod populus in pulcritudine pacis sedens, in fiducie tabernaculis habitat et in requie opulenta quiescit, nostis quoque quod in pacis tranquillitate coli potest congruentius et salubrius auctor pacis quodque bene ac jocunde, utiliter ac delectabiliter habitatur in unum, operibus pietatis vacatur liberius, et saluti efficacius intenditur animarum ; sed et illud vos didicisse [a] per experientiam credimus quod per guerrarum dissidia subiciuntur omnia vastitati, consumuntur bona, corpori quies subtrahitur, mens iniquis solicitudinibus occupatur, unitas scinditur caritatis, crescunt rancores et odia nutriuntur, pia negliguntur opera, insidiis intenditur et anime gravibus periculis exponuntur. Credimus quidem firmiter et quasi tenemus indubie quod, si hec dudum consideravissetis attente, nostris salutaribus monitis totiens repetitis vestros habilitassetis animos, et pacem dudum inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, tunc ipsa regna regentem, et dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem Flandrie, vos et comunitates alias Flandrie tractatam et juramenti religione vallatam, perficere, ac securitates pro ipsa pace servanda, juxta modum et formam consilii nostri super sufficientia securitatum ipsarum in vestrorum procuratorum presentia promulgati, eidem regi prestare, quantum vos tangunt, et ab eodem recipere curassetis ; sed nescimus quo seducti consilio, hec hucusque exequi distulistis, securitates juxta modum predictum dare et recipere renuentes. Sane quia desideranter appetimus pacem ipsam utpote non solum expedientem partibus, sed et toti mundo et specialiter subsidio Terre Sancte cui, durante dicto dissidio, non potest salubriter provideri, adhuc eo instantius quo frequentius universitatem vestram monemus, rogamus et exhortamur in Domino ac obsecramus per viscera misericordie Jhesu Christi quatinus, premissa comoda et incomoda, necnon et alia non facile numeranda que ex predicta possunt concordia seu discordia subsequi consultius recensentes, ad complendum et exequendum pacem predictam et securitates juxta modum nostri consilii, per quod vobis providetur salubriter et rex contra solitum oneratur, prestandum et recipiendum, prout vos tangunt et ad vos pertinet, procedatis, necnon comitem et nobiles et alias comunitates Flandrie ad id ipsum efficaciter inducendum, omni mora sublata et contrariis suasionibus seu consiliis non admissis, omni quo poteritis studio utiliter labo-

a. didisse *reg.*

retis ; alioquin, cum nec velimus, nec salva conscientia valeamus eidem regi sic evidentem justitiam prosequenti in hac parte deesse, ejus justitie favorabiliter adesse proponimus, prout expedire viderimus et fuerit oportunum. Datum (1).

In eundem modum.. burgemagistris et.. scabinis ville de Brugis.

In eundem modum advocatis et scabinis ville Iprensis.

In eundem modum scabinis de Franco de Brugis ».

Reg. Vat. 110, pars I, f. 62v, n. 197. — Coulon, n. 837 à 840 (texte).

699. *1319, 1 avril.*

Aymerico de Rechignevoysin conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum Garini de Tilleriis, Sedis apostolice scriptoris, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod rector ecclesie S. Mauritii de Insula Bouchardi, Turonensis diocesis, existit et in civitate et diocesi Pictavensi beneficium ecclesiasticum (100 lib. tur. parv.) expectat.

Inducunt nos...

Dat. Avin. kal. aprilis anno 3.

In e. m. S. Germani de Pratis Parisiensis, et de Stirp, Lemovicensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Pictavensis.

Reg. Vat. 69, f. 240v, n. 761.

700. *1319, 1 avril.*

Fortanerio de Gordonio conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum magistri Jacobi de Casalibus, Sedis apostolice capellani, apud eandem Sedem defuncti, non obstante quod in ecclesia Ruthenensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus et in civitate et diocesi Ruthenensi beneficium (100 lib. tur. parv.) expectat.

Nobilitatem generis...

Dat. Avin. kal. aprilis anno 3.

In e. m. archiepiscopo Rothomagensi et episcopo Montisalbani ac Raymundo Juveni, scolastico ecclesie Petragoricensis.

Reg. Av. 12, f. 3 ; Vat. 69, f. 261v, n. 827.

701. *1319, 3 avril.*

Johanni dicto Genoque confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende, consideratione Marie, regine Francie, nonobstante quod quasdam perpetuas capellanias in S. Crucis et S. Sepulcri Cameracensium ecclesiis obtinet.

---

1. Pour la date, voy. n. 695, note.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. episcopo Meldensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac decano ecclesie Xanctonensis.

Reg. Vat. 69, f. 271v, n. 860.

702. *1319, 3 avril.*

Hugoni de Roncevaus confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende, consideratione Marie, regine Francie.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 701.*

Reg. Vat. 69, f. 271v, n. 861.

703. *1319, 3 avril.*

Johanni dicto Hac confertur canonicatus ecclesie S. Piati Sicliniensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et preposito Massiliensis ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 12, f. 263v ; Vat. 69, f. 382, n. 1212.

704. *1319, 3 avril.*

Vasselino dicto Hac confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 703.*

Reg. Av. 12, f. 264v ; Vat. 69, f. 382v, n. 1214.

705. *1319, 3 avril.*

Symoni dicto Corbeil confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Meritis tue...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 703.*

Reg. Av. 12, f. 264 ; Vat. 69, f. 382v, n. 1213.

706. *1319, 3 avril.*

Johanni dicto Corbeil, clerico Tornacensis diocesis, reservatur officium custodie (60 lib. tur parv.) ad collationem abbatis et conventus monasterii S. Petri Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis, in Gandensibus vel S. Petri extra muros Gandensis ecclesiis, dicte diocesis, consideratione Philippi, regis Francie.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 703.*

Reg. Av. 12, f. 323v ; Vat. 69. f. 386, n. 1227.

707. *1319, 3 avril.*

Egidio dicto Rynvisch confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 703.*

Reg. Av. 12, f. 264v : Vat. 69. f. 383, n. 1215.

708. *1319, 3 avril.*

Nicolao de Valle confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Philippi, regis Francie, non obstante quod canonicatum ecclesie B. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. *ut supra, n. 703.*

Reg. Av. 12, f. 265 ; Vat. 69, f. 383, n. 1216.

709. *1319, 3 avril.*

Magistro Symoni Veyreti, utriusque juris professori, conferuntur de novo canonicatus et dimidia prebenda ecclesie Remensis vacantes per obitum Heymonis de Chaciaco, cum ex priori collatione (1) nullum comodum retulerit, quia in ea de lite inter dictum Heymonem et magistrum Hugonem de Juliaco super ipsa dimidia prebenda nulla mentio facta fuerat, non obstante quod idem Symon in S. Quintini in Viromandia, S. Salvatoris de S. Paulo et S. Audomari de Lileriis ecclesiis, Noviomensis et Morinensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Dudum volentes...

---

1. Voy. n. 623.

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Remigii Remensis et Nicolao de Ceccano ac Martino de Yporegia, canonicis Atrebatensibus.

Reg. Av. 12, t. 220v : Vat. 70, f. 387, n. 1230.

710. *1319, 3 avril.*

Johanni de Cauchen, monacho monasterii S. Victoris Parisiensis, ordinis S. Augustini, confertur prioratus de Farumvilla, dicti ordinis, Senonensis diocesis (100 lib. paris.), ad dictum monasterium pertinens, vacans per promotionem Johannis prioris ad abbatiam B. Marie de Bolonia supra mare, ejusdem ordinis, Morinensis diocesis.

Religionis zelus...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 3.

In. e. m. decano Xanctonensis et Guillelmo Alexandri ac Michaeli de Maloconductu, canonicis Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 12, f. 495, n. 724 ; Vat. 69, f. 479, n. 1520.

711. *1319, 10 avril.*

Roberto de Pinchebeke conferuntur canonicatus et prebenda de Northton supra Stratam in ecclesia Lincolniensi vacantes per resignationem a Guillelmo de Baleto factam ex causa permutationis cum canonicatu et prebenda ac officio custodie seu thesaurarie ecclesie S. Johannis Leodiensis a dicto Roberto resignatis, non obstante quod dictus Robertus in Eboracensi et de S. Pancratio ac in Hugardensi ecclesiis, Conventrensis et Lichefeldensis ac Leodiensis diocesum, canonicatus et prebendas necnon parrochialem ecclesiam de Bringhyester, alias de Estona, Lincolniensis diocesis, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 id. aprilis anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Edmundi, Norwicensis diocesis, et decano Eboracensis ac magistro Johanni de Abotisbyri, canonico Saresbiriensis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 256 : Vat. 69, f. 194v, n. 607.

712. *1319, 10 avril.*

Guillelmo de Baleto conferuntur canonicatus et prebenda ac officium custodie seu thesaurarie ecclesie S. Johannis Leodiensis vacantes per resignationem a magistro Roberto de Pinchebeke factam ex causa permutationis cum canonicatu et prebenda de Northton supra Stratam in ecclesia Lincolniensi a dicto Guillelmo resignatis, non obstante quod dictus Guillelmus in Forojuliensi archidiaconatum, sine cura, et in eadem ac in Turonensi, Lemovicensi, Agennensi, de S. Asterio et de S. Avito seniori,

Sarlatensis et Petragoricensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas, necnon ecclesiam de Serinhaco cum sibi annexis et certas partes decimarum in parrochialibus S. Ylarii et S. Petri de Capeda ecclesiis, cum quibusdam terris et vineis S. Caprasii de Malholas, Agennensis diocesis, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 id. aprilis anno 3.

In e. m. episcopo Sarlatensi et archidiacono de Gandavo, Tornacensis, ac cantori Petragoricensis ecclesiarum.

* Reg. Av. 11, f. 456v; Vat. 69, f. 195v, n. 610.

713. *1319, 17 avril.*

Gaucelmo cardinali scribitur quatenus, si febris iter suum impedire, vices suas episcopo Trecensi et abbati S. Sergii committat.

« Dilecto filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, apostolice Sedis nuntio. Discrasia febrilis qua, fili carissime, te affligi et continuationem tui itineris interrumpi litterarum tuarum tenor nobis innotuit, profecto non leviter nos afflixit ; hoc tamen utcumque afflictionem hujusmodi temperavit quod signa evidentia apparere liberationem promittentia celerem earundem litterarum series nuntiabat, quod ut facilius subsequatur, sanctorum juvari te apud illum orationibus faciemus qui mortificat et vivificat, vulnerat et medetur, quibus nostras, licet eisdem impares, aggregare curabimus, in te utique optantes utriusque hominis sospitatem. Tu vero, fili, disciplinam Domini non abiciens, age gratias inter verbera, patrem intelligens verberantem qui filium quem diligit non ad interneccionem percutit, sed potius ad salutem, provisurus ut, liberatione secuta patrem letificare studeas, ipsum audire intensis desideriis cupientem. Sane, fili, in tue convalescentie novitate, ab inordinato labore cavendum est tibi plus solito et quieti propensius indulgendum. Ad id autem super quo nos consulere voluisti, videlicet an si febris, quod absit, iter tuum impediret prolixius, expediret venerabilem fratrem nostrum Trecensem episcopum vel dilectum filium abbatem sancti Sergii, seu utrumque in Franciam cum litteris principalibus destinare, breviter respondemus quod istud satis videtur nobis expediens ut vices tuas, non tamen in totum, in solidum utrique comittas, informaturus eosdem, quantum plenius poteris, qualiter in procedendo debeant se habere, in quem casum, hoc excellentie regie exposito, procedant juxta traditam sibi formam, si de regia processerit voluntate ; alias supersedeant, reddentes nos de beneplacito regio certiores ; litteras autem sex clausas bullatas tibi mittimus per presentium portitorem, quarum tenorem exprimit cedula presentibus interclusa.

Sanet te cito, fili carissime, Dominus diesque tuos in tempora multa producat ad gloriam sui nominis et Ecclesie sue sancte. Dat. Avin. 15 kal. maii anno 3. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 63, n. 200. — Coulon, n. 854 (texte).

714. *1319, 21 avril.*

Gerardo de Oscen confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende libere, non sacerdotalis, non obstante quod in S. Dionisii Leodiensis decanatum et in eadem ac S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 11 kal. maii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et S. Dionisii Leodiensium ac S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ecclesiarum.

Reg. Vat. 69, f. 214, n. 676.

715. *1319, 21 avril.*

Magistris Bernardo de Montevalrano et Petro Durandi, apostolice Sedis nuntiis, mandatur quatenus omnes pecuniarum summas que ecclesie Romane debentur in Treverensi, Maguntina, Coloniensi, Salseburgensi ac Magdeburgensi civitatibus, diocesibus ac provinciis petere, exigere et recipere studeant.

Cum nos ad...

Dat. Avin. 11 kal. maii anno 3.

Reg. Vat. 69, f. 520, cur. n. 94.

716. *1319, 26 avril.*

Leodiensis et Monasteriensis ac Mindensis episcopi dantur tanquam conservatores ministro generali et fratribus ordinis Minorum.

Dilectos filios...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 3.

Reg. Av. 12, f. 27v, n. 702 ; Vat. 69, f. 486, n. 1551.

717. *1319, 26 avril.*

Leodiensis et Cameracensis ac Metensis episcopi dantur tanquam conservatores priori generali ceterisque prioribus et fratribus ordinis B. Marie de Monte Carmeli.

Dilectos filios...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 3.

In e. m. archiepiscopo Bremensi et Leodiensi ac Osnabrugensi episcopis.

Reg. Av. 12, f. 34v et 35, n. 704 : Vat. 69, f. 487v, n. 1553.

718. *1319, 7 mai.*

Egidio, cantori ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, providetur de episcopatu Interampnensi, vacante per translationem Andree episcopi ad ecclesiam Terracinensem.

Suscepti cura...

Dat. Avin. non. maii anno 3.

In e. m. capitulo ecclesie Interampnensis ; clero civitatis et diocesis Interampnensis ; vassallis ejusdem ecclesie et populo ejusdem civitatis et diocesis.

Reg. Av. 12, f. 245 ; Vat. 69, f. 438, n. 1390.

719. *1319, 12 mai.*

Guillelmo de Manso conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum magistri Michaelis de Cloquetis, Sedis apostolice capellani, in partibus illis defuncti, non obstante quod dictus Guillelmus beneficium ecclesiasticum sine cura (60 lib. tur. parv.) in civitate et diocesi Caturcensi expectat.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 4 id. maii anno 3.

In e. m. episcopo et archidiacono Caturcensibus et archipresbitero ecclesie de Flaunhaco, Caturcensis diocesis.

Reg. Av. 77, f. 541v ; Vat. 69, f. 290, n. 921.

720. *1319, 18 mai.*

Bernardo de Montevalrano conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis vacantes per consecrationem Beraldi, episcopi Albiensis, tempore Clementis pape V factam [1], non obstante quod in Bituricensi canonicatum et prebendam et archidiaconatum Sicalonie, et in Lectorensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 15 kal. junii anno 3.

In e. m. archidiacono Caturcensi et cantori Bituricensis ac Petro de Tofalhis, canonico Agennensis ecclesiarum.

Reg. Av. 11, f. 347v ; Vat. 69, f. 214, n. 677.

---

1. Berald de Farges fut nommé évêque d'Albi par Clément V le 31 juillet 1313 (Eubel. *Hierarchia catholica*, t. I, p. 80).

721. *1319, 23 mai.*

Magistra et sorores hospitalis pauperum juxta Bruxellam (1), Cameracensis diocesis, suscipiuntur sub protectione Sedis apostolice eisque confirmantur omnia bona que tunc obtinent (2).

Sacrosancta Romana...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno 3.

Sanderus, *Chorographia sacra Brabantiae*, t. III, p. 228.

722. *1319, 27 mai.*

Magistro Johanni de Verulis, decano ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, pape notario, indulgetur ut apud Sedem apostolicam immorando, fructus beneficiorum suorum percipere valeat.

Digne agere...

Dat. Avin. 6 kal. junii anno 3.

In e. m. episcopo Forojuliensi et Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia, Leodiensis, ac Leonardo de Guarcino, thesaurario Lingonensis ecclesiarum, pape notariis.

Reg. Av. 11, f. 350; Vat. 69, f. 222v, n. 699.

723. *1319, 29 mai.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis mandatur ut revocent gravamina per ipsos illata pluribus civibus et mercatoribus Astensibus, quos sub pretextu usurarum capi fecerant et quorum bona arrestaverant, nulla cognitione cause premissa.

Querelam dilectorum...

Dat. Avin. 4 kal. junii anno 3.

In e. m. archiepiscopo Remensi ejusque suffraganeis.

Reg. Av. 11, f. 422; Vat. 69, f. 317v et 318, n. 684.

724. *[1319, 26 mars-31 mai].*

Philippo, regi Francie, scribitur quatenus Flandrensibus securitatem concedat ad conveniendum cum Gaucelmo cardinali.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Quia super plenius gerendis et efficacius exequendis negotiis que dilecto filio nostro Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, apostolice Sedis nuntio, in facto Flandrensi duximus commit-

---

1. Il s'agit de l'hôpital des pauvres au Béguinage de Bruxelles. Cf. A. Henne et A. Wauters. *Histoire de la ville de Bruxelles*, t. I, p. 228. — 2. Il existe une bulle de la même teneur concernant les *Beghine ducatus Brabantie*, mais non datée. Cf. Paul Fredericq, *Corpus documentorum inquisitionis*, t. II, p. 78.

tenda, nobilis vir.. comes Flandrie, filii et alii nobiles et burgenses et universitates Flandrie erunt forsitan ad aliqua loca regni Francie convocandi, ne forsitan, a celsitudine tua securitate non habita, ad dicta loca ejusque cardinalis presentiam per se vel procuratores aut sindicos suos se tute non posse venire causentur, serenitatem regiam affectuose rogamus quatinus eisdem Flandrensibus veniendi ad eadem loca et presentiam cardinalis ejusdem ibique morandi et exinde ad propria redeundi securitatem plenam concedas et liberam facultatem, ne, quod absit, processus cardinalis ejusdem occasione hujusmodi contingat aliquatenus impediri. Datum (1) ».

Reg. Vat. 110, pars I, f. 62v, n. 198. — Coulon, n. 873.

725. *[1319, avril-mai].*

Regi Francie scribitur de negotio Flandrie et de benignitate erga Petrum de Palude.

« Carissimo filio nostro Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Regalis celsitudinis litteras nobis novissime destinatas, gratitudinis utique recognitione plenas ac devotionis et caritatis ad nos et Sanctam Romanam Ecclesiam expressione non vacuas, non indigne gratanter accepimus et merito multipliciter acceptamus ; ipsarum namque series seriosius reseravit et regalium solemnium nuntiorum de curia transmigrantium ad regalem presentiam reditum, et ad referendum que in curia ipsi nuntii egerant, tam secrete quam in presentia magni consilii regii provide prestitum et prudenter benignum auditum, et quam [a] benivole, quam placide ordinata per nos super Flandrensi negotio et cedula per nuntios ipsos super facto divisionum episcopatuum presentata, fuerint acceptata et gratanter admissa, necnon quam prompte quedam nonnullos nobis conjunctos tangentia approbata fuerint et liberaliter confirmata, oblatione illa omni laude, omni memoria ac omni gratiarum actione dignissima facta sepius non obmissa, nec gratiarum actione, pro hiis que per nos super Flandrensi negotio acta fuerant, interjecta... Fratri Petro de Palude ostendimus [b] pium ac benignum erga ipsum regium animum quomodo culpam omnem, quatenus tangebat eum, remittebat, et quam instanter instabat apud nos ut et nos similiter faceremus... Datum (2). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 2v, n. 16. — Coulon, n. 878 (texte).

a. et quamque *reg.* — *b.* ostendi *reg.*

---

1. Cette lettre est évidemment postérieure au 26 mars 1319, date de la lettre annonçant au roi de France la mission du cardinal Gaucelme, et antérieure au 31 mai de la même année, puisqu'alors le roi accorde au cardinal des sauf-conduits pour les Flamands (Coulon, n. 873, note). — 2. Cette lettre non datée est attribuée par Coulon au mois de avril-mai 1319, d'après la date d'une ambassade du roi de France auprès du pape, ambassade terminée en mars 1319 (Coulon, n. 878, note 2).

726. *1319, 4 juin.*

Bertrando Grimoardi conferuntur canonicatus et archidiaconatus Vastinensis in ecclesia Senonensi, sub expectatione prebende; cui Bertrando jam provisum fuerat de canonicatu, prebenda et archidiaconatu Vastinensi in dicta ecclesia vacantibus per obitum Ade de Pruvino, alias dicti Curtipes, Sedis apostolice capellani (1); sed, bone memorie Philippus, archiepiscopus Senonensis, ante provisionem predictam, dictos canonicatum et prebendam Johanni de Monasterio contulerat, que collatio a papa confirmata fuerat; et Guillelmus de Odone, canonicus ejusdem ecclesie, qui super dicto archidiaconatu jus habere dicebat, ad Sedem apostolicam appellaverat ex eo quod dictus archidiaconatus ex statutis dicte ecclesie nonnisi canonicis ipsius ecclesie conferri consuevit; non obstante quod dictus Bertrandus in S. Martini Leodiensis et de S. Asterio ecclesiis canonicatus et prebendas et prioratum de Salveta, necnon parrochialem ecclesiam de Conflantio et altare B. M. Magdalene, Trecensis et Petragoricensis civitatum et diocesum, obtinet; parrochialem ecclesiam predictam dimittere tenebitur.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 non. junii anno 3.

In e. m. Petragoricensis et Trecensis cantoribus ac Ademaro de Virsaco, canonico ejusdem Trecensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 736v; Vat. 69, f. 239, n. 756; Vat. 70, f. 599v, n. 1560.

727. *1319, 16 juin.*

Gerardo de Bossoneus conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Virdunensis vacantes per obitum magistri Jacobi de Bocamachiis, dicti de Sabello, apostolice Sedis notarii, in partibus Cameracensibus defuncti, non obstante quod decanatum Valerie in Sedunensi, cum cura, et in eadem ac Bajocensi ac Lausanensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Circumspecta Sedis...

Dat. Avin. 16 kal. julii anno 3.

In e. m. de Altacrista et de Tela, Lausanensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Stephano de Albona, canonico Lausanensi.

Reg. Av. 12, f. 140; Vat. 69, f. 343v, n. 1090.

728. *1319, 16 juin.*

Guidoni Fabri, canonico ecclesie S. Johannis Leodiensis, indulgetur ut insistens scolasticis disciplinis usque ad triennium fructus beneficiorum suorum percipere valeat.

---

1. Voy. n. 690.

Tue ac tuorum...

Dat. Avin. 16 kal. julii anno 3.

In e. m. S. Saturnini Tholosani et S. Luciani prope Belvacum monasteriorum abbatibus ac scolastico ecclesie S. Pauli Leodiensis.

Reg. Av. 12, f. 59ᵛ, n. 1559 : Vat. 70, f. 622ᵛ, n. 1624.

729. *1319, 26 juin.*

Magistro Jacobo de Actis de Mutina, canonico Cameracensi, pape capellano, auditori causarum palatii apostolici, indulgetur ut insistens Sedis apostolice obsequiis fructus omnium beneficiorum suorum percipere valeat.

Etsi Sedis...

Dat. Avin. 6 kal. julii anno 3.

In e. m. Parmensis et Tholonensis prepositis et Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 12, f. 201ᵛ ; Vat. 69, f. 363ᵛ, n. 1154.

730. *1319, 1 juillet.*

Andreolo, filio Jacobini de Mari, confertur canonicatus ecclesie Cumane, sub expectatione prebende, non obstante quod eadem die ei canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende collatus est.

Ad illorum...

Dat. Avin. kal. julii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Abundi Cumani et majoris ac S. Georgii Januensis ecclesiarum prepositis.

Reg. Av. 12. f. 109ᵛ ; Vat. 69, f. 364ᵛ, n. 1157.

731. *1319, 1 juillet.*

Andreolo, filio Jacobini de Janua, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. kal. julii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Bartholomei de Echout Brugensis, Tornacensis diocesis, et majoris Januensis ac S. Marie in Vineis Januensis ecclesiarum prepositis.

Reg. Av. 12, f. 110 : Vat. 69. f. 364ᵛ, n. 1158.

732. *1319, 1 juillet.*

Thome de Sabaudia, archidiacono Brabantie in ecclesia Cameracensi, indulgetur ut ad susceptionem alicujus sacri ordinis usque ad triennium minime teneatur.

Devotionis ac...
Dat. Avin. kal. julii anno 3.

Reg. Av. 12, f. 268v ; Vat. 69, f. 398, n. 1264.

733. *1319, 1 juillet.*

Decano ecclesie S. Gudele Bruxellensis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus abbatissam et conventum monasterii de Corttenberghe, O. S. B., Cameracensis diocesis, in personis et bonis suis molestari non permittat.

Pium esse...
Dat. Avin. kal. julii anno 3.

Original aux Archives du Royaume à Bruxelles, chartes de Cortenberg.

734. *1319, 3 juillet.*

Petro de Albigniaco confertur canonicatus ecclesie Morinensis, sub expectatione prebende, consideratione Clementie, regine Francie, non obstante quod in castri decanatum et S. Ursini Bituricensis ecclesiis canonicatum et prebendam obtinet.

Matris ecclesie...
Dat. Avin. 5 non. julii anno 3.
In e. m. archidiacono de Baugenciaco, Aurelianensis, et cantori Bituricensis ac Francisco de Monteflascone, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 12, f. 427; Vat. 69, f. 429v, n. 1359.

735. *1319, 7 juillet.*

Pascali dicto de Nicostro de Barulo, clerico Tornacensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Botontini, consideratione Nicolai de Marra, militis, non obstante quod ecclesiam S. Marci de Plana sitam in Montefusculo, Beneventane diocesis (6 flor. auri), obtinet.

Volentes personam...
Dat. Avin. non. julii anno 3.
In e. m. archiepiscopo Arelatensi er Vigiliensi ac Juvenacensi episcopis.

Reg. Vat. 69, f. 296, n. 940.

736. *1319, 7 juillet.*

Roberto dicto de Barale de Cameraco, capellano Caroli, ducis Calabrie, primogeniti Roberti, regis Sicilie, reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas fuerit, in civitate vel diocesi Tranensi, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Sieraing, Atrebatensis diocesis [1], obtinet.

---

1. Il n'y a pas de paroisse de ce nom dans le diocèse d'Arras ; il s'agit peut-être de Serain, département de l'Aisne, diocèse de Cambrai.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. non. julii anno 3.

In e. m. archiepiscopo Arelatensi et Valvensi ac Botontino episcopis.

Reg. Av. 12, f. 86; Vat. 69, f. 328, n. 1043.

737. *1319, 7 juillet.*

Stephano de Scornaco, alias dicto de Spina, clerico et familiari Caroli, ducis Calabrie, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. non. julii anno 3.

In e. m. archiepiscopo Arelatensi et abbati monasterii S. Auberti Cameracensis ac preposito ecclesie S. Hermetis Rothnacensis, Cameracensis diocesis.

Reg. Av. 12, f. 87; Vat. 69, f. 328v, n. 1044.

738. *1319, 7 juillet.*

Jacobo dicto Abbati de Sancto Amando in Pabula, presbitero Tornacensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas fuerit, in civitate vel diocesi Acerrarum [a], consideratione Caroli, ducis Calabrie, primogeniti Roberti, regis Sicilie, non obstante quod quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Gaugerici Cameracensis obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. non. julii anno 3.

In e. m. archiepiscopo Arelatensi et Albensi ac Rapolano episcopis.

Reg. Av. 12, f. 183; Vat. 69, f. 330v, n. 1049.

739. *1319, 12 juillet* (1).

Bartholomeo, filio Frederici de Vignolo, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 [b] id. julii anno 3.

a. Acerraitin. *reg.* — *b.* 3 *reg. Vat.*

---

1. Bormans et Schoolmeesters, *Cartulaire de l'Église Saint-Lambert de Liège*, t. III, p. 196, citent à la date du 10 juillet 1319 *(6 id. julii anno 3)* un acte adressé à l'archevêque de Cologne et aux évêques d'Utrecht et de Munster, les chargeant de poursuivre ceux qui molestent le clergé liégeois. Mais cet acte daté de Rome ne peut être attribué à Jean XXII qui n'a jamais séjourné dans cette ville. Il est de Jean XXIII et se trouvait dans le premier volume des lettres de ce pape de la troisième année. Ce volume n'existe plus aux Archives du Vatican, mais il a été vu et analysé en 1620 par Alexandre Rainaldi, l'auteur des *Annales ecclesiastici*; le manuscrit de ces analyses est conservé à la Bibliothèque du Vatican, ms. Vat. lat. 6952, f. 453.

In e. m. preposito S. Martini Leodiensis et magistro Busolo de Parma, Tornacensis, pape capellano, ac Bartholomeo de Maraonis, Januensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 12, f. 74v ; Vat. 69, f. 293, n. 929.

740. *1319, 12 juillet.*

Antonio de Goano de Janua confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, consideratione Roberti, Jerosolimitani et Sicilie regis.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Johannis prope Morinum et preposito S. Marie in Vineis Januensis ac magistro Bartholomeo de Regio, canonico Januensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 69, f. 294v, n. 934.

741. *1319, 12 juillet.*

Guillelmo de Cornazano confertur canonicatus ecclesie S. Piati de Siclinio, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende integre, libere, non sacerdotalis, non obstante quod in S. Donatiani Brugensis, dicte diocesis, et in S. Donnini [a], Parmensis diocesis, canonicatus et prebendas, et in Menevensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet ; de qua gratia expectativa destitutus remanebit.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 3.

In e. m. archidiacono Parmensi et Buxolo de Parma, pape capellano, ac Francisco Gogo, Tornacensis ecclesie canonicis.

Reg. Vat. 69, f. 295, n. 938.

742. *1319, 12 juillet.*

Gregorio de Flisco confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Luchini, comitis Lavanie.

Ad illorum...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Bertini de villa S. Audomari, Morinensis diocesis, et decano Morinensis ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis, capellano pape, ecclesiarum.

Reg. Av. 160, f. 29 ; Vat. 69, f. 307, n. 978.

a. Donni *reg.*

743. *1319, 12 juillet.*

Archiepiscopus Treverensis ac Leodiensis et Metensis episcopi deputantur conservatores pro magistro et fratribus Hospitalis S. Marie Theutonicorum Hierosolimitani.

Etsi quibuslibet...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 3.

Reg. Vat. 69, f. 314, n. 999.

744. *1319, 12 juillet.*

Bartholomeo de Honestis de Janua confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Marie de Castello Januensis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Merita tue...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 3.

In e. m. Januensis et S. Martini prepositis ac Antonio de Bugella, canonico Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 12, f. 96v ; Vat. 69, f. 345v, n. 1096.

745. *1319, 12 juillet.*

Petrino, filio Henrici dicti Cardinalis, comitis Lavanie, consobrino Nicolai dicti Cardinalis, comitis Lavanie, ambassiatoris comunis Janue, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Sincere devotionis...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 3.

In e. m. Dino, preposito Januensis, et Busolo de Parma[a], Tornacensis, ac Antonio de Bugella, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Vat. 69, f. 479v, n. 1523.

746. *1319, 13 juillet.*

Johanni de Castagnolis confertur canonicatus ecclesie S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 3 id. julii anno 3.

In e. m. Buxolo de Parma, Tornacensis, pape capellano, et Guillelmo de Coconato, Astensis, ac Johanni de Platea de Parma, Atrebatensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 12, f. 73v ; Vat. 69, f. 292v, n. 928.

a. de Parma *manque dans le reg.*

747. *1319, 18 juillet.*

Jacobo Rousseleti, nepoti Radulphi, episcopi Laudunensis, confertur canonicatus ecclesie Laudunensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Venetensi cantoriam, canonicatum et prebendam et in S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 15 kal. augusti anno 3.

In e. m. episcopo Briocensi et archidiacono Aurelianensi ac Raymundo Coste, sacriste Vaurensis ecclesie.

Reg. Vat. 69, f. 276v, n. 875.

748. *1319, 31 juillet.*

Sado Salvaygo confertur canonicatus ecclesie Rothnacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Meliadi Salvagi, legum doctoris et ambaxiatoris comunis Janue, non obstante quod ei similis gratia facta fuerat de canonicatu ecclesie Januensis sub expectatione prebende, que gratia irrita decernitur.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 kal. augusti anno 3.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac magistro Bartholomeo de Regio, canonico Januensi.

Reg. Av. 12, f. 254v, n. 1493 ; Vat. 69, f. 467, n. 1478.

749. *1319, 31 juillet.*

Johanni, filio Meliaduci Salvaygi de Janua, reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas vel personatus aut officium existat, ad collationem episcopi Leodiensis, consideratione Roberti, regis Sicilie, non obstante quod in Virdunensi canonicatum et prebendam et in Lichefeldensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet; seu quod in ordinibus et etate (23 ann.) defectum patitur.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 2 kal. augusti anno 3.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano ecclesie S. Bartholomei Leodiensium ac magistro Bartholomeo de Regio, canonico Januensi.

Reg. Av. 12, f. 293v, n. 1504 ; Vat. 69, f. 473, n. 1499.

750. *1319, 1 août.*

Suessionensis et Cathalaunensis ac Morinensis episcopi dantur tanquam conservatores decano et capitulo ecclesie Tornacensis.

Ad hoc nos...

Dat. Avin. kal. augusti anno 3.

Reg. Av. 12, f. 269 ; Vat. 69, f. 399, n. 1270.

751. *1319, 2 août.*

Guillelmo de Auxio, nepoti Arnaldi, episcopi Albanensis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis vacantes per obitum Michaelis de Cloquettes, pape capellani, in partibus illis defuncti, non obstante quod in Bituricensi canonicatum et prebendam, et archipresbiteratum de Faya Vinosa, cum cura, et capellaniam de Soylliaco apud Mirabellum, Pictavensis diocesis, et canonicatum sub expectatione prebende in ecclesia B. Marie Majoris Pictavensis obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. augusti anno 3.

In e. m. monasterii de Niolio, Malleacensis diocesis, et secularis ecclesie B. Marie Majoris Pictavensis abbatibus ac archidiacono Nannetensi.

Reg. Av. 12, f. 122 ; Vat. 69, f. 312v, n. 997.

752. *1319, 7 août.*

Johanni de Stratis, dicto Vannerii, clerico et familiari Marie, comitisse S. Pauli, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia B. Marie de Castello de Abbatisvilla, Ambianensis diocesis, quandam capellaniam perpetuam (10 lib. paris.) obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 id. augusti anno 3.

In e. m. priori S. Andree juxta Magure, Morinensis diocesis, et Xanctonensis ac Morinensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 12, f. 416v ; Vat. 69, f. 407, n. 1296.

753-754. *1319, 20 août.*

Episcopo Wladislaviensi mandatur quatenus recipiat a magistro Johanne de Verulis, pape notario, et Nauchero Innurammi resignationes prebendarum quas in ecclesia Cracoviensi obtinent et eisdem dictas prebendas juxta hanc permutationem conferat, non obstante quod magister Johannes decanus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, existit et in eadem ac in Principis apostolorum de Urbe, Laudunensi et Compostellana ecclesiis canonicatus et prebendas, ac in civitate, diocesi et provincia Capuana quedam beneficia simplicia obtinet.

Cum sicut...
Dat. Avin. 13 kal. septembris anno 3.

Reg. Av. 12, f. 382 ; Vat. 69, f. 431^{v}, n. 1367.

754. — Eidem mandatur quatenus, post permutationem prebendarum quas magister Johannes de Verulis, pape notarius, et Naucherus Innurammi obtinent in ecclesia Cracoviensi, dicto Nauchero conferat decanatum ipsius ecclesie, quem dictus magister Johannes propter assecutionem decanatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, dimisit.
Nuper exposito...
Dat. Avin. 13 kal. septembris anno 3.

Rég. Av. 12, f. 381 ; Vat. 69. f. 431^{v}, n. 1366.

755. *1319, 21 août.*
Hugoni de Vienna, consanguineo Oddonis, ducis Burgundie, confertur canonicatus ecclesie Lugdunensis, in qua certus canonicorum numerus et prebendarum distinctio non habentur, non obstante quod canonicatum ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende obtinet.
Nobilitas generis...
Dat. Avin. 12 kal. septembris anno 3.
In e. m. de S. Sequano et S. Benigni Divionensis, Lingonensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Cabilonensis.

Reg. Av. 12, f. 198^{v} ; Vat. 69, f. 354, n. 1124.

QUATRIÈME ANNÉE.

1319, 5 septembre — 1320, 4 septembre.

756. *1319, 11 septembre.*

Philippo, regi Francie, scribitur ut pacem cum Flandrensibus initam inviolabiliter observet.

« Carissimo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Quoniam, sicut te, fili carissime, nosse non ambigimus, non minori virtuti ascribitur laboriose quesita servare sedule quam circa ipsa querenda diligentiam sedulam adhibere, providentiam regiam hortamur in Domino et paterno rogamus affectu, eidem nichilominus sano consilio suadentes quatinus circa stabiliendam et inviolabiliter observandam pacem dudum inter te et Flandrenses initam ac noviter, sicut habet grata nobis admodum dilecti filii Gaucelmi, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbiteri cardinalis, insinuatio, juxta nostrarum litterarum continentiam, roboratam, vigilanti studio intendere providentia regia non ommittat queque hec promoventia prompte et sollicite prosequendo et adversantia viriliter respuendo, de talibus officialibus ipsis Flandrensibus provisurus qui Deum timeant, honorem regium et subditorum pacem diligant et sua comoda in alienis dispendiis non perquirant, ne, si forsan contingeret alios ordinare, pericula que ex talibus secuta dicuntur alias subsequi, quod absit, possent probabiliter formidari. Dat. Avin. 3 id. septembris anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 64, n. 207. — Coulon, n. 930 (texte).

757. *1319, 11 septembre.*

Johanne, regine Francie, scribitur ut ad pacem servandam apud regem insistat.

« Carissime filie Johanne, regine Francie et Navarre. Pacem te intense diligere, filia benedictionis et gratie, te appetere ac guerrarum execrari dissidia indubie supponentes, tibi que pacis sunt et ad pacis perseverantiam pertinent curamus fiducialiter suadere. Cum itaque pax dudum inter carissimum filium Philippum, illustrem Francie et Navarre regem, tunc regna predicta regentem, ac comitem Flandrie et ejus subditos inita[a] sit noviter certis hinc inde datis securitatibus roborata, considerantes parum

a. initam *reg.*

esse bene agere inchoare, nisi in ceptis faciens perseveret, cum non facienti, sed perseveranti sit corona glorie repromissa, excellentiam regiam paterno rogamus et hortamur affectu quatinus, ut pax ipsa inviolata permaneat, partes tuorum consilii, favoris et auxilii efficaciter interponas, oportune importune apud providentiam regiam insistendo ut queque obfutura illi constanter respuat et profutura clementer admittat quodque de talibus ipsis Flandrensibus studeat officialibus [a] providere qui, Deum timentes, honorem regium et subditorum pacem diligant suaque lucra in alienis dispendiis non perquirant, ne, si forsan alii preferantur, sequantur, quod absit, inconvenientia que per similia creduntur alias subsecuta. Dat. Avin. 3 id. septembris anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 64, n. 208. — Coulon, n. 931 (texte).

758. *1319, 11 septembre.*

Carolo, comiti Valesii, scribitur ut ad pacem stabiliendam et fulciendam, consilii et auxilii sui partes adhibeat.

« Dilecto filio Carolo, clare memorie regis Francie filio, comiti Valesii. Nosce, fili, magistra rerum experientia te docente, comoda que secuntur ex pace atque dispendia que concomitantur guerrarum dissidia non ignoras ; propter quod illa velut appetibilia et delectabilia te amplecti supponimus, illa vero velut gravia et importabilia detestari. Nosti quoque quanto tempore illa dispendia inclitum regnum Francie opprimentia [b], ipsum membris nobilibus, strenuis et potentibus ac facultatibus innumeris spoliarunt, nec ignoras advenisse, faciente pacis actore, tempus ydoneum quo pacis lenitas lenire poterit quod belli calamitas introduxit. Verum quia hostis pacis et hii qui ex parte ejus sunt, tempus hujusmodi detestantur, illi insidiari non desinent, vias querentes et modos varios, per quos pacem [c] dudum inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre, tunc regna regentem, et comitem Flandrie ac ejus subditos initam et noviter, datis et receptis hinc inde certis securitatibus, roboratam valeat inclinari. Magnificentiam itaque tuam hortamur in Domino et paterno rogamus affectu quatenus circa stabiliendam et fulciendam pacem hujusmodi impendas consilii, favoris et auxilii efficaciter tui partes, sic quod, hostis ipsius malicia et ejus complicum delusa sapientia, regnum ipsum pacis optatis comodis perfruatur. Ad hec autem inter cetera unum necessarium arbitramur, videlicet quod ipsis Flandrensibus de talibus officialibus provideat regia celsitudo, qui Deum timeant, honorem regium et subditorem comodum diligant et sua lucra in alienis dispendiis non perquirant, alioquin esset probabiliter formidandum quod que

a. efficacibus *reg.* — *b*. opprimentes *reg.* — *c*. pax *reg.*

per talia secuta creduntur alias, denuo sequerentur, quod absit. Dat. Avin. 3 id. septembris anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 64, n. 209. — Coulon, n. 932.

759. *1319, 11 septembre.*

Henrico, domino de Suliaco, mandatur quatenus solicite elaboret ut pax cum Flandrensibus inviolata permaneat.

« Dilecto filio nobili viro Henrico, domino de Suliaco, militi, buticulario Francie. Quanto zelo quantoque desiderio pacem desideraveris Flandrie, labores immensi quos indefesse propter hanc subiisti et vigilantia studia que circa hec adhibere sedule curavisti, ea scientibus insinuant manifeste. Verum, quia parum est laboriose aliquid querere, si quis illud adeptum neglexerit custodire, cum non minori ascribatur virtuti quam querere custodire, nobilitatem tuam hortamur in Domino, tibi nichilominus in remissione peccaminum suadentes quatenus, ut pax ipsa inviolata permaneat, efficaciter elabores instando solicite ut constanter propulsentur per celsitudinem regiam que illi possent officere et que videbuntur posse proficere, prompte et liberaliter admittantur, operosum nichilominus studium et studiosam operam impensurus quod de talibus officialibus ipsis provideatur Flandrensibus qui, Deum timentes, honorem regium et pacem subditorum diligant suaque lucra in alienis dispendiis non perquirant, ne, si forsan provideatur de aliis, sequantur, quod absit, inconvenientia que propter similia creduntur alias subsecuta. Dat. Avin. 3 id. septembris anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 64v, n. 210. — Coulon, n. 933.

760. *1319, 11 septembre.*

Gaucelmo cardinali scribitur quatenus ad conservandam pacem cum Flandrensibus initam studium adhibeat.

« Dilecto filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, apostolice Sedis nuntio. Actori pacis et gratie largitori qui Flandrenses hiis diebus ad lucem de tenebris et ad viam salutis et pacis pie ab invio dissidii revocans, ipsorum animos ad pacem jamdudum inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, regem illustrem Francie et Navarre, tunc regna predicta regentem, et ipsos initam, securitatibus certis hinc inde receptis et prestitis, roborandam, sicut nobis tue innotuerunt littere, emolivit, gratias exhibemus, licet tanto muneri impares, quas valemus. Sane quia parum[a] est laboriose aliquid querere, si illud adep-

a. pax reg.

tum quis neglexerit observare, vigilandum est utique et summopere precavendum ne pacis hostis et dissidiorum amicus, cui premissa infesta sunt utique ac molesta, nequitie sue virus possit diffundere per que possit pacem ipsam inficere seu ei in aliquo derogare ; tu ergo, fili, circa hoc vigila et totis nisibus, sicut bonus miles Christi Jhesu, tuum implens contra ejus insidias ministerium, elabora, instans oportune importune ut partes ipse obfutura queque paci predicte respuant et profutura querere ac inventa prompte admittere non obmittant, ad que profecto complenda solicitudo, dante Domino, aderit apostolica, si et quotiens visa fuerit oportuna. Et ecce comiti et quatuor comunitatibus Flandrie nostras excitatorias[a] litteras (1) ad perseverandum[b] in pace predicta ipsamque tenaciter observandam, tibi exhibendas et per te mittendas ipsis quibus illas dirigimus, per latorem presentium destinamus, sciturus quod in confectione presentium eramus incolumes nos et fratres, salvo quod in crastinum Nativitatis Domine Nostre, post longam infirmitatem, bone memorie Guillelmus, Sancti Nicholai in Carcere Tulliano quondam diaconus cardinalis, extremum, sicut Domino placuit, diem clausit (2), qui in crastinum fuit traditus ecclesiastice sepulture. Dat. Avin. 3 id. septembris anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 64v, n. 211. — Coulon, n. 934 (texte).

761. *1319, 11 septembre.*

Roberto, comiti Flandrie, scribitur ut pacem cum rege Francie conservet.

« Dilecto filio nobili viro Roberto, comiti Flandrie. Exultavit noster in Deo salutari nostro pre gaudio spiritus, dilecti filii Gaucelmi, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbiteri cardinalis, apostolice Sedis nuntii, grata nobis admodum insinuatione percepto quod tu, velut princeps catholicus et devotus sancte matris Ecclesie filius, timore concepto laudabiliter spiritu ne per nostras sententias a sacramentorum perceptione et comunione fidelium te contingeret separari, pacem dudum inter carissimum filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre, tunc regna predicta regentem, et te ac tuos subditos initam, nostris monitis utique salutaribus acquiescens, roborare, certis hinc inde datis et receptis securitatibus, studuisti, pro quo devotionem tuam multipliciter in Domino commendantes, illi qui ubi vult spirat et ad que vult corda principum

a. exitatorias *reg.* — b. perseverandam *reg.*

1. Voy. n. 761 et 762. — 2. Cette phrase permet de rectifier Eubel, *Hierarchia catholica*, t. I. p. 11, qui donne le 13 avril 1319, comme date de la mort de ce cardinal. Coulon imprime à tort : *in crastinum Nativitatis Domini Nostri*; le registre donne bien : *in crastinum Nativitatis Domine Nostre*, c'est-à-dire le 9 septembre.

habilitat et inclinat, exhibemus gratias quas valemus. Sane, fili, quia sola inter virtutes meretur perseverantia coronari, hortamur te in Domino et paterno rogamus affectu quatenus, intra cordis archana comoda cogitans et recogitans diligenter que ex predicta pacis perseverantia, et incomoda que ex ejus possent dissolutione, quam avertat Dominus, provenire, circa ejus stabilimentum et fulcimentum instare sedule non obmittas, queque ad hec profutura amplectens avide et obfutura constanter respuens et repellens, ad que utique promptius exequenda non deerit solicitudo apostolica, sed prompte, dante Domino, aderit, si et quotiens opus erit. Dat. Avin. 3 [a] id. septembris anno 4. »

Original aux Archives de l'État à Gand, chartes des comtes de Flandre, n. 1367. — Reg. Vat. 110, pars I, f. 64v, n. 212. — de Limburg Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 333 (texte). — Coulon, n. 935 (texte).

762. *1319, 11 septembre.*

Communitatibus villarum Brugensis, Gandavensis, Yprensis et Dixmudensis (1) scribitur ut pacem conservare studeant.

« Dilectis filiis communitati ville Brugensis [b]. Sicut vos et reliquum Flandrensem populum Deum timere et sacrosanctam Romanam ecclesiam revereri sepius nos audivisse meminimus, sic profecto in libro experientie aperte legimus hiis diebus, quando vos, excludi a perceptione sacramentorum et communione fidelium per nostras sententias formidantes, studuistis prompte pacis federa dudum inter carissimum in Christo filium nostrum Philippum, illustrem regem Francie et Navarre, tunc regna predicta regentem, et vos inita, datis et receptis certis hinc inde securitatibus, roborare. Hec profecto, filii, angelis cedunt ad gaudium, vobis ad meritum, ceteris ad exemplum. Hec nos vobis et successores nostros reddunt obnoxios ut vestris utilitatibus, quotiens res exigent, promptius intendamus. Pro hiis autem devotionem vestram multipliciter comendantes, actori pacis et gracie largitori gratias exsolvimus humiliato spiritu quas valemus. Sane quia parum est bene facere inchoare, nisi faciens in ceptis sedule studeat perdurare, cum soli perseverantie corona noscatur glorie repromissa, caritatem vestram hortamur in Domino et obsecramur per viscera misericordie Jhesu Christi quatenus circa stabiliendam et inviolabiliter observandam pacem hujusmodi, utique Deo gratam, partibus oportunam et toti mundo perutilem, ac specialiter negocio Terre Sancte, vigilanti studio intendatis, respuentes queque illi obfutura

a. le reg. a 4 id.; *il faut préférer la date de l'original.* — *b.* Burgensis *reg.*

1. On trouve dans le reg. Vat. 110, pars 1, f. 65, n. 214, le texte de la lettre adressée à la ville de Dixmude, qui diffère à peine de celle qui est reproduite ici.

videbitis, et que profutura noveritis efficaciter prosequentes, presertim quia pacis hostis et discordiarum amicus non dormitabit neque dormiet; sed, sicut ursa, raptis fetibus, hinc et inde currere et circuire non desinet, quousque, quod absit, recuperet quos per pacem hujusmodi se estimat perdidisse. Vigilate igitur contra ejus insidias et orate ut ejus possitis malitiam sapientia superare, scituri quod si per nos possint aliqua procurari, per que pax ipsa possit fulciri amplius vel plenius stabiliri, solicitudo nostra non deerit, sed, dante Domino, aderit, eaque procurans solicite, vobis in vestris agendis se propitiam, quantum cum Deo poterit, exhibebit. Dat. Avin. 3 id. septembris anno 4.

In eundem modum dilectis filiis comunitati ville de Gandavo.

In eundem modum dilectis filiis comunitati ville Yprensis.

In eundem modum dilectis filiis comunitati ville Dixmudensis. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 65, n. 213. — Coulon, n. 936 à 940.

763. *1319, 12 septembre.*

Johanni dicto Rennuart, capellano Beatricis, comitisse Luceburgensis, confertur canonicatus ecclesie S. Dionysii Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam vicariam ecclesie de Avroto extra muros Leodienses, cum cura, obtinet.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 2 id. septembris anno 4.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis ac archidiacono de Ardenna majoris ecclesiarum Leodiensium.

Reg. Av. 13, f. 2v; Vat. 70, f. 80, n. 4.

764. *1319, 12 septembre.*

Abbati monasterii de S. Gilleno, Cameracensis diocesis, ac preposito Cameracensis ecclesie mandatur quatenus domum de Belloloco, que fuit quondam ordinis militie Templi, sitam extra villam de Valencinis, Cameracensis diocesis, applicent monasterio monialium de Bellomonte sito in predicta villa de Valencinis, a quondam Henrico imperatore fundato, dummodo a Beatrice, comitissa Luceburgensi, matre jamdicti Henrici, possessiones equivalentes assignentur Hospitali S. Johannis Jherosolimitani, ad quod dicta domus pertinet.

Cuncta vota...

Dat. Avin. 2 id. septembris anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 80v, n. 6. — Sauerland, n. 536 (extraits).

765. *1319, 12 septembre.*

Indulgentia centum dierum visitantibus ecclesiam monialium monasterii de Bellomonte in villa de Valencinis, Cameracensis diocesis, in

festivitatibus S. Johannis Baptiste, S. Johannis Evangeliste, S. Jacobi Majoris et B. Marie Magdalene, in quorum veneratione altaria in ipso monasterio sunt erecta; et 40 dierum in festivitatum ipsarum octavis.

Vite perhennis...

Dat. Avin. 2 id. septembris anno 4.

Reg. Av. 13. f. 89 (illisible); Vat. 70, f. 80v, n. 7.

766. *1319, 12 septembre.*

Beatrici, comitisse Luceburgensi, indulgetur facultas faciendi celebrare in locis interdicto suppositis.

Ut erga Sedem...

Dat. Avin. 2 id. septembris anno 4.

Reg. Av. 13, f. 89 : Vat. 70, f. 81, n. 8.

767. *1319, 19 septembre.*

Ingerranno de Fiesses, legum professori, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende et dignitatis seu officii, non obstante quod canonicatus et prebendas S. Johannis in Burgo Laudunensis et S. Firmini Vinacurtensis, Ambianensis diocesis, ecclesiarum obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 13 kal. octobris anno 4.

In e. m. Montisregalis, Carcassonensis diocesis, et S. Dionisii ac S. Martini Leodiensium ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 13, f. 101v ; Vat. 70, f. 111, n. 102.

768. *1319, 2 octobre.*

Burello, nato quondam Johannis, domini de Ripperia, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis sub expectatione prebende integre, libere, non sacerdotalis, consideratione Johanne, regine Francie.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 6 non. octobris anno 4.

In e. m. decano et cantori Parisiensis et magistro Petro Ferro, canonico Autissiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 7v (illisible); Vat. 70, f. 91, n. 47.

769. *1319, 6 octobre.*

Episcopo Leodiensi mandatur quod dispenset cum Godino de Covino, laico, et Aeleyde, ejus uxore, super impedimento cognationis spiritualis in matrimonio jam contracto, cum quedam Maria, prima uxor dicti Godini, quemdam filium ipsius Aeleydis, quem ipsa ex alio viro susceperat, de sacra fonte levavisset.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 2 non. octobris anno 4.

Reg. Av. 13, f. 134 ; Vat. 70, f. 202v, n. 349.

770. *1319, 6 octobre.*

Episcopo Leodiensi mandatur quod dispenset super impedimento tertii consanguinitatis gradus in matrimonio jam contracto inter Walterum de Vertiox, armigerum Leodiensis diocesis, et Evam, ejus uxorem.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 2 non. octobris anno 4.

Reg. Av. 13, f. 313v ; Vat. 70, f. 251, n. 485.

771. *1319, 9 octobre.*

In Egmunda et Muddelburch ac in Antwerpia, Trajectensis et Cameracensis diocesum, monasteriorum abbates dantur ut judices conservatores magistro et fratribus Hospitalis S. Johannis Hyerosolimitani.

Ad hoc nos...

Dat. Avin. 7 id. octobris anno 4.

Reg. Av. 13, f. 666v ; Vat. 70, f. 569, n. 1470.

772. *1319, 9 octobre.*

S. Pauli Trajectensis et S. Jacobi Leodiensis monasteriorum abbates ac prepositus ecclesie S. Theobaldi extra muros Metensis dantur ut judices conservatores magistro et fratribus Hospitalis S. Johannis Jerosolimitani.

Ad hoc nos...

Dat. Avin. 7 id. octobris anno 4.

Reg. Av. 12, f. 68, n. 84.

773. *1319, 11 octobre.*

Cantori ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus ea que de bonis monasterii in Lewenhorst, ordinis Cisterciensis, Trajectensis diocesis, alienata invenerit illicite vel distracta, ad jus et proprietatem ejusdem monasterii legitime revocare procuret.

Ad audientiam...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 4.

Original aux Archives de l'État à La Haye. — Brom, *Bullarium Trajectense*, t. 1, p. 269, n. 577.

774. *1319, 19 octobre.*

Reginaldo de Fiesses confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam

S. Supplicii de Touffrevilla et perpetuam capellaniam de Roussetayo [a] sine cura, Rothomagensis et Ambianensis diocesum, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 14 kal. novembris anno 4.

In e. m. Cameracensis et Ambianensis et de Monteregali, Carcassonensis diocesis, ecclesiarum ... [b].

Reg. Av. 13, f. 102 ; Vat. 70, f. 111ʳ, n. 103.

775. *1319, 28 octobre.*

Pantaleoni, nato quondam Bartholini de Cornazano, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Veronensis vacantes per resignationem a Jacobo de filiis Ursi de Urbe factam ex causa permutationis cum canonicatu et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, a dicto Pantaleone resignatis, non obstante quod dictus Pantaleo canonicatum et prebendam in ecclesia Parmensi obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 4.

In e. m. preposito Massiliensis et archipresbitero de Castronovo de Ripaparme, Parmensis diocesis, ac Martino de Iporegia, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 223 ; Vat. 70, f. 224, n. 414.

776. *1319, 28 octobre.*

Manfredino, nato quondam Rolandi de Cornazano, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Parmensis vacantes per resignationem a Johanne de filiis Ursi de Urbe factam ex causa permutationis cum canonicatu et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, a dicto Manfredino resignatis, non obstante quod dictus Manfredinus canonicatum et prebendam in ecclesia Harlebacensi, Tornacensis diocesis, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 4.

In e. m. *ut supra, n. 775.*

Reg. Av. 13, f. 224 ; Vat. 70, f. 224ᵛ, n. 415.

777. *1319, 28 octobre.*

Johanni Ursi de filiis Ursi de Urbe conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per resignationem factam a Manfredino, nato quondam Rolandi de Cornazano, ex causa permutationis cum canonicatu et prebenda ecclesie Parmensis a dicto

a. Roussefayo *reg. Av.* ; Rouffefayo *reg. Vat.* — *b. il manque évidemment un mot, sans doute* decanis.

Johanne resignatis, non obstante quod dictus Johannes archidiaconatum de Majorica in Legionensi, ac in eadem et in Panormitana ecclesiis canonicatus et prebendas necnon ecclesiam S. Roselie prope Panormum, sine cura, obtinet.

Solet apostolice...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 4.

In e. m. Omnium Sanctorum in Insula Cathalaunensi et de Dunis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Petro Ferro, canonico Autissiodorensi.

Reg. Av. 13, f. 224 ; Vat. 70, f. 228v, n. 425.

778.

1319, 28 octobre.

Jacobo Ursi de filiis Ursi de Urbe conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per resignationem factam a Pantaleone, nato quondam Bartholini de Cornazano, ex causa permutationis cum canonicatu et prebenda ecclesie Veronensis a dicto Jacobo resignatis, non obstante quod archidiaconatum Stadiensem in Cathalaunensi, et in eadem ac in Ravennatensi ecclesiis necnon in basilica Principis apostolorum de Urbe canonicatus et prebendas obtinet.

Solet apostolice...

Dat. Avin. 5 kal. novembris anno 4.

In e. m. *ut supra, n. 777.*

Reg. Av. 13, f. 225 ; Vat. 70, f. 229, n. 426.

779.

1319, 9 novembre.

Simoni, electo Viennensi (1), prorogatur usque ad unum annum tempus recipiendi consecrationem et dispensatur cum eo ut interim decanatum Xanctonensis et ejusdem ac Tornacensis ecclesiarum canonicatus et prebendas retineat.

Sincere devotionis...

Dat. Avin. 5 id. novembris anno 4.

Reg. Av. 13, f. 21v ; Vat. 70, f. 112, n. 104.

780.

1319, 11 novembre.

Johanni Alardi de Roseriis reservatur beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura (60 lib. tur.) ad collationem archiepiscopi Bisuntini, non obstante quod canonicatum sub expectatione prebende ecclesie S. Johannis Leodiensis obtinet et super quadam perpetua capellania ecclesie Bisuntine litigat.

---

1. Simon d'Archiac, nommé le 3 septembre 1319 (Eubel, *Hierarchia catholica*, t. 1, p. 559).

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 4.

In e. m. abbati monasterii Luxoviensis, Bisuntine diocesis, et decano Bisuntine ac preposito Ebredunensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 153v ; Vat. 70, f. 127v, n. 151.

781. *1319, 11 novembre.*

Johanni Ursi, clerico et familiari Frederici, regis Trinacrie, confertur canonicatus ecclesie Senonensis sub expectatione prebende, non obstante quod archidiaconatum de Majorica in Legionensi, et in eadem Legionensi et in Panormitana et Furnensi, Morinensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac ecclesiam S. Roselie, sine cura, Panormitane diocesis, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 4.

In e. m. S. Columbe prope Senonas et Omnium Sanctorum in Insula Cathalaunensi monasteriorum abbatibus ac Petro Ferro, canonico Autisiodorensi.

Reg. Av. 13, f. 218v ; Vat. 70, f. 214, n. 384.

782. *1319, 13 novembre.*

Cantori ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus abbatissam et conventum monasterii in Leewenhorst, ordinis Cisterciensis, Trajectensis diocesis, in personis et bonis molestari non permittat.

Quia mundo...

Dat. Avin. id. novembris anno 4.

Original aux Archives de l'Etat à La Haye. — Brom, *Bullarium Trajectense*, t. I, p. 270, n. 578.

783. *1319, 14 novembre.*

Johanni Alardi de Linsemial confertur canonicatus ecclesie S. Foyllani Fossensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam capellaniam S. Remigii in ecclesia S. Johannis Evangeliste Leodiensis obtinet, quam dimittere tenebitur.

Meritis tue...

Dat. Avin. 18 kal. decembris anno 4.

In e. m. abbati secularis Eykensis, Leodiensis diocesis, et scolastico S. Pauli Leodiensis ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 74v ; Vat. 70, f. 208, n. 370.

784. *1319, 15 décembre.*

Johanni, nato Girentonis Maresii de Valentia, confertur canonicatus ecclesie Valentine sub expectatione portionis integre, non obstante quod in S. Petri de Burgo Valentini, et Ariensi, Morinensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas et quoddam simplex beneficium obtinet.

Ad viros...

Dat. Avin. 18 kal. januarii anno 4.

In e. m. S. Petri Diensis et S. Felicis extra muros Valentinos prioribus ac Petro de Montespertuli, archipresbitero ecclesie Volterane.

Reg. Av. 13, f. 287v ; Vat. 70, f. 177, n. 266.

785. *1319, 21 décembre.*

Leodegario de Bettisiaco, capellano Philippi, regis, et Johanne, regine Francie, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Carnotensis vacantes per obitum Begonis de Calvomonte, capellani pape, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod decanatum ruralem de Meleduno, non perpetuum, et prebendam de Bethunia et capellaniam de Nantolio, Senonensis, Atrebatensis et Remensis diocesum, ac canonicatus sub expectatione prebendarum in Cathalaunensi et Tornacensi ecclesiis obtinet, ac in eadem Cathalaunensi dignitatem seu personatum vel officium expectat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 12 kal. januarii anno 4.

In e. m. archidiacono Beliomi in ecclesia Claromontensi et priori S. Martini in Valle Carnotensis ac cantori ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 13, f. 115v ; Vat. 70, f. 158v, n. 212.

786. *1319, 23 décembre.*

Gaufrido Belles, capellano et familiari Caroli, comitis Marchie, de subdiacono genito et soluta, conceditur dispensatio super defectu natalium, ut preter capellanias perpetuas, sine cura, in castri de Avenis et castri de Encra ac canonicatum et prebendam in B. Marie de Condeto ecclesiis, Cameracensis et Ambianensis diocesum, alia duo beneficia recipere valeat.

Consuevit apostolice...

Dat. Avin. 10 kal. januarii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 200 ; Vat. 70, f. 157, n. 208.

787. *1319, 28 décembre.*

Collardo quondam Werrici de Gras confertur canonicatus ecclesie Metensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Servatii Trajectensis canonicatum sub expectatione prebende et preposituram

ecclesie S. Marie Wallecuriensis et officium custodie ecclesie S. Theodardi Thudiniensis, Leodiensis diocesis, quas preposituram et custodiam dimittere tenebitur, et in eadem S. Theodardi et S. Crucis Leodiensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 4.

In e. m. episcopo Tullensi et decano ac scolastico ecclesie Leodiensis.

Reg. Av. 13, f. 38 ; Vat. 70, f. 152v, n. 194.

788. *1319, 28 décembre.*

Matheo de Villebayon confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende et dignitatis.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 4.

In e. m. episcopo Tullensi et abbati monasterii S. Germani in Pratis Parisiensis et officiali Parisiensi.

Reg. Av. 13, f. 71 ; Vat. 70, f. 153v, n. 200.

789. *1320, 8 janvier.*

Guillelmo de Baylluel confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie de Condeto, cujus canonicus existit, preposituram, sine cura, necnon in S. Petri de Luthoza ac de Origniaco Sancte Benedicte ecclesiis, Cameracensis et Laudunensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 6 id. januarii anno 4.

In e. m. episcopo Tullensi et abbati monasterii de Viscoigne et decano ecclesie B. Marie de Antoing, Attrebatensis et Cameracensis diocesum.

Reg. Av. 13, f. 128v ; Vat. 70, f. 431, n. 1010.

790. *1320, 8 janvier.*

Guillelmo de Gauche confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Petri de Luthoza, Cameracensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Generis et...

Dat. Avin. 6 id. januarii anno 4.

In e. m. episcopo Tullensi et decano B. Marie de Antoing et preposito B. Marie de Condeto, Cameracensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 429 (fragment) ; Vat. 70, f. 431v, n. 1011.

791. *1320, 9 janvier.*

Gaufrido de Jargolio (1), capellano et familiari Caroli, comitis Marchie, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem archiepiscopi Rothomagensis, non obstante quod in B. Marie de Condeto canonicatum cum prebenda et in castri de Avenis et in castri de Encra quasdam perpetuas capellanias et in B. Verani de Jargolio ecclesiis, Cameracensis, Ambianensis et Aurelianensis diocesum, canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 5 id. januarii anno 4.

In e. m. Tullensi et Macloviensi episcopis et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis.

Reg. Av. 13, f. 216 ; Vat. 70, f. 196, n. 326.

792. *1320, 9 janvier.*

Nicolao de Fayaco confertur canonicatus ecclesie Noviomensis sub expectatione prebende, obtentu Caroli, comitis Marchie, non obstante quod in de Mauniez quemdam personatum et in de Bethunia ac de Peronia, Atrebatensis, Ambianensis et Noviomensis diocesum, canonicatus et prebendas necnon in Tornacensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Matris Ecclesie...

Dat. Avin. 5 id. januarii anno 4.

In e. m. episcopo Tullensi et S. Quintini in Viromandia et S. Fursei de Perona, Noviomensis diocesis, decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 131v ; Vat. 70, f. 197, n. 332.

793. *1320, 9 janvier.*

Guillelmo de Alleus confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, obtentu Caroli, comitis Marchie.

Virtutum merita...

Dat. Avin. 5 id. januarii anno 4.

In e. m. *ut supra, n. 792.*

Reg. Av. 13, f. 132v ; Vat. 70. f. 179. n. 333.

794. *1320, 9 janvier.*

Simoni de Granchiis confertur canonicatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, comitis

1. Ce même personnage est appelé aussi *Gaufridus Belles*, voy. n. 107 et n. 786.

Marchie, non obstante quod in B. Marie de Prisiac et de Baim, Venetensis et Redonensis diocesum, quasdam perpetuas capellanias ac in S. Marcelli prope Parisius ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 5 id. januarii anno 4.

In e. m. episcopo Tullensi et S. Petri Insulensis ac S. Fursei de Perona, Tornacensis et Noviomensis diocesum, ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 13, f. 132v; Vat. 70, f. 197v, n. 334.

795. *1320, 12 janvier.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus dispenset super quarto consanguinitatis gradu in matrimonio jam contracto inter Ottonem de Dalen, laicum, et Gostam de Dalen, mulierem Leodiensis diocesis.

Petitio dilecti...

Dat. Avin. 2 id. januarii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 498 (fragment); Vat. 70, f. 454, n. 1071.

796. *1320, 12 janvier.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus dispenset super quarto consanguinitatis gradu in matrimonio contracto inter Lucterium de Wickerade, laicum, et Tolam de Wickerade, mulierem Leodiensis diocesis.

Petitio dilecti...

Dat. Avin. 2 id. januarii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 498v (fragment): Vat. 70, f. 454v, n. 1072.

797. *1320, 14 janvier.*

Baudewino de Chesses, clerico Isabellis, regine Anglie, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ad illorum...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 4.

In e. m. Petro Sapiti, preposito S. Felicis Aquilegensis, et archidiacono Morinensis ac Petro Ferro, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 70, f. 376, n. 861.

798. *1320, 10 février.*

Roberto de Sala, laico, et Johanne dicte Lamosnera, mulieri Morinensis diocesis, conceditur dispensatio super impedimento ex causa publice honestatis proveniente, in matrimonio contrahendo, cum dictus Robertus cum Maria de Saumerio, muliere dicte diocesis, per verba de futuro

sponsalia contraxisset; post non modicum vero tempus prefatam Johannam, dicte Marie secundo gradu consanguinitatis conjunctam, deflorans ex illa unam filiam procreavit, dictam consanguinitatem ignorans.

Intenta salutis...

Dat. Avin. 4 id. februarii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 230 : Vat. 70, f. 251, n. 486.

799. *1320, 11 février.*

Johanni Reinardi dicto Hoin confertur canonicatus ecclesie B. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 id. februarii anno 4.

In e. m. S. Cornelii Indensis et in Rode, Coloniensis et Leodiensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac Gentili de Collealto, canonico Lingonensi, capellano pape.

Reg. Av. 13, f. 405v (fragment); Vat. 70, f. 467, n. 1114.

800. *[1320, 11 février].*

Petro, electo Nivernensi, prorogatur tempus consecrationis et indulgetur ut interim beneficia sua retinere valeat, dummodo dimittat jus quod habebat super canonicatibus et prebendis Andegavensis et de Cassello, Morinensis diocesis, ac prepositura ejusdem de Cassello ecclesiarum, licet idem Petrus supponatur in eisdem prepositura, canonicatu et prebenda ecclesie de Cassello, ipsi a Philippo, rege Francie, collatis, jus minime habuisse.

Sincere devotionis...

Dat. Avin. [3 id. februarii] anno 4 (1).

Reg. Av. 13, f. 83v ; Vat. 70, f. 259v, n. 509.

801. *1320, 27 février.*

Johanni de Ponte, filio Oldradi de Ponte de Laude, legum doctoris, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Siclinensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum Thedisii de Malossellis de Janua, capellani pape, extra Romanam curiam defuncti, non obstante quod in ecclesia Paduana canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Tue laudabilis...

Dat. Avin. 4 kal. martii anno 4.

---

1. Le reg. Vat. a en marge : *attende sine data* ; en effet, dans les deux registres nous ne trouvons que la mention de l'année. Un autre acte, daté du 3 des ides de février 1320, permet au même personnage de conserver d'autres bénéfices ; peut-être ces deux bulles ont-elles la même date; cf. Mollat, n. 11,010.

In e. m. Neapoleoni de Romania, archidiacono Remensis, et Bosolo de Parma ac Francisco de Scanabechis de Bononia, canonicis Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 372 (en partie illisible) ; Vat. 70, f. 350, n. 781.

802. *1320, 7 mars.*

Abbati et conventui monasterii Haffligemmensis, O. S. B., Cameracensis diocesis, confirmantur omnes libertates et immunitates ac privilegia dicti monasterii.

Solet annuere...

Dat. Avin. non. martii anno 4.

Copie aux Archives générales du Royaume, Cartulaire d'Afflighem (Archives ecclésiastiques, n. 1671[a]), f. 141 : mention ibid., dans le Cartulaire de Basse-Wavre (Archiv. ecclés., n. 1429), page 473.

803. *1320, 12 mars.*

Ogerio de Monesilio confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod preposituram ecclesie S. Laurentii de Varioto et in ecclesia S. Johannis de Bozilio, Saonensis et Albensis diocesum, quoddam beneficium, clericatum vulgariter nuncupatum (30 flor. auri), et canonicatum ecclesie Januensis sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 id. martii anno 4.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis Leodiensium ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Vat. 70, f. 302[v], n. 635.

804. *1320, 16 mars.*

Miloni Hostelarii de Meldis, clerico et familiari Roberti, regis Sicilie, confertur canonicatus ecclesie Hugardensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Barensi canonicatum et prebendam, et in S. Pauli Leodiensis ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 17 kal. aprilis anno 4.

In e. m. episcopo Brixiensi et preposito S. Pauli et Anthonio de Bugella[a], canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 342[v] ; Vat. 70, f. 291[v], n. 603.

a. Brugella *reg.*

805. *1320, 18 mars.*

Liberto de Landris, canonico Leodiensi, committitur causa vertens inter abbatem et conventum monasterii S. Trudonis, O. S. B., Leodiensis diocesis, ex una parte, et universitates villarum de Halleer le Grant, de Geest Sancti Johannis et de Wanghe, ex altera, super quibusdam annuis censibus.

Conquesti sunt...

Dat. Avin. 15 kal. aprilis anno 4.

Original aux Archives de l'État à Hasselt, chartes de Saint-Trond. — Piot, *Cartulaire de l'abbaye de Saint-Trond*, t. I, p. 452 (texte).

806. *1320, 8 avril.*

Azoni, nato nobilis viri Giberti de Corrigia, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Donnini de Burgo, Parmensis diocesis[a], preposituram ac in Parisiensi ecclesiis canonicatum et prebendam obtinet.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. 6 id. aprilis anno 4.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et preposito Novariensis ac Bartholomeo de Mairaonibus, canonico Januensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 70, f. 306v, n. 646.

807. *1320, 10 avril.*

Episcopo Ostiensi mandatur quatenus perficiat permutationem inter Nicolinum de Canali et Bertholdum de Canali, de archidiaconatu Pergamensi, a dicto Nicolino, et plebe S. Bartholomei de Rivoalto de Venetiis, Castellane diocesis, a dicto Bertholdo resignatis, non obstante quod Nicolinus in Morinensi et S. Martini Turonensis, et Bertholdus in eadem Pergamensi et S. Nazarii Mediolanensis canonicatus et prebendas, idemque Bertholdus in SS. Nazarii et Celsi de Virgano, Pergamensis diocesis, clericatum et perpetuum beneficium obtinent, necnon Nicolinus in Pergamensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus et in S. Martini ecclesiis jam dictis preposituram, sine cura, expectat, et quod dictus Nicolinus in defectu etatis existit (24 ann.).

Cum dilecti...

Dat. Avin. 4 id. aprilis anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 354v, n. 799.

808. *1320, 10 avril.*

Raynerio de Ricasulis, canonico Cameracensi, indulgetur ut fructus

a. S. Domini de Burgo Parisiensis diocesis *reg.*

prebende quam in Cameracensi ecclesia obtinet, ad triennium percipere valeat, residendo in plebe S. Pauli de Rosso, Fesulane diocesis, cujus est plebanus.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 4 id. aprilis anno 4.

In e. m. S. Sepulcri Cameracensis et S. Michaelis de Podioboniti, Florentine diocesis, monasteriorum abbatibus ac plebano plebis S. Justi in Salice, Fesulane diocesis.

Reg. Vat. 70, f. 338, n. 894.

809. *1320, 12 avril.*

Alfonso de Malobodio confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Belvacensi et Tutellanensi, Tirasonensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, et gratiam expectativam beneficii ecclesiastici ad collationem archiepiscopi Rothomagensis obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 2 id. aprilis anno 4.

In e. m. episcopo Macloviensi et abbati monasterii S. Justi, Belvacensis diocesis, ac Droconi de Tillart, canonico Belvacensi.

Reg. Vat. 70, f. 304v, n. 641.

810. *1320, 27 avril.*

Abbatisse et conventui monasterii S. Marie de Burburg, O. S. B., Morinensis diocesis, confirmantur omnia privilegia ejusdem monasterii.

Solet annuere...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 4.

Copie à la Bibliothèque Nationale de Paris, collection Colbert, Flandre vol. 193, n. 46. — Ign. de Coussemaker, *Un cartulaire de l'abbaye de Notre-Dame de Bourbourg*, p. 236.

811. *1320, 2 mai.*

Johanni de Castagnolis confertur canonicatus ecclesie Spirensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Siclinensi, Tornacensis diocesis, canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 4.

In e. m. preposito Coloniensis et Maguntine ac S. Germani extra muros Spirensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 13, f. 366 ; Vat. 70, f. 333, n. 729.

812. *1320, 2 mai.*

Antonino de Goano, clerico Januensi et clerico Roberti, regis Sicilie, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Autisiodorensis, per conse-

crationem magistri Petri Ferri, electi Anagnini, in brevi vacaturi, non obstante quod canonicatum ecclesie Morinensis sub expectatione prebende obtinet.

Ad illorum...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 4.

In e. m. S. Syri Januensis et S. Germani monasteriorum abbatibus ac priori S. Eusebii Autisiodorensium.

Reg. Av. 13, f. 730 ; Vat. 70, f. 595, n. 1545.

813. *1320, 4 mai.*

Jacobo de Nineve confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Galmardis, Cameracensis diocesis (25 lib. paris.), obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 4.

In e. m. decano S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, et Buxolo de Parma, Tornacensis, ac Ingelberto [a] dicto Franseis, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Vat. 70, f. 328v, n. 713.

814. *[avant le 5 mai 1320].*

Henrico, domino de Suliaco, scribitur de pace a Flandrensibus negata.

« Dilecto filio nobili viro H[enrico], domino de Suliaco, buticulario Francie. Ex tuarum, fili, litterarum serie percepimus evidenter te nichil ommissise de hiis que in tuo recessu condiximus, sed illa et singula memoriter retinentem [b], eorum expeditionem procurasse felicem ; super quo tuam diligentiam in Domino commendantes, tibi gratiarum multiplices refferimus actiones. De pace Flandrie sumus continue rumores prosperos avide prestolantes, nec mirari sufficimus quod pax tam fructuosa, Flandrensibus ipsis renitentibus, adeo differatur. Occulta tamen divina judicia novimus : hunc enim indurare novit in sua malitia, hunc vero ad gratiam revocare misericorditer juxta sue beneplacitum voluntatis. Suppliciter igitur ejus misericordiam imploramus ut ipsis cor [c] lapideum auferens, carneum tribuat et ad pacis bonum, quod omnia superat, prosequendum inducat [d]. Dat. (1). »

Reg. Vat. 110, pars 1, f. 18, n 67. — Coulon, n. 1030 (texte).

a. Inberto *reg.* — b. retinens *reg.* — c. co *reg.* — d. includet *reg.*

1. Cette lettre doit avoir été écrite avant le 5 mai 1320, date de la conclusion de la paix entre le roi de France et les Flamands.

815. *[avant le 5 mai 1320].*

Gaucelmo cardinali scribitur ut ad pacem firmandam studium suum adhibeat.

« Dilecto filio G[aucelmo], tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, Sedis apostolice nuntio. Innotuere nobis tue, fili, littere nuper, ac subsequenter novissime nobis misse qualiter forma securitatis concesse comiti Flandrensi reformata et dies sibi prefixa fuerant prorogata ; responsum quoque dilatum diutius te recepisse, non absque spe confidentiori solito exitus prosperi negotii quod venaris, necnon et diligentiam sedulam quam circa negotia dilectorum filiorum nobilium virorum B[eraldi] de Mercorio et Jordani de Insula, familiaris nostri, ac etiam magistri Radulphi de Perellis adhibere tua prudentia studuit, novissima reseravit. Que autem pro parte regia prelatis convocatis Parisius proposita fuerunt quidve responsum fuerit per prelatos, utraque littera ad nostram notitiam deducere properavit. Super quibus tuam solicitudinem comendantes, obtamus et instanter instamus ut circa prosecutionem principalis negotii tua diligentia non tepescat, sed potius continue incalescat, sciturus quod licet tua libenter presentia frueremur, fructus tamen desideratus quem ex absentia speramus subsequi, nobis ipsam absentiam reddit gratam. Persta ergo, fili, studiose inceptis ; speramus equidem in pacis actore quod, cooperante ipso et sermonem tuum confirmante, optatus exitus subsequetur sicque, ad nos cum exultatione veniens, reverteris portans pacis solide manipulos in manibus tuis, nec alia dimittas prosequi in quibus tuam diligentiam posse perceperis aliquid operari. Gratia Dei sit tecum, fili, et cum familiaribus tuis. Sani eramus in confectione presentium per Dei misericordiam, nos et fratres. De reservatione abbatie de qua nobis scripsisti omisimus scribere, quia in proximo non sperabatur vacare (1). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 12, n. 65. — Coulon, n. 1031 (texte).

816. *1320, 7 mai.*

Johanni dicto Rombaut de Lira, clerico Cameracensis diocesis, confertur tabellionatus officium.

Ne contractuum...

Dat. Avin. non. maii anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 617v, n. 1612[13].

817. *1320, 7 mai.*

Officiali Cameracensi conceditur facultas conferendi tabellionatus

1. Cette lettre se date comme la précédente.

officium octo personis a Johanne, Lotharingie, Brabantie ac Lymburgie duce, nominandis.

Ne contractuum...

Dat. Avin. non. maii anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 617v, n. 1612[14].

818. *1320, 16 mai.*

Johanni de Blesis reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Parisiensi, non obstante quod in majori archidiaconatum ac in S. Gengulfi Tullensis prepositturam ac in Tornacensi cancellariam et in eisdem Tullensi et Tornacensi canonicatus et prebendas ac in predicta Parisiensi et Carnotensi ecclesiis canonicatus sub expectatione prebendarum obtinet, et quod defectum ordinum ac etatis (21 ann.) patitur.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 4.

In e. m. abbati monasterii S. Marie de Burgomedio et cantori ecclesie S. Salvatoris Blesensium, Carnotensis diocesis, ac magistro Philippo de Mossia, canonico Tornacensi.

Reg. Vat. 70, f. 411, n. 958.

819. *1320, 16 mai.*

Stephano Mignano de Solario confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, consideratione Roberti, regis Sicilie.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 4.

In e. m. episcopo Lucano ac S. Johannis et S. Dionisii Leodiensium ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 13, f. 173v; Vat. 70, f. 413v, n. 963.

820. [*avant le 19 mai 1320*].

Gaucelmo cardinali mandatur quatenus de pace Flandrensi non differat scribere.

« Dilecto filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, apostolice Sedis nuntio. De pace Flandrie nova prospera intensis desideriis prestolantes, tuam diligentiam presentibus duximus excitandam ut de hiis, cum occurrerint, non differas nos reddere certiores, sciturus quod viarum pericula varia hactenus legatum versus partes Ytalie iter suum arripere non siverunt. In confectione presentium vivebamus

sospiter, nos et fratres. Gratia Dei tecum sit et in tibi commissis negotiis tecum elaborare non cesset (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 63v, n. 204. — Coulon, n. 1040 (texte).

821. *1320, 19 mai.*

Henrico de Herle confertur canonicatus ecclesie S. Paulini extra muros Treverenses sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Fossensi, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Illos apostolice...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 4.

In e. m. archiepiscopo Treverensi et abbati monasterii S. Maximini extra muros Treverenses ac archidiacono de Ardenna in ecclesia Leodiensi.

Reg. Vat. 70, f. 362, n. 819.

822. *1320, 19 mai.*

Willelmo de Batreshem confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in B. Marie Trajectensis et S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 4.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Crucis ac scolastico S. Pauli Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Vat. 70, f. 364, n. 827.

823. *1320, 19 mai.*

Arnoldo de Cranendonc confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet et in ecclesia Zeflicensi [a], Coloniensis diocesis, super canonicatu et prebenda litigat.

Matris ecclesie...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 4.

In e. m. B. Marie et S. Servatii decanis ac cantori ejusdem B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 456 ; Vat. 70, f. 479, n. 1162.

a. Zelficensis *reg. Vat.*

---

1. Cette lettre doit être antérieure au 19 mai 1320, puisqu'à cette date le légat dont il est question ici, Bertrand du Pouget, cardinal du titre de Saint-Marcel, était en Italie (cf. Riezler, *Vatikanische Akten*, p. 102, n. 185).

824. *1320, 19 mai.*

Willelmo de Petershem confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Circa personam...

Dat. Avin. 14 kal. junii [a] anno 4.

In e. m. decano B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, et preposito S. Martini Leodiensis ac Willelmo de Brunshorn, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 556 ; Vat. 70, f. 480v, n. 1166.

825. *1320, 23 mai.*

Johanni dicto Feloris, presbitero Leodiensi, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Suessionensis, non obstante quod beneficium ad collationem decani ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, expectat.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno 4.

In e. m. abbati monasterii S. Medardi extra muros Suessionenses et Bertrando de Mediolano, Leodiensis, ac Oliverio de Compellis, Noviomensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Vat. 70, f. 414, n. 964.

826. *[avant le 24 mai 1320].*

Gaucelmo cardinali scribitur quatenus ad pacis Flandrensis confirmationem studium adhibeat.

« Dilecto in Christo filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali. Misse nuper tue duplicate littere homagium per dilectum filium nobilem virum Robertum, comitem Flandrie, carissimo filio nostro Philippo, illustri regi Francie et Navarre, prestitum nuntiantes, cor nostrum gaudio et linguam non indigne jubilo repleverunt ; per hoc enim paci inter prefatos principes ordinate robur credimus adici et viam ad extirpandum vitia et vacandum liberius operibus bonis estimamus probabiliter, precipue in regno Francie, preparari. Sane quia dilatum desiderium desiderantis animum affligere consuevit, procrastinatio illorum que ad uberiorem pacis predicte soliditatem tractata fuerant non leviter nos cruciat et affligit, ad quorum accelerationem te attente optamus intendere et studiosam operam adhibere. Cedulam quoque inclusam in secundo missis litteris vidimus, certos continentem articulos super certo negotio tue commisso prudentie concordatos, quos tibi remittimus, sub-

a. julii *reg. Vat.*

junctis in certis articulis dubiis que occurrerunt examinationis illorum tempore, presentibus interclusos ; ad quorum declarationem te instare oportune volumus, sicut videris expedire, provisurus tamen attentius ne cuiquam spem tribuas quod illud negotium evestigio exequi intendamus, cum alias illa tibi procuranda commiserimus, sicut nosti, ut illud, eo casu, securius et liberius possemus exequi, in quo forsan illud utilitas publica suaderet, sciturus quod illos cum quibus premissa tractasti, ad te duximus remittendos, cum quibus ea tracta proinde ut secretius poteris, quia et nos hic ipsa cum paucis ut secretius possumus, pertractamus (1). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 1, n. 6. — Coulon, n. 1049.

827. [*avant le 24 mai 1320*].

Philippo, regi Francie, scribitur de homagio a comite Flandrie prestito et de reformatione pacis cum Flandrensibus.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Grata nostris accessit affectibus ingentique non indigno gaudio nos replevit nuper missarum regiarum series litterarum ; ipsa quidem plenam nobis convalescentiam regiam ad gaudium curavit pandere et homagium per dilectum filium Robertum, comitem Flandrie, prestitum nuntiavit ; per hanc circa regnorum suorum laudabile regimen providentia regia studiosius vacare poterit ; per illam pax reformata inter magnificentiam regiam et Flandrenses, utique Deo grata, mundo perutilis, robur suscipit firmitatis ; per hoc non solum in regno Francie, sed et in cunctis aliis que christiana professione censentur, ad extirpandum ea que divino inimica sunt nomini et que eidem sunt apta sectandum, viam supponimus preparatam. Cetera vero que habundantiorem soliditatem dicte pacis respiciunt perfici ocius avidis affectamus affectibus, horumque consummationem audire intensis desideriis prestolamur, quibus, quantum honor regius patietur, aurem ad audiendum, animum ad assentiendum et manum ad exequendum inclinari, disponi et preparari intensius concupimus quam possit exprimi eaque sano consilio celsitudini regie suademus. Ad hoc super benivola responsione facta dilecto filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, super hiis que serenitati regie ex parte nostra duxit hiis diebus preteritis exponenda, benignitati regie gratias refferimus quas valemus, super quibus cardinali predicto mentem nostram exponimus plenius, cui preberi audientiam quesumus et hiis que exponenda circa illum duxerit adhiberi fidem indubiam postulamus. Moderationes autem factas provide circa excessum ferculorum, vestium et equo-

1. Cette lettre paraît antérieure aux dispenses accordées le 24 mai 1320 (n. 828) pour le mariage de Louis, fils du comte Nevers, avec Marguerite, fille du roi de France.

rum pretium intelleximus diligenter, quas velut Deo gratas, expedientes incolumitati corporum et saluti necessaria animarum, multipliciter in Domino comendamus. Sane, fili carissime, hec, ut serventur, precipue in sui principio diligentiam exigunt studiosam quam si cessare, quod absit, contingeret, non legislator judicaberis, sed irrisor ; quocirca decet providentiam regiam circa observantiam premissorum sic vigilanter intendere quod tam salubris ordinatio, exclusis fraudibus, in suo robore perseveret (1). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 1v, n. 9. — Coulon, n. 1051 (texte).

828. *1320, 24 mai.*

Gaucelmo cardinali conceditur facultas dispensandi super nonnullis impedimentis, de quibus mentio non fit, in matrimonio contrahendo inter Margaritam, filiam regis Francie, et Ludovicum, filium comitis Nivernensis.

« Dilecto filio Gaucelmo, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, Sedis apostolice nuntio. Pietatis divine summa dignatio, cujus est proprium nutrire concordia, servare composita, dissociata conjungere, prava dirigere et virtutes ceteras perfectionis sue munimine solidare, dum nil extraneum sapiat vel confusum, aspera convertit in plana, et in manu gerens corda regum et principum, sejunctos affectus concordes efficit unito proposito voluntatum; proinde interdum rigori juris non indigne detrahitur ut [a] bonum concordie quod divina largitas preparat, nulla severitate canonis obsistente, apostolice Sedis provida indulgentia solidetur. Pro parte siquidem carissimi in Christo filii nostri Philippi, regis Francie et Navarre illustris, nobis oblata petitio continebat quod, licet inter regem ipsum et clare memorie progenitores [b] suos, ex parte una, et dilectum filium nobilem virum .. comitem Flandrie, ex altera, hoste humani generis procurante, graves dudum discordie viguisse noscantur, ex quibus magne commotiones guerrarum, strages hominum, depopulationes villarum insignium et aliorum locorum aliaque mala multiplicia non faciliter numeranda fuerunt, sicut est mundo notorium, subsecuta, tamen, faciente superne gratie largitore, inter regem et comitem memoratos pax laudabilis et votiva concordia sunt firmate et ad eas perpetuo solidandas mutuus inter ipsos habitus est tractatus quod dilecta in Christo filia nobilis mulier Margareta, nata regis ejusdem, dilecto filio nobili viro Ludovico, pri-

a. et *reg. 110*. — *b*. primogenitores *reg. 70*.

1. Pour la date, voy. la lettre précédente, note.

mogenito dilecti filii nobilis viri .. comitis Nivernensis, primogeniti comitis Flandrie memorati, matrimonialiter copuletur. Verum quia inter Margaretam et Ludovicum predictos nonnulla impedimenta adesse dicuntur, propter que inter eos matrimonium interveni non potest, nisi super hiis dispensatio Sedis apostolice intercedat, pro parte regis ejusdem fuit nobis humiliter supplicatum ut cum Margareta et Ludovico predictis quod, prefatis impedimentis nequaquam obstantibus, matrimonium invicem contrahere valeant et in sic contracto possint et debeant licite remanere, auctoritate apostolica dispensare per nos vel alium de speciali gratia curaremus. Cum igitur matrimonium predictum, si fiat, utpote glutinum precipue caritatis, multa, auctore Deo, repellat incomoda, quin immo grandia rei publice comoda verisimiliter repromittat, nos quibus cunctorum fidelium est votiva tranquillitas et ad procurandum eandem libenter labores solicitos exhibemus, ad regis ipsius qui, priusquam regnorum susciperet solium, et postmodum divine providentie munere sublimatus in regem, velut peculiaris Romane Ecclesie filius et christus Domini predilectus, Ecclesiam ipsam predilexit et diligit, prout ipsius clara et evidentia opera manifestant, necnon et ad regni Francie honorem, profectus et comoda ex eo precipue et efficaciter aspirantes quod a longis retro temporibus, constanti fide nulla varietate temporum variata, clare et recolende memorie christianissimi reges ejusdem regni Romanam Ecclesiam a multis liberarunt angustiis, protexere periculis et nunquam eidem, prout persepe experientia docuit, in suis necessitatibus defecerunt dictumque regnum benedictum a Deo semper in ipsius devotione permansit, ab ejus devotione nullo, sicut speramus in Domino, tempore discessurum, expedire cognoscimus in premissis et quibuslibet aliis ejusdem regis et regni respicientibus comoda, quantum cum Deo fieri potest, ipsius regis desideriis annuendum. Verum licet ad concedendum premissa nostra ferretur intentio, quia tamen de dictorum impedimentorum circumstantiis et conditionibus in talibus attendendis plenam notitiam in hiis partibus non possumus obtinere, attendentes quod tu, in partibus illis agens, de circumstantiis et conditionibus universis considerandis in talibus plenius poteris informari, de tue quoque circumspectionis industria in hiis et quibuslibet arduis mature, prudenter et provide peragendis plenam in Domino fiduciam obtinentes, discretioni tue per apostolica scripta committimus et mandamus quatinus, impedimentis ipsis in tuam notitiam expressius deducendis discretione sedula ponderatis et circumstantiis aliis diligenter attentis, si et prout id nobis licere nostreque convenire [a] decentie ejusque regis et regnorum suorum statui videris expedire, cum eisdem Margareta et Ludovico super dictis impedimentis, quod, eis nequaquam obstantibus, hujusmodi matri-

a. convenit *reg.* 70.

monium invicem contrahere valeant, robur indissolubile obtenturum, auctoritate apostolica dispensare procures, juris humani, absque offensione divini, rigorem de apostolice potestatis plenitudine quam in hac parte tibi committimus, prout decere et expedire videris, temperando. Dat. Avin. 9 kal. junii anno 4 [a]. »

Reg. Vat. 70, f. 341, n. 754 ; Vat. 110, pars II, f. 51v, n. 260. — Coulon, n. 1054 (avec la date du 26 mai 1320).

829. *1320, 24 mai.*

Johanni Riccardi Taske de Urbe confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 9 kal. junii anno 4.

In e. m. preposito S. Bartholomei et archidiacono de Campinia, majoris Leodiensis, ac archipresbitero S. Eustachii de Urbe ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 374 ; Vat. 70, f. 351, n. 784.

830. *1320, 26 mai.*

Philippo, regi Francie, mandatur quod Gaucelmo cardinali conceditur facultas dispensandi super quibusdam impedimentis in matrimonio contrahendo inter Margaretam, filiam dicti regis, et Ludovicum, filium comitis Nivernensis.

« Carissimo in Christo filio Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Quam molesta fuerit inter excellentiam regiam et Flandrenses reformate pacis consummatio hosti pacis, obstacula varia que contra illam curavit obicere insinuant evidenter, quamque ipsa e regione grata pacis extiterit amatori ex ejus fine colligitur manifeste ; ex quo utique tuo teneris ad gratiarum actiones Creatori obnoxius, contra residuum cautius provisurus ; ad quam utique solidandam prompto animo impendentes officii nostri partes, dilecto filio G[aucelmo], tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, apostolice Sedis nuntio, ut super impedimentis, si qua occurrerent in matrimonio inter dilectam filiam nobilem mulierem Margaretam, natam tuam, et Ludovicum, primogenitum dilecti filii nobilis viri .. comitis Nivernensis, contrahendo, valeat dispensare, sub certa forma committimus per apostolicas alias litteras (1) vices nostras, circa queque alia que ad statum regium et regnorum pacificum pertinerent

a. Dat. Avin. etc. *reg. 110.*

1. Voy. n. 828.

parati, quantum cum Deo poterimus, adhibere prompte solicitudinis nostre partes. Dat. Avin. 7 kal. junii anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 65v, n. 216. — Coulon, n. 1052 (texte).

831. *[1320, 26 mai].*

Gaucelmo cardinali scribitur quod ipsi conceditur facultas dispensandi auctoritate apostolica super nonnullis impedimentis in matrimonio contrahendo inter Margaretam, filiam regis Francie, et Ludovicum, filium comitis Nivernensis.

« Dilecto filio G[aucelmo], Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, Sedis apostolice nuntio. Ad reformate pacis et confirmate inter carissimum filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, ex una parte, et Flandrenses, ex altera, soliditatem uberem intensis desideriis anelantes, ut super impedimentis, si qua forsan matrimonium contrahendum inter dilectam filiam nobilem mulierem Margaretam, ejusdem regis filiam, et Ludovicum, primogenitum dilecti filii nobilis viri.. comitis Nivernensis, impedirent, valeas dispensare, discretioni tue per apostolicas alias litteras sub certa forma (1) committimus vices nostras, ad queque alia prompto animo processuri que statum regis prefati pacificum respiciant et regnorum, quantum patietur status nostri decentia et honestas. Dat. ut supra (2). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 65v, n. 217. — Coulon, n. 1053 (texte).

832. *[1320, 26 mai].*

Episcopo Meldensi mandatur quatenus ad pacem inter Philippum regem et Flandrenses solidandam studium adhibeat.

« Venerabili fratri episcopo Meldensi. Gaudemus in Domino non indigne cum fratres nostros coepiscopos percipimus circa ea que ad eorum officium pertinent intendere vigilanter, quod circa pacem reformatam inter carissimum filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, ex una parte, et Flandrenses, ex altera, consummandam et solidandam uberius tam ex litteris dilecti filii G[aucelmi], tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbiteri cardinalis, apostolice Sedis nuntii, quam ex aliorum relatione percepimus te servasse. Super quo tuam in Domino solicitudinem commendantes, te hortamur attentius ut circa illa que tuum decent officium non torpeas, sed circa illa exequenda studiosius intendas, sciturus quod ad queque respicientia statum regis prefati pacificum et

1. Voy. n. 828. — 2. La lettre précédente est le n. 830.

regnorum, solicitudo nostra non deerit, sed aderit, Domino concedente, quantum patietur status nostri decentia et honestas. Dat. ut proxime (1). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 65v, n. 218. — Coulon, n. 1055 (texte).

833. *[1320, 26 mai].*

Gaucelmo cardinali mandatur quatenus apud regem Francie usque ad perfectionem pacis inter dictum regem et Flandrenses maneat.

« Dilecto filio G[aucelmo], tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, Sedis apostolice nuntio. Quam sit exosa hosti pacis quamque grata pacis actori pacis confirmatio solida inter carissimum filium nostrum Philippum, regem Francie et Navarre illustrem, et Flandrenses fuerit, et obices quos illi hostis ipse opposuit ac remedia que contra illos actor ipse pacis misericorditer inspiravit, apertius manifestant ; hinc illi meror et tristitia, hinc isti laus et gloria in secula seculorum. Sane, quia usque ad consummationem eorum que ad uberiorem consolidationem pacis predicte pertinent tuam presentiam excellentie regie novimus esse gratam, volumus et mandamus ut ad hec velut cooperator strenuus tuam cures presentiam adhibere, operosam solicitudinem impensurus ut hostis malitia circa premissa vigilanti providentia deludatur (2). »

Reg. Vat. 110, pars I, f. 65v, n. 215. — Coulon, n. 1056 (texte).

834. *1320, 27 mai.*

Episcopo Morinensi conceditur facultas recipiendi resignationes decanatus ecclesie de S. Audomaro, Morinensis diocesis, a Johanne de Goilleus, et cantorie ejusdem ecclesie ac canonicatus et prebende ecclesie S. Petri Ariensis, dicte diocesis, a Ghilberto de S. Aldegunda, causa permutationis faciendas, et dicta beneficia secundum hanc permutationem conferendi.

Cum sicut...

Dat. Avin. 6 kal. junii anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 371v, n. 847.

835. *1320, 30 mai.*

Nicolao de Paciaco confertur cancellaria ecclesie Tornacensis vacans per resignationem a Johanne de Blesis in manibus Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, per Johannem de Mendone, procuratorem dicti Johannis factam, non obstante quod dictus Nicolaus canonicatum ejusdem Tornacensis ecclesie sub expectatione prebende obtinet.

---

1. La date qui précède est celle du n. 830. — 2. Cette lettre semble avoir certains traits communs avec celle adressée au roi de France (n. 830) et est peut-être de la même date.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 3 kal. junii anno 4.

In e. m. episcopo Macloviensi et decano Pictavensis ac archidiacono S. Margarete Trecensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 70, f. 356, n. 803.

836. *1320, 12 juin.*

Arnaldo, S. Eustachii diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationes canonicatus et prebende ecclesie Remensis a Johanne, S. Theodori diacono cardinali, et archidiaconatus ecclesie Conventrensis a Richardo de Anibaldis de Urbe, causa permutationis faciendas, dictosque canonicatum et prebendam ac archidiaconatum juxta permutationem hanc conferendi, non obstante quod dictus Ricardus in Lateranensi, Lincolniensi, Ambianensi, Cameracensi et Tornacensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Cum sicut...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 461v; Vat. 70, f. 397, n. 916.

837. *[avant le 14 juin 1320].*

Gaucelmo cardinali scribitur ut ad perficiendam pacem inter Philippum, regem Francie, et Flandrenses in partibus illis remaneat.

« Dilecto filio G[aucelmo], tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbitero cardinali, Sedis apostolice nuntio. Litteras tuas leta manu recepimus et que continebantur in ipsis ac in duabus cedulis interclusis litteris intelleximus diligenter et quia nobis pacis Flandrensis stabilitas admodum est votiva, gaudemus in Domino quod id ipsum comes Flandrensis desiderare se asserit et volumus ut, quamdiu ad id procurandum presentiam tuam videris oportunam, ipsam nequaquam subtrahas, sed eam ad ipsa promovenda exhibeas sedulam et intentam, quo peracto vel spe faciendi substracta, ad nostram presentiam tuam cum beneplacito regio conferas utique nobis gratam... Dat. etc. (1). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 9v, n. 56. — Coulon, n. 1091 (texte).

838. *1320, 14 juin.*

Gaucelmo cardinali mandatur ut inducat regem Francie ad subveniendum comiti Valesii de pecunia quam Flandrenses tenentur dicto regi solvere.

---

1. Cette lettre, dont un seul passage intéresse la Belgique, est datée d'après d'autres éléments: elle doit être antérieure à la réconciliation de Raoul de Pereaus avec les seigneurs d'Arrablay, qui eut lieu le 14 juin 1320. Voy. Coulon, n. 1091, note 3.

« Attendentes quod... Sane quia regis erarium propter varia onera que sui regiminis tempore occurrerunt, satis putamus exhaustum, hoc posse fieri comodius videretur de hiis que Flandrenses tenentur regi solvere, sicut regia magnificentia viderit expedire. Dat. Avin. 18 kal. julii anno 4. »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 47v, n. 225. — Coulon, n. 1096 (texte).

839. *1320, 14 juin.*

Archiepiscopus Bituricensis subrogatur in locum archidiaconi Xanctonensis, unius ex conservatoribus olim datis magistro Thierrico de Hiricione, preposito ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, familiari et consiliario Mathildis, comitisse Atrebatensis, quorum conservatorum ceteri sunt archidiaconus Aurelianensis et cantor ecclesie Parisiensis (1).

Exponente dudum...

Dat. Avin. 18 kal. julii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 627 ; Vat. 70, f. 530, n. 1346.

840. *1320, 14 juin.*

Gilberto de S. Adelgunda, cantori et canonico ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, subdiacono, indulgetur ut in studio Parisiensi residens usque ad biennium ad superiores ordines promoveri non teneatur, consideratione Mathildis, comitisse Atrebatensis.

Personam tuam...

Dat. Avin. 18 kal. julii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 630 ; Vat. 70, f. 537, n. 1366.

841. *1320, 17 juin.*

Symoni, nato quondam Thome de Goano, confertur canonicatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 15 kal. julii anno 4.

In e. m. S. Siri Januensis et Dunensis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Morinensis.

Reg. Av. 13, f. 758v ; Vat. 70, f. 611, n. 1595.

842. *1317, 20 juin.*

Magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, pape notario, dantur tanquam conservatores episcopus Burgensis et abbas monasterii S. Pauli de Urbe ac archidiaconus Patracensis.

1. Voy. n. 104.

Paterne diligentie...
Dat. Avin. 12 kal. julii anno 4.

Reg. Av. 12, f. 450, n. 957 ; Vat. 70, f. 324v, n. 702 a [a].

843. *1320, 24 juin.*

Magistro Thierrico, preposito ecclesie Ariensis, Morinensis diocesis, indulgetur ut insistendo servitiis Mathildis, comitisse Atrebatensis, fructus beneficiorum suorum absque residentia usque ad triennium percipere valeat.

Volentes personam...

Dat. Avin. 8 kal. julii anno 4.

In e. m. S. Germani de Pratis et S. Genovefe in Monte Parisiensium monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Pictavensis.

Reg. Av. 13, f. 626v ; Vat. 70, f. 529v, n. 1345.

844. *1320, 26 juin.*

Fulconi, abbati monasterii S. Petri Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis, confirmatur electio sua in abbatem dicti monasterii vacantis per obitum Balduini abbatis.

Inter solicitudines...

Dat. Avin. 6 kal. julii anno 4.

In e. m. conventui et vassallis ejusdem monasterii ; episcopo Tornacensi ; Philippo, regi Francorum, et comiti Flandrie (1).

Reg. Av. 13, f. 552v (fragments) ; Vat. 70, f. 474v, n. 1144.

845. *1320, 30 juin.*

Roberto de Couciaco confirmatur collatio canonicatus et prebende ecclesie Cameracensis vacantium per obitum Tedisii de Malozellis in partibus illis defuncti, per capitulum ejusdem ecclesie nulliter facta, cum dictus Tedisius fuerit capellanus apostolice Sedis ; non obstante quod parrochialem ecclesiam de Gresmer, Eboracensis diocesis, obtinet.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. 2 kal. julii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 613v ; Vat. 70, f. 510, n. 1272.

846. *1320, 4 juillet.*

Henrico de Culento conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie

a. en marge du reg. Vat. : attende quod duo capitula sequentia (*nos 702 a et 702 b*) sunt in XXIV quaterno anni tertii.

---

1. Cf. A. Fayen, *l'élection de Foulque, comme abbé de Saint-Pierre au Mont-Blandin, à Gand*, dans le *Bulletin de la Société d'histoire et d'archéologie de Gand*, t. XIV, pp. 229 à 237.

Cameracensis vacantes per consecrationem Johannis de Havogor, electi Briocensis, non obstante quod archidiaconatum de Condros in ecclesia Leodiensi ac in eadem et in Laudunensi, de castro Bituricensi et de Lilleriis, Morinensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et super prebenda ecclesie Vastinensis, Bituricensis diocesis, cujus est canonicus, litigat.

Ad illorum...

Dat. Avin. 4 non. julii anno 4.

In e. m. archiepiscopo Aquensi et S. Sepulcri et S. Auberti Cameracensium monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 13. f. 424v (fragment) ; Vat. 70. f. 421. n. 984.

847. *1320, 6 juillet.*

Fulconi, abbati monasterii S. Petri Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis, conceditur licentia recedendi a curia, cum ipsi benedictio impensa fuerit per Berengarium, episcopum Portuensem (1).

Pridem circa...

Dat. Avin. 2 non. julii anno 4.

Reg. Av. 13, f. 552v; Vat. 70, f. 474v, n. 1143.

848. *1320, 7 juillet.*

Francischino, filio Guillelmi, comitis de Valperga, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis, sub expectatione prebende integre, non sacerdotalis.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. non. julii anno 4.

In e. m. preposito S. Petri de Menzano, Albensis diocesis, et archidiacono Astensi ac magistro Buxolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesie.

Reg. Vat. 70, f. 377v, n. 865.

849-850. *1320, 25 juillet.*

Priorisse et sororibus monasterii de Bellomonte, Cameracensis diocesis, infra limites parrochialis ecclesie S. Nicolai in Valencenis siti, ad priorem et conventum S. Salvii juxta Valencenas, Cluniacensis ordinis, ejusdem diocesis, spectantis, per priorissam gubernati, secundum instituta et sub cura fratrum ordinis Predicatorum viventibus, confirmatur fundatio dicti monasterii, consideratione Beatricis, comitisse Lucemburgensis, matris Henrici, Romani imperatoris.

---

1. Cf. n. 844.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 8 kal. augusti anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 445, n. 1041.

850. — Eisdem indulgetur ut ad prestationem decimarum de quibuscumque possessionibus seu ad exhibendum annuum redditum diocesanis episcopis necnon pedagia vel alias exactiones solvere minime teneantur.

Sacra nostra...

Dat. Avin. 8 kal. augusti anno 4.

Original aux Archives du Vatican, Arm. C, fasc. 27, n. 12. — Reg. Vat. 70, f. 452v, n. 1062.

851. *1320, 25 juillet.*

Marie, priorisse monasterii sororum de Bellomonte, siti in Valencenis, Cameracensis diocesis, ordinis S. Augustini, indulgetur ut confessor ejus plenam ei remissionem peccatorum semel in mortis articulo concedere valeat.

Devotionis et...

Dat. Avin. 8 kal. augusti anno 4.

Reg. Av. 13, f. 497v (fragment) ; Vat. 70, f. 452v, n. 1061.

852. *1320, 27 juillet.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis seu vicariis mittuntur processus habiti contra invadentes regnum Sicilie.

Regis pacifici...

Dat. Avin. 6 kal. augusti anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 40v, cur. n. 116.

853. *1320, 4 août.*

Episcopo Leodiensi vel ejus vicario mandatur ut provideant de securo conductu magistro Hugoni Bovis, canonico Vulterano, et magistro Gabrieli, archipresbitero ecclesie de S. Archangelo, Ariminensis diocesis, et pape capellano, nuntiis apostolice Sedis ad partes Alamanie destinatis.

Cum nos dilectum...

Dat. Avin. 2 non. augusti anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 42v, cur. n. 119.

854. *1320, 23 août.*

Magistro Petro Durandi, canonico Ebredunensi, apostolice Sedis nuntio, mandatur ut exigat omnes pecuniarum summas que ecclesie Romane debentur in Treverensi, Maguntina, Coloniensi et Salseburgensi civitatibus, diocesibus et provinciis.

Cum nos de...

Dat. Avin. 10 kal. septembris anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 45v, cur. n. 143.

855. *1320, 23 août.*

Omnibus archiepiscopis, episcopis aliisque prelatis mandatur quatenus magistro Petro Durandi, nuntio apostolico ad partes Alamanie, de securo provideant conductu.

Cum nos dilectum...

Dat. Avin. 10 kal. septembris anno 4.

Reg. Vat. 70, f. 46, cur. n. 144.

856. *1320, 29 août.*

Ade de Malodumo confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. 4 kal. septembris anno 4.

In e. m. Parisiensi et Belvacensi episcopis ac Aymerico Guirardi, archidiacono Elnensi, pape capellano.

Reg. Av. 13, f. 533 ; Vat. 70, f. 524v, n. 1326.

857. *1320, 29 août.*

Roberto de Malodumo confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. 4 kal. septembris anno 4 [a].

In e. m. *ut supra, n. 856.*

Reg. Av. 13, f. 580v ; Vat. 70, f. 525, n. 1328.

858. *1320, 29 août.*

Jacobo de Columpna, nato nobilis viri Stephani de Columpna, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in ecclesia Noviomensi canonicatum et prebendam obtinet et quod defectum ordinum et etatis (22 ann.) patitur.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 kal. septembris anno 4.

In e. m. S. Pauli de Urbe et S. Jacobi Leodiensis monasteriorum abbatibus ac archidiacono Vivariensi.

Reg. Av. 13, f. 738v ; Vat. 70, f. 600v, n. 1562.

a. dans le reg. Av. cette date se trouve dans l'interligne, écrite d'une autre main : le scribe avait écrit d'abord : 6 id. junii, *qui a été barré.*

859. *1320, 30 août.*

Hugoni Bovis confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Martini de Arniaco, Ruthenensis diocesis, ac in ecclesia Vulterana canonicatum et prebendam obtinet.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 3 kal. septembris anno 4.

In e. m. archiepiscopo Arelatensi et abbati monasterii de Ecout Brugensis, Tornacensis diocesis, ac preposito ecclesie Tholonensis.

Reg. Av. 13, f. 655v (fragment) ; Vat. 70, f. 555, n. 1433.

860. *1320 1 septembre.*

Magistro Henrico de Amorosa Valle confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Adulphi, Leodiensis episcopi, ad quem in dicta ecclesia canonicorum receptio et prebendarum collatio pertinent.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. kal. septembris anno 4.

In e. m. Jacobo de Moyland, archidiacono de Ardenna, Leodiensis, et magistris Roberto de Pinchebeck, Eboracensis, ac Fyliciano de Ascisio, Metensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 13, f. 746v (fragment) ; Vat. 70, f. 605v, n. 1580.

861. *1320, 3 septembre.*

Johanni Giboiny de Lorriaco in Vastino, consideratione Johanne, regine Francie, conceditur absolutio ab omni infamie et inhabilitatis nota per eum contracta ex eo quod, super defectu natalium, quem patitur de soluto genitus et soluta, ad unicum beneficium consequendum obtenta dispensatione, parrochialem ecclesiam de Fravilla et, ea dimissa, capellam S. Ludovici sitam in ecclesia B. Marie de Corbolio, ex causa permutationis, necnon parrochialem ecclesiam de Thomevilla, Senonensis, Parisiensis et Constantiensis diocesum, et ipsis capella et parrochiali ecclesia de Thomevilla dimissis, canonicatum et semiprebendam in ecclesia S. Petri Ariensis et parrochialem ecclesiam de Grevilla, Morinensis et Constantiensis diocesum, adeptus fuit et in ecclesia S. Petri Laudunensis in canonicum sub expectatione prebende receptus fuit ; remittuntur ei fructus minus juste percepti, sed a provisione prebende ecclesie S. Petri Laudunensis remanebit penitus destitutus.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 non. septembris anno 4[a].

Reg. Av. 13, f. 740 ; Vat. 70. f. 601v, n. 1564.

a. quarto *correction contemporaine dans reg. Av. ; le reg. Vat. a* quinto.

862. *[1316, 5 septembre — 1320, 4 septembre].*

Beatrici, comitisse Lucemburgensi, gratias agit papa de tabulis cum reliquiis ab ipsa missis.

« Dilecte in Christo filie nobili mulieri Beatrici, comitisse Luceburgensi. Jocale pulcherrimum, tabulas videlicet nedum decoratas ornatu mirabili, sed et variis sanctorum reliquiis copiose munitas, quas nobis tua nuper devotio offerre curavit, tanto letiori manu suscepimus quanto magis in spiritualis edificationis auxilium et remedium consolationis assidue tam preciosis beatissimisque thesauris reliquiarum hujusmodi optamus pie ambitionis affectu ditari; de quo nimirum tue sinceritati grates uberes referentes, parati sumus, quantum fuerit decens et licitum, votis tuis benignum accomodare consensum. Et ecce petitiones pro te nobis oblatas libenter vidimus easque in quibus secundum Deum potuimus ad exauditionis gratiam duximus admittendas (1). »

Reg. Vat. 109, f. 10, n. 50.

863. *[1316, 5 septembre — 1320, 4 septembre].*

Preposito et capitulo Cameracensi mandatur ut quoddam feudum perpetuum Margarete, nate quondam Guillelmi de Marech, militis Cameracensis diocesis, assignari faciant.

« Dilectis filiis preposito et capitulo Cameracensi. Pro parte dilecte in Christo filie nobilis mulieris Margarete, nate quondam Guillelmi de Marech, militis Cameracensis diocesis, fuit nobis humiliter supplicatum quod cum ipsa in quodam feudo perpetuo quod idem pater suus a vobis et ecclesia Cameracensi, dum viveret, obtinebat, de jure succedat ei, ut assequi suam posset in hac parte justiciam, propiciis adesse favoribus de benignitate Sedis apostolice dignaremur. Nos igitur, ejusdem Margarete supplicationibus inclinati, universitatem vestram rogamus et hortamur attentius quatenus, si est ita et aliud rationabile non obsistat, a quolibet impedimento quominus eadem Margareta per se vel procuratorem suum possessionem dicti feudi assequi libere valeat illudque pacifice possidere et ejus, salvis debitis et consuetis servitiis, percipere fructus,

1. Cette lettre, non datée, se trouve dans Riezler, n. 20, avec la date de *circa 1317* : dans Sauerland, n. 424, avec la date non justifiée du 2 novembre 1316 ; Raynaldi, *Annales eccles.*, l'attribue à l'année 1318 (cap. 40). En tout cas, elle est antérieure à la cinquième année du pontificat de Jean XXII, puisque le reg. Vat. 109 renferme les lettres secrètes des quatre premières années de ce pape ; d'ailleurs Béatrice, fille de Bauduin d'Avesnes, femme de Henri III, comte de Luxembourg, mourut en 1320.

redditus et proventus, abstinere pro nostra et apostolice Sedis reverentia studeatis (1). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 40v, n. 186.

864. *[1319, 20 mars — 1320, 4 septembre].*

Philippo, regi Francie, mandatur quod papa fidem non adhibuit rumori secundum quem Gaucelmus cardinalis pro certis commissis in negotio Flandrie a dicto rege arrestatus detineretur.

« Carissimo in Christo filio nostro Philippo, regi Francie et Navarre illustri. Rumor falsus et omni verisimilitudine vacuus ad nostras aures, fili carissime, sicut et ad tuas, hiis diebus preteritis usque perduxit regiam tuam celsitudinem dilectum filium Gaucelmum, tituli Sanctorum Marcellini et Petri presbiterum cardinalem, detinere pro certis commissis in negotio Flandrie, cum nonnullis regiis et ipsius cardinalis familiaribus arrestatum, quem profecto contempsimus nec ei fidem, sicut nec debuimus, attentis arrestantis et arrestatorum conditionibus ac ipsius expeditione negotii, circa quam nichil contra illa que per nos de tuorum nuntiorum consensu ordinata fuerant per cardinalem ipsum innovatum fuerat, quin immo prudenter ac solicite ea per ipsum executa debite fuerant, curavimus aliqualiter adhibere, propter quod nec celsitudini regie nec cardinali prefato dignum putavimus super hoc aliquid intimandum. Certi siquidem nichilominus existentes quod de nostra licentia et mandato idem cardinalis, quamdiu ad stabiliendum et firmandum dictum negotium ejus esset oportuna presentia in illis partibus remaneret et, cum illam inutilem teneret, ad nos, cum regio tamen beneplacito, remearet, circa arrestum hujusmodi nobis aliquid credere fas non fuit; adinventores tamen talium paci predicte, tue quoque ac ecclesie tranquillitati clare percepimus et supponimus invidere. Dat.

In eundem modum per omnia, mutatis mutandis, scribitur dicto cardinali super eisdem (2). »

Reg. Vat. 110, pars II, f. 10, n. 58. — Coulon, n. 1209 et 1210 (texte).

---

1. Cette lettre est antérieure à la cinquième année, puisque le reg. Vat. 110 ne renferme que des lettres secrètes des quatre premières années de Jean XXII. — 2. Cette lettre est antérieure à la cinquième année, puisqu'elle se trouve dans le reg. Vat. 110, et postérieure à la mission du cardinal en France (20 mars 1319, voy. n. 688).

CINQUIÈME ANNÉE.

1320, 5 septembre — 1321, 4 septembre.

865. *1320, 5 septembre.*

Magistro Johanni de Pinu, canonico ecclesie Tornodorensis, Lingonensis diocesis, committitur ut recipiat census debitos ecclesie Romane in provincia Remensi.

Cum nonnulle...

Dat. Avin. non. septembris anno 5.

Reg. Vat. 71, f. 2v, cur. n. 6. — D. Haigneré, *les chartes de Saint-Bertin*, t. II, p. 270, n. 1489.

866. *1320, 13 septembre.*

Egidio de Courcellis confertur canonicatus ecclesie S. Amati de Duaco, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Petri dicti loci de Duaco canonicatum et prebendam, et parrochialem ecclesiam S. Pauli, Morinensis diocesis, obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. id. septembris anno 5.

In e. m. episcopo Tullensi et abbati monasterii S. Vedasti Atrebatensis ac decano ecclesie B. Marie Cameracensis.

Reg. Vat. 72, f. 56, n. 872.

867. *1320, 13 septembre.*

Roberto Delvat confertur canonicatus ecclesie S. Hermetis Rothnacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. id. septembris anno 5.

In e. m. episcopo Tullensi ac S. Auberti Cameracensis et Lobiensis, Cameracensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 14, f. 509 ; Vat. 72, f. 57. n. 875.

868. *1320, 18 septembre.*

Jacobo, filio Benedicti de Montezemulo de marchionibus Ceve, confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, consideratione Roberti, regis Sicilie.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 14 kal. octobris anno 5.

In e. m. archipresbitero S. Marie de Zeva, Albensis diocesis, et Johanni de Plaza, Atrebatensis, ac Bartholomeo de Regio, Januensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 7v; Vat. 71, f. 80, n. 27.

869. *1320, 18 septembre.*

Paulino, filio Frederici de marchionibus Ceve, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Cameracensis sub expectatione prebende, consideratione Roberti, regis Sicilie.

Tue meritis...

Dat. Avin. 14[a] kal. octobris anno 5.

In e. m. archipresbitero S. Marie de Zeva, Albensis diocesis, et Balduino de Cornazano, Cameracensis, ac Emanueli de Flisco, Atrebatensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 8v; Vat. 71, f. 80v, n. 29.

870. *1320, 18 septembre.*

Arditioni, filio quondam Bartholomei de Ulmeta, confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende, consideratione Roberti, regis Sicilie.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 14 kal. octobris anno 5.

In e. m. Vachino, archipresbitero S. Marie de Zeva, Albensis diocesis, et Antonio de Bugella, Leodiensis, et Bartholomeo de Regio, Januensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 9; Vat. 71, f. 80v, n. 30.

871-874. *1320, 20 septembre.*

Magistro Petro Durandi, canonico Ebredunensi, pape capellano, apostolice Sedis nuntio, mandatur ut exigat et recipiat census ecclesie Romane debitos in Treverensi, Maguntina et Coloniensi civitatibus, diocesibus et provinciis.

Cum nonnulle...

Dat. Avin. 12 kal. octobris anno 5.

Reg. Vat. 71, f. 2r, cur. n. 7.

872. — Eidem magistro mandatur quatenus inquirat super depositis factis in Treverensi, Maguntina et Coloniensi civitatibus, diocesibus et

a. quarto reg. Vat.

provinciis de decima collecta in subsidium Terre Sancte et quod ea sibi faciat nomine ecclesie Romane assignari.

Cum sicut ad...

Dat. Avin. 12 kal. octobris anno 5.

Reg. Vat. 71, f. 2v, cur. n. 8.

873. — Eidem mandatur quatenus a subcollectoribus fructuum prim anni beneficiorum in supradictis provinciis vacantium recipiat exactam rationem et ab eis quod collectum sit recipiat.

Dudum volentes...

Dat. Avin. 12 kal. octobris anno 5.

Reg. Vat. 71, f. 3, cur. n. 9.

874. — Eidem mandatur ut exigat fructus primi anni beneficiorum vacantium in dictis provinciis a personis SS. Benedicti et Augustini, Premonstratensis, S. Marie Teutonicorum et aliorum ordinum, que minus veraciter pretendunt quod beneficia que a superioribus suis obtinent, non beneficia, sed simplices obedientie sunt et ideo fructus eorum exigi non debent.

Dudum volentes...

Dat. Avin. 12 kal. octobris anno 5.

Reg. Av. 14, f. 386 (fragment) ; Vat. 71, f. 3v, cur. n. 13.

875. *1320, 22 septembre.*

Frederico, filio Guillelmi, marchionis Ceve, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, consideratione Roberti, regis Sicilie.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 10 kal. octobris anno 5.

In e. m. archipresbitero S. Marie de Zeva, Albensis diocesis, et Rolandino de Cornazano, Cameracensis, et Bartholomeo de Regio, Januensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 14. f. 8v : Vat. 71, f. 80v, n. 28.

876. *1320, 11 octobre.*

Magistro Petro Durandi, pape capellano, canonico Ebredunensi, Sedis apostolice nuntio ad partes Alamanie destinato, deputatur salarium trium florenorum auri singulis diebus.

Cum nos de...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 5.

Reg. Av. 14, f. 395v ; Vat. 71, f. 16, cur. n. 32.

877. *1320, 12 octobre.*

Petro Alexii de Urbe confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Machliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 4 id. octobris anno 5.

In e. m. magistro Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, pape notario, et S. Pauli de Urbe ac S. Petri Gandensis, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 14, f. 65 : Vat. 71, f. 90, n. 61.

878. *1320, 12 octobre.*

Johanni de Gandavo dicto de Mota, magistro in artibus, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 4 id. octobris anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Petri Gandensis ac preposito Massiliensis ac decano S. Martini Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 370v, n. 1638 ; Vat. 73, f. 529, n. 1557.

879. *1320, 25 octobre.*

Bernardo de Montevalrano, pape capellano, conferuntur canonicatus et prebenda libera ecclesie Cathalaunensis vacantes per resignationem a Bertrando, S. Marie in Aquiro diacono cardinali, factam, non obstante quod archidiaconatum Sicalonie in Bituricensi, et canonicatum ac prebendam in Leodiensi ecclesiis (de quorum redditibus 60 lib. parv. tur. in absentia non percipit annuatim), necnon medietatem decime de Mototo, Lectorensis diocesis, obtinet et in eadem Bituricensi ac in Lectorensi ecclesiis in canonicum sub expectatione prebendarum est receptus.

Dum specialis...

Dat. Avin. 8 kal. novembris anno 5.

In e. m. archidiacono Noviomensi et sacriste Lectorensis ac Petro de Thofalhis, canonico Agennensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 26 ; Vat. 71, f. 96, n. 79.

880. *1320, 26 octobre.*

Johanni de Sconowen confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 5.

In e. m. S. Dionisii Leodiensis et B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac scolastico Petragoricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 107 ; Vat. 71, f. 105v, n. 108.

881. *1320, 26 octobre.*

Reynerio de Sconowen confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis meritis...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 5.

In e. m. S. Dionisii Leodiensis et B. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, decanis ac scolastico Petragoricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 107v ; Vat. 71, f. 106, n. 109.

882. *1320, 26 octobre.*

Gerardo de Sconowen confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis decanatum, cum cura, et in eadem ac B. Marie Aquensis ecclesiis, Leodiensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet ; decanatum autem predictum dimittere tenebitur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 5.

In e. m. B. Marie de Aquisgrani et B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac scolastico Petragoricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 107v : Vat. 71, f. 106, n. 110.

883. *1320, 12 novembre.*

Johanni de Beyries, nato Bartholomei et nepoti Guillelmi, episcopi Sabinensis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, in brevi vacaturi per consecrationem Johannis, electi Panormitani (1), non obstante quod in Bajonensi sacristiam, canonicatum et prebendam obtinet et in Belvacensi ecclesiis in canonicum sub expectatione prebende est receptus.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. 2 id. novembris anno 5.

In e. m. decano Atrebatensis et Buxolo de Parma, Tornacensis, ac Bernardo de S. Genesio, Engolismensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 37 ; Vat. 71, f. 107v. n. 115.

884. *1320, 12 novembre.*

Guillelmo, comiti Hannonie, indulgetur ut sex clerici ejus fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeant.

Quanto majoris...

Dat. Avin. 2 id. novembris anno 5.

---

1. Jean Orsini, nommé évêque de Palerme le 10 octobre 1320 (Eubel, t. I. p. 407).

In e. m. de Bona Spe et Viconiensis ac S. Humberti Maricolensis, Atrebatensis et Cameracensis diocesum, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 15, f. 173v; Vat. 72, f. 54v, n. 868.

885. *1320, 13 novembre.*

Johanni de Castagnolis confertur canonicatus ecclesie de Montefalconis, Remensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Spirensi et Siclinensi, Tornacensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Tue merita...

Dat. Avin. id. novembris anno 5.*

In e. m. abbati monasterii S. Vitonis Virdunensis et preposito Maguntine ac Matheo de Longis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 294 : Vat. 72. f. 146, n. 1160.

886. *1320, 16 novembre.*

Guillelmo de Manso, canonico ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum causa studii absque residentia ad quinquennium percipere valeat.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 16 kal. decembris anno 5.

In. e. m. S. Nicolai Furnensis et S. Winnoci de Berghen monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie S. Martini Yprensis, Morinensis diocesis.

Reg. Av. 14, f. 86 ; Vat. 71, f. 114, n. 139.

887. *1320, 22 novembre.*

Guillelmo, comiti Hannonie, Hollandie et Zelandie ac domino Frisie, confirmatur juramentum fidelitatis quod scabini, consilium et communitas communitatum de Desterland, de Hontwouderambocht, de Niuwedorp, de Langhedike, de Thessele et de Wieringherland totaque communitas Westfrisie Florentio, predecessori suo, et ipsi Guillelmo prestiterunt, cum insertione documenti confecti anno 1319, die mercurii post festum beate Lucie, mense decembris.

Devotionis sinceritas...

Dat. Avin. 10 kal. decembris anno 5.

Copie aux Archives de l'État à Mons, chartrier des comtes de Hainaut, dans un vidimus du 21 juin 1325. — Copie aux Archives du Royaume à Bruxelles, Chambre des Comptes. n. 50, 2e cartulaire de Hainaut (1770), f. 492v. — Reg. Av. 14, f. 116 : Vat. 71, f. 119v, n. 155. — Van Mieris, *Groot Charterboek der Graven van Holland*, t. II, p. 246 (texte). — L. Devillers, *Cartulaires de Hainaut*, dans les *Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg*, t. III, p. 88 (texte). — Brom, n. 588.

888. *1320, 22 novembre.*

Episcopo Cameracensi mandatur quatenus absolvat Johannem, ducem Brabantie, ab homicidio per eum in personam cujusdam subdiaconi perpetrato, pro eo quod se opponebat suo dominio.

Ex parte dilecti...

Dat. Avin. 10 kal. decembris anno 5.

Reg. Av. 14, f. 17v ; Vat. 71, f. 127v, n. 184.

889. *1320, 1 décembre.*

Johanni dicto Feloris, presbitero Leodiensi, reservatur beneficium seculare (80 lib. tur. parv.) in civitate vel diocesi Suessionensi, ad collationem episcopi Suessionensis, cum dictus Johannes, simili gratia jamdudum obtenta [1], quandam capellaniam perpetuam ad collationem dicti episcopi propter tenuitatem reddituum recipere noluerit, non obstante quod beneficium ad collationem decani ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, expectat.

Dudum volentes...

Dat. Avin. kal. decembris anno 5.

In e. m. episcopo Noviomensi et abbati monasterii S. Medardi Suessionensis ac Bertrando de Mediolano, canonico Leodiensi, capellano pape.

Reg. Av. 14, f. 103 ; Vat. 71, f. 138, n. 217.

890. *1320, 6 décembre.*

Walramo, filio Gerardi, comitis Juliacensis, reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia Coloniensi, consideratione Philippi, regis, et Marie, regine Francorum, non obstante quod in dicta Coloniensi et in S. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et super prepositura ecclesie S. Gereonis Coloniensis apud Sedem apostolicam litigat, seu quod in etate (19 ann.) et ordinibus defectum patitur.

Dum tui nobilitatem...

Dat. Avin. 8 id. decembris anno 5.

In e. m. decano S. Gereonis et thesaurario S. Andree Coloniensium ac magistro Petro de Nogareto, canonico Burdegalensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 14, f. 127 ; Vat. 71, f. 136v, n. 212.

891. *1320, 6 décembre.*

Gerardo de Sconauhe confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leo-

---

1. Voy. n. 825.

diensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Virtutum studium...

Dat. Avin. 8 id. decembris anno 5.

In e. m. magistro Bindo de Senis, preposito majoris, et decano S. Gereonis ac thesaurario S. Andree Coloniensium ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 128v : Vat. 71, f. 137v, n. 215.

892. *1320, 6 décembre.*

Francisco Thomasucii conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Venantii de Fabriano, Camerinensis diocesis, vacantes per obitum Ranni de Fabriano, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod plebanatum plebis S. Marie de Cippeto, Nucerine diocesis, ac in Spoletana et S. Pauli Leodiensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 id. decembris anno 5.

In e. m. S. Crucis de Saxoferrato et S. Emiliani, Camerinensis et Eugubine diocesum, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Maguntine.

Reg. Av. 14, f. 313v ; Vat. 71, f. 260v, n. 577.

893. *1320, 6 décembre.*

Udoni de Parona confertur canonicatus ecclesie B. Marie de Trajecto, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Seyghene, dicte diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 id. decembris anno 5.

In e. m. magistro Bindo de Senis, preposito Coloniensis, pape notario, et decano S. Adalberti extra muros Aquenses ac thesaurario S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 274v ; Vat. 72, f. 138, n. 1128.

894. *1320, 10 décembre.*

Episcopo Tornacensi mandatur quatenus dispenset super impedimento tertii affinitatis gradus ex actu fornicario proveniente, in matrimonio jam contracto inter Balduinum Rogerii et Helisabeth, filiam Rainardi, Tornacensis diocesis.

Exhibita nobis...

Dat. Avin. 4 id. decembris anno 5.

Reg. Av. 15, f. 361 ; Vat. 72, f. 187, n. 1286.

895. *1320, 22 décembre.*

Mileto de Meldis, canonico prebendato ecclesie S. Pauli Leodiensis, indulgetur, consideratione Roberti, regis Sicilie, ut fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Merita tue...

Dat. Avin. 11 kal. januarii anno 5.

In e. m. episcopo Brixiensi et abbati monasterii S. Laurentii ac Anthonio de Bugella, canonico ecclesie Leodiensis.

Reg. Av. 15, f. 239 ; Vat. 72, f. 109. n. 1033.

896. *1320, 31 décembre.*

Episcopo Cameracensi mandatur quatenus beghinas suarum civitatis et diocesis molestari non permittat.

Cum de mulieribus...

Dat. Avin. 2 kal. januarii anno 5.

Reg. Av. 14, f. 163v; Vat. 71, f. 159v, n. 287. — Miraeus, *Diplomata belgica*, p. 199. — — Miraeus et Foppens, *Opera diplomatica* (éd. 1723), t. I, p. 215. — Ryckel, *Vita S. Begge*, p. 385. — Diercxsens, *Antverpia*, t. II, p. 56. — De Ram, *Johannis Molani Historiae Lovaniensium libri XIV*, t. 1, p. 351 (avec la date : *Avenione, anno IIII*).

897. *1320, 31 décembre.*

Episcopo Tornacensi mandatur quatenus beghinas suarum civitatis et diocesis molestari non permittat.

Cum de mulieribus...

Dat. Avin. 2 kal. januarii anno 5.

Reg. Av. 14, f. 163v : Vat. 71, f. 159v, n. 287. — Copie du 14 mai 1328 aux Archives du Béguinage de Mont-Saint-Amand, à Gand, n. 62. — Béthune, *Cartulaire du Béguinage de Sainte-Elisabeth à Gand*, p. 69. — Paul Fredericq, *Corpus documentorum inquisitionis*, t. I, p. 170.

898. *1321, 10 janvier.*

Matheo de Novilia, clerico et familiari Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod ecclesiam S. Nicolai in Herbatis (30 lib. tur.), ejusdem diocesis, obtinet.

Ad illos dexteram...

Dat. Avin. 4 id. januarii anno 5.

In e. m. S. Albani et B. Marie Namurcensium, Leodiensis diocesis, decanis et thesaurario Toletane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 57v ; Vat. 72, f. 87v, n. 723.

899. *1321, 20 janvier.*

Philippo de Vitriaco confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 13 kal. februarii anno 5.

In e. m. S. Germani de Pratis juxta Parisius et S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus ac magistro Petro de Fractis, primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 15, f. 348; Vat. 72, f. 151, n. 1180.

900. *1321, 29 janvier.*

Georgio de Solerio Yporiensi confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Lincolniensi, Yporiensi et Suellensi, Eboracensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, et ecclesiam S. Laurentii extra muros Yporienses obtinet.

Honestatis debito...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 5.

In. e. m. decano S. Petri et scolastico S. Pauli Leodiensium ac magistro Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 14, f. 369v; Vat. 71, f. 287, n. 648.

901. *1321, 29 janvier.*

Georgio de Solerio Yporiensi reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Leodiensis, non obstante quod in Lincolniensi, Yporiensi et Suellensi, Eboracensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac ecclesiam S. Laurentii extra muros Yporienses obtinet, seu quod eodem die de canonicatu ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende ei provisum est.

Adjutus virtute...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 5.

In e. m. decano S. Petri et scolastico S. Pauli Leodiensium ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 14, f. 370v; Vat. 71, f. 287v, n. 650.

902. *1321, 8 février.*

Efrardo de Wildeshusen confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ac preposituram Rustringhie in ecclesia Bremensi obtinet, licet eis per canonicos ejusdem ecclesie Bremensis spoliatus fuerit.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 6 id. februarii anno 5.

In e. m. Emichoni de Spanem, archidiacono Leodiensi, et magistro

Petro de Nogareto, Burdegalensis, pape capellano, ac Levoldo [a] de Northove, ejusdem Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 233r : Vat. 71, f. 197v, n. 409.

903. *1321, 9 février.*

Symoni, S. Prisce presbitero cardinali, confertur prioratus Salegiarum, Viennensis diocesis, ad monasterium S. Eugendi Jurensis, O. S. B., Lugdunensis diocesis, pertinens, vacans per obitum Petri de Bellomonte et collationi Sedis apostolice reservatus, non obstante quod decanatum in Xanctonensi et canonicatum ac prebendam in Tornacensi ecclesiis obtinet.

Dum exquisita...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 5.

In e. m. decano Lemovicensis et archidiacono Avalonensi, Eduensis, ac magistro Arnaldo Regis, canonico Meldensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 232 : Vat. 71, f. 194, n. 396.

904. *1321, 9 février.*

Simoni de Villapetrosa, Ebroicensis, Johanni de Moreto, Autisiodorensis, Hugoni Blondelli, Suessionensis, et Vincentio de Essartis, Tornacensis canonicis ecclesiarum, confirmantur, ad supplicationem Philippi, regis Francie, collationes canonicatuum et prebendarum dictarum ecclesiarum vacantium per resignationem a magistro Philippo Conversi, clerico dicti regis, factam ; que collationes facte fuerant auctoritate apostolica per abbatem monasterii S. Genovefe Parisiensis.

Eximie devotionis...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 344v ; Vat. 72, f. 143v, n. 1152.

905. *1321, 17 février.*

Henrico de Culento, consanguineo Symonis, presbiteri cardinalis, conferuntur de novo canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis (1), per promotionem Johannis ad episcopatum Briocensem vacantes ; cum decanus et capitulum dicte ecclesie prefatum Henricum admittere recusassent, asserentes prebendam hujusmodi fore tertio loco vacantem et de statuto dicte ecclesie non posse conferri, nisi sacerdoti qui continuam residentiam faciat ; non obstante quod dictus Henricus in Leodiensi archidiaconatum de Condros et in eadem et Laudunensi, de castro

a. Rivoldo *reg.*

1. Voy. n. 846.

Bituricensi et de Lileriis, Morinensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet et super prebenda ecclesie Vastinensis, Bituricensis diocesis, in qua in canonicum est receptus, litigat ; ad sacerdotium autem infra annum promoveri tenebitur.

Virtutum studiis...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 5.

In e. m. Stirpensis, Lemovicensis diocesis, et S. Sepulcri ac S. Auberti Cameracensium monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 14, f. 304 ; Vat. 71, f. 237v, n. 524.

906. *1321, 20 février.*

Symoni, S. Prisce presbitero cardinali, conferuntur archidiaconatus de Sigalonia et canonicatus ac prebenda ecclesie Aurelianensis vacantes per obitum Johannis de S. Verano, Sedis apostolice capellani, non obstante quod in Xanctonensi decanatum et in Tornacensi ecclesiis canonicatum et prebendam, et prioratum Salegiarum, O. S. B., Viennensis diocesis, et ecclesiam S. Prisce de Urbe obtinet.

Dum exquisitam...

Dat. Avin. 10 kal. martii anno 5.

In e. m. preposito Massiliensis et archidiacono Avalonensi, Eduensis, ac magistro Arnaldo Regis, canonico Meldensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 283v : Vat. 71, f. 218v, n. 459.

907. *1321, 18 mars.*

Abbatisse et conventui monasterii Purchetensis, Cisterciensis ordinis, Coloniensis diocesis, confirmatur compositio facta inter eas, ex parte una, et decanum ac capitulum ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, ex altera, occasione rectorie ecclesie Ruttensis, Leodiensis diocesis, et juris conferendi canonicatus et prebendas ejusdem Ruttensis ecclesie.

Cum a nobis...

Dat. Avin. 15 kal. aprilis anno 5.

Original à Dusseldorf, archives de Borcette, n. 131. — Sauerland, n. 572.

908. *1321, 30 mars.*

Francisco de Saxoferrato, plebano plebis S. Marie de Cepeto, Nucerine diocesis, indulgetur ut residendo in dicto plebanatu seu in Spoletana vel in S. Venantii de Fabriano, Camerinensis diocesis, aut in S. Pauli Leodiensis ecclesiis, in quibus canonicatus et prebendas seu beneficia obtinet, fructus dictorum beneficiorum usque ad quinquennium percipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Avin. 3 kal. aprilis anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Crucis de Tripuzio, Camerinensis diocesis, et preposito Maguntine ac decano S. Dionisii Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 14, f. 357 ; Vat. 71, f. 262v, n. 582.

909. *1321, 15 avril.*

Petro de Molendinis confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Juniani et S. Aredii, Lemovicensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 17 kal. maii anno 5.

In e. m. archidiacono Parisiensi ac Petro de Mortuomari, Ambianensis, et Petro Roderii, Lemovicensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 556v, n. 1655 ; Vat. 72, f. 292v, n. 1645.

910. *1321, 21 avril.*

Nicolao Frederici de Macerata reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas vel personatus existat, ad collationem episcopi Firmani, non obstante quod in ecclesia Tungrensi, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 11 kal. maii anno 5.

In e. m. Egidio, electo Cremonensi, et priori S. Salvatoris Maceratensis ac Guidoni de Callio, canonico Fanensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 391 ; Vat. 72. f. 176, n. 1252.

911. *1321, 22 avril.*

Ademaro de Valentia, comiti Pembrochie, et Marie, nate quondam comitis Sancti Pauli (1), conceditur dispensatio super quarto consanguinitatis gradu in matrimonio contrahendo.

Intenta salutis...

Dat. Avin. 10 kal. maii anno 5.

Reg. Av. 14, f. 358v ; Vat. 71, f. 270v, n. 603.

912. *1321, 23 avril.*

Johanni, filio Thome dicti Hemericourt, confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 9 kal. maii anno 5.

---

1. Marie de Châtillon, fille de Guy IV de Châtillon, comte de Saint-Pol ; le mariage eut lieu le 15 juillet 1321 (*Dictionary of National biography*. t. II, p. 289).

In e. m. abbati monasterii de Belloreditu Leodiensis et scolastico ecclesie Leodiensis ac officiali Leodiensi.

Reg. Av. 15, f. 386v ; Vat. 72, f. 166, n. 1225.

913. *1321, 24 avril.*

Bernardo de Martellis confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 kal. maii anno 5.

In e. m. S. Johannis Angeliacensis et Talniaci super Carentonem, Xanctonensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Arnaudo Regis, canonico Meldensi, pape capellano.

Reg. Av. 14, f. 371 ; Vat. 71, f. 290v, n. 658.

914. *1321, 26 avril.*

Guillelmo, comiti Hannonie, indulgetur ut Margareta, filia ejus, cum uno ex regibus et aliis principibus et baronibus aut filiis eorundem ipsi in tertio vel quarto consanguinitatis vel affinitatis gradu attinente matrimonium contrahere valeat, excepto filio regis Anglie.

Etsi inter...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 128 ; Vat. 72, f. 51v, n. 853. — Copie contemporaine aux Archives départementales du Nord, à Lille, Chambre des Comptes, B. 411. — Copie aux Archives du Royaume à Bruxelles, 3e cartulaire de Hainaut, t. I, f. 274 (Chambre des Comptes, n. 52). — L. Devillers, *Cartulaires de Hainaut*, dans *Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg*, t. III, p. 743 (d'après la copie de Bruxelles datée : *septimo kal. maii anno quinto* et attribuée à l'année 1322). — Brom, n. 589.

915. *1321, 26 avril.*

Indulgentia 40 dierum visitantibus capellam per Johannam de Hannonia, monacam monasterii de Fontanellis, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, in ecclesia ipsius monasterii in honorem SS. Johannis Baptiste et Johannis Evangeliste fundatam, singulis eorumdem SS. festivitatibus et per eorum octavas.

Vite perhempnis...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 128v ; Vat. 72, f. 52, n. 854.

916. *1321, 26 avril.*

Guillelmo, comiti Hannonie, indulgetur ad biennium ut quilibet religiosi comedentes in ipsius vel Johanne de Valesio, ipsius consortis, curia, carnibus vesci valeant.

Gerentes ad...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 128v ; Vat. 72, f. 52, n. 855.

917. *1321, 26 avril.*

Abbati monasterii Viconiensis, Atrebatensis diocesis, mandatur ut recipi faciat unam personam a Johanne de S. Hilario, milite, nominandam in monachum monasterii S. Amandi de Pabula, O. S. B., Tornacensis diocesis.

Devotionis affectus...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 129v ; Vat. 72, f. 52v, n. 859.

918. *1321, 14 mai.*

Nicolao dicto Bissinsieles conferuntur canonicatus et prebenda ac scolastria ecclesie B. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum magistri Johannis Balcardi, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in ecclesia B. Marie Curtracensis canonicatum et prebendam ac medietatem parrochialis ecclesie S. Jacobi in Gandavo, per duos solite gubernari rectores, predicte diocesis, obtinet.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 2 id. maii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Andree juxta Brugis ac decano S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 223 ; Vat. 72, f. 84v, n. 953.

919. *1321, 14 mai.*

Oliverio, filio Simonis Vastin, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in B. Marie Casletensis canonicatum et prebendam et in S. Petri Casletensis ecclesiis, Morinensis diocesis, canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 id. maii anno 5.

In e. m. S. Pauli et S. Martini Leodiensium decanis ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 224 ; Vat. 72, f. 85, n. 954.

920. *1321, 14 mai.*

Johanni, filio Symonis Vastin, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Piati Scliniensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum magistri Johannis Balcardi, apud Sedem apostolicam defuncti, non

obstante quod in majori canonicatum et prebendam et in S. Johannis Leodiensis ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 2 id. maii anno 5.

In e. m. preposito Harlebecensis et decano S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 224v ; Vat. 72, f. 85v, n. 955.

921.

1321, 14 mai.

Petro dicto Majori, clerico Morinensis diocesis, de converso Cisterciensis ordinis professo et muliere per verba de futuro alteri desponsata genito, conceditur dispensatio super defectu natalium, ut ad omnes ordines promoveri et beneficium ecclesiasticum obtinere valeat.

Illegitime genitos...

Dat. Avin. 2 id. maii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 187 ; Vat. 72, f. 87v, n. 961.

922.

1321, 14 mai.

Magistro Guillelmo Kayn de Montecornuto confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in loco de Montecornuto, Laudunensis diocesis, quandam capellaniam obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 id. maii anno 5.

In e. m. cantori ecclesie Cameracensis et Guillelmo de Rivoforcato, canonico Toletano ac officiali Cameracensi.

Reg. Av. 15, f. 506v; Vat. 72, f. 274, n. 1580.

923.

1321, 19 mai.

Jacobo de Savastre, legum professori, confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, ad instantiam decani et capituli ejusdem ecclesie, non obstante quod in ecclesia S. Petri Lutosensis, Cameracensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii de Monte S. Eligii, Atrebatensis diocesis, et Petro Albi, Autisiodorensis, ac Reginaldo de Fiesses, Tornacensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 432 ; Vat. 72, f. 206v, n. 1340.

924-929. *1321, 26 mai.*

Roberto, comiti Flandrie, conceditur facultas habendi altare portatile.

Personam tuam...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 530 ; Vat. 72, f. 251, n. 1493.

925. — Eidem indulgetur ut in locis ecclesiastico suppositis interdicto divina officia celebrari facere valeat.

Ut erga Sedem...

Dat. ut supra.

Reg. Av. 15, f. 530 ; Vat. 72, f. 251, n. 1494.

926. — Eidem indulgetur ut octo clerici sui domestici et familiares fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeant ad triennium.

Personam tuam...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Petri et S. Bavonis Gandensium monasteriorum abbatibus, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico ecclesie Neapolitane.

Reg. Av. 15, f. 498 ; Vat. 72, f. 253v, n. 1505.

927. — Eidem indulgetur ut confessorem eligere valeat.

Ut eo ferventius...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 466v ; Vat. 72, f. 254v, n. 1510.

928. — Eidem indulgetur ut confessor ejus semel in mortis articulo plenam remissionem peccatorum ei concedere valeat.

Ferventis devotionis...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 466v ; Vat. 72, f. 254v, n. 1511.

929. — Eidem indulgetur ut ante diem missam celebrari facere valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 466v ; Vat. 72, f. 255, n. 1512.

930. *1321, 26 mai.*

Preposito ecclesie B. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, conceditur facultas conferendi tabellionatus officium duobus clericis non conjugatis a Roberto, comite Flandrie, nominandis.

Ex parte dilecti...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 305 (Benedicti XIII, t. 28), f. 196, n. 54 : Vat. 71, f. 309.

931-936. *1321, 26 mai.*

Roberto, filio comitis Flandrie, indulgetur ut confessorem eligere valeat.
Cum personam...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 469 : Vat. 71, f. 230v, n. 499.

932. — Eidem indulgetur ut ipsius confessor in mortis articulo plenam remissionem omnium peccatorum semel ei concedere valeat.
Ferventis devotionis...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 530 ; Vat. 72, f. 251v, n. 1495.

933. — Eidem indulgetur ut duo clerici sui commensales fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeant.
Ferventis devotionis...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.
In e. m. S. Petri et S. Bavonis Gandensium monasteriorum abbatibus, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico ecclesie Neapolitane.

Reg. Av. 15, f. 498v ; Vat. 72, f. 253v, n. 1506.

934. — Eidem conceditur facultas habendi altare portatile.
Habet in...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 501, n. 128 : Vat. 72, f. 266, n. 1551.

935. — Eidem indulgetur ut in locis ecclesiastico suppositis interdicto divina officia celebrari facere valeat.
Meritis tue...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 501, n. 129 ; Vat. 72, f. 266, n. 1552. — Copie dans un vidimus du 31 mai 1323 aux Archives départementales du Nord à Lille, Chambre des Comptes, B. 1269.

936. — Eidem indulgetur ut missam, antequam dies illuscescat, celebrari facere valeat.
Desideriis tuis...
Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 501v : Vat. 72, f. 266, n. 1553.

937. *1321, 26 mai.*

Preposito ecclesie B. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, conceditur facultas conferendi tabellionatus officium duobus clericis non conjugatis a Roberto milite, nato Roberti, comitis Flandrie, nominandis.

Devotionis dilecti...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 305 (Benedicti XIII, t. 28), f. 196, n. 54 ; Vat. 71, f. 309.

938. *1321, 26 mai.*

S. Petri et S. Bavonis Gandensium monasteriorum abbatibus, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano, mandatur ut recipi faciant duas puellas litteratas, a Roberto, filio comitis Flandrie, nominandas, unam in de Billoka et alteram in de Bosco juxta Gandavum monasteriis, Cisterciensis ordinis, Tornacensis diocesis.

Sincere dilectionis...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 501, n. 127 ; Vat. 72, f. 266, n. 1550.

939. *1321, 26 mai.*

Johanni de Ghines confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in B. Marie Curtracensis canonicatum et prebendam et in S. Basilii in Brugis ecclesiis quandam capellaniam, ac parrochialem ecclesiam de Hildovardi Capella, Tornacensis et Morinensis diocesum, obtinet ; capellaniam autem predictam dimittere tenebitur.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Andree juxta Brugis ac preposito Harlebecensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 361v ; Vat. 72, f. 187, n. 1287.

940. *1321, 26 mai.*

Thome, filio Simonis dicti Vastin, confertur canonicatus ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. abbati S. Nicolai Furnensis ac preposito de Lo monasteriorum,

Morinensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesie.

Reg. Av. 15, f. 362 ; Vat. 72, f. 187v, n. 1288.

941. *1321, 26 mai.*

Nicolao dicto de Marchenis confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in Teneremondensi, Cameracensis diocesis, canonicatum et prebendam et in S. Petri Duacensis, canonicatum, scolastriam necnon et prebendam, de qua in curia Romana litigat, et in S. Johannis Gandensis ecclesiis custodiam seu matriculariam obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Petri et S. Bavonis Gandensium monasteriorum abbatibus, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico ecclesie Neapolitane.

Reg. Av. 15, f. 362v ; Vat. 72, f. 188, n. 1289.

942. *1321, 26 mai.*

Petro de Gisnes confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam vicariam in ecclesia S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Pauli et S. Martini Leodiensium decanis ac Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 363 : Vat. 72, f. 188v, n. 1290.

943. *1321, 26 mai.*

Petro dicto Majori confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Marie Brugensis et S. Salvatoris Harlebecensis, Tornacensis diocesis, prepositis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 364 ; Vat. 72, f. 189, n. 1291.

944. *1321, 26 mai.*

Franconi de Ruella confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in parrochiali de

Jachea, Leodiensis diocesis, quoddam perpetuum beneficium altaris S. Nicolai obtinet et in S. Bartholomei Leodiensis ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Pauli et S. Martini Leodiensium ecclesiarum decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesie.

Reg. Av. 15, f. 364v ; Vat. 72, f. 189v, n. 1292.

945. *1321, 26 mai.*

Magistro Balduino de Sinebeke, legum professori, confertur prepositura ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, vacans per obitum magistri Petri Fabri, Sedis apostolice notarii, apud eandem Sedem defuncti, non obstante quod in eadem S. Walburgis et S. Pauli Leodiensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. abbati S. Nicolai Furnensis et preposito de Lo monasteriorum, Morinensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 13, f. 755 (fragment) [a] ; Vat. 72, f. 192v, n. 1299.

946. *1321, 26 mai.*

Petro de Sinebeke, fratri magistri Balduini de Sinebeke, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per provisionem dicto Balduino factam de prepositura ejusdem ecclesie, ad quam alii canonicatus et prebenda spectant, non obstante quod dictus Petrus in ecclesia S. Gaugerici Cameracensis canonicatum et prebendam obtinet.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 7 kal. [b] junii anno 5.

In e. m. abbati S. Nicolai Furnensis et preposito de Lo monasteriorum, Morinensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 13, f. 752v (fragment) [c] ; Vat. 70, f. 609v, n. 1593 [d]; Vat. 72, f. 191, n. 1296.

947. *1321, 26 mai.*

Stephano dicto de Donzi confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

a. en marge : attende de quinto. — *b.* id. *reg. Vat. 70.* — *c. en marge, en rubrique :* attende de quinto, quia iterum debet scribi. — *d. barrée par une croix à l'encre rouge ; en marge, le mot* vacant *qui s'applique à cette lettre et à la suivante.*

Ad illorum...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Pauli et S. Dionisii Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 753v [a] ; Vat. 70, f. 610, n. 1594 [b] ; Vat. 72, f. 191v, n. 1297.

948. *1321, 26 mai.*

Nicolao de Petra confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in B. Marie Brugensis preposituram et in S. Salvatoris Harlebecensis et S. Servatii Trajectensis ecclesiis, Tornacensis [c] et Leodiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et preposito Harlebecensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 13, f. 754v [d] ; Vat. 72, f. 192, n. 1298.

949. *1321, 26 mai.*

Nicolao de Winghine, dicto de Mole, confertur canonicatus ecclesie de Messines, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Personam tuam...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Martini Yprensis et Formeselensis, Morinensis diocesis, monasteriorum prepositis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 13, f. 756v (fragment) [e] ; Vat. 72, f. 193, n. 1301.

950. *1321, 26 mai.*

Hugoni de Buerst, marescallo Flandrie, militi, conceditur facultas fundandi unam capellam infra alteram parrochiarum de Hokinghen vel de Oroir, Cameracensis diocesis, quam maluerit, in honorem B. Marie Virginis et B. Brixii.

Devotorum vota...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 530 ; Vat. 72, f. 251v, n. 1496.

a. en marge : attende de quinto ; scribatur iterum. — *b. même remarque que pour la lettre précédente, note d.* — *c.* Trajecten. *dans reg. Vat.* — *d. en marge :* attende de quinto. — *e. en marge, en rubrique :* attende de quinto.

951. *1321, 26 mai.*

Rogerio de Ziessella confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Trajectensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Furnensi et Harlebecensi ecclesiis, Morinensis et Tornacensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Petri et S. Bavonis Gandensium, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 15, f. 530v ; Vat. 72, f. 251v, n. 1497.

952. *1321, 26 mai.*

Guillelmo dicto de Stienlande confertur canonicatus ecclesie Sicliniensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Donatiani Brugensis, dicte diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. preposito Harlebecensis et scolastico S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 531 ; Vat. 72, f. 252, n. 1498.

953. *1321, 26 mai.*

Nicolao dicto Asclenkes confertur canonicatus ecclesie Melbodiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. *ut supra, n. 952.*

Reg. Av. 15, f. 531v ; Vat. 72, f. 252, n. 1499.

954. *1321, 26 mai.*

Livino dicto Quintino confertur canonicatus ecclesie Lileriensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Munificentie apostolice...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Martini Yprensis et Formeselensis monasteriorum, Morinensis diocesis, prepositis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 15, f. 498v ; Vat. 72, f. 254, n. 1507.

955. *1321, 26 mai.*

Egidio dicto de Clapdoerp confertur canonicatus ecclesie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. Eyamensis et Geraldimontensis monasteriorum abbatibus, Cameracensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 15, f. 499 ; Vat. 72, f. 254v, n. 1508.

956. *1321, 26 mai.*

Waltero de Buerst confertur canonicatus ecclesie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Pauli et S. Dyonisii Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 467 ; Vat. 72, f. 255, n. 1513.

957. *1321, 26 mai.*

Amelrico dicto Portere de Bruxella confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. priori S. Catherine prope muros Nivellenses et decano Bruxellensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ac Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 467v ; Vat. 72, f. 255, n. 1514.

958. *1321, 26 mai.*

Johanni de Mafles confertur canonicatus ecclesie S. Petri Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam capellaniam de Dysmuda [a], Morinensis diocesis, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Pauli et S. Dyonisii Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 467v ; Vat. 72, f. 255v, n. 1515.

a. de Ysmuda *reg.*

959. *1321, 26 mai.*

Jacobo dicto Regis confertur canonicatus ecclesie Rothnacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod quartam partem parrochialis ecclesie S. Walburgis Aldenardensis, Tornacensis diocesis, que per quatuor consuevit gubernari rectores, obtinet.

Munificentie apostolice...

Dat. Avin. 7 kal. junii anno 5.

In e. m. S. Petri et S. Bavonis Gandensium, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 15, f. 468v ; Vat. 72, f. 256, n. 1517.

960. *1321, 27 mai.*

Mattheo, filio Guidonis Savina de Folliano, militis Regini, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 6 kal. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Bartholomei de Ecout in Brugis et archipresbitero de S. Eleocadio, Tornacensis et Regine diocesum, ac Bartolomeo de Maraonis, canonico Januensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 72, f. 47v, n. 838.

961. *1321, 29 mai.*

Johanni de Castellione, comiti S. Pauli, Morinensis diocesis, indulgetur facultas habendi altare portatile.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 4 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 403 ; Vat. 72, f. 211, n. 1352.

962. *1321, 29 mai.*

Episcopo Leodiensi mandatur ut dispenset super tertio et quarto consanguinitatis gradu in matrimonio jam contracto inter Theodericum de Mabertinghen, laicum Leodiensis diocesis, et Aleydem, ejus uxorem.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 kal. junii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 325v ; Vat. 72, f. 218, n. 1376.

963. *1321, 5 juin.*

Abbati monasterii de S. Folliano, Cameracensis diocesis, mandatur quatenus faciat recipi unam personam per Johannem de Bousseto, mili-

tem nominandam, in monachum monasterii S. Dionisii in Brokroie, O. S. B., Cameracensis diocesis.

Devotionis affectus...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

Reg. Vat. 72, f. 51v, n. 851.

964. *1321, 5 juin.*

Johanni de Bousseto, militi Cameracensis diocesis, indulgetur ut confessor quem elegerit semel in mortis articulo possit ei plenam remissionem peccatorum ac penarum concedere, cum indulgentia concedi per Sedem apostolicam transfretantibus consueta, si in particulari vel generali Terre Sancte passagio ipsum transfretare contingat vel unum equitem mittere.

Personam tuam...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

Reg. Vat. 72, f. 51v, n. 852.

965. *1321, 5 juin.*

Indulgentia 40 dierum visitantibus ecclesiam hospitalis per Johannem de Bousseto, militem in honorem B. Juliani in loco dicto Marchia, Cameracensis diocesis, fundati et pias elemosinas pro sustentatione pauperum dicti hospitalis erogantibus (1).

Licet is...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

Reg. Vat. 72, f. 52, n. 857.

966. *1321, 5 juin.*

Guillelmo, comiti Hanonie, indulgetur ut Guillelmus, primogenitus suus, cum quadam ex filiabus regum seu principum vel baronum, ipsi in quarto consanguinitatis vel affinitatis gradu conjuncta, matrimonium contrahere valeat.

Etsi inter illos...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

Original et copie du XIVe siècle aux Archives de l'État à Mons, chartes des comtes de Hainaut, n. 414. — Copie aux Archives générales du Royaume à Bruxelles, 3e cartulaire de Hainaut, t. I, f. 276 (Chambre des Comptes, n. 52). — Reg. Vat. 72, f. 52v, n. 860. — Devillers, *Cartulaires de Hainaut* dans *Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, etc.*, t. III, p. 745 (texte).

---

1. Il semble bien qu'il s'agisse ici du même personnage cité plus haut, n. 560, et nommé *Jehans Sausset, sires de Boussoit* dans l'acte de fondation de l'hôpital de Saint-Julien (1286); le nom de *Marchia* désigne sans doute un lieu-dit où fut construit cet hôpital. Cf. Th. Lejeune, *Notice historique sur le village de Boussoit-sur-Haine*, dans les *Annales du Cercle archéologique de Mons*, t. VIII, pp. 18 et 92.

967. *1321, 5 juin.*

Johanni de Erqueriaco confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Noviomensi et Margivull.[a], Suessionensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Ruricurtensis et decano S. Quintini in Viromandia, Noviomensis et Belvacensis diocesum, ac magistro Johanni de Pratis, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 72, f. 53, n. 862.

968. *1321, 5 juin.*

Philippo de Erqueriaco confertur canonicatus ecclesie Remensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Belvacensi, Ambianensi, Atrebatensi et S. Stephani Trecensis canonicatus et prebendas obtinet, et in Cameracensi ecclesiis sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii in canonicum est receptus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

In e. m. *ut supra, n. 967.*

Reg. Vat. 72, f. 53^{v}, n. 863.

969. *1321, 5 juin.*

Johanni de Isca confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Johannis Laudunensis et S. Rumoldi Machliniensis, Cameracensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Probitatis merita...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii Viconiensis et S. Quintini in Viromandia ac Lobiensis ecclesiarum, Attrebatensis, Cameracensis et Noviomensis diosum, decanis.

Reg. Vat. 72, f. 53^{v}, n. 864.

970. *1321, 5 juin.*

Willelmo, filio Johannis de Chierve, confertur canonicatus ecclesie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

a. sic dans le reg.; serait-ce Morgienval ou Mornienval, d'abord collégiale, puis abbaye de bénédictines?

Dat. Avin. non. junii anno 5.

In e. m. *ut supra, n. 969.*

Reg. Av. 15, f. 173 ; Vat. 72, f. 54, n. 867.

971. *1321, 5 juin.*

Episcopo Cameracensi conceditur facultas conferendi tabellionatus officium quatuor personis a Guillelmo, comite Hanonie, nominandis.

Merentes ad...

Dat. Avin. non. junii anno 5.

Reg. Vat. 71, f. 307.

972-973. *1321, 9 juin.*

Petro de Comite conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Senonensis, in brevi vacaturi per consecrationem Ildebrandini, electi Paduani (1), non obstante quod in Remensi, Carnotensi, Londoniensi, Lichefeldensi, basilica Principis apostolorum de Urbe, S. Firmini Ambianensis et S. Petri Ariensis, Morinensis [a] diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac personatum de Vambecha, Cameracensis diocesis, sine cura, et in civitate, diocesi et provincia Neapolitana quedam beneficia sine cura obtinet (70 unc. auri), seu quod eodem die canonicatus et prebenda ecclesie de S. Audomaro, Morinensis diocesis, ei collati sunt.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 5 id. junii anno 5.

In e. m. priori S. Johannis de Vallemontonis, Signine diocesis, et thesaurario Toletane ac Petro de Collemedio, scolastico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 216 ; Vat. 72, f. 72, n. 923.

973. — Eidem Petro de Comite conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie de S. Audomaro, Morinensis diocesis, in brevi vacaturi per consecrationem Ildebrandini, electi Paduani.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 5 id. junii anno 5.

In e. m. *ut supra, n. 972.*

Reg. Av. 15, f. 217 ; Vat. 72, f. 72v, n. 924.

974. *1321, 12 juin.*

Florentio de Varennis confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

a. Atrebaten. *reg.*

1. Ildebrand *de Comite*, nommé évêque de Padoue le 27 juin 1319 (Eubel, t. I, p. 404).

Apostolice liberalitatis...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 5.

In e. m. succentori Parisiensis ac Thome Galli, Abrincensis, ac Johanni de Meulento, Meldensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 226; Vat. 72, f. 93, n. 981.

975. *1321, 12 juin.*

Jacobo de Fossis confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 5.

In e. m. *ut supra, n. 974.*

Reg. Av. 15, f. 259; Vat. 72, f. 93v, n. 982.

976. *1321, 12 juin.*

Reginaldo Guillenval de Sedeloco, magistro in artibus, renovatur gratia expectativa, alias propter defectum cujusdam clausule perperam concessa, unius prebende in ecclesia S. Andochii de Sedeloco, Eduensis diocesis, consideratione Johanne, regine Francie, non obstante quod in dicta ecclesia in canonicum receptus est et in ecclesia de Monte B. Marie, Suessionensis diocesis, canonicatum sub expectatione prebende, ac parrochialem ecclesiam de Rocca de Brunin et regimen scolarum Bolonie supra mare et quandam pensionem annuam in monasterio B. Marie ejusdem loci, Eduensis ac Morinensis diocesum, obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et cantori Parisiensis ac Arnaldo Regis, canonico Meldensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 329 ; Vat. 72, f. 223, n. 1394.

977-978. *1321, 12 juin.*

Johanni de Bellanomonte confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii.

Honestate morum...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 5.

In e. m. archiepiscopo Bituricensi et episcopo Noviomensi ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 15, f. 337v ; Vat. 72, f. 246v, n. 1473.

978. — Johanni de Bellanomonte, canonico Tornacensi, indulgetur ut residens in aliqua ecclesiarum in quibus beneficiatus est, fructus omnium beneficiorum suorum usque ad triennium percipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 5.

In e. m. *ut supra, n. 977.*

Reg. Av. 15, f. 338 ; Vat. 72, f. 247, n. 1474.

979. *1321, 13 juin.*

Stephano, filio nobilis viri Guillelmi Cantoris, canonico Tornacensi, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia, causa studii, ad triennium percipere valeat.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. id. junii anno 5.

In e. m. Astorgio de Tallaco et Ademaro de Croso, canonicis Claromontensibus, ac officiali Tornacensi.

Reg. Av. 15, f. 358v ; Vat. 72, f. 170v, n. 1236.

980. *1321, 1 juillet.*

Decano et capitulo ecclesie Tornacensis conceditur ut ad judicium evocari extra regnum Francie non possint.

« Dilectis filiis.. decano et capitulo ecclesie Tornacensis. Quanto studiosius divinis vacatis obsequiis, Domino in divinorum officiorum celebrationibus famulando, tanto libentius illud vobis presidium favoris impendimus per quod quietis et pacis provenire vobis gratiam sentiamus. Sane, sicut accepimus, quamvis in circumvicinis partibus civitatis Tornacensis gravium vigeant guerrarum discrimina et ob hoc frequenter violentie, injurie et excessus atroces in eisdem partibus inhumaniter committantur, tamen nonnulli interdum vos communiter, interdum canonicos et magnos vicarios ecclesie vestre vestramque et eorum familiam necnon capellanos et clericos chori vestri in eadem ecclesia personaliter residentes faciunt non solum extra civitatem et diocesim Tornacensem, sed extra regnum Francie, auctoritate litterarum Sedis apostolice ad judicium evocari. Nos itaque, vestre in hac parte providere quieti salubriter intendentes, presentium vobis auctoritate concedimus ut vos communiter necnon canonici, vicarii ac capellani et clerici chori predicti a quoquam per litteras Sedis apostolice aut legatorum vel delegatorum aut subdelegatorum ipsius conveniri vel ad judicium evocari extra dictum regnum Francie non possitis, nisi eedem littere Sedis ejusdem de concessione hujusmodi specialem et expressam de verbo ad verbum fecerint mentionem, sententias omnes excommunicationis, suspensionis et interdicti, si quas in vos vel aliquem vestrum communiter vel divisim per quoscunque contra hujusmodi concessionem nostram contigerit promulgari, decernentes irritas et inanes ; presentibus post quinquennium minime

valituris. Nulli etc. nostre concessionis et constitutionis... Dat. Avin. kal. julii anno 5.

In e. m. dilectis filiis.. preposito Attrebatensis et.. decano S. Gaugerici Cameracensis ac thesaurario S. Amati Duacensis, Attrebatensis diocesis, ecclesiarum. »

Reg. Av. 15, f. 242 ; Vat. 72, f. 120v, n. 1072.

981. *1321, 1 juillet.*

Ambianensis et Tornacensis decani ac archidiaconus Cameracensis ecclesiarum dantur ut judices conservatores decano et capitulo ecclesie Atrebatensis.

Militanti ecclesie...

Dat. Avin. kal. julii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 429v ; Vat. 72, f. 194, n. 1305.

982. *1321, 8 juillet.*

Nicolao de Warlandris confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Monasterio supra Tileam et capellam S. Johannis Baptiste sitam in quodam manerio de Arscot, Leodiensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 id. julii anno 5.

In e. m. archiepiscopo Bituricensi et abbati secularis ecclesie Eykensis, Leodiensis diocesis, ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensi.

Reg. Av. 15, f. 238 ; Vat. 72, f. 108v, n. 1032.

983. *1321, 8 juillet.*

Marie de Brabantia, comitisse Juliacensi, indulgetur ut tres clerici ejus familiares et domestici fructus beneficiorum suorum ad triennium percipere valeant.

Personam tuam...

Dat. Avin. 8 id. julii anno 5.

In e. m. S. Suplicii Bituricensis et S. Gisleni in Hanonia monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie S. Petri Lovaniensis, Cameracensis et Leodiensis diocesum.

Reg. Av. 15, f. 264v ; Vat. 72, f. 115, n. 1058.

984. *1321, 8 juillet.*

Johanni de Eykerberghe, canonico ecclesie S. Bartholomei Leodiensis et rectori parrochialis ecclesie de Beverle, Leodiensis diocesis, conceditur dispensatio super irregularitate et inhabilitate incursis ex eo quod in pluribus dispensationibus ab ipso, de presbitero genito et soluta, super

defectu natalium obtentis, tacuerit quod parentes sui in quarto consanguinitatis gradu essent conjuncti ; cum remissione fructuum indebite perceptorum, dummodo fructus unius anni canonicatus et prebende ac parrochialis ecclesie predictarum pro subsidio Terre Sancte persolvat.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 id. julii anno 5.

Reg. Av. 15, f. 472 ; Vat. 72, f. 274, n. 1581.

985. *1321, 12 juillet.*

Nicolao, filio quondam Gentilis Pasinelli, militis Reatini, confertur canonicatus ecclesie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 5.

In e. m. archidiacono Leodiensi et Ambrosio de Lamayrola, Mediolanensis, ac Bertrando Mathei, Reatine ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 15, f. 561, n. 1668 ; Vat. 72, f. 296, n. 1658.

986. *1321, 12 juillet.*

Matheo Johannis Bobonis confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod ecclesiam de Curtoffo, Beneventane diocesis, (20 flor. auri) obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Sabe de Urbe et Ricardo Anibaldi de Anibaldis, Remensis, ac Francisco de Medicis, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 517 ; Vat. 72, f. 297v, n. 1661.

987. *1321, 12 juillet.*

Jacobo Ricardi de Anibaldis confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod S. Stephani de Cavis et S. Archangeli de Rocca ecclesias, sine cura, Penestrine diocesis, (20 flor. auri) obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 5.

In e. m. episcopo Paduano et archipresbitero S. Marie de Cavis, Penestrine diocesis, ac Petro Guidonis de Collemedio, canonico Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 518, n. 1673 ; Vat. 72, f. 298, n. 1663.

988. *1321, 12 juillet.*

Boboni Johannis de Urbe confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in basilica Principis apostolorum de Urbe ac S. M. Nove, S. Bartholomei Zamorensis et in Magdunensi, Aurelianensis diocesis, canonicatus et prebendas, ac in Nolana ecclesiis canonicatum, de quo nihil percipit, necnon et in diocesi Civitatensi quedam modica prestimonia, et in ecclesia Cordubensi canonicatum sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 id. julii anno 5.

In e. m. S. Bartholomei et S. Martini Leodiensium decanis ac magistro Andree de Setia, canonico Ferentinatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 462 ; Vat. 72, f. 306, n. 1692.

989. *1321, 13 juillet.*

Guillelmo Boquini de Lorriaco confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Aniani Aurelianensis in canonicum sub expectatione prebende est receptus ac beneficium ad collationem archiepiscopi Rothomagensis pertinens expectat.

Laudabilibus tue...

Dat. Avin. 3 id. julii anno 5.

In e. m. archiepiscopo Bituricensi ac episcopo Noviomensi ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 15, f. 420 ; Vat. 72, f. 244, n. 1462.

990. *1321, 13 juillet.*

Johanni de Asperomonte confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Virdunensi canonicatum et prebendam obtinet.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 3 id. julii anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Pauli Virdunensis et decano S. Gaugerici Cameracensis ac magistro Arnaldo Regis, canonico Meldensis ecclesiarum, pape capellano.

Reg. Av. 15, f. 338v ; Vat. 72, f. 247, n. 1475.

991. *1321, 13 juillet.*

Johanni de Cathalano confertur canonicatus ecclesie Cathalaunensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Tornacensi et S. Martini de Campellis in Bria, Parisiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 id. julii anno 5.

In e. m. archiepiscopo Bituricensi et episcopo Noviomensi ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 15, f. 539v; Vat. 72, f. 263v, n. 1541.

992. *1321, 14 juillet.*

Magistro Thome Guiducii de Perusio, pape scriptori, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod S. Angeli de Plano Vitiani et S. Proveti de Aflore, Perusine diocesis, ecclesias sine cura (18 flor. auri) obtinet.

Etsi Sedes...

Dat. Avin. 2 id. julii anno 5.

In e. m. Maguntine et Massiliensis ac Avenionensis prepositis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 474 ; Vat. 72, f. 280, n. 1603.

993. *1321, 28 juillet.*

Johanni Franconis de Nethenis, clerico Leodiensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum seculare ad collationem episcopi Leodiensis (60 lib. tur. parv.), non obstante quod beneficium seculare ad collationem abbatisse monasterii de Ramaya, ordinis Cisterciensis, dicte diocesis, expectat.

Tue merita...

Dat. Avin. 5 kal. augusti anno 5.

In e. m. S. Pauli Leodiensis et S. Petri Aycuriensis, Leodiensis diocesis, ac cantori Lingonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 519v, n. 1676 ; Vat. 72, f. 298, n. 1666.

994. *1321, 31 juillet.*

Mileto de Meldis confertur canonicatus ecclesie S. Nicolai in claustro Ambianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Pauli Leodiensis canonicatum et prebendam obtinet et in Barensi ac Hugardensi, Leodiensis diocesis, ecclesiis in canonicum sub expectatione prebendarum est receptus.

Merita tue...

Dat. Avin. 2 kal. augusti anno 5.

In e. m. episcopo Brixiensi et decano ac magistro Johanni de Grayssart, canonico ecclesie Ambianensis.

Reg. Av. 15, f. 501v, n. 1531 ; Vat. 72, f. 22, n. 768.

995. *1321, 10 août.*

Engelberto, nato comitis de Marcha, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Coloniensi canonicatum et prebendam obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 4 id. augusti anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis Leodiensium ac magistro Buzolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, pape capellano (1).

Reg. Av. 15, f. 333v ; Vat. 72, f. 237, n. 1442.

996. *1321, 10 août.*

Philippo Bruni, de soluto genito et soluta, conceditur dispensatio super defectu natalium, ut cum canonicatu et prebenda ecclesie S. Crucis Leodiensis, quos vigore prioris dispensationis obtinet, aliud beneficium recipere valeat.

Illegitime genitos...

Dat. Avin. 4 id. augusti anno 5.

Reg. Av. 15, f. 464v ; Vat. 72, f. 248, n. 1479.

997. *1321, 17 août.*

Riccardo de Anibaldis de Urbe reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Remensi, non obstante quod in eadem ac in Lincolniensi, Ambianensi, Cameracensi, Tornacensi et Lateranensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 16 kal. septembris anno 5.

In e. m. Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, pape notario, et S. Nicasii Remensis ac S. Sabe de Urbe monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 15, f. 365 ; Vat. 72, f. 194, n. 1304.

998. *1321, 1 septembre.*

Buxolo de Parma, pape capellano, reservatur beneficium, etiam si dignitas vel personatus seu officium fuerit, ad collationem episcopi et capituli Tornacensis, non obstante quod in Tornacensi, Belvacensi, Veronensi, Mantuana et S. Marie Majoris Bononiensis canonicatus et prebendas ac preposituram in ipsa Mantuana ecclesiis obtinet, quam preposituram dimittere tenebitur.

---

1. Sauerland, n. 579, avec la date inexacte du 18 août.

Sincere devotionis...

Dat. Avin. kal. septembris anno 5.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et Jacobo de Mutina, Cameracensis, pape capellano, ac Johanni de Plaga, Atrebatensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 15, f. 564, n. 1593 : Vat. 72, f. 296, n. 1657.

SIXIÈME ANNÉE.

1321, 5 septembre — 1322, 4 septembre.

999. *1321, 5 septembre.*

Adolpho, episcopo Leodiensi, conceditur facultas levandi moderatum subsidium a personis ecclesiasticis suarum civitatis et diocesis.

« Venerabili fratri Adolpho, episcopo Leodiensi. Circa quarumlibet ecclesiarum necessitates sollicite vigilantes, in eo libenter ipsis assistimus, ne sub oppressionis onere non adjute succumbant, et a suis oppressionibus apostolico suffulte suffragio releventur. Sane, sicut ex tenore tue petitionis accepimus, Leodiensis ecclesia magnis debitorum oneribus, tam per bone memorie Theobaldum, episcopum Leodiensem, predecessorem tuum, quam per dilectos filios .. decanum et capitulum ipsius ecclesie vacationis sue tempore contractis, gravata fore dinoscitur tuque postmodum pro defensione juris et jurisdictionum ejusdem ecclesie, que nobiles et potentes illarum partium occupabant, sicut adhuc satagunt occupare, magna, quinimmo importabilia, subiisti et adhuc incessanter te subire oportet onera expensarum. Quare nobis humiliter supplicasti, ut circa relevationem onerum, debitorum et expensarum hujusmodi providere tibi paterna sollicitudine dignaremur. Nos igitur attendentes quod divisa in partes onera levius perferuntur, ac equum reputantes et congruum ut a personis ecclesiasticis Leodiensis civitatis et diocesis a dictis oneribus subleveris quodque prelibate persone tecum hujusmodi onera partiantur, petendi, levandi et recipiendi hac vice auctoritate nostra a quibuscunque personis ecclesiasticis, exemptis et non exemptis, cujuscunque conditionis, dignitatis aut status existant, beneficia ecclesiastica obtinentibus civitatis et diocesis predictarum, subsidium moderatum in relevationem debitorum et expensarum hujusmodi convertendum, habita prius consideratione onerum debitorum hujusmodi et facultatum ecclesiarum a quibus subsidium petieris et levaveris antedictum et onerum earundem, plenam et liberam fraternitati tue concedimus tenore presentium facultatem. Nulli etc. nostre concessionis infringere. etc. Dat. Avin. non. septembris anno 6. »

In e. m. archiepiscopo Coloniensi et episcopo Trajectensi ac thesaurario ecclesie S. Marie ad Gradus Coloniensis.

Reg. Av. 16, f. 83 ; Vat. 73, f. 34, n. 25.

1000. *1321, 5 septembre.*

Godefrido de Lobio confertur canonicatus ecclesie S. Cassii Bunnensis, Coloniensis diocesis, sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod in S. Pauli Leodiensis scolastriam et in eadem ac S. Marie ad Gradus Coloniensis et in S. Marie in Capitolio Coloniensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet et super ecclesia S. Martini Coloniensis litigat, quam scolastriam et ecclesiam S. Martini tenebitur dimittere.

Meritis tue...

Dat. Avin. non. septembris anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et thesaurario Coloniensis ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 16, f. 83v ; Vat. 73, f. 34v, n. 26.

1001. *1321, 22 septembre.*

Stephano de Ruffo, germano Raymundi, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Tornacensis vacantes per obitum Bernardi de Montelanardo, capellani dicti cardinalis, nuper in loco de Brez juxta prioratum S. Marie de Gordanicis, Uticensis diocesis, defuncti, non obstante quod dictus Stephanus prior ruralis ecclesie de Arboribus, Ruthenensis diocesis, existit et in Noviomensi, Ebroicensi ac Pictavensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 10 kal. octobris anno 6.

In e. m. episcopo Caturcensi et magistro Sicardo de Vauro, utriusque juris professori, et Galhardo Juliani, canonicis Caturcensibus.

Reg. Av. 16, f. 41v ; Vat. 73, f. 33v. n. 23.

1002. *1321, 25 septembre.*

Johanni Bertaudi confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Treverensi canonicatum et prebendam obtinet ac ei de parrochiali ecclesia de Claromonte, Virdunensis diocesis, provisum est, cujus possessionem nondum assecutus est.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 7 kal. octobris anno 6.

In e. m. preposito Maguntine et cancellario Lingonensis ac thesaurario Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 87v : Vat. 73, f. 38, n. 34.

1003. *1321, 25 septembre.*

Guillelmo, nato quondam Pagani Tealdi, confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 kal. octobris anno 6.

In e. m. preposito Maguntine et decano S. Martini et thesaurario Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 88 ; Vat. 73, f. 38v, n. 35.

1004. *1321, 27 septembre.*

Gerardo de Borgonion de Insula confertur canonicatus ecclesie Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabilibus tue...

Dat. Avin. 5 kal. octobris anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Petri Gandensis, Tornacensis diocesis, et preposito Coloniensis ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 17, f. 355, n. 1499 ; Vat. 73, f. 513v, n. 1514.

1005. *1321, 27 septembre.*

Ostoni de Troye confertur canonicatus ecclesie Harlebecensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 5 kal. octobris anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Petri Gandensis, Tornacensis diocesis, et preposito Coloniensis ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 356, n. 1501 ; Vat. 73, f. 514v, n. 1516.

1006. *1321, 1 octobre.*

Petro de Chambliaco, archidiacono Morinensi, indulgetur ut scolasticis disciplinis insistens fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeat.

Provenit ex...

Dat. Avin. kal. octobris anno 6.

In e. m. episcopo Parisiensi et S. Dionisii in Francia, Parisiensis diocesis, ac S. Germani de Pratis Parisiensis monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 16, f. 245 ; Vat. 73, f. 103, n. 251.

1007. *1321, 3 octobre.*

Helie de Rechignevoysin conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie

Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per resignationem Aymerici de Rechignevoysin.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. 5 non. octobris anno 6.

In e. m. episcopo Forojuliensi et decano Pictavensis ac Andree Porcherii, canonico Andegavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 89 ; Vat. 73, f. 39v, n. 41.

1008. *1321, 15 octobre.*

Mathildi, comitisse Atrebatensi et Burgundie Palatine et domine de Salinis, indulgetur ut monasterium sororum inclusarum ordinis S. Clare in villa de S. Audomaro, Morinensis diocesis, a progenitore suo fundatum, ingredi valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. id. octobris anno 6.

Reg. Av. 16, f. 49 ; Vat. 73, f. 48, n. 72.

1009. *1321, 25 octobre.*

Bernardo, nato Arnoldi Mulhardi, confertur canonicatus ecclesie S. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Heynspergensi, dicte diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 kal. novembris anno 6.

In e. m. episcopo Brixinensi et B. Marie et S. Servatii Trajectensium, Leodiensis diocesis, ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 15, f. 423 ; Vat. 73, f. 57v, n. 104.

1010. *1321, 11 novembre.*

Bentio, nato quondam Pagani Thealdi, confertur canonicatus ecclesie Senogiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Litterarum scientiam...

Dat. Avin. 3 id. novembris anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Gilleni in Cella, Cameracensis diocesis, et cancellario Lingonensis ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 16, f. 247 ; Vat. 73, f. 106, n. 266.

1011. *1321, 18 novembre.*

Executoribus mandatur quatenus inquirant de dampnis a Johanne de Pinu in diocesi Cameracensi illatis.

« Magistro Petro Arquerii, decano Rothomagensi, et priori fratrum ordinis Predicatorum Rothomagensium. Ad nostri apostolatus audientiam quorundam relatione pervenit quod Johannes de Pinu, dudum ad exigendum, petendum et recipiendum fructus, redditus et proventus beneficiorum vacantium pro relevandis ecclesie Romane necessitatibus per nos de consilio fratrum nostrorum usque ad certi temporis spacium reservatos, ad Remensem provinciam, pro illa parte que de regno Francie non existit, cum nostris certi tenoris litteris deputatus, ecclesiis, monasteriis, locis et personis ecclesiasticis pluribus civitatis et diocesis Cameracensis quamplures oppressiones indebitas afferre sua temeritate presumpsit et ab eis nonnullas pecunie quantitates, depressus avaricie cecitate, extorsit. Volentes autem plene super hiis informari ac excessus hujusmodi, si eis veritas suffragetur, taliter in eodem Johanne corrigere et punire quod ejus exemplo delinquendi aditus ceteris in similibus precludatur, discretioni vestre per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus vos vel alter vestrum, per vos vel alium seu alios, super premissis et eorum circumstantiis universis exacta diligentia informare curetis et informationem quam inde feceritis celeriter et fideliter sub vestro clausam sigillo mittere non tardetis. Dat. Avin. 14 kal. decembris anno 6. »

Reg. Vat. 111, f. 6, n. 36.

1012.

1321, 23 novembre.

Johanni, duci Brabantie, scribitur quod certis personis mandatum fuit ut inquirerent veritatem de dampnis a Johanne de Pinu in diocesi Cameracensi illatis.

« Dilecto filio nobili viro Johanni, duci Lotharingie, Brabantie et Limburgie. Per tuas litteras apostolatui nostro transmissas intelleximus, non absque turbatione animi plurimum admirantes, quod Johannes de Pinu, dudum ad Remensem provinciam, pro parte illa que de regno Francie non existit, a nobis super certis negociis destinatus, ecclesiis et personis ecclesiasticis illarum partium dampna gravia intulit et ab ipsis extorquere presumpsit minus rationabiliter magnas pecunie quantitates. Super quibus per certas personas jam mandavimus veritatem inquiri, sciasque pro firmo quod si premissis veritas suffragetur, excessus hujusmodi in eo taliter puniemus quod ejus exemplo ceteris delinquendi in similibus aditus precludetur. Et quia hoc nobis innotescere voluisti, gratiarum tibi referimus actiones. Dat. Avin. 9 kal. decembris anno 6.

In e. m. Guillelmo, comiti Annonie, Hollandie [a] ac domino Frisie. »

Reg. Vat. 111, f. 6v, n. 37.

a. Laudie *reg.*

1013-1016. *1321, 8 décembre.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis mandatur quod indulgentia concessa est proficiscentibus contra Fredericum, hereticum, Guidonem et Sperantiam, fratres ejus, comites quondam de Monteferetro, et civitates Urbinatem et Spoletanam, ecclesie Romane rebelles.

Exsurgat Deus...

Dat. Avin. 6 id. decembris anno 6.

Reg. Av. 17, f. 444 ; Vat. 73, f. 9v, cur. n. 29.

1014. — Eisdem scribitur in eundem modum de indulgentia concessa proficiscentibus contra civitatem Recanatensem et cives Recanatenses, hereticos ecclesie Romane rebelles.

Exsurgat Deus...

Dat. Avin. 6 id. decembris anno 6.

Reg. Av. 17, f. 408v ; Vat. 73, f. 7v, cur. n. 28.

1015. — Eisdem scribitur in eundem modum de indulgentia concessa proficiscentibus contra Lippatium et Andream quondam Gonsolini, milites Auximanos et commune Auximanum, hereticos et ydolatras ecclesie Romane rebelles.

Exsurgat Deus...

Dat. Avin. 6 id. decembris anno 6.

Reg. Av. 17, f. 380 ; Vat. 73, f. 11v, cur. n. 30.

1016. — Eisdem mandatur quatenus pro subsidio pecuniario solvendo per fideles contra dictos hereticos et ydolatras faciant fieri archas et truncos in ecclesiis, in quibus recondatur, et quod ipsum subsidium suo loco et tempore assignent rectori et thesaurario Marchie Anconitane.

Sponsi celestis...

Dat. Avin. 6 id. decembris anno 6.

Reg. Av. 17, f. 427v ; Vat. 73, f. 12v, cur. n. 31.

1017. *1322, 3 janvier.*

Johanni, nato Poncelli quondam Mathei, militis, de filiis Ursi et nepoti Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis vacantes per obitum Jacobi Bonisengoris de Senis, capellani pape, extra Romanam curiam defuncti, non obstante quod in ecclesia Toletana canonicatum et prebendam obtinet.

Dum tui nobilitatem...

Dat. Avin. 3 non. januarii anno 6.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac Raynaldo de filiis Ursi, thesaurario ecclesie Toletane.

Reg. Av. 16, f. 193 ; Vat. 73, f. 132, n. 352.

1018. *1322, 25 janvier.*

Egidio dicto Barbe confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Blandaing, Tornacensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 kal. februarii anno 6.

In e. m. Tornacensis et S. Petri Duacensis, Atrebatensis diocesis, decanis ac magistro Busolo de Parma, capellano pape, canonico ejusdem Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 351v, n. 1488 ; Vat. 73, f. 508, n. 1499.

1019. *1322, 29 janvier.*

Petro, nato Mathei de Vandenaute, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Petri in parviso Suessionensis obtinet.

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 6.

In e. m. Ambianensis et S. Stephani Trecensis decanis ac cantori Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 270v ; Vat. 73, f. 146v, n. 382.

1020. *1322, 29 janvier.*

Godefrido de Willersis confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Petri de castro Namurcensi et in S. Gertrudis Nivellensis ecclesiis canonicatus et prebendas ac parrochialem ecclesiam de Giveto obtinet et in ecclesia S. Laurentii de Roseto, Leodiensis et Laudunensis diocesum, sub expectatione prebende in canonicum receptus est.

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 6.

In e. m. Laudunensis et S. Simphoriani Remensis ac S. Stephani Trecensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 16, f. 271 ; Vat. 73, f. 147, n. 383.

1021. *1322, 29 janvier.*

Johanni, nato Guillelmi de Harzes, confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende,

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 6.

In e. m. Laudunensis et S. Stephani Trecensis ac S. Simphoriani Remensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 16, f. 271v ; Vat. 73, f. 147, n. 385.

1022. *1322, 7 février.*

Symoni Clarembaldi reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Parisiensis (100 lib. tur. parv.), non obstante quod parrochialem ecclesiam de Doegnies et capellaniam de Barentoncello, Cameracensis et Laudunensis diocesum, obtinet, quam parrochialem ecclesiam tenebitur dimittere.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 7 id. februarii anno 6.

In e. m. S. Germani de Pratis et S. Genovefe in monte Parisiensium monasteriorum abbatibus ac magistro Petro de Fractis, primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 16, f. 274v ; Vat. 73, f. 157, n. 412.

1023. *1322, 9 février.*

Abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et S. Adalberti extra muros Aquenses et S. Servatii Trajectensis ecclesiarum decanis mandatur quatinus decernant an abbatissa et capitulum secularis ecclesie Assindensis, Coloniensis diocesis, sint exempti a decima imposita per archiepiscopum Coloniensem.

Suo nobis dilecte...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 6.

Original aux Archives de Dusseldorf, archives de la Collégiale d'Essen, n. 179. — Sauerland, n. 592 (texte).

1024-1027. *1322, 9 février.*

Petro, episcopo Cameracensi, conceditur facultas conferendi tabellionatus officium Egidio Cauchekiez et Johanni de Foco, clericis suis.

Quanto majoris...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 6.

Reg. Av. 16, f. 200, n. 50.

1025. — Eidem indulgetur ut ecclesias, capellas et cimiteria suarum civitatis et diocesis per aliquem sacerdotem ad triennium reconciliari facere valeat.

Attendentes benignius...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 6.

Reg. Av. 16, f. 197v ; Vat. 73, f. 157v, n. 413.

1026. — Eidem indulgetur ut sex clerici suis obsequiis insistentes, videlicet magistri Johannes de Pratis, Johannes de Buaco, Johannes de Curvavilla, Johannes de Bria, Lamfredus de Turno et Jacobus de Vadoherbeti, fructus suorum beneficiorum ad triennium absque residentia percipere valeant.

Ut benivolentie...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 6.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus et archidiacono Parisiensi.

Reg. Av. 16, f. 74v ; Vat. 73, f. 158, n. 415.

1027. — Eidem indulgetur facultas visitandi per alium ecclesias suarum civitatis et diocesis, cum pro tuitione et conservatione jurium ecclesie Cameracensis nonnullas inimicitias incurrerit et visitationis officium absque corporis periculo exercere non possit.

Grata devotionis...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 6.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac archidiacono Parisiensi.

Reg. Av. 16, f. 75 ; Vat. 73, f. 158v, n. 416.

1028. *1322, 9 février.*

Magistro Johanni de Briaco, utriusque juris professori, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Petri de Insula et S. Johannis de Nogento Rotrodi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam de Artinis et personatum de Hugnehies, Cameracensis [a], Tornacensis et Cenomanensis diocesum, obtinet, licet de dicto personatu litiget.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 5 id. februarii anno 6.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac preposito Macliniensi [b] in ecclesia Leodiensi.

Reg. Av. 16, f. 289 ; Vat. 73, f. 157v, n. 414.

1029. *1322, 14 février.*

Stephano de Ruffo, canonico Tornacensi, germano Raymundi, S. Marie

a. Cameracensis *manque reg. Vat.* — b. Macluriensi *reg.*

in Cosmedin diaconi cardinalis, indulgetur ut insistendo scolasticis disciplinis fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Avin. 16 kal. martii anno 6.

In e. m. episcopo Caturcensi et magistro Sicardo de Vauro, utriusque juris professori, ac Galhardo Juliani, canonicis ecclesie Caturcensis.

Reg. Av. 16, f. 361v ; Vat. 73, f. 204v, n. 550.

1030. *1322, 15 février.*

Nicolao de Bouchout, canonico ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, clerico commensali Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, indulgetur ut in subdiaconatu constitutus usque ad triennium non teneatur ad sacerdotium promoveri, licet prebenda, quam per quadriennium velut liberam pacifice possederit, sacerdotalis existat.

Exigunt a...

Dat. Avin. 15 kal. martii anno 6.

Reg. Av. 16, f. 301 ; Vat. 73, f. 188, n. 495.

1031. *1322, 15 février.*

Nicolao Capotie, nepoti Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Lincolniensis vacantes per obitum Ricardi de Montenigro, in Urbe defuncti, non obstante quod perpetuam capellaniam de Capionibus, liberam, sine cura, et in S. Petri Casletensis ac in S. Germani in Montibus, Morinensis, Cameracensis et Atrebatensis diocesum, et in Virdunensi canonicatus et prebendas obtinet (120 lib. tur. parv.), necnon in Maguntina canonicatum obtinet et prebendam, ac in eadem Virdunensi ecclesiis dignitatem vel personatum seu officium expectat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 15 kal. martii anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii extra muros Urbis et archidiacono Vivariensi ac Francisco de Luco, canonico Eboracensi.

Reg. Av. 16, f. 303v ; Vat. 73, f. 191v, n. 511.

1032. *1322, 15 février.*

Jacobo de Columpna, nato Stephani de Columpna et nepoti Petri, S. Angeli diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis vacantes per obitum Ricardi de Montenigro, in Urbe defuncti, non obstante quod in Noviomensi canonicatum et prebendam

obtinet et in Leodiensi ecclesiis sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii in canonicum est receptus.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 15 kal. martii anno 6.

In e. m. S. Laurentii extra muros Urbis et S. Sepulcri Cameracensis monasteriorum abbatibus ac Nicolao Capotie, canonico Maguntino.

Reg. Av. 16, f. 304 ; Vat. 73, f. 192, n. 512.

1033. *1322, 17 février.*

Francisco, nato Thomasucii de Saxoferrato, reservatur beneficium ecclesiasticum, sine cura (100 lib. tur. parv.), ad collationem episcopi Leodiensis, non obstante quod in S. Pauli Leodiensis et in Spoletana ac S. Venantii de Fabriano, Camerinensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac plebanatum plebis de Cipeto, Nucerine diocesis, obtinet.

Ad illorum...

Dat. Avin. 13 kal. martii anno 6.

In e. m. decano S. Pauli et Antonio de Bugella, majoris Leodiensis, ac Martino de Yporegia, Atrebatensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 16, f. 323v ; Vat. 73, f. 226, n. 621.

1034. *1322, 15 mars.*

Johanni de Esselen, scolari Cameracensi, genito de quondam Johanne, duce Brabantie, conjugato, et quadam sorore cujusdam hospitalis, tempore conceptionis ordinem ejusdem hospitalis non professa, sed professa tempore partus, conceditur dispensatio super defectu natalium, ut omnes ordines recipere et beneficia ecclesiastica, etiam cum cura, obtinere valeat.

Sensus hominum...

Dat. Avin. id. martii anno 6.

Reg. Av. 17, f. 146v ; Vat. 73, f. 322v, n. 915.

1035. *1322, 19 mars.*

Conrado dicto Hoyn confertur canonicatus ecclesie B. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 14 kal. aprilis anno 6.

In e. m. S. Cornelii Indensis ac in Rode, Coloniensis et Leodiensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Coloniensis.

Reg. Av. 17, f. 297 [a] et f. 304v ; Vat. 73, f. 469v, n. 1372.

[a]. *cette copie a été barrée : on lit en marge:* attende quod scripta est alibi in isto quaternione sub eodem numero.

1036. *1322, 6 avril.*

Stephano de Bertencuria confertur canonicatus ecclesie Ambianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Quintini in Viromandia et S. Fursei Peronensis et S. Martini de Campellis in Bria et S. Martini de Montemorenci, Noviomensis et Parisiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet et in S. Crucis Cameracensis ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus seu quod de canonicatu ecclesie Lexoviensis sub expectatione prebende ei provisum est.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 8 id. aprilis anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et decano majoris Parisiensis ac magistro Petro de Fractis, primicerio Gaietane ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 393v; Vat. 73, f. 226v, n. 619.

1037. *1322, 13 avril.*

Roberto de Luat confertur canonicatus ecclesie Noviomensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Rothnacensi, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. id. aprilis anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Eligii Noviomensis et decano S. Stephani Trecensis ac cantori S. Reguli Silvanectensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 423v: Vat. 73, f. 246, n. 689.

1038. *1322, 19 avril.*

Officiali Remensi mandatur quatenus abbatem et conventum monasterii S. Huberti in Ardennia, O. S. B., Leodiensis diocesis, in personis et bonis suis molestari non permittat.

Pium esse...

Dat. Avin. 13 kal. maii anno 6.

Original aux Archives de l'État à Arlon, chartes de Saint-Hubert 103, A. 4. — G. Kurth, *Chartes de l'abbaye de Saint-Hubert*, t. I, p. 496 (texte).

1039. *1322, 19 avril.*

Guillelmo de Arrablayo reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia Morinensi, non obstante quod in eadem ac in Autisiodorensi, S. Martini de Campellis et S. Quiriaci de Provino, Parisiensis et Senonensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet ac in ipsa Autisiodorensi ecclesiis dignitatem seu personatum vel officium expectat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 13 kal. maii anno 6.

In e. m. episcopo Parisiensi et abbati monasterii Stirpensis, Lemovicensis diocesis, ac cantori ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 16, f. 412v ; Vat. 73, f. 262, n. 741.

1040. *1322, 24 avril.*

Guidoni de Lauduno confertur canonicatus ecclesie Aurelianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in capella regali Parisiensi thesaurariam et in Parisiensi, Laudunensi et B. Marie Condatensis, Cameracensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Ad personam tuam...

Dat. Avin. 8 kal. maii anno 6.

In e. m. S. Maglorii Parisiensis et S. Germani de Pratis juxta Parisius monasteriorum abbatibus ac magistro Petro de Fractis, primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 16, f. 431; Vat. 73, f. 255v, n. 720.

1041. *1322, 28 avril.*

Angioni Ardenchii confertur canonicatus ecclesie Macliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicus Viennensis existit.

Laudabilibus tue...

Dat. Avin. 4 kal. maii anno 6.

In e. m. de Vliderbeke et de Tongerloe, Leodiensis et Cameracensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Maguntine.

Reg. Av. 16, f. 408v ; Vat. 73, f. 250v, n. 701.

1042. *1322, 28 avril.*

Theobaldo de Meldis, capellano et thesaurario Clementie, regine Francie, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Grolayc, Ebroicensis diocesis, obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 4 kal. maii anno 6.

In e. m. episcopo Brixiensi et magistro Francisco de Monteflascone, Atrebatensis, ac Antonio de Bugella, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 47v ; Vat. 73, f. 274v, n. 777.

1043. *1322, 28 avril.*

Francisco de Monteflascone, utriusque juris doctori, clerico et familiari Clementie, regine Francie, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Atrebatensi et Silvanectensi canonicatus et prebendas obtinet et in Cameracensi eccle-

siis sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus seu officii in canonicum receptus est.

Digne agere...

Dat. Avin. 4 kal. maii anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Martini Tornacensis et Barrensi, Lingonensis, ac Ostrevanensi, Atrebatensis ecclesiarum archidiaconis.

Reg. Av. 17, f. 47 et 48v ; Vat. 73, f. 275, n. 779.

1044. *1322, 30 avril.*

Stephano de Ruffo, canonico Pictavensis et Tornacensis ecclesiarum, germano Raymundi, S. Marie in Cosmedin diaconi cardinalis, indulgetur ut in altera predictarum ecclesiarum vel apud Sedem apostolicam residens vel scolasticis disciplinis insistens fructus prebendarum suarum usque ad triennium percipere valeat.

Etsi cunctis...

Dat. Avin. 2 kal. maii anno 6.

In e. m. episcopo Caturcensi et magistro Sicardo de Vauro, utriusque juris professori, ac Galhardo Juliani, canonicis Caturcensibus.

Reg. Av. 16, f. 412 ; Vat. 73, f. 258, n. 728.

1045. *1322, 30 avril.*

Johanni Lamberti de Linsemial confertur perpetua capellania altaris S. Nicolay siti in ecclesia S. Dyonisii Leodiensis (30 lib. tur. parv.) vacans per obitum Johannis de Petrosa, apud Sedem apostolicam defuncti.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. maii anno 6.

In e. m. abbati secularis Eykensis, Leodiensis diocesis, et decano S. Pauli Leodiensis ac magistro Johanni de Rocca, capellano pape, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 295v ; Vat. 73, f. 467, n. 1365.

1046. *1322, 1 mai.*

Guillelmo, comiti Hannonie, scribitur quod rex Sicilie ad eum certos nuntios destinavit super negotio principisse Achaie.

« Guillelmo, comiti Annonie. Litteris nobilitatis tue per dilectum filium .. abbatem Viconiensem, Premonstratensis ordinis, nobis oblatis benigne receptis, per quas petebat tua nobilitas eidem abbati super hiis que ex parte tua proponeret fidem credulam adhiberi, ejusque credencia plenius intellecta, cum carissimo filio nostro R[oberto], rege Sicilie illustri, super facto principisse Acaye locuti fuimus, a quo finaliter nil aliud

potuimus obtinere, nisi quod per suos nuntios quos ad te destinare disposuerat et in confectione presentium arripuerant iter suum, tibi super facto predicto suam plenius panderet voluntatem. De petitionibus autem tuis per dictum abbatem oblatis expedivimus quas convenienter potuimus, sicut ejusdem abbatis relatio litterarumque super illis concessis series plenius reserabunt. Gratia Dei sit tecum. Dat. Avin. kal. maii anno 6. »

Reg. Vat. 111, f. 73v, n. 280.

1047.

1322, 4 mai.

Mathie dicto de Ponte de Trajecto confertur canonicatus ecclesie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod rector ecclesie seu capelle S. Evergisilii Trajectensis, Leodiensis diocesis, existit.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 6.

In e. m. Viconiensis et S. Johannis Valencinensis, Cameracensis et Atrebatensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac Ricardo de Anibaldis, canonico Remensi.

Reg. Av. 16, f. 460v ; Vat. 73, f. 253, n. 711.

1048.

1322, 4 mai.

Waltero de Rebeke, legum professori, confertur canonicatus ecclesie Treverensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Senogiensi et Luthosensi ecclesiis, Cameracensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet.

Litterarum scientia ..

Dat. Avin. 4 non. maii anno 6.

In e. m. Viconiensis et S. Johannis Valencinensis ac S. Amandi in Pabula monasteriorum abbatibus, Cameracensis, Atrebatensis et Tornacensis diocesum.

Reg. Av. 16, f. 432 : Vat. 73, f. 256v, n. 722.

1049.

1322, 4 mai.

Jacobo de Melbodio confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, non obstante quod in Montensi, Senogiensi, Peronensi, Melbodiensi et Trajectensi ecclesiis, Cameracensis, Leodiensis et Noviomensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 6.

In e. m. Viconiensis et S. Johannis Valencinensis ac S. Amandi in

Pabula monasteriorum abbatibus, Cameracensis, Tornacensis et Atrebatensis diocesum.

Reg. Av. 16, 432v ; Vat. 73, f. 256v, n. 724.

1050. *1322, 4 mai.*

S. Auberti Cameracensis et S. Johannis Valencinensis ac S. Michaelis Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, monasteriorum abbates dantur tanquam conservatores abbati et conventui monasterii Viconiensis, Premonstratensis ordinis, Atrebatensis diocesis.

Etsi quibuslibet...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 6.

Reg. Av. 16, f. 208v, n. 138 ; Vat. 73, f. 502, n. 1476.

1051. *1322, 15 mai.*

Neapoleoni, S. Adriani diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationem canonicatuum et prebendarum quos Fentius, filius quondam Albertini de Prato, capellanus et familiaris dicti cardinalis, in Cameracensi, Suessionensi, Carnotensi, Patracensi et S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis, et canonicatus quem in plebe S. Stephani de Prato, Pistoriensis diocesis, obtinet.

Cum sicut accepimus...

Dat. Avin. id. maii anno 6.

Reg. Av. 17, f. 40v ; Vat. 73, f. 266, n. 754.

1052. *1322, 18 mai.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis communicantur sententie late contra illos qui in Italie partibus officia que, ipso imperatore vivente, ex illius commissione gerebant, post decessum ejus, absque apostolice Sedis petita vel obtenta licentia gerere presumpserant.

Dudum cum in...

Dat. Avin. 15 kal. junii anno 6.

Reg. Vat. 111, f. 74, n. 282.

1053. *1322, 23 mai.*

Magalotto Tantobenis de Montemagno, capellano et familiari Bertrandi, S. Marie in Aquiro diaconi cardinalis, conferuntur archipresbiteratus ecclesie Pistoriensis ac prebenda ei annexa (50 flor. auri), vacantes per promotionem Barunti archipresbiteri in episcopum Pistoriensem, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie S. Crucis Cameracensis obtinet.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno 6.

In e. m. S. Stephani ad Pontem Florentini et S. Thome Vallis Agne, Pistoriensis diocesis, prioribus ac decano Engolismensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 417 ; Vat. 73, f. 272, n. 767.

1054. *1322, 1 juin.*

Manfredino, filio Conradi de Goizano, confertur canonicatus ecclesie Macliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. kal. junii anno 6.

In e. m. decano Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, et scolastico Cameracensis ac Johanni Bertaldi, canonico Treverensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 479 ; Vat. 73, f. 292v, n. 827.

1055. *1322, 1 juin.*

Johanni Amici, clerico Brugensi, Tornacensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas vel personatus existit (100 lib. paris.) ad collationem episcopi Morinensis.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. kal. junii anno 6.

In e. m. decano S. Donatiani Brugensis et preposito S. Pharahildis in Gandavo, Tornacensis diocesis, ac archidiacono Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 277v, n. 1330 ; Vat. 73, f. 453, n. 1329.

1056. *1322, 11 juin.*

Johanni Haec confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, Francie regis, non obstante quod in ecclesia S. Piati Siclíniensis, Tornacensis diocesis, in canonicum est receptus sub expectatione prebende.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 3 id. junii anno 6.

In e. m. preposito Maguntine et decano ac scolastico Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 482v ; Vat. 73, f. 297, n. 841.

1057. *1322, 11 juin.*

Vasellino Haec confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, Francie regis, non obstante quod in ecclesia S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, in canonicum receptus est sub expectatione prebende.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 id. junii anno 6.

In e. m. preposito Maguntine et decano ac archidiacono Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 16, f. 483 ; Vat. 73, f. 297v, n. 842.

1058. *1322, 11 juin.*

Johanni dicto Mechs confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, Francie regis.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 3 id. junii anno 6.

In e. m. monasterii S. Martini Yprensis, Morinensis diocesis, et Maguntine prepositis et decano de S. Audomaro, ejusdem Morinensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 73v ; Vat. 73, f. 341v, n. 970.

1059. *1322, 11 juin.*

Jacobo dicto Mechs confertur canonicatus ecclesie S. Waldeburgis Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, Francie regis.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 id. junii anno 6.

In e. m. S. Martini Yprensis et de Lo, Morinensis diocesis, monasteriorum ac ecclesie Maguntine prepositis.

Reg. Av. 17, f. 78v ; Vat. 73, f. 353v, n. 1011.

1060. *1322, 26 juin.*

Gaufrido de Joinvilla, filio quondam Gualteri de Joinvilla, militis, confertur canonicatus ecclesie Lingonensis sub expectatione prebende, ad supplicationem decani et capituli ipsius ecclesie Lingonensis, non obstante quod in Leodiensi et Tullensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 6 kal. julii anno 6.

In e. m. Dervensis et S. Urbani monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie S. Laurentii de Joinvilla, Cathalaunensis diocesis.

Reg. Av. 17, f. 141 ; Vat. 73, f. 317, n. 897.

1061. *1322, 27 juin.*

Matheo de Novilla, clerico et familiari domestico Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Gaugerici Cameracensis vacantes per liberam resignationem Fentii de

Prato, non obstante quod ecclesiam S. Nicolai in Herbatis obtinet et in ecclesia Nivellensi, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum receptus est, cum dispensatione ut ratione dicte prebende S. Gaugerici, que sacerdotalis est, ad sacerdotium promoveri minime teneatur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 5 kal. julii anno 6.

In e. m. Lingonensis et Hanonie, Cameracensis, archidiaconis ac scolastico ejusdem Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 84 ; Vat. 73, f. 322[v], n. 916.

1062. *1322, 27 juin.*

Neapoleoni, filio Laurentii Johannis Statii de Urbe, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis vacantes per resignationem Fentii Albertini de Prato, consideratione Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, cum dispensatione ut ratione dicte prebende, que sacerdotalis est, ad sacerdotium promoveri minime teneatur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 5 kal. julii anno 6.

In e. m. Raynaldo de filiis Ursi, archidiacono de Majorica, Legionensis, ac Ricardo de Anibaldis, Remensis, et Johanni de Insula, Lateranensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 84v ; Vat. 73, f. 323, n. 917.

1063. *1322, 30 juin.*

Magistro Johanni Prepositi de Molinis Angibertorum, clerico Caroli, regis Francie, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in de Varziaco thesaurariam et in S. Quintini in Viromandia ac in de Dono Regis, Autissiodorensis, Noviomensis et Bituricensis diocesum [a], canonicatus et prebendas obtinet, necnon in Nivernensi et Noviomensi ac in de Avalone, Eduensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum receptus est.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 2 kal. julii anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et priori S. Ursini Bituricensis ac archidiacono Nivernensi.

Reg. Av. 17, f. 89[v] ; Vat. 73, f. 342, n. 971.

1064-1065. *1322, 4 juillet.*

Hugoni Jordani de Insula conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie

a. les reg. ont seulement Autissiodorensis diocesis.

de S. Gaudentio, Convenarum diocesis, in brevi vacaturi per consecrationem Bertrandi, electi Nivernensis (1), non obstante quod in Morinensi et in de Pinconio, Ambianensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet, ac in Narbonensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus, sive quod eodem die canonicatus et prebenda ecclesie Convenarum ac archidiaconatus de Boriaco [a] eidem Hugoni reservantur.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 non. julii anno 6.

In e. m. preposito Avinionensi et Lomberiensi ac Veterismoresii, Tholosane ecclesie, archidiaconis.

Reg. Av. 17, f. 288 ; Vat. 73, f. 460, n. 1349.

1065. — Eidem Hugoni conferuntur archidiaconatus de Boriaco, super quo utrum ad Convenarum an ad de Sancto Gaudentio, Convenarum diocesis, ecclesiam pertineat inter ecclesiarum predictarum capitula lis pendet, ac canonicatus et prebenda ecclesie Convenarum, in brevi vacaturi per consecrationem Bertrandi, electi Nivernensis.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 non. julii anno 6.

In e. m. *ut supra n. 1064.*

Reg. Av. 17, f. 288v ; Vat. 73, f. 460v, n. 1350.

1066. *1322, 17 juillet.*

Petro Barrerii confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 16 kal. augusti anno 6.

In e. m. episcopo Atrebatensi et S. Germani de Pratis juxta Parisius ac S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 16, f. 506; Vat. 73, f. 399v, n. 1170.

1067. *1322, 18 juillet.*

Magistro Nicolao de Caillone confertur canonicatus ecclesie Silvanectensis sub expectatione prebende, consideratione Ludovici, comitis Claromontensis, non obstante quod in Tornacensi ac Peronensi et Nigellensi et B. Marie de Corbolio, Noviomensis et Parisiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet.

Litterarum scientia...

a. Briaco *reg.*

---

1. Bertrand Gascon, nommé évêque de Nevers le 19 mai 1322 (Eubel, t. I, p. 386).

Dat. Avin. 15 kal. augusti anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et cantori Parisiensis ac magistro Petro de Fractis, canonico Gaietane ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 106 ; Vat. 73, f. 365v, n. 1057.

1068. *1322, 18 juillet.*

Johanni de Bloys, consideratione Caroli, regis Francie, conferuntur cantoria, canonicatus et prebenda ecclesie Bituricensis vacantes per electionem Petri de Mortuomari in episcopum Vivariensem, non obstante quod in Tullensi archidiaconatum cum prepositura ecclesie S. Gengulphi Tullensis sibi annexa, cum cura, et in eadem ac Carnotensi et Tornacensi canonicatus et prebendas obtinet et in Parisiensi ecclesiis canonicatum obtinet et prebendam ac dignitatem vel personatum seu officium expectat.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 15 kal. augusti anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Launomari Blesensis, Carnotensis diocesis, et magistro Jacobo Mercerii, Aurelianensis, ac Johanni de Gessia, Carnotensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 197 ; Vat. 73, f. 383, n, 1112.

1069. *1322, 21 juillet.*

Johanni dicto Crupenninc confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Roesbeke, Cameracensis diocesis, obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 12 kal. augusti anno 6.

In e. m. Maguntine et Ronacensis prepositis ac decano S. Germani in Thenis, Cameracensis et Leodiensis diocesum, ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 361v, n. 1515 ; Vat. 73, f. 520, n. 1531.

1070. *1322, 21 juillet.*

Johanni de Landeghem confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam capellaniam in ecclesia de Rost, Cameracensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 12 kal. augusti anno 6.

In e. m. Maguntine et Ronacensis, Cameracensis diocesis, prepositis ac decano S. Germani in Thenis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 362, n. 1516 ; Vat. 73, f. 520v, n. 1532.

1071. *1322, 22 juillet.*

Episcopus Leodiensis et S. Pantaleonis Coloniensis ac S. Pauli Trajectensis monasteriorum abbates dantur tanquam conservatores abbati et conventui monasterii de Alna, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diocesis.

Militanti ecclesie...

Dat. Avin. 11 kal. augusti anno 6.

Reg. Av. 16, f. 216v ; Vat. 73, f. 139v, n. 368. — Copie aux Archives de l'État à Liége, Cartulaire du Val-Dieu, t. I, pp. 53 à 73 (1).

1072. *1322, 23 juillet.*

Magistro Guillelmo de Acquiano, archidiacono Brabantie in ecclesia Cameracensi, indulgetur ut scolasticis disciplinis insistendo fructus archidiaconatus sui ad triennium percipere valeat.

Meritis tue...

Dat. Avin. 10 kal. augusti anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et cantori ac succentori ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 17, 188v ; Vat. 73. f. 366v, n. 1060.

1073. *1322, 27 juillet.*

Johanni de Hiniaco confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in S. Nicolai de Montelucio, Bituricensis diocesis, decanatum ac in Trecensi et in S. Salvatoris de Heritione et in B. Marie de Claromonte ac in B. Evremondi de Credulio, Bituricensis et Belvacensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet ac in Ambianensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Ad illos libenter...

Dat. Avin. 6 kal. augusti anno 6.

In e. m. S. Germani de Pratis juxta Parisius et S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus ac magistro Petro de Fractis, primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 17, f. 190v ; Vat. 73, f. 371v, n. 1077.

1074. *1322, 27 juillet.*

Michaeli de Damas confertur canonicatus ecclesie S. Marcelli juxta Parisius sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum receptus est.

---

1. Cf. Eug. Bacha, *Chartes du Val-Dieu*, dans *Bull. Comm. Roy. d'Hist.*, 4e série, t. IV (1894), p. 282 ; Mr Bacha attribue par erreur ce document à l'abbaye du Val-Dieu.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 6 kal. augusti anno 6.

In e. m. S. Germani de Pratis juxta Parisius et S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus et decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 17, f. 181v ; Vat. 73, f. 373, n. 1081.

1075. *1322, 27 juillet.*

Nicolao de Noysiaco confertur canonicatus ecclesie Belvacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Salvatoris de Hericione, Bituricensis diocesis, decanatum (40 lib. tur. parv.) ac in ipsa et Remensi, Morinensi, Trecensi, Silvanectensi et S. Pauli Leodiensis ac S. Marie Belvacensis necnon et S. Quintini et S. Evremondi de Credulio et S. Marie de Stampis, Noviomensis, Belvacensis et Senonensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Honestate morum...

Dat. Avin. 6 kal. augusti anno 6.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Dyonisii in Francia, Parisiensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Petro de Fractis, primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 17, f. 108 ; Vat. 73, f. 386v, n. 1126.

1076. *1322, 27 juillet.*

Jacobo de Pacyaco confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Licet cunctis...

Dat. Avin. 6 kal. augusti anno 6.

In e. m. S. Dyonisii in Francia Parisiensis et S. Germani de Pratis juxta Parisius ac S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 17, f. 108v ; Vat. 73, f. 387, n. 1127.

1077. *1322, 2 août.*

Philippo de Vitriaco confertur canonicatus ecclesie Suessionensis sub expectatione prebende, non obstante quod in B. Marie castri Clarimontis Belvacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet et in S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 4 non. augusti anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et decano S. Germani Autissiodorensis Parisiensis ac magistro Petro de Fractis, primicerio Gaietane ecclesie.

Reg. Av. 17, f. 199 ; Vat. 73, f. 384, n. 1115.

1078. *1322, 5 août.*

Simoni Clarembaldi, diacono, rectori parrochialis ecclesie de Doegnies, Cameracensis diocesis, indulgetur ut scolasticis disciplinis in studio generali insistendo vel obsequiis nobilis viri Guidonis, comitis Blesensis, immorando, usque ad septennium in presbiterum promoveri vel residere minime teneatur.

Merita tue...

Dat. Avin. non. augusti anno 6.

Reg. Av. 17, f. 217v ; Vat. 73, f. 429, n. 1255.

1079. *1322, 17 août.*

Nicolao Capocie reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia Lincolniensi, non obstante quod in S. Germani in Montibus et S. Petri Casletensis ecclesiis canonicatus et prebendas necnon capellaniam de Capionibus, Cameracensis, Morinensis et Atrebatensis diocesum (120 lib. tur.), ac in eadem Lincolniensi et in Maguntina et Virdunensi canonicatus et prebendas obtinet et in prefata Virdunensi ecclesiis dignitatem seu personatum vel officium expectat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 16 kal. septembris anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii extra muros Urbis et archidiacono Vivariensi ac Francisco de Luco, canonico Eboracensis ecclesie.

Reg. Av. 16, f. 509 ; Vat. 73, f. 403, n. 1179.

1080. *1322, 21 août.*

Francisco, filio nobilis viri Johannis de Sabello, civis Romani, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie Majoris de Urbe et in Tiburtina ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus et in provincia Neapolitana beneficium expectat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 12 kal. septembris anno 6.

In e. m. abbati monasterii S. Sabe de Urbe et archidiacono Ostrevanensi, Atrebatensis, et Nicolao de Fractis, canonico Patracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 209 ; Vat. 73, f. 405v, n, 1185.

1081. *1322, 22 août.*

Matheo de Gavellutis de Urbe confirmatur collatio olim facta cantorie ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, in qua collatione mentio facta non erat quod in dicta ecclesia ad cantoriam et dignitates, perso-

natus et officia, cum vacent, persone per electionem assumi consueverint, cum remissione fructuum jam perceptorum.

Personam tuam.

Dat. Avin. 11 kal. septembris anno 6.

Reg. Av. 16, f. 505, n. 1169 ; Vat. 73, f. 519, n. 1528.

1082.

1322, 24 août.

Hominidei de Papazuris de Urbe reservatur dignitas ad collationem episcopi Aretini, non obstante quod in Agrigentina, S. Marie in Via lata de Urbe ac S. Marie de Aricia et Sicliniensi, Albanensis et Tornacensis diocesum, canonicatus et prebendas et in S. Martini de Guazalungo Pisani quoddam beneficium obtinet quodque in Nicosiensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum receptus est ; beneficium autem ecclesie S. Martini de Guazalungo supradictum dimittere tenebitur.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 9 kal. septembris anno 6.

In e. m. S. Laurentii foris muros Urbis et de Campoleonis, Aretine diocesis, monasteriorum abbatibus ac archidiacono Vivariensi (1).

Reg. Av. 17, f. 330v ; Vat. 73, f. 488v, n. 1430.

1083.

1322, 27 août.

Johanni de Rouleriis confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Inducunt nos...

Dat. Avin. 6 kal. septembris anno 6.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac preposito Senogiensi, Cameracensis diocesis.

Reg. Av. 17, f. 334, n. 1445; Av. 19, f. 83v (fragment barré); Vat. 73, f. 491, n. 1438.

1084.

1322, 1 septembre.

Episcopo Cameracensi mandatur quatenus usurarios expelli faciat de terra de Avesnis.

« Venerabili fratri .. episcopo Cameracensi. Nuper ad nostrum pervenit auditum quod dilectus filius nobilis vir Guido, comes Blesensis, dominus de Avenis, per ignorantiam et malo ductus consilio, publicos usurarios per promissionem et obligationem ac juramenti prestationem, prout patet per patentes litteras per eum factas, in sua terra de Avenis recepit et eis concessit licentiam fenerandi. Cum autem premissa fieri sint omnino

1. Cette lettre est barrée dans les deux registres et on lit en marge : *Cassata fuit de mandato domini vicecancellarii.*

prohibita, nec sint propter mali exemplum aliquatenus toleranda, nos volentes super hoc remedium apponere oportunum, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatinus eundem comitem, quem absolvimus ab hujusmodi juramento, promissione et obligatione predictis, que ipso jure nulle existere dinoscuntur, nequaquam obstantibus, quod eosdem usurarios expellat de sua terra de Avenis predicta, prout videris expedire, auctoritate nostra compellas, nec permittas eundem ad ipsos usurarios retinendum ab aliquibus compelli seu etiam molestari. Non obstante... Dat. Avin. kal. septembris anno 6. »

Reg. Av. 17, f. 127 ; Vat. 73, f. 429, n. 1257.

1085. *1322, 1 septembre.*

Johanni Cesarii de Urbe, capellano et familiari Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Abrincensi et S. Simphoriani Remensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice liberalitatis...

Dat. Avin. kal. septembris anno 6.

In e. m. archidiacono Majoricarum, Legionensis, et cantori Turonensis ac Frederico de Janua, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17, f. 218v ; Vat. 73, f. 430v, n. 1262.

SEPTIÈME ANNÉE.

1322, 5 septembre — 1323, 4 septembre.

1086. *1322, 5 septembre.*

Gerardo Benvenuti confertur canonicatus ecclesie de S. Audomaro, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Honestate morum...

Dat. Avin. non. septembris anno 7.

In e. m. magistro Bindo de Senis, preposito ecclesie Coloniensis, notario pape, et S. Johannis Morinensis ac S. Bertini de S. Audomaro, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 18, f. 36v ; Vat. 74, f. 22v, n. 25.

1087. *1322, 9 septembre.*

Vicecomiti de Vicecomitibus, nepoti felicis recordationis Gregorii pape X, capellano pape, sexagesimum etatis sue annum peragenti, indulgetur ut residendo in aliqua ecclesia in qua beneficiatus est, fructus prebendarum quas obtinet in Carnotensi, Tornacensi et S. Trinitatis Cathalaunensis ecclesiis, quarum canonicus existit, ad quinquennium percipere valeat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 5 id. septembris anno 7.

In e. m. decano et cantori Parisiensis ac Manueli de Flischo, canonico Attrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 87v ; Vat. 74, f. 18, n. 8.

1088. *1322, 18 septembre.*

Petro de Houtkerke confertur canonicatus ecclesie S. Walburgis Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis Francie, non obstante quod in ecclesia S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 14 kal. octobris anno 7.

In e. m. Iprensis et Loensis monasteriorum, Morinensis diocesis, et ecclesie Maguntine prepositis.

Reg. Av. 19, f. 454 ; Vat. 75, f. 243v, n. 1649.

1089. *1322, 21 septembre.*

Magistro Alberto de Roya indulgetur ut fructus prebendarum quas obtinet in Ambianensi, Belvacensi, Noviomensi, Cathalaunensi et Morinensi ecclesiis, quarum canonicus existit, absque residentia ad triennium percipere valeat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 11 kal. octobris anno 7.

In e. m. Suessionensi et Parisiensi episcopis et abbati monasterii S. Germani de Pratis Parisiensis.

Reg. Av. 18, f. 176 ; Vat. 74, f. 119, n. 280.

1090. *1322, 27 septembre.*

Stephano Gaytano, nato quondam Francisci de filiis Stephani de Urbe, capellano pape, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, confertur canonicatus ecclesie Ambianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Legionensi cantoriam, ac in eadem et Compostellana, Elborensi, Ovetensi et Valentinensi canonicatus et prebendas, ac in eisdem Legionensi et Ovetensi quedam prestimonia, necnon in Cameracensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 5 kal. octobris anno 7.

In e. m. Atrebatensi et Belnensi, Eduensis, archidiaconis ac magistro Ambrosio de Lamayrola, canonico Mediolanensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 74, f. 75v, n. 169.

1091. *1322, 1 octobre.*

Johanni, nato nobilis viri Franconis de Bort, magistri hostiarii pape, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum Symeonis Berardi de Urbe, apud Urbem defuncti.

Probitatis tue...

Dat. Avin. kal. octobris anno 7.

In e. m. episcopo Ruthenensi et decano Tornacensis ac preposito de Insula, Cavallicensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 164r ; Vat. 75, f. 43, n. 1096.

1092. *1322, 2 octobre.*

Episcopo Razeburgensi et decano Verdensis ac magistro Nicolao Nicolai, canonico Beneventane ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Everhardo de Wildeshusen, canonico ecclesie Bremensis, prepositaram

S. Anscarii Bremensis in eadem ecclesia Bremensi vacantem, non obstante quod parrochialem ecclesiam in Geverstorpe obtinet et in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Bremensis et Leodiensis diocesum, sub expectatione prebende in canonicum est receptus, aut quod eadem die (1) de canonicatu et prebenda ejusdem Bremensis ecclesie ei provisum est.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 6 non. octobris anno 7.

Reg. Av. 19, f. 199v ; Vat. 75, f. 83. n. 1218.

1093. *1322, 3 octobre.*

Everhardo de Wildeshusen conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Bremensis, vacantes per promotionem Alberti, episcopi Pataviensis (2), non obstante quod parrochialem ecclesiam in Geverstorpe et in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Leodiensis et Bremensis diocesum, canonicatum sub expectatione prebende obtinet ac eadem die (3) ei de prepositura ecclesie S. Anscharii Bremensis provisum fuit.

Meritis tue...

Dat. Avin. 5 non. octobris anno 7.

In e. m. decano Verdensis et cantori Lubicensis ac magistro Jacobo de Mutina, capellano pape, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 18, f. 221v ; Vat. 74, f. 136v. n. 350.

1094. *1322, 5 octobre.*

Adenulpho de Supino conferuntur canonicatus et prebenda ac primiceriatus ecclesie Virdunensis, cum cura, vacantes per promotionem Barnabonis ad episcopatum Lunensem (4), consideratione Roberti, regis Sicilie, non obstante quod in ecclesia Lingonensi archidiaconatum Barensem cum canonicatu et prebenda, et in Atrebatensi, Abrincensi, S. Guillelmi de Moretinio, S. Pauli de S. Dyonisio et S. Gaugerici Altrensis ecclesiis canonicatus et prebendas, ac decimam S. Albini de Fonteneto Paganelli et capellam S. Petri de Murolo, Abrincensis, Parisiensis, Cameracensis, Bajocensis et Anagnine diocesum, obtinet ; archidiaconatum Barensem ac canonicatum et prebendam ecclesie Lingonensis dimittere tenebitur.

Sedes apostolica...

Dat. Avin. 3 non. octobris anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Vitoni Virdunensis et thesaurario ac cancellario ecclesie Lingonensis.

Reg. Av. 18, f. 100v ; Vat. 74, f. 34v, n. 67.

---

1. La bulle est datée du lendemain, voy. n. 1093. — 2. Albert de Saxe, nommé le 14 juin 1320. — 3. La bulle est datée du jour précédent, voy. n. 1902.— 4. Barnabo Malaspina, nommé le 20 août 1320 évêque de Luni (Italie septentrionale).

1095. *1322, 9 octobre.*

Priori Sanctorum Quatuor Coronatorum de Urbe et decano Ambianensis ac cantori Turonensis ecclesiarum mandatur quatenus conferant Riccardo de Anibaldis de Urbe, capellano Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, canonicatum et prebendam ecclesie S. Firmini Ambianensis vacantes per obitum Petri de Comite, non obstante quod in Lateranensi, Lincolniensi, Cameracensi, Tornacensi, Ambianensi et Remensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet et in eadem Remensi ecclesia dignitatem expectat.

Dudum fidedignis...

Dat. Avin. 7 id. octobris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 132v : Vat. 74, f. 79v, n. 173.

1096-1097. *1322, 9 octobre.*

Priori secularis S. Johannis de Vallemontone, Signine diocesis, et cantori Turonensis ac Petro de Collemedio, scolastico Cameracensis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Paulo de Comite, consobrino et capellano Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, canonicatum et prebendam ecclesie de S. Audomaro, Morinensis diocesis, vacantes per obitum Petri de Comite, in dictis partibus, 6 id. septembris proxime preteriti, defuncti, non obstante quod dictus Paulus in basilica Principis apostolorum de Urbe, Remensi, Carnotensi, Senonensi, Ambianensi, Bajocensi canonicatus et prebendas obtinet et in Lichefeldensi ecclesiis canonicatum et prebendam vacantes per mortem dicti Petri, quos expectaverat, nuper acceptavit, et prepposituram Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesie, sine cura, et ruralem ecclesiam S. Zodici, Signine diocesis, et ecclesiam S. Salvatoris Theanensis, cum cura, ac quedam beneficia sine cura in civitate, diocesi et provincia Capuana obtinet.

Dudum fidedignis...

Dat. Avin. 7 id. octobris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 133 ; Vat. 74, f. 80, n. 174.

1097. — Eisdem mandatur quatenus conferant Petro, nato Mironis Gratiosi de Vallemontone, clerico Signine diocesis, canonicatum et prebendam ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum Petri de Comite, in partibus illis, 6 id. septembris proxime preteriti, defuncti, consideratione Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis.

Dudum fidedignis...

Dat. Avin. 7 id. octobris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 134v ; Vat. 74, f. 80v, n. 176.

1098. *1322, 12 octobre.*

Ingeranno, episcopo Morinensi, conceditur ad triennium facultas reconciliandi per aliquem sacerdotem idoneum ecclesias et cimiteria suarum civitatis et diocesis.

Tue devotionis...

Dat. Avin. 4 id. octobris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 98v: Vat. 74, f. 29, n. 43.

1099. *1322, 12 octobre.*

Arnaldo, S. Eustachii diacono cardinali, mandatur quatenus recipiat resignationes per Simonem, S. Prisce presbiterum cardinalem, de decimis de Virisio, de Reginato, de Cheu et de Montana supra Chasal, Lugdunensis diocesis, ad mensam abbatis monasterii S. Eugendi Jurensis, O.S.B., ejusdem diocesis, pertinentes ac de decimis parrochiarum de Salegiis, de Rossilione, de Chanas, de Cheu et de Limonins, Viennensis diocesis, que ad prioratum de Salegiis, ejusdem diocesis, immediate spectantem ad dictum monasterium S. Eugendi, pertinent ; ac per Theobaldum de Vassailliaco, de canonicatu et prebenda ac archidiaconatu ecclesie Cameracensis, ex causa permutationis faciendas, et dicta beneficia secundum eandem permutationem conferat, non obstante quod idem Theobaldus archidiaconatum et canonicatum in ecclesia Lugdunensi ac domum de Turins, Lugdunensis diocesis, spectantem ad mensam abbatis Insule Barbare, ejusdem diocesis, obtinet.

Cum sicut...

Dat. Avin. 4 id. octobris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 50 : Vat. 74, f. 42, n. 88.

1100. *1322, 13 octobre.*

Adenulpho de Supino indulgetur, obtentu Roberti, regis Sicilie, ut retinere valeat canonicatum et prebendam ecclesie Lingonensis, quos a longis temporibus obtinet et post assecutionem canonicatus et prebende ac primiceriatus ecclesie Virdunensis ipsi collatorum (1), dimittere tenebatur, dummodo archidiaconatum Barrensem in dicta Lingonensi ecclesia ac canonicatum et prebendam ecclesie S. Gaugerici Altrensis, Cameracensis diocesis, dimittat.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 id. octobris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 48; Vat. 74, f. 38, n. 77.

---

1. Voy. n. 1094.

1101. *1322, 15 octobre.*

Spinoto Rotarii confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. idibus octobris anno 7.

In e. m. S. Syri Januensis et S. Jacobi Leodiensis monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie S. Bartholomei Leodiensis.

Reg. Av. 19, f. 116v, n. 1079 ; Vat. 75, f. 36, n. 1078.

1102. *1322, 18 octobre.*

Johanni Bertaudi confertur canonicatus ecclesie Spirensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Treverensi canonicatum et prebendam obtinet et in S. Martini Leodiensis ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus quodque super ecclesia de Claromonte, Virdunensis diocesis, litigat.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 15 kal. novembris anno 7.

In e. m. Neapoleoni de filiis Ursi, archidiacono de Campinia, Leodiensis, notario pape, et abbati monasterii Wizeburgensis, Spirensis diocesis, ac decano S. Germani extra muros Spirenses ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 469, n. 1691 ; Vat. 75, f. 259v, n. 1693.

1103. *1322, 26 octobre.*

Romano Stefani de Setia confertur canonicatus ecclesie B. Marie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum seu clericatum et beneficium in ecclesia S. Nicolai de Setia, Terracinensis diocesis, (3 flor. auri) obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 7.

In e. m. archidiacono Nannetensis et sacriste Oscensis ac Francisco de Medicis, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 63v ; Vat. 74, f. 56, n. 125.

1104. *1322, 8 novembre.*

Johannes, prepositus ecclesie Cameracensis(1), promovetur ad episcopatum Trajectensem, per obitum Jacobi episcopi apud Sedem apostolicam previa reservatione vacantem, cassata prius electione Johannis, prepositi ecclesie S. Salvatoris Trajectensis, per Coloniensem archiepiscopum confirmata.

---

1. Jean de Diest.

Regimini universalis...

Dat. Avin. 6 id. novembris anno 7.

In e. m. capitulo ecclesie Trajectensis; clero civitatis et diocesis Trajectensis; populo civitatis et diocesis Trajectensis; vassallis ejusdem ecclesie ac archiepiscopo Coloniensi.

Reg. Av. 18, f. 214; Vat. 74, f. 128v, n. 323. — Brom, n. 610 (texte).

1105. *1322, 14 novembre.*

Gautherio de Laudo, clerico Placentino, conferuntur prepositura ac canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis in brevi vacaturi per promotionem Johannis de Diest [a] ad episcopatum Trajectensem, non obstante quod dictus Gautherius defectum etatis patitur (16 ann.).

Excitant nos...

Dat. Avin. 18 kal. decembris anno 7.

In e. m. Busolo de Parma, capellano pape, Tornacensis, et Uberto Todisco de Placentia, Trecensis, et Ubertino de Vicecomitibus, Ambianensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 18, f. 148; Vat. 74, f. 86, n. 185.

1106. *1322, 16 novembre.*

S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium ac Viconiensis, Atrebatensis diocesis, monasteriorum abbatibus mandatur quatenus conferant magistro Henrico de Geldonia, clerico et familiari Marie, regine Francie, quoddam simplex beneficium ecclesiasticum, sine cura, personatum de Ghelle vulgariter nuncupatum, Cameracensis diocesis, per consecrationem Johannis, electi Trajectensis, in brevi vacaturum, non obstante quod idem Henricus in dicta Cameracensi, de quibus litigat, et in S. Waldetrudis de Montibus in Hannonia et B. Gertrudis Nivellensis et S. Martini Leodiensis canonicatus et prebendas obtinet, ac in eadem S. Gertrudis Nivellensis dignitatem seu personatum vel officium et in S. Petri Lovaniensis, Cameracensis et Leodiensis diocesum, ac in Parmensi, in quibus in canonicum est receptus, prebendas expectat, et perpetuam capellaniam in Foro [b] S. Martini, predicte Leodiensis diocesis, ecclesiis obtinet.

Laudabilia merita...

Dat. Avin. 16 kal. decembris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 70; Vat. 74, f. 64, n. 142.

1107. *1322, 23 novembre.*

Guillelmo des Essars, canonico Tornacensi, indulgetur ut studio litte-

a. Destre *reg.* — b. Fori *reg.*

rarum insistendo, fructus beneficiorum suorum ad triennium absque residentia percipere valeat.

Meritis tue...

Dat. Avin. 9 kal. decembris anno 7.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Germani de Pratis juxta Parisius monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 18, f. 170; Vat. 74, f. 121v, n. 297.

1108. *1322, 23 novembre.*

Roberto Muleti confertur canonicatus ecclesie Nivernensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia de Insula in Flandria, Tornacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 9 kal. decembris anno 7.

In e. m. priori de Caritate, Nivernensis diocesis, et decano Meldensis et archidiacono de Seulyaco Aurelianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 410v; Vat. 74, f. 190v, n. 532.

1109. *1322, 3 décembre.*

Jacobo de Fossis, presbitero Leodiensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Leodiensis, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis, dicte diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Liberalitatis dexteram...

Dat. Avin. 3 non. decembris anno 7.

In e. m. decano Fossensis, Leodiensis diocesis, et archidiacono Brie Meldensis ac Thome Galli, canonico Cenomanensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 162; Vat. 74, f. 107v, n. 251.

1110. *1322, 3 décembre.*

Johanni de Warennis, clerico Atrebatensi, de diacono genito et soluta, conceditur dispensatio super defectu natalium ut ad sacros ordines promoveri et beneficium ecclesiasticum licite retinere valeat.

Illegitime genitos...

Dat. Avin. 3 non. decembris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 162; Vat. 74, f. 108, n. 253.

1111. *1322, 4 décembre.*

Johanni de Warennis confertur canonicatus ecclesie Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 non. decembris anno 7.

In e. m. Petro de Collemedio, scolastico Cameracensis, et Thome Galli, Cenomanensis, ac Johanni Huche, Atrebatensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 159 ; Vat. 74, f. 105, n. 244.

1112. *1322, 5 décembre.*

Johanni de Beyries indulgetur ut fructus sacristie ecclesie Bajonensis et prebendarum quas in Bajonensi et Belvacensi ac Furnensi, Morinensis diocesis, ecclesiis obtinet, absque residentia ad triennium percipere valeat.

Probitatis merita...

Dat. Avin. non. decembris anno 7.

In e. m. abbati monasterii Cluniacensis, Matisconensis diocesis, et decano Engolismensis ac archidiacono de Pardiaco Auxitane ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 188v ; Vat. 74, f. 99v, n. 227.

1113. *1322, 6 décembre.*

Guillelmo de Moylianis confertur canonicatus ecclesie Ambianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Morinensi cantoriam ac canonicatum et prebendam obtinet.

Dum personarum...

Dat. Avin. 8 id. decembris anno 7.

In e. m. archidiacono Parisiensis et cantori Claromontensis ac magistro Petro Placentis, canonico Vivariensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 172 ; Vat. 74, f. 123, n. 300.

1114. *1322, 7 décembre.*

S. Salvatoris Trajectensis et S. Johannis Leodiensis ac de Monteregali, Carcassonensis diocesis, ecclesiarum decanis mandatur quatenus conferant magistro Ingerranno de Fiesses, legum doctori, quandam dignitatem ecclesie B. Marie Trajectensis, prepposituram seu archidiaconatum nuncupatam, necnon canonicatum et prebendam ejusdem ecclesie, vacantes per obitum Henrici de Teghele, in partibus illis defuncti, consideratione Caroli, regis Francie, non obstante quod in Leodiensi et B. Martini de Pinconio, Ambianensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet et in eadem Leodiensi ecclesia dignitatem expectat.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 7 id. decembris anno 7.

Reg. Av. 18, f. 236v ; Vat. 74, f. 145v, n. 382.

1115. *1322, 11 décembre.*

Lamberto de Luynbuch confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis,sub expectatione prebende, non obstante quod ecclesiam parrochialem de Gancelt, dicte diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 id. decembris anno 7.

In e. m. Heynsbergensis et S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac magistro Hermanno de Boemia, capellano pape, canonico Pragensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 185 ; Vat. 74, f. 93, n. 208.

1116. *1322, 18 décembre.*

Fortanerio de Gordonio, canonico ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, indulgetur ut insistens scolasticis disciplinis, fructus canonicatus et prebende predicte ecclesie et aliorum beneficiorum suorum ad triennium percipere valeat.

Exigentibus tue...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 7.

In e. m. archidiacono Vaurensi et sacriste Magalonensis ac succentori Carnotensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 199v ; Vat. 74, f. 112, n. 268.

1117. *1323, 3 janvier.*

Philippo de Vitriaco confertur canonicatus ecclesie Virdunensis sub expectatione prebende integre, libere, non sacerdotalis, non obstante quod in ecclesia B. Marie castri Clarimontis, Belvacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet et in Suessionensi ac S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 non. januarii anno 7.

In e. m. decano S. Salvatoris de Hericione, Bituricensis diocesis, et archidiacono Brabantino, Cameracensis, ac Johanni de Alis, canonico Meldensis ecclesiarum.

Reg. Av. 17. f. 293v, n. 405 [a] ; Vat. 74, f. 147v, n. 388 [b].

1118. *1323, 20 janvier.*

Petro de Collemedio confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, ad instantiam decani et capituli ejusdem ecclesie, non obstante quod in Cameracensi scolastriam

a. en marge : attende de septimo. — *b. en marge :* in XVII quaterno anni sexti sub numero CCCCV.

et in Atrebatensi et S. Gaugerici Cameracensis canonicatus et prebendas obtinet, et in dicta Cameracensi ecclesia in canonicum est receptus et super prebenda ipsius ecclesie litigat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 13 kal. februarii anno 7.

In e. m. episcopo Paduano et abbati monasterii S. Bertini de S. Audomaro, Morinensis diocesis, et preposito ecclesie Atrebatensis.

Reg. Av. 18, f. 272 ; Vat. 74, f. 137ᵛ, n. 358.

1119. *1323, 20 janvier.*

Johanni de Bertincourt reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Trajectensis, non obstante quod in Cameracensi ecclesia perpetuam capellaniam, et personatum de Womelghem ac parrochialem ecclesiam de Alost, Cameracensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 13 kal. februarii anno 7.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac archidiacono Antwerpiensi in ecclesia Cameracensi.

Reg. Av. 18, f. 270ᵛ ; Vat. 74, f. 138ᵛ, n. 360.

1120. *1323, 20 janvier.*

S. Pauli Trajectensis et S. Michaelis Antwerpiensis ac Middelburgensis, Cameracensis et Trajectensis diocesum, monasteriorum abbates dantur tanquam conservatores Johanni, electo Trajectensi.

Ad hoc nos...

Dat. Avin. 13 kal. februarii anno 7.

Reg. Av. 18, f. 322, n. 62 ; Vat. 74, f. 279ᵛ, n. 1721 (nouv. 1775).

1121. *1323, 27 janvier.*

Guillelmo, comiti Hanonie, conceditur dispensatio ut, impedimento tercii consanguinitatis gradus non obstante, Guillelmus, primogenitus ejus, et Johanna, nata ducis Brabantie, adhuc in infantili etate constituti, cum ad etatem ad hoc aptam pervenerint, sponsalia et matrimonium invicem contrahere valeant (1).

Romanus pontifex...

Dat. Avin. 6 kal. februarii anno 7.

Original aux Archives générales du Royaume à Bruxelles, Chartes de Brabant, n. 223. — Reg. Av. 18, f. 402 ; Vat. 74, f. 156ᵛ, n. 418. — Brom, n. 625 (texte).

---

1. Ce mariage avait été décidé entre le duc de Brabant et le comte de Hainaut par un acte du 21 octobre 1322. Cf. L. Devillers, *Cartulaires de Hainaut*, dans *Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg*, t. III, p. 746.

1122. *1323, 30 janvier.*

Decano ecclesie Brielensis, Trajectensis diocesis, mandatur, de utriusque partis procuratorum assensu, quatenus audiat et decidat causam vertentem inter Margaretam de Petershem, abbatissam secularis ecclesie Thorensis, Leodiensis diocesis, patronam ecclesie Montis Sancte Ghertrudis, dicte diocesis, ex una parte, et decanum ac capitulum ejusdem ecclesie Montis Sancte Ghertrudis, ex altera, super jure patronatus dicte ecclesie et rebus aliis.

Conquesta est...

Dat. Avin. 3 kal. februarii anno 7.

Original aux Archives de l'État à Maestricht. — J. Habets, *De Archieren van het Kapittel Thorn*, t. I, p. 156 (analyse).

1123. *1323, 31 janvier.*

Ferrico, filio nobilis viri Erardi de Barro, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 2 kal. februarii anno 7.

In e. m. abbati monasterii de S. Michaele, Virdunensis diocesis, et archidiacono Metensis ac cantori S. Dionisii Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 403; Vat. 74, f. 157, n. 419.

1124. *1323, 31 janvier.*

Henrico de Heraucourt confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Deodati, Tullensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 2 kal. februarii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Apri Tullensis et archidiacono Metensis ac Colardo de Noviant, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 403v; Vat. 74, f. 157, n. 420.

1125. *1323, 31 janvier.*

Roberto de Jamais confertur canonicatus ecclesie Tullensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Virdunensi et S. Johannis Leodiensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 2 kal. februarii anno 7.

In e. m. S. Mansueti Tullensis et S. Vitoni Virdunensis monasteriorum abbatibus ac archidiacono Metensi.

Reg. Av. 18, f. 403v; Vat. 74, f. 157v, n. 421.

1126. *1323, 5 février.*

Symoni, S. Prisce presbitero cardinali, indulgetur ad triennium ut ecclesias et loca ecclesiastica archidiaconatus sui in ecclesia Cameracensi per alium visitare valeat.

Quanto Romanam...

Dat. Avin. nonis februarii anno 7.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Auberti Cameracensis monasteriorum abbatibus ac magistro Arnaldo Regis, canonico Meldensi, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 278; Vat. 74. f. 147r, n. 387.

1127-1128. *1323, 10 février.*

Johanni, filio Poncelli Mathei de filiis Ursi, nepoti Johannis, S.Theodori diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Belvacensis vacantes per obitum Jacobi Mathei de filiis Ursi, non obstante quod in Cameracensi et Toletana ecclesiis canonicatus et prebendas cum prestimoniis obtinet et quod ei eadem die de canonicatu et prebenda ecclesie Carnotensis provisum est.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 id. februarii anno 7.

In e. m. S. Luciani et S. Symphoriani Belvacensium monasteriorum abbatibus ac Raynaldo Jacobi de filiis Ursi, archidiacono Majoricarum in ecclesia Legionensi.

Reg. Av. 18, f. 291; Vat. 74, f. 165v, n. 453.

1128.— Eidem Johanni conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Carnotensis vacantes per obitum Jacobi Mathei de filiis Ursi.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 id. februarii anno 7.

In e. m. S. Petri de Valle et de S. Karauno Carnotensium monasteriorum abbatibus ac Raynaldo Jacobi de filiis Ursi, archidiacono Majoricarum in ecclesia Legionensi.

Reg. Av. 18, f. 291v: Vat. 74, f. 165v, n. 454.

1129. *1323, 18 février.*

Gaufrido, monacho monasterii Cluniacensis, Matisconensis diocesis, Cluniacensem ordinem expresse professo et in sacerdotio constituto, providetur de abbatia monasterii S. Laurentii prope Leodium, O. S. B., per liberam renuntiationem Werrici abbatis in manibus Raynaldi, episcopi Ostiensis, factam, apud Sedem apostolicam vacante.

Suscepti cura...

Dat. Avin. 12 kal. martii anno 7.

In e. m. conventui monasterii S. Laurentii prope Leodium ; vassallis ejusdem monasterii et episcopo Leodiensi.

Reg. Av. 18, f. 366v ; Vat. 74, f. 172v, n. 479.

1130. *1323, 18 février.*

Executoribus mandatur quatenus conferant Guillelmo de Candescura preposituram ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, vacantem per obitum Johannis Regis.

« Dilectis filiis .. preposito Atrebatensis et .. decano Morinensis ac .. scolastico Cameracensis ecclesiarum salutem. Apostolice Sedis benignitas... Dudum siquidem vacante prepositura ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, per obitum quondam Johannis Regis, prepositi ejusdem ecclesie, extra Romanam curiam decedentis, nos, vacatione hujusmodi fidedignis relatibus intellecta, ad instantiam quondam Roberti, comitis Flandrie, tunc viventis, preposituram ipsam ea vice collationi nostre et Sedis apostolice specialiter duximus reservandam, decernentes extunc irritum et inane, si secus... Post quam reservationem, per dilectos filios .. decanum et capitulum ejusdem ecclesie, reservationem ignorantes eandem, due electiones, una videlicet de dilecto filio Guillelmo de Candescura, canonico Atrebatensi, a majori et saniori parte, et altera de Guillelmo de Ricaudimanso, a minori parte dicti capituli fuerunt de facto et in discordia, sicut asseritur, celebrate ; demum causa electionum hujusmodi per appellationem ejusdem Guillelmi de Ricaudimanso ad curiam .. ordinarii loci deducta, et tandem pronunciato in ea eundem appellantem minus legitime appellasse, eoque propter hoc ipsi Guillelmo de Ricaudimanso [a] in expensis legitimis condempnato, ac iterato a processu hujusmodi dicti ordinarii dicto Guillelmo de Ricaudimanso ad Sedem apostolicam appellante et causam appellationis hujusmodi minime prosequente, sed postquam auditor ad instantiam procuratoris ejusdem Guillelmi de Candescura fuit datus in causa predicta, eodem Guillelmo de Ricaudimanso de dicta curia recedente et appellationem hujusmodi, quantum in eo fuit, totaliter deserente, idem Guillelmus de Candescura coram auditore predicto fuit causam hujusmodi prosecutus, quousque ad suam pervenit notitiam nos preposituram ipsam collationi nostre specialiter, ut premittitur, reservasse. Attendentes igitur quod predicte electiones et alia premissa omnia et singula de facto post et contra reservationem nostram hujusmodi subsecuta, ac per prefatos decanum et capitulum ac eundem Guillelmum de Candescura et partem alteram quomodolibet attemptata nullius momenti fore noscuntur, quodque de prepositura predicta a tempore reservationis

a. Candescura *reg. : le contexte montre que c'est une erreur du scribe.*

ejusdem nullus preter nos disponere potuit, reservatione hujusmodi obsistente, ac volentes personam predicti Guillelmi de Candescura... favore prosequi gratioso, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, preposituram predictam, etiamsi curam habeat animarum, eidem Guillelmo de Candescura, dummodo ante reservationem nostram hujusmodi jus in illa non fuerit alicui specialiter acquisitum, cum omnibus juribus et pertinentiis suis auctoritate apostolica conferre et assignare curetis... Non obstantibus... quod idem Guillelmus de Candescura in ecclesia Atrebatensi canonicatum et prebendam ac parrochialem ecclesiam B. Marie de Calesio, dicte diocesis, noscitur obtinere... Dat. Avin. 12 kal. martii anno 7. »

Reg. Av. 18, f. 387v ; Vat. 74, f. 199v, n. 560.

1131. *1323, 22 février.*

Matheo de Curtibus Jumellis, juris civilis professori, clerico Caroli, Francie regis, confertur canonicatus ecclesie Lexoviensis sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod canonicatum et prebendam in Laudunensi ac canonicatum sub expectatione prebende in Morinensi ecclesiis obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 8 kal. martii anno 7.

In e. m. decano S. Stephani de Tescone Montisalbani et cantori Suessionensis ac magistro Johanni de Roya, canonico Silvanectensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 263v ; Vat. 74, f. 184v, n. 512.

1132. *1323, 23 février.*

Bonacurso Thomasii de Florentia conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, vacantes per obitum Mathei de Novilia, apud Sedem apostolicam defuncti.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 kal. martii anno 7.

In e. m. episcopo Paduano et magistro Bindo de Senis, preposito Coloniensis, notario pape, ac Petro de Montespertuli, archipresbitero Volterane ecclesiarum.

Reg. Vat. 74, f. 278v, n. 793.

1133. *1323, 23 février.*

Petro, filio quondam Romani Bonaventure de Urbe, nepoti Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Gaugerici Cameracensis vacantes per obitum Mathei de Novilia, apud Sedem apostolicam defuncti.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 7 kal. martii anno 7.

In e. m. episcopo Paduano et scolastico ac Jordano de Pileo, canonico ecclesie Cameracensis.

Reg. Av. 19, f. 256v ; Vat. 75, f. 80v, n. 1212.

1134. *1323, 27 février.*

Gaufrido, abbati monasterii S. Laurentii juxta Leodium, O. S. B., cui per Petrum, episcopum Penestrinum, impensa fuit benedictio, conceditur licentia recedendi a curia.

Pridem circa...

Dat. Avin. 3 kal. martii anno 7.

Reg. Av. 18, f. 296v ; Vat. 74, f. 182, n. 504.

1135. *1323, 4 mars.*

Georgio de Solerio de Iporegia reservatur dignitas seu personatus vel officium in ecclesia, civitate vel diocesi Leodiensi ad collationem episcopi Leodiensis, non obstante quod in Lincolniensi, Iporiensi et Suvellensi, Eboracensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet, et in Leodiensi in canonicum est receptus et in ipsa Leodiensi ecclesiis seu civitate vel diocesi Leodiensi beneficium ecclesiasticum expectat, ac ecclesiam S. Laurentii extra muros Yporienses obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. martii anno 7.

In e. m. Livoldo de Northoft et Egidio Surlet, Leodiensis, ac magistro Petro de Vigonno, Novariensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 303v ; Vat. 75, f. 89, n. 1236.

1136. *1323, 8 mars.*

Magistro Stephano de Bertencuria reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia Ambianensi, non obstante quod in S. Quintini de Viromandia et S. Fursei Peronensis, S. Martini de Campellis in Bria et de Montemorenci, Noviomensis et Parisiensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet, ac in eadem Ambianensi et S. Crucis Cameracensis ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 id. martii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et cantori Parisiensis ac magistro Petro de Fractis, primicerio Gaietane ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 407 ; Vat. 74, f. 187v, n. 523.

1137. *1323, 9 mars.*

Nicolao de Canali, canonico Morinensi, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Meritis tue...

Dat. Avin. 7 id. martii anno 7.

In e. m. preposito Coloniensis et Vivariensis ac Bononiensis archidiaconis ecclesiarum.

Reg. Vat. 74, f. 277, n. 786.

1138. *1323, 15 mars.*

Johanni de Lugduno, capellano domestico et continuo commensali Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Gaugerici Cameracensis vacantes per obitum Egidii, electi Interannensis (1), apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod super canonicatu ecclesie Viennensis, cum integra portione ejusdem ecclesie proventuum, litigat.

Merita tue...

Dat. Avin. id. martii anno 7.

In e. m. precentori Ambianensis et Berardo de Reate, Xanctonensis, ac magistro Marco Maleyn, Eduensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 519 ; Vat. 74, f. 271v, n. 771.

1139. *1323, 18 mars.*

Abbas monasterii S. Dyonisii Remensis et Ambianensis ac de Benasco Ilerdensis ecclesiarum archidiaconi dantur conservatores ad quinquennium abbati et conventui monasterii S. Laurentii juxta Leodium, O. S. B.

Militanti ecclesie...

Dat. Avin. 15 kal. aprilis anno 7.

Reg. Av. 18, f. 306, n. 66 ; Vat. 75, f. 272, n. 1721 (nouv. 1758).

1140. *1323, 19 mars.*

Johanni, duci Lotharingie, denegatur quod religiose mulieres, que sub cura fratrum Predicatorum vivunt, ad diocesanam potestatem redigantur.

« Johanni, duci Lotharingie. Rem novam a nobis, fili, postulas, a nullo principe hactenus, quod nostra memoria teneat, postulatam, videlicet quod religiosas mulieres cure ac directioni fratrum Predicatorum ordinis deputatas, ab ipsorum potestate debeamus subducere ac ad diocesanam

---

1. Gilles de Montfaucon, nommé évêque de Terni le 7 mai 1309. Cf. n. 718.

redigere potestatem. Profecto, fili, nos experientia docet et docuit, sorores dictorum fratrum commissas regimini, inter omnes alias Dei servitio dedicatas, de sancta et religiosa vita et sanctimonie observantia commendari. Unde, fili, non decet te postulare sorores ipsas ab ipsorum fratrum subduci solicitudine, nec nos in hoc aliqualiter consentire. Sed ecce super gravaminibus que ex visitatione fratrum ipsorum sorores ipse inferri sibi in temporalibus asserunt, remedium adhibere curabimus oportunum. Quare si preces tuas [a] ad exauditionis non introduxerimus gratiam, habeat nos tua providentia super hoc excusatos. Nos enim in hiis que sine Dei offensa, alterius prejudicio ac nostra indecentia poterimus facere, parati sumus tua precamina, cum oportunitas se offerret, exaudire. Dat. Avin. 14 kal. aprilis anno 7. »

Reg. Vat. 111, f. 259, n, 1079.

1141. *1323, 21 mars.*

Radulpho La Fiera, legum doctori, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Andegavensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 12 kal. aprilis anno 7.

In e. m. episcopo Vasatensi et decano Bruxellensis, Cameracensis diocesis, et Guillelmo de Rivoforcato, canonico Tholetane ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 239 : Vat. 75. f. 122v, n. 1333.

1142. *1323, 24 mars.*

Johanni Willelmi de Steenberghe confertur canonicatus ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 9 kal. aprilis anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Bernardi, Cameracensis diocesis, et decano S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis [b], ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 98 ; Vat. 74, f. 347, n. 984.

1143. *1323, 25 mars.*

Wissoni Johannis de Nemore confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Machliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 8 kal. aprilis anno 7.

a. tue *reg*. — *b*. S. Servatii Leodiensis *reg*.

In e. m. abbati monasterii S. Bernardi, Cameracensis diocesis, et decano S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis [a], ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 97v : Vat. 74, f. 346v, n. 983.

1144. *1323, 29 mars.*

Raynaldo de filiis Ursi, nepoti Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardidinalis, conferuntur archidiaconatus de Campinia ac canonicatus et prebenda in ecclesia Leodiensi vacantes per obitum Neapoleonis de filiis Ursi, notarii pape, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in basilica Principis apostolorum de Urbe ac in Tholetana, Paduana, Legionensi, S. Nazarii Mediolanensis et S. Victoris de Corbeta, Mediolanensis diocesis, canonicatus et prebendas, ac in eadem Legionensi ecclesiis archidiaconatum de Majorica obtinet; quem archidiaconatum de Majorica necnon canonicatus et prebendas predictarum Legionensis et S. Victoris ecclesiarum dimittere tenebitur.

Generis tui...

Dat. Avin. 4 kal. aprilis anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis Leodiensium ac Adenulpho de Supino, primicerio Virdunensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 422v ; Vat. 74, f. 207, n. 579.

1145. *1323, 1 avril.*

Guillelmo de Antegiaco conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, vacantes per obitum Oddonis de Sermineto, Camere apostolice clerici, apud Sedem apostolicam defuncti.

Tue probitatis...

Dat. Avin. kal. aprilis anno 7.

In e. m. Caturcensi et Ruthenensi episcopis ac priori S. Martini de Campis Parisiensis.

Reg. Av. 19, f. 136 : Vat. 74, f. 325v, n. 929.

1146. *1323, 1 avril.*

Albarico de Navis conferuntur canonicatus et prebenda ac thesauraria ecclesie S. Johannis Leodiensis vacantes per obitum magistri Guillelmi de Balaeto, in Italie partibus defuncti, non obstante quod in Vivariensi et Viennensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. kal. aprilis anno 7.

a. S. Servatii Leodiensis *reg.*

In e. m. S. Pauli et S. Dyonisii Leodiensium decanis ac Guillelmo de Vaccarachic, canonico Sistaricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 162, n. 1078; Vat. 75, f. 35v, n. 1077.

1147. *1323, 10 avril.*

Balsamo Talani confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod prioratum secularis ecclesie S. Marie majoris Florentine, cum cura, necnon canonicatum et prebendam de S. Miniato, Lucane diocesis, obtinet, et beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas vel personatus foret, in ecclesia, civitate vel diocesi Florentina expectat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 4 id. aprilis anno 7.

In. e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Pauli Leodiensis ac Busolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 517 ; Vat. 74, f. 267v, n. 763.

1148. *1323, 12 avril.*

Ingerranno de Grandisartu confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, consideratione Marie, regine Francie, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Johannis Baptiste de Danguto, Rothomagensis diocesis, obtinet.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 2 id. aprilis anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Germani de Pratis juxta Parisius et decano S. Johannis Leodiensis ac magistro Alberico de Metis, archidiacono Metensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 222 ; Vat. 75, f. 81, n. 1213.

1149. *1323, 17 avril.*

Lippo Vannis de Carmignano, clerico Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Crucis Cameracensis vacantes per obitum Pini [filii] magistri Francisci de Carmignano, familiaris dicti cardinalis.

Probitatis meritis...

Dat. Avin. 15 kal. maii anno 7.

In e. m. Raynaldo de filiis Ursi, de Campinia, Leodiensis, notario apostolico, et Anonie archidiaconis ac scolastico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 358v ; Vat. 75, f. 194, n. 1513.

1150. *1323, 6 mai.*

Matheo Giraudi conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Cameracensis vacantes per obitum magistri Sicardi de Vauro, pape capellani, extra Romanam curiam defuncti.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 non. maii anno 7.

In e. m. episcopo Vasatensi et abbati monasterii S. Germani de Pratis prope Parisius ac magistro Raymundo Sobirani, decano ecclesie de Monte Regali, Carcassonensis diocesis, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 507 : Av. 19, f. 251 [a] : Vat. 74, f. 254, n. 725.

1151. *1323, 8 mai.*

Albrico, nato Bonifacii de Gravago de Laudo, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, vacantes per obitum Arnoldi Mulart, apud Sedem apostolicam defuncti.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 8 id. maii anno 7.

In e. m. Bertrando Longo, Leodiensis, ac Boxolo de Boxolis de Parma, Tornacensis, et Egidio de Pecoraria, Remensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 19, f. 61 ; Vat. 74, f. 345v, n. 981.

1152. *1323, 13 mai.*

Johanni Nicolai de Yvodio, capellano Simonis, S. Prisce presbiteri cardinalis, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Johannis et S. Bartholomei Leodiensium ecclesiis canonicatus et prebendas, necnon parrochialem ecclesiam curatam S. Medardi de Marci, Laudunensis diocesis, obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 3 id. maii anno 7.

In e. m. S. Sepulcri et S. Auberti Cameracensium monasteriorum abbatibus ac magistro Arnaldo Regis, capellano pape, canonico Meldensi.

Reg. Av. 19, f. 130 ; Vat. 74, f. 318v, n. 908

1153. *1323, 13 mai.*

Balsamo Thalani confertur canonicatus ecclesie Londoniensis sub expectatione prebende, non obstante quod prioratum secularis ecclesie S. Marie majoris Florentine, cum cura, et in SS. Marie et Genesii

a. *Exécutoire seul et incomplet : en marge :* attende quod fuit posita et abreviata alibi cum sua gratiosa.

de Sancto Miniato, Lucane diocesis, canonicatum et prebendam obtinet, necnon ei de canonicatu et prebenda in Calaritana ecclesia et de quibusdam ecclesiis canonice unitis, sine cura, Calaritane civitatis et diocesis, noviter provisum fuit, et canonicatum ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende obtinet.

Honestas morum...

Dat. Avin. 3 id. maii anno 7.

In e. m. archidiacono Wintoniensi et magistris Bosolo de Parma, Tornacensis, ac Roberto de Patricha, Lichefeldensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 189v ; Vat. 75, f. 62, n. 1157.

1154. *1323, 16 mai.*

Jacobo de Melbodio confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Montensi, Melbodiensi, Peronensi et S. Quintini in Viromandia ecclesiis canonicatus et prebendas, ac perpetuam capellaniam aule comitis de Binchio obtinet et in ecclesia S. Amati Duacensis, Atrebatensis, Cameracensis ac Noviomensis diocesum, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Nicolai de Pratis juxta Tornacum et decano Anthoniensis, Cameracensis diocesis, ac Oliverio de Campellis, canonico Noviomensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 577v ; Vat. 74, f. 304, n. 865.

1155. *1323, 16 mai.*

Executoribus mandatur quatenus compellant Johannem, dominum de Renaval, Noviomensis diocesis, ad tradendam dotem Beatrici, sorori ejus, uxori Sauseti, domini de Bussoy, Cameracensis diocesis.

« Dilectis filiis.. preposito ac.. archidiacono Ostrevanensi, Attrebatensis, et.. thesaurario Sancti Amati Duacensis, Attrebatensis diocesis, ecclesiarum, salutem. Exhibita nobis dilecti filii nobilis viri Sauseti, domini de Bussoy, Cameracensis diocesis, petitio continebat quod, licet nobilis vir Johannes, dominus de Renaval, Noviomensis diocesis, pro certa dote nobilis mulieris Beatricis, dicti Sauseti uxoris ejusdemque Johannis sororis, tradenda et assignanda eisdem conjugibus, se et bona sua efficaciter obligavit, idem tamen Johannes dictam dotem, prout tenetur, dictis conjugibus, juxta hujusmodi obligationem suam, tradere et assignare, pluries super hoc requisitus, indebite contradicit ; propter quod ipsius Sauseti, qui zelo fidei accensus in Terre Sancte subsidium pro-

ponit, annuente Domino, breviter proficisci, propositi executio impeditur. Quare dicti conjuges nobis humiliter supplicarunt ut providere eis super hoc de oportuno remedio dignaremur. Nos itaque nolentes prefatis conjugibus, sicut etiam nec debemus, in suo jure deesse, qui sumus omnibus in justitia debitores, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus, partibus convocatis, si vobis simpliciter, summarie et de plano, sine strepitu et figura judicii, constiterit ita esse, dictum Johannem ad assignandam et tradendam predictam dotem juxta formam obligationis predicte, per censuram ecclesiasticam, appellatione remota, cogatis, facientes super premissis sepefatis conjugibus celeris justitie complementum... Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Dat. Avin. 17 kal. junii anno 7. »

Reg. Av. 18, f. 576v; Vat. 74, f. 304, n. 866.

1156. *1323, 16 mai.*

Johanni de Tornaco confertur canonicatus ecclesie S. Piati Sicliniensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 7.

In e. m. monasterii S. Marie Valencinensis et S. Petri Insulensis, Cameracensis ac Tornacensis diocesum, prepositis, ac magistro Oliverio de Campellis, canonico Noviomensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 84 ; Vat. 74, f. 305v, n. 871.

1157. *1323, 16 mai.*

Episcopo Atrebatensi mandatur quatenus omnes processus habitos contra abbatem et conventum monasterii Viconiensis, Premonstratensis ordinis, et abbatissam secularis ecclesie S. Aldegundis Melbodiensis ac rectores parrochialium ecclesiarum in decanatibus christianitatis Valencinensi et Duacensi consistentium et redditus in terra de Ostrevanno obtinentium, Atrebatensis et Cameracensis diocesum, ratione decime regi Francie concesse, revocet, ex eo quod bona eorum sunt in terra Imperii.

« Venerabili fratri episcopo Atrebatensi. Petitionem dilectorum filiorum .. abbatis et conventus monasterii Viconiensis, Premonstratensis ordinis, et dilecte in Christo filie .. abbatisse secularis ecclesie Sancte Aldegundis Melbodiensis, tue et Cameracensis diocesum, necnon et rectorum parrochialium ecclesiarum aliarumque personarum ecclesiasticarum secularium et regularium in decanatibus christianitatis Valencinensi et Duacensi, dicte tue diocesis, consistentium ac redditus et proventus aliaque

bona in terra de Ostrevanno, predicte tue diocesis, obtinentium [a], recepimus continentem quod, licet nos dudum carissimo in Christo filio nostro Carolo, regi Francie illustri, decimam omnium proventuum ecclesiasticorum in regnis et terris suis duntaxat usque ad biennium per nostras certi tenoris litteras duximus concedendam, te ad colligendam et exigendam hujusmodi decimam in Atrebatensi civitate et diocesi executore per nostras litteras deputato, et tam abbas et conventus ac rectores et persone pro suis ecclesiis, redditibus et proventibus, quam abbatissa prefati pro una duntaxat curte seu domo dicte sue ecclesie in dicta terra de Ostrevanno consistentibus, a longis retro temporibus non sint ecclesie, monasteria, loca et persone ecclesiastice regni Francie, sed sint ecclesie, monasteria, loca et persone hujusmodi in terra Imperii constituta, decimam solvere consueverunt, prout per antiqua registra et alia autentica documenta super decime solutione confecta fieri poterit plena fides ; nichilominus tamen tu, predictarum litterarum super hoc tibi directarum formam excedens, abbati et conventui, rectoribus et personis ac abbatisse prefatis, sub excommunicationis in personas et interdicti in ecclesias, monasteria et loca ipsorum penis, quas si secus agerent incurrerent ipso facto, mandasti quod decimam omnium ecclesiasticorum proventuum, quos in dicta tua diocesi obtinent, certis personis per te ad receptionem et levationem dicte decime deputatis solverent, eis ad hoc certum terminum prefigendo. Et quamquam pro parte ipsorum fuisset coram te infra dictum terminum excipiendo propositum quod monasteria et curtis seu domus [b] ac rectorum et personarum predictorum redditus et proventus ac bona non sunt infra regnum et terras regis ejusdem, sed in terris Imperii prelibati, et quod ab antiquis retroactis temporibus decimam hujusmodi suorum proventuum, sicut ecclesie, monasteria, loca et persone ecclesiastice in eodem Imperio, ut predicitur, constituta persolverint, prout per antiqua regestra et documenta pretacta erant legitime docere parati, eos ad solvendam dictam decimam de ipsorum proventibus, quos in dicta terra de Ostrevanno, que ut premittitur de Imperio et non de regno Francie fore dinoscitur, obtinent, compellere de jure non poteras, nec debebas. Et quia eos super hoc audire contra justitiam recusasti, fuit pro parte ipsorum ad Sedem apostolicam appellatum. Quare nobis humiliter supplicarunt ut providere eis super hoc de oportuno remedio dignaremur.

Nos igitur, attendentes quod, licet per litteras ipsas et alias super solutione hujusmodi decime dicto regi facienda mandaverimus inter alia de ecclesiasticis redditibus et proventibus ecclesiarum, monasteriorum, locorum et personarum ecclesiasticarum infra regnum Francie duntaxat

a. obvenientium *reg. Vat.* — b. domos *reg. Vat.*

consistentibus decimam hujusmodi integraliter eidem regi persolvi, nostre tamen intentionis non extitit, nec existit, nec etiam volumus quod ecclesie, monasteria, loca et persone ecclesiastice extra dictum regnum consistentia de redditibus et proventibus suis, de terris, possessionibus et quibuscumque aliis bonis ecclesiasticis que extra prefatum regnum consistant provenientibus super solutione seu exactione hujusmodi decime litterarum predictarum pretextu aliquatenus compellantur, nec abbas et conventus, abbatissa, rectores et persone predicte contra predicta consuetudines et antiqua regestra super solutione hujusmodi decime et proventibus et redditibus eorundem de terris, possessionibus et quibuscumque aliis bonis ecclesiasticis que, ut prefertur, extra prefatum regnum consistunt provenientibus in aliquo molestentur. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus, si tibi summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura judicii, sic esse constiterit, ut prefertur, prefatos abbatem et conventum ac rectores, personas et abbatissam, pretextu[a] predictarum litterarum tibi super hoc, ut premittitur, directarum ad solutionem decime prelibate de redditibus et proventibus suis hujusmodi non compellas aliquatenus vel molestes, nec per alium seu alios compelli permittas vel etiam molestari, sed omnes processus tuos vel auctoritate tua contra eos occasione premissa factos et habitos revoces et annulles. Dat. Avin. 17 kal. junii anno 7. »

Reg. Av. 19, f. 137v ; Vat. 74, f. 327, n. 933.

1158. *1323, 16 mai.*

S. Agerici Virdunensis et S. Jacobi Leodiensis monasteriorum abbates ac prepositus ecclesie Cameracensis dantur conservatores ad quinquennium abbati monasterii Premonstratensis, Laudunensis diocesis.

Militanti ecclesie...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 7.

Reg. Av. 18, f. 306v, n. 67 ; Vat. 75, f. 272v, n. 1721 (nouv. 1759).

1159. *1323, 17 mai.*

Johanni de Brebant confertur canonicatus ecclesie S. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Laurentii de Roseto et B. Marie de Namurco ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam de Lileto, Laudunensis et Leodiensis diocesum, obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

a. pretextu *manque reg. Vat.*

In e. m. decano Cameracensis et magistro Albrico de Metis, archidiacono Metensis, capellano pape, ac cantori Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 84v ; Vat. 74, f. 306, n. 872.

1160.

1323, 17 mai.

Ferrico, filio nobilis viri Erardi de Barro, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Leodiensi ecclesia sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii de S. Michaele, Virdunensis diocesis, et decano S. Gaugerici Cameracensis ac magistro Albrico de Metis, archidiacono Metensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 85 ; Vat. 74, f. 306v, n. 873.

1161.

1323, 17 mai.

Valcelino dicto de Lobio confertur canonicatus ecclesie S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Severini Coloniensis canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Wilre, Leodiensis diocesis, obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et decano S. Georgii Coloniensis ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 83 ; Vat. 74, f. 310, n. 885.

1162.

1323, 17 mai.

Godefrido de Lobio confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Pauli Leodiensis scolastriam et in eadem et S. Marie ad Gradus Coloniensis et S. Marie in Capitolio canonicatus et prebendas obtinet, et in S. Cassii Bunnensis, Coloniensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus aut officii in canonicum est receptus, ac super ecclesia S. Martini Coloniensis cum quodam diutius litigavit, cui ecclesie et juri ipsi competenti in ea, necnon scolastrie predicte post assecutionem prebende ac dignitatis vel personatus aut officii ecclesie Bunnensis prefate renunciare tenebitur.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Jacobi Leodiensis et S. Pantaleonis Coloniensis monasterio-

rum abbatibus ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 83v ; Vat. 74, f. 310v, n. 886.

1163. *1323, 17 mai.*

Heydenrico de Novoforo confertur canonicatus ecclesie B. Marie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie ad Gradus Coloniensis et in Vredin, Monasteriensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, quos canonicatum et prebendam ecclesie Verdensis dimittere tenebitur.

Exposcunt tue...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. preposito S. Pauli et cantori S. Dyonisii Leodiensium ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 549v ; Vat. 74, f. 335, n. 955.

1164. *1323, 17 mai.*

Jacobo de Barbona confertur canonicatus ecclesie Suessionensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Petri in castro Namurcensi canonicatum et prebendam, ac in S. Nicolai de Sesanna ecclesiis perpetuam capellaniam, Leodiensis et Trecensis diocesum, obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et preposito Atrebatensis ac cancellario Lingonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 424v ; Vat. 75, f. 217. n. 1576.

1165. *1323, 17 mai.*

Maclino de Waseriis, legum professori, confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Bethuniensi et Vallanicurtensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac perpetuam capellaniam de Commines, Cameracensis, Atrebatensis et Tornacensis diocesum, obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et decano Cameracensis ac preposito Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 425 ; Vat. 75, f. 217v, n. 1578.

1166. *1323, 17 mai.*

Jacobo de Barbona, canonico ecclesie Namurcensis, Leodiensis diocesis, indulgetur ut insistendo obsequiis Galtheri de Castellione, comitis Porciensis, cujus clericus existit, fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Tue et tuorum...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac priori S. Martini de Campis Parisiensis ac cantori ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 19, f. 433v ; Vat. 75, f. 225, n. 1597.

1167. *1323, 19 mai.*

Johanni de Bellovidere confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe ac priori S. Eligii Parisiensium ac Guillelmo de Molhano, canonico Morinensi.

Reg. Av. 19, f. 302 ; Vat. 75, f. 84, n. 1220.

1168. *1323, 20 mai.*

Magistro Arnaldo Regis, capellano pape, conferuntur canonicatus et prebenda ac archidiaconatus ecclesie Cameracensis vacantes per obitum Symonis, S. Prisce presbiteri cardinalis, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia Meldensi et ecclesiam S. Martini de Rocaforti, cum cura, una cum archipresbiteratu Corbarie inferioris sibi unito, Narbonensis diocesis, obtinet, quam ecclesiam cum archipresbiteratu dimittere tenebitur.

Dum attente...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 7.

In e. m. de Cantiprato et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac Petro Guillelmi, preposito ecclesie Tholonensis, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 528v (fragment) ; Vat. 74, f. 275v, n. 781.

1169. *1323, 20 mai.*

Petro Alexii de Urbe conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Lateranensis vacantes per obitum Mathei de Pontecurvo, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod Bertrandus, S. Marcelli presbiter cardinalis, in partibus illis apostolice Sedis legatus, eidem Petro canonicatum ecclesie Viterbiensis sub expectatione prebende contulit, seu

quod in S. Rumoldi Macliniensis sub expectatione prebende in canonicum est receptus et in S. Nicolay Gandensis, Cameracensis et Tornacensis diocesum, ecclesiis quandam perpetuam capellaniam obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 7.

In e. m. episcopo Terracinensi et magistro Leonardo de Garcino, thesaurario ecclesie Lingonensis, notario pape, ac abbati monasterii S. Pauli de Urbe.

Reg. Av. 18, f. 524 ; Vat. 74, f. 276, n. 782.

1170. *1323, 20 mai.*

Gaufrido de Barretto, consanguineo et familiari Symonis, S. Prisce presbiteri cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Tornacensis, vacantes per obitum dicti cardinalis, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod preposituram de Susseyo [a] in Eduensi ac in eadem et in Xanctonensi necnon et in B. Marie Belnensis ac Sedelocensi et in B. Marie de Monteregali ecclesiis canonicatus et prebendas, ac ecclesiam de Segundraco, cum cura, Eduensis et Xanctonensis diocesum, obtinet aut quod dignitatem seu personatum vel officium in eadem ecclesia Xanctonensi expectat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 7.

In e. m. archidiacono Avalonensi, Eduensis, et cantori Petragoricensis et Maignardo de Montecanzio, canonico Engolismensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 143v ; Vat. 74, f. 337, n. 960.

1171. *1323, 22 mai.*

Joffrido de Jainvilla confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Leodiensi et Tullensi canonicatus et prebendas obtinet et in Lingonensi ecclesiis in canonicum sub expectatione prebende est receptus.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 11 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Petri Cathalaunensis et Dervensis Trecensis [b] monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie B. Laurentii de Jainvilla, Cathalaunensis diocesis.

Reg. Av. 19, f. 63, n. 995 : Vat. 75, f. 255v, n. 1682.

a. Suessio *reg. Vat.* — *b. sic dans le reg. Av.; le reg. Vat. a* Doerven.: *peut-être une erreur du scribe pour* Dervensis, Cathalaunensis diocesis *(Montierender, département de la Haute-Marne, abbaye O. S. B.).*

1172. *1323, 24 mai.*

Guidoni de Caslutio confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 9 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Johannis et S. Augustini prope Morinum monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie B. Marie Boloniensis, Morinensis diocesis.

Reg. Av. 19, f. 214 ; Vat. 75, f. 63v, n. 1160.

1173. *1323, 25 mai.*

Roberto dicto Le Godalier de Mostrolio confertur canonicatus ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende ac dignitatis vel officii.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 kal. junii anno 7.

In e. m. decano ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, et Guigoni de S. Germano, archidiacono Benascensi, Ilerdensis, ac Eustachio de Ays, canonico Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 18, f. 582 ; Vat. 74, f. 315, n. 899.

1174. *1323, 25 mai.*

Stephano, nato Guillelmi Cantoris, domini de Apchonio, confertur canonicatus ecclesie Belvacensis sub expectatione prebende integre, libere et non sacerdotalis necnon dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod in Tornacensi et S. Juliani Brivatensis, S. Flori diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 8 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et archidiacono Benascensi, Ilardensis, ac cantori Claromontensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 213 ; Vat. 75, f. 58,n. 1148.

1175. *1323, 25 mai.*

Guillelmo de Vicher confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Merita tue...

Dat. Avin. 8 kal. junii anno 7.

In e. m. episcopo Cameracensi et archidiacono Benascensi, Ilerdensis, ac thesaurario Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 186v ; Vat. 75, f. 59, n. 1151.

1176. *1323, 25 mai.*

Roberto de Callucio confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende integre, non sacerdotalis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Bertini de S. Audomaro, Morinensis diocesis, et scolastico Morinensis ac Johanni de Molas, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 413; Vat. 75, f. 199v, n. 1529.

1177. *1323, 25 mai.*

Andree de Florentia, clerico et familiari Caroli, regis Francie, confertur canonicatus ecclesie Remensis sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii, non obstante quod archidiaconatum Stampensem in Senonensi, ac in eadem et Nivernensi et S. Stephani Trecensis et S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet et in Tornacensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Clara virtutum...

Dat. Avin. 8 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Remigii Remensis et S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus ac magistro Michaeli Malicondit, canonico Parisiensi.

Reg. Av. 19, f. 449v; Vat. 75, f. 241v, n. 1644.

1178. *1323, 30 mai.*

Gerardo de Brancons confertur canonicatus ecclesie S. Foyllani de Fossis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis, et Marie, regine Francie, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Ugheles, Leodiensis diocesis, obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii Maloniensis et thesaurario S. Albani Namurcensis, Leodiensis diocesis, ac Oliverio de Cerzeto, canonico Eduensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 857v; Vat. 74, f. 339, n. 965.

1179. *1323, 30 mai.*

Johanni, nato quondam Johannis de Los, militis, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis, et Marie, regine Francie.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Nicolai de Pratis juxta Tornacum et Viconiensis, Atrebatensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Oliverio de Cerzeto, canonico Eduensi, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 586v ; Vat. 74, f. 338v, n. 964.

1180. *1323, 30 mai.*

Ernuldo, nato quondam Johannis de Los, militis, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis, et Marie, regine Francie.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Pauli Leodiensis ac Oliverio de Cerzeto, canonico Eduensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 588 ; Vat. 74, f. 339v, n. 966.

1181. *1323, 30 mai.*

Bertrando Vigerii conferuntur de novo canonicatus et prebenda ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, per obitum Petri dicti Halappe vacantes.

« Dilecto filio Bertrando Vigerii, canonico ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis. Litterarum scientia... Sane petitio tua nobis exhibita continebat quod olim auctoritate litterarum nostrarum, quas super provisione tibi facienda de beneficio ecclesiastico cum cura vel sine cura, cujus redditus et proventus, si sine cura existeret 30 lib. tur. parv. annuam non excederent quantitatem, spectante ad collationem vel presentationem dilecte in Christo filie .. abbatisse secularis ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, si quod in civitate vel diocesi Leodiensi, ubi tu perpetuam elegeras mansionem, tunc vacaret, vel quamprimum ad id se offerret facultas, ad venerabilem fratrem nostrum .. episcopum Leodiensem, sub ea forma secundum quam pro pauperibus clericis beneficiandis interdum scribere consuevimus, impetratas [direximus], de prebenda ejusdem ecclesie per obitum quondam Petri dicti Halappe, canonici ipsius ecclesie, tunc vacante, quoniam juxta dictarum litterarum formam tibi competens beneficium esse credebas tibique de jure deberi, fuit provisum et ad illam per capitulum ejusdem ecclesie receptus ibidem fuisti in canonicum et in fratrem. Verum quondam magister Guillelmus de Casseleto, clericus, asserens sibi de dicta prebenda canonice per dictam abbatissam fuisse provisum eamque summam excedere in dictis litteris comprehensam, te coram prefato episcopo executore tibi per dictas litteras deputato super dicta prebenda auctoritate dictarum litterarum, traxit in causam ; qui in hujusmodi causa procedens diffinitivam contra te sententiam

promulgavit, a qua pro parte tua fuit ad Sedem apostolicam appellatum nosque in causa appellationis hujusmodi et negotii principalis dilectum filium magistrum Bertrandum de Sancto Genesio, capellanum nostrum et auditorem causarum palatii nostri, dedimus specialiter auditorem; coram quo, inter te et dictum Guillelmum hujusmodi lite pendente, idem Guillelmus, qui possessioni ejusdem prebende incumbebat, in illis partibus viam fuit universe carnis ingressus. Quare nobis humiliter supplicasti ut, cum tu causam hujusmodi nichilominus sis paratus prosequi ac interim dicta prebenda per alium quam per nos de jure conferri non possit, providere tibi de dicta prebenda de ejusdem Sedis munificentia dignaremur. Nos itaque volentes personam tuam, premissorum meritorum tuorum intuitu, prerogativa prosequi gratie specialis, canonicatum et prebendam predictos, etiamsi redditus et proventus ejusdem prebende predictam summam excedant, cum secundum taxationem antique decime quadraginta sex lib. tur. prov. valorem annuum excedere minime dinoscuntur,...de novo conferimus et de illis etiam providemus... Dat. Avin. 3 kal. junii anno 7. »

In e. m. episcopo Trecensi et archidiacono Parisiensi ac cantori Petragoricensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 201 ; Vat. 75, f. 86v, n. 1227.

1182. *1323, 31 mai.*

Magistro Genselino de Cassanhis, canonico ecclesie S. Pauli de Fenolhedesio, Electensis diocesis, capellano pape, reservatur archipresbiteratus de Rupeforti, Narbonensis diocesis, in brevi vacaturus per assecutionem a magistro Arnaldo Regis factam de canonicatu et prebenda ac archidiaconatu ecclesie Cameracensis.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. Lemovicensis et Lodovensis episcopis ac magistro Oliverio de Cerzeto, canonico Eduensi, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 115v, n. 1088 ; Vat. 75, f. 39, n. 1087.

1183. *1323, 31 mai.*

Johanni Nicolay Mutonis de Fonte confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Macliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et Bertrando, archidiacono Vastinensi, Senonensis, ac Roberto de Pinchebeke, canonico Eboracensis ecclesiarum.

Reg. Vat. 19, f. 353v ; Vat. 75, f. 185v, n. 1489.

1184. *1323, 31 mai.*

Johanni Reyneri Gochelet confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Ham supra Our, Leodiensis diocesis, obtinet.

Ad provisionem...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati secularis ecclesie Eykensis et priori S. Katerine prope muros Nivellenses, Leodiensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 19, f. 404v; Vat. 75, f. 186, n. 1491.

1185. *1323, 31 mai.*

Godefrido de Zamal confertur canonicatus ecclesie S. Marie Tongrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Bartholomei et S. Martini Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 404v; Vat. 75, f. 186v, n. 1492.

1186. *1323, 31 mai.*

Colardo Fachini de Lembor confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. *ut supra, n. 1185.*

Reg. Av. 19, f. 354v; Vat. 75, f. 187v, n. 1495.

1187. *1323, 31 mai.*

Rigaldo de Viller confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Taviers, Leodiensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. *ut supra, n. 1185.*

Reg. Av. 19, f. 405v; Vat. 75, f. 188, n. 1497.

1188. *1323, 31 mai.*

Goloni de Hoyo confertur canonicatus ecclesie S. Foyllani Fossensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. Broniensis et Maloniensis monasteriorum abbatibus, Leodiensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesie.

Reg. Av. 19, f. 406 ; Vat. 75, f. 188v, n. 1498.

1189.

1323, 31 mai.

Gerardo Johannis de Lardario confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Bartholomei et S. Martini Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 407 ; Vat. 75, f. 188v, n. 1499.

1190.

1323, 31 mai.

Johanni Henrici de Seffawe confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Merita tue...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Bartholomei Leodiensis et S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 408 ; Vat. 75, f. 189, n. 1500.

1191.

1323, 31 mai.

Judoco de Valle confertur canonicatus ecclesie S. Petri Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Michaelis Antwerpiensis et de Loco S. Bernardi, Cameracensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensi, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 408v ; Vat. 75, f. 190, n. 1502.

1192.

1323, 31 mai.

Johanni dicto Troye confertur canonicatus ecclesie S. Salvatoris Trajectensis sub expectatione prebende, non obstante quod capelle S. Crucis Ninevensis et in hospitali B. Marie de Tileto, Cameracensis et Tornacensis diocesum, perpetuas capellanias sine cura obtinet.

Devotionis quam...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Petri Gandensis, Tornacensis diocesis, et preposito Ebredunensis ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 356 ; Vat. 75, f. 190v, n. 1504.

1193. *1323, 31 mai.*

Ludovico de Colonster confertur canonicatus ecclesie S. Lamberti Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Bartholomei et S. Martini Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 357 ; Av. 20, f. 76 (fragment) [a] ; Vat. 75, f. 182, n. 1508.

1194. *1323, 31 mai.*

Jacobo dicto Vos confertur canonicatus ecclesie S. Bartholomei Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. decano et cantori B. Gudile Bruxellensis, Cameracensis diocesis, ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 19, f. 367 [b] ; Vat. 75, f. 203v, n. 1542.

1195. *1323, 31 mai.*

Franconi de Winkezele confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod unam de minoribus prebendis ecclesie Bruxellensis, Cameracensis diocesis, obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. decano et cantori ac thesaurario ecclesie S. Gudule Bruxellensis, Cameracensis diocesis.

Reg. Av. 19, f. 367v ; Vat. 75, f. 204, n. 1543.

1196. *1323, 31 mai.*

Egidio Johannis Onulphi confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem

a. *en marge :* ista erat de septimo et fuit posita in anno septimo. — b. *en marge :* attende de septimo.

ecclesiam Nove curie extra muros Trajectenses et altare S. Spiritus in Lapidemonte, Leodiensis diocesis, obtinet, quod altare dimittere tenebitur.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. decano S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, et Busolo de Parma, Tornacensis, capellano pape, ac Johanni Gilaerdi, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 417 : Vat. 75, f. 206, n. 1548.

1197.

1323, 31 mai.

Godefrido Gerardi de Huloven confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Bertrandi, S. Marcelli presbiteri cardinalis, apostolice Sedis legati.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 7.

In e. m. S. Jacobi Leodiensis et S. Pantaleonis Coloniensis monasteriorum abbatibus ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 21, f. 426[a]; Vat. 77, f. 366v, n. 2026.

1198.

1323, 1 juin.

Godefrido de Bavaco confertur canonicatus ecclesie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. kalendis junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Nicolai de Pratis juxta Tornacum et magistris Oliverio de Campellis, Noviomensis, et Jacobo de Melbodio, Tornacensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 19, f. 85v ; Vat. 74, f. 306v, n. 875.

1199.

1323, 1 juin.

Johanni Fachini de Lembor confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. kalendis junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii de Novomonasterio juxta Hoyum, Leodiensis diocesis, et decano S. Martini Leodiensis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano.

Reg. Av. 19, f. 355 ; Vat. 75, f. 188, n. 1496.

a. *en marge :* attende de septimo.

1200. *1323, 1 juin.*

Bernardo dicto Mulart confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, consideratione Bertrandi, S. Marcelli presbiteri cardinalis, apostolice Sedis legati, non obstante quod canonicatum et prebendam in Heynsbergensi, qui in presentia modici et in absentia nullius valoris existunt, obtinet, et in B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. kalendis junii anno 7.

In e. m. S. Jacobi Leodiensis et S. Pantaleonis Coloniensis monasteriorum abbatibus ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 21, f. 429 ; Vat. 77, f. 269v, n. 2032.

1201. *1323, 2 juin.*

Johanni, filio nobilis viri Poncelli, filii quondam Mathei de filiis Ursi, militis Romani, et nepoti Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, indulgetur ut fructus canonicatuum et prebendarum ac beneficiorum Toletane, Cameracensis, Belvacensis et Carnotensis ecclesiarum, in quibus canonicatus obtinet, absque residentia, causa studii ad triennium percipere valeat.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 non. junii anno 7.

In e. m. priori basilice Principis apostolorum de Urbe et archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 18, f. 536v ; Vat. 74, f. 295, n. 836 ; Av. 19, f. 120v ; Vat. 75, f. 50v, n. 1127.

1202. *1323, 2 juin.*

Bernardo dicto Mulart confertur parrochialis ecclesia B. Marie Bambergensis vacans per obitum Conradi de Gyech, prepositi ecclesie Bambergensis et ipsius ecclesie rectoris, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod canonicatum et prebendam in Heinsbergensi obtinet ac in B. Marie Aquensis ecclesiis, Leodiensis diocesis, in canonicum sub expectatione prebende est receptus.

Adjutos virtutum...

Dat. Avin. 4 non. junii anno 7.

In e. m. Bertrando de Sancto Genesio, Engolismensis, capellano pape, et S. Stephani decanis ac preposito S. Jacobi Bambergensium ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 77v ; Vat. 75. f. 43, n. 1097.

1203. *1323, 4 juin.*

Francisco de Dayno confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Vastinensi, Bituricensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 non. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii de Villari, Leodiensis diocesis, et thesaurario Lingonensis ac scolastico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 179v, n. 1091 : Vat. 75, f. 40v, n. 1090.

1204. *1323, 10 juin.*

Girardo de Grandimonte confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in villis de Rupe et de Plavafay, Lugdunensis diocesis, quasdam decimas in beneficium obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 id. junii anno 7.

In e. m. decano Belnensis, Eduensis diocesis, et preposito ac archidiacono Ambianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 297 : Vat. 75, f. 71, n. 1181.

1205. *1323, 12 juin.*

Martino Bentii de Cherio confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 id. junii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Laurentii extra muros Leodienses et preposito B. Marie de Cherio, Taurinensis diocesis, ac Homini de Pretolio, canonico Tridentine ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 228 : Vat. 75, f. 98, n. 1260.

1206. *1323, 12 juin.*

Guillelmo, comiti Hanonie, mandatur quatenus destinet ad papam personam sufficienter instructam ad laborandum liberationi Mathehudis, principisse Achaye, consobrine sue.

« Nobili viro Guillelmo, comiti Anonie. Benigne, fili [a], nobilitatis tue recepimus litteras quas pro liberatione dilecte filie nobis in Christo, nobilis mulieris Mathehudis, principisse Acaye, consobrine tue, nobis noviter destinasti. Sane super hoc tuis, fili, placere affectibus cupientes, carissimum in Christo filium nostrum Robertum, regem Sicilie illustrem,

a. filie *reg.*

qui tuas inde recepit similiter litteras, familiariter et attente fuimus allocuti, cujus habet facta nobis in hac parte responsio, quod, licet primum displicibilis ejus animo fuerit captionis ipsius principisse processus, utique preter conscientiam suam per dilectum filium nobilem virum Johannem, germanum ejus, Achaye principem, attemptatus, subsequenter tamen [a] eisdem regi et germano suo nonnulli eorum consiliarii pro consilio expresse dederunt, quod eadem principissa licite ac de jure poterat et debebat in carcere detineri, nec expediebat dictis regi et germano ejusdem ac statui [b] principatus ipsius quod aliquatenus laxaretur, ostendentes multa pericula que prefatis regi et germano suo necnon et provincie principatus ejusdem possent ex principisse liberatione hujusmodi provenire. Subjunxit tamen prefatus rex in tractatu mutue collocutionis ipsius, quod si aliqua via reperiri posset accommoda per quam hujusmodi valeret periculis obviari, paratus erat predictam principissam restituere pristine libertati. Quocirca ut, quantum cum Deo possumus, in hiis et aliis tuis desideriis placeamus, noverit tua nobilitas quod si aliquam discretam personam sufficienter instructam ad nos duxeris destinandam, que viam ostendat aptam ipsis periculis evitandis, pro liberatione principisse jamdicte parati sumus tuo intuitu solicite ac efficaciter laborare. Super hiis autem pluries cum dilecto filio abbate Viconiensi, nuncio tuo, latore [c] presentium, collationem habuimus [d] et nobiscum ipse similiter, prout tibi referre poterit oraculo vive vocis, quem, super tarda expeditione ipsius, tibi rationabiliter excusamus ; licet enim super hiis apud [nos] oportune institerit et etiam importune, tamen tam propter alias legitimas occupationes nostras quam arduam negotii qualitatem, ipsum celerius expedire nequivimus [e] ; super quo nos etiam habeat tua nobilitas excusatos. Dat. Avin. 2 id. junii anno 7. »

Reg. Vat. 111, f. 201v, n. 870.

1207. *1323, 17 jun.*

Bertolino, filio Francisci de Vicojustino, confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Virtutum studia...

Dat. Avin. 15 kal. julii anno 7.

In e. m. episcopo Florentino et scolastico Cameracensis ac Oberto de Vicecomitibus de Placentia, canonico Ambianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 112v ; Vat. 75, f. 31, n. 1066.

1208. *1323, 17 jun.*

Bernardo, nato Francisci de Vicojustino, confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

a. tantum *reg.* — *b*. statuti *reg.* — *c*. lator *reg.* — *d*. hujusmodi *reg.* — *e*. nequimus *reg.*

Probitatis tue...
Dat. Avin. 15 kal. julii anno 7.
In e. m. episcopo Florentino et abbati monasterii S. Bertini in S. Audomaro, Morinensis diocesis, ac Petro de Collemedio juniori, canonico Attrebatensi.

Reg. Av. 19, f. 123v ; Vat. 75, f. 56. n. 1142.

1209. *1323, 17 juin.*

Petro, nato Johannis dicti Pape, civis Romani, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Marci de Urbe canonicatum et prebendam obtinet.
Suffragantia tibi...
Dat. Avin. 15 kal. julii anno 7.
In e. m. abbati monasterii S. Pauli de Urbe et Riccardo de Anibaldis, Remensis, ac Francisco de Scannabechis, Tornacensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 197 : Vat. 75. f. 79, n. 1206.

1210. *1323, 17 juin.*

Petro, nato nobilis viri Johannis de Papa, confertur canonicatus ecclesie Patracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Marci de Urbe canonicatum et prebendam obtinet et eadem die ei de canonicatu ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende provisum fuit.
Litterarum scientiam...
Dat. Avin. 15 kal. julii anno 7.
In e. m. Reatino et Mothonensi episcopis ac Johanni de Columpna, canonico Lateranensi.

Reg. Av. 19, f. 196v ; Vat. 75. f. 78v. n. 1205.

1211. *1323, 17 juin.*

Bartholomeo, filio quondam magistri Accursini de Urbe, confertur canonicatus ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod preposituram in S. Stephani Pratensis, Pistoriensis diocesis, et in Paduana ac Pistoriensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.
Meritis tue...
Dat. Avin. 15 kal. julii anno 7.
In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi,

notario pape, et S. Laurentii foris muros Urbis ac S. Nicolai Furnensis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 19, f. 271 ; Vat. 75, f. 104v, n. 1278.

1212. *1323, 17 juin.*

Johanni Manissero, familiari domestico et continuo commensali Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, reservatur parrochialis ecclesia de Bari, Atrebatensis diocesis, in proximum per consecrationem Thome, electi Interampnensis, vacatura et ad collationem thesaurarii ecclesie Cameracensis pertinens, non obstante quod in ecclesia Rothnacensi canonicatum et prebendam, et perpetuam capellaniam altaris B. Marie siti in ecclesia de Alost, Cameracensis diocesis, obtinet, quam capellaniam dimittere tenebitur.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 15 kal. julii anno 7.

In e. m. Stephano Gaytano, archidiacono Belnensi, Eduensis, capellano pape (1), et Ambrosio de Lamayrola, Mediolanensis, ac magistro Hugoni de Juilliaco, Remensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 433v ; Vat. 75, f. 225, n. 1598.

1213. *1323, 18 juin.*

Hugoni, filio Geraldi de Sabanaco, legum doctoris, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Crucis Cameracensis vacantes per resignationem a Jacobo, filio dicti Geraldi factam ad consequendum canonicatum et prebendam ecclesie Lemovicensis ei per papam collatos.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 14 kal. julii anno 7.

In e. m. Geraldo de Tilheto et Arnoldo Leguc, Cameracensis, ac Raymundo Johannis, Regensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 19, f. 350 ; Vat. 75, f. 179, n. 1473.

1214. *1323, 19 juin.*

Jacobo Leonis Fannelli [a] confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in majori canonicatum et prebendam et in S. Valentini Ferentinatensis locum, ac in eisdem majori et S. Valentini ecclesiis singula perpetua beneficia, necnon ecclesiam de Exsculleyo, Turonensis diocesis, obtinet.

a. Fannelli *manque reg. Vat.*

1. La bulle de nomination d'Étienne Gaetani à l'archidiaconé de Beaune est datée du 16 septembre 1323. Voy. n. 1233.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 13 kal. julii anno 7.

In e. m. preposito S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, et cantori Turonensis ac scolastico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 462, n. 1682 ; Vat. 75, f. 257v, n. 1685.

1215. *1323, 20 juin.*

Thome de Archioninis de Urbe confertur canonicatus ecclesie B. Marie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marcelli et SS. Nerei et Achillei de Urbe canonicatus, et in eadem S. Marcelli ecclesiis canonicalem portionem obtinet, cujus quidem canonicatus ecclesie SS. Nerei et Achillei redditus octo flor. auri valorem annuum non excedunt.

Personam tuam...

Dat. Avin. 12 kal. julii anno 7.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et abbati monasterii S. Laurentii foris muros Urbis ac decano ecclesie S. Pauli Leodiensis.

Reg. Av. 19, f. 78v, n. 1085 ; Vat. 75, f. 38v, n. 1084.

1216-1217. *1323, 1 juillet.*

Hominidei de Pappazuris de Urbe confertur canonicatus ecclesie Aretine sub expectatione prebende, non obstante quod in Agrigentina, S. Marie in Via lata de Urbe et S. Marie de Aricia et in Siclinensi, Albanensis et Tornacensis diocesum, canonicatus et prebendas, et in S. Martini de Guazalungo Pisani quoddam perpetuum beneficium obtinet et in Nicosiensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus, seu quod eadem die ei dignitas vacans seu vacatura in eadem Aretina ecclesia reservata est.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. kalendis julii anno 7.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et S. Laurentii foris muros Urbis et de Campoleonis, Aretine diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 19, f. 322 ; Vat. 75, f. 133, n. 1357.

1217. — Eidem Hominidei reservatur dignitas ad collationem episcopi Aretini in ecclesia Aretina, non obstante quod... eadem die de canonicatu sub expectatione prebende ecclesie Aretine ei provisum est.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. kalendis julii anno 7.

In e. m. *ut supra, n. 1216.*

Reg. Av. 19, f. 242 ; Vat. 75, f. 132v, n. 1356.

1218. *1323, 3 juillet.*

Roberto Coyrerii confertur canonicatus ecclesie S. Juliani Brivatensis, S. Flori diocesis, sub expectatione prebende non obstante quod in parrochiali ecclesia de Stalilla, Tornacensis diocesis, quandam perpetuam capellaniam obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. 5 non. julii anno 7.

In e. m. abbati monasterii Casedei et priori de Bajassia, Claromontensis et S. Flori diocesum, ac archidiacono Benascensi in ecclesia Ilerdensi.

Reg. Av. 19, f. 125v ; Vat. 75, f. 57, n. 1145.

1219. *1323, 3 juillet.*

Stephano de Strata reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Mimatensis, non obstante quod perpetuam capellaniam capelle beguinarum de Insula, Tornacensis diocesis, obtinet.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 5 non. julii anno 7.

In e. m. decano Brivatensi, S. Flori diocesis, et archidiacono Benascensi, Ilerdensis, et sacriste Vivariensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 213v; Vat. 75, f. 63, n. 1159.

1220. *1323, 5 juillet.*

Renaldo de Parvorodio confertur canonicatus ecclesie S. Germani Montensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Asscrullies ac capellaniam altaris B. Nicolai in ecclesia de Nalinis, Cameracensis et Leodiensis diocesum, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 non. julii anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Germani de Pratis juxta Parisius et Arnaldo Regis, capellano pape, ac Petro de Collemedio, scolastico ecclesie Cameracensis.

Reg. Av. 19, f. 53 : Vat. 74. f. 309v, n. 883.

1221. *1323, 15 juillet.*

Arnaldus Regis, archidiaconus Cameracensis, capellanus pape ac causarum tercii gradus palatii apostolici auditor, deputatur rector Campanie ac Maritime provinciarum.

Cupientes Campanie...

Dat. Avin. idibus julii anno 7.

In e. m. scribitur prelatis, clero, nobilibus et universitatibus dictarum provinciarum quod dicto rectori pareant.

Reg. Vat. 111, f. 316, n. 1269 et 1270.

1222-1223. *1323, 31 juillet.*

Senso, filio Johannis de Perusio, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod eadem die ei canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende collatus est.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 2 kal. augusti anno 7.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et archipresbitero Perusine ac Busolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 244v ; Vat. 75, f. 135, n. 1362.

1223. — Eidem Senso confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod eadem die ei canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende collatus est.

Laudabilibus tue...

Dat. Avin. 2 kal. augusti anno 7.

In e. m. *ut supra, n. 1222.*

Reg. Av. 19, f. 245 ; Vat. 75, f. 135v, n. 1363.

1224. *1323, 31 juillet.*

Johanni, duci Brabantie, scribitur ne acquiescat persuadentibus sibi ut subsidium conferat rebellibus ecclesie in partibus Lombardie.

« Johanni, duci Lothoringie. Habet fidedigna relatio, quod ut ad partes Lombardie in Mediolanensium et aliorum ecclesie rebellium subsidium te conferre debeas stimularis. Sane quia qui presumunt tibi talia suadere in fautoriam criminis heresis jam evidentius inciderunt, cum hiis qui Galeacio, filio illius dampnate memorie Mathei de Vicecomitibus, qui dum viveret velut hereticus extitit legitime condempnatus, et post ejus obitum Galeatius ipse fuit [a] ejus demeritis exigentibus, similiter velut male de fide catholica sentiens, ut hereticus condempnatus, impendere non sunt veriti opem, consilium, auxilium et favorem, falcem suam in

[a] fuit fuit *reg.*

messem ecclesie temere nichilominus immittentes ; nobilitati tue sano consilio suademus quatenus talium suasionibus, que te in Dei et ecclesie odium ad [a] criminis fautoriam hereticorum moliuntur trahere, nullatenus acquiescas, provide reminiscens quot et quanti per talia ab altis honoribus ceciderunt hactenus et cadent, dante Domino, nisi a ceptis temere provide resipiscant. Dat. Avin. 2 kal. augusti anno 7. »

Reg. Vat. 111, f. 203v, n. 882.

1225. *1323, 5 août.*

Augerio de Pelagrua, canonico ecclesie S. Audomari de S. Audomaro, Morinensis diocesis, nepoti Arnaldi, S. Marie in Porticu diaconi cardinalis, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. nonis augusti anno 7.

In e. m. decano Aurelianensis et cantori Petragoricensis ac scolastico Constanciensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 204v : Vat. 75, f. 90, n. 1237 D.

1226. *1323, 5 août.*

Magistro Thome Guiducii de Perusio, scriptori pape, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod S. Proveti de Afflore et S. Angeli de Playo Vitiano ecclesias sine cura, Perusine diocesis, obtinet, seu quod olim in ecclesia S. Pauli Leodiensis canonicatus sub expectatione prebende ei collatus est.

Etsi Sedes...

Dat. Avin. nonis augusti anno 7.

In e. m. decano S. Pauli Leodiensis et archipresbitero Perusine ac Buxolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 346v ; Vat. 75, f. 124v, n. 1463.

1227. *1323, 13 août.*

Apollonio de Oldorpsen confertur parrochialis ecclesia de Dremmen, Leodiensis diocesis, vacans per obitum Arnoldi Mulaert, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod in ecclesia S. Marie in Teursstat, Bambergensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus, quodque parrochialem ecclesiam S. Stephani in Layano, Brixinensis diocesis, obtinet, quam dimittere tenebitur.

Ad illorum...

Dat. Avin. idibus augusti anno 7.

a. a reg.

In e. m. Bertrando de S. Genesio, Engolismensis, et S. Pauli ac S. Johannis Leodiensium decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 309; Vat. 75, f. 106v, n. 1284.

1228.

1323, 13 août.

Hominidei de Papazuris de Urbe conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Lateranensis vacantes per obitum magistri Franci de Rocaperjura, scriptoris pape, in partibus illis defuncti, non obstante quod in Agrigentina et Siclinensi et S. Marie de Arizia, Tornacensis et Albanensis diocesum, canonicatus et prebendas, et in S. Martini in Vasalongo Pisani quoddam beneficium ecclesiasticum obtinet, necnon in Nicosiensi et Aretina in canonicum est receptus, et prebendas ac in eadem Aretina ecclesiis dignitatem expectat.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. idibus augusti anno 7.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et abbati monasterii S. Laurentii foris muros Urbis ac cantori ecclesie Turonensis.

Reg. Av. 19, f. 211v; Vat. 75, f. 129v, n. 1349.

1229.

1323, 13 août.

Hugolino Tinoli de Perusio confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod ei provisum fuit de plebe SS. Johannis et Martini de Apicholis, Civitatis Castelli diocesis, cujus possessionem, pro eo quod detinetur per laycalem potentiam occupata, adhuc assequi non potuit.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. idibus augusti anno 7.

In e. m. preposito Avinionensis et decano S. Pauli Leodiensis ac Bosolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 333; Vat. 75, f. 149v, n. 1397.

1230.

1323, 21 août.

Johanni de Lauduno confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Personam tuam...

Dat. Avin. 12 kal. septembris anno 7.

In e. m. episcopo Vasatensi ac decano Xantonensis et archidiacono Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 19, f. 246; Vat. 75, f. 139, n. 1373.

1231. *1323, 1 septembre.*

Johanni Maillardi de Namurco confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Ex tue devotionis…

Dat. Avin. kalendis septembris anno 7.

In e. m. archidiacono Vastinensi, Senonensis, et Antonio de Bugella, Leodiensis, ac Petro de Claromonte, Aurelianensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 19, f. 419 ; Vat. 75, f. 213v, n. 1565.

HUITIÈME ANNÉE.

1323, 5 septembre — 1324, 4 septembre.

1232. *1323, 9 septembre.*

Jacobo de Tosectis de Urbe confertur canonicatus ecclesie S. Trinitatis Cathalaunensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Cathalaunensi quandam perpetuam capellaniam sine cura et in Ebredunensi ac in S. Johannis de Scandrilia ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam de Gelyn, Sabinensis et Cameracensis diocesum, obtinet ac in ecclesia S. Pantaleonis[a] de Urbe canonicus existit et in ea portionem percipit.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 5 id. septembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Petri de Altovillari, Remensis diocesis, ac preposito Maguntine et Johanni de Columpna, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 54 ; Vat. 76, f. 22v, n. 31.

1233. *1323, 16 septembre.*

Stephano Gaytano, capellano pape, nepoti Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Eduensis et archidiaconatus Belnensis, quos in eadem ecclesia Petrus Mathei Infantis de Reate, apud Sedem apostolicam defunctus, obtinebat, non obstante quod in Legionensi cantoriam, et in Ambianensi precentoriam, ac in eadem Legionensi necnon et in Compostellana, Elborensi, Ovetensi et Palentina canonicatus et prebendas, ac in eisdem Legionensi et Ovetensi ecclesiis seu civitatibus et diocesibus quedam prestimonia et prestimoniales portiones, et in Cameracensi ac eadem Ambianensi ecclesiis canonicatus sub expectatione prebendarum obtinet, seu quod patitur in etate defectum (21 ann.); cantoriam autem et precentoriam predictas dimittere tenebitur.

Benevolentie specialis...

Dat. Avin. 16 kal. octobris anno 8.

a. *les reg. ont* Leonis ; *il n'y avait pas à Rome d'église collégiale de ce nom : S. Pantaléon a été collégiale pendant un certain temps. Cf.* Armellini, *le Chiese di Roma*, 2e *édit.*, *p.* 378.

In e. m. episcopo Interamnensi et abbati monasterii S. Martini Eduensis ac Nicolao de Ceccano, canonico Belvacensi, capellano pape.

Reg. Av. 20, f. 315 ; Vat. 76, f. 185, n. 555.

1234. *1323, 19 septembre.*

Ade dicto Rost de Hocedorp confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Affectum benevolentie...

Dat. Avin. 13 kal. octobris anno 8.

In e. m. abbati monasterii de S. Cornelio Indensi [a] et decano S. Marie Trajectensis ac scolastico S. Adalberti Aquensis, Coloniensis et Leodiensis diocesum, ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 175v ; Vat. 76, f. 82, n. 218.

1235. *1323, 19 septembre.*

Gabrieli, nato Burgarini de Burgaronis, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ad provisionem...

Dat. Avin. 13 kal. octobris anno 8.

In e. m. episcopo Placentino et abbati monasterii S. Sepulcri Placentini ac Buzolo de Parma, canonico Tornacensi.

Reg. Av. 20, f. 179 ; Vat. 76, f. 84, n. 227.

1236. *1323, 22 septembre.*

Magistro Stephano Piccardi, alias Grosparini, clerico Constantiensi, indulgetur ut parrochialem ecclesiam de Campoboli, Constantiensis diocesis, ad quam per abbatem monasterii B. Marie de Montemorelli, ordinis S. Augustini, Abrincensis diocesis, presentatus fuerit, recipere valeat sine prejudicio cause vertenti inter eum et magistrum Paganum de Bescheria, clericum Cenomanensis diocesis, super thesauraria ecclesie Abrincensis, predicto Stephano per episcopum Abrincensem collata ; non obstante quod in ecclesia S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 10 kal. octobris anno 8.

Reg. Av. 20, f. 386; Vat. 76, f. 292, n. 885.

1237. *1323, 28 septembre.*

Jacobo, nato quondam Jordani de Insula de Urbe, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Victoris de Corbeta, Mediolanensis diocesis,

a. Ymden *reg.*

vacantes per assecutionem factam a magistro Raynaldo de filiis Ursi, notario pape, de archidiaconatu de Campinia in ecclesia Leodiensi.

Apostolice liberalitatis...

Dat. Avin. 4 kal. octobris anno 8.

In e. m. Bobono Johannis Bobonis et Stephano de Insula ac Johanni de Flaiano, canonicis basilice Principis apostolorum de Urbe.

Reg. Av. 20, f. 203; Vat. 76, f. 104, n. 294.

1238. *1323, 28 septembre.*

Jacobo dicto Groune confertur canonicatus ecclesie S. Salvatoris Harlebeccensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 4 kal. octobris anno 8.

In e. m. decano B. Marie Curtracensis et scolastico B. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ac Johanni de Rocca, capellano pape, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 417; Vat. 76, f. 282v, n. 860.

1239. *1323, 8 octobre.*

Nicolao Warnerii dicto Brifo confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 id. octobris anno 8.

In e. m. monasterii S. Jacobi Leodiensis et secularis ecclesie Eykensis, Leodiensis diocesis, abbatibus ac Bertrando Grimar, archidiacono Vastinensi in ecclesia Senonensi.

Reg. Av. 21, f. 330v; Vat. 77, f. 299v, n. 1832.

1240. *1323, 9 octobre.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis transmittitur tenor processus quo papa Ludovicum de Bavaria intra spatium trium mensium coram se citavit ipsumque ne administrationi imperii ulterius se ingerat, prohibuit; ipsis archiepiscopo et suffraganeis mandatur ut dictum processum in ecclesiis et locis suarum diocesum solemniter publicari faciant.

Attendentes quod...

Dat. Avin. 7 id. octobris anno 8.

Copie aux Archives de la ville d'Utrecht, B. n. 135. — Brom, n. 628 (analyse).

1241. *1323, 19 octobre.*

Bonifacio, filio nobilis viri Antonii, condomini de Bargiis, confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Anthoniensi canonicatum et prebendam obtinet et in Swellensi, Cameracensis et Eboracensis diocesum, ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 14 kal. novembris anno 8.

In e. m. episcopo Bellicensi et priori de Albino ac decano ecclesie S. Andree in Sabaudia, Gratianopolitane diocesis.

Reg. Av. 20, f. 141 ; Vat. 76, f. 56, n. 131.

1242. *1323, 2 novembre.*

Johanni de Pratis, legum professori, confertur canonicatus ecclesie Cathalaunensis sub expectatione prebende, consideratione Clemencie, relicte Ludovici, regis Francie, non obstante quod in Belvacensi et Noviomensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac personatum de Heffene, sine cura, Cameracensis diocesis, (30 lib. paris.) obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 non. novembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Luciani juxta Belvacum et decano Parisiensis ac cantori Silvanectensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 140 ; Vat. 76, f. 55v, n. 127.

1243. *1323, 4 novembre.*

Amator, canonicus Leodiensis, in subdiaconatus ordine constitutus, promovetur ad episcopatum Narniensem vacantem per obitum Petri episcopi, apud Sedem apostolicam defuncti.

Regimini universalis...

Dat. Avin. 2 non. novembris anno 8.

In e. m. capitulo ecclesie Narniensis ; clero et populo civitatis et diocesis Narniensis.

Reg. Av. 20, f. 385 ; Vat. 76, f. 285, n. 867.

1244. *1323, 13 novembre.*

Matheo de Warennis, domino de Manevalle, Lexoviensis diocesis, Caroli regis Francie militi, indulgetur ut Jacobus de Fossis, canonicus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, et Petrus de Calidobecco, clericus Rothomagensis diocesis, clerici sui domestici et familiares, ejus obsequiis insistentes, fructus omnium beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeant.

Personam tuam...

Dat. Avin. idibus novembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac decano et archidiacono ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 20, f. 173 : Vat. 76, f. 80, n. 208.

1245. *1323, 13 novembre.*

Nicolao de Litra [a] confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Fontanis subtus Catheu [b], Ambianensis diocesis, obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. idibus novembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et decano ac archidiacono ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 20, f. 194 : Vat. 76, f. 96v, n. 268.

1246. *1323, 14 novembre.*

Reginaldo de Fiesses confertur canonicatus ecclesie Ambianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Johannis Laudunensis et Senogiensi, Cameracensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet, ac in Tornacensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 18 kal. decembris anno 8.

In e. m. S. Martini de Gemellis Ambianensis et S. Acheoli [c] monasteriorum abbatibus ac Raymundo Suberani, capellano pape, decano ecclesie Montisregalis, Ambianensis et Carcassonensis diocesum.

Reg. Av. 20, f. 161 : Vat. 76, f. 71, n. 179.

1247. *1323, 15 novembre.*

Magistro Ventorino de Garganis reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si dignitas, personatus vel officium fuerit, ad collationem episcopi Leodiensis (60 lib. paris.) in civitate vel diocesi Leodiensi, non obstante quod in Pergamensi et S. Marie Januensis canonicatus et prebendas obtinet et in Januensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 17 kal. decembris anno 8.

a. le même personnage est appelé plus loin Nicolaus de Atrio. *Voy. n. 1296.* — *b.* Chateu *reg. Vat.* — *c.* SS. Achi et Acheoli *reg.*

In e. m. S. Laurentii prope Leodium et S. Syri Januensis monasteriorum abbatibus ac Busolo de Parma, canonico Tornacensi, capellano pape.

Reg. Av. 20, f. 165v ; Vat. 76, f. 74v, n. 190.

1248. *1323, 15 novembre.*

Jacobo de Bargiis confertur canonicatus ecclesie Bruxellensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 17 kal. decembris anno 8.

In e. m. S. Salvatoris majoris Taurinensis et S. Marie de Pinarolio, Taurinensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie Taurinensis.

Reg. Av. 21, f. 378v : Vat. 77, f. 323v, n. 1901.

1249. *1323, 15 novembre.*

Henrico de Bargiis confertur canonicatus ecclesie Lobiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 17 kal. decembris anno 8.

In e. m. *ut supra, n. 1248.*

Reg. Av. 21, f. 378v ; Vat. 77, f. 324, n. 1902.

1250. *1323, 19 novembre.*

Nicholao de Ambiano, decano ecclesie S. Donatiani de Brugis, Tornacensis diocesis, mandatur quatenus recolligat pecunias debitas Nicolao, episcopo Culmensi, per Albertum dictum Credo et quosdam alios in villa Brugensi, dicte diocesis, commorantes.

« Dilecto filio Nicholao de Ambiano [a], decano ecclesie S. Donatiani de Brugis [b], Tornacensis diocesis. Cum bone memorie Nicholaus, episcopus Culmensis (1), de certis pecunie quantitatibus, in quibus nostre Camere tenebatur astrictus, nulla predicte Camere satisfactione prestita, nuper apud Sedem apostolicam, sicut Domino placuit, viam fuerit universe carnis ingressus, et dilectus filius Albertus dictus Credo ac quidam alii in villa Brugensi, Tornacensis diocesis, commorantes, de bonis et proventibus ejusdem episcopi vel alias ad ipsum, dum viveret, pertinentibus nonnullas habeant, sicut accepimus, pecunie quantitates, nos, volentes indempnita-

a. Ambiaco *reg.* ; *voy. n. 1342, note.* — *b.* Burgis *reg.*

1. Nicolas, évêque de Culm (Prusse), mort vers le 26 septembre 1323 (Eubel, t. I, p. 225).

tibus ejusdem Camere super hiis providere, discretioni tue per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus prefatum Albertum et quosvis alios qui de bonis et proventibus memorati episcopi aliquid percepissent vel ad quorum manus bona ipsa quomodolibet pervenissent, ut ea tibi, nostro et ecclesie Romane nomine recipienti, pro satisfactione debitorum in quibus Camere predicte tenebatur dictus episcopus, ut prefertur, tradant integraliter et assignent, moneas efficaciter et inducas. Nos enim bona et pecunias hujusmodi dicto nomine petendi, exigendi et recipiendi tibique faciendi illa per quascumque personas ecclesiasticas et seculares, cujuscumque status, ordinis, conditionis vel dignitatis existant, que ea recepissent vel ad quas pervenissent quomodolibet, assignari, teque super eis, si necesse fuerit, informandi summarie, simpliciter et de plano ac sine strepitu et figura judicii ; contradictores quoque per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellendi, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, non obstante... ; et eos qui predicta tibi duxerint assignanda quitandi et absolvendi de hiis que ab ipsis recipere te continget, plenam tibi concedimus auctoritate presentium facultatem. Volumus autem quod super assignatione qualibet duo fieri facias [a] consimilia publica instrumenta, quorum altero penes eosdem assignantes dimisso, reliquum una cum hiis que premissis receperis ad eandem Cameram mittere tute et fideliter non postponas. Dat. Avin. 13 kal. decembris anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars I, f. 94v, n. 431.

1251. *1323, 20 novembre.*

Balduwino Bertholdi, monacho monasterii de Loco S. Bernardi, ordinis Cisterciensis, Cameracensis diocesis, cum quo tempore Clementis pape V dispensatum fuit super defectu natalium ut ad omnes ordines promoveri et ad administrationes quascumque dicti ordinis citra abbatiales assumi valeret, conceditur dispensatio ut ad quascumque dignitates et abbatias prefati Cisterciensis ordinis, abbatia monasterii Cisterciensis, Cabilonensis diocesis, excepta, promoveri valeat.

Religionis zelus...

Dat. Avin. 12 kal. decembris anno 8.

Reg. Av. 20, f. 160v ; Vat. 76, f. 70v, n. 177. — Berlière, *Documents Vaticans concernant l'abbaye de St-Bernard-sur-l'Escaut, XIVe-XVe siècle*, dans *Bijdragen tot de geschiedenis, bijzonderlijk van het aloude Hertogdom Brabant*, uitgegeven door P. J. Goetschalckx, t. III (1904), p. 9 (texte).

1252. *1323, 20 novembre.*

Hugolino Tinoli de Perusio confertur canonicatus ecclesie S. Bartho-

a. faciatis *reg.*

lomei Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod ei de plebe SS. Johannis et Martini de Apicholis, Castellane diocesis, provisum est, quam habere non potest, cum occupata teneatur per potentiam secularem, et quod canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende ei collatus est.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 12 kal. decembris anno 8.

In e. m. decano S. Crucis Leodiensis et preposito Avinionensis ac Johanni de Laturri, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20. f. 350 ; Vat. 76, f. 206v, n. 615.

1253-1254. *1323, 22 novembre.*

Roberto de Flandria, filio quondam Roberti, comitis Flandrie (1), et Johanne, nate quondam Arturi, ducis Britannie, conceditur dispensatio ut, non obstante impedimento quarti consanguinitatis gradus ex duobus lateribus, matrimonium contrahere valeant.

Romanus pontifex...

Dat. Avin. 10 kal. decembris anno 8.

Original aux Archives départementales du Nord, à Lille, Chambre des comptes, B. 413. — Reg. Av. 20, f. 158v ; Vat. 76, f. 69v, n. 172. — Dom Morice, *Mémoires pour servir de preuves à l'histoire de Bretagne*, t. 1, col. 1330 (texte).

1254. — Eisdem conceditur facultas celebrandi nuptias infra dies proximi Adventus dominici.

Rigori juris...

Dat. Avin. 10 kal. decembris anno 8.

Reg. Av. 20, f. 159 ; Vat. 76, f. 69v, n. 173.

1255. *1323, 27 novembre.*

Oliverio Symonis dicti Vastin confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Marie canonicatum et prebendam obtinet et in S. Petri Casletensis, Morinensis diocesis, ac in Leodiensi ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Probitatis et...

Dat. Avin. 5 kal. decembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Bertini de S. Audomaro, Morinensis diocesis, et decano S. Dyonisii Leodiensis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 254v ; Vat. 76, f. 140, n. 409.

---

1. Robert de Cassel, second fils de Robert III de Béthune.

1256. *1323, 1 décembre.*

Petro de Chambliaco, archidiacono Morinensi, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Meritis tue...

Dat. Avin. kalendis decembris anno 8.

In e. m. S. Quintini in Insula et S. Bertini de S. Odomaro monasteriorum abbatibus et decano ecclesie S. Petri Ariensis, Noviomensis et Morinensis diocesum.

Reg. Av. 20, f. 187 ; Vat. 76, f. 90, n. 250.

1257. *1323, 5 décembre.*

Guillelmo Medici de Serignano conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Rosnacensis, Cameracensis diocesis, vacantes per obitum Vincentii de Serignano, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Condeto, Carnotensis diocesis, obtinet.

Laudanda tue...

Dat. Avin. nonis decembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii de Regula, Tarviensis diocesis, ac archidiacono Gandensi, Tornacensis, ac Vitali de Testa, canonico Saresbiriensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 338v ; Vat. 76, f. 188, n. 562.

1258. *1323, 9 décembre.*

Decano et capitulo ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, confirmantur privilegia et libertates dicte ecclesie.

Cum a nobis...

Dat. Avin. 5 id. decembris anno 8.

Copie aux Archives de l'État à Liège, Collégiale de Huy, reg. 20, p. 63.

1259-1260. *1323, 28 décembre.*

Marie, ducisse Brabantie, nate quondam Ludovici, comitis Ebroicensis, indulgetur facultas habendi altare portatile et faciendi celebrare in locis interdicto ecclesiastico suppositis.

Ut erga Deum...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 8.

Original aux Archives du Royaume à Bruxelles, Chartes de Brabant, n. 226. — Reg. Av. 20, f. 235v ; Vat. 76, f. 128, n. 370.

1260. — Eidem Marie indulgetur licentia eligendi confessorem.

Personam tuam...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 8.

Original aux Archives du Royaume à Bruxelles, Chartes de Brabant, n. 227. — Reg. Av. 20 f. 236 ; Vat. 76, f. 128[v], n. 371.

1261. *1323, 28 décembre.*

Abbati monasterii B. Marie de Grestano, Lexoviensis diocesis, et magistro Guillelmo Rioci, Trecorensis, ac Riccardo de Alneto, Aurelianensis canonicis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Guillelmo de Estoutevilla decanatum ecclesie Lexoviensis vacantem per obitum Johannis Bacon, in partibus illis defuncti, dummodo ad electionem decani in eadem ecclesia minime foret processum, non obstante quod in eadem Lexoviensi et Constanciensi ac S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Illos libenter...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 8.

Reg. Av. 20, f. 443[v] ; Vat. 76, f. 270, n. 832.

1262. *1324, 2 janvier.*

Geraldo de Serris confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende integre, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Bonancia, Ruthenensis diocesis, cujus cura per perpetuum vicarium exercetur, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 4 non. januarii anno 8.

In e. m. episcopo Condomiensi et Geraldo de Tilheto, canonico Cameracensi, ac officiali Agennensi.

Reg. Av. 20, f. 242[v] ; Vat. 76, f. 132[v], n. 385.

1263. *1324, 2 janvier.*

Petro Pot confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia de Feritate Ymbaudi, Bituricensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 4 non. januarii anno 8.

In e. m. S. Germani de Pratis juxta Parisius et S. Sulpitii Bituricensis monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 20, f. 311 ; Vat. 76, f. 170, n. 509.

1264-1265. *1324, 2 janvier.*

Johanni de Cathalano confertur canonicatus ecclesie Senonensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Tornacensi et S. Martini

de Campellis in Bria, Parisiensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet et in Cathalaunensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 non. januarii anno 8.

In e. m. episcopo Parisiensi et abbati monasterii S. Germani de Pratis juxta Parisius et decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 20, f. 294 ; Vat. 76, f. 171, n. 511.

1265. — Eidem Johanni reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia Cathalaunensi.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 non. januarii anno 8.

In e. m. *ut supra, n. 1264.*

Reg. Av. 20, f. 301 ; Vat. 76, f. 165, n. 494.

1266. *1324, 2 janvier.*

Galhardo de Portu confertur canonicatus ecclesie Harlebeccensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Stephani de Tescone Montisalbani canonicatum et prebendam obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 4 non. januarii anno 8.

In e. m. archiepiscopo Aquensi et Lodovensi ac Ambianensi episcopis.

Reg. Av. 20, f. 342v ; Vat. 76, f. 196, n. 581.

1267. *1324, 3 janvier.*

Henrico de Agnis confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 non. januarii anno 8.

In e. m. episcopo Parisiensi et abbati monasterii S. Germani de Pratis juxta Parisius ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 20, f. 311v ; Vat. 76, f. 170v, n. 510.

1268. *1324, 6 janvier.*

Gerardo de Sconowen indulgetur, consideratione Johannis, regis Boemie, ut residendo in ecclesia Leodiensi, cujus existit canonicus et in qua sacerdotalem prebendam, que requirit residentiam personalem, obtinet, fructus decanatus sui ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, necnon et prebendarum suarum in eadem S. Servatii et B. Marie

Aquensis, ejusdem Leodiensis diocesis, ecclesiis, quarum existit canonicus, usque ad triennium percipere valeat.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 8.

In e. m. magistro Bindo de Senis, preposito Coloniensis, notario pape, et decano S. Johannis et cantori S. Dionisii Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 340 ; Vat. 76, f. 190, n. 565.

1269. *1324, 6 janvier.*

Gerardo de Sconowen, qui in ecclesia Leodiensi prebendam sacerdotalem obtinet, reservatur prebenda libera, non sacerdotalis, necnon dignitas vel personatus seu officium in dicta ecclesia Leodiensi, consideratione Johannis, regis Boemie, non obstante quod in S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanatum, et in ipsa ac prefata Leodiensi et S. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet, ac in eadem Leodiensi ecclesiis dignitatem vel personatum seu officium vigore litterarum apostolicarum expectat, que littere et processus habiti per easdem quoad dignitatem vel personatum seu officium hujusmodi, penitus expirate decernuntur ; tenebitur autem dimittere predictam sacerdotalem prebendam ecclesie Leodiensis, cum prebende non sacerdotalis, et decanatum S. Servatii, cum dignitatis seu personatus vel officii ecclesie Leodiensis possessionem assecutus fuerit.

Personas litterarum...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 8.

In e. m. magistro Bindo de Senis, preposito Coloniensis, notario pape, et S. Marie de Aquisgrani ac B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 340v ; Vat. 76, f. 190v, n. 567.

1270. *1324, 6 janvier.*

Mathildi, comitisse Atrebatensi, indulgetur ut monasterium sororum inclusarum ordinis S. Clare, in villa de S. Audomaro, Morinensis diocesis, a quondam ipsius genitore fundatum, quoties ipsi placuerit, libere ingredi valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 8.

Reg. Av. 20, f. 330v ; Vat. 76, f. 211v, n. 632.

1271. *1324, 6 janvier.*

Johanni de Ottegeis confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, cum revocatione

gratie expectative beneficii ecclesiastici ad collationem abbatis et conventus monasterii S. Egidii Publici Montis prope Leodium, ordinis S. Augustini.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 8.

In e. m. magistro Bindo de Senis, Coloniensis, notario pape, et S. Pauli Leodiensis prepositis ac decano ejusdem S. Pauli ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 355 : Vat. 76. f. 218v, n. 655.

1272. *1324, 6 janvier.*

Gentili de Collealto confertur archidiaconatus Majoricarum in ecclesia Legionensi, vacans per assecutionem a magistro Raynaldo de filiis Ursi, notario pape, factam de archidiaconatu de Campinia in ecclesia Leodiensi, non obstante quod in Nicosiensi ac Legionensi ecclesiis et in basilica Principis apostolorum de Urbe canonicatus et prebendas, ac rectoriam ecclesie S. Marie de Petrasicca [a], Marsicane diocesis, obtinet, quam rectoriam dimittere tenebitur.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 8 id. januarii anno 8.

In e. m. archidiacono de Ardenna, Leodiensis, ac Buxolo de Parma, Veronensis, et Giraldo de Lalo, Claromontensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 21. f. 107v ; Vat. 77. f. 113v, n. 1356.

1273. *1324, 7 janvier.*

Symoni Billart, clerico Morinensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum, clericis secularibus assignari consuetum, cum cura vel sine cura (60 vel 40 lib. tur. parv.), ad collationem abbatis et conventus monasterii B. Marie de Bolonia, ordinis S. Augustini, Morinensis diocesis.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 7 id. januarii anno 8.

In e. m. S. Germani de Pratis Parisiensis et S. Genovefe monasteriorum abbatibus ac cantori Parisiensis ecclesie.

Reg. Av. 21, f. 339v ; Vat. 77, f. 289v, n. 1807.

1274. *1324, 11 janvier.*

Johanni Andree de Halen confertur canonicatus ecclesie S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Jacobi de Byst in Lovanio, dicte diocesis (8 lib. tur. parv.), obtinet.

Laudabile testimonium...

a. Pretasicca *reg.*

Dat. Avin. 3 id. januarii anno 8.

In e. m. Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et decano S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, ac Levoldo de Northof, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20. f. 228v : Vat. 76. f. 123. n. 353.

1275. *1324, 11 janvier.*

Johanni de Tullo, nato Tierrici de Tullo, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 id. januarii anno 8.

In e. m. precentori Senonensis et Petro de S. Leodegario, Turonensis, ac Johanni Bourretelli, Pictavensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 253 ; Vat. 76, f. 139v, n. 406.

1276. *1324, 13 janvier.*

S. Auberti Cameracensis et Viconiensis ac S. Johannis Valencinensis, Cameracensis et Atrebatensis diocesum, monasteriorum abbatibus mandatur quatenus conferant magistro Henrico de Geldonia, clerico Caroli, regis Francie, et Johannis, regis Boemie, ac Marie, regine Francie, personatum de Bodingyn, Cameracensis diocesis, apud Sedem apostolicam vacantem ex eo quod Bonifacius papa VIII Jacobum de Labro de dicto personatu et aliis beneficiis privavit, non obstante quod dictus Henricus in S. Martini Leodiensis et S. Gertrudis Nivellensis ac S. Waldetrudis de Montibus in Hanonia ecclesiis canonicatus et prebendas, ac personatum de Gele, Cameracensis et Leodiensis diocesum, obtinet, et super canonicatu et prebenda ecclesie Cameracensis litigat.

Illis libenter...

Dat. Avin. idibus januarii anno 8.

Reg. Av. 20. f. 231v ; Vat. 76, f. 126, n. 362.

1277. *1324, 14 janvier.*

Walramo, filio Gerardi, comitis Juliacensis, reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia Coloniensi, etiam si ad illud per electionem assumi consueverit, dummodo major dignitas post archiepiscopalem non existat, non obstante quod patitur in ordinibus et etate defectum, cum in acolitatus ordine ac vicesimo primo etatis anno constitutus existat, aut quod dudum de dignitate vel personatu seu officio in dicta ecclesia vacante seu vacaturo ei provisum est (1), seu quod in eadem Coloniensi

---

1. Voy. n. 890, où ne se trouvait pas la clause : *etiam si ad illud per electionem assumi consueverit*, qui est la raison d'être de cette nouvelle bulle.

et B. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 8.

In e. m. S. Pantaleonis et S. Martini Coloniensium monasteriorum abbatibus ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensi.

Reg. Av. 20, f. 318 ; Vat. 76. f. 193. n. 572.

1278. *1324, 14 janvier.*

Regi Boemie mandatur quod papa nihil immutare intendit in processibus per Ludovicum, ducem Bavarie, contra ducem Brabantie factis.

« Eidem regi [Boemie]. Magnitudinis regie litteras per dilectum filium Henricum de Godognia, canonicum Cameracensem, nuncium regium, nostro apostolatui presentatas, quibus eidem petebat nuncio regia providentia fidem credulam adhiberi, benigne recepimus et ea que predictus nuncius nobis explicare sub dicta credentia voluit, audivimus et intelleximus diligenter. Cumque ipse pro parte tue celsitudinis a nobis inter cetera duxerit postulandum quod in certis processibus per magnificum virum Ludovicum, ducem Bavarie, in discordia dudum in regem Romanorum electum, ad tui factis, sicut asserebat, instantiam, contra dilectum filium nobilem virum ducem Brabantie, nichil vellemus per processus nostros quos certis ex causis contra predictum Ludovicum, ducem Bavarie, nuper habuimus, specialiter immutare, nos volentes, in hiis que secundum Deum possumus, annuere votis tuis, serenitati tue super hoc respondemus, quod nichil immutare quoad presens super eisdem processibus intendimus specifice vel expresse. Dat. Avin. 19 kal. februarii anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 74v, n. 903.

1279. *1324, 17 janvier.*

Appollonio de Oldorpsen [a] confertur canonicatus ecclesie Wissegradensis, ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinentis, Pragensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Dremmen, Leodiensis diocesis, obtinet et in ecclesia S. Marie in Teurstat extra muros Bambergenses sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 16 kal. februarii anno 8.

In e. m. decano Ratisponensis et scolastico Pragensis ac Jacobo de Mutina, capellano pape, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20. f. 260 ; Vat. 76. f. 143v. n. 420.

a. Oldorspen *reg.*

1280. *1324, 19 janvier.*

Regi Francie mandatur quod papa nihil immutare intendit in processu per Ludovicum, ducem Bavarie, contra ducem Brabantie ad instantiam regis Boemie habito.

« Regi .. Francie. Ad regalis celsitudinis noticiam deducimus per presentes quod super processu habito contra dilectum filium nobilem virum ducem Brabantie ad instantiam carissimi in Christo filii nostri Johannis, regis Boemie illustris, per magnificum virum Ludovicum, ducem Bavarie, in discordia in regem Romanorum electum, hoc quod a nobis pro parte dicti regis supplicatum extiterit, videlicet quod circa processum predictum contra dictum ducem Brabantie et pro rege predicto coram dicto duce Bavarie habitum nichil vellemus, si pro parte dicti ducis Brabantie nos requiri contingeret, specialiter immutare, prompte duximus annuendum. Processus autem contra dictum ducem habitos excipere a nostris processibus sine evidenti processuum eorundem prejudicio nostraque indecentia, sicut et circumspectio potest percipere regia, nequiremus, presertim cum tam in curia quam in diversis mundi partibus processus nostri predicti absque exceptione processus alicujus fuerint publicati. Datum ut supra [Avin. 14 kal. februarii anno 8]. »

Reg. Vat. 112. pars II, f. 14, n. 549.

1281. *1324, 21 janvier.*

Johanni Goberti de Ohis confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 12 kal. februarii anno 8.

In e. m. S. Pauli Leodiensis et S. Johannis Laudunensis decanis ac archidiacono Metensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 279; Vat. 76, f. 156v, n. 461.

1282. *1324, 21 janvier.*

Johanni de Fecerollis confertur canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie Florinensis ac parrochialem ecclesiam de Sulmis, Leodiensis diocesis, obtinet.

Honestas morum...

Dat. Avin. 12 kal. februarii anno 8.

In e. m. preposito S. Martini Leodiensis et decano S. Petri Duacensis, Atrebatensis diocesis, ac archidiacono Metensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 280; Vat. 76, f. 157, n. 462.

1283. *1324, 22 janvier.*

Guillelmo de Ferraria conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Gaugerici Cameracensis.

« Dilecto filio Guillelmo de Ferraria, canonico ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, salutem. Probitatis merita... Sane petitio pro parte tua nobis exhibita continebat quod dudum canonicatu et prebenda ecclesie S. Gaugerici Cameracensis, quos venerabilis frater noster Ingerrandus, archiepiscopus Capuanus (1), olim canonicus ejusdem ecclesie, obtinuerat in eadem, per ipsius promotionem et consecrationem vacantibus, de illis fuit dilecto filio Riccario de Stella, clerico, fratri ejusdem archiepiscopi, apostolica auctoritate provisum, quodque dilecti filii .. decanus et capitulum ejusdem ecclesie et Johannes de Grandiprato, qui pro canonico ejusdem ecclesie se gerebat quique ad se canonicatum et prebendam predictos spectare dicebat, ad Sedem apostolicam appellarunt, nosque hujusmodi appellationis causam et negotii principalis venerabili fratri Bertrando, archiepiscopo Ebredunensi, tunc capellano nostro et auditori causarum palatii nostri, audiendam commisimus et fine debito terminandam, qui, comparentibus partibus coram eo, cognitis ipsius cause meritis et juris ordine observato, provisionem factam dicto Riccario de canonicatu et prebenda predictis fuisse et esse canonicam [a], et pro parte dictorum decani et capituli et Johannis male et perperam appellatum sententialiter diffinivit, eidem Johanni super illis perpetuum silentium inponendo. Et, licet pro parte dicti Johannis dumtaxat fuisset ab hujusmodi sententia ad nostram audientiam appellatum, tamen dilecti filii magistri Johannes de Ros, secundi, et subsequenter Arnaldus Regis, tertii graduum causarum ejusdem palatii auditores, quibus successive, cum idem Johannes a sententia ejusdem magistri Johannis de Ros ad nos denuo appellasset, causam hujusmodi audiendam commisimus et fine debito terminandam, predictam sententiam latam per dictum Bertrandum, exigente justitia, confirmarunt. Cum autem canonicatus et prebenda predicti apud dictam Sedem ex eo vacare noscantur ad presens [quod] Riccarius per procuratorem suum... canonicatum et prebendam predictos omneque jus sibi competens in eisdem in manibus dilecti filii nostri Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, recipientis resignationem hujusmodi de mandato nostro sibi facto oraculo vive vocis, apud Sedem eandem duxit libere resignandos, nullusque de illis preter nos disponere possit,... nos,... predictos canonicatum et prebendam sic vacantes, etiamsi dicte prebende cura immineat animarum vel sacerdotalis existat,

a. canonicum *reg.*

1. Enguerrand de Stella, nommé le 23 juin 1312.

omneque jus, si quod eidem Riccario ante resignationem prefatam in dictis canonicatu et prebenda quomodolibet competebat,... apostolica tibi auctoritate conferimus et de illis etiam providemus... Non obstantibus... aut quod S. Nicholay de Castro proti et S. Marie de Ponimi et S. Viti de Sambuco ecclesias, et S. Nicholay de Bivaro et S. Marie de Faccis [a] Rosis medietates, et quartam partem S. Marie Annunciate ecclesiarum, Potentine et Ravellensis diocesum, quorum redditus triginta flor. auri valorem annuum non excedunt, et in Capuana et B. Nicholay Barensis ecclesiis canonicatus nosceris obtinere... Dat. Avin. 11 kal. februarii anno 8. »

In e. m. episcopo Forojuliensi et magistris Johanni de Vinacuria, Suessionensis, ac Johanni de Gayssart, Ambianensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 20, f. 391 ; Vat. 76, f. 219, n. 656.

1284. *1324, 26 janvier.*

Johanni de Vaucellis confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Andegavensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 8.

In e. m. cantori Constantiensis et Andree Porcherii ac Nicolao Blondelli, Andegavensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 388 ; Av. 22, f. 497 [b] ; Vat. 77, f. 332v, n. 1927.

1285. *1324, 28 janvier.*

Johanni dicto Porta confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Gochoncourt, et canonicatum ac prebendam in ecclesia de Walcurt [c], dicte diocesis, cujus prebende redditus 20 flor. auri valorem annuum non excedunt, obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 5 kal. februarii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et priori S. Katerine prope muros Nivellenses, Leodiensis diocesis, ac preposito ecclesie Ebredunensis.

Reg. Av. 20, f. 340v ; Vat. 76, f. 190, n. 566.

1286. *1324, 28 janvier.*

Gerardo de Ossen reservatur dignitas, personatus vel officium ad col-

a. Fratris *reg. Vat.* — b. *sans l'exécutoire ; en marge :* attende quod erat de octavo [anno]. — c. Wahart *reg.*

lationem episcopi Leodiensis in civitate vel diocesi Leodiensi, non obstante quod in majori et S. Dionisii Leodiensis et Nivellensi, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas, et prepositurам ecclesie S. Pauli Leodiensis, cujus fructus 40 flor. auri non excedunt, obtinet, quam prepositurам tenebitur dimittere.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 kal. februarii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et S. Gertrudis Lovaniensis, Leodiensis diocesis, monasterii ac ecclesie Ebredunensis prepositis.

Reg. Av. 20, f. 353 . Vat. 76, f. 213, n. 638.

1287. *1324, 29 janvier.*

Magistro Johanni de Portali conferuntur canonicatus et prebenda ac archidiaconatus ecclesie Tornacensis vacantes per obitum Guillelmi de Montelauro, capellani pape, et per consecrationem Geraldi, episcopi Cesenatensis, consideratione Caroli, regis Francie, non obstante quod in Senonensi et Cathalaunensi et S. Quintini de Viromandia, Noviomensis diocesis, canonicatus, et in Senonensi precentoriam et dimidiam ac in Cathalaunensi et S. Quintini predictis integras prebendas obtinet, necnon et in Andegavensi et Meldensi et B. Martini Turonensis ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus, ac de thesauraria ejusdem ecclesie Meldensis tunc vacante ei provisum est, cujus tamen thesaurarie possessionem nondum assecutus est ; predictam autem precentoriam dimittere tenebitur et ab omni jure in thesauraria ecclesie Meldensis privatus remanebit.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 8.

In e. m. episcopo Attrebatensi et decano Pictavensis ac Guillelmo de Ventenaco, canonico Eduensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 286v ; Vat. 76, f. 161v, n. 478.

1288. *1324, 7 février.*

Ingerranno de Grandisartu confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Johannis Baptiste de Danguto, Rothomagensis diocesis, obtinet et in ecclesia Leodiensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 7 id. februarii anno 8.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Martini ad Jumellos Ambianensis monasteriorum abbatibus ac subdecano ecclesie Carnotensis.

Reg. Av. 20, f. 341 ; Vat. 76, f. 193v, n. 574.

1289. *1324, 8 février.*

Alberto de Mancasolis confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Placentina preposituram et S. Antonini Placentini ac S. Johannis de Viculo Marchionum, Placentine diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 6 id. februarii anno 8.

In e. m. episcopo Placentino et abbati monasterii S. Sepulcri Placentini ac preposito ecclesie Parmensis.

Reg. Av. 21, f. 329 : Vat. 77, f. 294, n. 1818.

1290. *1324, 13 février.*

Abbati monasterii S. Laurentii extra muros Leodienses mandatur quatenus decernat litem ortam inter abbatissam et conventum monasterii Vallis Sancti Georgii, alias de Salesines, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diocesis, et Mathiam, filium quondam Thome de Heldris, clericum ejusdem diocesis, super provisione dicto Mathie facta per officialem Leodiensem, vice episcopi Leodiensis, de quodam altari S. Johannis Evangeliste sito in eodem monasterio, consueto ab olim per monachos dicti ordinis gubernari, quod dictus clericus mendaciter vacare dicebat, ad collationem ipsarum abbatisse et conventus pertinens.

Suam nobis ...

Dat. Avin. idibus februarii anno 8.

Original aux Archives de l'État à Namur, Chartes de Salzinnes. — Charles Vandenhaute, *Inventaire analytique des chartes de l'abbaye de Salzinnes jusqu'en 1370* dans *Bulletin de la Commission royale d'histoire de Belgique*, t. 75 (1906), p. 82, n. 146.

1291. *1324, 13 février.*

Ludovico, comiti Flandrie, scribitur quatenus Raynaldo Zenardi de Laudo, tunc familiari pape, olim ad Romanam curiam a Roberto, avo dicti comitis, transmisso, redditus ipsi per dictum Robertum assignatos, faciat exhiberi.

« Nobili viro Ludovico, comiti Flandrie. Meminimus quod dilectus [filius] nobilis vir Raynaldus Zenardi de Laudo, nunc familiaris noster, olim ad Romanam curiam a bone memorie Roberto, avo tuo, transmissus, diligenter fuit atque solicite commissa sibi negotia prosecutus. Hec sane aliaque sua servicia ipsi avo tuo prestita, dum vivebat, si tanquam

ignarus fortassis ut puer, certa indagatione perquires, tibi, fili, fideliter tui referent seniores, et Raynaldus idem ex hiis non minus tue quam avite gratie meritus censetur laborum ejus stipendio non privandus. Nobilitatem tuam rogamus et hortamur attente, quatenus habens eum, quem benigno favore prosequimur, pro nostra et apostolice Sedis reverentia, propensius commendatum, annuos redditus per eundem avum tuum pro serviciorum rependio sibi, dum vivet, sicut asserit, stabilitos, ei libere facias exhiberi, sic hujusmodi nostra rogamina, quantum honestas patitur, efficaciter impleturus, quod ipsius Raynaldi non frustretur intentio, nosque propterea tue devotionis affectum dignis prosequamur in Domino actionibus gratiarum. Dat. Avin. idibus februarii anno 8.»

Reg. Vat. 112, pars II, f. 17v, n. 583.

1292. *1324, 13 février.*

Roberto de Flandria mandatur quatenus apud Ludovicum, comitem Flandrie, nepotem suum, partes suas interponat, ut dictus comes dicto Raynaldo Zenardi de Laudo *(voy. n. 1291)* certos redditus annuos faciat exhiberi.

Pro dilecto filio ...

Dat. ut supra [idibus februarii anno 8].

Reg. Vat. 112, pars II, f. 18, n. 584.

1293. *1324, 15 février.*

Johanni de Ponte conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Tornacensis vacantes per obitum Vicecomitis de Vicecomitibus de Placentia, Sedis apostolice capellani, extra Romanam curiam defuncti, non obstante quod in Paduana et Siclinensi, Tornacensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Adjutos virtutum ...

Dat. Avin. 16 kal. martii anno 8.

In e. m. episcopo Paduano et Egidio, electo Cremonensi, ac abbati monasterii S. Nicolay de Pratis juxta Tornacum.

Reg. Av. 20, f. 344 ; Vat. 76, f. 198, n. 586.

1294. *1324, 22 février.*

Guillelmus, ordinis Carmelitarum, promovetur ad episcopatum Civitatis Castellane, in terra Romane ecclesie immediate subjecta existentem ac per obitum Godfredi in illis partibus defuncti vacantem, cassatis prius electione Gregorii de Urbe, scolastici Morinensis, et postulatione Gottefredi de Civitella, clerici Urbevetane diocesis, in minoribus ordinibus constituti, in Civitatis Castellane episcopos, ac electione ipsius Guillelmi in episcopum ecclesie Nimociensis, per obitum Johannis, apud Sedem

apostolicam previa reservatione vacantis, quamvis jam per archiepiscopum Nicosiensem, loci metropolitanum, eadem electio confirmata dictusque Guillelmus consecratus fuisset.

Suscepti cura ...

Dat. Avin. 9 kal. martii anno 8.

In e. m. capitulo ecclesie Civitatis Castellane; clero civitatis ac diocesis Civitatis Castellane ; populo dictarum civitatis et diocesis.

Reg. Av. 20, f. 362v ; Vat. 76, f. 230, n. 690.

1295. *1324, 1 mars.*

Egidio Belwardi de Brugis confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani in Brugis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Johannis, regis Boemie, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Dolemont, dicte Tornacensis diocesis, obtinet.

Sedis apostolice ...

Dat. Avin. kalendis martii anno 8.

In e. m. de Dulcivalle et de Exhoute monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis.

Reg. Av. 20, f. 392 ; Vat. 76, f. 220, n. 658.

1296. *1324, 1 mars.*

Nicolao de Atrio conferuntur canonicatus et dimidia prebenda ecclesie Ambianensis in brevi vacaturi per consecrationem Auberti, electi Laudunensis [1], non obstante quod parrochialem ecclesiam de Fontanis subtus Catheu obtinet quodque de canonicatu ecclesie S. Audomari, Ambianensis et Morinensis diocesum, sub expectatione prebende ei provisum est.

Exigunt laudabilia ...

Dat. Avin. kalendis martii anno 8.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Martini ad Jumellos Ambianensis monasteriorum abbatibus ac subdecano ecclesie Carnotensis.

Reg. Av. 20, f. 359 ; Vat. 76, f. 225v, n. 675.

1297. *1324, 8 mars.*

Episcopus Monasteriensis ac Osnaburgensis et S. Johannis Leodiensis ecclesiarum decani deputantur conservatores ad quinquennium pro Florentio, preposito et archidiacono ecclesie Trajectensis.

Ad hoc nos ...

Dat. Avin. 8 martii anno 8.

Reg. Av. 20, f. 93 ; Vat. 76, f. 220, n. 659.

---

1. Albert de Roye, nommé le 16 novembre 1323.

1298. *1324, 9 mars.*

Nicolao Danielis de Antwerpia, clerico et familiari Roberti, regis Sicilie, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Trajectensis sub expectatione prebende, non obstante quod beneficium ecclesiasticum ad collationem thesaurarii ecclesie Cameracensis expectat.

Laudabilia dona...

Dat. Avin. 7 id. martii anno 8.

In e. m. preposito S. Petri Trajectensis et cantori B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 20. f. 426v ; Vat. 76, f. 232v, n. 698.

1299. *1324, 9 mars.*

Gerardo de Essartellis, clerico et familiari Roberti, regis Sicilie, confertur canonicatus ecclesie S. Marie de Hoyo, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Dionisii Leodiensis canonicatum et prebendam et in seculari S. Martini de Ocram, Aquilane diocesis, ecclesiis abbatiam obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 7 id. martii anno 8.

In e. m. preposito S. Pauli ac cantori S. Johannis Leodiensis ac Geraldo de Lalo, canonico Claromontensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 20, f. 428 ; Vat. 76, f. 238, n. 715.

1300. *1324, 9 mars.*

Petro de Herella, clerico et familiari Roberti, regis Sicilie, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Civitatis S. Marie canonicatum et prebendam, necnon et S. Andree ac S. Johannis et S. Thome ecclesias, Casertane diocesis, obtinet.

Merita tue...

Dat. Avin. 7 id. martii anno 8.

In e. m. S. Dionisii et S. Bartholomei Leodiensium decanis ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 409v ; Vat. 76, f. 260v, n. 796.

1301. *1324, 9 mars.*

Nicholao de Atrebato, capellano et familiari Roberti, regis Sicilie, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Nicolai Barensis canonicatum et prebendam ac cantoriam obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 7 id. martii anno 8.

In e. m. S. Andree juxta Brugis et de Dulcevalle, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Geraldo de Lalo, canonico Claromontensi, capellano pape.

Reg. Av. 20, f. 386v : Vat. 76, f. 293, n. 890.

1302. *1324, 11 mars.*

Ademaro Richardi conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Morinensis, in brevi vacaturi per consecrationem Alberti, electi Laudunensis, non obstante quod in ecclesia de Vicano canonicatum et prebendam ac parrochialem ecclesiam de Fajolis, Caturcensis diocesis, obtinet.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. 5 id. martii anno 8.

In e. m. archiepiscopo Aquensi et preposito de Insula, Cavallicensis diocesis, ac Arnaldo de Petrilia, canonico Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 546 : Vat. 76. f. 314v, n. 955.

1303. *1324, 14 mars.*

Petro, nato Goedanen de Brugis, clerico conjugato Tornacensis diocesis, clerico et familiari Roberti, regis Sicilie, reservatur administratio seu servitium sive officium ecclesiasticum, consuetum clericis secularibus conjugatis vel laicis assignari, in aliqua ecclesia seu monasterio vel hospitali civitatis vel diocesis Tornacensis.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 2 id. martii anno 8.

In e. m. S. Bartholomei de Ecoute in Brugis et S. Andree juxta Brugis, Tornacensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Nicolao Nicolai, canonico Beneventano.

Reg. Av. 21, f. 405, n. 1980 ; Vat. 77, f. 347v, n. 1978.

1304. *1324, 27 mars.*

Confessori regis Francie mandatur quatenus absolvat Robertum de Vernone, canonicum ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, a sententiis excommunicationis et suspensionis ab eo incursis ob non solutam decimam de fructibus prebende sue in dicta ecclesia.

« Dilecto filio .. confessori carissimi in Christo filii nostri Caroli, regis Francie et Navarre illustris, salutem. Exhibita nobis pro parte dilecti filii Roberti de Vernone, canonici ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, petitio continebat quod ipse credens verisimiliter quod .. procurator ejus qui percipiebat fructus prebende sue quam in predicta ecclesia

obtinet, decimam auctoritate apostolica impositam de fructibus dicte prebende collectoribus ejusdem decime per litteras apostolicas deputatis solveret in terminis constitutis, ac nullatenus extimans propter hujusmodi solutionis defectum procuratoris ejusdem se aliquam excommunicationis seu suspensionis sententiam incurrisse, post predictos terminos divina officia celebravit ut prius et se ingessit eisdem, ac carissimus in Christo filius noster Carolus, rex Francie et Navarre illustris, eidem Roberto cancellariam ecclesie S. Quintini in Viromandia, Noviomensis diocesis, tunc vacantem et ad suam collationem spectantem contulit et providit etiam de eadem. Cum autem postmodum idem Robertus compererit predictum procuratorem in solutione dicte decime in uno vel duobus terminis defecisse seque propter hoc incurrisse excommunicationis et suspensionis sententias in non solventes dictam decimam auctoritate apostolica promulgatas, pro parte sua fuit nobis humiliter supplicatum ut cum de decima predicta integre satisfecisse se credat et, si non satisfecit, satisfacere sit paratus de parte que contingit eundem ratione dicte prebende de decima supradicta, providere sibi super premissis de oportune absolutionis et dispensationis beneficio dignaremur. Nos itaque eundem Robertum, meritorum suorum intuitu et consideratione regis ejusdem, qui pro dicto Roberto, capellano et familiari suo, in hac parte nobis cum instantia supplicavit, volentes prosequi gratiose, discretioni tue, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, presentium auctoritate committimus et mandamus quatenus eundem Robertum, satisfacto prius per eum, si non satisfecit, de decima supradicta, a predictis sententiis juxta ecclesie formam absolvas, secunque super irregularitate inde contracta, et quod possit predictam cancellariam, non obstante quod sic ligatus recepit eandem, et alia sua beneficia ecclesiastica, si et prout illam et illa alias canonice obtinet, ac fructus perceptos ex ea retinere et interim percipiendos, nisi alii in illam vel pro illa propterea fuerit jus quesitum, auctoritate nostra studeas dispensare. Dat. Avin. 6 kal. aprilis anno 8. »

Reg. Av. 20, f. 406 ; Vat. 76, f. 253, n. 767.

1305. *1324, 28 mars.*

Helie, decano ecclesie Aniciensis, providetur de episcopatu Tornacensi, vacante per translationem Guidonis episcopi ad episcopatum Cameracensem.

Suscepti cura...

Dat. Avin. 5 kal. aprilis anno 8.

In e. m. capitulo ecclesie Tornacensis ; clero et populo civitatis et diocesis Tornacensis ; vassalis ecclesie Tornacensis ; archiepiscopo Remensi ; Carolo, regi Francie.

Reg. Av. 20, f. 421 ; Vat. 76, f. 294, n. 893.

1306. *1324, 28 mars.*

Petro, episcopo Cameracensi, providetur de episcopatu Bajocensi, vacante per translationem Guillelmi episcopi ad archiepiscopatum Remensem.

Romanum pontificem...

Dat. Avin. 5 kal. aprilis anno 8.

In e. m. capitulo ecclesie Bajocensis ; clero et populo civitatis et diocesis Bajocensis ; universis vassallis ecclesie Bajocensis ; archiepiscopo Rothomagensi ; Carolo, regi Francie.

Reg. Av. 20, f. 522 : Vat. 77, f. 26, n. 1074.

1307. *1324, 28 mars.*

Guidoni, episcopo Tornacensi, providetur de episcopatu Cameracensi, vacante per translationem Petri episcopi ad episcopatum Bajocensem.

Romani pontificis...

Dat. Avin. 5 kal. aprilis anno 8.

In e. m. capitulo ecclesie Cameracensis ; clero civitatis et diocesis Cameracensis ; vassallis ecclesie Cameracensis ; populo civitatis et diocesis Cameracensis ; et archiepiscopo Remensi.

Reg. Av. 21, f. 341 ; Vat. 77, f. 291, n. 1811.

1308. *1324, 1 avril.*

Johanni Luppi confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod quandam perpetuam vicariam in majori ac canonicatum et prebendam in S. Mederici Parisiensis ecclesiis obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. kalendis aprilis anno 8.

In e. m. Petro de S. Leodegario, Turonensis, et Nicolao de Condeto, Aurelianensis, ac Johanni Bouretelli, Pictavensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 495v ; Vat. 77, f. 46v, n. 1140.

1309. *1324, 1 avril.*

Nicolao de Paciaco, canonico et cancellario ecclesie Tornacensis, indulgetur ut fructus canonicatus et prebende quos in dicta ecclesia obtinet usque ad triennium, insistendo scolasticis disciplinis, absque residentia percipere valeat.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. kalendis aprilis anno 8.

In e. m. S. Germani de Pratis Parisiensis et S. Genovefe Parisiensis monasteriorum abbatibus ac Petro de S. Leodegario, canonico Turonensi.

Reg. Av. 20, f. 530 ; Vat. 77, f. 47v, n. 1147.

1310.

Henrico de Flandria compatitur de dampno passo in conflictu in comitatu Mediolanensi habito.

De gravi dispendio...

Dat. kalendis aprilis anno 8.

Reg. Vat. 112, pars I, f. 50v, n. 226.

1311. *1324, 7 avril.*

Ade de Donnonio confertur canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Atrebatensi et S. Amati Duacensis ecclesiis canonicatus et prebendas, et capellam de Donnonio, Atrebatensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 id. aprilis anno 8.

In e. m. decano S. Petri Duacensis et preposito Atrebatensis ac scolastico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 548v; Vat. 76, f. 320v, n. 972.

1312. *1324, 7 avril.*

Episcopo Leodiensi regratiatur de oblatione centum galeatorum contra rebelles ecclesie mittendorum.

« Episcopo Leodiensi. Tam relatione dilecti filii nostri Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, quam specialis tui nuncii nuper ad curiam destinati, gratanter audivimus quod in servicium sancte Romane ecclesie contra hostes et rebelles ipsius partium Lombardie, quando et ubi magis placeret nobis militie tue subsidium, cum centum galeatis offerebas personaliter te venturum. Hanc igitur oblationem velut benevolam et Altissimo placidam acceptantes, te, frater noster, plurimum commendamus in Domino et propterea uberes referimus tibi grates. Quocirca expectantes de cetero avide futurum hujus tue oblationis effectum, quo plus illum sciverimus celerem, tanto hujusmodi oblationem tuam reputabimus gratiorem. Dat. Avin. 7 id. aprilis anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 75, n. 908.

1313. *1324, 11 avril.*

Guidoni, episcopo Tornacensi, nuntiatur ejus translatio ad episcopatum Cameracensem, vacantem per translationem Petri, episcopi Cameracensis, ad episcopatum Bajocensem (1).

---

1. Cf. n. 1307.

Cum Cameracensis...

Dat. ut supra [Avin. 3 id. aprilis anno 8].

Reg. Vat. 112, pars I, f. 103, n. 459.

1314. *1324, 11 avril.*

Petro, episcopo Cameracensi, nuntiatur ejus translatio ad episcopatum Bajocensem vacantem per translationem Guillelmi, episcopi Bajocensis, ad ecclesiam Remensem (1).

Nuper ecclesia...

Dat. ut supra [Avin. 3 id. aprilis anno 8].

Reg. Vat. 112, pars I, f. 103, n. 460.

1315. *1324, 11 avril.*

Helie, electo Tornacensi, mandatur quod ipsi provisum est de episcopatu Tornacensi, vacante per translationem Guidonis, episcopi Tornacensis, ad ecclesiam Cameracensem (2).

Ecclesia Tornacensi...

Dat. ut supra [Avin. 3 id. aprilis anno 8].

Reg. Vat. 112, pars I, f. 103, n. 461.

1316. *1324, 13 avril.*

Henrico de Flandria, comiti Laudensi. Commendatur de factis armorum in Lombardia.

Circa expeditiones...

Dat. Avin. idibus aprilis anno 8.

Reg. Vat. 112, pars I. f. 51v, n. 230.

1317. *1324, 16 avril.*

Episcopo Constantiensi mandatur quatenus processus habitos contra nuncios Ludovici, ducis Bavarie, publicari faciat.

Nuper contra...

Dat. Avin. 16 kal. maii anno 8.

In e. m. archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis.

In e. m. episcopo Leodiensi.

Reg. Vat. 112, pars I, f. 119v, n. 481.

1318. *1324, 19 avril.*

Obertino, nato nobilis viri Bonifacii de Arcellis, confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende.

---

1. Voy. n. 1306. — 2. Cf. n. 1305.

Apostolice Sedis...
Dat. Avin. 13 kal. maii anno 8.
In e. m. abbati monasterii S. Sepulcri Placentini et thesaurario Leodiensis ac Busolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 433v; Vat. 77, f. 372v, n. 2040.

1319. *1324, 20 avril.*

Universitati Leodiensi scribitur ut episcopo suo circa publicationem processuum contra Ludovicum, ducem Bavarie, habitorum faveant.

« Universitati Leodiensi. Audivimus noviter quod vos venerabilem fratrem nostrum .. Leodiensem episcopum, quem pro bonis operibus debetis defendere, impugnantes ratione nostrorum processuum contra magnificum virum Ludovicum, ducem Bavarie, discorditer in Romanorum regem electum, ex notoriis culpe sue demeritis habitorum, quibus idem episcopus obedienter obtemperat, ipsum jam torvo respicitis oculo et variatis affectibus estis ei multipliciter obvii et molesti. Cumque prefatus episcopus convenienter aliud facere nequeat quam sancte Romane ecclesie, prout tenetur, obediat, nec ipsum deceat mandatis apostolicis contraire, vos insuper, filii, qui, sicut supponimus, devotionem integram ipsius ecclesie colitis, sentire in hiis idem cum predicto episcopo debeatis, universitatem vestram rogamus, hortamur et monemus attente quatenus, pro reverentia nostra et apostolice Sedis, ipsum episcopum tanquam vestrum spiritualem patrem, sicut devoti ejusdem ecclesie filii, reverenter, ut condecet, et caritative tractantes, remoto cujuslibet contradictionis et molestie tedio, sibi tam circa observantiam dictorum processuum, quam alia que obedientiam et honorem ecclesie predicte respiciunt, prout expediens fuerit, sic favorabiliter assistatis, quod toto posse cognoscamini prosequi quod etiam prosequitur, et propterea vestra devotio apud nos et ipsam Sedem dignis in Domino laudibus commendetur. Dat. Avin. 12 kal. maii anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 76v, n. 911.

1320. *1324, 21 avril.*

Alberto de Mancasolis confertur canonicatus ecclesie Placentine sub expectatione prebende, non obstante quod in eadem ecclesia preposituram, et in S. Antonini Placentini et S. Johannis de Viculo Marchionum, Placentine diocesis, canonicatus et prebendas obtinet, et in S. Johannis Leodiensis ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Meritis tue...

Dat. Avin. 11 kal. maii anno 8.

In e. m. S. Stephani Januensis et de Columba, Placentine diocesis, monasteriorum abbatibus ac preposito ecclesie S. Johannis de Domo Placentini.

Reg. Av. 20, f. 541v ; Vat. 77, f. 80v, n. 1262.

1321. *1324, 26 avril.*

Arnaldo, S. Eustachii diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationem canonicatus et prebende ecclesie Cathalaunensis per Philippum de Meleduno faciendam eosque conferendi magistro Johanni de Cathalano, non obstante quod dictus Johannes in Tornacensi et de Campellis in Bria, Parisiensis diocesis, canonicatus obtinet et prebendas, et in dicta Cathalaunensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus, necnon et in eadem Cathalaunensi dignitatem vel personatum seu officium expectat ac in Senonensi ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende obtinet ; cassatur gratia expectiva prebende in dicta Cathalaunensi ecclesia.

Cum sicut...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 8.

Reg. Av. 20, f. 528 ; Vat. 77, f. 40v, n. 1124.

1322. *1324, 26 avril.*

Philippo de Agnis confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 8.

In e. m. decano Cenomanensis ac cantori Constanciensis ac Guillelmo Bertrandi, canonico Parisiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 494 ; Vat. 77, f. 41, n. 1127.

1323. *1324, 27 avril.*

Laurentio dicto Lo Clerc confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod beneficium ecclesiasticum ad collationem prioris et conventus prioratus S. Lupi de Cherens, Cluniacensis ordinis, Belvacensis diocesis, expectat.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Michaelis de Ulteriori Portu, Rothomagensis diocesis, et magistris Johanni de Blanchiaco ac Gaufrido de Brienchon, canonicis Rothomagensis ecclesie.

Reg. Av. 20, f. 468v ; Vat. 76, f. 307v, n. 930.

1324. *1324, 27 avril.*

Executoribus committitur causa vertens inter Matheum Giraudi, canonicum ecclesie Cameracensis, et capitulum dicte ecclesie, super fructibus prebende dicti Mathei.

« Dilectis filiis Amisio de Aurelianis, decano, et Johanni de Arpadella, Parisiensis, ac Fulconi de Tornaco, Tornacensis canonicis ecclesiarum, salutem. Significavit nobis dilectus filius Matheus Giraudi, canonicus ecclesie Cameracensis, quod nos dudum .. canonicatum et prebendam, qui in eadem ecclesia per obitum quondam magistri Sicardi de Vauro, Sedis apostolice capellani, ... tunc vacabant, ... apostolica sibi auctoritate per nostras litteras contulimus et providimus de eisdem (1), quorum possessionem... extitit assecutus, quodque, licet in quadam constitutione per nos edita caveatur expresse, quod hii qui fructus beneficiorum vacantium recipiunt de consuetudine, privilegio vel statuto, nichil exinde ultra summam pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in decime solutione taxari, pretextu cujusvis privilegii, consuetudinis vel statuti quovis modo percipiant, sed ipsius summe perceptione dumtaxat sint omnino contenti, totali residuo predicto obtinentibus beneficia remansuro, tamen capitulum ejusdem ecclesie omnes fructus de dicta prebenda perceptos a tempore mortis predicti magistri Siccardi usque ad tempus quo de illa dicto Matheo... duximus providendum, penes se integraliter retinere nituntur, nec aliquid dicto Matheo juxta constitutionem predictam dare proponunt de fructibus supradictis. Quare prefatus Matheus nobis humiliter supplicavit ut sibi, ne ejusdem constitutionis beneficio defraudetur, providere super hoc de oportuno remedio dignaremur. Quocirca discretioni vestre... mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel per alium seu alios, vocatis qui fuerint evocandi, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura judicii, faciatis dicto Matheo super premissis juxta constitutionem eandem justitie complementum. Contradictores... Non obstantibus... Dat. Avin. 5 kal. maii anno 8. »

Reg. Av. 20, f. 474 ; Vat. 76, f. 319, n. 969.

1325. *1324, 27 avril.*

Philippo de Meleduno conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Parisiensis, in proximo vacaturi per consecrationem Helie, electi Tornacensis, non obstante quod in Bajocensi subdecanatum et in Carnotensi, Lincolniensi et Cathalaunensi canonicatus et prebendas obtinet, et in eisdem Carnotensi dignitatem, et Bajocensi prebendam expectat, necnon

1. Voy. n. 1150.

in Rothomagensi ecclesiis in canonicum est receptus et super prebenda litigat, et quod canonicatum et prebendam ecclesie Cathalaunensis, quos obtinet, resignari per procuratorem mandavit ; canonicatum autem et prebendam Lincolniensis ecclesie tenebitur dimittere.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 8.

In e. m. archiepiscopo Senonensi et abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis ac Johanni de Meudone, canonico Noviomensi.

Reg. Av. 20, f. 529, Vat. 77, f. 40v, n. 1125.

1326. *1324, 27 avril.*

Hugoni Jordani de Insula conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Narbonensis vacantes per obitum Bernardi Andree, in illis partibus defuncti, et collationi Sedis apostolice reservati, cum dictus Hugo prefate reservationis ignarus dictam prebendam vigore gratie expectative olim sibi concesse, jamdudum accepisset et ipsius possessionem recepisset ; non obstante quod archidiaconatum de Bourjaco in ecclesia Convenarum et in eadem ac in Morinensi et S. Gaudentii et de Pinconio, Convenarum et Ambianensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 5 kal. maii anno 8.

In e. m. Vasatensi et Carpentoratensi episcopis ac archidiacono Agathensi.

Reg. Av. 20, f. 585v, n. 1302 : Vat. 77, f. 92, n. 1304.

1327. *1324, 29 avril.*

Johanni quondam Alardi de Gemblaco, presbitero Leodiensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum sine cura (80 lib. tur. parv.), ad collationem episcopi Leodiensis in civitate vel diocesi Leodiensi, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Sarto juxta Walhaing, dicte diocesis, obtinet.

Adjutos virtutum...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 8.

In e. m. S. Jacobi Leodiensis et S. Petri Gemblacensis, Leodiensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac Bernardo de Montevalrano, archidiacono Transligerensi in ecclesia Turonensi.

Reg. Av. 20, f. 550 ; Vat. 76, f. 324v, n. 994.

1328-1329. *1324, 29 avril.*

Ludovico, nato Johannis de Colonster, militis, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante

quod eodem die de canonicatu ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende ei provisum fuit.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et preposito S. Martini Leodiensium ac Bernardo de Montevalrano, archidiacono Transligerensi, Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 510v : Vat. 76, f. 326, n. 998.

1329. — Eidem Ludovico confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, cum cassatione litterarum collationis canonicatus sub expectatione prebende ecclesie S. Lamberti Leodiensis, que eadem est, dudum favore ipsius Ludovici facte (1), quarum litterarum auctoritate in dicta ecclesia in canonicum receptus fuerit.

Nobilitas generis ...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 8.

In e. m. S. Pauli et S. Martini Leodiensium decanis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 476; Vat. 77, f. 4, n. 1010.

1330. *1324, 2 mai.*

Magistro Guillelmo de Sancto Victore, scriptori pape, confertur quoddam beneficium ecclesiasticum, personatus de Wambeke nuncupatum, Cameracensis diocesis, (60 lib. tur. parv.), vacans per obitum Hominis de Peretulo, canonici Tridentini, apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod ecclesiam S. Petri de Foresta, Aquinatensis diocesis, et alia beneficia ecclesiastica obtinet.

Dum laudanda . . .

Dat. Avin. 6 non. maii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Auberti Cameracensis ac Armando de Narcesio, decano S. Stephani de Tescone Montisalbani, ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellanis pape.

Reg. Av. 20, f. 469v ; Av. 21. f. 239 (fragment) : Vat. 76, f. 309v, n. 937.

1331. *1324, 2 mai.*

Relaxatio ad triennium interdicti et excommunicationis sententiarum ab universitate oppidi S. Trudonis incursarum (2).

1. Voy. n. 1193. — 2. Sur les faits qui avaient amené la promulgation de cette sentence, voy. Ch. Piot, *Cartulaire de l'abbaye de Saint-Trond*, t. II, Introduction, p. XXXVII et suiv.: de Borman. *Chronique de l'abbaye de Saint-Trond*, t. II, p. 254 ; F. Straven, *Inventaire des archives de la ville de Saint-Trond*, t. I, p. 15 et suiv.

« Ad futuram rei memoriam. Auctoritati judiciarie convenire dignoscitur ut lites [a], ne anfractus earum nimium protendantur ut fiant ipse propterea immortales, licita concordia vel sententiali calculo sopiantur. Ex tenore siquidem porrecte nobis dilectorum filiorum .. abbatis et conventus monasterii de Sancto Trudone, O.S.B., Leodiensis diocesis, petitionis accepimus, et ex parte ipsorum abbatis et conventus fuit expressius et seriosius expositum coram nobis, quod in statutis synodalibus Leodiensibus cautum inter cetera reperitur quod invasores, occupatores, spoliatores et detentores bonorum, jurium et jurisdictionum ecclesiarum, monasteriorum ac personarum ecclesiasticarum, ipsorumque invasorum, occupatorum, spoliatorum et detentorum complices et fautores Leodiensis civitatis et diocesis, si persone singulares, excommunicationis, si vero universitas fuerint, interdicti incurrant sententias ipso facto. Cumque post editionem statutorum hujusmodi universitas et homines oppidi de Sancto Trudone, predicte diocesis, abbatem, conventum et monasterium prefata, jurisdictione temporali, quam immediate dicti oppidi ad eundem abbatem, ratione dicti monasterii spectare, ipsumque abbatem ac predecessores suos ejusdem monasterii abbates qui fuerunt pro tempore, per officiales ab abbate et predecessoribus predictis deputatos, ipsi abbas et conventus exercuisse pacifice, a tempore cujus contrarii memoria non existit, asserunt, indebite spoliassent, ac nonnulla bona et alia jura eisdem abbati et conventui competentia in eodem oppido invasissent, occupassent et etiam detinerent temere occupata, .. officialis Leodiensis, ad quem dictus abbas super hiis recursum habere curavit, cuique de spoliatione, invasione, occupatione ac detentione hujusmodi legitime constitit, sententialiter decrevit majores de universitate predicta et nonnullos alios dicte universitatis eorum in hac parte complices et fautores tunc nominatim expressos, eo ipso dictam sententiam incurrisse, necnon universitatem eandem ac dicti monasterii et alias ecclesias dicti oppidi ejusque pertinentiarum fore supposita ecclesiastico interdicto, necnon dictos majores, complices et fautores mandavit et fecit excommunicatos publice nunciari, ac in eisdem ecclesiis cessari penitus a divinis (1). Verum quia hujusmodi processus dicti officialis auctoritate venerabilis fratris nostri .. episcopi Leodiensis minus juste, ut dicunt prefati abbas et conventus, revocati fuere, pro parte ipsorum propterea fuit ad Sedem apostolicam appellatum nosque causam appellationis hujusmodi et negocii principalis, non obstante quod causa hujusmodi apud dictam Sedem non esset de sui natura tractanda, dilecto filio magistro

a. licet *reg.*

1. Voy. Piot. *Cartulaire de l'abbaye de Saint-Trond*, t. I, p. 446, acte du 17 mars 1317.

Bertrando de Sancto Genesio, capellano nostro et apostolici palatii auditori causarum, ad instantiam dicti abbatis, audiendam commisimus et fine debito terminandam ; coram quo ipsorum abbatis et conventus et alterius partis procuratoribus in judicio comparentibus, tam coram diversis aliis auditoribus dicti palatii a nobis super hoc successive datis, diu extitit litigatum, et ad presens coram dilecto filio nostro Gaucelmo, tituli SS. Marcellini et Petri presbitero cardinali, deputato per nos auditore, hujusmodi causa pendet et interim in dicti monasterii et aliis ecclesiis supradictis per earum rectores, ratione interdicti prefati, cessatum extitit, prout cessatur etiam a divinis. Cum autem, rege pacifico annuente, causa predicta sit, ut iidem abbas et conventus asserunt, in certis suis articulis inter ipsos abbatem et conventum dictamque partem alteram, amicabili compositione sopita, et super ceteris articulis ejusdem cause, inter abbatem, conventum et partem predictos, concorditer ordinatum existat quod usque ad triennium causa ipsa remaneat in suspenso, ut medio tempore super dictis ceteris articulis inter abbatem, conventum et partem predictos tractatus compositionis habeatur diligenter et solenniter compleatur [1], prelibati abbas et conventus nobis humiliter supplicarunt, eadem parte altera super hoc prestante consensum, ut pro bono pacis mutuo et communi, et super hiis, Deo favente, concordie secuture, circa sublationem sententie ac suspensionem interdicti predictorum per idem triennium duraturas, providere de ipsius Sedis clementia et benignitate solita dignaremur. Nos igitur, affectantes ut inter cunctos christicolas pacis unitas vigeat et caritatis sinceritas perseveret, ut ab eis colatur reverentius, devotius et humilius pacis auctor, dictorum abbatis et conventus supplicationibus factis de consensu dicte partis alterius, benignius annuentes, predictam sententiam auctoritate apostolica tollimus et interdictum prefatum suspendimus usque ad dictum triennium a data presentium in antea computandum, concedentes ut triennio ipso durante in ejusdem monasterii et aliis ecclesiis prelibatis licite valeant publice divina officia celebrari, etiam dicta universitate ac personis singularibus de ipsa presentibus, si alias de jure fuerint ad officia hujusmodi admittende, ac ministrari ecclesiastica sacramenta. Si vero hujus compositionis tractatus super dictis ceteris articulis non sortiatur forsan effectum infra triennium antedictum, volumus ut, eo elapso, memorati majores, complices et fautores eo ipso in eandem sententiam relabantur ac dicte ipsius monasterii et alie ecclesie predicto interdicto ipso facto subjaceant, sicut prius, dictique abbas et conventus et reliqua pars eandem causam in eo statu quo erat tempore hujusmodi sublationis sententie

1. Voy. *ibid.*, t. I, p. 459, acte du 20 janvier 1324.

et suspensionis interdicti predictorum per nos, ut perfertur, factarum, resumere ac prosequi libere valeant, quoad hujusmodi ceteros articulos nondum per compositionem sopitos, sed infra dictum triennium, si Deus faverit, sopiendos. Nulli etc. nostre sublationis, suspensionis, concessionis et voluntatis infringere etc. Dat. Avin. 6 non. maii anno 8.

In eundem modum dilectis filiis.. Affligemensis et.. de Loco Sancti Bernardi ac Sancti Michaelis Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, monasteriorum abbatibus, salutem. Auctoritati *etc. usque* faverit sopiendos. Quocirca mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, hujusmodi sublationem sententie ac suspensionem interdicti predictorum necnon concessionem et voluntatem nostras, ubi et quando expedire videritis, solenniter publicare curetis. Si autem, transacto predicto triennio, eosdem majores, complices et fautores eo ipso recidere in sententiam antedictam, ac dicti monasterii et alias ecclesias prelibatas eidem interdicto ipso facto subjacere sicut prius, juxta premissam voluntatem nostram, fortasse contigerit, vos extunc predictos majores, complices et fautores in dictam sententiam taliter recidisse ac ejusdem monasterii et alias ecclesias memoratas interdicto subjacere prefato similiter, ubi et quando expedire videritis, publice nuncietis. Dat. Avin. 6 non. maii anno 8. »

Reg. Av. 20, f. 516; Vat. 77, f. 11v, n. 1032.

1332. *1324, 8 mai.*

Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, quitatur de summis pecuniarum receptis ab abbate et conventu monasterii S. Bavonis Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis, necnon a Galvano Galle, cive Astensi, commorante in opido de Alles, Leodiensis diocesis, et aliis nonnullis de Alosto, Cameracensis diocesis.

« Dilecto filio Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, capellano nostro. Exhibita nobis tua petitio continebat quod olim per dilectum filium Benedictum Rotarium, civem Astensem, de omnibus bonis suis mobilibus in quibuscunque consistentibus, debitis et quoque creditis ipsum ubicunque contingentibus, omnibusque juribus [et] actionibus sibi competentibus et competituris quomodolibet in eisdem, pro sue salute anime, nobis et ecclesie Romane facta donatione, concessione et meliori jure quo potuit cessione, nos tibi ut per te vel alium seu alios, omnes et singulos quos civi predicto, vel alii seu aliis pro eodem, in quibuscunque pecuniarum summis seu aliis mobilibus bonis ex quacunque causa teneri per sufficientia tibi documenta constaret, ad solvendum et restituendum illa tibi vel illi seu illis, quem vel quos ad hoc deputandum duceres vel etiam deputandos, per censuram ecclesiasticam compelleres, quodque

tu vel deputandus seu deputandi [a] predicti de hiis que tu vel ipsi recepissetis ratione hujusmodi cessionis, eos a quibus illa recipere vos contingeret, quitaretis et etiam absolveretis, per alias nostras certi tenoris litteras plenam commisimus et dedimus facultatem. Cumque tu super predictis diligenter procedens de bonis ac debitis et creditis predictis a dilectis filiis .. abbate et conventu monasterii S. Bavonis Gandensis, O. S. B., Tornacensis diocesis, necnon Galvano Galle, cive Astensi, commorante in opido de Alles, Leodiensis diocesis, et aliis nonnullis dicti Benedicti debitoribus de Alosto, Cameracensis diocesis, per te seu alium vel alios a te super hoc deputatos, summas pecuniarum receperis infrascriptas, videlicet a dictis abbate et conventu pro nonaginta una lib. gross. tur. argenti, mille ducentos flor. de Florentia ac ducentos quinquaginta denarios ad massam auri et tres tur. gross. et duos sterlingos argenti, et a prefato Galvanno Gallo pro sexaginta lib. tur. gross. argenti, septingentos nonaginta octo flor. di Florentia et ducentos quadraginta denarios ad agnum auri, necnon et a predictis debitoribus de Alosto pro viginti sex lib. tur. gross. argenti, ducentos flor. auri de Florentia et centum octo ad agnum et octuaginta ad massam denarios aureos, quatuor tur. grossos, unum sterlingum argenti; que quidem summe in unam dictique sterlingui ad turon. grossos argenti reducti summam faciunt duorum milium centum nonaginta octo flor. auri de Florentia ac trecentorum quadraginta octo ad agnum ac trecentorum triginta ad massam denar. auri et octo tur. gross. argenti, et summam pecuniarum hujusmodi nostre Camere die date presentium duxeris assignandam, nobis humiliter supplicasti ut tibi providere de cautele sufficientis remedio super hiis dignaremur. Nos autem petitioni tue favorabiliter super hiis annuentes, recognoscimus et fatemur te dicta duo milia centum nonaginta octo flor. auri de Florentia, trecentos quadraginta octo ad agnum et trecentos triginta ad massam denar. auri et octo turon. gross. argenti de bonis ac debitis et creditis supradictis nobis et ecclesie Romane per eundem Benedictum donatis et cessis, ut premittitur, et a dictis debitoribus exactis et receptis, predicte Camere integraliter assignasse. De quibus duobus milibus centum nonaginta octo flor. auri, trecentis quadraginta octo ad agnum et trecentis triginta ad massam denariis auri et octo turon. gross. argenti, eidem Camere, sicut predicitur, assignatis, te et omnia bona tua perpetuo absolvimus et quitamus. Dat. Avin. 8 id. maii anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars I, f. 101, n. 449.

1333. *1324, 15 mai.*

Magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensi, pape capellano, conceditur facultas testandi.

a. deputandum seu deputandos *reg.*

Quia presentis...

Dat. Avin. idibus maii anno 8.

Reg. Av. 20, f. 549 : Vat. 76. f. 324v, n. 991.

1334. *1324, 16 mai.*

Nicolao dicto Bayelar confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Illis libenter...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Syri Januensis et scolastico ac cantori ecclesie S. Adalberti prope muros Aquenses, Leodiensis diocesis.

Reg. Av. 21, f. 149: Vat. 77. f. 170v, n. 1430.

1335. *1324, 16 mai.*

Waltero de Seves confertur canonicatus ecclesie B. Marie Thungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Syri Januensis ac decano S. Pauli et cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 21. f. 119v ; Vat. 77.f. 141, n. 1432.

1336. *1324, 16 mai.*

Wilhelmo, nato Wilhelmi dicti de le Savenire, confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 17 kal. junii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Syri Januensis et decano S. Pauli ac cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 184: Vat. 77, f. 205v, n. 1585.

1337. *1324, 16 mai.*

Burgimagistris, scabinis et consulibus ville de Brugis scribitur ut cum Ludovico, comite Flandrie, concordiam servent et abbatem Verzeliacensem (1) commendatum habeant.

« Dilectis filiis burgimagistris, scabinis et consulibus ville de Brugis [a]. Dum pacis commoda diligenter attendimus, dum dissensionum dispendia

a. Burgis *reg.*

1. L'abbé de Vézelay, un des conseillers du comte de Flandre, était Artaud Flote, fils de Pierre Flote, chancelier de Philippe le Bel, qui fut tué en 1302 à la bataille de Courtrai.

attentius cogitamus, profecto vobis, pacis gaudiis, sicut vestre nobis innotuere littere, perfruentibus, merito congaudemus. Sane quia hostis pacis, caritatis emulus, humani generis inimicus, quasi leo circuit querens in vobis, inter vos ac dilectum filium nobilem virum Ludovicum, comitem Flandrie, zizaniorum jacere semina, vos duximus exhortandos, sano vobis nichilominus consilio suadendo quatenus ejus insidiis obviare vigilanti studio studeatis ac circa concordiam, in qua res parve consueverunt crescere, nutriendam ac vitandam discordiam, in qua res maxime dilabuntur, curetis sedule studiosam operam adhibere. Ad hec dilectum filium .. abbatem Verzeliacensem, qui ad statum pacis hujusmodi procurandum, ut vestre testantur littere, laudabiliter laboravit, meritorum ejusdem intuitu vestreque interventionis obtentu, habere recommendatum intendimus loco et tempore oportunis. De devotione autem, quam ad nos et sanctam Romanam ecclesiam geritis, prout vestrarum asseruit gerulus litterarum, vobis gratiarum referimus uberes actiones, vestram benivolentiam deprecantes, ut in eadem constanter velitis persistere ac nobis et sibi assistere contra ejusdem rebelles ecclesie auxiliis et favoribus oportunis ; nos enim parati sumus et esse intendimus, dum in humanis agere divina providentia nos permittet, vobis, preter eterne retributionis premium quod ex hoc promereri poteritis, grata vicissitudine respondere. Dat. Avin. 17 kal. junii anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 26, n. 639.

1338.

1324, 16 mai.

Ludovico, comiti Flandrie, et Roberto de Flandria, domino de Cassello, scribitur ut ad pacem servandam studium adhibeant.

« Dicto [Ludovico] comiti Flandrie. Ex tuarum non absque ingenti gaudio percepimus serie litterarum, quod quiescentibus discordiarum fluctibus, quos inter te et dilectos filios nonnullos Flandrenses tibi subditos hostis pacis et caritatis emulus excitavit, in pacis pulcritudine sedere nosceris et requie opulenta letari. Sane, fili, quia hostis ille, qui mille modos nocendi habere noscitur quique tue et ipsorum subditorum tuorum invidet caritati, zizaniarum inter te ac ipsos jacere semina, si poterit, non cessabit, tuam prudentiam deprecamur ut ejusdem hostis resistere cures insidiis et ad pacem conservandam hujusmodi operosum studium adhibere. Et quia dilectus filius .. abbas Verzeliacensis ad sedandam discordiam et procurandam concordiam antefatas sedule, prout tue testantur littere, laboravit, habere illum, tue interventionis obtentu suorumque meritorum intuitu, loco et tempore intendimus commendatum. Ad hec de personali visitatione, super qua se duxit ex habundanti tua benivolentia excusandam, ipsa non indigne admissa, de oblatione nobis facta

per easdem litteras, quam gratam admodum habuimus et habebimus, nobilitati tue referimus gratiarum uberes actiones, te rogantes ut oblata verbo, opere oportuno studeas tempore adimplere.

Item in eundem modum, nobili viro Roberto de Flandria, domino de Cassello.

Dat. ut supra proxime [17 kal. junii anno 8]. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 26, n. 640.

1339. *1324, 17 mai.*

Gregorio Bonivaleti de Leodio confertur parrochialis ecclesia B. Marie de Villasio, Carnotensis diocesis, vacans per obitum Alberici de Cotallis de Placentia, non obstante quod beneficium ecclesiasticum ad collationem decani et capituli S. Dionisii Leodiensis in civitate vel diocesi Leodiensi expectat.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 16 kal. junii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Syri Januensis et archidiacono Pissiacensi, Carnotensis, ac Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 20, f. 520v; Vat. 77, f. 22v, n. 1063.

1340. *1324, 21 mai.*

Pontio Textoris confertur motu proprio custodia ecclesie S. Petri Leodiensis vacans per dimissionem a Petro de Columpna, preposito ecclesie Massiliensis, in manibus Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, factam.

Tue probitatis...

Dat. Avin. 12 kal. junii anno 8.

In e. m. abbati monasterii Helechinensis et preposito de Insula, Leodiensis et Cavallicensis diocesum, ac archidiacono Transligerensi Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 20, f. 530v; Vat. 77, f. 45, n. 1137.

1341. *1324, 1 juin.*

Helie, electo Tornacensi, clericali caractere insignito, indulgetur ut tam minores quam sacros ordines a quolibet antistite recipere valeat.

Cum nuper te...

Dat. Avin. kalendis junii anno 8.

Reg. Av. 21, f. 86v; Vat. 77, f. 67v, n. 1212.

1342. *1324, 5 juin.*

Magistro Nicolao de Ambiano (1), decano ecclesie S. Donatiani de

1. Nicolas *de Ambiano* est cité comme doyen de Saint-Donatien à Bruges en 1297 dans de

Brugis, Tornacensis diocesis, scribitur quod moneat consules dicte civitatis ut solvant certam summam pecuniarum societati Bardorum pro Camera apostolica.

« Dilecto filio magistro Nicolao [a] de Ambiano, decano ecclesie S. Donatiani de Brugis, Tornacensis diocesis. Auditui nostri apostolatus nuper innotuit quod cum tu, litterarum nostrarum tibi directarum auctoritate procedens, dilectos filios Godekinum de Molendino et Albertum Credo monuisses et requisivisses instanter ut tibi, nostre Camere nomine, nongentos nonaginta quatuor florenos auri, quos habere noscebantur certis ex causis expressis in eisdem nostris litteris ad eandem Cameram pertinentes, integraliter assignarent, dilecti filii burgimagistri, scabini et consules ville de Brugis, Tornacensis diocesis, summam florenorum hujusmodi, pro illorum tutiori custodia, deponi fecerunt in manibus dilecti filii . . thesaurarii dicte ville. Nos autem volentes quantitatem florenorum hujusmodi memorate Camere assignari, discretioni tue per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus eosdem burgimagistros, scabinos, consules et thesaurarium moneas efficaciter et inducas ut dilectis filiis societatis Bardorum de Florentia, prelibate nomine Camere, absque dilationis ulterioris obstaculo, studeant assignare, per eosdem mercatores infra certum terminum, per te sibi super hoc prefigendum, eidem Camere postmodum persolvendam, prefatos burgimagistros, scabinos, consules et thesaurarium aliosque contradictores quoslibet ad hec per censuram ecclesiasticam appellatione postposita, si necesse fuerit, compellendo. Volumus autem tibique concedimus quod prenominatos burgimagistros, scabinos, consules et thesaurarium ac Godekinum et Albertum predictos de predictis florenis, cum eisdem mercatoribus assignati fuerunt, de illis absolvere valeas et quitare, inde fieri faciens duo consimilia publica instrumenta, quorum altero penes te vel eosdem assignantes dimisso, reliquum ad eamdem Cameram mittere non postponas. Dat. Avin. nonis junii anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars I, f. 83v, n. 388.

1343. *1324, 9 jun.*

Strigonensis et Arosiensis prepositis ac magistro Hermanno de Boemia, capellano pape, canonico Pragensis ecclesiarum, mandatur quatenus

a. Johanni *reg.; voy. note 1, p. 498.*

Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. I, pp. 149 et 186. Le *Compendium chronologicum* de Foppens, p. 80, le mentionne en 1308 et 1326 ; la *Gallia Christiana*, t. V, col. 257, dit qu'il fut doyen de 1290 à 1326. La bulle de nomination de son successeur, Bernard d'Albi (5 février 1329), l'appelle Nicolas *Harier* (reg. Av. 33, f. 143). Ces nombreuses mentions permettent de croire que le scribe s'est trompé ici en écrivant *Johannes*. Voy. aussi n. 1250.

conferant Beroni Longo preposituram ac canonicatum et prebendam ecclesie Upsalensis simul annexos, vacantes per obitum Laurentii, prepositi dicte ecclesie, Parisius defuncti ; que prepositura reservata fuerat magistro Nicolao Sigvasti, cui nuper de archidiaconatu ac canonicatu et prebenda ipsius Upsalensis ecclesie provisum est (1) et qui non intendit preposituram predictam recipere ; non obstante quod dictus Bero canonicatum et prebendam in dicta ecclesia, ac parrochialem ecclesiam de Thorstunn[a], Upsalensis diocesis, obtinet, quos canonicatum et prebendam ac parrochialem ecclesiam dimittere tenebitur.

Virtutum multiplicia...

Dat. Avin. 5 id. junii anno 8.

Reg. Av. 21, f. 137 ; Vat. 77, f. 110r, n. 1349.

1344. *1324, 9 juin.*

Executoribus mandatur quatenus conferant magistro Nicolao Sigvasti archidiaconatum, canonicatum et prebendam vacantes in ecclesia Upsalensi.

« Venerabili fratri.. episcopo Arosiensi et dilectis filiis.. preposito Strengonensis ac Manuelli de Flisco, canonico Atrebatensis ecclesiarum. Ad illorum provisionem... Sane dilecti filii magistri Nicolai Sigvasti, canonici Upsalensis, nobis oblata petitio continebat quod olim quondam Erico Bugeri, archidiacono Upsalensi, in minoribus ordinibus constituto, habitu et tonsura clericali dimissis ac de suorum propinquorum consilio et assensu, se ad statum et habitum laicales et ad partes remotas etiam transferente ac archidiaconatum ecclesie Upsalensis et canonicatum et prebendam eidem archidiaconatui annexos, quos in eadem ecclesia obtinebat, totaliter relinquente et pro derelictis habente, venerabilis frater noster.. archiepiscopus et dilecti filii.. capitulum Upsalense, ad quos communiter dictorum archidiaconatus, canonicatus et prebende collatio pertinebat, reputantes hujusmodi dimissione habitus et tonsure clericalis et susceptione habitus laicalis factis, ut predicitur, per eundem Ericum, dictum archidiaconatum vacare, illum cum canonicatu et prebenda predictis eidem Nicholao, ante ipsius Erici obitum, eodem Erico etiam non vocato, nec alias privato, liberaliter contulerunt, cujus archidiaconatus possessionem idem Nicolaus, pro eo quod hujusmodi collatio, dicto Erico non citato nec privato, nec archidiaconatum ipsum resignante expresse, sed eo vivente, extitit sibi facta, non recepit, nec eam aliter acceptavit, licet consenserit collationi prefate, expectans

a. Thorstamum *reg. Vat.*

1. Voy. n. 1341.

super hoc a Sede apostolica remedium oportunum. Quare nobis humiliter supplicavit ut, cum dictus Ericus post prefatam collationem infra paucos dies viam fuerit universe carnis ingressus et ante ejus obitum, ut premittitur, omnino ad statum se converterit laicalem et a tempore collationis prefate quinquennium et amplius sit elapsum, dictum archidiaconatum cum canonicatu et prebenda predictis... sibi gratiose conferre... dignaremur. Nos igitur... discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus predictum archidiaconatum cum eisdem canonicatu et prebenda eidem Nicolao vel procuratori suo pro eo, auctoritate nostra conferre et assignare curetis..., non obstantibus... aut quod dictus Nicholaus in predicta et Lincopensi et in Harlabachensi, Tornacensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas noscitur obtinere... Volumus autem quod postquam idem Nicholaus dictum archidiaconatum cum canonicatu et prebenda predictis fuerit pacifice assecutus, prefatos canonicatum et prebendam quos, ut predicitur, in eadem ecclesia Upsalensi obtinet... omnino dimittere teneatur... Dat. Avin. 5 id. junii anno 8. »

Reg. Vat. 21, f. 119 ; Vat. 77, f. 138, n. 1421.

1345.

1324, 9 juin.

Ademario de Valentia, comiti Pembrochie, relaxantur juramenta ab ipso prestita, cum, a Johanne de Lamulher captus, certam pecunie summam pro liberatione sua promittere coactus esset (1).

« Dilecto filio nobili viro Ademario de Valentia, comiti Pambrochie, salutem. Exhibita nobis tua petitio continebat quod olim cum per carissimum in Christo filium nostrum Edwardum, regem Anglie illustrem, pro magnis negociis dictum regem et Romanam ecclesiam contigentibus fuisses ad nostram presentiam destinatus, et cum responsione nostra ad regem redires eundem, in via publica tibi preparatis insidiis, quas nullatenus formidabas, per Johannem dictum Lamulher, laycum, et multos alios, ejus complices, captus una cum dilecto filio Henrico, milite, nato tuo naturali, fuisti et sic tu idemque filius tuus capti et vincti ad comitatum Barrensem transducti fuistis et ibidem obprobriose detenti et demum, cum tu, fili Ademari, aliter mortis periculum evitare non posses, decem milia et quadringentas libras sterlingorum eidem Johanni promittere et pro dicta pecunia certis terminis persolvenda obsides dare, ac jurare indulgentiam seu veniam super hujusmodi injuriis et commissis in persona tua, de Romana curia redeunte, tam Romane ecclesie quam carissimo in Christo filio nostro.. Francie et eidem Anglie regibus cete-

1. Voy. n. 364.

risque ipsorum regnorum magnatibus factis impetrare compulsus fuisti per vim et metum qui cadere poterant in constantem. Quare nobis humiliter supplicasti ut juramenta quelibet per te et filium tuum ac obsides memoratos seu alios quoscunque causa seu occasione liberationis vestre prestita relaxare, cum ab eorum observantia predicti metus illatio vos excuset, misericorditer dignaremur. Nos igitur, veris existentibus supradictis, tuis supplicationibus inclinati, juramenta predicta per te, ob predictum mortis periculum evitandum, tuumque filium et obsides memoratos seu quoscumque alios taliter prestita, auctoritate apostolica relaxamus teque et illos auctoritate predicta decernimus ad observantiam juramentorum hujusmodi non teneri. Nulli ergo etc. nostre relaxationis et constitutionis infringere etc. Dat. Avin. 5 id. junii anno 8. »

Reg. Av. 21, f. 431 ; Vat. 77, f. 370v, n. 2035.

1346-1346bis. *1324, 10 juin.*

Gautherio, filio quondam Flamengi de Laudo, militis, preposito ecclesie Cameracensis, indulgetur ut residens in Cameracensi vel S. Kiriaci Pruvinensis aut Jotrensi ecclesiis, Senonensis et Meldensis diocesum, vel insistens in studio generali aut apud Sedem apostolicam, fructus prepositure Cameracensis ac canonicatuum et prebendarum ejusdem Cameracensis et aliarum ecclesiarum quas obtinet necnon et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum usque ad triennium percipere valeat.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 4 id. junii annno 8.

In e. m. magistro Johanni de Regio, preposito Parmensis, et Oberto Todisco, Trecensis, ac Oberto de Vicecomitibus de Placentia, Ambianensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 197 : Vat. 77, f. 234, n. 1649.

1346bis. — Eidem Gautherio confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Cameracensi preposituram ac in eadem Cameracensi et S. Kuriaci Pruvinensis ac Jautrensi, Senonensis et Meldensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 4 id. junii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Auberti Cameracensis et Jacobo de Mutina ac Arnaldo Laghuti, canonicis Cameracensis ecclesie.

Reg. Av. 31, f. 352v ; Vat. 88, f. 118, n. 3305 [a].

[a]. *en marge :* attende de octavo anno.

1347. *1324, 13 juin.*

Helie, electo Tornacensi, clericali caractere insignito, indulgetur ut, postquam in presbiterum fuerit ordinatus, munus consecrationis a quocumque maluerit antistite recipere valeat.

Cum nuper ecclesie...

Dat. Avin. idibus junii anno 8.

Reg. Av. 21, f. 86v ; Vat. 77, f. 67v, n. 1213.

1348. *1324, 18 juin.*

Johanni, nato Consolucii de Torsciano, confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 14 kal. julii anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Petri de Perusio et priori B. Marie de Salis Bituricensis et archipresbitero ecclesie Perusine.

Reg. Av. 21, f. 300v ; Vat. 77, f. 243, n. 1673.

1349. *1324, 21 juin.*

Magistro Theobaldo de Meldis, capellano et familiari Clementie, regine Francie, confertur canonicatus ecclesie Meldensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Grolayo obtinet et in ecclesia Hoyensi, Ebroicensis et Leodiensis diocesum, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 11 kal. julii anno 8.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Faronis Meldensis monasteriorum abbatibus ac magistro Geraldo de Lalo, capellano pape, canonico Claromontensi.

Reg. Av. 21, f. 91v ; Vat. 77, f. 78v, n. 1253.

1350. *1324, 21 juin.*

Nicolao de Douzereyo, alias dicto Putesin, confertur canonicatus ecclesie Remensis sub expectatione prebende, non obstante quod ei de canonicatu et prebenda in ecclesia S. Simphoriani Remensis provisum est et quod olim similis gratia ipsi facta est in Remensi ecclesia supradicta, in qua gratia nulla mentio facta erat de perpetua capellania ecclesie de Fresnes, Cameracensis diocesis, sine cura, quam tunc temporis obtinebat.

Vite ac morum...

Dat. Avin. 11 kal. julii anno 8.

In e. m. S. Remigii et S. Nicasii monasteriorum abbatibus ac decano S. Symphoriani Remensium.

Reg. Av. 21, f. 369 (en partie illisible) ; Vat. 77, f. 321v, n. 1897.

1351. *1324, 22 juin.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus beghinas honeste viventes in suis civitate et diocesi non molestet sub pretextu abolitionis status beghinarum per Clementem papam V facte.

Cum de mulieribus...

Dat. Avin. 10 kal. julii anno 8.

Reg. Av. 21, f. 143v; Vat. 77, f. 128v, n. 1395; Vat. 112, pars I, f. 84v, n. 392. — Copie aux Archives du Royaume à Bruxelles, Cartulaire du Béguinage de Léau, f. 12v. — P. Fredericq, *Corpus documentorum inquisitionis*, t. II, p. 85.

1352. *1324, 30 juin.*

Arnaldo, S. Eustachii diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationes canonicatus et prebende ecclesie Leodiensis per Bertrandum, S. Marie in Aquiro diaconum cardinalem, et parrochialis ecclesie de Anhano, Sancti Pontii Thomeriarum diocesis, per Guillelmum Maurelli faciendas ex causa permutationis, dictamque permutationem perficiendi, non obstante quod dictus cardinalis decanatum in eadem Leodiensi ecclesia et alia beneficia ecclesiastica obtinet.

Cum sicut accepimus...

Dat. Avin. 2 kal. julii anno 8.

Reg. Av. 21, f. 217v; Vat. 77, f. 198v, n. 1569.

1353. *1324, 7 juillet.*

Ermengario, archidiacono de Pardiaco, Auxitane, et Augerio de Pazolis, canonico Rosnacensis, Cameracensis diocesis, ecclesiarum, officiali Avinionensi, committitur ut de fructibus perceptis tempore vacationis ecclesie Auxitane (1), pertinentibus mense archiepiscopali, audiant rationem.

Dudum bona...

Dat. Avin. nonis julii anno 8.

Reg. Vat. 112, pars II, f. 39, n. 725. — L. Guérard, *Documents pontificaux sur la Gascogne*, t. II, p. 136 (texte).

1354. *1324, 15 juillet.*

Archiepiscopo Coloniensi ejusque suffraganeis transmittitur tenor processus contra Ludovicum de Bavaria a papa die 11 julii preteriti promulgati et mandatur quatenus dictum processum in suis diocesibus solemniter publicari faciant.

Propter excessus varios...

Dat. Avin. idibus julii anno 8.

Copie aux Archives de la ville d'Utrecht, n. 131. — Brom, n. 639 (analyse).

---

1. L'Église d'Auch avait été vacante depuis la mort de l'archevêque Amanevus (1318) jusqu'à la nomination de Guillaume de Flavacourt (26 août 1323). Cf. Eubel, *Hierarchia catholica*, t. I, p. 123.

1355. *1324, 18 juillet.*

Abbati et conventui S. Petri de Oudenburch, O. S. B., Tornacensis diocesis. Quitantur de solutis Camere apostolice.

« Dilectis filiis .. abbati et conventui S. Petri de Oudenburch, O.S.B., Tornacensis diocesis. Exhibita nobis vestra petitio continebat quod, cum vos dilecto filio Benedicto Rotharii, mercatori et civi Astensi, qui dudum omnia bona mobilia, debita quoque et credita nobis et ecclesie Romane cessit, dedit liberaliter et concessit, in octuaginta lib. tur. gross. argenti cum O longa teneremini certis ex causis astricti, et hujusmodi turonen. summam in mille quadringentis quadraginta flor. auri, singulis florenis pro tresdecim turonen. gross. argenti et tertia parte unius computatis, per manus dilecti filii Guillelmi dicti Priem, monachi vestri monasterii, et Johannis de Langedonc, clerici Tornacensis diocesis, procuratorum vestrorum, nostre Camere, ad quam pertinere noscebatur ratione cessionis hujusmodi, feceritis integraliter assignari, vobis dictoque monasterio de cautele sufficientis remedio providere super hiis curaremus ; nos autem petitioni vestre hujusmodi favorabiliter annuentes dictas octuaginta lib. tur. gross. argenti cum O longa in dictis mille quadringentis quadraginta flor. auri, ut superius exprimitur, computatis, per manus Guillelmi et Johannis, procuratorum vestrorum, vos predicte Camere die date presentium assignasse recognoscimus et fatemur, ac vos dictumque monasterium vestrum de illis absolvimus et quitamus. Et insuper pro parte vestra nobis humiliter supplicato quod, cum summam pecunie memorate in termino per dilectum filium magistrum Petrum Arquerii, decanum ecclesie Rothomagensis, ad petendum, exigendum et recipiendum hujusmodi bona, credita et debita nobis cessa, et contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellendum per alias nostras certi tenoris litteras deputatum, vobis ad solvendum illam sub excommunicationis, suspensionis et interdicti sententiis in vos dictumque monasterium promulgatis, prefixo, ex eo non solveritis quia prefatum decanum, qui ad Sedem apostolicam se transtulerat, non invenistis Rothomagi vel alium ab ipso super predictis potestatem habentem, et propterea penas et sententias incurrisse predictas sicque ligati, celebrando divina vel immiscendo vos illis, irregularitatis contraxisse maculam timeatis, vobis de absolutionis, relaxationis et dispensationis gratia providere super predictis ad cautelam de benignitate apostolica dignaremur, nos volentes vobiscum in hac parte gratiose agere ac vestris periculis paterna solicitudine precavere, vos a dictis penis et sententiis, si ea incurristis, ad cautelam absolvimus et interdictum relaxamus predictum, super irregularitate per vos modo predicto contracta vobiscum nichilominus dispensantes. Dat. Avin. 15 kal. augusti anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars I, f. 98v, n. 442.

1356. *1324, 19 juillet.*

Episcopo Constantiensi transmittuntur littere apostolice continentes processum contra Ludovicum, ducem Bavarie, et mandatur quatenus dictas litteras publicare et tenaciter observare curet.

Ut processus contra...

Dat. ut supra [Avin. 14 kal. augusti anno 8].

In e. m. episcopo Leodiensi.

Reg. Vat. 112, pars II, f. 72v, n. 889.

1357. *1324, 30 juillet.*

Adulpho, episcopo Leodiensi, conceditur facultas conferendi auctoritate apostolica tam in cathedrali quam in singulis collegiatis ecclesiis suarum civitatis et diocesis, in quibus ad eum prebendarum collatio pertinet, singulis personis per eum eligendis, singulos canonicatus sub expectatione prebendarum, non obstante si quelibet dictarum personarum unum vel duo beneficia ecclesiastica obtinet et uni beneficiorum ipsorum cura imminet animarum.

Personam tuam...

Dat. Avin. 3 kal. augusti anno 8.

Reg. Av. 21, f. 262 ; Vat. 77, f. 232, n. 1644.

1358. *1324, 30 juillet.*

Magistro Philippo Bruni, canonico ecclesie S. Crucis Leodiensis, confertur decanatus ejusdem ecclesie vacans per resignationem a Werrico de Graas, in manibus episcopi Leodiensis factam, consideratione postulationis vicedecani et capituli ejusdem S. Crucis ecclesie, asserentium quod idem Philippus « utpote, sicut asserunt, vir peritus in jure, ornatus moribus, conversatione laudabilis, in spiritualibus circumspectus », esse poterat eidem ecclesie plurimum profuturus, et non obstante defectu natalium, quem patitur de soluto genitus et soluta.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 kal. augusti anno 8.

In e. m. magistro Raynaldo de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario pape, et abbati monasterii S. Jacobi ac custodi ejusdem ecclesie Leodiensis.

Reg. Av. 21, f. 262v, n. 1545; Vat. 77, f. 232v, n. 1645.

1359. *1324, 30 juillet.*

Engelberto, nato Engelberti, comitis de Marcka, reservatur dignitas seu personatus vel officium sine cura, ad collationem episcopi Leodiensis in civitate vel diocesi Leodiensi, non obstante quod in Coloniensi canoni-

catum et prebendam obtinet et in eadem Leodiensi ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus seu quod patitur in etate defectum (19 ann.).

Generis et morum...

Dat. Avin. 3 kal. augusti anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis Leodiensium ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 21, f. 296v; Vat. 77, f. 232v, n. 1646.

1360. *1324, 30 juillet.*

Balduino Symonis confertur canonicatus ecclesie B. Marie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Leodiensi quoddam perpetuum beneficium, prebendam parve mense vulgariter appellatum, obtinet, quod dimittere tenebitur.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 kal. augusti anno 8.

In e. m. archidiacono de Ardenna et custodi ac Johanni de Hoxem, canonico ecclesie Leodiensis.

Reg. Av. 21, f. 298v: Vat. 77. f. 235, n. 1651.

1361. *1324, 1 août.*

Magistro Petro Arquerii mandatur quatenus faciat divisionem pecuniarum super nonnullis debitis in quibus monasteria S. Bavonis Gandensis et S. Petri de Oudemburch, O. S. B., Tornacensis diocesis, Benedicto Rotario et sociis ejus erant obligati.

« Dilecto filio magistro Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, capellano nostro. Exposuit nobis dilectus filius Benedictus Rotarius, civis Astensis, quod dudum per eum nobis et ecclesie Romane bonorum suorum mobilium, jurium et actionum sibi competentium in eisdem, pro sue salute anime, donatione et cessione facta, tibique compellendi debitores ac socios ejusdem Benedicti ad satisfaciendum tibi nostro nomine de premissis et eos de receptis quitandi, per alias nostras certi tenoris litteras, potestate concessa, inter civem eundem et dilectum filium Berardum de Crusiliis, alias dictum Bernardum, pro se et procuratorio nomine Johannis de Mirabello, alias dicti de Hales, ejus et dicti Benedicti socii, facta divisione super nonnullis debitis in quibus dilecti filii Sancti Bavonis Gandensis et Sancti Petri de Oudemborch [a] monasteriorum abbates et eorum conventus, O. S. B., Tornacensis diocesis, prefatis sociis erant

a. Oudenbarch *reg.*

per diversas litteras obligati, ad eundem Johannem una littera quingentorum octuaginta octo aureorum cum baculo summam, et ad partem dicti Benedicti alie infrascripte littere devenerunt, videlicet una quingentorum sexaginta, et alia trecentorum quinquaginta denariorum magnorum aureorum ad massam, summas debitas per eosdem abbatem et conventum Sancti Bavonis sociis supradictis, necnon alia compromissum in certos arbitros seu arbitratores factum per dictos abbatem et conventum super debitis in quibus tenebatur sociis antedictis, et alteram sententiam seu ordinationem amicabilem arbitrorum seu arbitratorum ipsorum per quam tria milia ducentorum flor. aureos magnos cum massa sociis prelibatis dare tenebantur et solvere continentes; et insuper due alie littere quarum una bone memorie Guillelmi, episcopi Tornacensis (1),et dictorum abbatis et conventus S. Petri de Oudemborch, ac alia eorundem abbatis et conventus tantum esse dinoscuntur communite sigillis, quarum quelibet summam triginta lib. gross. tur. argenti per eosdem abbatem et conventum de Oudenborch prefato Benedicto et Huberto Pulsannii, civi Astensi, et aliis prenominatis, eorum sociis, debitam continebant, fuerunt prefato Benedicto in ipsa divisione etiam assignate, acto tamen specialiter inter eos quod dictus Johannes de quarta, et dictus Benedictus de tribus partibus ducentarum decem lib. gross. tur. argenti satisfacerent certis Lombardis commorantibus Valenchenis, penes quos omnes predicte littere erant titulo pignoris obligate. Cumque predicti abbas et conventus Sancti Bavonis cum eodem Benedicto procuratore a nobis ad petendum et exigendum dicta bona, debita et jura nobis, ut premittitur, donata et cessa per nostras alias litteras deputato, tractantes pro omnibus summis contentis in litteris supradictis, ad quarum partem non modicam asserebant se ratione multiplici non teneri, tibi, nostro et ecclesie predicte nomine, ex causa amicabilis compositionis facte finaliter inter eos, predictas omnes litteras Benedicto assignatas predicto, quitas per dictos Lombardos, quibus erant, ut predicitur, obligate, restitui, eisdem tamen Lombardis pro parte dicti Benedicti de tribus partibus dictarum ducentarum decem lib. gross. tur. argenti plenaria satisfactione impensa, procuraverint, tibique nichilominus per manus dicti Benedicti nonaginta unam lib. gross. tur. argenti, quas nuper pro eisdem abbate et conventu asseris nostre Camere assignasse, sicut in aliis nostris litteris contineri dicitur, solvi fecerint ac etiam assignari, petant-

1. Le siège épiscopal de Tournai est occupé à cette époque par Élie de Ventadour ; son prédécesseur était Gui de Boulogne et on ne trouve,parmi les évêques antérieurs,aucun du nom de Guillaume. On pourrait croire à une erreur du scribe, qui aurait écrit *Guillelmi* pour *Guidonis*, si le texte n'avait les mots *bone memorie*. Gui de Boulogne, en effet, transféré de Tournai à Cambrai le 28 mars 1324 (voy. n. 1307), mourut seulement en 1336 (Eubel, *Hierarchia*, t. I, pp. 166 et 516).

que dictas litteras sibi reddi per te et se liberari nichilominus ab omnibus debitis et quantitatibus in litteris ipsis contentis, sic quod nichil amplius per eas vel occasione ipsarum ab eis, sicut sibi dictus Benedictus promiserat, imposterum peti possit ; tu tamen petita per eosdem abbatem et conventum super hiis nolens admittere, cum mandatum speciale non haberes super hoc, quid te oporteret in hac parte agere nos consulere curavisti. Nos autem relatione dicti Benedicti ac premissis omnibus ac aliis que nos instruere[a] super predictis poterant diligentius intellectis, volumus et nobis placet quod omnes litteras predictas prefatis abbati et conventui restituas, quamvis ampliores summas, ut premittitur, contineant quam tibi duxerint assignandas, eosque quites et eorum bona penitus imperpetuum de summis et quantitatibus tibi per ipsos vel eorum nomine assignatis ; et licet in utraque litterarum predictarum, in quibus abbas et conventus Sancti Petri in Oudemborch predicti existebant prefatis Benedicto et ejus sociis, sicut premittitur, obligati, summa octuaginta lib. tur. gross. argenti debita contineatur expresse, quia tamen per relationem dicti Benedicti, cui fidem adhiberi super hoc volumus, constitit quod ad cautelam super unico fuerunt debito duplicate et quod unicum est debitum, solvendoque summam dumtaxat in altera litterarum ipsarum contentam, ambe sibi deberent restitui et a contentis in eis penitus liberari ; prefatique abbas et conventus predictam octuaginta lib. tur. gross. argenti summam nostre Camere certo modo nuper fecerint assignari, sicut in aliis nostris confectis super hoc litteris dicitur plenius contineri, volumus quod predictas duas litteras eis seu eorum procuratori, cum per ipsos requisitus fueris, restituere non postponas. Dat. Avin. kalendis augusti anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars I, f. 99r, n. 445.

1362.

1324, 1 août.

Magistro Petro Arquerii scribitur de certis pecunie quantitatibus a quibusdam hominibus de Alosto, Cameracensis diocesis, Benedicto Rotario debitis et de summa a dicto Benedicto Johanni de Montaniaco et Johanni de Montaniaco, ejus nepoti, castellano de Montaniaco, Leodiensis diocesis, persoluta.

« Dilecto filio magistro Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, capellano nostro. Ex tue relationis assertione nobis innotuit quod, licet pro parte dilecti filii Benedicti Rotarii, civis Astensis, qui dudum omnia bona sua mobilia, debita quoque et credita ac actiones et jura sibi competentia in eisdem, pro salute anime sue, nobis et ecclesie Romane

a. mere *reg.*

cessit, dedit, liberavit et concessit, nonnulle littere sigillis scabinorum Alostensium, Cameracensis diocesis, sigillate, diversas pecuniarum summas dicto Benedicto ejusque sociis per homines et incolas de Alosto, dicte diocesis, et multos alios debitas continentes, tibi, cui compellendi debitores et socios dicti Benedicti ad solvendum ea in quibus tenerentur eidem et recipiendi illa ac de receptis quitandi concessisse per alias nostras certi tenoris litteras potestatem meminimus, fuerunt assignate, prefatus tamen asserit Benedictus quod omnes summe contente in eisdem litteris per debitores in illis expressos integraliter non debentur, nec assignationis predicte tempore debebantur, sed ex eis partes alique sunt et fuerant antea persolute, quamquam nulla fides tibi fiat nec facta fuerit, nisi per ipsius Benedicti relationem simplicem, de solutionibus antedictis; quare de nostra intentione super hiis, et si stabis super predictis assertioni predicti Benedicti absque probationibus aliis, a nobis effici certior postulasti. Nos autem, relatione ipsius Benedicti audita super hiis, verisimiliter estimantes quod ipse, qui pro salute anime sue donationem fecisse predictam noscitur, circa illam in anime sue perniciem nichil dicet, volumus quod super solutionibus hujusmodi, quas ipse factas asseret, credas absque probationibus aliis ejusdem Benedicti relatibus, coram te extra [a] judicium proprio juramento firmandis, et demum, satisfacto tibi, nostro et ecclesie predicte nomine, nisi jam satisfactum fuerit, de summis juxta relationem hujusmodi restantibus ad solvendum, litteras ipsas reddas debitoribus et ipsos quites etiam de solutis, non obstante quod in majoribus summis per ipsas litteras appareant obligati. Rursus, cum prefatus Benedictus sexdecim lib. gross. tur. argenti, quas una cum quibusdam aliis summis, ex commissione per te sibi facta, receperat a predictis debitoribus de Alosto, eosque nostro et ecclesie predicte nomine de eisdem quitaverat, tibi non duxerit assignandas, sed potius dilectis filiis Johanni de Montaniaco et Johanni de Montaniaco, ejus nepoti, castellano de Montaniaco, Leodiensis [b] diocesis (1), quibus in dictis XVI libris, certis ex causis, obligatus extiterat, persolvendas, volumus et placet nobis, ex causis expressis in relatione dicti Benedicti super hoc nobis facta, quod dicte XVI libre in tuis recipiantur et allocentur computis ac si per te nostre fuissent Camere realiter assignate, tibi tenore presentium nichilominus concedentes, quod ad illas restituendas nobis aut dicte Camere seu cuiquam alii nullo tempore imposterum tenearis. Dat. ut supra [Avin. kalendis augusti anno 8]. »

Reg. Vat. 112, pars I, f. 100, n. 446.

a. etiam *reg.* — b. Leodinen. *reg.*

---

1. Sur ces deux châtelains de Montenaeken, voy. A. Kempeneers *de oude Vrijheid Montenaken*, t. II (1862), pp. 9 et 26.

1363. *1324, 3 août.*

Johanni de Macheriaco confertur canonicatus ecclesie S. Aniani Aurelianensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Aurelianensi et de Malinis, Cameracensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. 3 non. augusti anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Yvurcii Aurelianensis et archidiacono Abrincensis ac Johanni de Marcheyo, canonico Aurelianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 214: Vat. 77, f. 189v, n. 1552 A.

1364. *1324, 3 août.*

Perroto, filio Marquesii Scatisse, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 3 non. augusti anno 8.

In e. m. priori SS. Johannis et Reparate Lucane et archipresbitero Pistoriensis ac Henrico de Camaiore, canonico Lucane ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 214v ; Vat. 77, f. 190, n. 1552 B.

1365. *1324, 3 août.*

Johanni de Fecherolis confertur canonicatus ecclesie de Antoing, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia Florinensi ac parrochialem ecclesiam de Sulmis, Leodiensis diocesis, obtinet, cum cassatione collationis canonicatus ecclesie S. Amati Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende, dudum ipsius favore facte.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 3 non. augusti anno 8.

In e. m. decano S. Gaugerici Cameracensis et preposito S. Martini Leodiensis ac Jacobo de Mutina, canonico majoris Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 21, f. 248 ; Vat. 77, f. 194, n. 1561.

1366. *1324, 3 août.*

Henrico, filio Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis Francie.

Dum tui generis...

Dat. Avin. 3 non. augusti anno 8.

In e. m. de Grandiprato et de Liessies monasteriorum abbatibus,

Leodiensis et Cameracensis diocesum, ac decano ecclesie S. Gaugerici Cameracensis.

Reg. Av. 21, f. 219 ; Vat. 77, f. 202, n. 1576.

1367. *1324, 3 août.*

Nicolao dicto Hermite confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis Francie, non obstante quod in de S. Albano Namurcensi et de Andena ecclesiis canonicatus et prebendas, ac perpetuam capellaniam castri de Agymont, Leodiensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 3 non. augusti anno 8.

In e. m. abbati monasterii de Liessies ac decano S. Petri in castro Namurcensis, Cameracensis et Leodiensis diocesum, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 21, f. 219v ; Vat. 77, f. 202v, n. 1577.

1368. *1324, 5 août.*

Concessio indulgentie centum dierum visitantibus ecclesiam hospitalis a Matilde, Atrebatensi et Burgundie comitissa, juxta castrum suum de Isdinio, Morinensis diocesis, in honorem B. Marie et B. Johannis Evangeliste fundati, in singulis festivitatibus S. Marie et S. Johannis, et elemosinam largientibus pro sustentatione pauperum ejusdem hospitalis.

Licet is de cujus...

Dat. Avin. nonis augusti anno 8.

Reg. Av. 21, f. 302v ; Vat. 77, f. 247, n. 1686.

1369. *1324, 6 août.*

Johanni Fabri confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 8 id. augusti anno 8.

In e. m. archidiacono Divionensi, Lingonensis, et cantori Parisiensis et Johanni de Lesma, canonico Autisiodorensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 124v ; Vat. 77, f. 190, n. 1552 C.

1370. *1324, 7 août.*

Guillelmo Baliste confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 7 id. augusti anno 8.

In e. m. cantori Parisiensis et Johanni de Lesma, Autisiodorensis, et magistro Johanni de Salinis, Laudunensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 21, f. 207 ; Vat. 77, f. 186, n. 1500.

1371. *1324, 11 août.*

Johanni de Fecherolis confertur canonicatus ecclesie de Lobiis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in Florinensi canonicatum et prebendam, ac parrochialem ecclesiam de Sulmis obtinet et quod ei de canonicatu et prebenda ecclesie Anthoniensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, provisum est ; predictam autem parrochialem ecclesiam dimittere tenebitur.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 3 id. augusti anno 8.

In e. m. preposito S. Martini Leodiensis et decano S. Gaugerici ac Jacobo de Mutina, canonico majoris Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 21, f. 244 ; Vat. 77, f. 164, n. 1540.

1372. *1324, 11 août.*

Johanni dicto Sortes de Sancto Vito confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Amblavia, Coloniensis diocesis, de qua litigat, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 3 id. augusti anno 8.

In e. m. archiepiscopo Ebredunensi et abbati monasterii S. Jacobi et decano ecclesie S. Johannis Leodiensis.

Reg. Av. 21, f. 251v ; Vat. 77. f. 203, n. 1580.

1373. *1324, 12 août.*

Burgimagistris, scabinis et consulibus ville Brugensis scribitur ut pacem conservare studeant.

« Burgimagistris, scabinis et consulibus ville Brugensis [a], Tornacensis diocesis. Sincere devotionis affectum quem ad Deum et Romanam ecclesiam statumque vestrum et patrie pacificum conservandum [geritis], missarum nobis litterarum vestrarum grata series, quas benigne recepimus, seriosius patefecit ; multis in Domino commendationibus attollentes, universitatem vestram rogamus attentius et hortamur quatenus in devotione hujusmodi continuatione solida persistentes, sic ad pacis et

a. Burgen. *reg.*

unitatis amplexus mentes et animos preparetis et in pacis ipsius pulcritudine sedere jugiter studeatis, quod angeli pacis vobis congaudeant nosque in vobis, quos plenitudine paterne dilectionis prosequimur, tanquam in pacis filiis et viris pacificis delectemur. Dat. ut supra [Avin. 2 id. augusti anno 8]. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 32, n. 680.

1374. *1324, 13 août.*

Episcopo Leodiensi significatur quod quedam confederationes facte cum rege Francie grate habite sunt (1).

« Venerabili fratri.. episcopo Leodiensi. Ex transmissis nobis tue fraternitatis litteris intellecto quod certas confederationes cum carissimo in Christo filio nostro Carolo, rege Francie et Navarre illustri, quas ex eo nobis placere verisimiliter extimabas, quia utilitates multiplices ex illis proventuras concernunt, inire provide curavisti, fraternitatem eandem volumus non latere quod, cum confederationes hujusmodi divinis non obviare beneplacitis, sed tam ecclesie quam utriusque vestrum commodis et honoribus expedire potius indubie supponamus, grate sunt nobis admodum et accepte; quas observare quantum cum Deo poteris non postponas. Dat. Avin. idibus augusti anno 8. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 73, n. 892.

1375. *1324, 13 août.*

Regi Francie scribitur in eundem modum de eisdem confederationibus cum episcopo Leodiensi.

« Eidem regi Francie. Ex transmissis nobis litteris regiis intellecto, quod venerabilis frater noster.. Leodiensis episcopus tecum, fili carissime, certas confederationes, quas ex eo nobis placere verisimiliter extimabat, quia utilitates multiplices ex illis proventuras concernunt, inire provide procuravit, providentiam regiam volumus non latere quod, cum confederationes [a] hujusmodi divinis non obviare beneplacitis, sed tam ecclesie quam utriusque vestrum commodis expedire potius indubie supponamus, grate sunt nobis admodum et accepte, quas observare, quantum cum Deo poterit, regia sublimitas, quesumus, non postponat. Supplicationes autem ipsius episcopi, regie intercessionis intuitu, quantum cum Deo potuimus,

a. considerationes. *reg.*

1. L'évêque de Liége, Adolphe de la Marck, fut toujours un soutien dévoué de la politique française ; il fit même en 1320 avec le roi Philippe V un traité d'alliance contre le roi d'Allemagne (Pirenne, *Histoire de Belgique*, t. II, p. 16). C'est sans doute à un renouvellement de cette alliance avec le roi Charles IV que fait allusion la bulle du pape.

admisimus, et quas imposterum offeret intendimus similiter exaudire. Dat. ut supra [Avin. idibus augusti anno 8]. »

Reg. Vat. 112, pars II. f. 73, n. 893.

1376. *1324, 16 août.*

Gerardo Gerardi Tile confertur canonicatus ecclesie Cennacensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 17 kal. septembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et Johanni de Hoxem, Leodiensis, ac Jacobo de Mutina, Cameracensis, capellano pape, ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 21. f. 299 : Vat. 77, f. 235v, n. 1652.

1377. *1324, 16 août.*

Adulpho, episcopo Leodiensi, conceditur facultas faciendi recipi decem personas in canonicos sub expectatione prebendarum in decem collegiatis ecclesiis sue diocesis, in quibus ad ipsum non pertinet collatio prebendarum, sine prejudicio alterius facultatis ipsi dudum concesse (1).

Ob eximie tue...

Dat. Avin. 17 kal. septembris anno 8.

Reg. Av. 21, f. 225v ; Vat. 77. f. 236, n. 1654.

1378. *1324, 16 août.*

Magistro Philippo Bruni, decano ecclesie S. Crucis Leodiensis, indulgetur propter tenuitatem fructuum ejusdem decanatus (25 lib. tur. parv.), quem cum dispensatione super defectu natalium obtinuit (2), quod dimisso decanatu predicto, cui cura imminet animarum, aliam dignitatem seu personatum vel officium recipere et una cum suis canonicatu et prebenda in ecclesia S. Crucis Leodiensis retinere valeat.

Digne agere...

Dat. Avin. 17 kal. septembris anno 8.

Reg. Av. 21, f. 197v : Vat. 77, f. 237. n. 1656.

1379. *1324, 18 août.*

Abbati monasterii Obazine, Lemovicensis diocesis, et Geraldo Rogerii, Pictavensis, ac Petro Rigaldi, Lemovicensis canonicis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Geraldo de Martello, clerico Lemovicensis diocesis, prioratum secularis ecclesie de Mansanis, sine cura, dicte diocesis, spectantem ad collationem decani decanatus de Carennaco,

1. Voy. n. 1357. — 2. Voy. n. 1358.

Cluniacensis ordinis, Caturcensis diocesis, et in brevi vacaturum per consecrationem Helie, electi Tornacensis, non obstante quod dictus Geraldus prioratum sive ecclesiam de Troci, sine cura, Ruthenensis diocesis, obtinet.

Apostolice liberalitatis...

Dat. Avin. 15 kal. septembris anno 8.

Reg. Av. 21, f. 202 : Vat. 77, f. 257, n. 1712.

1380. *1324, 21 août.*

Mathildi, Burgundie comitisse, indulgetur ut monasterium S. Clare juxta S. Audomarum, ordinis ejusdem Sancte, Morinensis diocesis, per progenitores suos fundatum et ab eadem comitissa magnis sumptibus emendatum, cum decenti matronarum comitiva ingredi valeat, dummodo ibidem non comedat nec pernoctet.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 12 kal. septembris anno 8.

Reg. Av. 21, f. 292; Vat. 77, f. 220v, n. 1628.

1381. *1324, 24 août.*

Johanni Vannerii dicto de Stratis confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Petri Ariensis canonicatum et prebendam et in B. Marie de Abbatisvilla ecclesiis, Morinensis et Ambianensis diocesum, quandam capellaniam (11 lib. paris.) obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 9 kal. septembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe et decano Parisiensis ac magistro Johanni Bourretelli, canonico Pictavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 419 : Vat. 77, f. 361v, n. 2011.

1382. *1324, 25 août.*

Episcopo Cameracensi mandatur quatenus Johannem, ducem Brabantie, absolvat a sententia excommunicationis per ipsum incursa ex eo quod in villa Bruxellensi cuidam clerico caput amputari fecerat.

« Venerabili fratri.. episcopo Cameracensi. Dilecti filii nobilis viri Johannis, ducis Brabantie, nuper nobis oblata petitio continebat quod, cum quidam officialis ejus, ammannus in illis partibus vulgariter nuncupatus, in villa Bruxellensi, tue diocesis, quendam malefactorem clericum, qui oppressioni cujusdam mulieris interfuerat et ut ipsa opprimeretur causam dederat et favorem, tempore nocturno cepisset, quique etiam incontinenti in curia ipsius ducis se latronem et disrobatorem confessus

fuit et in opprimendo dictam mulierem interfuisse, idem ammannus, hujusmodi confessione audita, volens justitiam de ipso facere, nocte ipsa fecit eundem malefactorem ad quendam locum adduci ubi capite truncaretur, dicto duce inibi presente et hoc fieri mandante, et quamquam tam dux quam ammannus predicti non ignorarent quod idem malefactor clericus esset dictusque malefactor, in loco ubi intendebant eum decollari facere constitutus, se fore clericum allegaret et tonsuram clericalem habere, nichilominus tamen de mandato dictorum ducis et ammanni, ejusdem malefactoris caput extitit miserabiliter amputatum. Cum autem idem dux de tanti execratione reatus tanteque temeritatis excessu habeat non immerito conscientiam remordentem, ad apostolicam Sedem in spiritu humilitatis recurrens, nobis humiliter supplicavit ut providere sibi in hac parte de absolutionis beneficio misericorditer dignaremur, nos igitur attendentes quod si culpa non esset, locum venia non haberet, volentes quoque cum eodem duce mite agere in hac parte, fraternitati tue presentium tenore committimus et mandamus, quatenus prius ab eodem duce de stando mandatis ecclesie et quod eidem ecclesie et aliis quibus propter premissa erit satisfactio impendenda satisfaciet, competenter juramento recepto, ab excommunicationis sententia quam propter premissa incurrit, juxta ipsius ecclesie formam absolvas eundem, injuncta ei propter hoc penitentia salutari et aliis que de jure fuerint injungenda; quod si forte facere contempserit, volumus quod eo ipso in eandem excommunicationis sententiam relabatur. Dat. Avin. 8 kal. septembris anno 8. »

Reg. Av. 21, f. 284v; Vat. 77, f. 283, n. 1784.

1383. *1324, 26 août.*

Magistro Hugoni de Julihaco, capellano Jacobi, S. Georgii ad Velum aureum diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Leodiensis vacantes per consecrationem Amatoris, episcopi Narniensis (1), non obstante quod in Remensi et S. Juliani Autisiodorensis ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam S. Albini de Castronovo, Senonensis diocesis, obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 7 kal. septembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe Parisiensis et decano S. Crucis Leodiensis ac archidiacono Belnensi Eduensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 489v [a]; Vat. 77, f. 341, n. 1960.

a. *en marge :* attende de octavo.

---

1. Voy. n. 1243.

1384. *1324, 29 août.*

Petro, S. Stephani de Celiomonte presbitero cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationes faciendas a Petro, S. Suzanne presbitero cardinali, de rurali ecclesia S. Johannis de Bassoro, sine çura, et a Guillelmo de Arrablayo, canonico Autisiodorensi, dicti cardinalis S. Suzanne germano, de parrochiali ecclesia S. Nicolai de Lora, Carcassonensis et Rothomagensis diocesum, dictisque cardinali ecclesiam S. Nicolai et Guillelmo ecclesiam S. Johannis predictas conferendi, non obstante quod Guillelmus predictus in Autisiodorensi et Morinensi ac in S. Martini de Campellis in Bria et S. Quiriaci de Provino, Parisiensis et Senonensis diocesum, canonicatus et prebendas obtinet ac in eisdem Autisiodorensi et Morinensi ecclesiis dignitatem seu personatum vel officium expectat.

Cum dilectus...

Dat. Avin. 4 kal. septembris anno 8.

Reg. Av. 21, f. 198; Vat. 77, f. 237, n. 1658.

1385. *1324, 31 août.*

Bernardo de Castaneto, familiari Bertrandi, S. Marie in Aquiro diaconi cardinalis, confertur parrochialis ecclesia de Anhano, S. Pontii Thomeriarum diocesis, vacans per resignationem a dicto cardinali factam, non obstante quod dictus Bernardus altare imperiale in ecclesia Leodiensi obtinet.

Digne agere...

Dat. Avin. 2 kal. septembris anno 8.

In e. m. preposito Avinionensis et Engolismensis ac Burgensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 21, f. 297; Vat. 77, f. 233, n. 1647.

1386. *1324, 1 septembre.*

Johanni de Roye confertur canonicatus ecclesie Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Noviomensi canonicatum et prebendam obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. kalendis septembris anno 8.

In e. m. decano Montisregalis, Carcassonensis diocesis, et preposito ac cantori Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 201 : Vat. 77, f. 267, n. 1741.

1387. *1324, 1 septembre.*

Magistro Jacobo de Actis de Mutina, capellano pape, conferuntur canonicatus et prebenda ac scolastria ecclesie Tullensis, per consecra-

tionem Petri, electi Tholonensis (1), in brevi vacaturi, non obstante quod in Cameracensi, Nivellensi et de Gavaceto, Leodiensis et Mutinensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Etsi Sedes...

Dat. Avin. kalendis septembris anno 8.

In e. m. Parmensis et Avinionensis prepositis et archidiacono Metensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 318 : Vat. 77. f. 277. n. 1768.

1388. *1324, 1 septembre.*

Johanni, nato magistri Johannis de Templo, confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, Francie regis, non obstante quod in Silvanectensi sub expectatione prebende in canonicum est receptus ac in S. Martini de Campellis, Parisiensis diocesis, ecclesiis canonicatum et prebendam obtinet.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. kalendis septembris anno 8.

In e. m. S. Germani de Pratis prope Parisius et S. Genovefe in monte Parisiensis monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 21, f. 331 : Vat. 77. f. 298v. n. 1830.

1389. *1324, 2 septembre.*

Astorgio de Episcopatu confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Romani de Bosco Rogerii et decanatum ruralem S. Romani de Colobosco, Rothomagensis diocesis, obtinet.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 4 non. septembris anno 8.

In e. m. abbati monasterii Viconiensis, Atrebatensis diocesis, et archidiacono Benascensi, Ilerdensis, ac cantori Claromontensis ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 340 : Vat. 77. f. 290. n. 1808.

1390. *1324, 2 septembre.*

Decano Peronensis, Noviomensis diocesis, et archidiacono Antwerpiensi, Cameracensis, ac scolastico Noviomensis ecclesiarum mandatur quatenus conferant Rogoni, nato Michaelis de Reecuria, militis, canonicatum et prebendam ecclesie Tornacensis vacantes per obitum Johannis Albi, Sedis apostolice capellani, in eisdem partibus defuncti, conside-

1. Petrus Guillelmi.

ratione Caroli, regis Francie, non obstante quod dictus Rogo in ecclesia S. Petri Duacensis, Atrebatensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 4 non. septembris anno 8.

Reg. Av. 21, f. 352 ; Vat. 77, f. 304, n. 1848.

1391. *1324, 3 septembre.*

Matheo, nato Guidonis Savina de Foliano, militis Regini, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Regine vacantes per promotionem Bartholomei ad archiepiscopatum Januensem (1), non obstante quod canonicatum ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 non. septembris anno 8.

In e. m. magistro Johanni de Regio, preposito Parmensis, Camere apostolice clerico, et de Bagno ac de Salvaterra, Regine diocesis, archipresbiteris ecclesiarum.

Reg. Av. 21, f. 277 ; Vat. 77, f. 267v, n. 1744.

1392. [*1323, 5 septembre — 1324, 4 septembre*].

Ludovico, comiti Flandrie, et Roberto de Flandria, patruo suo, mandatur quod littere eorum de concordia invicem inita letanter accepte sunt (2).

« Ludovico, comiti Flandrie. Tue nobilitatis necnon et dilecti filii nobilis viri Roberti de Flandria, patrui tui, missis nuper nobis in eadem pagina litteris consueta benignitate receptis, de concordia invicem, annuente Domino, inita, ymmo validius excitata, quam letanter accepimus, tibi, fili, gaudenti propterea multipliciter congaudemus, agentes inde Altissimo gratias et optantes immense quod, sicut ex ipsa concordia prudenter plura bona proventura consideras, sic ad ejus cultum incommutabiliter te disponas. Dilectum vero filium.. abbatem de Verzela, quem in negotio dicte concordie laudabiliter laborasse testaris, super hoc in Domino plurimum commendamus ; de quo non credimus leviter aliquid quod sue devotioni detraheret et opinionem suam apud nos et Sedem apostolicam aggravaret.

---

1. Barthélémy de Reggio, nommé le 18 juillet 1321 (Eubel, t. I, p. 292). — 2. Il s'agit sans doute ici de l'acte d'hommage prêté au comte de Flandre par son oncle Robert de Cassel, à Ypres, le 10 juillet 1323 (de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 366). L'absence d'autres détails ne permet pas de préciser la date de cette bulle, qui se trouve dans le registre des lettres de la huitième année de Jean XXII.

In eundem modum Roberto de Flandria. »

Reg. Vat. 112, pars II, f. 12v, n. 604.

1393. *[1323, 5 septembre — 1324, 4 septembre].*

Henrico de Flandria, exercitus pape in partibus Lombardie generali capitaneo. Commendatur de diligentia in factis armorum (1).

Fama in conspectu...

(*desinit :*) vendices incrementa.

Reg. Vat. 112, pars I, f. 60v, n. 278.

1394. *[1323, 5 septembre — 1324, 4 septembre].*

Henrico de Flandria, comiti Laudensi, mandatur quod preces sue pro patriarcha Aquilegensi exaudite sunt (2).

Tue nobilitatis...

(*desinit :*) est provisum.

Reg. Vat. 112, pars I, f. 52, n. 235.

---

1. Sans date. Cette lettre se trouve dans le registre des lettres secrètes de la huitième année du pape Jean XXII. — 2. Voy. note précédente.

NEUVIÈME ANNÉE.

1324, 5 septembre — 1325, 4 septembre.

1395. *1324, 8 septembre.*

Thome de Wissant confertur canonicatus ecclesie Nivernensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Furnensi et S. Salvatoris de Sancto Paulo ecclesiis, Morinensis diocesis, canonicatus et prebendas obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 6 id. septembris anno 9.

In e. m. S. Syri Januensis et S. Martini Nivernensis monasteriorum abbatibus ac priori de Caritate, Autisiodorensis diocesis.

Reg. Av. 19, f. 465v; Vat. 78, f. 15, n. 28.

1396. *1324, 11 septembre.*

Magistro Rogero Mellerii confertur canonicatus ecclesie Bajocensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Constantiensi archidiaconatum et in eadem et S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis canonicatus et prebendas, ac quoddam beneficium ecclesiasticum sine cura, personatum de Breche vulgariter nuncupatum, Cameracensis diocesis, obtinet; archidiaconatum autem supradictum dimittere tenebitur.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 3 id. septembris anno 9.

In e. m. Ravennatensis et Abrincensis archidiaconis ac cantori Constantiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 78v: Vat. 78, f. 46, n. 133.

1397. *1324, 11 septembre.*

Executoribus mandatur quatenus compellant creditores abbatis et conventus monasterii de Vaucellis, Cameracensis diocesis, ad restituendum litteras obligationum eorundem abbatis et conventus.

« Dilectis filiis.. S. Genovefe Parisiensis et.. S. Germani de Pratis juxta Parisius ac.. S. Odoeni Rothomagensis monasteriorum abbatibus, salutem. Significavit nobis venerabilis frater noster Petrus, Bajocensis, olim Cameracensis episcopus, quod dudum cum Cameracensi ecclesie regimini presidebat, domum de Ribaudicuria in jurisdictione temporali

Cameracensis episcopi constitutam, a dilectis filiis .. abbate et conventu monasterii de Vaucellis, Cisterciensis ordinis, Cameracensis diocesis, emit pro pretio octo milium lib. paris. convertendarum in solutionem gravium debitorum, quibus iidem abbas et conventus erant sub gravibus usuris diversis creditoribus clericis et laicis obligati, qui quidem venditionis contractus fuit per dilectos filios, Cisterciense capitulum, approbatus et per Sedem apostolicam confirmatus (1) ; et quia dictus episcopus non habebat in promptu unde posset solvere precium supradictum, fuit hincinde conventum quod iidem abbas et conventus et fidejussores eorum remanerent dictis creditoribus obligati, dicto episcopo ex illa die subeunte onus satisfaciendi de debitis, usuris, dampnis ac interesse, que dicti abbas et conventus ob solutionis defectum incurrere possent ; et, si dictus episcopus in solvendo deficeret totaliter vel in parte et ob hoc dicti abbas et conventus dampnum incurrerent, idem episcopus promisit eis restituere dictam domum, quam, secundum conventiones habitas inter partes easdem, dicti abbas et conventus tenere poterant, quousque forent a dictis periculis et oneribus relevati ; et quod, dicto episcopo per nos a regimine ejusdem Cameracensis ecclesie absoluto et translato ad dictam ecclesiam Bajocensem et satisfacto per eum dictis creditoribus de debito principali, iidem creditores litteras quibus dicti abbas et conventus eis fuerant obligati, ipsis restituere noluerunt, sed eas retinuerunt pro usuris quas extorquere a dicto episcopo conabantur ; quodque capitulum ejusdem ecclesie Cameracensis, post dictam translationem, dicentes bona spiritualia et temporalia episcopatus Cameracensis, sede vacante, jure regalium ad ipsos de jure et consuetudine pertinere seque posse facere fructus suos, dictam domum cum suis pertinentiis saisiverunt, et quoddam altum nemus, ratione cujus precipue idem episcopus comparaverat dictam domum, quod erat maxime necessarium pro hereditatibus episcopatus Cameracensis comode sustinendis, exposuerunt venditioni, arbores altissimas et magni pretii pro exiguo pretio detrahentes dictumque nemus imprecisum hactenus pro modico questu pecunie succiderunt, non permittentes dictos abbatem et conventum ejusdem domus possessione gaudere, quamquam eis obligationum littere per dictos creditores non fuerint restitute, quinimo ad dictorum creditorum instantiam compulsi fuerint per justitiam secularem ad satisfaciendum de usuris pro quibus petunt majorem summam quam sors fuerit principalis. Quare prefatus episcopus nobis humiliter supplicavit ut cum ipse, propter translationem hujusmodi, non possit dictum negotium totaliter ducere ad effectum, sibi super hoc de oportuno remedio providere misericorditer dignaremur. Nos igitur ejusdem episcopi supplicationibus

1. Voy. n. 654.

inclinati, discretioni vestre, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si vobis simpliciter, summarie et de plano, sine strepitu et figura judicii, constiterit dictis creditoribus fore de dicta sorte totaliter satisfactum, eosdem ad restituendum dictis abbati et conventui obligationum litteras supradictas, et quod sua sorte contenti usuras extortas eisdem restituant et ab earum extorsione desistant, et eorum fidejussores absolvant nec faciant eos vexari per justiciam secularem, juramentis nichilominus super solvendis et non repetendis usuris et aliis per eos prestitis relaxatis, clericos per censuram ecclesiasticam, laicos vero per penam in Lateranensi concilio contra usurarios editam, appellatione postposita, compellatis. Non obstantibus... Dat. Avin. 3 id. septembris anno 9. »

Reg. Av. 22, f. 89 ; Vat. 78, f. 63, n. 201.

1398. *1324, 17 septembre.*

Ade de Donnonio confirmatur collatio dudum facta (1) canonicatus ecclesie S. Petri de Insula, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ea mentio facta non fuerat de thesauraria ecclesie S. Amati Duacensis quam idem Adam tempore concessionis hujusmodi obtinebat, seu quod in Atrebatensi et S. Amati Duacensis ecclesiis canonicatus et prebendas, ac capellam de Donnonio, Attrebatensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 15 kal. octobris anno 9.

In. e. m. decano S. Petri Duacensis, Atrebatensis diocesis, et preposito Atrebatensis ac scolastico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 291v ; Vat. 79, f. 219v, n. 1874.

1399. *1324, 22 septembre.*

Bertrando, S. Marcelli presbitero cardinali, apostolice Sedis legato, conceditur facultas recipiendi resignationem prepositure ecclesie Burgi de S. Dopnino, Parmensis diocesis, necnon canonicatuum et prebendarum Parmensis et Leodiensis ecclesiarum per Azonem, natum quondam Giberti de Corrigia, militis, faciendam, eosque conferendi uni vel pluribus personis ab ipso Azone nominandis.

Cum sicut accepimus...

Dat. Avin. 10 kal. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 112v et f. 276 ; Vat. 78, f. 27 et f. 236, nn. 68 et 697.

---

1. Voy. n. 1311.

1400. *1324, 23 septembre.*

Johanni de Roseriis confertur canonicatus ecclesie Bisuntine sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Johannis Leodiensis canonicatum et prebendam obtinet et beneficium ecclesiasticum ad collationem archiepiscopi Bisuntini expectat.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 9 kal. octobris anno 9.

In e. m. de Luxovio et de Lutra monasteriorum abbatibus, Bisuntine diocesis, ac magistro Petro de Vigono, canonico Novariensi, scriptori pape.

Reg. Av. 22, f. 106v : Vat. 78, f. 17v, n. 37.

1401. *1324, 24 septembre.*

Thome dicto Chevalier, nato Johannis dicti Chevalier, confertur canonicatus ecclesie S. Donatiani [a] Brugensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. priori S. Nicolay et succentori majoris Laudunensium ac Petro de Fractis, primicerio Gaietane ecclesiarum.

Reg. Av. 22. f. 70v ; Vat. 78, f. 29, n. 73.

1402. *1324, 24 septembre.*

Johanni de Growart, dicto Chamberlenc, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. priori S. Nicolay et succentori Laudunensium ac Petro de Fractis, primicerio Gaietane ecclesiarum.

Reg. Av. 22. f. 70v ; Vat. 78. f. 29, n. 74.

1403-1406. *1324, 24 septembre.*

Johanne, nate quondam Roberti, comitis Flandrie, domine de Sancto Gobano, Laudunensis diocesis, indulgetur ut confessorem eligere possit.

Personam tuam...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 114 ; Vat. 78, f. 29, n. 76.

1404. — Eidem Johanne conceditur facultas habendi altare portatile.

a. S. Donati *reg.*

Benigno sunt...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 114v; Vat. 78, f. 29v, n. 78.

1405. — Eidem Johanne indulgetur ut confessor ejus eam in casibus reservatis semel dumtaxat absolvere valeat.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 114v; Vat. 78, f. 29v, n. 79.

1406. — Eidem Johanne indulgetur ut confessor ejus, etiam si religiosus existat, in quibusvis locis Eucharistie sacramentum ei ministrare valeat.

Ut erga Deum...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 114v: Vat. 78, f. 29v, n. 80.

1407. *1324, 24 septembre.*

Winando Reynardi de Lesheges confertur canonicatus ecclesie S. Phoillani Fossensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Johannis ac magistro Guidoni de Velletro, archidiacono de Ardenna majoris Leodiensium ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 210v: Vat. 78, f. 98v, n. 311.

1408. *1324, 24 septembre.*

Fachino, nato Fachini de Lemborgh, confertur canonicatus ecclesie S. Petri Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1407.*

Reg. Av. 22. f. 210v: Vat. 78, f. 99, n. 312.

1409. *1324, 24 septembre.*

Gerardo Johannis de Vaaz confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1407.*

Reg. Av. 22. f. 211; Vat. 78, f. 99, n. 313.

1410. *1324, 24 septembre.*

Johanni Reynardi de Lesheges confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1407.*

Reg. Av. 22, f. 211 ; Vat. 78, f. 99, n. 314.

1411. *1324, 24 septembre.*

Jacobo Symonis dicti Scavedrese confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1407.*

Reg. Av. 22, f. 211 ; Vat. 78, f. 99, n. 315.

1412. *1324, 24 septembre.*

Werrico Bartholomei de Lantins confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et preposito ac scolastico ecclesie S. Martini Leodiensis.

Reg. Av. 23, f. 70v ; Vat. 79, f. 17, n. 1249.

1413. *1324, 24 septembre.*

Johanni quondam Henrici dicti Setfaus confertur canonicatus ecclesie Ruthensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Servatii Trajectensis, ejusdem diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. S. Jacobi et Bellireditus Leodiensium monasteriorum abbatibus ac Arnuldo de Awans, canonico Leodiensi.

Reg. Av. 23, f. 71 ; Vat. 79, f. 17v, n. 1250.

1414. *1324, 24 septembre.*

Renero Arnoldi de Warsage confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Martini ac cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 71 ; Vat. 79, f. 18, n. 1251.

1415. *1324, 24 septembre.*

Henrico Winandi de Crochees confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. decano S. Martini et S. Dionisii ac S. Bartholomei Leodiensium cantoribus ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 74v ; Vat. 79, f. 34, n. 1305.

1416. *1324, 24 septembre.*

Johanni dicto Hanoseal confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 8 kal. octobris anno 9.

In e. m. S. Jacobi et Bellireditus monasteriorum abbatibus et cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 570 ; Vat. 79, f. 36v, n. 1312.

1417. *1324, 25 septembre.*

Salvus conductus pro Radulpho de Colonster [a] et Maripatio de Lemburgo ad partes Lombardie in ecclesie servitium cum certa gente armigera profectis (1).

Cum dilecti filii...

Dat. Avin. 7 kal. octobris anno 9.

Reg. Vat. 113, f. 108v, n. 774.

1418. *1324, 25 septembre.*

Senescallo comitatus Pedimontis mandatur quatenus dictos Radulphum et Maripacium *(voy. n. 1417)*, dum per terras sui regiminis administrationi commissas transierint, benigno pertractet et de securo conductu provideat.

Dilectos filios...

Dat. ut supra [7 kal. octobris anno 9].

Reg. Vat. 113, f. 109, n. 775.

a. Conoster *reg.*

---

1. Cf. Dr. H. K. Schaefer, *Zur politischen Stellung des Niederrheinischen Adels gegenüber Ludwig dem Baiern*, dans *Annalen des historischen Vereins für den Niederrhein*, t. LXXX (1906), p. 133.

1419. *1324, 1 octobre.*

Magistro Richardo Le Cordoennier confertur canonicatus ecclesie Suessionensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis Francie, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Vulfrani de Abbatisvilla, Ambianensis diocesis, et quandam capellaniam in castro ville de Calesio, Morinensis diocesis, obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. kalendis octobris anno 9.

In e. m. S. Genovefe et S. Germani monasteriorum abbatibus ac cantori ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 22, f. 67v ; Vat. 78, f. 23, n. 56.

1420. *1324, 4 octobre.*

Preposito S. Pauli et cantori S. Dionisii Leodiensium ac scolastico B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum mandatur quatenus Alardum, natum quondam Nicolai dicti maiestre Alart de Gemblaco, clericum Leodiensis diocesis, recipi faciant in monachum monasterii S. Petri Gemblacensis, O. S. B., dicte diocesis.

Cum dilectus...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno 9.

Reg. Av. 22. f. 76 : Vat. 78, f. 39v, n. 111.

1421. *1324, 4 octobre.*

Johanni, nato quondam Alardi de Gemblaco, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Sarto juxta Walhing, Leodiensis diocesis, obtinet quodque beneficium ecclesiasticum sine cura ad collationem episcopi Leodiensis (80 lib. tur. parv.) expectat.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno 9.

In e. m. S. Auberti et S. Sepulcri Cameracensium monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 184 : Vat. 78, f. 41, n. 118.

1422-1423. *1324, 4 octobre.*

Guillelmo de Stochem confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in de Aquisgrani cantoriam ac in eadem et B. Marie Trajectensis et S. Quintini Malbodiensis, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Tue merita...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et scolastico B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 22 f. 121 ; Vat. 78, f. 41v, n. 119.

1423. — Eidem Guillelmo reservatur dignitas vel personatus seu officium ad collationem episcopi Leodiensis.

Meritis tue...

Dat. Avin. 4 non. octobris anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1422.*

Reg. Av. 22, f. 183 ; Vat. 78, f. 40v. n. 116.

1424-1427. *1324, 10 octobre.*

Guidoni, episcopo Cameracensi, indulgetur ad biennium ut ecclesias et monasteria sue diocesis per alium visitare valeat.

Meritis tue...

Dat. Avin. 6 id. octobris anno 9.

In e. m. abbati monasterii Viconiensis, Atrebatensis diocesis, et archidiacono Parisiensis ac scolastico Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 69 ; Vat. 78, f. 26v, n. 65.

1425. — Eidem Guidoni indulgetur ad triennium facultas reconciliandi per alium ecclesias et cimiteria violata sue diocesis.

Tue devotionis...

Dat. Avin. 6 id. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 69; Vat. 78, f. 26v, n. 66.

1426. — Eidem indulgetur ut sex clerici sui familiares fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeant.

Personam tuam...

Dat. Avin. 6 id. octobris anno 9.

In e. m. abbati monasterii Viconiensis, Atrebatensis diocesis, et archidiacono Parisiensis ac scolastico Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 69v ; Vat. 78. f. 26. n. 67.

1427. — Eidem conceditur facultas conferendi tabellionatus officium tribus clericis non conjugatis nec in sacris ordinibus constitutis.

Ne contractuum...

Dat. Avin. 6 id. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 150v, n. 60 ; Vat. 79, f. 452, n. 2485 (ancien 2475).

1428-1429. *1324, 11 octobre.*

Almarico de Bellomonte, consanguineo Caroli, regis Francie, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 9.

In e. m. de Monteforti Cenomanensis et de Deserto Redonensis archidiaconis ac scolastico Andegavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 80; Vat. 78, f. 43, n. 124.

1429. — Eidem Almarico confertur canonicatus ecclesie Dolensis sub expectatione prebende, non obstante quod eadem die ei de canonicatu ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende provisum est.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1428.*

Reg. Av. 22, f. 80v; Vat. 78, f. 43v, n. 125.

1430. *1324, 11 octobre.*

Nicolao Palmerii Tartari de Urbe, clerico et familiari Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Brugensis, Tornacensis diocesis, quos quondam Vita de Anagnia, nuper apud Sedem apostolicam defunctus, obtinebat, non obstante quod in ecclesia Aretina sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 9.

In e. m. magistro Raynaldo de filiis Ursi de Urbe, archidiacono de Campinia, Leodiensis, notario pape, et preposito ac scolastico S. Marie Brugensis, Tornacensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 84; Vat. 78, f. 53, n. 170.

1431. *1324, 11 octobre.*

Stephano quondam Lantis de Prato confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende ac dignitatis vel personatus, non obstante quod in ecclesia Faventina canonicatum et prebendam, ac prioratum secularis ecclesie S. Marie di Ciperano, cum cura, et ecclesiam S. Margarete de Calcinaria, sine cura, Paduane et Faventine diocesum, obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 5 id. octobris anno 9.

In e. m. preposito Maguntine et decano S. Crucis ac Francisco de Medicis de Mediolano, canonico majoris Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 416v; Vat. 78. f. 275, n. 810.

1432. *1324, 12 octobre.*

Executoribus mandatur quatenus Guidoni, episcopo Cameracensi, omnia bona et jura ad mensam episcopalem spectantia a capitulo dicte ecclesie tempore vacationis sedis Cameracensis occupata, restitui procurent.

« Venerabilibus fratribus .. Vivariensi et .. Attrebatensi ac .. Belvacensi episcopis salutem. Significavit nobis venerabilis frater noster Guido, Cameracensis, olim Tornacensis episcopus, quod post translationem suam de Tornacensi ecclesia ad Cameracensem ecclesiam per nos factam, dilecti filii capitulum ejusdem ecclesie Cameracensis, pretendentes regalia in eadem Cameracensi ecclesia, sede Cameracensi vacante, ad se pertinere, fructus, redditus et proventus et omnia emolumenta, ratione spiritualitatis seu temporalitatis ad mensam episcopalem Cameracensem spectantia occuparunt et perceperunt, nemora dicte mense succindi et piscari piscinas faciendo, beneficia ecclesiastica ad episcopi Cameracensis, qui est pro tempore, collationem spectantia conferendo et administrando in omnibus pro eorum libito voluntatis, et adhuc omnia bona et jura mense predicte detinent occupata. Quare prefatus episcopus ad nos super hiis devote recurrens, nobis humiliter supplicavit ut bona et jura predicta sibi restitui mandaremus. Nos igitur... fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel per alium seu alios, prefatos capitulum ex parte nostra monere et inducere procuretis ut eidem episcopo vel ejus nunciis seu vicariis et procuratoribus, bona et jura omnia mense predicte statim integraliter restituant et assignent, nullam occasionem inde sumentes quod idem episcopus homagium non fecerit, nec juramentum fidelitatis ratione ecclesie Cameracensis prestiterit regi Romanorum, cum tempore translationis predicte nullus rex Romanorum fuerit, nec adhuc sit, cui fidelitatem seu homagium facere teneretur seu etiam teneatur ; ad id eos, si expedierit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellendo. Super proventibus vero, redditibus et emolumentis predictis per prefatos capitulum, seu de mandato ipsorum, perceptis medio tempore de bonis et juribus prelibatis, exhibeatis eidem episcopo summarie et de plano, sine strepitu et figura judicii, justitie complementum, facientes quod decreveritis, censura simili, appellatione cessante, firmiter observari. Testes autem... Dat. Avin. 4 id. octobris anno 9. »

Reg. Av. 22, f. 82v ; Vat. 78, f. 50, n. 160.

1433. *1324, 12 octobre.*

Guidoni, episcopo Cameracensi, dantur tanquam conservatores S. Odoeni Rothomagensis et Bononiensis, Morinensis diocesis, monasteriorum abbates ac archidiaconus Parisiensis.

Ad hoc nos...
Dat. Avin. 4 id. octobris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 166v ; Vat. 78, f. 59, n. 188.

1434. *1324, 15 octobre.*

Decano et capitulo ecclesie Cameracensis mandatur quatenus Guidoni, olim episcopo Tornacensi, ad eorum ecclesiam translato, debitam obedientiam exhibeant, non obstante quod ipse homagium non fecerit nec juramentum fidelitatis prestiterit regi Romanorum, cum nullus rex Romanorum ad presens existat, cui possit dictum juramentum prestare vel homagium facere.

Sicut per alias...
Dat. Avin. idibus octobris anno 9.
In e. m. populo civitatis et diocesis Cameracensis et universis vassallis ecclesie Cameracensis.

Reg. Av. 21, f. 347 ; Vat. 78, f. 42v, n. 122.

1435. *1324, 15 octobre.*

Guidoni, episcopo Cameracensi, conceditur facultas exigendi moderatum subsidium ab omnibus personis ecclesiasticis suarum civitatis et diocesis.

Fraternitatis tue...
Dat. Avin. idibus octobris anno 9.
In e. m. abbati monasterii Viconiensis, Atrebatensis diocesis, ac archidiacono Parisiensis et scolastico Morinensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 187 ; Vat. 78, f. 43, n. 123.

1436. *1324, 15 octobre.*

Johanni, nato Oldradi de Ponte Laudensi, legum doctoris, canonico Tornacensi, indulgetur ut fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Sincere devotionis...
Dat. Avin. idibus octobris anno 9.
In e. m. episcopo Paduano et abbati monasterii S. Bertini, Morinensis diocesis, ac magistro Petro de Collemedio, scolastico ecclesie Cameracensis.

Reg. Av. 22, f. 124 ; Vat. 78, f. 45v, n. 132.

1437. *1324, 17 octobre.*

Bertrando, S. Marie in Aquiro diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationes per Dinum de Acerbis et Magalottum Tantobenis

ex causa permutationis faciendas de canonicatibus et prebendis quos dicti Dinus in Pisana et Magalottus in S. Crucis Cameracensis ecclesiis obtinent, ipsisque dictos canonicatus et prebendas juxta dictam permutationem conferendi, non obstante quod Magalottus archipresbiteratum in Pistoriensi, et Dinus canonicatum et prebendam in S. Romuldi de Mallino in Brabantia, Cameracensis diocesis, ecclesiis obtinent.

Cum sicut accepimus...

Dat. Avin. 16 kal. novembris anno 9.

Reg. Av. 21, f. 119v ; Vat. 78, f. 35v, n. 102.

1438. *1324, 22 octobre.*

Petro de Cussaco confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Claromontensi perpetuum beneficium, chorariam inibi vulgariter nuncupatum, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 11 kal. novembris anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Nicolai de Pratis juxta Tornacum et preposito Brivatensis, S. Flori diocesis, ac Ademaro de Cros, canonico Claromontensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 191v ; Vat. 78, f. 60v, n. 194.

1439. *1324, 23 octobre.*

Decano et capitulo ecclesie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, scribitur ut perseverent in fovenda parte ecclesie contra ducem Bavarie.

« Dilectis filiis .. decano et capitulo collegiate ecclesie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis. Sperare plurimum debetis in Domino spem vestram in probabili merito collocantes, dum erga sanctam Romanam ecclesiam, matrem vestram, devote agitis atque fideliter, dum nobiscum, o filii, velut cum spirituali patre, sic laudabiliter geritis, quod benivolentiam nostram et apostolice Sedis propitiam vestris et ecclesie vestre profectibus agnoscatis. Nuper siquidem, missis nobis per dilectum filium Guillelmum de Stochen [a], ipsius ecclesie vestre cantorem, vestris super danda sibi per nos credentia litteris (1) benigne receptis, habuit sue relationis oraculum quod licet villa de Aquisgrani sit Romani camera peculiaris imperii, et in terris ac locis adherentibus viro magnifico Ludovico, duci Bavarie, discorditer olim in regem Romanorum electo, pro magna parte consistant vestre ipsius ecclesie facultates, spretis per vos tamen futuris

a. Stechen *reg.*

1. Lettre du 10 septembre 1324. Cf. Sauerland, t. I, p. 324, n. 689.

inde quibuscumque periculis, ad partem ejusdem sancte Romane ecclesie per vos et vestros subditos pariter declinantes, post processus quos adversus ipsum ducem habuimus hactenus, in dicta vestra ecclesia, presentibus utique clero et populo dicte ville, solenniter publicatos, nedum ipsi duci non favistis in aliquo, sed eidem in omnibus restitistis[a]. Ex quibus, prout credentie series explicata subintulit, meremini specialibus ab eadem sancta Romana ecclesia beneficiis honorari. Porro ex hiis vos illorum reputantes emeritos, nosque dispositos ad ipsorum impendenda rependia profitentes, in hac parte devotionis et fidei vestre presentiam digna in Domino exultatione cordis et exaltatione laudis extollimus, ac vobis grates paterne dulcedinis referentes, pias agimus Altissimo gratias, qui misericorditer circa hoc vestris mentibus signaculum intellectus aperuit et tam insigne gratificationis obsequium nostris manibus adaptavit. Itaque universitatem vestram rogamus et hortamur attente ac nichilominus in remissionem peccaminum obsecramus quatinus inter lucida gesta mortalium summam vobis perseverantie gloriam vendicantes, in constantia prenarrate fidei et devotionis, assumpta pro reverentia nostra et Sedis ejusdem, sic sinceri et solidi, sic securi et immobiles persistatis quod, quamquam illa sit vobis salutaris ad veniam, possitis inde tamen apud Deum et homines clara laudum culmina consequi, et vos ac dicta vestra ecclesia tam a nobis quam prefata Sede letemini speratis et meritis gratiarum premiis prosperari. Petitiones namque per cantorem ipsum pro parte vestra nobis oblatas noveritis jam nos consideratione premissa exaudisse benigniter, prout super illis nostre confecte littere indicant evidenter. Dat. Avin. 10 kal. novembris anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 42v, n. 339.

1440. *1324, 25 octobre.*

Magistro Johanni de Collemedio confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Gaugerici Cameracensis canonicatum et prebendam et in de Varandin, Atrebatensis diocesis, ecclesiis perpetuam capellaniam obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 8 kal. novembris anno 9.

In e. m. episcopo Paduano et majori ac de Hanonia, Cameracensis ecclesie, archidiaconis.

Reg. Av. 22, f. 94v, n. 209 ; Vat. 78, f. 260r, n. 760.

1441. *1324, 26 octobre.*

Magistro et fratribus ordinis Predicatorum conceditur facultas recipiendi

a. restistis *reg.*

unum locum dicto ordini oblatum a Matildi, comitissa Atrebatensi, in villa sua de Sancto Audomaro, Morinensis diocesis, ibique construendi domos et capellam seu oratorium, sine juris prejudicio parrochialis ecclesie dicte ville.

Inter ecclesiasticos...

Dat. Avin. 7 kal. novembris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 92 ; Vat. 78, f. 70, n. 224 [a] : Av. 22, f. 535; Vat. 78, f. 333, n. 975.

1442. *1324, 27 octobre.*

Ademaro Richart, canonico Morinensi, indulgetur ut fructus canonicatus et prebende quos in Morinensi ecclesia obtinet et aliorum beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 6 kal. novembris anno 9.

In e. m. decano S. Stephani de Tescone Montisalbani et preposito Mirapiscensis ac Arnaldo de Petrilia, canonico Turonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 217v ; Vat. 78, f. 115, n. 360.

1443. *1324, 27 octobre.*

Abbati monasterii de Virziliaco mandatur quatenus ad presentiam pape se conferat.

« Abbati monasterii de Virziliaco, O. S. B., Eduensis diocesis. Cum nos certis ex causis persona tua egeamus, discretioni tue per apostolica scripta in virtute sancte obedientie districtius precipiendo mandamus quatenus ad nostram presentiam sine cunctatione studeas personaliter te conferre. Dat. ut supra [Avin. 6 kal. novembris anno 9]. »

Reg. Vat. 113, f. 3, n. 21.

1444. *1324, 27 octobre.*

Decano ecclesie Nivernensis mandatur quatenus certas litteras abbati Virziliacensi directas dicto abbati presentare faciat.

« Decano ecclesie Nivernensis. Cum nos tibi quasdam litteras apostolicas per quas dilectum filium .. abbatem monasterii de Virziliaco, O. S. B., Eduensis diocesis, certis ex causis ad nostram presentiam evocamus, eidem abbati directas ac per te sibi presentandas, per latorem presentium destinemus, discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus litteras ipsas, cessante dilationis obstaculo, abbati memorato presentans, de presentatione hujusmodi fieri facias publicum instrumentum, predicta-

a. dans ces deux registres, cette lettre est barrée; en marge : cancellata fuit de mandato domini vicecancellarii.

rum ac etiam presentium seriem continens litterarum, quod nobis e vestigio destinare fideliter non postponas. Dat. ut supra [Avin. 6 kal. novembris anno 9]. »

Reg. Vat. 113, f. 3, n. 22.

1445. *1324, 27 octobre.*

Magistris, juratis et communitati Leodiensi mandatur quatenus a molestationibus Bernardo, S. Agate diacono cardinali, preposito ecclesie Leodiensis, illatis desistant.

« Dilectis filiis magistris, juratis et communitati Leodiensi. Si, prout supponimus, reverentiam dignitatis ecclesie colitis, si reputatis eam summa post Deum veneratione condignam, si debitum sibi honoris cultum impendere cupitis, decet, o filii, ut nedum universaliter ejus caput, sed reliquorum membrorum compaginem singulariter honoretis. Sic enim illa se connexe respiciunt sicque mutuis organis sensibiliter se contingunt, quod qui honoraverit unicum, se corpus honorasse non dubitet universum. Sane dilectus filius noster Bernardus, S. Agate diaconus cardinalis, occasione prepositure ecclesie Leodiensis, quam ipse canonice obtinet, apud nos familiariter murmurat quod officiales vestri personaliter ceperunt suos manu sacrilega clericos, dehonestaverunt sibi commissa sacraria, usurparunt spectans ad eum, prepositure jamdicte pretextu, spiritualis et temralis jurisdictionis imperium et impediunt denique sibi obventuros et debitos ipsius prepositure fructus et redditus consuetos. Cum igitur prefatus cardinalis sit, ut scitis, sancte Romane matris ecclesie honorabile membrum ac nobile, et carus nobis, ipsumque presertim ista pati non deceat, in quibus, si vera sunt, procul dubio justitia leditur, et reverentia divine majestatis, nostra et auctoritatis ecclesie minoratur, universitatem vestram rogamus et hortamur attente, vobis nichilominus paterno consilio suadentes quatenus provide ac deliberate pensantes quid debeatur in talibus pro ipsa reverentia nostra et apostolice Sedis, sic prudenter atque salubriter in premissis, prout viderit vestra discretio, corrigatis errata, quod prefatum cardinalem vobis conservetis, ut convenit, amica tractatione benivolum, et excessus hujusmodi fame vestre non afferat detrimentum ; quin potius apud nos et dictam Sedem dignis propterea possitis in Domino laudibus commendari. Dat. Avin. 6 kal. novembris anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 42v, n. 340.

1446. *1324, 5 novembre.*

Ludovico, comiti Flandrie, scribitur quod papa ab evocatione abbatis Virziliacensis supersedere non potest.

« Nobili viro Ludovico, comiti Flandrensi. Antequam per dilectum filium nobilem virum Guidonem Guinaldi, militem et nuncium tuum, nuper ad nostram presentiam venientem, essent nobis tue nobilitatis littere, per quas sibi credentiam commiseras, presentate, nos certis et rationabilibus causis dilectum filium Arthaudum, abbatem monasterii Virziliacensis, duxeramus ad nostram presentiam personaliter evocandum. Et licet idem miles, quem consideratione mittentis et ipsius missi probitatis obtentu benigne recepimus, et que sub dicta credentia voluit exponere audivimus et intelleximus diligenter, apud nos solerter institerit ut supersedere a vocatione hujusmodi dignaremur, nos tamen, quia littere super eadem vocatione, quam eidem abbati perutilem ac tibi et tuis negotiis extimamus non modicum oportunam, jam a nostra emanaverant curia, prefati militis precibus in hac parte non duximus annuendum ; quare nos habeat tua predicta nobilitas quesumus excusatos. Dat. Avin. nonis novembris anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 3, n. 23.

1447. *1324, 5 novembre.*

Alfonso de Hispania (1) scribitur de eodem.

« Nobili viro Alfonso de Hispania. Benigne recepimus nobilitatis tue litteras, per quas dilectum filium Arthaudum, abbatem monasterii Virziliacensis, nobis specialiter commendasti. Sane, fili, scire te volumus, quod antequam essent nobis tue predicte littere presentate, nos certis causis rationabilibus dictum abbatem duxeramus ad nostram presentiam personaliter evocandum, et littere vocationis hujusmodi quam eidem abbati perutilem ac dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Flandrensi, suisque negotiis et amicis expedientem et oportunam existere non modicum extimamus, jam a nostra curia emanarant ; quare super vocatione predicta nos intendentes tui consideratione dictum abbatem favorabiliter prosequi, habeat [a] tua predicta nobilitas excusatos. Dat. ut supra [Avin. nonis novembris anno 9]. »

Reg. Vat. 113, f. 3, n. 24.

1448. *1324, 7 novembre.*

Magistro Johanni de Arpadella, decano ecclesie Xanctonensis, mandatur quatenus in certis negociis ecclesie Cameracensis diligentiam suam adhibere persistat.

a. habebat *reg.*

---

1. Alphonse d'Espagne, seigneur de Lunel (France, département de l'Hérault), était un des envoyés du roi de France en Flandre pour ramener la paix entre le comte et les communes. Cf. de Limburg-Stirum, *Codex diplomaticus Flandriae*, t. II, p. 384.

« Magistro Johanni de Arpadella, decano ecclesie Xanctonensis, capellano nostro. Sedulam diligentiam, utique nobis gratam, quam in scribendo dilectis filiis canonicis ecclesie Cameracensis, ac in hiis et aliis nostris et ecclesie Romane negotiis adhibere prudenter et provide curavisti, multipliciter in Domino commendantes, discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus super hiis et aliis que circa nostra et ecclesie memorate negotia videris oportuna, sic continuare tue diligentie studium non omittas, quod amplius valeas merito commendari. Dat. Avin. 7 id. novembris anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 3, n. 26.

1449. *1324, 12 novembre.*

Guillelmo Medici de Serignano reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Biterrensis, non obstante quod canonicatum et prebendam ecclesie Rosnacensis et parrochialem ecclesiam de Condeto, Cameracensis et Carnotensis diocesum, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 2 id. novembris anno 9.

In e. m. episcopo S. Papuli et camerario Biterrensis ac Vitali de Testa, canonico Saresbiriensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 237 ; Vat. 78, f. 144, n. 438.

1450. *1324, 16 novembre.*

Petro, filio quondam Romani Bonaventure de Urbe, nepoti Neapoleonis, S. Adriani diaconi cardinalis, confertur quoddam beneficium ecclesiasticum, sine cura, personatus de Wambeke nuncupatum, Cameracensis diocesis, vacans per resignationem a magistro Guillelmo de Sancto Victore, Pennensi et Adriensi electo, in manibus Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, factam, non obstante quod in ecclesia S. Gaugerici Cameracensis canonicatum et prebendam obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 16 kal. decembris anno 9.

In e. m. magistro Raynaldo de filiis Ursi, de Campinia, Leodiensis, notario pape, et Neapoleoni de Romangia, Remensis ecclesiarum archidiaconis ac abbati monasterii S. Auberti Cameracensis.

Reg. Av. 22, f. 243v ; Vat. 78, f. 160, n. 489.

1451. *1324, 18 novembre.*

Magistro Johanni Amici de Brugis confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Salvatoris [a] in castro S. Pauli, Morinensis diocesis, obtinet.

a. Salvii *reg*.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 14 kal. decembris anno 9.

In e. m. decano S. Gaugerici Cameracensis et archidiacono Atrebatensis ac Nicolao de Ceccano, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 318v ; Vat. 78, f. 145v, n. 442.

1452. *1324, 21 novembre.*

Neapoleoni, S. Adriani diacono cardinali, conceditur facultas recipiendi resignationem canonicatus et prebende ecclesie S. Gaugerici Cameracensis per Petrum, filium quondam Romani Bonaventure de Urbe, ejus nepotem, faciendam, eosdemque canonicatum et prebendam conferendi Thome Bartholini de Ilia de Casali, ejusdem cardinalis clerico et familiari, non obstante quod idem Thomas in S. Martini de Luca, S. Petri de Glarolis et SS. Gervasii et Prothasii de Montiscellis, Terdonensis, Vercellensis et Novariensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas (20 flor. auri) obtinet.

Cum sicut...

Dat. Avin. 11 kal. decembris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 226 ; Vat. 78, f. 107, n. 337.

1453. *1324, 24 novembre.*

Bernardo Bruni, legum doctori, conferuntur canonicatus et prebenda ac decanatus ecclesie Aniciensis, per consecrationem Helie, electi Tornacensis, in brevi vacaturi, non obstante quod decanatum ecclesie Lemovicensis obtinet, quem dimittere tenebitur.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 8 kal. decembris anno 9.

In e. m. Petro, episcopo Vivariensi, et abbati monasterii S. Martialis Lemovicensis ac decano secularis ecclesie B. Marie de Capella Talhafer, Lemovicensis diocesis.

Reg. Av. 22, f. 242 ; Vat. 78, f. 157v, n. 482.

1454-1455. *1324, 24 novembre.*

Johanni Bertaudi conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie Virdunensis vacantes per promotionem Bertholdi ad archiepiscopatum Neapolitanum [1], consideratione Johannis, regis Boemie, non obstante quod in Treverensi canonicatum et prebendam et in Spirensi ac S. Martini Leodiensis ecclesiis canonicatus sub expectatione prebendarum obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 kal. decembris anno 9.

---

1. Berthold Orsini, nommé le 6 juin 1323.

In e. m. abbati monasterii S. Vitoni Virdunensis et Rembaudo de Scarampis, cancellario Lingonensis, ac Petro de Vigono, canonico Novariensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 394 : Vat. 78, f. 243, n. 712.

1455. — Eidem Johanni reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia Virdunensi, consideratione Johannis, regis Boemie.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 8 kal. decembris anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Vitoni Virdunensis ac Rolando de Scarampis, Astensis, ac Johanni de Castagnolis, Spirensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 415 : Vat. 78, f. 273, n. 805.

1456. *1324, 28 novembre.*

Helie, electo Tornacensi, prorogatur ad unum annum terminus susceptionis sacrorum ordinum et consecrationis.

Sincere tue...

Dat. Avin. 4 kal. decembris anno 9.

Reg. Av. 21, f. 362 ; Vat. 78, f. 95, n. 300.

1457. *1324, 1 décembre.*

Priori et fratribus hospitalis de Santingheveld juxta Wizantram, Morinensis diocesis, dantur tanquam conservatores abbas monasterii S. Vedasti Atrebatensis et Cameracensis ac S. Martini Londoniensis ecclesiarum decani.

Ad hoc nos Deus...

Dat. Avin. kalendis decembris anno 9.

Reg. Av. 22, f. 173, n. 928 ; Vat. 78, f. 152v, n. 467.

1458. *1324, 8 décembre.*

Roberto Muleti confirmatur ad instantiam Bochardi, comitis Vindocinensis, Carnotensis diocesis, collatio canonicatus ecclesie Nivernensis sub expectatione prebende, facta die 9 kal. decembris anno 7 (1), non obstante quod in ecclesia de Insula in Flandria, Tornacensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinebat ; in qua collatione mentio facta non fuerat de personatu ecclesie de Mella, Cameracensis diocesis, quem idem Robertus inscius possidebat.

Tue probitatis...

---

1. Voy. n. 1108.

Dat. Avin. 6 id. decembris anno 9.

In e. m. priori de Caritate, Nivernensis diocesis, et decano Meldensis ac archidiacono de Seulyaco, Aurelianensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 81v ; Vat. 79, f. 51v, n. 1360.

1459. *1324, 17 décembre.*

Reynardo quondam Johannis de Herginrot confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 16 kal. januarii anno 9.

In e. m. episcopo Paduano et preposito S. Severini Coloniensis et Henrico de Juliaco, canonico Monasteriensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 248v ; Vat. 78, f. 174, n. 536.

1460. *1324, 17 décembre.*

Egidio, nato Johannis Soloes, clerico Leodiensi, reservatur beneficium ecclesiasticum sine cura, etsi prebendale existat, ad collationem episcopi Leodiensis, (100 lib. tur. parv.), consideratione Caroli, regis Francie.

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 16 kal. januarii anno 9.

In e. m. preposito et decano S. Dionisii Leodiensis ac Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 334v ; Vat. 78, f. 193v, n. 589.

1461. *1324, 17 décembre.*

Jacobo, nato Egidii Soloes, clerico Leodiensi, reservatur beneficium ecclesiasticum cum cura, etsi prebendale fuerit, ad collationem prepositi ecclesie Tungrensis, Leodiensis diocesis.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 16 kal. januarii anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1460.*

Reg. Av. 22, f. 335v ; Vat. 78, f. 194, n. 591.

1462. *1324, 17 décembre.*

Willelmo dicto Soles, clerico Leodiensi, reservatur beneficium ecclesiasticum sine cura, etsi prebendale existat, ad collationem abbatisse secularis ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis.

Tue laudabilia...

Dat. Avin. 16 kal. januarii anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1460.*

Reg. Av. 22, f. 335 ; Vat. 78, f. 194, n. 590.

1463. *1324, 18 décembre.*

Concessio centum dierum indulgentie visitantibus ecclesiam monasterii monialium S. Ludovici prope Sanctum Audomarum, ordinis S. Clare, Morinensis diocesis, in singulis B. Marie et ejusdem S. Ludovici et S. Clare festivitatibus ; et quadraginta dierum, visitantibus dictam ecclesiam per octo dies festivitates ipsas immediate sequentes.

Vite perennis...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 320 ; Vat. 78, f. 148, n. 453.

1464. *1324, 18 décembre.*

Matildi, comitisse Atrebatensi, indulgetur ut monasterium monialium B. Ludovici juxta Sanctum Audomarum, ordinis S. Clare, Morinensis diocesis, cum quatuor honestis viris et duodecim mulieribus ingredi valeat, dummodo ibidem nec comedant, nec pernoctent.

Devotionis tue...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 320 ; Vat. 78, f. 148, n. 454.

1465. *1324, 18 décembre.*

Carolo, regi Francie, conceditur ad biennium decima omnium ecclesiasticorum proventuum regnorum et terrarum suarum.

Nuper fili...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 257v ; Vat. 78, f. 189v, n. 583 ; Vat. 113, f. 121, n. 827.

1466. *1324, 18 décembre.*

Archiepiscopo Remensi ejusque suffraganeis committitur in eorum civitatibus et diocesibus collectio decime regi Francie ad biennium concesse.

Nuper laudabili...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 51; Vat. 78, f. 377v, n. 1095 ; Vat. 113, f. 153, n. 954.

1467. *1324, 18 décembre.*

Carolo, filio regis Francie, comiti Valesii, conceduntur centum milia lib. tur. parv. de decima biennali concessa regi Francie.

Nuper laudabili...

Dat. Avin. 15 kal. januarii anno 9.

In e. m. Remensi, Bituricensi, Senonensi, Rothomagensi et Turonensi archiepiscopis eorumque suffraganeis.

Reg. Av. 22, f. 332 ; Vat. 78, f. 184, n. 570 ; Vat. 113, ff. 120v et 122, nn. 826 et 828.

1468. *1324, 28 décembre.*

Vedasto de Villaribus Colliresti confertur canonicatus ecclesie S. Audomari, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Aynart ac canonicatum et prebendam ecclesie S. Albini de Crispeyo, Pampilonensis et Silvanectensis diocesum, obtinet, seu quod in ecclesia S. Frambaldi Silvanectensis in canonicum sub expectatione prebende receptus est.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 5 kal. januarii anno 9.

In e. m. Morinensis et Silvanectensis decanis ac Johanni de Pennis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 377v; Vat. 78, f. 199, n. 602.

1469. *1325, 12 janvier.*

Magistro Jacobo de Lorgiis, sacre theologie doctori, confertur canonicatus ecclesie Laudunensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Begge Andanensis, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam ac parrochialem ecclesiam S. Gaugerici Atrebatensis obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 2 id. januarii anno 9.

In e. m. episcopo Atrebatensi et S. Genovefe Parisiensis ac S. Johannis Laudunensis monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 22, f. 253v; Vat.78, f. 180v, n. 557.

1470. *1325, 12 janvier.*

Thome de Sancto Sulpitio, clerico Andegavensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Cameracensis, cum cura vel sine cura (80 vel 40 lib. tur. parv.).

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 2 id. januarii anno 9.

In e. m. episcopo Atrebatensi et abbati monasterii S. Genovefe ac decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 22, f. 376v; Vat. 78, f. 193, n. 587.

1471. *1325, 12 janvier.*

Guillelmo de Marchiant, dicto Le Borne, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Autisiodorensi canonicatum sub expectatione prebende ac dignitatis seu personatus vel officii obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 2 id. januarii anno 9.

In e. m. decano majoris et cantori S. Pauli Lugdunensium ac thesaurario Lausanensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 396 ; Vat. 78, f. 242[v], n. 711.

1472. *1325, 21 janvier.*

Suessionensis et S. Stephani Trecensis cantoribus ac magistro Johanni de Pennis, canonico Remensis ecclesiarum, mandatur quatenus Johannam, natam nobilis viri Johannis de Barbanzon, militis, puellam litteratam Leodiensis diocesis, in monacam monasterii B. Marie Suessionensis, O. S. B., recipi faciant.

Prudentum virginum...

Dat. Avin. 12 kal. februarii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 262[v] ; Vat. 79, f. 203, n. 1823.

1473. *1325, 24 janvier.*

Magistro Johanni Amici de Brugis conferuntur canonicatus et prebenda ecclesie S. Crucis Leodiensis vacantes per obitum Arnoldi de Loes, nuper apud Sedem apostolicam defuncti, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Salvatoris [a] de castro S. Pauli, Morinensis diocesis, obtinet et quod nuper canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii ipsi collatus est.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 9 kal. februarii anno 9.

In e. m. archidiacono Atrebatensi et thesaurario Leodiensis ac Nicolao de Ceccano, canonico Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 302[v] ; Vat. 78, f. 215, n. 644.

1474. *1325, 26 janvier.*

Jacobo dicto Fabro confertur canonicatus ecclesie S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. Tornacensis et S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, scolasticis ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 348 ; Vat. 78, f. 264, n. 776.

1475. *1325, 26 janvier.*

Jacobo de Hole confertur canonicatus ecclesie Harlebeccensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende.

a. Salvii *reg.*

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Petri et preposito S. Pharaildis Gandensis, Tornacensis diocesis, ac Jordano de Columpna, archidiacono Transligerensi Andegavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 348v; Vat. 78, f. 264v, n. 777.

1476. *1325, 26 janvier.*

Guillelmo dicto Engles confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam ac scolastriam ecclesie S. Piati Siclinensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Sepulcri Cameracensis ac magistro Johanni de Rocca, Neapolitane, capellano pape, ac Francisco Mallewardi, Cameracensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 348v; Vat. 78, f. 265, n. 778.

1477. *1325, 26 janvier.*

Johanni de Rattenpade confertur canonicatus ecclesie Hugardensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam capellaniam altaris B. Marie siti in ecclesia de Oudenborgh et in ecclesia de Zantvorde, Tornacensis diocesis, quoddam beneficium ecclesiasticum, matriculariam inibi nuncupatum, obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. archiepiscopo Ebredunensi et decano S. Gudule Bruxellensis, Cameracensis diocesis, ac archidiacono Atrebatensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 349v; Vat. 78, f. 267v, n. 787.

1478. *1325, 26 janvier.*

Johanni Troye reservatur dignitas vel personatus seu officium in ecclesia S. Salvatoris Trajectensis, non obstante quod in dicta ecclesia sub expectatione prebende in canonicum est receptus et in capella S. Crucis de Nineve ac in hospitali S. Marie de Tileto, Cameracensis et Tornacensis diocesum, quasdam perpetuas capellanias obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. S. Johannis Leodiensis et Xanctensis, Coloniensis diocesis,

decanis ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 352v ; Vat. 78, f. 274, n. 808.

1479. *1325, 26 janvier.*

Gosuino de Calono confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. decano ecclesie S. Gudile Bruxellensis, Cameracensis diocesis, ac cantori Leodiensis et Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22. f. 467v ; Vat. 78, f. 347, n. 1010.

1480. *1325, 26 janvier.*

Radulpho de Villari confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Macliniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Martini ac cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 525v ; Vat. 79, f. 18, n. 1253.

1481. *1325, 26 janvier.*

Symoni de Balances, nato quondam Goberti de Colonia, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 7 kal. februarii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Martini ac cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 570v ; Vat. 79, f. 37, n. 1313.

1482. *1325, 27 janvier.*

Gerardo Henrici de Villari confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 6 kal. februarii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano S. Martini ac cantori S. Bartholomei Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 571 ; Av. 23, f. 74 ; Vat. 79, f. 37v, n. 1314.

1483. *1325, 29 janvier.*

Radulpho de Çolonster, qui cum hominibus armatis ad partes Lombardie contra rebelles ecclesie militare intendit, rescribitur quod favorabiliter recipietur.

« Dilecto filio nobili viro Radulpho de Colunster. Cum, sicut in nostra proposuisti presentia constitutus, ad obsequendum nobis et ecclesie Romane cum certa comitiva hominum armatorum tue intentionis studia dirigantur et ad hoc per nos petieris humiliter te admitti, nos, hujusmodi tuum propositum multipliciter in Domino commendantes, tuis supplicationibus inclinati, tibi tenore presentium concedimus, quod, si [a] hinc ad quindenam instantis festi Resurrectionis Dominice cum centum hominibus ydoneis, in equis et armis sufficienter paratis, ad Sedem apostolicam veneris contra rebelles et hostes ecclesie partium Lombardie paratus, ab [b] illa recipiaris favorabiliter et benigne tibique faciemus pro te ac eisdem equitibus pro duobus mensibus de stipendiis solitis provideri et antequam recedas de curia debitam satisfactionem impendi, recepta tamen a te primitus de serviendo nobis et eidem ecclesie fideliter per dictum tempus et imposterum ad dicta stipendia usque ad nostrum beneplacitum ydonea cautione. Dat. Avin. 4 kal. februarii anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 93v, n. 663.

1484. *1325, 5 février.*

Jacobo de Nineve confertur canonicatus ecclesie Trajectensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Galmardis, Cameracensis diocesis, obtinet et ipsi de canonicatu et prebenda ecclesie S. Dionisii Leodiensis provisum fuit, de quibus apud Sedem apostolicam litigat.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. nonis februarii anno 9.

In e. m. S. Crucis et S. Johannis Leodiensium decanis ac Busolo de Parma, capellano pape, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 425v ; Vat. 78, f. 287v, n. 841.

1485. *1325, 6 février.*

Bernardo Arnoldi de Huloven confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Aquensi et Heynsbergensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam in Dremen, Leodiensis diocesis, obtinet.

Laudabile testimonium...

a. sic *reg.* — *b.* ad *reg.*

Dat. Avin. 8 id. februarii anno 9.

In e. m. decano et scolastico S. Pauli Leodiensis ac magistro Hermanno de Praga, capellano pape, canonico Pragensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 312v ; Vat. 78, f. 266, n. 783.

1486. *1325, 16 février.*

Wilhelmo de Sleyda reservatur dignitas seu personatus vel officium ad collationem episcopi Trajectensis, non obstante quod in eadem Trajectensi et in Coloniensi et S. Aldegundis Melbodiensis et in Wissegradensi [a] ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet, et super ecclesia de Beytbure, Cameracensis, Pragensis et Coloniensis diocesum, litigat, quam ecclesiam de Beytbure, si eam obtinet et ei cura imminet animarum, dimittere tenebitur.

Nobilitatem generis...

Dat. Avin. 14 kal. martii anno 9.

In e. m. decano S. Gereonis Coloniensis et preposito Carpensis, Coloniensis diocesis, ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 180 ; Vat. 79, f. 215v, n. 1865.

1487. *1325, 23 février.*

Guidoni, nato Hugonis Quiereti, militis, confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 7 kal. martii anno 9.

In e. m. episcopo Vivariensi et Parisiensis et de Belvacinio Belvacensis archidiaconis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 459 ; Vat. 78, f. 319v, n. 936.

1488. *1325, 26 février.*

Cristiano de Aquis, clerico Johannis, regis Boemie, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 4 kal. martii anno 9.

In e. m. abbati monasterii Rodensis et decano B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 426 ; Vat. 78, f. 287v, n. 842.

a. Wisserolen. *reg.*

1489-1490. *1325, 2 mars.*

Robino de Foresto confertur canonicatus ecclesie B. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, consideratione Caroli, Francie regis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Olmeshem ac canonicatum et prebendam in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Coloniensis et Leodiensis diocesum, obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 6 non. martii anno 9.

In e. m. S. Cornelii Indensis et Rodensis, Coloniensis et Leodiensis diocesum, monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitane ecclesie, capellano pape.

Reg. Av. 22. f. 519 ; Vat. 78, f. 398, n. 1153.

1490. — Eidem Robino indulgetur ut in altero beneficiorum suorum residendo vel obsequiis Gerardi, comitis Juliacensis, cujus existit clericus, immorando, fructus canonicatus et prebende quos in ecclesia S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, obtinet, usque ad biennium percipere valeat.

Personam tuam...

Dat. Avin. 6 non. martii anno 9.

In e. m. S. Pauli Leodiensis et S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac magistro Johanni de Rocca, capellano pape, canonico Neapolitane ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 528v ; Vat. 79, f. 29, n. 1293.

1491. *1325, 2 mars.*

Guillelmo de Usto reservatur beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura, (60 vel 40 lib. tur. parv.), ad collationem episcopi Nannetensis, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Vertigneillio, Cameracensis diocesis, obtinet.

Probitatis merita...

Dat. Avin. 6 non. martii anno 9.

In e. m. Mauricio Prepositi, Macloviensis, et Gaufrido Ernaudi de Ponte, Venetensis, ac Oliverio de la Harmoyt, Corisopitensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 23. f. 148 ; Vat. 79, f. 95, n. 1498.

1492. *1325, 4 mars.*

Guillelmo de Molanis confertur decanatus ecclesie Ambianensis vacans per resignationem a Guillelmo de Planca in manibus Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, factam causa permutationis cum cantoria Morinensis

ecclesie a dicto Guillelmo de Molanis resignata, non obstante quod dictus Guillelmus de Molanis canonicatum sub expectatione prebende in dicta Ambianensi ecclesia obtinet.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 4 non. martii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Acheoli prope Ambianum et archidiacono Parisiensis ac Bartholomeo Raynaudi, canonico Rothomagensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 524 : Vat. 79. f. 20, n. 1261.

1493. *1325, 4 mars.*

Guillelmo de Planca confertur cantoria ecclesie Morinensis vacans per resignationem a Guillelmo de Molanis in manibus Arnaldi, S. Eustachii diaconi cardinalis, factam causa permutationis cum decanatu ecclesie Ambianensis a dicto Guillelmo de Planca resignato, non obstante quod dictus Guillelmus de Planca canonicatum et prebendam in eadem Morinensi ecclesia obtinet.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 4 non. martii anno 9.

In e. m. Parisiensis et Ambianensis archidiaconis ac Bartholomeo Raynaudi, canonico Rothomagensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 524v ; Vat. 79, f. 20v, n. 1262.

1494. *1325, 5 mars.*

Henrico, archiepiscopo Coloniensi, indulgetur ut ab ecclesiis et monasteriis civitatis, diocesis et provincie Coloniensis, moderatum subsidium exigere et recipere valeat, ad subveniendum necessitatibus quibus ecclesia sua propter guerras multiplices gravatur.

Sincere devotionis...

Dat. Avin. 3 non. martii anno 9.

In e. m. episcopo Padeburnensi et Sybergensi ac de Lacu, Coloniensis et Treverensis diocesum, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 22, f. 508 ; Vat. 78, f. 366, n. 1064.

1495. *1325, 5 mars.*

Conrado Hon, canonico ecclesie Aquensis, Leodiensis diocesis, providetur de omni jure quod competebat quondam Johanni Renardi dicto Hon, canonico ejusdem ecclesie, in scolastria jamdicte ecclesie.

« Dilecto filio Conrado Hon, canonico ecclesie Aquensis, Leodiensis diocesis, salutem. Laudabilis tue merita probitatis... Sane dudum, sicut

oblata nobis tua petitio continebat, scolastria ecclesie Aquensis, Leodiensis diocesis, per obitum quondam magistri Cristiani de Porta Regis, scolastici ejusdem ecclesie, in illis partibus decedentis, vacante, de dicta scolastria quondam Johanni Renardi dicto Hon, canonico ejusdem ecclesie, fuit litterarum nostrarum auctoritate provisum. Verum Christianus de Stumbele, clericus Coloniensis diocesis, pretendens sibi per Henricum de Spanhen, qui per potentiam secularem se intruserat in prepposituram ecclesie memorate, de dicta scolastria, quam ad collationem prepositi ejusdem ecclesie pertinere dicebat, fuisse provisum, possessionem dicte scolastrie talis provisionis pretextu contra justitiam occupavit et detinet occupatam, ac nichilominus a collatione facta dicto Johanni de scolastria predicta et aliis processibus auctoritate dictarum litterarum habitis ad Sedem apostolicam appellavit et super hujusmodi appellatione dilectum filium magistrum Guigonem de Sancto Germano, archidiaconum Benascensem in ecclesia Ilerdensi, capellanum nostrum nostrique palatii auditorem causarum, impetravit specialiter auditorem, coram quo cum inter Johannem et Cristianum prefatos fuisset super dicta scolastria aliquandiu litigatum et nonnulli processus extitissent habiti coram eo, demum lite pendente idem Johannes viam fuit universe carnis ingressus dictusque Cristianus causam appellationis hujusmodi prosequi non curavit anno et amplius jam elapso. Nos igitur, ne scolastriam predictam propter ipsius Johannis obitum, si lis cepta super ea remaneat indecisa, absque institutione canonica contingat forsitan detineri, volentes ob tuarum virtutum merita personam tuam in eadem ecclesia, cujus existis canonicus, quantum cum Deo possumus, prosequi gratiose, te eidem Johanni ad omne jus et in omni jure quod eidem Johanni auctoritate litterarum nostrarum predictarum, dum viveret, in scolastria predicta quomodolibet competebat, auctoritate apostolica de speciali gratia subrogamus tibique providemus de illo, decernentes te ad illud ejusque prosecutionem et defensionem in eo statu fore admittendum in quo idem Johannes, si vite superesset humane, potuisset et debuisset admitti, ac prout est irritum et inane si secus a tempore obitus dicti Johannis de scolastria predicta attemptatum extitit vel contigerit imposterum attemptari, non obstante constitutione felicis recordationis Bonifacii pape VIII, predecessoris nostri, qua statuit, lite pendente, altero litigantium decedente, non fore hujusmodi litigiosa beneficia, donec contra superstitem lis finita fuerit, conferenda, et omnibus aliis superius enarratis, sive quod canonicatum et prebendam in dicta ecclesia nosceris obtinere. Nulli etc... Dat. Avin. 3 non. martii anno 9. »

Reg. Av. 23, f. 75 ; Vat. 79, f. 32v, n. 1301.

1496. *1325, 5 mars.*

Johanni de Nehem confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Osnaburgensis sub expectatione prebende, consideratione Godefridi, episcopi Osnaburgensis, non obstante quod in ecclesia Mescedensi canonicatum et prebendam, ac perpetuam capellaniam curatam capelle [a] Veteris Hugardis site prope Hugardim, Coloniensis et Leodiensis diocesum, obtinet.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 non. martii anno 9.

In e. m. Guillelmo, electo Pennensi et Adriensi, ac cantori et Degenhardo de Meschede, canonico ecclesie Osnaburgensis.

Reg. Av. 22, f. 571v ; Vat. 79, f. 40v, n. 1326.

1497. *1325, 5 mars.*

Gualhardo de Portu reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Petragoricensis, non obstante quod in S. Stephani de Tescone Montisalbani canonicatum et prebendam obtinet et in Arlebeccensi, Tornacensis [b] diocesis, ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Apostolice munificentie...

Dat. Avin. 3 non. martii anno 9.

In e. m. episcopo Rivensi et Guillelmo de Concosio, Aquensis, ac Matheo Rubeo, Petragoricensis ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 23, f. 132v ; Vat. 79, f. 128v, n. 1598.

1498. *1325, 13 mars.*

Petro Thiandi de Didonia confertur canonicatus ecclesie Morinensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Sancto Simphoriano, Xanctonensis diocesis, (30 lib. tur. parv.), obtinet.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 3 id. martii anno 9.

In e. m. episcopo Vigintimiliensi et decano S. Audomari, Morinensis diocesis, ac magistro Ranulpho Satelli, canonico Compostellane ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 237v ; Vat 79, f. 122, n. 1574.

1499. *1325, 15 mars.*

Guillelmo de Antigiaco, canonico ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, indulgetur ut usque ad triennium studio litterarum insistens, fructus beneficiorum suorum absque residentia percipere valeat.

a. capellam *reg. Av. et Vat.* — *b.* Morinen. *reg,*

Laudanda tue...

Dat. Avin. idibus martii anno 9.

In e. m. Caturcensi et Rivensi episcopis ac priori S. Martini de Campis Parisiensis.

Reg. Av. 23, f. 438 ; Vat. 79, f. 324, n. 2159.

1500. *1325, 15 mars.*

Johanni de Borto, canonico ecclesie S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, indulgetur ut fructus prebende sue in dicta ecclesia necnon et aliorum beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeat.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. idibus martii anno 9.

In e. m. episcopo Tornacensi et Bertrando de Galardo, Gandensi, Tornacensis, ac Bernardo Stephani, Figiacensi, Caturcensis archidiaconis ecclesiarum.

Reg. Av. 23 f. 538v, n. 2399 ; Vat. 79, f. 398, n. 2356.

1501. *1325, 19 mars.*

Johanni de Cresciaco, nepoti bone memorie Johannis, SS. Marcellini et Petri presbiteri cardinalis [1], reservatur beneficium ecclesiasticum, etiam si prebenda, dignitas vel personatus seu officium existat, ad collationem episcopi Morinensis, non obstante quod in eadem Morinensi, S. Dionisii Leodiensis, Nossonensi, Lobiensi et Aycuriensi, Leodiensis et Cameracensis diocesum, ecclesiis canonicatus et prebendas, ac in eadem ecclesia S. Dionisii decanatum obtinet.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 14 kal. aprilis anno 9.

In e. m. archidiacono Flandrensi, Morinensis, et Johanni Blasses, Ambianensis, ac Buxolo de Parma, capellano pape, Tornacensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 558v ; Vat. 78, f. 400, n. 1160.

1502. *1325, 22 mars.*

Hugoni Jordani de Insula, archidiacono de Borjaco in ecclesia Convenarum, indulgetur ut fructus archidiaconatus sui necnon et prebendarum quas in eadem ac in Narbonensi et Morinensi et S. Gaudentii ac de Pinconio, Convenarum et Ambianensis diocesum, ecclesiis, in quibus canonicus existit, absque residentia ad quinquennium percipere valeat.

---

1. Jean, dit Le Moine, mort le 22 août 1313 (Eubel, t. I, p. 11).

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 11 kal. aprilis anno 9.

In e. m. episcopo Carpentoratensi et preposito ac archidiacono ecclesie Lomberiensis.

Reg. Av. 22, f. 550v; Vat. 78, f. 365v n. 1062.

1503. *1325, 25 mars.*

Preposito Basiliensis et Poncio Textoris, canonico Leodiensis ecclesiarum, scribitur super restitutione bonorum episcopi Basiliensis.

Cum dispositionem...

Dat. ut supra [8 kal. aprilis anno 9].

Reg. Vat. 113, f. 134, n. 888.

1504. *1325, 29 mars.*

Abbati monasterii B. Marie Luxemburgensis, Treverensis diocesis, et preposito Treverensis ac primicerio Virdunensis ecclesiarum mandatur quatenus in infrascriptis cathedralibus et collegiatis, videlicet Pragensi, Colomucensi [a], Leodiensi, Cameracensi, Cathalaunensi necnon et in S. Pauli et S. Johannis Leodiensium, S. Marie Trajectensis et S. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, ecclesiis singulas personas quas Johannes, rex Boemie, elegerit, in canonicos sub expectatione prebendarum recipi faciant.

Clara virtutum...

Dat. Avin. 4 kal. aprilis anno 9.

Reg. Av. 23, f. 98; Vat. 79, f. 25v, n. 1282.

1505. *1325, 30 mars.*

Johanni Walterii de Serenocampo confertur canonicatus ecclesie S. Petri Leodiensis sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 3 kal. aprilis anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et preposito S. Pauli Leodiensis ac archidiacono Cavallicensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 497; Vat. 78, f. 320, n. 938.

1506. *1325, 30 mars.*

Petro dicto de Equo confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 3 kal. aprilis anno 9.

a. Colonien. *reg. Vat.*

In e. m. S. Pauli Leodiensis et S. Severini Coloniensis decanis ac magistro Busolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 497v; Vat. 78, f. 320v, n. 939.

1507. *1325, 30 mars.*

Johanni dicto Anichocto, nato Gualfredi de Bellastis, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Digne agere...

Dat. Avin. 3 kal. aprilis anno 9.

In e. m. archipresbitero Pistoriensi et Guillelmo de Brixia, Parisiensis, ac Beltramo de Longis, Leodiensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 57, n. 1103; Vat. 78, f. 382v, n. 1104.

1508. *1325, 1 avril.*

Marendello de Coloumers confertur canonicatus ecclesie S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Vite ac morum...

Dat. Avin. kalendis aprilis anno 9.

In e. m. abbati monasterii de Belloloco in Argona, Virdunensis diocesis, et decano Leodiensis ac magistro Johanni de Pennis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 79; Vat. 79, f. 44, n. 1335.

1509. *1325, 1 avril.*

Johanni de Hugues confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Ad illorum provisionem...

Dat. Avin. kalendis aprilis anno 9.

In e. m. abbati monasterii de Belloloco in Argona, Virdunensis diocesis, et decano Leodiensis ac magistro Johanni de Pennis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 79v; Vat. 79, f. 44v, n. 1336.

1510. *1325, 1 avril.*

Arturo Bunii confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. kalendis aprilis anno 9.

In e. m. decano S. Bartholomei et Colardo de Nouviant, majoris Leodiensis, ac Johanni de Pennis, Remensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 23. f. 81 ; Vat. 79, f. 47, n. 1344.

1511. *1325, 1 avril.*

Engelberto, nato quondam Engelberti, comitis de Marcha, canonico prebendato ecclesie S. Martini Leodiensis (1), indulgetur ut non obstante defectu natalium quem patitur, de soluto genitus et soluta, super quo jam olim cum eo dispensatum fuerit, canonicatum et prebendam ac dignitatem vel personatum seu officium, etiam si fuerint in ecclesia cathedrali, recipere valeat.

Tua et tuorum...

Dat. Avin. kalendis aprilis anno 9.

Reg. Av. 23, f. 550v, n. 2443 ; Vat. 79. f. 421, n. 2420.

1512. *1325, 3 avril.*

Petro Riperie confertur parrochialis ecclesia de Nasinhano, Agathensis diocesis, vacans ex eo quod Poncius Textoris, ejusdem ecclesie rector, custodiam ecclesie S. Petri Leodiensis auctoritate apostolica sibi collatam, que dignitas existit, assecutus est, non obstante quod dictus Petrus ruralis ecclesie B. Marie Magdalene de Preyshano, dicte diocesis, rector existit.

Probitatis et...

Dat. Avin. 3 non. aprilis anno 9.

In e. m. Regensis et de Insula, Cavallicensis diocesis, prepositis ac precentori Biterrensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 482v : Vat. 78, f. 396v, n. 1147.

1513. *1325, 8 avril.*

Magistro Drogoni de Burgeto confertur canonicatus ecclesie B. Marie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Siclino, Tornacensis diocesis, obtinet.

Laudabilia tue...

Dat. Avin. 6 id. aprilis anno 9.

In e. m. decano Cameracensis et preposito Sistaricensis ac scolastico ejusdem Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 233v ; Vat. 79, f. 111v, n. 1542.

---

1. Ne pas confondre ce personnage avec Engelbert de la Marck qui devint plus tard évêque de Liége (voy. Berlière, *Suppliques de Clément VI*, p. 252, n. 996).

1514. *1325, 12 avril.*

Guillelmo dicto Morpein confertur canonicatus ecclesie Insulensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochiales ecclesias de Basuques et de Sorquerolhes, invicem unitas et annexas, cum beneficiis ecclesiasticis de Baibaso et de Bis, Auxitane diocesis, obtinet.

Laudandis tue...

Dat. Avin. 2 id. aprilis anno 9.

In e. m. decano de S. Audomaro, Morinensis diocesis, et archidiacono Rothomagensis ac Johanni de Pennis, canonico Remensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 355v; Vat. 78, f. 298v, n. 871.

1515. *1325, 25 avril.*

Gerardo de Odenkirgen confertur canonicatus ecclesie Hugardensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Exigunt laudabilia...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 9.

In e. m. B. Marie et S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac magistro Jacobo de Mutina, capellano pape, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 481v; Vat. 78, f. 393v, n. 1141.

1516. *1325, 25 avril.*

Cononi, nato Cononis de Bynzewelt, militis, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Ad illorum...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 9.

In e. m. S. Servatii et S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, decanis ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 518v: Vat 78, f. 397v, n. 1151.

1517. *1325, 25 avril.*

Wernero de Royde, nato nobilis viri Werneri, domini de Royde, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum et prebendam in ecclesia S. Marie Aquensis, dicte diocesis, obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 9.

In e. m. decano et cantori ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensi, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 567v; Vat. 79, f. 18v, n. 1254.

1518. *1325, 25 avril.*

Hermanno de Royde, nato nobilis viri Werneri, domini de Royde, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Carpensi, Coloniensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Cornelii Indensis, Coloniensis diocesis, et preposito S. Adalberti extra muros Aquenses, Leodiensis diocesis, ac magistro Jacobo de Mutina, capellano pape, canonico Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 568 ; Vat. 79, f. 19, n. 1256.

1519. *1325, 25 avril.*

Willelmo, nato Reinardi de Buisvelt, militis, confertur canonicatus ecclesie Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 9.

In e. m. S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, et S. Pauli Leodiensis decanis ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 568 : Vat. 79, f. 19. n. 1255.

1520. *1325, 25 avril.*

Cononi de Alster, nato Cononis de Alster, militis, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 7 kal. maii anno 9.

In e. m. decano S. Servatii et scolastico B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 99v ; Vat. 79, f. 31v, n. 1298 C.

1521. *1325, 26 avril.*

Johanni de Watermale, canonico ecclesie S. Petri Lovaniensis, Leodiensis diocesis, de soluto et soluta genito, cui jamdudum concessa est dispensatio ut ad omnes ordines promoveri et beneficium ecclesiasticum obtinere valeat, non obstante defectu natalium hujusmodi, indulgetur ut canonicatus et prebendas ac alia beneficia ecclesiastica una cum personatu vel officio, quotcumque fuerint, in ecclesiis collegiatis recipere valeat.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 559 ; Vat. 78, f. 400v, n. 1161.

1522. *1325, 26 avril.*

Johanni, filio Gerardi de Beke juxta Brede, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Tue merita...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 9.

In e. m. S. Bartholomei et S. Dyonisii Leodiensium decanis ac Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 198 ; Vat. 79, f. 81r, n. 1453.

1523. *1325, 26 avril.*

Johanni de Eure confertur canonicatus ecclesie B. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 9.

In e. m. cantori S. Dionisii et scolastico S. Johannis Leodiensium ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 128; Vat. 79, f. 119v, n. 1565.

1524. *1325, 26 avril.*

Abbati secularis Cellensis, Leodiensis diocesis, et cantori S. Dionisii ac scolastico S. Johannis Leodiensium ecclesiarum mandatur quatenus Agnetem, filiam naturalem Guillelmi Alexandri, quondam advocati de Hoyre, puellam litteratam Leodiensis diocesis, faciant recipi in monasterio S. Victoris juxta Hoyum, ordinis Cluniacensis, dicte diocesis.

Prudentum virginum...

Dat. Avin. 6 kal. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 207v ; Vat. 79, f. 129, n. 1600.

1525-1526. *1325, 29 avril.*

Johanni, nato quondam Godefridi, comitis de Vienna, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9.

In e. m. decano S. Gudule Bruxellensis et preposito S. Servatii Trajec-

tensis ac scolastico Scladinensis[a], Cameracensis et Leodiensis diocesum, ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 574v ; Vat. 79, f. 53v, n. 1364.

1526. — Eidem confertur canonicatus ecclesie S. Gereonis Coloniensis sub expectatione prebende, non obstante quod eadem die ei de canonicatu ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende provisum fuit.

Volentes personam...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9.

In e. m. decano S. Johannis Leodiensis ac preposito S. Servatii Trajectensis ac scolastico Sladinensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 574v ; Vat. 79, f. 53v, n. 1365.

1527.

1325, 29 avril.

Magistro Willelmo de Oire confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Scladinensi, Leodiensis diocesis, scolastriam et in eadem ac in S. Marie Trajectensis ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et decano ac scolastico ecclesie S. Johannis Leodiensis.

Reg. Av. 22, f. 575 ; Vat. 79, f. 53v, n. 1366.

1528.

1325, 29 avril.

Symoni, nato nobilis viri Symonis de Julemonte, confertur canonicatus ecclesie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9.

In e. m. decano S. Servatii Trajectensis et Sladinensis, Leodiensis diocesis, ac S. Johannis Leodiensis scolasticis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 575 ; Vat. 79, f. 53v, n. 1367.

1529.

1325, 29 avril.

Adulpho, episcopo Leodiensi, conceditur facultas absolvendi suos diocesanos qui Ludovico de Bavaria et aliis ecclesie rebellibus adheserunt.

« Venerabili fratri Adulpho, episcopo Leodiensi, salutem. Nuper ad apostolatus nostri audientiam deduxisti quod multi tuarum civitatis et

a. Soladinen. *reg.*

diocesis, et etiam aliunde, tam clerici ecclesiasticeque persone quam alii nobiles et potentes utriusque sexus illarum partium, Ludovico de Bavaria necnon aliis rebellibus Romane ecclesie in eisdem et etiam Lombardie partibus, contra prohibitiones, precepta et mandata Sedis apostolice et dilecti filii nostri Bertrandi, tituli S. Marcelli presbiteri cardinalis, in dictis partibus Lombardie apostolice Sedis legati, et officialium Sedis ejusdem, adherere nequiter presumpserunt, prestando eis consilium, auxilium et favorem ; propter que excommunicationis, suspensionis et alias sententias atque penas et multas spirituales et temporales in personas talium, Sedis ejusdem et prefati legati ac officialium auctoritate prolatas incurrisse noscuntur. Verum cum, Domino faciente, sicut asseris, predicti adherentes ad unitatem et obedientiam ejusdem ecclesie sint reversi, nobis humiliter supplicasti ut eos absolvi a predictis sententiis mandaremus. De tua igitur circumspectionis industria plenam in Domino fiduciam obtinentes, fraternitati tue presentium auctoritate committimus quatenus omnes et singulos clericos ecclesiasticasque personas, necnon nobiles et laicos, viros et mulieres, tuarum duntaxat civitatis et diocesis, qui propter premissa predictas sententias incurrerunt, ad unitatem et obedientiam ejusdem ecclesie jam reversos et qui imposterum revertentur, a predictis sententiis auctoritate nostra juxta ecclesie formam absolvas, injungens eisdem penitentiam salutarem, presertim quod contra hereticos et rebelles ejusdem ecclesie in personis seu rebus servire debeant, prout videris expedire ; cum illis vero ex eis qui clerici fuerint et sic ligati per simplicitatem et juris ignorantiam divina officia forsitan celebrarunt et se ingesserunt eisdem, super irregularitate quam propterea contraxerunt auctoritate predicta dispenses, injuncto eis quod de jure fuerit injungendum. Si vero prenominati vel aliqui eorundem, post hujusmodi absolutionem seu dispensationem, pristini reatus macula se fedaverint, in similes ipso facto sententias relabantur. Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9. »

Reg. Av. 22, f. 576 ; Vat. 79, f. 54, n. 1370.

1530. *1325, 29 avril.*

Adulpho, episcopo Leodiensi, conceditur facultas faciendi recipere auctoritate apostolica quatuor personas in quatuor collegiatis ecclesiis suarum civitatis et diocesis, in quibus ad eum alias prebendarum collatio et canonicorum receptio non pertinet.

Tuam volentes...

Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 576 ; Vat. 79, f. 54v, n. 1371.

1531. *1325, 29 avril.*

Executoribus mandatur quatenus faciant justitiam episcopo Leodiensi contra quosdam canonicos Leodienses qui jura episcopi diminuere satagunt.

« Venerabilibus fratribus .. archiepiscopo Remensi et .. Cameracensi ac .. Trajectensi episcopis, salutem. Significavit nobis venerabilis frater noster Adolfus, episcopus Leodiensis, quod Gerardus Hubins, Egidius Surles, Helinus de Antonio, Johannes dictus Gillars, Godefridus de Davelz, Wericus de Gras et quidam alii canonici Leodienses, jura et jurisdictiones ac honores ad ipsum episcopum et ecclesiam Leodiensem ab antiquo de jure spectantia diminuere, et ipsos episcopum et ecclesiam possessione ipsorum vel quasi spoliare contra juramenta sua ac per ingratitudinis vitium temere satagentes, in quandam ordinationem (1) continentem quedam statuta perniciosa episcopo et ecclesie predictis ac jurium et jurisdictionum ipsorum diminutionem et dispendium manifestum, post et contra provocationem ex parte ejusdem episcopi ad apostolicam Sedem emissam, consentire et ipsam sub nomine capituli ejusdem ecclesie sigillo ipsius capituli, pluribus canonicis ipsius ecclesie contradicentibus, sigillare perperam presumpserunt. Propter quod idem episcopus sentiens ex premissis se et dictam ecclesiam suam enormiter ledi, ad Sedem appellavit eandem. Quocirca fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel per alium seu alios, vocatis qui fuerint evocandi, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura judicii, de premissis curetis diligentius informari et, si dictos canonicos culpabiles repereritis in premissis, eos penis debitis puniatis juxta canonicas sanctiones, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus... Testes autem... Dat. Avin. 3 kal. maii anno 9. »

Reg. Av. 22, f. 579 ; Vat. 79, f. 63v, n. 1400.

1532. *1325, 1 mai.*

Archiepiscopo Bituricensi et episcopo Parisiensi mandatur quatenus absolvant Matildim, comitissam Atrebatensem, a quisbusdam juramentis ab ea prestitis.

« Venerabilibus fratribus .. archiepiscopo Bituricensi et .. episcopo Parisiensi. Habet dilecte in Christo filie nobilis mulieris Mathildis, comi-

---

1. Allusion à la *Lettre des Vingt* (4 novembre 1324), qui déterminait la procédure à suivre contre l'évêque en cas de déni de justice. Cf. Bormans, *Recueil des Ordonnances de la principauté de Liège*, première série, p. 173, et Chapeaville, *Gesta episcoporum Leodiensium*, t. II, p. 379.

tisse Atrebatensis, petitionis series nostro apostolatui destinata, quod, cum dudum nonnulli nobiles vasalli ejus, animum in superbiam erigentes, ad ipsius comitisse ac heredum ejus exheredationem et destructionem ardentius aspirantes et confederantes se invicem contra eam, multa de ipsa contumeliosa verba fuissent mendaciter oblocuti sibique ad comitatum suum accedenti per armorum violentiam restitissent, se contra ipsam hostiliter preparantes ad bellum, sibique dampna gravia in castris, locis, domibus, sanctorum reliquiis, auro, argento, jocalibus et aliis bonis suis ad divinum cultum et usum etiam deputatis humanum, per rapinam et violentiam intulissent, capiendo gentes suas et mancipando carceribus easque crudeliter occidendo ; ac, propter ipsorum nobilium et aliorum suorum in hac parte complicum et fautorum potentiam, eadem comitissa fuisset per non modicum tempus a comitatu suo exulare et quodammodo mendicare coacta, cum nichil posset percipere de fructibus comitatus ejusdem. Tandem nonnulli magnates certos tractatus concordie cum eisdem confederatis, dicta comitissa irrequisita prorsus et inscia, habuerunt, quibus innotescentibus sibi, velut ei suisque heredibus valde prejudicialibus, noluit prestare consensum. Verum per dictos magnates illato sibi gravi metu, qui probabiliter cadere poterat in constantem, dictis tractatibus, in quibus aliqua contineri dicuntur que observata in eterne salutis interitum, et aliqua que in dicte comitisse ac heredum suorum et comitatus predictorum enorme dispendium et prejudicium redundare noscuntur, invita consensit et super illorum observatione corporale prestitit juramentum. Quare prefata comitissa humiliter petiit sibi super hiis de oportuno remedio provideri. De vestra itaque prudentia plenam in Domino fiduciam obtinentes, fraternitati vestre per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus vos vel alter vestrum, juramentum predictum quoad illa capitula que in interitum salutis eterne vergere dinoscuntur, auctoritate nostra decernatis cassum, irritum et inane et nullius existere firmitatis ac eidem comitisse imponatis super hoc, prout anime sue saluti expedire cognoveritis, penitentiam salutarem ; de aliis vero in tractatibus predictis contentis, que in dicte comitisse ac heredum et comitatus predictorum enorme prejudicium et jacturam redundant, simpliciter, summarie et de plano, sine strepitu et figura judicii, vos informare curetis et, si vobis de dicto metu constiterit, eandem comitissam quoad predicta capitula que sibi, heredibus et comitatui predictis enorme inferunt detrimentum, auctoritate nostra ab ipsius absolventes observantia juramenti, si forsan ea non observaverit, cum hujusmodi metus, qui, ut premittitur, in constantem probabiliter cadere poterat, eam excuset, auctoritate predicta declaretis eandem nullam propterea labem perjurii vel infamiam incurrisse vel imposterum incursuram. Dat. Avin. kalendis maii anno 9. »

Reg. Av. 22, f. 451v, n. 993 ; Vat. 78, f. 301v, n. 883 B.

1533. *1325, 1 mai.*

Petro du Coquet, presbitero, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende sacerdotalis, non obstante quod parrochialem ecclesiam S. Eligii Noviomensis ac capellaniam S. Nicolai sitam in palatio episcopali Noviomensi obtinet, quas dimittere tenebitur.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

In e. m. S. Genovefe Parisiensis et S. Bartholomei Noviomensis monasteriorum abbatibus ac Petro de Fractis, primicerio ecclesie Gaietane.

Reg. Av. 23, f. 321 ; Vat. 79, f. 265, n. 1982.

1534. *1325, 1 mai.*

Universitati civium Leodiensium indulgetur ad triennium ut nullus civis Leodiensis extra civitatem seu diocesim Leodienses valeat conveniri.

« Dilectis filiis universitati civium Leodiensium, salutem. Sincere devotionis affectus quem ad nos et Romanam ecclesiam habere noscimini, promeretur ut vos prerogativa specialis favoris et gratie prosequamur. Hinc est quod nos, vestris supplicationibus inclinati, devotioni vestre auctoritate presentium indulgemus quod aliquis civis Leodiensis per litteras apostolicas extra civitatem seu diocesim Leodienses nullatenus valeat conveniri seu ad judicium trahi, dummodo paratus existat infra civitatem seu diocesim antedictas de ipso conquerentibus coram competentibus judicibus respondere, nisi in eisdem litteris plena et expressa mentio de indulto hujusmodi habeatur, presentibus post triennium minime valituris. Nulli ergo etc. nostre concessionis infringere. Dat. Avin. kalendis maii anno 9. »

Reg. Av. 23, f. 363v ; Vat. 79, f. 277v, n. 2019.

1535. *1325, 1 mai.*

Johanni dicto Sanson confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Maclinensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod perpetuam capellaniam altaris S. Nicolai siti in ecclesia S. Bartholomei Leodiensis obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

In e. m. S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 363v ; Vat. 79, f. 277v, n. 2020.

1536. *1325, 1 mai.*

Henrico de Bealfroitpont, nato quondam Fastrardi de Aloir, militis,

confertur canonicatus ecclesie S. Marie Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ad illorum...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

In e. m. S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 416 ; Vat. 79, f. 289, n. 2059.

1537. *1325, 1 mai.*

Waltero, nato Jacobi de Taw, confertur canonicatus secularis ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Attributa tibi...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

In e. m. S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 416v ; Vat. 79, f. 289, n. 2060.

1538. *1325, 1 mai.*

S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Theoderico, nato Alexandri de Hotines, clerico Leodiensis diocesis, canonicatum ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, dummodo in dicta ecclesia prebendarum collatio ad episcopum Leodiensem non pertineat.

Probitatis meritis...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 422 ; Vat. 79, f. 298, n. 2083.

1539. *1325, 1 mai.*

S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Andree de Awans, presbitero Leodiensi, canonicatum ecclesie B. Marie Aquensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, dummodo in dicta ecclesia prebendarum collatio non pertineat ad episcopum Leodiensem, non obstante quod dictus Andreas quandam perpetuam capellaniam in ecclesia S. Huberti Leodiensis obtinet.

Probitatis merita...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 422v ; Vat. 79, f. 298v, n. 2084.

1540. *1325, 1 mai.*

S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo

Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Johanni, nato Johannis dicti Hamevas, clerico Leodiensi, canonicatum ecclesie B. Marie Dionensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, dummodo collatio prebendarum ejusdem ecclesie ad episcopum Leodiensem non pertineat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 422v ; Vat. 79, f. 298v, n. 2085.

1541. *1325, 1 mai.*

S. Johannis et S. Martini Leodiensium prepositis ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum, mandatur quatenus conferant Nogerio, nato Egidii Frangnuti, clerico Leodiensi, canonicatum ecclesie S. Materni Leodiensis sub expectatione prebende, dummodo collatio prebendarum in dicta ecclesia ad episcopum Leodiensem non pertineat.

Meritis probitatis...

Dat. Avin. kalendis maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 454v ; Vat. 79, f. 315v, n. 2134.

1542. *1325, 2 mai.*

Helie, electo Tornacensi, indulgetur ut ab omnibus personis ecclesiasticis in suis civitate et diocesi beneficia obtinentibus, subsidium petere valeat.

Meritis tue...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 9.

In e. m. decano Tornacensis et Bertrando Bonifacii, canonico Parisiensis ecclesiarum, ac officiali Noviomensi.

Reg. Av. 23, f. 107, Vat. 79, f. 51v, n. 1359.

1543. *1325, 2 mai.*

Helie, electo Tornacensi, mandatur quatenus in ea parte sue diocesis, que in comitatu Flandrie consistit, interdictum ad biennium relaxetur et quod interim visitationis officium exercere possit.

« Dilecto filio Helye, electo Tornacensi, salutem. Ex[imie] tue devotionis sinceritas et cultus divinus, in quo profecto salus agitur animarum, rationabiliter exigunt ut in hiis que pie postulas Sedem apostolicam propitiam reperias et benignam. Exhibita siquidem nobis tua petitio continebat quod pro eo quod olim comitatus Flandrie per bone memorie Nicolaum, tituli S. Eusebii presbiterum cardinalem, tunc in illis partibus apostolice Sedis nuntium, et Robertum, archiepiscopum Remen-

sem, et quosdam episcopos illarum partium auctoritate apostolica suppositus extitit ecclesiastico interdicto, ecclesiis, monasteriis et aliis locis ecclesiasticis tue diocesis, consistentibus infra comitatum eundem, per te seu proximum antecessorem tuum episcopum Tornacensem visitationis officium minime fuit impensum, nec antecessor prefatus seu tu exercuistis in eis episcopale officium, non absque gravi spirituali et temporali dispendio ecclesiarum, monasteriorum et locorum predictorum et animarum personarum degentium in eisdem, propter quod fidelium devotio minuitur, correctiones criminum, reformationes morum et defensio libertatum et ecclesiasticorum jurium omittuntur, quodque ibidem per Flandrenses, qui se asserunt a sententia interdicti hujusmodi ad Sedem apostolicam appellasse, interdictum hujusmodi non servatur. Nos igitur, cupientes salutem precipue animarum, ut securius et liberius cuncta loca ecclesiastica tue diocesis, infra dictum consistentia comitatum, et personas eorum valeas visitare easque salutari verbo doctrine pascere pariter et exemplo, interdictum hujusmodi in ea parte tue diocesis que consistit in comitatu predicto usque ad biennium auctoritate presentium duximus suspendendum de apostolice plenitudine potestatis, tuque, hujusmodi durante biennio, ecclesias, monasteria et loca predicta et personas eorum, in quibus tibi visitationis officium competit de consuetudine vel de jure, visitandi ac ibidem tuam jurisdictionem ordinariam et, postquam in episcopum consecratus fueris, pontificale officium exercendi plenam atque liberam habeas facultatem. Dat. Avin. 6 non. maii anno 9. »

Reg. Av. 23, f. 107 ; Vat. 79, f. 51, n. 1358.

1544. *1325, 2 mai.*

Ingeranno, episcopo Morinensi, mandatur quatenus in ea parte sue diocesis que in comitatu Flandrie consistit, interdictum usque ad biennium relaxetur, cum in ea parte visitationis officium a quatuordecim annis citra minime fuerit impensum.

Tue devotionis...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 125 ; Vat. 79, f. 107, n. 1528.

1545. *1325, 2 mai.*

Ingeranno, episcopo Morinensi, indulgetur ut tres clerici suis obsequiis obsistentes fructus beneficiorum suorum absque residentia ad triennium percipere valeant.

Personam tuam...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 9.

In e. m. S. Bertini de S. Audomaro et S. Johannis in Monte abbatibus

ac priori S. Andree juxta Ariam monasteriorum, Morinensis diocesis.

Reg. Av. 22, f. 562 ; Vat. 78, f. 409v, n. 1194.

1546. *1325, 2 mai.*

Guillelmo de Vichye, nato nobilis viri Guillelmi de Vichye, confertur canonicatus ecclesie Cameracensis sub expectatione prebende.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 6 non. maii anno 9.

In e. m. abbati S. Felicis et sacriste Valentine ac Johanni de Molis, canonico Tornacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 303v ; Vat. 79, f. 239r, n. 1908.

1547. *1325, 3 mai.*

Archiepiscopo Ebredunensi ac abbati monasterii S. Pauli Virdunensis et decano ecclesie B. Marie Yvodiensis, Treverensis diocesis, mandatur quatenus conferant Johanni Nicolai de Yvodio canonicatum et prebendam ecclesie Virdunensis quos quondam Deodatus Petri in eadem ecclesia obtinebat, qui Deodatus in civitate Ruthenensi defunctus est, non obstante quod dictus Johannes in S. Johannis et S. Bartholomei Leodiensium ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam S. Medardi de Marci, Laudunensis diocesis, obtinet et quod Clemens papa V dictum Johannem in B. Marie Magdalene Virdunensis recipi in canonicum sub expectatione prebende mandavit, ac in S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis idem Johannes sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Suffragantia probitatis...

Dat. Avin. 5 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 77v et f. 298 ; Vat. 79, f. 42v, n. 1332.

1548. *1325, 4 mai.*

Johanni de Bruderode confertur canonicatus ecclesie Rothnacensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod quandam capellaniam in eadem ecclesia obtinet, quam dimittere tenebitur.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii Eyamensis et decano B. Marie Anthoniensis, Cameracensis diocesis, ac Jordano de Columpna, archidiacono Transligerensi Andegavensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 59v ; Vat. 78, f. 394, n. 1142.

1549. *1325, 4 mai.*

Roberto de Maloboissone confertur canonicatus ecclesie de Campellis in Bria, Parisiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia Tornacensi canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Genovefe ac decano et archidiacono ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 23, f. 104 ; Vat. 79, f. 46, n. 1340.

1550. *1325, 4 mai.*

Nicolao Heremite confertur canonicatus ecclesie Noviomensis sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Albani Namurcensis et in Andanensi, Leodiensis diocesis, canonicatus et prebendas et in S. Gaugerici Cameracensis ecclesiis canonicatum sub expectatione prebende, ac perpetuam capellaniam castri de Agimont, dicte Leodiensis diocesis, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. S. Eligii et S. Bartholomei Noviomensium monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 108 ; Vat. 79, f. 56, n. 1377.

1551. *1325, 4 mai.*

Nicolao de Bouchout confertur canonicatus ecclesie Arlebeccensis, Tornacensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in S. Donatiani Brugensis canonicatum et prebendam, et perpetuam capellaniam de Zellaer, sine cura, in Machlinensi ecclesiis ac parrochialem ecclesiam de Badelghem, Tornacensis et Cameracensis diocesum, obtinet.

Multiplicia tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. S. Petri Gandensis et de Dulcivalle monasteriorum abbatibus, Tornacensis diocesis, ac Jordano de Columpna, archidiacono Transligerensi in ecclesia Andegavensi.

Reg. Av. 23, f. 84v ; Vat. 79, f. 62v, n. 1397.

1552. *1325, 4 mai.*

Guillelmo de Stelande confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub

expectatione prebende, non obstante quod in Brugensi (1) et de Seclin, Tornacensis diocesis, ecclesiis canonicatus sub expectatione prebendarum obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et Jordano de Columpna, archidiacono Transligerensi, Andegavensis, ac cantori S. Dionisii Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 85 ; Vat. 79, f. 63, n. 1398.

1553.

1325, 4 mai.

Johanni Theoderici de Bouchout, clerico Tornacensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem prepositi ecclesie S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. S. Andree juxta Brugis et de Dulcivalle monasteriorum abbatibus, Tornacensis diocesis, ac Jordano de Columpna, archidiacono Transligerensi in ecclesia Andegavensi.

Reg. Av. 23, f. 85v ; Vat. 79, f. 63v, n. 1399.

1554.

1325, 4 mai.

Nicolao de Longocampo confertur canonicatus ecclesie S. Gertrudis Nivellensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi ac S. Pauli Leodiensis et Caminensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 23, f. 86; Vat. 79, f. 73v, n. 1428.

1555.

1325, 4 mai.

Gerardo Borghengoen confertur canonicatus ecclesie S. Rumoldi Machlinensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod canonicatum sub expectatione prebende in ecclesia S. Petri Insulensis, Tornacensis diocesis, obtinet.

Meritis tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et Caminensis ac S. Pauli Leodiensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 23, f. 197v ; Vat. 79, f. 81, n. 1451.

---

1. Voy. n. 952, où ce personnage est mentionné comme ayant un canonicat *et une prébende* de l'église Saint-Donatien de Bruges.

1556. *1325, 4 mai.*

Arnoldo de Hoyo, dicto Leglize, confertur canonicatus ecclesie B. Marie Cennacensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Ad illorum...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi ac S. Pauli Leodiensis et Caminensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 23, f. 198; Vat. 79, f. 81v, n. 1452.

1557. *1325, 4 mai.*

Johanni, nato Gerardi dicti Crans, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi ac S. Crucis Leodiensis et Caminensis ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 23, f. 146; Vat. 79, f. 92, n. 1481.

1558. *1325, 4 mai.*

Henrico de Flandria, comiti Laudensi, confirmatur comitatus Laudensis, ipsi per clare memorie Henricum, Romanum imperatorem, concessus.

Justis petentibus...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 482v; Vat. 79, f. 362, n. 2264.

1559-1562. *1325, 4 mai.*

Henrico de Flandria, comiti Laudensi, et Margarete, ejus uxori, conceditur altare portatile.

Ut eo libentius...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 482v; Vat. 79, f. 361v, n. 2263.

1560. — Eisdem conceditur ut antequam dies illucescat missam celebrari facere valeant.

Devotioni tue...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 482v; Vat. 79, f. 362, n. 2265.

1561. — Eisdem indulgetur ut in locis ecclesiastico suppositis interdicto divina officia celebrari facere valeant.

Ut erga Sedem...

Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 482v ; Vat. 79, f. 362, n. 2266.

1562. — Eisdem indulgetur ut confessorem eligere valeant.
Sincere devotionis...
Dat. Avin. 4 non. maii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 483 ; Vat. 79, f. 362, n. 2267.

1563. *1325, 5 mai.*

Symoni de Castrovillani confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Lingonensi et S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Tui nobilitas...

Dat. Avin. 3 non. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Nicolai de Pratis extra muros Tornacenses et cancellario ac magistro Johanni de Calvomonte, canonico ecclesie Lingonensis.

Reg. Av. 23, f. 60v ; Vat. 78, f. 401v, n. 1164.

1564-1565. *1325, 5 mai.*

Henrico, nato Johannis de Flandria, comitis Namurcensis, confertur canonicatus ecclesie Cathalaunensis sub expectatione prebende, consideratione Caroli, regis, et Johanne, regine Francie, non obstante quod dudum Cameracensis et eadem die Remensis ecclesiarum canonicatus sub expectatione prebendarum ipsi collati sunt.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 3 non. maii anno 9.

In e. m. S. Petri ad montes Cathalaunensis et Omnium Sanctorum Cathalaunensis monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 483v ; Vat. 78. f. 403v, n. 1174.

1565. — Eidem Henrico confertur canonicatus ecclesie Remensis sub expectatione prebende, non obstante quod dudum Cameracensis et eadem die Cathalaunensis ecclesiarum canonicatus sub expectatione prebendarum ipsi collati sunt.

Dum conditiones...

Dat. Avin. 3 non. maii anno 9.

In e. m. S. Remigii et S. Nicasii Remensium monasteriorum abbatibus ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano, capellano pape.

Reg. Av. 22, f. 484 ; Vat. 78, f. 404, n. 1175.

1566. *1325, 5 mai.*

Johanni Andree de Halen reservatur beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura (60 vel 30 lib. tur. parv.) ad collationem abbatis monasterii S. Trudonis, O. S. B., Leodiensis diocesis, non obstante quod in B. Marie Trajectensis sub expectatione prebende in canonicum est receptus et quandam perpetuam capellaniam sine cura in S. Jacobi Lovaniensis, dicte Leodiensis diocesis, ecclesiis (8 lib. tur. parv.) obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 non. maii anno 9.

In e. m. Egidio, electo Cremonensi, et S. Pauli Leodiensis ac S. Servatii Trajectensis [a], Leodiensis diocesis, decanis ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 578 ; Vat. 79, f. 57v, n. 1381.

1567. *1325, 5 mai.*

Magistro Andree de Florentia, clerico et consiliario Caroli, regis Francie, conferuntur decanatus, canonicatus et prebenda ecclesie Furnensis, Morinensis diocesis, vacantes per obitum magistri Johannis de Verulis, notarii pape, apud Sedem apostolicam defuncti.

Exigunt tue...

Dat. Avin. 3 non. maii anno 9.

In e. m. archiepiscopo Senonensi ac decano Parisiensis et archidiacono de Belvacinio, Belvacensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 91 ; Vat. 79, f. 91, n. 1480.

1568-1569. *1325, 6 mai.*

Cantori S. Dionisii et S. Johannis Leodiensis ac Scladinensis, Leodiensis diocesis, scolasticis ecclesiarum mandatur quatenus Hedwigim, natam Symonis de Julemonte, militis, puellam litteratam Leodiensis diocesis, recipi faciant in monasterio Blisiensi, O. S. B., dicte diocesis.

Cum dilecta...

Dat. Avin. 2 non. maii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 575v ; Vat. 79, f. 54, n. 1368.

1569. — Eisdem judicibus mandatur quatenus Agnetem, natam ejusdem Symonis, puellam litteratam Leodiensis diocesis, faciant recipi in monasterio de Herkenrodo, Cisterciensis ordinis, dicte diocesis.

Cum dilecta...

Dat. Avin. 2 non. maii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 575v ; Vat. 79, f. 54, n. 1369

a. Trajectensis *manque reg.*

1570. *1325, 7 mai.*

Cathellolo de Medicis confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende et dignitatis vel personatus seu officii aut beneficii ecclesiastici ad collationem episcopi Leodiensis, non obstante quod in majori et S. Ambrosii Mediolanensis et S. Johannis de Modoetia, S. Georgii de Cornate et S. Martini de Bollate ecclesiis canonicatus et prebendas, ac parrochialem ecclesiam S. Martini de Mazenta, Mediolanensis diocesis, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. nonis maii anno 9.

In e. m. S. Dionisii et S. Bartholomei Leodiensium decanis ac archipresbitero S. Georgii de Cornate, Mediolanensis diocesis, ecclesiarum.

Reg. Av. 22, f. 509 ; Vat. 78, f. 367v, n. 1067.

1571. *1325, 10 mai.*

S. Johannis Leodiensis et S. Marie Hoyensis decanis ac scolastico Scladinensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum mandatur quatenus faciant recipi Willelmum, natum quondam Copini de Hoyo, clericum Leodiensis diocesis, in monasterio S. Huberti in Ardenna, O. S. B., dicte diocesis.

Cum dilectus...

Dat. Avin. 6 id. maii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 579v ; Vat. 79, f. 64, n. 1401.

1572. *1325, 10 mai.*

Decano S. Johannis Leodiensis ac ejusdem et Scladinensis, Leodiensis diocesis, scolasticis ecclesiarum mandatur quatenus faciant recipi Willelmum, natum Jacobi de Bonleer, clericum Leodiensis diocesis, in monasterio Gemblacensi, O. S. B., dicte diocesis.

Cum dilectus...

Dat. Avin. 6 id. maii anno 9.

Reg. Av. 22, f. 579v ; Vat. 79, f. 64, n. 1402.

1573. *1325, 10 mai.*

Baskino de Gras, nato nobilis viri Johannis de Gras, militis, confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 6 id. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et preposito Fossensis, Leodiensis diocesis, ac archidiacono de Algia, Lexoviensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 375v ; Vat. 79, f. 284, n. 2041.

1574. *1325, 10 mai.*

Henrico de Gras, nato nobilis viri Johannis de Gras, militis, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 6 id. maii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis et preposito Fossensis, Leodiensis diocesis, ac archidiacono de Algia, Lexoviensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 386 ; Vat. 79, f. 301, n. 2091.

1575-1576. *1325, 10 mai.*

Johanni de Supino reservatur beneficium ecclesiasticum sine cura (50 flor. auri), ad collationem episcopi Nolani in civitate vel diocesi Nolana, non obstante quod in Ambianensi, Morinensi et Ferentinatensi ecclesiis canonicatus et prebendas, ac prioratum de Diovino et ruralem ecclesiam S. Petri de Pastino, Atrebatensis et Fundane diocesum, obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 6 id. maii anno 9.

In e. m. Paduano et Sorano ac Gaietano episcopis.

Reg. Av. 24, f. 564v, n. 2140 [a] ; Vat. 79, f. 433v, n. 2455.

1576. — Eidem Johanni indulgetur ut fructus prebendarum quas in Ambianensi et Morinensi ac Ferentinatensi ecclesiis, in quibus canonicus existit, obtinet, residendo in aliqua predictarum ecclesiarum, ad triennium percipere valeat.

Dum ad personam...

Dat. Avin. 6 id. maii anno 9.

In e. m. episcopo Paduano et abbati secularis S. Johannis Evangeliste Ferentinatensis ac archidiacono Hanonie, Cameracensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 464 ; Vat. 79, f. 335, n. 2187.

1577. *1325, 11 mai.*

Arnaldo Sancii de Locato, capellano et familiari Guillelmi, episcopi Sabinensis, confertur canonicatus ecclesie S. Gaugerici Cameracensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Verdeyo, Trecensis diocesis, obtinet.

Personam tuam...

Dat. Avin. 5 id. maii anno 9.

a. *en marge :* attende de nono.

In e. m. Cameracensis et Engolismensis decanis ac cantori Trecensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 102 ; Vat. 79, f. 39v, n. 1322.

1578. *1325, 11 mai.*

Francisco, nato Bonajuncte Scarfi, civis Pisani, confertur canonicatus ecclesie Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 5 id. maii anno 9.

In e. m. de S. Audomaro et Casletensis, Morinensis diocesis, decanis ac Neapoleoni de Romangia, archidiacono Remensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 114 ; Vat. 79, f. 72, n. 1424.

1579. *1325, 18 mai.*

Priori et fratribus hospitalis de Santinghevelt juxta Wizantram, Morinensis diocesis, confirmatur privilegium ipsis ab Innocentio papa IV concessum, per quod dictum hospitale sub protectione Sedis apostolice suscipitur ; cum insertione tenoris dicti privilegii.

Dilectis filiis.. priori et fratribus hospitalis de Santinghevelt juxta Wizantram, Morinensis diocesis, salutem. Provisionis nostre debet provenire subsidio ut jus suum cuilibet conservetur. Sane quoddam privilegium felicis recordationis Innocentii pape IIII, predecessoris nostri, hospitali vestro concessum, plumbea ipsius predecessoris bulla munitum, pro parte vestra exhibitum coram nobis, ad vestre supplicationis instantiam, diligenter inspici fecimus, et quia dictum privilegium pre nimia vetustate incipit jam consumi, ipsum de verbo ad verbum, nichil addito vel mutato quod mutare posset substantiam veritatis, vestris supplicationibus inclinati, presentibus annotari fecimus ad cautelam et transcriptum ipsius bulle nostre appensione muniri ad perpetuam memoriam futurorum. Tenor autem ipsius privilegii talis est :

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis.. priori et fratribus hospitalis de Santingheveld juxta Wizantram, Morinensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios, ex assuete pietatis officio, propensius diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tanquam pia mater sue protectionis munimine confovere. Eapropter, dilecti in Domino filii, devotionem quam erga B. Petrum et nos ipsos habere noscimini attendentes, ad exemplar felicis recordationis Urbani pape, predecessoris nostri, personas vestras et hospitale de Santingheveld juxta Wizantram, Morinensis diocesis, cum omnibus pertinentiis suis, quod

B. Petri juris existit, in quo divino estis obsequio mancipati, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus ; ad indicium autem quod idem hospitale ad jus et proprietatem B. Petri nullo mediante pertineat, signum clavis, eidem B. Petro a Domino salvatore nostro collate, de concessione apostolica deferetis. Nulli ergo omnino hominum liceat prefatum hospitale vel bona ipsius aut personas vestras temere perturbare vel hanc paginam nostre protectionis et concessionis infringere vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei et BB. Petri et Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Lugduni 6 idus maii pontificatus nostri anno secundo (1).

Ceterum ut hujusmodi tenor omnimodam rei seu facti certitudinem faciat sic insertus, auctoritate apostolica decernimus ut illud idem robur eamque vim eundemque vigorem per omnia habeat et teneat, que habet privilegium supradictum, et eadem prorsus sibi fides adhibeatur, quandocunque et ubicunque sive in judicio vel alibi ubi fuerit exhibitum vel ostensum, et stetur ei firmiter in omnibus, sicut eidem privilegio staretur, si foret exhibitum vel ostensum, et firmam fidem per omnia faciat, etiam si privilegium predictum non exhiberetur, nec appareret, nec etiam haberetur. Per hoc autem non intendimus vobis et hospitali vestro aliquod jus acquiri de novo, sed antiquum tantummodo observari. Nulli etc. nostre constitutionis et intentionis infringere etc. Dat. Avin. 15 kal. junii anno 9. »

Reg. Av. 22, f. 562v ; Vat. 78, f. 409v, n. 1195.

1580. *1325, 19 mai.*

Guillelmo dicto Bonete de Salmo confertur canonicatus ecclesie S. Petri Ariensis, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Lochiis, Lingonensis diocesis, obtinet.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 14 kal. junii anno 9.

In e. m. cantori Parisiensis et thesaurario Morinensis ac magistro Johanni de Salmo, canonico Laudunensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 204 ; Vat. 79, f. 113, n. 1546.

1581. *1325, 20 mai.*

Johanni, nato quondam Godefridi dicti de Noieseur, confertur canonicatus ecclesie S. Bartholomei Leodiensis sub expectatione prebende, non

---

1. Cette bulle du 10 mai 1245 manque dans les *Registres d'Innocent IV* publiés par Élie Berger.

obstante quod quartam partem ecclesie S. Stephani de Wahar, per quatuor solite gubernari rectores, Leodiensis diocesis, obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. S. Jacobi Leodiensis et Novimonasterii prope Hoyum, Leodiensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie S. Johannis Leodiensis.

Reg. Av. 23, f. 112 ; Vat. 79, f. 67, n. 1413.

1582. *1325, 20 mai.*

Waltero, nato quondam Gerardi de Tomblan, confertur canonicatus ecclesie S. Crucis Leodiensis sub expectatione prebende.

Honestas morum...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. de Monasterio Novo prope Hoyum, Leodiensis diocesis, et S. Jacobi monasteriorum abbatibus ac decano ecclesie S. Johannis Leodiensis.

Reg. Av. 23, f. 118v ; Vat. 79, f. 85v, n. 1463.

1583. *1325, 20 mai.*

Jacobo, nato Jacobi Festial, clerico Leodiensi, reservatur beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura (80 vel 40 lib. tur. parv.), ad collationem abbatis monasterii S. Huberti in Ardenna, O. S. B., Leodiensis diocesis.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et preposito ac scolastico S. Martini Leodiensis ecclesie.

Reg. Av. 23, f. 313 ; Vat. 79, f. 249, n. 1937.

1584. *1325, 20 mai.*

Bastiano de Gras, clerico Leodiensis diocesis, reservatur beneficium ecclesiasticum ad collationem episcopi Virdunensis.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Jacobi et preposito S. Martini Leodiensis ac archidiacono de Algia, Lexoviensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 376 ; Vat. 79, f. 284v, n. 2042.

1585. *1325, 20 mai.*

Johanni Raskini de Leodio, presbitero, confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende,

non obstante quod in ecclesia Leodiensi canonicatum et prebendam, Sancti Materni vocatam, obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et abbati monasterii S. Jacobi Leodiensis ac scolastico Cennacensis ecclesie.

Reg. Av. 23, f. 527v : Vat. 79, f. 404v, n. 2374.

1586. *1325, 20 mai.*

Jacobo, nato Jacobi dicti Parel de Chaneie, confertur canonicatus ecclesie S. Dyonisii Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et abbati monasterii Bellireditus ac cantori ecclesie S. Dionisii Leodiensis.

Reg. Av. 23, f. 545v, n. 2423 ; Vat. 79, f. 415, n. 2406.

1587. *1325, 20 mai.*

Johanni, nato Coletti dicti Frontial, confertur canonicatus ecclesie S. Martini Leodiensis sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium..

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1586.*

Reg. Av. 23, f. 546, n. 2424 ; Vat. 79, f. 417v, n. 2407.

1588. *1325, 20 mai.*

Arnuldo, nato Ludowici de Jupilia, confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. *ut supra, n. 1586.*

Reg. Av. 23, f. 546, n. 2426 ; Vat. 79, f. 417v, n. 2409.

1589. *1325, 20 mai.*

Ludovico de Colonster confertur canonicatus ecclesie Wormaciensis sub expectatione prebende et dignitatis seu personatus vel officii seu beneficii ecclesiastici, non obstante quod in Leodiensi et S. Crucis Leodiensis ecclesiis sub expectatione prebendarum in canonicum est receptus.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 13 kal. junii anno 9.

In e. m. abbati monasterii in Frankental et decano Montisregalis, Wormaciensis et Carcassonensis diocesum, ac preposito S. Martini Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 563v, n. 2473 ; Vat. 79, f. 438v, n. 2470.

1590. *1325, 21 mai.*

Jacobo Leonis Fannelli confertur canonicatus ecclesie Abrincensis sub expectatione prebende, non obstante quod in majori canonicatum, prebendam et beneficium et in S. Valentini Ferentinatensis ecclesiis locum et beneficium et in diocesi Turonensi ecclesiam de Exsculleyo et in ecclesia S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, canonicatum sub expectatione prebende obtinet.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 12 kal. junii anno 9.

In e. m. magistro Raynaldo de filiis Ursi, archidiacono de Campinia in ecclesia Leodiensi, notario pape, et S. Michaelis in periculo maris ac de Lucerna, Abrincensis diocesis, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 23, f. 73v ; Vat. 79, f. 32, n. 1299.

1591. *1325, 21 mai.*

Pontio Textoris conferuntur canonicatus et prebenda ac archidiaconatus de Algia in ecclesia Lexoviensi vacantes per liberam resignationem ab Alberto de Castenate in manibus Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, factam ; qui Pontius canonicatum et prebendam majoris et custodiam S. Petri Leodiensium ecclesiarum etiam resignaverat.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 12 kal. junii anno 9.

In e. m. episcopo Mimatensi ac archidiacono Transligerensi, Turonensis, ac Raymundo Augerii, canonico Agathensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 172 ; Vat. 79, f. 181v, n. 1753.

1592. *1325, 21 mai.*

Alberto de Castenate, capellano pape, conferuntur canonicatus et prebende Atrebatensis et Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum vacantes per liberam resignationem in manibus Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, a Martino de Puteo factam; qui Albertus canonicatum et prebendam ac archidiaconatum de Algia in ecclesia Lexoviensi etiam resignaverat, et non obstante quod in Mediolanensi et Ravennatensi ac Vercellensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet.

Placide tue...

Dat. Avin. 12 kal. junii anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Vedasti Atrebatensis ac archipresbitero S. Georgii de Cornate, Mediolanensis diocesis, et Buxolo de Parma, canonico Tornacensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 172v ; Vat. 79, f. 182, n. 1754.

1593. *1325, 21 mai.*

Martino de Puteo conferuntur canonicatus et prebenda majoris et custodia S. Petri Leodiensium ecclesiarum vacantes per liberam resignationem a Pontio Textoris in manibus Johannis, S. Theodori diaconi cardinalis, factam ; qui Martinus canonicatus et prebendas Atrebatensis et Nivellensis, Leodiensis diocesis, ecclesiarum resignaverat, et non obstante quod in ecclesia Yporiensi canonicatum et prebendam obtinet.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 12 kal. junii anno 9.

In e. m. S. Pauli et S. Crucis Leodiensium decanis ac cancellario Lingonensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 221 ; Vat. 79, f. 183, n. 1756.

1594. *1325, 23 mai.*

Jacobo de Plebanis castri Florentini confertur canonicatus ecclesie S. Pauli Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod in Faventina et Foropopuliensi ecclesiis canonicatus et prebendas obtinet et beneficium, etiam si dignitas vel personatus fuerit, ad collationem episcopi Vulterani expectat.

Suffragantia tibi...

Dat. Avin. 10 kal. junii anno 9.

In e. m. archidiacono Ravennatensis et Francisco de Medicis, Leodiensis, ac Stephano de Prato, Faventine ecclesiarum canonicis.

Reg. Av. 23, f. 90 ; Vat. 79, f. 88, n. 1470.

1595. *1325, 23 mai.*

Episcopo Leodiensi scribitur ut Radulphum de Colonster commendatum habeat.

« Venerabili fratri .. episcopo Leodiensi. Cum dilectus filius nobilis vir Radulphus de Colonster ad nostra et ecclesie Romane obsequia se promptum exhibuerit et exhibeat incessanter, nosque, propter hoc et alia sue probitatis merita, ipsum favore velimus prosequi benivolentie specialis, fraternitatem tuam rogamus et hortamur attentius quatinus eum, nostra et ejusdem ecclesie consideratione, habeas propensius commendatum, sciturus quod gratum nobis erit admodum quicquid sibi amoris

et gratie, tua tamen honestate servata, duxeris impendendum. Dat. Avin. 5 kal. junii anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 50v, n. 389.

1596. *1325, 30 mai.*

Episcopo Cameracensi mandatur quatenus quasdam litteras apostolicas pro preposita capituli ecclesie B. Waldetrudis Montensis, Cameracensis diocesis, falsas publicare faciat.

« Venerabili fratri .. episcopo Cameracensi seu ejus vicariis in spiritualibus salutem. Nuper dilecte in Christo filie capitulum canonicarum secularium ecclesie B. Waldetrudis Montensis, Cameracensis diocesis, nobis significare curarunt quod quedam littere falso sub nostro nomine fuerant fabricate, inter alia continentes quod nos quoddam laudum seu arbitrium olim prolatum pro dilecta in Christo filia .. preposita ejusdem ecclesie per venerabilem fratrem nostrum .. Bajocensem, tunc Cameracensem episcopum, proximum antecessorem tuum, frater episcope, duxeramus auctoritate apostolica confirmandum, ac subsequenter dictas litteras taliter fabricatas procurator ejusdem preposite, protestando pro parte ipsius quod ex quo ad eam de ipsarum falsitate pervenit, noluit uti illis, nobis presentare curavit, quas litteras diligenter inspectas, in carta, scriptura, stilo et earum serie ac falsa appensione bulle, clare et dilucide invenimus esse falsas, propter quod quecunque earundem litterarum falsarum pretextu facta vel secuta sunt, quatenus processerunt de facto, nulla, vacua et inania fore prorsus decernimus, nec per eas predicto laudo robur aliquod datum esse. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus prefatas litteras, quarum tenorem vobis sub bulla nostra mittimus interclusum, ubi expedire videritis, et presertim in locis in quibus dicta preposita usa fuisse asseritur litteris memoratis, denuntietis et nunciari per alios faciatis falsas esse et fuisse, et quecunque sunt illarum occasione presumpta nullius prorsus existere firmitatis, ac nichilominus fabricatorem earum capi caute, si fieri poterit, faciatis eumque sub fida custodia ad Sedem curetis apostolicam destinare, juxta constitutionem contra falsarios editam puniendum; contra eos vero quos scienter illis usos vobis esse constiterit, juxta constitutionem predictam, appellatione remota, procedere studeatis. Dat. Avin. 3 kal. junii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 143 ; Vat. 79, f. 80, n. 1448.

1597. *1325, 30 mai.*

Johanni de Watermale confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante

quod in ecclesia S. Petri Lovaniensis, dicte diocesis, canonicatum et prebendam obtinet.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 3 kal. junii anno 9.

In e. m. episcopo Vigintimiliensi et abbati de Vliderbeka ac preposito S. Gertrudis Lovaniensis, Leodiensis diocesis, monasteriorum.

Reg. Av. 23, f. 119; Vat. 79, f. 85, n. 1462.

1598. *1325, 31 mai.*

Odowano, nato Johannis de Gondrevilla, militis, confertur canonicatus ecclesie Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Honwilre, Basiliensis diocesis, obtinet.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 2 kal. junii anno 9.

In e. m. decano S. Gengolfi et cantori majoris Tullensis ac magistro Jacobo de Mutina, canonico Cameracensis ecclesiarum, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 474v; Vat. 79, f. 350v, n. 2233.

1599. *1325, 31 mai.*

Archiepiscopo Coloniensi et episcopo Leodiensi, ejus nepoti, mandatur quatenus pacem invicem reformare studeant.

« Venerabili fratri .. archiepiscopo Coloniensi. Etsi universos et singulos quos cultus christiane religionis includit in pacis et caritatis dulcedine paternis affectemus desideriis confoveri, prelatos tamen, quibus, in partem assumptis solicitudinis, aliorum dispositione divina regimen est commissum, tanto desideramus attentius viros existere in se pacificos ac pacis et caritatis quoad alios ostendere se cultores, quanto pre aliis id eorum incumbere noscitur officio, et quod ab ipsis agitur, facilius trahitur a subditis in exemplum. Nuper siquidem ad nostri apostolatus auditum infausti rumoris assertione pervenit quod inimicus humani generis, cunctorum malorum incensor, ibi virus sue nequitie magis effundere satagens, ubi se amplius extimat offuturum, inter te ac venerabilem fratrem nostrum .. episcopum Leodiensem, nepotem et suffraganeum tuum, suscitare odia, ex quibus unio caritatis, que vos tam ratione dignitatum vestrarum quam connexitate sanguinis, conservare debebat inseparabiliter concordes et unanimes, fore lesa non parum dicitur, studuit periculose nimium seminare. Cum autem hujusmodi dissensionis odia, exemplo utique perniciosa non modicum, Deo ac nobis et Sedi apostolice displicibilia, tueque et ejusdem episcopi honori et honestati obvia existere quam plurimum dinoscantur, fraternitatem tuam rogamus et hortamur attentius, eidem nichilominus sano consilio suadentes quatinus, premissis et aliis que tu

scire debes, plenius in examine recte considerationis adductis, cum eodem episcopo, quem prerogativa dilectionis et caritatis specialis teneris prosequi, ac eum velut teipsum dirigere in agendis, pacem et concordiam, extirpatis quorumlibet odiorum vepribus, prudenter cures et provide reformare, taliter quod, cessantibus omnino periculosis scandalis et jacturis, tue conscientie ac quieti provideas et consulas etiam honestati, tuaque circumspectio apud Deum ac nos et eandem Sedem propter hoc merito debeat commendari. Dat. Avin. 2 kal. junii anno 9.

Item in eundum modum eidem episcopo, verbis competenter mutatis, et specialiter mutato post verbum « adductis » : cum eodem archiepiscopo cui deferre tanquam majori et superiori tuo ratione status et sanguinis debes et teneris specialiter sicut nosti pacem etc. »

Reg. Vat. 113, f. 50v, n. 390.

1600. *1325, 1 juin.*

Johanni, regi Boemie, conceditur ad triennium decima ecclesiasticorum proventuum regni Boemie et comitatus Lucemburgensis.

Sedis apostolice...

Dat. Avin. kalendis junii anno 9.

In e. m. episcopo Olomucensi et Brevenowensis ac S. Marie Lucemburgensis, Pragensis et Treverensis diocesum, monasteriorum abbatibus.

Reg. Av. 23, f. 253 ; Vat. 79, f. 167, n. 1712. — Labbe et Cossart, *Concilia* (éd. 1671), t. XI col. 1637 (texte).

1601. *1325, 1 juin.*

Matildi, comitisse Atrebatensi, respondetur quod procurator Johanne, regine Francie, nate sue [1], de objectis contra abbatem de Verziliaco non potest informare curiam.

« Matildi, comitisse Attrabatensi. Missarum nobis novissime nobilitatis tue litterarum serie plenius intellecta, tibi, filia, super hoc breviter respondemus quod cum dilectus filius.. abbas monasterii de Verziliaco in nostra presentia constitutus, se super hiis de quibus delatus fuerat et tue continebant predicte littere, se duxerit excusandum, ac procurator carissime in Christo filie nostre Johanne, regine Francie et Navarre illustris, nate tue, responderit super hoc requisitus, se nequaquam posse super articulis datis contra eundem abbatem nos quomodibet informare, nos decenter aliud, cum simus omnibus debitores in justitia, ordinare super hiis nequivimus contra eum, sed intendimus aliter, prout secun-

---

1. Jeanne, comtesse de Bourgogne, veuve du roi Philippe V.

dum Deum nobis expedire videbitur, ordinare. Dat. Avin. kalendis junii anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 14v, n. 130.

1602. *1325, 1 juin.*

Magistro Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, conceditur facultas componendi cum universitate de Herentals, Leodiensis diocesis, super quadam pecunie summa sociis Benedicti Rotarii debita.

« Dilecto filio magistro Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, capellano nostro, apostolice Sedis nuncio. Per tuas nuper nobis litteras intimare curasti, quod, licet dilecti filii villicus, scabini et universitas de Herentals, Leodiensis diocesis, qui dilectis filiis Manueli, Berardo, Raynerio, Symoni, Johanni et Gavanduno Rotarii, Vincentio Trocello, Georgio Gareti, Henrico et Huberto de Mercato et Godefredo de Lovannio, sociis dilecti filii Benedicti Rotarii, civis Astensis, in duobus milibus quadringentis libris Lovaniensium bone, parve et legalis monete, per litteras IIII sigillis communitatis predicte munitas, reperiuntur efficaciter obligati, se ad certam partem ejusdem debiti quibusdam causis et rationibus asserant non teneri et partem reliquam eisdem sociis exolvisse, procuratore nostre Camere, ad quam dictum debitum ex causis legitimis pertinere noscitur, contrarium asserente, quibusdam etiam processibus coram te, litterarum nostrarum tibi directarum auctoritate, super hiis habitis, et per partem eorundem villici, scabinorum et universitatis appellatione nichilominus ad Sedem apostolicam, sicut asseritur, interjecta, ipsi tamen procedere per viam compositionis seu transactionis super hiis cupientes tibi, nostro et ejusdem Camere nomine, nonaginta lib. tur. gross. argenti obtulerunt se per viam predictam ratione dicti debiti certis competentibus terminis soluturos. Nos autem de tue circumspectionis industria plenam in Domino fiduciam obtinentes componendi [a] seu transigendi cum ipsis vel eorum procuratore ad hoc ydoneo modo predicto, necnon dictas LXXXX [b] lib. tur. gross. argenti, nostro et dicte Camere nomine, recipiendi dictosque villicum, scabinos et universitatem de illis, cum eas tibi persolverint, quitandi et absolvendi ac instrumenta predicta, quamvis majorem summam contineant, eis, post satisfactionem de dictis LXXXX lib. gross. tur. argenti tibi impensam, restituendi, ac faciendi et expediendi que circa hec fuerint oportuna, plenam tibi concedimus auctoritate presentium facultatem. Dat. Avin. kalendis junii anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 158v, n. 967.

a. deponendi *reg.* — *b.* LXXX *reg.*

1603. *1325, 5 juin.*

Abbati monasterii S. Nicasii et decano ecclesie Remensis ac officiali Remensi mandatur quatenus absolvant gubernatores et communitatem civitatis Leodiensis a sententiis excommunicationis et interdicti, et causam que vertitur inter episcopum et dictam communitatem infra quatuor mensium terminum audiant et referant (1).

« Dilectis filiis .. abbati monasterii S. Nicasii et .. decano ecclesie Remensis ac .. officiali Remensi salutem. Nuper pro parte venerabilis fratris nostri Adulphi, episcopi Leodiensis, fuit nostro apostolatui intimatum quod propter quasdam invasiones, occupationes et detentiones jurium ac jurisdictionum, tam spiritualium quam temporalium, ac bonorum ejusdem episcopi factas et presumptas per magistros, gubernatores, juratos et communitatem civitatis Leodiensis, in qua idem episcopus non solum spiritualem, sed etiam temporalem jurisdictionem se asserit obtinere, necnon propter quasdam injurias et alias offensas sibi et ecclesie sue ac dilecto filio .. preposito ejusdem ecclesie (2) et aliis ecclesiis Leodiensibus per eosdem magistros, gubernatores, juratos [a] et communitatem illatas, idem episcopus secundum formam synodalium et provincialium statutorum procedens contra eos,cum premissa adeo essent notoria quod nulla poterant tergiversatione celari, ac etiam pro eo quod iidem magistri, gubernatores, jurati et communitas quedam statuta fecerant sine licentia et auctoritate episcopi supradicti, per que sibi jurisdictionem et dominium temporalia in civitate predicta ad dictum episcopum pleno jure spectantia, usurpare indebite conabantur, dictos magistros, gubernatores et juratos auctoritate ordinaria declaravit, tam juris quam dictorum statutorum auctoritate, excommunicationis sententiam incurrisse et civitatem ipsam fore suppositam ecclesiastico interdicto, ac nichilominus in civitatem et communitatem prefatas auctoritate ordinaria interdicti sententiam promulgavit, mandans dictas sententias observari et etiam publicari. Verum pro parte dictorum magistrorum, gubernatorum, juratorum et communitatis fuit ex adverso propositum coram nobis, quod cum idem episcopus, qui temporalem jurisdictionem in dicta civitate se habere pretendebat, motus indebite quorundam suggestionibus falso sibi suggerentium quod magistri, scabini, jurati, consiliarii et universitas Leodienses inter se et quosdam alios de patria quasdam inierant et fecerant, seu fieri et iniri procuraverant confederationes, ordinatio-

a. juratores *reg.*

1. Voy. Hocsem, dans Chapeaville, *Gesta pontificum Leodiensium*, t. II, pp. 379 et 381, chap. XI et XII. — 2. Cf. n. 1445.

nes et statuta vergentia in ipsius episcopi prejudicium et gravamen,et quod nonnulla bona, jura et jurisdictionem ipsius invaserant, usurparant et occuparant et tunc invadere, usurpare et occupare non verebantur, ac alias in pluribus excesserant et etiam excedebant, intenderet [a] propterea ad excommunicationis et interdicti sententias procedere contra eos, quamquam sibi de premissis aliquatenus non constaret, prout nec constare poterat, cum ea non essent notoria neque vera, ne dictus episcopus sic ex abrupto procederet contra ipsos, ad Sedem apostolicam, nomine suo et aliorum eis in hac parte adherentium et adherere volentium appellarunt, et quod idem episcopus hujusmodi appellatione contempta, pretextu dictorum statutorum, licet ipsi contra eadem statuta non venissent nec aliquid peregissent, ipsisque magistris, scabinis, juratis, consiliariis et universitate non monitis, nec citatis, nec se per contumaciam absentantibus, eosdem magistros, scabinos, juratos, consiliarios perperam declaravit, denunciavit et etiam publicavit tam juris quam statutorum ipsorum auctoritate excommunicatos et civitatem ipsam existere interdictam et a divinis in ea cessari debere, ac nichilominus civitatem predictam ejusque communitatem auctoritate ordinaria interdixit, ipsosque scabinos, magistros, juratos, consiliarios excommunicatos, et civitatem ac communitatem prefatas interdictas mandavit et fecit publice nunciari et ab omnibus arctius evitari : propter que pro parte ipsorum et adherentium predictorum ad eandem Sedem extitit appellatum. Nos itaque, hiis que pro utraque parte fuerant proposita coram nobis diligentius intellectis, dictos magistros, gubernatores, juratos et consiliarios per vos hac vice absque difficultatis obstaculo a predictis sententiis excommunicationis providimus absolvendos, ac predictos alios processus ejusdem episcopi, tam ordinaria quam predictorum statutorum auctoritate habitos, usque ad quatuor menses proximo subsequentes a data presentium in ante numerandos apostolica auctoritate suspendimus de apostolice plenitudine potestatis,volentes quod si de voluntate concordi ipsarum partium dictum tempus quadrimestre in tempus longius prorogetur, durante prorogatione predicta absolutio hujusmodi et interdicti suspensio auctoritate predicta debeant perdurare. Si vero tempus hujusmodi per ipsas partes non fuerit concorditer prorogatum, vel, ubi prorogatum fuerit, hujusmodi prorogatio finita extiterit et non fuerit inter partes easdem super negotio hujusmodi concordatum, iidem magistri, gubernatores, jurati ac consiliarii eo ipso in eum statum recidant, quoad sententias memoratas, in quo erant ante suspensionem eandem, dicteque sententie et processus ejusdem episcopi in pristino statu et robore maneant, ita quod per hoc dictis sententiis et processibus nichil accrescat penitus vel decrescat. Quocirca discretioni vestre per aposto-

a. ac intenderet *reg*.

lica scripta mandamus quatenus predictos magistros, gubernatores, juratos et consiliarios a predictis excommunicationis sententiis hac vice auctoritate nostra absque difficultatis obstaculo absolvatis et, si infra dictum quadrimestre tempus dicte partes, ut premittitur, inter se minime concordarint, coram vobis dictis partibus seu eorum procuratoribus convocatis Remis, de premissis omnibus et singulis simpliciter, sine strepitu et figura judicii, studeatis diligentius informari et, auditis hinc inde propositis, causam super premissis diligenter instructam sub sigillis vestris nobis remittere procuretis, prefixo eisdem partibus termino peremptorio competenti, quo cum omnibus actis, juribus et munimentis eorum apostolico se conspectui legitime representent, justam super hiis, dante Domino, sententiam recepture. Non obstantibus..., contradictores... Volumus autem quod interim omnes appellationes tam ex parte dictorum magistrorum, gubernatorum, juratorum et communitatis ac eis adherentium, quam etiam ex parte Andree, Sancti Huberti [a], et Gerardi de Viele, Sancti Servatii parrochialium ecclesiarum Leodiensium rectorum, qui a quibusdam processibus et sententiis per dilectum filium .. officialem ejusdem prepositi ecclesie Leodiensis contra eos habitis et etiam promulgatis, ad Sedem appellarunt eandem, maneant in suspenso usque ad exitum prorogationis predicte, nec interim fatalia tempora eis currant. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilomimis exequantur. Diem vero prefixionis hujusmodi et quecunque super hiis feceritis nobis per vestras litteras harum seriem continentes fideliter intimare curetis. Dat. Avin. nonis junii anno 9. »

Reg. Av. 23, f. 76 ; Vat. 79, f. 35, n. 1309.

1604. *1325, 14 juin.*

Francisco Sabbe Sabbatini confertur canonicatus ecclesie B. Marie Antwerpiensis, Cameracensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Marchi de Urbe canonicatum et prebendam obtinet.

Ex tue devotionis...

Dat. Avin. 18 kal. julii anno 9.

In e. m. S. Pauli de Urbe et S. Michaelis prope Antwerpiam, Cameracensis diocesis, monasteriorum abbatibus ac magistro Nicolao de Fractis, canonico Patracensi, litterarum apostolicarum correctori.

Reg. Av. 23, f. 242v ; Vat. 79, f. 141v, n. 1634.

1605. *1325, 18 juin.*

Johanni dicto Corvillet confertur canonicatus ecclesie Tornacensis sub expectatione prebende, consideratione Johanne, regine Francie.

a. Humberti *reg.*

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. 14 kal. julii anno 9.

In e. m. episcopo Atrebatensi et abbati monasterii S. Genovefe et decano ecclesie Parisiensis.

Reg. Av. 23. f. 285^{v} ; Vat. 79, f. 188^{v}, n. 1775.

1606. *1325, 19 juin.*

Johanni, nato Goberti de Balanches de Colonia, confertur canonicatus ecclesie S. Johannis Leodiensis sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 13 kal. julii anno 9.

In e. m. magistro Johanni de Columpna, archidiacono Vivariensi, notario pape, et abbati monasterii Bellireditus ac cantori ecclesie S. Dionisii Leodiensis.

Reg. Av. 23, f. 546, n. 2425 ; Vat. 79, f. 417^{v}, n. 2408.

1607. *1325, 21 juin.*

Joachino Agurelle de Eugubio confertur canonicatus ecclesie Tungrensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Meritis tue...

Dat. Avin. 11 kal. julii anno 9.

In e. m. decano S. Crucis et Oddoni de Buella, majoris Leodiensis, ac Bosolo de Parma, Tornacensis canonicis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 347^{v} ; Vat. 79, f. 244^{v}, n. 1926.

1608. *1325, 1 juillet.*

Guidoni, Cameracensi, olim Tornacensi episcopo, indulgetur ut non teneatur divinum officium recitare, nisi ad morem Tornacensis ecclesie, proviso quod consuetudinem capituli et ecclesie Cameracensis in predicto officio gerat, quotiescumque eum ibidem cum capitulo ipso horis canonicis contigerit interesse.

Tue devotionis...

Dat. Avin. kalendis julii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 135 ; Vat. 79, f. 138, n. 1619.

1609. *1325, 5 juillet.*

Abbati monasterii S. Savini de Montione, Pisane diocesis, et Neapoleoni de Romangia, archidiacono Remensis ecclesie, capellano pape, ac plebano plebis de S. Cassiano, ejusdem Pisane diocesis, mandatur quatenus conferant Gerardo Benvenuti de Pisis plebanatum plebis

S. Leonardi de Laiatico [a], Volterrane diocesis, in partibus Tuscie consistentem et per obitum Thome de Casulis, in illis partibus defuncti vacantem, non obstante quod in ecclesia de S. Audomaro, Morinensis diocesis, sub expectatione prebende in canonicum est receptus et quod patitur in etate defectum (22 ann.).

Sedis apostolice...

Dat. Avin. 3 non. julii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 295 ; Vat. 79, f. 235, n. 1898.

1610. *1325, 8 juillet.*

Petro Arquerii, decano Rothomagensi, scribitur ut se informet an due domus in Flandria consistentes et a Benedicto Rotarii Camere apostolice donate, dicto Benedicto tempore donationis hujusmodi pertinerent.

« Petro Arquerii, decano Rothomagensi. Licet per alias nostras litteras, quas tibi una cum presentibus destinamus, discretioni tue duxerimus committendum ut duas domos in Flandria consistentes, quas dilectus filius Benedictus Rotharii, civis Astensis, ad se pertinere asserens pleno jure, nobis et Camere nostre nuper cessisse noscitur et donasse, ad manum nostram et ejusdem Camere studeas recipere ac etiam explectare, quoscunque occupatores seu detentores earum ad illas tibi nostro nomine libere dimittendas per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellendo, nostre tamen intentionis existit et volumus, quod antequam predicta commissione utaris, an ad eundem Benedictum domus predicte tempore cessionis hujusmodi pertinerent diligentius te informes ; quod si repereris ita esse, ad executionem contentorum in commissione jamdicta prudenter et provide procedere non postponas ; alias eam subticeas et remittas, rescripturus nobis fideliter quicquid egeris in hac parte. Dat. Avin. 8 id. julii anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 14v, n. 131.

1611. *1325, 10 juillet.*

Johanni, dicto de Hoyo, olim abbati monasterii Triumfontium, Cisterciensis ordinis, Cathalaunensis diocesis, qui in ecclesia Cunaviensi in episcopum se intruserat, mandatur quatenus ad dictum monasterium revertatur et inibi ut monachus moretur (1).

a. Laitiaco *reg. Vat.*

---

1. Sur ce personnage, qui fut évêque auxiliaire de Cambrai, voy. U. Berlière, *les évêques auxiliaires de Cambrai et de Tournai*, pp. 11-20 (Extrait complété de la *Revue bénédictine*, t. XX (1903), pp. 13-16).

Dudum dilectus...
Dat. Avin. 6 id. julii anno 9.

Reg. Av. 23, f. 329^{v} ; Vat. 79, f. 216, n. 1866.

1612. *1325, 16 juillet.*

Johanni quondam Pulciani de Crethrinc confertur canonicatus ecclesie Fossensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Apostolice Sedis...

Dat. Avin. 17 kal. augusti anno 9.

In e. m. Engolismensis et S. Crucis ac S. Pauli Leodiensium ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 23, f. 347^{v} ; Vat. 79, f. 245, n. 1927.

1613. *1325, 19 juillet.*

Abbati monasterii S. Mathie extra muros Treverenses et archidiacono Treverensi ac Certano de Sala, canonico ecclesie Tervisine, scriptori pape, mandatur quatenus Walterum de Meynseborch, presbiterum, ordinem fratrum minorum professum, Treverensis diocesis, qui non obtenta superioris sui licentia ex eodem ordine fuit egressus, ab excommunicatione absolvant et in monasterio S. Remacli Stabulensis, O. S. B., Leodiensis diocesis, in monachum recipi faciant.

Nuper pro parte...

Dat. Avin. 14 kal. augusti anno 9.

Reg. Av. 23, f. 387^{v} ; Vat. 79, f. 311, n. 2119.

1614. *1325, 20 juillet.*

Conventibus de Stabulis et de Malmedario monasteriorum insimul canonice unitorum, que per unum abbatem sunt solita gubernari, O. S. B., Leodiensis et Coloniensis diocesum, mandatur quatenus, cum dicta monasteria vacare contigerit, aliquem in abbatem eligere non presumant, nisi religiosam personam et ordinem S. Benedicti expresse professam.

Cum coherere...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 9.

Reg. Av. 23, f. 400 ; Vat. 79, f. 338, n. 2195.

1615. *1325, 20 juillet.*

Episcopo Leodiensi mandatur quatenus concedat Johanni, regi Boemie, facultatem removendi capellam de Delbui, alia capella prius per eum constructa.

« Venerabili fratri... episcopo Leodiensi salutem. Significavit nobis carissimus in Christo filius noster Johannes, rex Boemie illustris, quod

capella de Delbui, sine cura, tue diocesis, adeo est propinqua et adherens fortellicio castri et domus regie de Delbui, quod ipsi fortellicio prejudicat et impedimentum etiam sumministrat. Quare idem rex nobis humiliter supplicavit ut cum ipse aliam capellam loco ejus sub eodem vocabulo et melioratam prius in condecenti loco ejusdem loci de Delbui construere sit paratus, sibi removendi dictam capellam de loco ubi nunc est, alia prius in alio decenti loco ejusdem loci de Delbui constructa, licentiam concedere dignaremur. Quia igitur de facto hujusmodi et ejus circumstantiis notitiam non habemus, fraternitati tue, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, presentium tenore committimus et mandamus quatenus de premissis te diligenter informans, si inveneris dictam capellam posse obesse fortellicio supradicto ac ex mutatione ipsius nulli prejudicium generari, eidem regi faciendi petita, prius tamen per eum nova meliori capella in loco decenti constructa, auctoritate nostra licentiam concedas. Volumus tamen quod per hoc neque rectori ejusdem capelle, neque cuiquam alii prejudicium aliquod generetur, sed illud jus sibi et aliis in nova capella competat, quod eis in predicta antiqua capella competebat. Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 9. »

Reg. Av. 23, f. 400 ; Vat. 79, f. 338, n. 2196.

1616. *1325, 20 juillet.*

Archiepiscopo Treverensi mandatur ad petitionem Johannis, regis Boemie, quatenus incorporationem ecclesiarum S. Michaelis in Lucemborch et de Villari supra Symoy, sue diocesis, monasterio monialium Vallis Sancte Marie juxta Lucemborch ab ipso factam, auctoritate apostolica confirmet.

Significavit nobis...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 9.

Original aux Archives du Grand-duché de Luxembourg.—Copie ibidem, dans le Cartulaire de Marienthal, n° 8, f. 191. — Reg. Av. 23, f. 400v ; Vat. 79, f. 338v, n. 2197. — M. Van Werveke, *Cartulaire du prieuré de Marienthal*, 2e vol., dans les *Publications de l'Institut Royal-Grand ducal de Luxembourg*, t. XXXIX (1891), p. 31 (texte).

1617. *1325, 20 juillet.*

Johanni, nato quondam Guillelmi de Ofelise, presbitero, confertur canonicatus ecclesie S. Dionisii Leodiensis sub expectatione prebende, non obstante quod parrochialem ecclesiam de Darfeo, Leodiensis diocesis, obtinet.

Probitatis tue...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Marie Luccemburgensis, Treverensis

diocesis, et archipresbitero Pistoriensis ac Bertrammo de Longis, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 497 ; Vat. 79, f. 377, n. 2305.

1618. *1325, 20 juillet.*

Johanni de Quercu, monacho monasterii S. Huberti in Ardenna, O. S. B., Leodiensis diocesis, reservatur prepositura aut administratio, prioratus vel officium seu beneficium ecclesiasticum, consuetum per monachos dicti monasterii gubernari, ad collationem abbatis dicti monasterii, consideratione Johannis, regis Boemie, non obstante quod officium elemosinarie ejusdem monasterii obtinet, quod dimittere tenebitur.

Religionis zelus...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 9.

In e. m. abbati monasterii S. Marie Lucemburgensis et preposito Parmensis ac Bertrammo de Longis, canonico Leodiensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 514 : Vat. 79, f. 394, n. 2348.

1619. *1325, 20 juillet.*

Nichasio de Wavrechin confertur canonicatus ecclesie S. Servatii Trajectensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia S. Bartholomei Leodiensis canonicatum et prebendam obtinet.

Attributa tibi...

Dat. Avin. 13 kal. augusti anno 9.

In e. m. abbati monasterii B. Marie Lucemburgensis, Treverensis diocesis, et decano S. Johannis ac archidiacono majoris Leodiensium ecclesiarum.

Reg. Av. 31, f. 375 ; Vat. 88, f. 148v, n. 3385 [a].

1620. *1325, 21 juillet.*

Preposito ecclesie S. Gertrudis Lovaniensis, Leodiensis diocesis, mandatur, ad petitionem Johannis, regis Boemie et comitis Luceburgensis, quatenus faciat ordinationem de redditibus et debitis monasterii Vallis Dei, ordinis Cisterciensis, dicte diocesis.

« Dilecto filio.. preposito ecclesie S. Gertrudis Lovaniensis, Leodiensis diocesis. Significavit nobis carissimus in Christo filius noster Johannes, rex Boemie illustris ac comes Lucemburgensis, quod licet monasterium Vallis Dei, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diocesis, a progenitoribus suis fundatum, olim consueverit florere in spiritualibus et in temporalibus

a. *en marge :* attende de nono.

habundare, tamen processu temporis, propter guerras in illis partibus multipliciter ingruentes et incendia quamplurima in bonis dicti monasterii per guerras hujusmodi perpetrata, ad tantam, permittente Deo, pervenit inopiam, quod dilectos filios .. abbatem et conventum dicti monasterii oportuit pro vite necessariis magna contrahere non absque usuris onera debitorum, occasione quorum non solutorum in terminis constitutis, per nonnullos Sedis apostolice judices delegatos in personas eorum excommunicationis et suspensionis et in dictum monasterium interdicti fuerunt sententie promulgate, et licet a quibusdam illarum duxerint ad Sedem apostolicam ex causis legitimis appellandum, tamen prosecutionem appellationum hujusmodi, nimia paupertate gravati deseruerunt inviti, quodque nonnulli layci civitatis et diocesis Leodiensium nonnullas possessiones dicti monasterii ad certum tempus, quidam vero eas sub talibus conditionibus titulo pignoris receperunt, ut si eas dicti abbas et conventus infra certum terminum minime recollegerint, extunc creditores eosdem super eis minime molestarent, quas pretextu obligationis hujusmodi extunc habuisse et tenuisse et adhuc tenere noscuntur. Et quamvis ex eis perceperint totam sortem debiti principalis, eas tamen dicto monasterio restituere contradicunt, propter quod dictum monasterium perpetue destructioni subjacet, nisi sibi celeriter de oportuno remedio consulatur. Quare dictus rex nobis humiliter supplicavit ut discretis aliquibus nostris daremus litteris in mandatis ut, omnibus debitis quorumlibet creditorum dicti monasterii, quibus de sorte non extitit satisfactum, in unam summam redactis, universos redditus et proventus ipsius monasterii fideliter colligant et, assignata pro vite necessariis moderata sustentatione dictis abbati et conventui aliisque personis degentibus in eodem, residuum dictorum reddituum et proventuum, usuris omnino cessantibus, convertere debeant in solutionem dictorum principalium debitorum, ipsos abbatem et conventum a dictis sententiis absolvendo. Nos igitur eidem monasterio paterno compatientes affectu, discretioni tue presentium auctoritate committimus et mandamus quatenus creditores predictos studeas [inducere [a]] ad annuendum premissis que per dictum regem in hac parte humiliter postulantur et, si consenserint in premissis, dictis debitis in unam summam redactis, predictos redditus et proventus ipsius monasterii fideliter colligens, ac assignata de eis moderata sustentatione duntaxat pro vite necessariis dictis abbati et conventui aliisque personis ibidem degentibus, residuum dictorum reddituum et proventuum, usuris omnino cessantibus, convertas in solutionem hujusmodi principalium debitorum, ipsos abbatem et conventum auctoritate nostra a predictis sententiis absolvendo. Quod si forte dicti creditores super premissis consentire noluerint, vocatis

a. inducere *manque reg.*

qui fuerint evocandi, non obstantibus quibuscunque confessionibus, recognitionibus, fidejussionibus, juramentis, instrumentis et litteris, sub quacunque verborum forma inde confectis, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura judicii, facias justitie complementum, faciens quod decreveris, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, firmiter observari. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante, compellas veritati testimonium perhibere. Dat. Avin. 12 kal. augusti anno 9. »

Reg. Av. 23, f. 502v ; Vat. 79, f. 379, n. 2311.

1621. *1325, 23 juillet.*

Tolosano de Tolosano confertur canonicatus ecclesie collegiate de Vicano, Caturcensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod de altari imperiali in ecclesia Leodiensi ei provisum fuit, licet nondum corporalem possessionem dicti altaris fuerit assecutus.

Litterarum scientia...

Dat. Avin. 10 kal. augusti anno 9.

In e. m. priori de Paredo, Eduensis diocesis, et decano Burgensis ac archidiacono de Montepensato, Caturcensis ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 330v ; Vat. 79, f. 220v, n. 1877.

1622-1623. *1325, 25 juillet.*

Magistro Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, mandatur quatenus duas domus, in villis de Curtraco et de Bruxella sitas, a Benedicto Rotharii Camere apostolice donatas, eidem Camere dimittere faciat.

« Dilecto filio Petro Arquerii, decano ecclesie Rothomagensis, capellano nostro, apostolice Sedis nuncio. Cum dilectus filius Benedictus Rotharii, civis Astensis, anime sue saluti prospicere cupiens, duas domos suas, unam videlicet sitam in villa de Curtraco, Tornacensis diocesis, prope cimiterium ecclesie dicte ville, et alteram in villa de Brucella, Cameracensis diocesis, prope muros ejusdem ville, que quondam Berardi Rotharii et fratrum suorum ac Henrici de Mercato ejusque nepotum, civium Astensium, fuisse dicuntur, ad eundem Benedictum, sicut asseruit, pertinentes, cum omnibus ingressibus et egressibus domorum ipsarum aliisque suis juribus et pertinentiis universis, nobis et Camere nostre ac venerabili fratri Ademario, episcopo Massiliensi, thesaurario nostro, pro nobis et eadem Camera recipienti, sua mera, libera et spontanea voluntate dederit, cesserit et concesserit pure et simpliciter donatione irrevocabili inter vivos, sicut in instrumento publico inde confecto plenius continetur, nos volentes nostris et ipsius Camere in hac parte

juribus et indempnitatibus providere, ac de tue circumspectionis industria plenam in Domino fiduciam obtinentes, discretioni tue per apostolica scripta committimus et mandamus quatinus predictas domos et earum quamlibet, cum omnibus juribus et pertinentiis suis, ad manum nostram et ejusdem Camere per te vel alium seu alios recipiens et explectans, quascunque personas ecclesiasticas detentores earum, cujuscunque status vel conditionis existant, ad illas tibi vel ei quem ad hoc deputaveris, nostro et ejusdem Camere nomine pacifice dimittendas, summarie, simpliciter et de plano ac sine strepitu et figura judicii, appellatione remota, compellas, invocato ad hoc si necesse fuerit auxilio brachii secularis. Non obstantibus... Dat. Avin. 8 kal. augusti anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 170v, n. 1015.

1623. — Eidem mandatur quatenus quedam debita dicti Benedicti Rotharii usque ad summam septuaginta quinque lib. tur. gross. argenti de bonis ipsius solvi faciat.

Exposuit nobis...

Dat. ut supra [Avin. 8 kal. augusti anno 9].

Reg. Vat. 113, f. 171, n. 1016.

1624. *1325, 26 juillet.*

Alfonso de Hispania ([1]) scribitur quod papa a missione alicujus nuntii in partibus Flandrie abstinendum duxit.

« Alfonso de Hispania. Insinuasti nobis, fili, per tuas litteras, quas benigne recepimus, casum Flandrie, qui noviter contigerat, infelicem quodque pro illius reformatione ac liberatione dilecti filii nobilis viri comitis Flandrensis, carissimus in Christo filius noster Carolus, Francie et Navarre rex illustris, te ad partes illas specialiter destinabat, subjungens nichilominus quod tibi expediens videbatur ut aliquem nostrum nuncium qui responsionem audiret, quam tibi Flandrenses super hiis pro quibus mittebaris facerent, ad partes ipsas destinare vellemus. Nos autem, considerantes attente quod adeo tarde nobis fuerunt tue predicte littere presentate, quod si mitteretur per nos, ut petiisti, nuncius illuc, nequiret tecum, qui jam iter arripueras, forsitan interesse, ab illius missione duximus abstinendum, sperantes probabiliter quod mandatis et requisitionibus ex parte prefati regis per te sibi super hiis faciendis, velut justis, rationabilibus et honestis, obtemperabunt reverenter et efficaciter, ut tenentur. Ceterum quedam venerabili fratri nostro, P[etro], Vivariensi

1. Voy. n. 1147, note 1.

episcopo, tue nobilitati referenda imposuimus, que ipse explicabit seriosius viva voce. Dat. Avin. 7 kal. augusti anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 15, n. 136.

1625. *1325, 26 juillet.*

Petro, episcopo Atrebatensi, mandatur quod moleste feruntur a papa injurie Ludovico, comiti Flandrie, a Brugensibus illate.

« Petro, Atrabatensi episcopo. Fraternitatis tue litteris solita benignitate receptis, moleste ferimus nunciatas nobis injurias que dilecto filio nobili viro Ludovico, comiti Flandrie, per incolas Brugenses, ejus subditos, inferuntur. Supponimus autem in divino auxilio quod dicti incole beneplacitis et mandatis carissimi in Christo filii nostri Caroli, regis Francie et Navarre illustris, obedient in hac parte, de premissorum nunciatione solicita tuam in Domino diligentiam commendantes. Dat. ut supra [Avin. 7 kal. augusti anno 9]. »

Reg. Vat. 113, f. 15, n. 137.

1626. *1325, 28 juillet.*

Matheo, nato nobilis viri Guidonis Savine de Foleano, reservatur beneficium ecclesiasticum, sine cura, ad cujusvis collationem, in civitate Regina, non obstante quod in predicta Regina canonicatum et prebendam obtinet et in S. Donatiani Brugensis, Tornacensis diocesis, ecclesiis sub expectatione prebende in canonicum est receptus.

Nobilitas generis...

Dat. Avin. 5 kal. augusti anno 9.

In e. m. de Bagno et de S. Leocadio ac de Salvaterra, Regine diocesis, archipresbiteris ecclesiarum.

Reg. Av. 23, f. 533v ; Vat. 79, f. 410v, n. 2389.

1627. *1325, 30 juillet.*

Conrado dicto Hon confertur canonicatus ecclesie Bunnensis, Coloniensis diocesis, sub expectatione prebende, non obstante quod in ecclesia B. Marie de Aquisgrani, Leodiensis diocesis, canonicatum et prebendam obtinet, de qua prebenda usque ad triennium propter quoddam statutum ipsius ecclesie nihil percipiet, seu quod inter eum ex parte una et Christianum de Stumele, ejusdem ecclesie canonicum ex altera, super scolastria ejusdem ecclesie in Romana curia litigatur, cujus scolastrie possessionem dictus Christianus de facto detinet occupatam (1).

Honestas vite...

1. Voy. n. 1495.

Dat. Avin. 3 kal. augusti anno 9.

In e. m. Guillelmo, electo Pennensi et Adriensi, ac S. Gereonis et S. Marie ad Gradus de Colonia ecclesiarum decanis.

Reg. Av. 23, f. 360v; Vat. 79, f. 274, n. 2007.

1628. *1325, 1 août.*

S. Nichasii Remensis et S. Jacobi Leodiensis ac S. Symphoriani extra muros Metenses monasteriorum abbates dantur conservatores abbati et conventui monasterii Aureevallis, Cisterciensis ordinis, Treverensis diocesis.

Militanti ecclesie...

Dat. Avin. kalendis augusti anno 9.

Reg. Av. 22, f. 155v ; Vat. 79, f. 246, n. 1929 A.

1629. *1325, 13 août.*

Theoderico de Faus confertur canonicatus ecclesie B. Marie Hoyensis, Leodiensis diocesis, sub expectatione prebende.

Laudabile testimonium...

Dat. Avin. idibus augusti anno 9.

In e. m. Leflensis et Flonensis monasteriorum abbatibus, Leodiensis diocesis, ac magistro Johanni de Rocca, canonico Neapolitano, capellano pape.

Reg. Av. 23, f. 320 ; Vat. 79, f. 264, n. 1980.

1630. *1325, 13 août.*

Petro Daurocha, preposito ecclesie de Ahento, Lemovicensis diocesis, mandatur quatenus Ricaudo de Gordis assignet tria milia flor. auri pro pannis emendis in partibus Flandrie et Brabantie [1].

« Dilecto filio Petro Daurocha, preposito ecclesie de Ahento, Lemovicensis diocesis. Cum dilectus filius Ricaudus de Gordis, civis et mercator Avinionensis, ad partes Flandrie et Brabancie pro certa quantitate pannorum ad usum hospicii nostri emenda pro parte nostre Camere destinetur, discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatinus tria milia florenorum auri de bonis per te de mandato nostro in civitate et diocesi Lemovicensibus collectis, eidem mercatori vel ejus certo nuncio, in loco sibi accomodo, studeas per te vel per alium sine difficultate qualibet assignare, faciens fieri super assignatione hujusmodi duo consimilia publica instrumenta, quorum altero penes te retento, reliquum mittere ad eandem Cameram non postponas. Dat. Avin. idibus augusti anno 9. »

Reg. Vat. 113, f. 172v, n. 1023.

1. Cf. dom Ursmer Berlière, *Inventaire analytique des Libri obligationum*, p. 13, n. 98 et p. 217.

Errata et addenda.

N° 44, p. 13 (note), *au lieu de* t. VII, *lisez* année VII.
104, p. 31 (note), 18 juin, 14 juin (cf. n. 839).
139, p. 41 f. 31, f. 313.
315, p. 98, Robert V, comte de Dreux, mort le 22 mars 1329, avait épousé Marie d'Enghien, fille de Gauthier II, seigneur d'Enghien, et d'Yolande de Flandre (cf. Moreri, *Dictionnaire historique*, v° Dreux).
348, Tornacensis et Belvacensis, *lisez* Cameracensis et Belvacensis.
435, ecclesia S. Petri de Malbodio, *lisez* ecclesia S. Quintini de Malbodio.
488, p. 183 (note *c*), *S. Maria* est pour *Civitas Sancte Marie*, c'est-à-dire Lucera (Italie mérid.).
488, p. 183, l. 23. Eubel, *Hierarchia catholica*, t. I, p. 277, donne *Gaufridus* comme évêque de Grasse de 1299 à 1343 ; *Laurentius Grassensis episcopus* est donc erroné, soit quant au nom de l'évêque, soit quant à celui du diocèse.
495. Cet acte est identique, sauf la date, au n. 556, et c'est ce dernier qui est exact ; la date du *17 kal. aprilis* n'est pas admissible, puisqu'il est fait mention du *18 kal. maii* dans le texte.
515, *ajoutez :* Reg. Vat. 110, pars II, f. 54, n. 259.
592, *au lieu de :* Arnaldi (S. Nicolai in Carcere Tulliano diac. card.), *lisez* Guillelmi.
603, monasterii S. Mansueti, monasterii S. Martini.
806, Parisiensi Parmensi (cf. n. 1399).
842, 1317 1320.
883, Bernardo de S. Genesio Bertrando de S. Genesio.
1028, Cenomanensis Carnotensis.
1049, *après* Atrebatensis diocesis, *ajoutez* sub expectatione prebende.
1108. Le prieuré de la Charité est du diocèse d'Auxerre.

Index personarum et locorum *.

A

---

* Abréviations de l'index.

Apost.	apostolicus.	dioc.	diocesis.
Aug.	(ord. S.) Augustini	eccl.	ecclesia.
B.	Beatus.	exp.	(sub) expectatione.
can.	canonicus.	ord.	ordinis.
capell.	capellanus.	O. S. B.	ordinis S. Benedicti.
card.	cardinalis.	parroch.	parrochialis.
cler.	clericus.	preb.	prebenda, prebendatus,
coll.	collegiata.	presb.	presbiter.
collat.	(ad) collationem.	prov.	province.
dép.	département.	S.	Sanctus.
diac.	diaconus.	SS.	Sancti.

C

Colonster, Radulphus de, 1417, 1418, 1483, 1595.
Coloumers, Marendellus de, can. sub exp. preb. S. Marie Trajecten., Leodien. dioc., 1508.
Columba, Colomba.
Columpna, Franciscus de, nepos Jacobi de Columpna diac. card., decanus S. Marie de Brayo, can. preb. Senonen., S. Marie de Brayo et Lateranen., can. sub exp. preb. Furnen., 240, 496.
Columpna, Jacobus de, diac. card. S. Marie in Via lata, 61; — ejus nepotes, Franciscus de Columpna, Riccardus de Montenigro; — ejus capell., Homodei de Papazuris de Urbe, Magalottus Tantobenis de Montemagno, Riccardus de Arsulis; — ejus cler., Petrus de Via.
Columpna, Jacobus de, filius Stephani de Columpna, nepos Petri S. Angeli diac. card., can. preb. Cameracen. et Noviomen., can. sub exp. preb. Leodien., 858, 1032.
Columpna, Johannes de, nepos Petri de Columpna diac. card., can. preb. Remen., Atrebaten., Rothomagen., Ebroicen. et Sancti Audomari, can. sub exp. preb. Cameracen., rector parroch. eccl. S. Victoris de Utriculo et S. Stephani de Guanalch, 38, 46, 74, 184, 1232.
Columpna, Johannes de, can. Lateranen., 1210.
Columpna, Johannes de, notarius pape, archidiaconus Vivarien., 1211, 1215, 1216, 1228, 1274, 1583, 1585 à 1588, 1606.
Columpna, Jordanus de, archidiaconus Transligeren. in eccl. Andegaven., 1475, 1548, 1551, 1552, 1553.
Columpna, Landulphus de, can. Turonen., 47.
Columpna, Oddo de, miles. — ejus filius, Franciscus de Columpna.
Columpna, Petrus de, S. Angeli diac. card., — ejus nepotes, Jacobus de Columpna, Johannes de Columpna, Nicolaus Capocie, Petrus de Columpna; — ejus clerici, Imbertus Brunelli de Lugduno, Jacobus Johannis Rodi de Penestre, Johannes Ferrarius de Penestre, Nicolaus de Bochout, Petrus Baldi de Zagarolo; — ejus capellani, Danesius de Casalia, Juncta de Camporegis, Lucas de Castro Columpne, Petrus Berardi, Petrus de Setia, Stephanus Villatonis de Mimate; — ejus notarius, Nicolaus de Macerata.
Columpna, Petrus de, nepos Petri de Columpna diac. card., prepositus Massilien., precentor Lichefelden., abbas Meffen. in eccl. Leodien., custos S. Petri Leodien., can. preb. Leodien. et Cameracen., can. sub exp. preb. S. Martini Turonen. et Sancti Audomari, rector parroch. eccl. S. Petri de Canneto, Verulane dioc., 47, 76, 1340.
Columpna, Stephanus de. — ejus filius, Jacobus.
Comalerie, Chamalières, France, dép. Puy-de-Dôme.
Côme (*Cuman.*), Italie.
— Eccl. cathedralis, — can. sub exp. preb., Albertinus de Mari de Janua, Andreolus de Mari.
— Monasterium S. Abundi, — abbas, 248, 730.
Comines (*Commines*), Belgique, prov. Flandre Occid., dioc. Tournai.
— Capellanus, Maclinus de Waseriis.
Comite, Ildebrandinus (Aldebrandinus) de, consobrinus Neapoleonis S. Adriani diac. card., can. preb. Senonen., S. Martini Turonen. et Sancti Audomari, can. sub exp. preb. Colonien., cler. B. Marie de Vallemontone, beneficiatus in regno Sicilie, postea episcopus Paduan., 56, 615, 972, 973.
Comite, Paulus de, capell. pape, consobrinus Neapoleonis S. Adriani diac. card., prepositus Nivellen., can. preb. basilice Principis apostolorum de Urbe, Remen., Senonen., Ambianen., Carnoten., Bajocen., S. Amati Duacen., Lichefelden. et Sancti Audomari, rector eccl. S. Cotici de Vallemontone et S. Salvatoris Theanen., beneficiatus in provincia Capuana, 13, 33, 480, 1096.
Comite, Petrus de, consanguineus Neapoleonis S. Adriani diac. card., can. preb. basilice Principis apostolorum de Urbe, Londonien., Remen., Carnoten., Lichefelden., S. Firmini Ambianen., S. Petri Arien., Sancti Audomari et Se-

D

F

H

J

Johannes Cressant.
Johannes Crupenninc.
Johannes de Abotisbyri.
Johannes de Agonastwone.
Johannes de Albono.
Johannes de Alis.
Johannes de Arablayo.
Johannes de Ardilleriis (Argilleriis).
Johannes de Arpadella.
Johannes de Asconio.
Johannes de Asperomonte.
Johannes de Avalgoria.
Johannes de Aymeriis.
Johannes de Ayseloy.
Johannes de Balanches de Colonia, v Balanches.
Johannes de Balaruco.
Johannes de Baluel.
Johannes de Barbanzon.
Johannes de Beke juxta Brede, v. Beke.
Johannes de Bellanomonte.
Johannes de Bellovidere.
Johannes de Bertincourt.
Johannes de Beuvinghem.
Johannes de Beyries.
Johannes de Bigarz.
Johannes de Blanchiaco.
Johannes de Blesis (Bloys).
Johannes de Bochout.
Johannes de Bonsostegnis de Florentia, v. Bonsostegnis.
Johannes de Bort.
Johannes de Bousseto.
Johannes de Braibantia.
Johannes de Brebant..
Johannes de Bria.
Johannes de Briaco.
Johannes de Briquebec.
Johannes de Bruderode.
Johannes de Brugis.
Johannes de Buaco.
Johannes de Busketo (Busqueto).
Johannes de Calvomonte.
Johannes de Camera.
Johannes de Cantamerula.
Johannes de Casalibus.
Johannes de Castagnolis.
Johannes de Cathalano.
Johannes de Cauchen.
Johannes de Chaleto.
Johannes de Chierve.
Johannes de Colle.
Johannes de Collemedio.
Johannes de Colonster.
Johannes de Columpna.
Johannes de Condeto.
Johannes de Cresciaco.
Johannes de Crethrinc.
Johannes de Curvavilla.
Johannes de Diest.
Johannes de Erqueriaco.
Johannes de Escoyrello.
Johannes de Esselen.
Johannes de Eure.
Johannes de Eykerberghe.
Johannes de Faucomont.
Johannes de Fecherollis.
Johannes de filiis Ursi de Urbe, v. Ursi.
Johannes de Firmitate.
Johannes de Flaiano.
Johannes de Flandria.
Johannes de Foco.
Johannes de Fumone.
Johannes de Gamachiis.
Johannes de Gandavo dictus de Mota, v. Mota.
Johannes de Gaverielis.
Johannes de Gavre.
Johannes de Gayssart.
Johannes de Geldonia.
Johannes de Gemblaco.
Johannes de Gessia.
Johannes de Ghines.
Johannes de Goilleus.
Johannes de Gondrevilla.
Johannes de Grandiprato.
Johannes de Gras.
Johannes de Grayssart.
Johannes de Growart dictus Chamberlenc, v. Chamberlenc.
Johannes de Harzes.
Johannes de Havogor.
Johannes de Helongne.
Johannes de Hemont.
Johannes de Herginrot.
Johannes de Hiniaco.
Johannes de Hoxem.
Johannes de Hoyo.
Johannes de Hugues.
Johannes de Insula.
Johannes de Inzola.
Johannes de Ivodio.
Johannes de Jargolio.
Johannes de Lamullier.
Johannes de Landeghem.
Johannes de Langedonc.
Johannes de Laturri.
Johannes de Lauduno.

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

— Episcopus, Guillelmus.
Saint-Pons-de-Thomières (*Sanctus Pontius Thomeriarum*), France, dép. Hérault.
— Ecclesia dioc., Aniane.
Saint-Quentin-en-Vermandois (*Sanctus Quintinus in Viromandia*), France, dép. Aisne, dioc. Noyon.
— Eccl. coll., — decanus, 792, 967, 968, 969, 970; — cancellarius, Robertus de Vernone; — can. preb., Andreas de Dursiaco, Guillelmus de Perellis, Jacobus de Melbodio, Johannes de Brugis, Johannes de Portali, Johannes de Proliaco, Johannes Prepositi de Molinis Angibertorum, Nicolaus de Noisiaco, Simon Veireti, Stephanus de Bertencuria.
— Monasterium S. Quintini in Insula, — abbas, 351, 504, 507, 620, 624, 662, 1256.
— Oppidanus, Johannes Herbaudi.
Saint-Rambert-sur-Loire (*Sanctus Ranebertus in Foresio*), France, dép. Loire, dioc. Lyon.
— Prioratus, — prior, Bernardus S. Agathe diac. card.
Saint-Romain-de-Colbosc (*Sanctus Romanus de Colobosco*), France, dép. Seine-Inférieure, dioc. Rouen.
— Decanus ruralis eccl., Astorgius de Episcopatu.
Saint-Sauves (*Sanctus Silvanus*), France, dép. Puy-de-Dôme, dioc. Clermont.
— Prioratus, — prior, Gerardus de Cros.
Saint-Sauveur-lès-Bray (*Sanctus Salvator prope Secanam*), France, dép. Seine-et-Marne, dioc. Sens.
— Prioratus, — prior, 636.
Saint-Seine-l'Abbaye (*Sanctus Sequanus*), France, dép. Côte-d'Or, dioc. Langres.
— Monasterium, — abbas, 755.
Saint-Symphorien (*Sanctus Symphorianus*), France, dép. Charente-Inférieure, dioc. Saintes.
— Rector parroch. eccl., Petrus Thiandi de Didonia.
Saint-Trond (*Sanctus Trudo*), Belgique, prov. Limbourg, dioc. Liége.
— Oppidum, 1331.
— Monasterium O. S. B., 805, 1331; — beneficium ad collat. abbatis, 1566.
Saint-Urbain (*Sanctus Urbanus*), France, dép. Haute-Marne, dioc. Châlons-sur-Marne.
— Monasterium, 1060.
Saint-Yrieix (*Sanctus Aredius*), France, dép. Haute-Vienne, dioc. Limoges.
— Eccl. coll., — can. preb., Petrus de Molendinis.
Sainte-Colombe-lès-Sens (*Sancta Columba prope Senonas*), France, dép. Yonne, dioc. Sens.
— Monasterium O. S. B., — abbas, 171, 781.
Saintes (*Xanctonen.*), France, dép. Charente-Inférieure.
— Archidiaconus, 103, 104, 105, 141, 839; v. Jacobus SS. Johannis et Pauli presb. card.
— Eccl. cathedralis, — decanus, 492, 556, 622, 701, 710, 752, 1230; v. Berengarius Regis, Johannes de Arpadella, Simon de Archiaco; — canonici, Berardus Mathei Infantis de Reate, Ytherius Maniani, Ytherius Rojardi; — can. preb., Gaufridus de Barretto, Guillelmus episcopus Trecen., Oddo de Sermeneto, Petrus de Pratis.
— Prioratus S. Eutropii, — prior, 272.
— Ecclesie dioc., Saint-Georges-de-Didonne, Saint-Symphorien, Segonzac.
— Monasteria et prioratus dioc., Laclie, Mazeray, Nancras, Saint-Jean-d'Angély, Tonnay-Charente.
Sala, Certanus de, scriptor pape, can. Tervisin., 1613.
Sala, Robertus de, 798.
Salegie, dioc. Vienne (France).
— Prioratus, 1099; — priores, Petrus de Bellomonte, Simon S. Prisce presb. card.
— Eccl. parroch., — decimatores, Simon S. Prisce presb. card., Theobaldus de Vassaillaco.
Salenis, dioc. Clermont ou le Puy.
— Prioratus, — priores, Jacobus SS. Johannis et Pauli presb. card., Raymundus de Solemniaco.
Salerne (*Salernitan.*), Italie.
— Eccl. cathedralis, — can. preb., Stephanus de Vidalhaco.
— Ecclesie dioc., Castel San Giorgio, Castiglione de' Genovesi, *Costa*, *For-*

U

V

W

Z

Corrigenda seu addenda in Indice.

Page 604, 1re col., ligne 22, *au lieu de* Alexio, *lisez* Alezio.
Page 605, 1re col., ligne 37, *au lieu de* *Roussetayum*, *lisez* Roussent.
Page 607, 2e col., ligne 37, *au lieu de* *Handunborc*, *lisez* *Haudunborc.*
Page 620, 2e col., *ajoutez* Borne, v. Le Borne.
Page 694, 2e col., ligne 1, *au lieu de* S. Marie, *lisez* S. Marci.
Page 695, 2e col., ligne 37, *au lieu de* Evreux, *lisez* Avranches.
Page 697, 1re col., ligne 43, *au lieu de* Bertrandus, *lisez* Bernardus.
Page 699, 1re col., *au mot* Nicostro, Pascalis de, *ajoutez :* rector ecclesie S. Marci de Plana in Montefusculo.
Page 729, 1re col., *Scala*, dioc. Paris, *est* Chelles, dép. Seine-et-Marne.
Page 733, 2e col., ligne 19, *au lieu de* Antonius, *lisez* Antoninus.

TABLE DES MATIÈRES.

LETTRES

IMPRIMÉ PAR DESCLÉE, DE BROUWER ET Cie
LILLE - PARIS - BRUGES

